गेमधा लेक्षिचेख THE CONSTITUTION OF INDIA

[English-Manipuri (Meetei Mayek)]

Under the aegis of GOVERNMENT OF INDIA MINISTRY OF LAW & JUSTICE First edition - 2023

Published by - Law & Legislative Affairs Department, Government of Manipur

Price -

Printed at: G.K. Printers, Uripok near over bridge, Imphal West, Manipur

PREFACE

This is the first edition of the Constitution of India in Manipuri language (Meetei Mayek Script) being brought out in diglot form (English-Manipuri). In this edition, all amendments including the provisions of the Constitution (One hundred and Fifth Amendment) Act, 2021 has been incorporated.

The present diglot edition of the Constitution of India (English-Manipuri) has been prepared by the Law & Legislative Affairs Department, Government of Manipur in collaboration with the Official Languages Wing (Regional Unit), Legislative Department, Ministry of Law and Justice, New Delhi as a part of implementation of the decision of Central Government to make available the Constitution of India and other Central laws to the general public in their own regional official language to enable them to know the law of the land in its true spirit to fulfill the Constitutional mandate.

We hope, this edition will be useful to the members of the Bar, the Bench, the students of law and the general public.

New Delhi, November, 2023 Dr. Reeta Vasishta

Secretary to the Government of India

प्रमाध्य प्रमाध्य

שולאסיש שוניסיש איז אַ שווּשולאסיש. Judge of שונים, Law אורכּ אַ סאַפּיס שוניסיש שוניט שוני

Dr. Reeta Vasishta, Secretary to Government of India

Imphal,

November, 2023

CHIEF MINISTER MANIPUR

Imphal

MESSAGE

I am extremely elated to know that the Law and Legislative Affairs Department, Government of Manipur is publishing the diglot edition (English-Manipuri) of the Constitution of India and this edition in Manipuri Meetei Mayek Script.

The Constitution of India is the supreme law of this country. It lays down, amongst others, the fundamental rights, directive principles and fundamental duties of citizens. The document codifies political structure, procedures, power and functions of government institutions. It is also the longest written constitution in the world.

Despite 73 years of the coming into effect of the Constitution of India, many of its tenets have remained outside the sphere of knowledge for the common man, largely because of its non-availability in the local language. The publication along with amendments upto the 105th Amendment this time, is therefore, very significant, as well as special, being in the Meetei Mayek script. The document in this edition will definitely become an invaluable asset for the entire State. Its publication will be an important landmark in the history of the State of Manipur.

I convey my best wishes for the grand success of the publication.

(N. Biren Singh)

Chief Minister ए प्रेक्टिन

स्टार्मिस റെस्मिस्मिर् Law & Legislative Affairs Department ए गेस्पमार पैरावेखरू English-

Manipuri ऋ४एमत्र सए। ग्रामण के मार्थ संविध्या अ ग्रामण के आधार्य के अधार्य के अधार

ण्या हेन्नर्रे एक भाष्य

ीणमण रिष्य दिया दिया । १५७० दिया प्रतास विकास विकास

है से प्रियाधिक स्टिश्न स्टिश स

क दुन्न प्रमाधित स्थान प्रमाधित होता है जिल्लाम क्रिस के प्रमाधित होता है जिल्ला के प्रमाधित है जिल्ला है जिल्ला

रूपा प्राथा प्राथम हाला है से स्वाप प्राथम स्वाप प्राथम हाला है से स्वाप स्य

и भिर्द्धण गिराम एग्रहीर्रिक रदम रामक्ष्य भारत<u>र्घत्र</u> भा

गेक्फिया लेडिंगेन प्रस्तिमा (tenets) स्थित कुर हेन्य होने हैं। जिस्सा अक्षर ज्ञाने कि जिस्सा अक्षर ज्ञाने के ज

एक मराभू विषण राज्य ॥ त⁶ण मार्ग एक एक एक एक एक एक प्राप्त के प्

र अन्तरीम निर्माणक रहित है कि साम निर्मा । निर्माणक रहित है कि सम्म निर्माणक निर्माणक निर्माणक स्वाप्त है कि स

॥ १५७ इ.५ इ.५ इ.५ १ १ १ १ १ १ १

॥ भिरामा क्रिसार अटार्क प्राप्तिवर्षक आपार्णात वर्स प्रसाद भारत भिरास प्राप्तिक प्राप्तिक प्राप्तिक प्राप्तिक प्र

N. Biren Singh

Chief Minister, Manipur

Imphal,

November, 2023.

Th. Basanta Kumar Singh

(M.A., LL.B., IPS, Retd.)

MINISTER (E-ucation / Law & Legislative Affairs) Manipur

Room No. 215, Ground Floor, Old Secretariat. Imphal, Manipur ~ 795 001

() +91 8974054650 () +91 9436027041 E-mail: thbasanta@hotmail.com

MESSAGE

I am very glad to know that the Law & Legislative Affairs Department, Government of Manipur is bringing out the first edition of the Constitution of India in Manipuri language in original script i.e., Meetei Mayek script in diglot form [English - Manipuri (Meetei Mayek script)] including the amendments up to 105th Amendment.

I hope that this publication will be a very significant step of the Government of Manipur in the history of this Supreme Law, the Constitution of India in the State of Manipur, thereby enlightening the masses regarding the fundamental rights, directive principles and fundamental duties of the citizens of India at large.

I compliment the Law & Legislative Affairs Department, Government of Manipur and the team for this proactive and progressive initiative. I commend everyone who has contributed in the preparation of the publication.

I wish the publication of the first edition of the Constitution of India in Manipuri language in Meetei Mayek script a great success.

Imphal, The 2014 Nov., 2023

Th, Basantakumar Singh Minister (Law & Legislative Affairs) Manipur

LL 201×12023

Law Minister ਆ ਸੇਰਾੇ ਕ

Manipur നല്ലാണ് Law & Legislative Affairs Department ए गेല് എന്റ് വ്യൂള് കുറുന്നു വ്യൂള് കുറുന്നു പ്രത്യായ സ്ഥ്യൂള് പ്രത്യായ നില്ലായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ

होधवर्ण श्रव्या हाण्या गामहर्षे हिएक स्थान हाण्या हार्य हाएक स्थान हार्य स्थान हार्य स्थान हार्य हार्य स्थान हार्य हार्य हा हार्य हार हार्य हा

भाभकिष्य भागा मान्य विकास काष्यामा का

ਹਰੰਥ ਸਹਮਕੁ ਨਾਲ ਹੁਣਾ ਸੁੰਗਾਂ ਨਾਲ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਨੇ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਨੇ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਰ

Th. Basantakumar Singh
Minister (Law & Lagislative Affairs),
Manipur

Imphal the 20th November, 2023

Nungshitombi Athokpam

Commissioner (Law) Government of Manipur

Phone: 0385-2451017 (Tele-fax)
Email: secy.law-mn@gov.in
Manipur Secretariat, North Block
Law & Legislative Affairs,
Government of Manipur, Imphal-795001

Date:....

FOREWORD

With my greatest pleasure and respect to all, I would like to mention that the first edition of the Constitution of India in Manipuri language (Bengali Script) had been brough out by Law Department in diglot (English-Manipuri) on 26-11-2019. In the convey letter of the Legislative Department Official Languages Wing, Ministry of Law & Justice dated 18.12.2018 it was advised to this Department to ensure that next edition be brough in the original Manipuri Script instead of Bengali Script. In compliance thereof the present edition of the Constitution of India in Manipuri language (Meetei Mayek Script) is being brough out in diglot form (English-Manipuri).

This edition is in participation to the implementation of the decision of Central Government to make available the Constitution of India and the other laws to the general public in their own languages to enable them to understand the law of the land in its true spirit to fulfill the constitutional mandate.

The Legislative Department Official Languages Wing, Ministry of Law & Justice, Government of India had already conveyed their approval vide Ministry letter no. 19(9)/Manipuri/Const-92-Leg. II/109 dated 24.08.2022. In this edition, the text of the Constitution has been updated by incorporating therein all the amendments upto 96th Amendment. The amendment to the Constitution of India from 97th to 105th (09 Amendments) had been included (separate pages) in the present edition in the diglot form.

I wish this edition will be useful to the people of Manipur, who are well conversant with Manipuri language in Meetei Mayek Script specially for younger generation. While every effort has been made to make the translation correspond to its English text as closely as possible, the English text may be referred to where the meaning is not clear from the translation. Any errors or inaccuracies coming to light may kindly be brought to our notice, so that these are corrected in the next edition.

I am deeply grateful to the translators, namely, (1) Th. Nilakanta Singh (2) P. Manimohon Singh and (3) Ch. Ibochouba Singh who had willingly agreed to our request and the had done transcription of Constitution of India from Bengali Script to Meetei Mayek Script in time. Their contribution is priceless and commendable.

I am also very grateful to Shri N. Rabichandra Singh, Deputy Director, Editing & Translation, Manipur Legislative Assembly and his team of translators who had earnestly spare their time and finished the translation of the amendments in time.

Lastly but not the least I extend heartfelt thanks to Officers and staff of Law Department who involved in making this publication success.

Imphal, November ..., 2023 Nungshitombi Athokpam Commissioner (Law) Government of Manipur

Commissioner (Law) া মলীব

யீச்மும் ஜ்சம் ஜய்விக்க யுக்கர் ஆசம்கம்மி கூடிக் கமிக தூசம்க இசும்க இசும்ம் ஜ்கம் பிடிக் கூர் இசிக்கர் இசும் இசிக்கர் இசும் இசிக்கர் இச

प्रथम प्राप्त Central Government धा गेक्सधा छोडाहे प्राप्त प्रथम प्राप्त हिल्ला (laws) मार्स स्वार्थ के के प्राप्त के का गेल्ला प्रथम स्वार्थ के जिल्ला के जिल्ला प्रथम स्वार्थ के जिल्ला प्रथम स्वार्थ के जिल्ला प्रथम स्वार्थ के जिल्ला के जिला के जिल्ला के जिल्ला के जिल्ला के जिल्ला के जिल्ला के जिल्ला के

Legislative Department Official Languages Wing, Ministry of Law and Justice, Government of India ए มชบ แต่ฐ พิธธษาแบบ แล้ชส Ministry เป็นโป No. 19(9)/Manipuri/Const-92-log.11/109 ชิบ ธะ.อร.ธอธธ ส เปราฐอชบ แ ฐษบน แต่ส เชื่อใช้เลื่อง จร ดูช ๓ษสามาแ (amendment) ธัฐช จานประชาย ทำยนเป เชื่อใช้เขา จะ ชายประชาย (amendment) แล้ง จานประชาย (separate pages) ฐษบน แต่ส จานประชาย (separate pages) ฐษบน แต่ส จานประชาย แ

क्ण तथ्या, स्वाध्यम प्रात्ति कामण्या प्रत्यात्र स्वाध्यम स्वाध्य

លឺងដែច យល់ថ្លែ Bengali script ফার্ণা អូវេត អូត និប យិច្ចរាំម្នាយ។ រត្តបាន និងក្រែង, អូវា យិតថ আខុនមនុត (९)Th. Nilakanta Singh (६) P. Manimohon Singh យអូល (६) Ch. Ibochouba Singh, អូស្តិតថ្លៃ យឺភិយុខ ស្តីវាមេត ស្តិន អូសុសមា ॥ អូស្តិតថា រត្តបាន យអូត យ៉ាងលើ ប្រជាជាធាន យិត ॥

र्षेत्रणए N. Rabichandra Singh, Deputy Director, Editing & Translation Manipur Legislative Assembly एक्ट्रण क्रिण्णा छोणहूहूट ठौरविष्णा ठामकोणणा (amendment) তाणहू क्रिण्णा ठोष्ट्र क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्

खा क्रिक हेड सहस्या प्राप्त सेंड मोणए मांचित्र सहस्य प्राप्त क्षेत्र क्षेत्र प्राप्त क्षेत्र क्षेत्र प्राप्त क्षेत्र क्षेत्र

Nungshitombi Athokpam Commissioner (Law) Government of Manipur

Imphal,

November, 2023

ग्रत्णिहरू मञ्रह्म

囮.	लैंडिंग लम्मलेष्णमा (इ.स., इ.स., १००, १०९, १०६, १०६, १०८, १००) (i) -	(xcix)
თ.	யூக்க்	ક
	ग्रारेक्स - ३	
	ಸರ್ ಗಾರಿತಿ ಹಲ್ಲಿಕೆ ಸಿಲ್ಲಿ	
ς.	og काम स्वाति क्षा क्षा काम काम काम काम काम काम काम काम काम का	S
S .	ឃស្នាបាន ស្មាន សមាន សមាន សមាន ស្មាន សមាន សមាន សមាន សមាន ស្មាន សមាន ស្មាន សមាន សមាន សមាន សមាន សមាន សមាន សារ សមាន សមាន សមាន សមាន សមាន សមាន សមាន សមាន	S
£ W 1.	MILL <u>PQ</u> . 2	8
C	ന്ദ്രേ കുട്ട റംലമ നല്ത്ഥ ട്ലൂമ കുട്ടാവുണ്ടു എന്നു എന്നു വഴുള്ള കുടുന്നു എന്നു എന്നു വഴുള്ള കുടുന്നു.	s y
.S	ത്രു യുട്ട നെയ്യുന്നു വരുള്ള വരുന്ന വരുക്കുന്നു വരുപ്പെട്ട നെയ്യുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു.	
	ಯಿಪಆಲು ಹಾಗ್ರಹ ಸ್ವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳು ಪ್ರಸ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿಗಳಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪಿಗೆಗಳಿಗೆಗ	ૃ
	ग्रारेक्फ - इ	
	ठब्ध प्राप्तिकार	
φ.	ठढण पाभभाઇ साप्याभेंत्र छिटिटिट	ę
6 .	ഷണ്പ്രോ പായ്യുന്നു പുരുപ്പിലെ യുന്നു മാനാലായ്യ ശേന്റെ പ്രാജ്യവ്യാസ്യ	ę
 3.	യത विषयणीयणार्थ हरमणूर्धका होत्रभप्त स्थारिकारिक	ç
G.	गेक्थिक गाउदिक माधियां जिस्से हिंदी हैं जिस्से विक्रिक विक्रिक स्थापित विक्रमां	ç
\$.	හේස න්වේ සැප්ජාව සාපාන්ව සාපාන්ව සාපාන්ව සා සහ සිතුන්ව සහ සහ	ç
SO.	रिल्लांड प्रदेश सम्बंधिक करें	ç
SS.	ರಿಯಾ ಆಟಾಗುವಾ ಬಿಸಲಾಗಿ ಬಿಸಲಾ ಬಾಗಿದಾಗಿ ಬಹಲಾಗು ಕಾರ್ಯ	ç
	ग्रोक्५ - ‰	
	നിയത് <i>ഉ</i> ദ്ധേ % ക	
	मञ्रह हर्न्य भागरम	
SS.	காய் கோம்	80
 የኤ.	யിෆනಪರು ಶಶನವಶನ ಶ್ವಥುಉಗಾನ ಉ <u>ಇಸ</u> ಾಸಿಲ ಕಹಲನ್ ಇರ್ಹುಲಗಾನ ಕಡ [್] ತು ಒಪ	80
	णर गिणण°रुभीम ठ <u>ु</u> ग्जर्भ ग्राप्र	
.S?	குறையு இரை இரு	80
ς φ .	ಎಆಹ, ರೆ201, ರಚಲ, ಲ್ಲಾಗೆ-ಲ್ಲಾಗು ಲ <u>ಾತ</u> ಾಗ ಸೀರ್ಹಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಬಿಡಿದ ಬಿಡಿದ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಗು ಹಿಡಿದ ಬಿಡಿದ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಬಿಡಿದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಬಿಡಿದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹ	80
ુ ૄ.	हछभीगार विश्वस्त हा हो हो हो हो हो हो है।	32
ና ೫.	റാണ് हास स्थाप कार्य होता है	82
୯ଜ	ख्योगी स्थारमा	ç2

णर भाठक पाठम

ς ⊊.	हजाम भर पार्च राजे भिम्न पारमोराजरार्धाः रंज मीराम	\$2
۶o.	கையா பாககிரா ட ் தெகி ரியாகக் குடை	९६
£\$.	മജംവെന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്ന	९९
88 W.	णार भारधमर प्राटम रूम	የ ទ
£\$.	क्राह्म हेर एक्स्न हेर्टा इंटिंग्स क्रिया	\$\$
	യര ി സമാങ് സംഘട	
£\$.	ಕೃಷ್ಯಾಶಿ ಽ೭೩೩ ಆರವ್ಯೂ ಇತಗು ಹಳ್ಲಿಗೆ ದೇಶಿದ ಇತಿಗು ಬಿಂದಿ ೪ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇತ್ತುಗಳು	02
.S2	கார்க கலன்ற குர்-स्लू மய்ய கிரும் கையால் தில்கிய கோட்டிய	02
	መላ በብመየን መብር የመነጋን አ	
 ዩፍ.	жें माजान सराव अंदर्ग स्थान अंदर्ग स्थान स्थ	02
 ዩፍ.	हमस्यागे भारण्डा ന ്തു പര്ഷ് പര്ഷ് പര്ഷ് പര്ഷ് പര്ഷ് പര്ഷ്	22
ዬႸ.	रहेल्योगम सरीय र्यट्स पामसीपारण्यभ्यस्त्रं मण मध्य रण्याष्यण	22
& §.	8% പ്രവാച സങ്ങള് ഒടിയ്ല-ട്വ്സ സ്വക്ഷം തെ ന <u>ക്</u> ഷം ഒരിന്ന നൂർല്ലാന് സ്വക്ഷം അവ ചെറോ സ്രൂപ	22
	നിഗ്നത് आणीएम रूस प्रतामक विषर	
S \$.	ह्याम इस्टब्स्ट विचान	22
‰0 .	ण्व णिष्ठावर्डास ण्यात्रमण जिल्ला जिल्ला जिल्ला जिल्ला	22
<i>ዬ</i> .ኖ.	हाणें प्रस्न हिम अस्त्र होता है	Sa
	മചന കടിയ വേ	
&S W1.	ರ್-ವೆಸ್- ಹಿನ-ಸಹ ರೇ೧೯೮೪ ಹೆಎಆಶ್ನ ಹುಂ೧೮೮೫ ಅತ್ಯ ಹುಂಬಿ	Sa
കൂടന.	മംമു മുന്നു കുന് ടംഗരവുന്ന ഷദ്യമമ	8.9
‰ ς ~~П.~~	४७८ प्राप्त हो इंस्किक विकास स्थान	22
	णक णिणीटार्काष्ट्र होता छ छातिहाँ	
&s.	മിരംഗ്യജിയുടായത്താഴു വിവേയത് മിവിന്ന് ജിത്യ കുഎന്ന	88
ஃஃயி .	४ हद ५६०७ जर होता है। होता है होता है है होते हैं है	0.2
& &.	मोक्ष प्राचित्र ज्ञानित राष्ट्र होता हेस्सालाम स्वाचित्र स्वाचित्र स्वाचित्र स्वाचित्र स्वाचित्र स्वाचित्र स्व	0.2
.S.&	ह्यादिक जिल्लास होता होटाक अर्थात हाँद्वीयहरूर (कंड र॰कोटार्स्स) अर्द्धा जिल्लाम हा	02
‰ ኖ.	്റ്വഎടുട്ടു मण मण ह्यापण क्याप्रकृत १८०० क्याण हिल्ला हुए स्वापण क्याप्रकृत ह्यापण इत्याप्त	02
	८ - अभ्यास	
	<u>र</u> खब्द आत्मार्क विकास अस्टार्क असमाध्य स्था	
‰ €.	этшбешс	22
% Ж.	मडाण्डोठील गिणाणील <u>र</u> ुहर होत्र होता भिणा	2.2

ኤ ኇ.	स्वाति क्षित्र के स्वाति विकास के अ <u>रर</u> के सम्बन्धान स्वाति होता हो स्वाति स्वाति स्वाति स्वाति स्वाति स्वाति स	8.2
& \$.	ଖ <u>ୟ ଅନ୍ତର୍</u> ଷ୍ଟ ଅଧିକଥା ଆଧ୍ୟର ଅ <u>ନ୍ତର୍</u> ଖ	22
% \$W.	шംॡभ गुनान कर्मा क्रमा क्रमा क्रमा क्रमा कर्मा र रहेर रक्षम	$s_{\mathscr{A}}$
.08	णाणेण गाएं जाएं जारे जाणे जा	$s_{\mathscr{A}}$
.2S	ವಶರ್ ಲ್ಲರಾಣ್, ಹನೆ-ಹಲುಗಾಣ್ ಹಹಲ್ಲಾ ಹುತ್ತು ಹಚಿತ ಹಣ್ಣಗಾಣ್ ಹುತ್ತು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾಗು ಪ್ರಾಥಾಣಕ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರವಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ತಕ್ಕ	$s_{\mathscr{A}}$
.28	സ്വാദ a ്യ ക്കിച്ച നട്ടായ പ്രവസ്ത്ര പ്രവസ്ത്ര വേട്ടായ സ്വസ്ത്ര പ്രവസ്ത്ര വേട്ടായ വേട	S_{n}
	யில் சின்கியம் இத	
.as	മമന ത്യാലുത്വെഴ്ച് ഇപ്പ് പാര്യ വരു	S_{n}
.ബ്.	ടുള്ള [ം] സരിയസ് യര്യം പടുത്തു ശന്തു വേടുത്തു പ്രത്യം പ	$s_{\mathscr{A}}$
.88	ൽമി പ്രവേശന്നെ ആക്ക വേശന്നെ മേ ^ര ന്ന മേരുന്ന	S_{n}
SF.	हिंडील हिंडील स्ट्रेंस विश्व केंद्र व्यापेलालेख हिंडीलेख हैं हैं हैं हैं हैं हैं सिर्ट सिर सिर्ट सिर्ट सिर्ट सिर सिर्ट सिर्ट सिर सिर्ट सिर सिर सिर्ट सिर	$s_{\mathscr{A}}$
ટહ.	ഗം <u>ജ്</u> യ്ചെയ ആധും, ധം <u>യ്</u> യ്പെയ <u>തെ</u> ളുമെ നല്ധെന്ന നേജ് ഗംഹൗപ്പുക ആന്മ് പ്രിച്ച പ്രച്ച് നല്യന	S_{n}
	രാജ്ച്ലസി ആള് ട്രേയിയ് വിത് വിത്യാട്ട് പ്രത്യം വിത്യാട്ട് വിത്യാട്ട് വിത്യാട്ട് വിത്യാട്ട് വിത്യാട്ട് വിത്യാട്ട്	
.%S	णर्रुद्ध ाज <u>रठ</u> राज्यता हम टीमा जिस हो मालकाम का उच्चल्रम्यण्य पाद विष्टिमा हम हमस्य जिस्सा विष्टमा विष्टमा विष्	કુટ્ટ
S§.	ടൂപ്പാവ്രവ്യ നുഴ്ഗ്ന ഗ്-റഭ ഗൂഹ്മഷദേ വുഭേമ	દ્ભ
S9Ш.	कसान काला हुए हे हो हो समाय है हमने में से कहा हमने समाय के हमने समय के समय के हमने समय के हमने समय है हमने सम	&&
S\$.	टॅंडेक्ट मांग्रेमाणी व्येक्ट स्कू-व्येक्ड एविकाव क्रूमर्राक्षां व्यात्मका व्यात्मका व्यात्मका व्याप्त क्षेत्र	જુ.
60 .	गासार्वहरी जाहर विश्वास विश्वास विश्वास विश्वास विभागासामा कि	દ્ભ
6 ۶.	ന്മെങ്ങു പ്രാത്യ നില്ല എന്ന-രാം ഒള് പ്രാഹ്യസ	દ્ભક
	ज्ञारेक - ३००	
	ರ್ಣಾಗಿಯಕ್ಕಿಸಿ ಕವ್ಯಾಸ್ತ	
99Ш.	$\mathbf{u}$ ിറായ് $\mathbf{k}$ ്പ $\mathbf{v}$ ര $\mathbf{z}$	ዬኇ
	म् १ - भ्राक्ष	
	ರೆಹ	
	प्यच्छेरु ९ - र्वैभोणमा	
	ീരന്ന <u>ു</u> ക്കാർണ്ട നറ്റാക്കാ പ്രസ്ക	
ፍ ዬ.	जेक् रम िक्टम्बर्ग	08
ፍ ዬ.	റീകസ് <mark>ദ്</mark> ഷിയരു റയാൽ	08
¢ 8.	ള്ളൂ പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ്രസ്ത്രമുട്ടു പ	08
ͼ ͼ.	യ [്] യു സ്യൂള് വായ്	08
୧ ୧.	मरुम भारदर्गात मञ्जू भागिरहात <u>भ</u> ुरुलभ	as
ኖ ೫.	চর্চ্চ ভিত্ত আরুক্ত	as

φ φ .	ROPORTHICOL MAPE PRECRIM	88
ኖ ⊊.	ह्मेळ <u>क्</u> याळ्याली हमार्ज होजस्टांच	88
೯ 0.	ාගම් සුව ක්රා ක්රා ක්රා ක්රා ක්රා ක්රා ක්රා ක්රා	88
ፍ ९.	ക്രാഷ്ട്ര പ്രായായ പ്രോത്യ പ്രായം പ്രായ പ്രായ പ്രായ ക്യായ പര്യം വരുന്നു. വര്യം വര്യം വര്യം വര്യം വര്യം വര്യം വര്	88
୧\$.	கமுல்மை நாள்குக மல்கர் சிரிக்க நகர்களில் கால்களியாக நிரிகளாகள்	98
	सळम भारद्यात हो आहर्ष्यात हम आहर्ष	
ę <u>с</u> .	ച്പെന്നു ഇന്ന-ല്ഗാ <u>ശല</u> ന്ത്യ	98
§8.	ठह्नणात ⁶ या गिरापाट होता प्रमात प्रम प्रमात प्र	98
୧୧.	වාහාගනුගෙනි-ාගය ක්රීවෙන් විශාග <u>න</u> ගෙනි ඉහ <u>න</u> වෙන ක්රීවෙන් සාය අය අත්ගනන	98
	സ്യക്കോന് വരുട്ടു വരുപ്പെ വരുപ്പോ വരുന്നു വരുപ്പെ	
୧୧.	हन्रीम ीणीरुगा <u>त्</u> भुष्ट रार्ध-गार्	98
୧ ೫.	ਜ਼ਿਲ੍ਜ ਆਜ਼ਤ ਆਿਰਿਗ <u>ਲ</u> ਾਉਂ-ਸਾਲ	98
୧୨.	മയര്യാ വ്യവന്റ് ന്റ്റുക്കാ നടക്കും വായായിരാം കെ വേര്യാ വ്യവന്നു വാത്ര വര്യാ	98
	सुला हिमान हिमान स्थान	
୧ ହ.	කාπ-ඓග <u>න</u> ෙන තැපාත ගැනුනෙන තැපාත ක්ර	98
ж0 .	ന്യപ്പെന്ന് പ്കേ നിശന്ന <u>ുള</u> ംഗുള ജയർഷെ നായായ്പ നേത് ^ര ്പ് ർധ	\$8
% \$.	හිතනු කත් පැතිව සහ කත්ව වීවන කිසා මෙන් වෙන සහ පැතිවෙන සහ ප්රත්ව කිසා මෙන් විවාහ සහ ප්රත්ව	
% \$.	් විශාග සහ	
K.	റ്കസ് ദ്മായത്ത് വാര്യത്ത്	ବ୍ୟ
	ുട്ടിലുന്നു പ്രത്യാക	
XS.	கலிவா ி <u>வ</u> லேக் கலிரா யின்கரா மற்கும் கலிரா நிரார <u>வ</u> ல்லி	ଡ଼୍ଜ
 %6.	നിവേക്യൻ ഇന്ത്ര ഇന്ത്ര പ്രാക്ഷ് വ്യവ്യ പ്രത്യം വരുന്നു പ്രത്യം വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വര	ଜ ଛ
	गुस्तस्या कः%,सद्धाः ८.६.स.च	
¥¥.	गेस्तिम् നംശുക്കു ടാം.പ	ęs
	ಶಹಿಸಿಸ ಶಹ ಉತಹ ಉಾಟು	
33.	गेक्स अक्षामुक्ता प्रस्कर	SP
XF.	ക്രായ്പ് സ് ജ്വസ് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്യ് ക്രയ്യ് ക്രയ്യ് പ്രസ്ത്ര വേദ്യായ് ക്രയ്യ് ക്രയ്യ് ക്രയ്യ് ക്രയ്യ് ക്രയ്യ്	ବୃତ୍
	$\mathbf{w}$ ವ $\mathbf{g}$ ನ್ನು ಪ್ರಕ್ರಾ	
	්ට කිසි	
HF.	ದ್ದರ್ಬ ದಿಕ್ಕ	ବୃତ୍
90.	<u> අිදුහි</u>	ବୃତ୍
9 5.	ਟੇਆ () ਹੈ (ਹੈ ह	ှ

ኇ ዬ.	ക്യൂച്ച പ്രയ്യായ നിക്കു വിക്കാര് വിക്കുന്നു. പ്രത്യായിലെ വിക്കാര് വിക്കാര് വിക്കാര് വിക്കാര് വിക്കാര് വിക്കാര്	60
ኇ ዬ.	ന്തു വേട്ടെ വേട്ടെ വെടുത്തി വെടുത്തി വെടുത്തി വെടുത്തി വെടുത്തി	60
SS.	യ്യ മുപൂറ്റ് ജമ്യൂ വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുവുവുന്ന	ęs
ኇ ፍ.	റൂറാജന്മു ലൂടല हामण्डलश्च कल्ला सँत्रगत्रा	ફદ્વ
9 9 .	யால ியாகட் ச°5ஜா்ய ிக்அமு ியாகியா அலுட் ଉෆාஜல் වාහාග <u>ැත</u> හෙල	୧ଛ
ኇ፞.	ഇന് നുവര്ളുപ്പെ വ്യൂട്ട് വിവര്യ പ്രവ്യൂട്ട് വിവര്യ വ്യൂട്ട് വിവര്യ	89
99.	ലിയിലെ മാട്ട് ലോക് പന്യായത്യ് പറംകൊം2 വ്രക്യോത നയ്യാക്ക	89
	യിറങ്കുന്ന് സാപ്രാട്ര	
9 9.	8,53 ಎച്ചപ്പെ വേഷ്ട്ര് അഷ്ടര് അഷം-രച്ചയുള്ള	89
\$0 .	ಸ್ವಾಗ-ಲಾಗುತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ	89
\$ \$.	इज्ञात-७५) अराण के उम्मून से अर्थनात का <u>कर</u> क में भाग किरात का	89
 \$\$.	लगातिक हत्या किल्लाम ह्या किलाहुमन्नी स्राधिक इस तिमाणा प्राधिक स्थापतिक स्थापतिक विकास प्राधिक किलाहिक क्षेत्र	ବୃତ୍
££.	ट [ु] ण കൃത, നൂട്ടിന്റെ അയ്യ അയ്യ അയ്യ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്ന് വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്ന് വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന് വെട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന് വെട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്റെ വേട്ടിന്	ବୃତ୍
SS.	ന <u>ाउर</u> णा क्राण <u>ेउर</u> णा लाहिम नेवाह, ऋणाल क्रम्णा तहीं क्रांचिक क्रांचिक क्रांचिक क्रांचिक क्रांचिक क्रांचिक क्रांचिक	ବୃତ୍
ኇ ኇ.	क्षिणण गाउछक पाउस एमस्य पा <u>उस</u> ्का प <u>ाउस</u> का उद्यक्ता मत्र गाणण <u>क</u> ्रक जाउसके जा <u>अस्</u> क एपा <u>उस</u> क्रिक	ବୃତ୍
ڇ 6.	യ <u>പട</u> യെ ർക്ക് ഉപ്പെട്ട വെട്ടുന്നു ക്രമായ സഘട്ട വേണ്ട് പുള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള വേള്ള	ବୃତ୍
 ያሄ.	തച്ചു അയ് അയ് ജ്യ പ്രത്യ ക്രൂട്ട എയ്യ എഴുക പ്രത്യ ക്രൂട്ട എട്ടു എട്ടു എട്ടു എട്ടു എട്ടു എട്ടു എട്ടു എട്ടു എട്ടു	ବୃତ୍
F F.	ෆ්ෆන්ස් ෆං <u>ක</u> ාලංහණ් ලංකර්	ବୃତ୍
	አያም አ ፈ ጀ	
£\$.	होगार हरेग्रा आख्रह आत्पाल्य प्राचित्र हमा 3	ବୃତ୍
S00.	ದಿರುವ ಸೇತ್ರಗಳ ಸಾಗಿಯ ಪ್ರಭಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಾಭ ಸಂಪುದ್ಧ ಸಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳ ಸುಮ್ಮ ಸಂಪುದ್ಧ ಸ್ಥಿಸ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸ್ಥಾನ್ಯ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಗಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಗಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ ಸಂಪ್ರವಾಣಿ	ତୃତ୍
	ठहर्रर फोब्स इद ्क भठम॰म	
sos.	क्रिक हर्ने हर्म प्रकाण मध्यम प्रमाणमा कर्म प्रकार प्रकार हें	80
SOS.	हर्स प्योरक्रम भारत [्] ग्र भ्रहम॰म	28
SO‰.	दर्भ समर्वार भाष्टस्य प्रोधस्य एवर कि समर्था अहम [्] या	28
.sos	छक्रर पारिस्म आ <u>भ्वर</u> ्छ क्रिक्षी <u>भ</u> ुक्रीणा हर्दरक्ष आ <u>भ्वर</u> ्छ क्रिक्षि <u>भुर</u> त्वाभर क्रिस भा २२ टाष्ट्रीरक्षिक	28
	प्र <u>कि</u> र जिल्लामा भ्रम प्रकृत सहलून हम्म इस इस इस स्थाल जाल जात कार्य जात कर कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य	
	ರಿಂಗ್ರಾಪ್ತು ಹಾಗಿ ಹಾಗು ಕಾರ್ಮಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಪ್ತಿಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಪ	
SOF.	ത്തത്തെ ग्रेयणणी पामणण क्राया माणभारमण पामणण स्थाप माणणणण कर्म प्रायाचित्र के अध्याप विकास विकास विकास विकास व	SK
	യപ്യാക്കാര്യാ	
SOE.	መልኮን መርዝ መደን መመነው መደም እንደ መመነው መደም መመነ	ડક્ષ

ಹ೪ಸ अ जिस्त अर्ब क्र

९ 0೫.	ന്റെ ത്രച്ച സ്രാച്ച സ്രാച്യ വേദ്യം വുന്നു ന്റെ ന്നു ന്റെ നേരു വര് പുരു വുന്നു വര് വുന്നു വുന്ന	HE
SOS.	माडी क्रिक स्ट्रांस क्षा क्षा कि माडी कि स्ट्रांस हमा हमा	HE
SO\$.	നാപസ് മുപ്രസ് ജാർയ്യ സുത്യസ് നിയ്യ വേരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വ	H9
SSO.	"നൗപ്രിയ് വിവാപ് വിവാധ്യായ് വിവാധ്യായ്യായ് വിവാധ്യായ് വിവായ് വിവാധ്യവ് വിവാധ്യായ് വിവാധ്യായ് വിവാധ്യായ് വിവാധ്യവ്യവ് വിവ	H9
SSS.	र्वाचाणी व्यत्रेष्ठ आर्थि	90
	ಗನಾರಿ 8 ಹ ುಮಾರ್ಸ ಹದ್ದು ಕಾರ್ಯಕ್ಷ ಕಾರ್ಗ	
SSS.	ರ್ಣಿಗೆ ಉಗ್ಗಸ್ಥತ್ರಾಲ ಉಗಿನ್ನಸ	90
ኖ ኖዬ.	मार्थेक एक्टामार्थ क्रिक्ट व्यवस्थात स्थान स्था	ទន
.822	നംപ ឃុំខណ្ឌភូវមាណ	SS
९९६.	४ <u>र्था</u> ४४०० मा १५०० मा १५० मा १५० मा १५० मा १५० मा १५० म	SS
९९ ६ .	ಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಸ್ಟ್ ಪ	SS
ss%.	നിറാജാൻ <u>ഫ്ന</u> സന്ത [്] ഒര [്] പ ഒന്ന് പിന്റെ വിപ്പുയാ	99
	ಗನ್ಗರು ಗಿ ರ್ಮಿಸಿಸ್ಕಾ ಕ <i>ವ್ಯೋ</i> ಶಾರ್ದಿಣ	
sse.	ಹಶರ್ ಸಳಹಲತಾಗ್ ಲೇನ್ಗಲು	99
९९ ⊊ .	ഗംഭൗ്ഷ സുവുന്നു ചെയ്യുന്നു വെടുന്നു വെട്ടു വുട്ടു വുടു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വ	99
S&0.	ෆ්ෆෲන ග් රෑ ෂෆ෦ෳන ප [ෑ] ට	99
	ರಾಗಿದ್ದಾ ಹಲುಶಾನ್ ರಾಹಿಯಿ	99
S&&.	ರಿನಾಕ್ಷ್ ಸಚಿತ್ರಗೆ ಸಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಾಧಿಕ್ಷಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಭಿಕ್ಷಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಭಿಕ್ಷಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಭಿಕ್ಷಣೆ ಬಿತ್ತಗಳು ಸಭಿಕ್ಷಣೆ	99
	ಗಿಸಗಾಲ ಅವರು ಗಿಗುಸುಗು <u>ಇಸ</u> ಲಲಿ - ಷಿ ಪ <u>ರ್</u> ಶರ	
SS&.	റ്റേക് ട്രൂപ്പ് പ്രാധന്ത്യാള് പ്രാധന്ത്യ പ്രാധന്ത്യ പ്രവസന്തായ പ്രവസന്തായ പ്രവസന്തായ പ്രവസന്തായ പ്രവസന്തായ പ്ര	£0
	শুনুহ ১ বহুতা ক্রিয় চণ্ট্র বিজ্ঞান ১ ব বহুত	
.82	രൂ <u>ണ്</u> പുപ്പെ ആംകു ടൂമ്പു കൂട്ടു വാണ്ട	£0
 ያዬፍ.	BUJKUKAK Julkukak	SŞ
	ж ह्यारणहरू होस	SZ
ያልዝ.	mमर्त्र छ पा°न-ऋ°क्र шौठोछमाभक्रीह	Są
 የዬዎ.	മേത്യുട്ട് നിരിശേസല്റി8 മ <u>രു</u> പ്ക [ം] ണ ിംഗരേനുടെ അപദിക ിമ്പംഗര്ഷ നി <u>രാസ</u> ്ത	Są
ያ ዬያ.	ഉളപ്പെട്ടു പ്രാംഗ്രൂ പ്രാംഗ്രൂ പ്രാംഗ്രൂ പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു	şę
S&0.	<u>ॅंग्राप</u> िस मा,करमा दूष्टम	gę
Տ ፌՏ.	ന്നത്. എടാം നുടാം നുട്ട വുടാം വുടാം വുടുന്നു പുത്തു പുത്തു പുത്തു	şę
S&S W.	ക്ഷ്യയെ വിമാര്യ വ്യവ്യം പ്രവ്യ നിയുക്കുന്നു പ്രവ്യേഷ പ്രവ്യേഷ പ്രവേഷ്ട്ര പുരുപ്പായ് വുടുപ്പാട്ടു പുരുപ്പുക	şę
S& S.	णि । जिस्सी स्थानी सामित सिक्सी सि	çç

S&&.	भण्य गुरुष्य मीक्राय सामन्यात स्वा माक्राय हुन सम्बन्ध हुन स्वा स्वा स्वा स्वा स्वा स्वा स्वा स्वा	ያ ያ
	टं'एठाणी जाज	
.S.&?	णिल ४७४ मीणा प्राप्तिक प्राप्ति कि साम्याप्ति हें प्राप्तिक प्रा	ହୃତ୍
. യ 8ജ	ஆன்குர்க குகை குகை குகை குகை குகை குகை குகை கு	500
 የ‰ኖ.	ഉഴല്യ നി <u>ല്</u> ന് നിരിയെന്ന ന്റക്കെ നട്ട് വിക്കുക്ക് വരുന്ന് വരുന്നു നട്ടുക്ക് വരുന്ന വരുന്ന വരുന്ന വരുന്ന	\$00
	ाटि । इंग्रें	
 የ‰ዩ.	രിസ សន្សា സൈയര്ക് <i>ಷ</i> ്പ സോവസ് വൈകര്ഷ നി <u>യസ</u> ്	500
% . %	ळ् <u>रासिस स्म</u> ुक्तत सुर <u>वश्च</u> ता जेबद मात्रया थ्र	500
 የዬኇ.	ठशलण [ु] सझरे णर भारठॐस भरितर र°दर्र विक्राभ मोभु <u>ग</u> ्र	500
९ ‰₽.	മായ പ്രദേള ത്രിക്കുന്നു പ്രദേള വേളം പ്രവേദ്യ വേളം ഉപ്പെടുന്നു.	808
.082	് <u>ച്ച്</u> പ്പെപ്പു ആംകുമ്പ് ആംകുവി	808
.282	ರ್ಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಿಸಿ ಕಾಗ್ರಹಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಿರುವ ಕುರ್ಸ್ಟ್ ಕುರ್ಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಟ್ಗೆ ಕುರ್ಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಟ್ ಕುರ್ಸ್ಟ್ ಕ್ರಾ	808
.288	്റ്റ് നുള്ള എന്നു വേടായര്ഷ്യ നുര്ന്നു നുര്ന്നു വേട്ടാന് വേട്ടാന് വേട്ടാന് വേട്ടാന് വേട്ടാന് വേട്ടാന് വേട്ടാന്	808
ss.	ിയെയ്ക് പ്രത്യത്ത് പ്രത്യത്ത് പുക്കിന്റെ വുമ്പത്ത് വുമ്പത്ത്	802
.882	ത്തിച്ചു എട്ടെ ചാന്ത്ര എട്ടും വെട്ടും വെട്ടും എന്നു പ്രവേദ പട്ടും വേട്ടും വെട്ടും വെട്ടും വെട്ടും വെടുന്നു.	802
SSSW1.	கு முத	802
SS6.	യാംക്യി ദ്യാധവ്ത്യ നാര്യാവ്താ	802
SS.	്ച് ^{സ്} പ്പെ ആകുമ്പു ആപ്പോയ നട്ടാവ നട്ടാവ ആകുന്നു പ്രത്യ പട്ടുന്നു വരുന്നു വരുന്നു പട്ടുന്നു വരുന്നു പട്ടുന്നു പട്ടു	90°
.KS?	ጽ <u>୭</u> ፍ ፔመ	909
	ന <u>ാദ</u> ്യം പരുമുന്നു നില്ലുന്നു പരുപ്പെ പരുപ്പെ പരുള്ള	
SSS.	ചുകുന്നു. അല <u>യ്</u> പുടെ നേ ~~ല്~~ ക്സ് ന _് ഷുയുക ടംഒംപ	909
\$8\$.	മുപ്പെടുന്നു നുംജ്യൻ പോകും പംപ്രം കുറുന്നു നെയ്യെ വന്ത്രുന്ന	550
SF0.	ප്ධෙපක්ත අ <u>ප</u> විධාකය වැටුනකා ළතුබ	550
ያ ፍ ያ.	യുക്കും കൂട്ടു കുടുത്ത	550
	භ <u>ූප</u> හරු ආ	
	च्<u>तर</u>ंक ९ - लंबिक	
ና ፍ ዬ.	ுயாத்து இ	322
	<u>ឃុរ इंडर</u> इ द्वाणा ग्राणक ग्राप्त	
	के <u>ट</u> छग्रोत	
ያ ፍ ዬ.	क्षे <u>टर</u> ाणि क्षे <u>टर</u> मोच	822
\$\$S.	<u> </u>	822
ς ͼ ͼ.	ग्रामार्क र्गा <u>पञ्</u> चभ	822

<u>ና</u> ዋፍ.	मुळ्जा निवास हो निवास है । जिल्ला सूच निवास हो निवास है । जिल्ला सूच निवास है । जिल्ला सूच निवास है । जिल्ला स	822
ናፍዝ.	सं <u>रह</u> भारेन व्य ³ रूट नेमएराण र्र्ण्ड	822
९ ፍኇ.	क्षेट् <u>ट</u> ामेन रिमार्ग होगमणी होगमणी होगमणी होगमण होगान होग	822
ናፍ ହ.	ස්කත් ක්ලා ක්ලා ක්ලා ක්ලා ක්ලා ක්ලා ක්ලා ක්ල	822
S&O.	யாய°்கமி் கூக்க விருத்த விருக்க விருத்த விருக்க காக்கி விருக்க	822
९६९.	ಹಾಶಿಯ ಸಾಕಂಹ ಕ <u>ೌರ</u> ಖಗಾಗಲ್ ಸಿಕೀಯ ಋಯಗುದ್ದರುಗಯಾ, ಜೆಪಿಯಪ್ತ ಪಕರ, ಯಂಯಗುದ್ದ ರ <u>ಸ</u> ಾಕು ಹಾತಿಯಾಗು	822
	ചारमाण भारताच्य	
ኖ ፍ ዬ.	से <u>टर</u> ाण देंठेण ग्रेणऋणण विस्त्र	822
	ுகங்கி <u>ம</u> ைக்	
ናęዬ.	டுத்து நக்கு நக்கு நாழ்க்கு நாழ்க்கு நாழ்க்கு நிருந்து நிருந்து நிருந்து நிருந்து நிருந்து நிருந்து நிருந்து ந	९९६
\$\$S.	மிலுகம் mmஞ் கயஞ்சு 1ியமிலி <u>ஷ</u> ் ஆசு	९९६
	ኮሜማንያ እ ንጨ ሳሌ መማር እ	
९୧೯.	से <u>टर</u> ाणी पा॰क्रगे॰पा॰स ट॰ए॰स॰न	922
	ഉ പ്പെട്ട വര്ഷ്	
९୧୧.	कु <u>रु</u> व्यासम्प्रात्मक प्रमास्य क्ष्या प्रस्का	922
ናፍዝ.	<u>छेदुञ</u> ्जोत्रक्ष ग्रोडिशणि स्ट्रिक्ट स <u>ूज्ञ स्टल्ल</u> सिंही जिल्ला सिंह स्टिल्ल स्ट्रिक्ट स्ट्रिक्ट स्ट्रिक्ट स्ट्रिक्ट	025
	ាស់ជា ហ <u>ាមាស</u> ខាភា	
	চন্তভ্রন ভারীর শ <u>াহত</u> পি - এ ব <u>হিদ্র</u> ক্ত	
ςφφ.	<u> ദ്രാസ്ത്രം പ്രത്യൻ പ്രത്യൻ വരുന്നു</u>	022
ςφφ.	ୠ <u>ଟ</u> ୍ଟେମ୍ବାଲ ଅଧିକୁ ଅନ୍ୟର୍ମ	222
९ ೫0.	ಹಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಸ್ತಿಸ ಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸ್ತಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್	222
የ ೫९.	හිනියා සහවාග කරාව සහවාග කරාව හැනවාග කරාවන	822
.288	ിറയുൂ വാദ്യാ ചെയ്യാ വാദ്യാ വാദ്യ വാദ്യാ വാദ്യ വാദ്	ሪଅહ
s%&.	છે <u>જ</u> ા જજળાતકાર ૧૫૧૦ કે ૧૫૧૦ ક	ሪଅહ
.882	क् <u>रिटर</u> ाण रिजेड संहत्रनाणी स्मामणी सहिमणीया, क्रीयटींडर क्रस्ट्राय सूरक्रमा	928
ያ ዎዎ.	யாக 1 ଆ වෙයි. 다 වසුවාග සාවාය වියා වියාග වියාග වියාග වියාග වියාග වාසන්ව වස වියාග වියාග වියාග වියාග වස වියාග	928
የ೫೯.	එ <u>හ</u> ක්යේ ක් මාත්ත විසින්	928
.%%?	നിവന്തെ പ്രാഹം കുന്നു നയ്യുന്നു നിവ്യുള്ള മാറ്റ് പ്രാസ് പ്രസ്താൻ	\$85
	(णीलहरूप्रमञ) जिल्लाचिक प्रमण्डल अभाग किल्लाम अधिह	
የ೫۶.	മട്ടിയ രച്ചപ്പെ നെയ്യ അയ്യ അയ്യ അയ്യ വെയ്യ വെയ്യ വെയ്യ വേയ വെയ്യ വേയ വെയ്യ വേയ വെയ്യ വേയ വെയ്യ വേയ വെയ്യ വേയ വ	922
ያ፠ହ.	<u>യമാ</u> യനാ യുക്ത് ജാന് <u>യമ്</u> തെന്നെ ഉപട്ടെ എട്ടുന്ന് ഉപട്ടു എന്നു വഴുന്നു വഴുന്നു വഴുന്നു വഴുന്നു വഴുന്നു വഴുന്നു വഴുന്ന	023
S\$0.	യമെ ഉദ σ യ വലമുപ്പത എക്കുവ വ്യമാദ്യന്ന് പൂപ്പം വ്യമവിദ σ ത വ്യവസ്ത്രന്ന് വ്യവസ്ത്രന്ന വ്യമ്പ്രവ്യവന്നു വരുപ്പിന്റെ	0%2

	ଅନୁସାନ୍ତ (ଆଲ୍ଲେମ୍ବର)	
ኖ ኖና.	$\mathbf{z}$ ಹಿಡ್ಆಡ್ ಖಗುಸ್ತು ಹುಗು ಬಾಲು ಸ್ವಾಗ್ಯ ಸುಗ್ಗಳ ಬಾಗು ಬಾಗುತ್ತ ಕ್ರಾಣ್ಯ ಸ್ಥಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಬ	0282
ያ ም ዬ.	രൂക്കു സഹ്യാക്കുന്നു വെട്ടുന്നു വരുക്കുന്നു ആരിവേ	0282
ናទዬ.	ഗൗസ്സ് അക്യെയ ജാസ-ഗൗസ്സ് സ്ക്രോയ അയ്യെ ക്ക്യാന്ന് അക്യയ ക്ക്യാന് വേഴുന്നു	0282
S&S.	७३४ सहस्य सम्बर्ध का <u>भक</u> ्क आसार्क आसेक माणका कामन विभागन कामन कामका कामनेक विभाग कर्म	222
९ ኇኇ.	लगेमाळा व्याम विकास क्रियाचा महास्वया महास्वया हुन हुन सहस्व महास्वया चिक्क विकास प्रमुख्य विकास क्रियाच्या चिक	222
९ኇኇ.	ത്രോന്റ് ന്ന് എന്ന് പ്രവേധ വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര പ്രവേശിക്കുന്നു വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ടര്	28.2
ሄቄዖ	क <u>ुरथ</u> ात् श्रुवृद्ध महस्र्यात् ८०.क्विस्०.शस्त्रस्	28.8
	ፚ ፞፞፞ፚፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙፙ	
९ ኇኇ.	жण्डेह देख्न जात्वा अक्टिस अस्ति हैं हैं हैं हैं कि स्वार्थ कि स्वार्थ के स्वार्थ के स्वार्थ के स्वार्थ के स्व	828
९ ኇኇ.	केन्नललाचाक गेथ क्षेंब, ष्केवाव टॅंकवलू केन्नललाचाट कथण क्षंट्रबाणी लामकी व्यक्त्या <u>पात्र</u> ोकम	828
	$oldsymbol{u}$ රාමර්යා $oldsymbol{u}$ වතරු හරුවන වර $oldsymbol{u}$ වත	
ያ ହ0.	ारण ⁶ रूके मञमञ	828
ያ ହያ.	रहण्य प्रोधस रद [्] ण भ्रमभ	928
ያ ହ୍ଛ.	दर्भ गामउर्म गारण्डल्हे रद [्] क्र भरम॰म	የፌ?
९ ኇዬ.	ന്നിൽ ഒ <i>ര</i> ്മ പുടപം എത്തെ ജന്ത്രിക്കുന്നുന്നുട്ട ഉട്ടന്ന പുട്ട് വുടുന്നു ക്യാന് ജന് പുട്ടാ ഉത്ത്രന്ന	የፌ?
	णर्भरेत गिरुषुगेण भग्न णट्रमण गिरुइमद्र सर <u>ुक</u> रूक्त पाधिस्त्र गा <u>भ्य</u> म् सरह्त	
\$\$S.	മട്ടെ എന്നു പ്രവര്യന്നു വരു ക്രാക്കുന്നു കാരു കാര്യന്നെ വരു വരു പ്രവര്യന്നെ വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു	የፌ?
	में ड एमी ш ड	
የ ହፍ.	ക്ഷെയെയ്യ നട്ടെ നട്ടുന്ന നംട്ടുന്നു പ്രാധ്യാപ്രവുദ്ധം പ്രവുദ്ധം പ്രവുദ്ധം പ്രവുദ്ധം പ്രവുദ്ധം പ്രവുദ്ധം പ്രവുദ	989
	ಕನಾರಿ ಗಿಸ್ತಾಸ್ ಕಾರ್ಡ ಗಿಸ್ಕಾಲ ಇವರು	
९ ኇኇ.	മിറ∓ങ്ള വിഷടും വുന്ന നട്ടി വിഷടും വുന്ന നിയുന്ന് പ്രത്യ പുത്തി പുത്തി വിഷ	989
የହዝ.	ರ್ಣಿಸ ಕಾಗಿದ್ದಾರು ಸಮಾರ್ಥಿಯ ಕಾಗಿದ್ದ ಕಾಗಿದ್ದ ಕ್ಷಣ್ಣ ಕಾರ್ಣಿಕ ಗಾಗಿಕ್ಕಾರಿಕ ಗಾಗಿಕ್ಕಾರ ಕ್ಷಣ್ಣ ಕ್ಷಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣ	082
የ ହኇ.	सङ्गेण आत्मांक्रहर्द्य भाषण्यसभ्य साम्रह्म भाषाचेष्ठ भाष्य	382
የ ହହ.	(സുയർ യോ കുമ്പ വെ വാറിയുടി വിവാടി വി	382
800.	र्हानलीय स्वरंश माहि	882
80s.	ന്റെറ്റു ഉപപ പ്രവാതയ്	882
	ന का मान कि स्वाप्त स्	
80S.	ರ್ಣಿಗೆ ಗಿಳಿಸ್ತ್ರತ್ತು ಗಿಳಿಸ್ತ್ರ	982
£0£.	मार्थेण रहणाद्या अधिर हिस्सूचम चार्थित एक प्राचित्र हिस्सूच	982
.S02	നടിു കാംഷ്ക്വം(നംന്റെ നെംന്റ് വിധലൂര് മാണുന്നും	982
80°.	णी०४७र्भण ४७१०)m ७७°र जाभुरा ४७१८, मर्च १५७१ ए. अ. अ. अ. अ. अ. अ. १५७	982

୫୦୫.	गेथ प्रेंड प्राथित्रहर, गेथ प्रेंट ~~वि~~ राधित्य प्राप्तित प्राप्ति प्राप्तित प्राप्तित प्राप्तित प्राप्तित प्राप्तित प्राप्तित प्राप्ति प्राप्तित प्राप्ति प्रापति प्राप्ति प्राप्ति प्राप्ति प्राप्ति प्राप्ति प्राप्ति प्राप्ति	982
80%.	നിലങ്ങ് ജന്ഷ് ക്രേഷ് ക്രസ്ത്ര വിവാധിരുന്നു വിവാധിരുന്നു.	\$ 60
	೮ಪ್ ಉಗ್ರೇಮ ಬ್ಯಾ ಬಿಸ್ತಾ ಬಿಸ್	
80g.	ಹಾಗಿದ್ದಾಗಿ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳು ಪ್ರಕ್ರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳ ಪ್ರಕ್ರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ	\$ 60
80 _{\$} .	നംഭ്ച്ലപ്ര മാത്യ പുടുപ്പെട്ടു കുറുപ്പുള്ള കുറുപ്പുള്ള പുലുപ്പുള്ള പുലുപ്പുള്ള പുലുപ്പുള്ള പുലുപ്പുള്ള പുലുപ്പു	\$ 60
£\$0.	ชโอ้ต แตลาล xหบพลช ฮ•ิว	ુ ડુક્ક
£\$\$.	ชโล้ต แตลาล ភตบ-ชับชาษใ แมโพช	ુ ડુક્ક
ዴ ኖዬ.	ಕ್ಷ್ಯಿಪ್ಟ್ ಪ್ರಾಣ್ಯ ಪ್ರಾಣ್ಯ ಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಯ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರ	ુ ડુક્ક
	ಿ ಕಾರ್ಮ ಇಗಳು ಕ್ರಾಪ್ತ ಗಾರ್ <u>ಸ್ ನಿಸ್ತಾ</u> ರ್	
 ዩናዬ.	්හෙලා ්ශාවයර්වා රාමවා්සව ^{2} හ වා $\overline{\Omega}$ වල් ස්ක්රා $\overline{\Omega}$ මා ස්වාස මාටා මාර්ග	ያቀያ
	ឃീಲು⊁ಇ ೆ ಮ ವರ್ನ ಹಟಗಿಲ <u>ಾನ</u> ್ ಅ ಿ ವ <u>ರ್ನ</u> ವ	
.S22	ଆର୬ଂଖ	SPS
 ያናፍ.	४ हमादर्म स्वर्षा वर्ष वर्ष भव्या प्राथमित वर्ष	SPS
 \$९ % .	ស្រាំៗ អាម្មារ សម [្] មោ ជត្	Ses
.%?Ձ	मारी जोमान विभास एस्ट्रास सामा विभाग साम विभाग किया है	९६६
ል ያኇ.	ठूळणाउभर ळणाउभराधिक दर्ज पाठामठाघ ठंड प्राप्त स्थापक प्राप्त	९६६
ል ያହ.	m u^{ω} ω $\approx$ 5 हर्र्य जा α ω $\simeq$ 5 प्राचित जा ω $\simeq$ 6 जा ω $\simeq$ 7 जा ω $\simeq$ 7 जा ω $\simeq$ 7 जा ω $\simeq$ 8 जा ω 9	९६६
££0.	ष्टागिर हैंस पाहर जिल्लाम समजून हिमद्र प्राप्त हिमदे हैं	୯୧୧
ଛଛ େ.	മിൻക്കാൽവിലെ ഉടർ നാല് വാര്യ വ	९६६
	णाणंक्षार्य रिकासभित्रीह सम्मा भिष्तम् अभिक्रम्म अभिक्रम	९६६
88£.	Ж.Ж.ट. म ्साम १६८ आर. महास्था है हे ज्ञार प्राप्त करा है ह	९६०
.822	жжർ யிலிகளுக்கே தூ யகக யல்சும் கூ	S&0
.WS22	mmରେ m োலक्रमार्थर हिन्द्रां समुत्रीम । ज्ञानिक्रमार्थः कि	S&0
ዴ ዴዋ.	णान भाराँक भ्रतिष्ठ-दृश्ये भाषाभाराभाषां बर्व रिष्ठि णाउँन	ያዩያ
88°.	ବିଜ୍ଞାତ ବିଷ୍ଟ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ	ያ\$S
.W 922	४ हद भिएए से उस्त विकास के स्त्री कि भाष कर है	SèS
ዬዬ೫.	ൂർ. गाँमतम्भामा प्रकृष-कारामा स्वर्ध मिन्सि प्रकृष्ण कर्	Ses
8 89.	आत्मार्क्साम् क्र र ए ०सा रूभक्षा दर्	୯୧୧
.EU 222	ଆଠାନରୀତ ଆଆର୍ଜରଙ୍କ ହେଥାଠାର $arphi$ ତ ଆଠାନ $arphi$ ରି ଆହେଛରି ହେ ହେଥି ଓ ଅଧିକ ଅଞ୍ଜଳ । ଆଞ୍ଜିଶିଷ୍ଟ ହୁଆରକ୍ଷର । ଆହ୍ୟର୍କ	୯୧୧
ይ ይያ.	मध्म सञ्च णळमण वाठाहरूत चहत मण्या वाठामण्या वर्ष	୯୧୧
££0.	हिन्न होतीलमा जिल्लाल एक जिल्लाचित्र प्रति विज्ञातिक क्षेत्र कि एक प्रति कि एक प्रति कि एक प्रति कि एक प्रति कि	୧୧୨
s&s.	४०० एक एक एक एक एक एक एक एक एक विकास के एक	९६६

णोटा अस्टर्स आयो आक्रा १ - बर्<u>द्</u>रह्म

S&&.	ரார்க் யிற்ற இது விற்ற முற்ற விற்ற விற்	0%2
8&& W	४७०७५५ रह्योरएउद्ध ौजधर्राष्ठ रोण एद ϵ दम ोहमक भद्र छोटार $\underline{\alpha}$ प्तर्क एद ϵ क ऽऽ भूषो $\underline{\alpha}$ रिटोह	0882
.822	गामार्क्र रामुहान विकास विकास किल्लाहरू क्रिक्र क्रिक्र का क्रिक्र है के अपने क्रिक्ट	0882
ፌ .	ಹಿಜೆಪಿತ पाणाणाणा मेद्र॰चलैलांच जांएड, द्र॰चलांखड	0882
££.	கிலம <u>எட</u> ்டை - ராய்ல் குற	2882
ያም እን	മേഷാഴുന്നു അവുന്നു അവുന്നു അവുന്നു പ്രത്യാട്ടു വരുന്നു പ്രവാദ്യായ പ്രത്യായ പ്രവാദ്യായ വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു പ	୧ ೫ዬ
	നിറ <u>ുട</u> ്കി ്ച റ കുല്യ പ്രച്ചുള്ളം വടുള്ള കുടുന	
	[ವಿಶ!ಿ೯ (ಶಾಕುಹುತ ದುಕ್ತು ಗುತ್ತು ದುಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು ದುಕ್ಕು ದುಕ್ಕಿ ದುಕ್ಕು ದುಕ್ಕಿ ದುಕಿ ದುಕ್ಕಿ ದುಕಿ ದುಕ್ಕಿ ದು	
	മിറുക്ക് - ഭം കുക്സ	
Տ ፌ ያ.	റ്റ്കൂസ് ദ്വാധ ന്റെ അ	୧ ೫ዬ
8&	റ്റെ യക്സ് വഴ്യവ ഒരിലാന്ന് <u>വര്</u> യേക എ <u>ര</u> ്ദേ പര്യക്ക് തിര്യ നട്ടാക്ക് വക്തിയുട്ടെ വക്ക് വര്യ പട്ടി വര്യ	SKS
888 M M	മിന്ദ്രങ്ങാന്ത് നാന്ത്ര്ദര്പ സോക്തിവിട്ടിൽ .	SKS
ജെജ്യന	. ෆීහ්ට්මා स॰ත්ලෙන් තට්තන නිසාගත්මා ක්වෙන්න වෙන්වා වෙන්න මෙන්වා මෙන්වා මෙන්වා මෙන්වා මෙන්වා වෙන්වා වෙන්වා වෙන්ව	የ፠ኇ
	ിരുടെയിയ് തെയ്യപ്പെട്ടത്ത് വിത്യപ്പെട്ടത്ത് വരുത്തുന്നു. വരുത്തു വരുത്തുത്തുത്തു വരുത്തു വരുത്തുത്തുത്തുത്തുത്തുത്തുത്തുത്തുത്തുത്	
കൂഴന.	ിയയറി വരോപ്പ് വക്കുന്നു വരുക്കാനിവുന്നു പ്രസ്താന് വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്ന	የ፠ኇ
.082	റൂട്ടെ ചെടുത്ത എഴുന്നു വേട്ട പുടുത്ത പുടുത്ത പുടുത്തു പുടുത്തു പുടുത്തു പുടുത്തു പുടുത്തു പുടുത്തു പുടുത്തു പു	\$\$0
.282	шୀ୦୬୩ ° ଜ୍ଞାୟର୍କ ୀଆଘୀ୦୩5 ୀଆୟ୍ଟ	ያ ያያ
.282	阳 而 <i>至</i> 豆 .	ያ
	ን አዋን ነው። የ	
	ш१७५०:१६ अण	
.283	றாய்ஜ்பா	892
.യ ജട	<u>സ്</u> ഷ് നാർ	892
.സഷടമ	mæरेत्र°४ टी ш ठ	S&S
.5 288	रहणाह्नरे रहभगत	S&S
. ₩ %88	енен жиш	୧୫୧
.ന്ന ഏടമ	жख्त्रेत्रः ५०१७॥ स्मूष्ट्रा, व्याप्याधिष्ठ	ያ ኇ ኇ
.უ.282	# ₆ #೩೩ ಹೃಶಿತ್ಯೂ ಭರ್ಕಾತಿ ಕುರ್ಗಾತಿಯಾಗಿ ಹಿಳಿದ್ದು ಹಿಡಿದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದಿಕೆ ಹ	୧୫୫
.પ્રજીડર	യുട്ടു എന്നു പ്രത്യൻ എന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരു	\$\$0
88£20.	ന്റെയോടി സ്പ്രൂക്ക ന്റ്റ് വൈറ്റ് വേറ്റ് വൈറ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ് വെറ്റ്	\$\$0
.ત્ર્યજ્ઞડર	രംഭൗ്ലപ്പെ ഉപരേ ദംനവുടെ രംഭൗ്ലപ്പ അ ജ്യരെ രം പ മ	S&0
mc282	र्द्धर भीबर्ग प्रत्योज विज्ञामा	299

.T.288	र्ज्यम ~~विपाधीशिक्ष रहिंद्या~~	\$\$\$
.K.282	റൂഴു अन्यात्र प्रकार क्रांचित्र हिंदी	ያ ያ ያ
88% <u>25</u> .	टम ऋक्ष्य माटा ४४७६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६६	\$\$\$
.≅&32	ಕ್ರಮ ವೈಗ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಣ ಗ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ಟಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಕ್ಕ	\$\$\$
888 <u>2</u> .	ಹ್ಮನ್ನು ಹಾರ್ಟ್ ಕ್ಷಣ್ಣ ಸ್ವಾದ್ಯ ಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣ್ಣ ಪ್ರಕ್ಷಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣಣ	922
	ग्रोस्ट अध्य	
	шറಿತುವುದ್ದು	
.ass	эмгшбегшсэ	922
SS&E.	<u>ങ്</u> ളുപ്രുപ്രുവുന്നു വുടുപ്പ	୨ _ହ ୧
.Wasa	<u>দুরু</u> খোগোটিক রিজালুর	\$\$\$
.ൃഷൂടു	मेक्कल खासीग्गीणीण നभर पस्लूण स्बूह होज्ञाणक्रिर, प्रतिराधिष	\$\$\$
.¥&S3	ത്യൂട് (सम्भाम) भी	800
ያያያ	<u>കൂറ്</u> റുവ്യിൽ വ്യൂല കുരുത്തി. അവ്യൂപ്	800
.8283	шो०ण्यारंम राजस्य पाधरम राजस्य पाधरम राजम	808
.5282	<u> इत्</u> रुटांटांगोरोडिक ण्याया जाल हे होते हुन स्वाप्त क्ष्या कार्या क्ष्या होता हुन स्वाप्त हुन स्वाप्त स्वाप्त स	808
.76288	നിറുക്കുടി വര ϵ മുക നിവിശയാ മാഴമുട്ട റ്റമ് വ്യസിവ വര്വക നിവ്വു	808
. ~~ಹ~~ .282	രംഭൗ്ല്യ അല്യഭ	808
. L 288	हुं हें हें हैं हैं हैं है	808
.മ്പ്രൂടമ	ರಷ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ಷಾಪ್ತು ಕ್ಷಾಪ್ತ	802
.നപ്പുടു	ത്കസി ടാലത്തു നടത്തു	802
.5ರಷಿಽ೩	रहरू ⁶ भग्रभ प्र गण्य भभीत ह्रभद्र मठ	802
.#દઢઽઢ	रिटोर्ण तम ७९१मण्य-मूर्वणाण्यामध्य	902
.711115.282	ரலிசு ய மிற்க <u>ூர</u> ்கள்	902
.უნ.282	ಕಹುಗಿದ್ದರು ಸಚಿ ಹುಗಿದ್ದು ಹ <u>ಕ್ಕಾಗ</u> ಗ್ರಾಪತ್ತ ಗ್ರಾಪತ್ತ ಕುರ್ವಿ ಗ್ರಾಪತ್ತ ಕುರ್ವಿ	808
.પ્રદગ્નશ્ર	ह्यां इक्षा हिन्दू के अध्यात हिन्दू के अध्यात हिन्दू हिन्दू का अध्यात हिन्दू के अध्यात हिन्दू के अध्यात हिन्दू	808
	०२ अभा	
	നിറ്റുട്ട യാക്കുന്നു പ്രവാധ വുള്ളം	
.882	ග <u>ෘහි</u> ත ක.සැප්පු කුණුපිය. අයැම්කා යුගක නැති	28
.WSS2	ଲେଖି ଅନ୍ୟର ନେଅ ଅନ୍ୟର ଓ ଅନ୍ୟର୍ଥ ହେଲାଲି ଅନ୍ୟର ଓ ଅନ୍ୟର ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲାଲିକ ହେଲିକ୍ତ ହେଲ୍ଲ	880
	മെപ്പെ നുക്കുന്ന പുരുപ്പെ കുറുപ്പെ കുറുപ്പെ വുന്നു വെടുക്കുന്നു.	
	micon co	

णीटीधम ह्यू स्टाधम गिजा<u>र</u>्य भ जरू

யಾಗುತ್ತು ಕ್ಲೂ ಪ್ರಕ್ಷಣ ಎಳ್ಳು ತಿತ್ತು ಕ್ಲಿ ಕ್ಲಿ ಕ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷಣ ಪ

ಹತ್ತು ಬ್ಲಿ ಬ್ಲಿ ಬ್ಲಿ ಬಿಡ್ಡ ಬಿ

SSF.	ପଠାଅଟ ଲଞ୍ଜିଲ ହୁମ୍ବର ଅଧିକ କଳ୍ପ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଆଧି । ଆଧାର ହୁମ ଅଧିକ ଅଧିକ ପ୍ରଥମ	858
88 9 .	മിറ്റ്നുന്നു ഇപ്പ് വേട്ടായിലെ അടിര്യാന്ത്ര വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു	323
SSH.	യരംഭേ ന്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ വേദ്യായ വരു	828
SSF.	ರ್ಗನ್% ಹಿಪ್ ಲಾಕಲಾಗಿಯ ಗ್ರಾಗ್ ಅವರು ಕ್ಷಾಗ್ರಿಸ್	822
SSF.	$\underline{\infty}$ ം പൂറു വുടുന്നു വുടുന	822
<u>֍</u> ዋ0.	ಾರ್ಮಿಕ ಕೆಟ್ಟರ್ ಮುಗುಗಳ ಹೆಸ್ಟರ್ ಸಳದರು ಮಹ <u>ರಾ</u> ಂಕ ದೇಂಕು ಕೆಟ್ಟರ, ಸೆಕ್ಟರ್ ಹೆಟ್ಟರ್ ವಿಂಹರ ಹೆಚ್ಚರ ಎಗೆಗಳು ಮಾಡಿದ್ದರು.	822
ses.	ଟନଂ୯୦ ଅନେଷଥଳ ଅର୍ମିଷ ୀ୴ $\overline{\OmegaS}$ ର ୩୮୮୯୦ଅର୍ଗନ୍ଧ ୪ନଂ୯୦ ଝର୍ନ୍ଦଳ ୀ୴ ୦୧३ ଅଠ୍ୟଳନ୍ତ ୧୧३ ନହାଦେଧିକ ସଝଠର	822
	रहण्या जाणीलक्ष्य	
<u></u> ፍፍ.	ന पारण अदम्भ एक अदम्भ एक अदम्भ एक एक से स्थान	828
	කම්බ්පය ආපමේ කානුනාග පැ <u>ටව</u> ය පූධැයෙ	
<u>ଛ</u> ዋዬ.	മേഴം ഇപ്പെട്ട നിവരുന്നു വിവരുന്നു വിവരുന്നു വിവരുന്നു വിവരുന്നു വ	8 28
.S ~~9~~ 2.	හසවරු ශාගා්රාමයාග හසංග වග්රාප්‍රතම් මාර්ථ මාගුනුත් ශාග්රාමයාග හසංග වසරාර්ථ	8 28
<u>ፍ</u> ኖ.	റ്റ്സംഗാസ मेकेन मारिकारी कासळा सेवाठँएए करोठ ठंडाणी ऋभक्षोभ कर्जू कठाण रायकाणी एरिसम	223
	୪୫.ଆ $^{\circ}$ ଅ ଲକ୍ଷରସ $^{\circ}$ ଅ	
	ന്ത്രോട്ടിലോക്ക് വാധന്ത്ര് - ഒരുള്ള	
	ಲೆನೆಆ <u></u>	
<u>ଜ</u> ှତ୍	സ്ത്ര റൂട്ടെ നൂന്നു വുടുപ്പ	828
ፍ ዋ೫.	एक एक्स प्रकार के एक	222
S F B W.	κ യ്ക് പ്രാര് പ്രവേദ്യ വ്യവ്യായിടിന്ന് വിപ്രാര്യ പ്രവേദ്യ പര്ശ്വ പര്ശ്വ പര്ശ്വ പ്രവേദ്യ വിഷ്ട	222
<u>ፍ</u> ዎም.	ୀଷ୍ଟେଅର ଆକ୍ଷର ଆଧ୍ୟର ଆଧିଷ୍ଟର ଲେଖିର ଓଡ଼ି । କ୍ଷର ଆଧ୍ୟର	022
к ө ө ш.	് <u>രു</u> വ്യ ന്ഷ് കൂട് നിയോതി വരുട്ടി	022
ፍ ዋያ.	ක _ු න් හැයි යා හිසුන් භ <u>ූගිහ</u> භූගිය හි යා නැස්න කුගත	282
S & O.	മത । അവലെ ഉപ്പെട്ട് ഉപ്പെട്ട് പ്രാവ്യാ വാട്ട് പ്രാവ്യാ വാട്ട് പ്രാവ്യാ വാട്ട് വാട്ട് വാട്ട് വാട്ട് വാട്ട്	022
\$ \$ \$.	шोठाचाहरू एकडा गाहराम सहित चर्चा में कर प्रकार प्रकार प्रकार प्रकार प्रकार प्रकार प्रकार प्रकार स्वाम	022
	ष्ठणभन्न स्रष्ठण्ठं भिभ्र जाणीलन	
<u>ፍ</u> ፍ ፍ.	0ଡେଟି ବିଲ୍ଲ ଏଆରେଲମ୍ଲମଣ ମଧ୍ୟ ବିଲ୍ଲ ବିଲ୍ଲମର ମଧ୍ୟର ମଧ୍ୟର ହେନ୍ଦ୍ର ହେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଥି କଥିଲି ବିଲ୍ଲମ	222
	ऋ ४ए ठाणी मेरर॰७ठ	
	४मद्र १९३५ जिम रिजायसक प्रामक व्यापक्षक विषय १५५५ वि	
£&.	$oxdot{U}$ වාමය $oxdot{U}$ හාර් එයා ශායාහ සහ එහාග හර් ଆයාස්මාර්ගය $oxdot{\Omega}$ වේ	222
	निकर ५२ - अर्थात निक्रम स्थाप	

मद्भूष्ठ - १ द<u>श्</u>व

ෆ්බ්අළ

.892	யாம் கூற	222
	ಹಹಡ್ಆರ್ ಲುಸುಲ ಸೆರರೆ ಕ್ರೇಹಿಸಕ	222
% 99.	ച്കുഷ്യ നട്ട് നുവന്നു പ്രത്യാപ്പുള്ള പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്നു പുവന്	222
ሄ €೫.	മെയ്യുള്ള പ്രത്യായ പ	Saa
	ಸುಮ್ಮಾತ್ರಿನ ಕುಮ್ಮಾಗಿಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮಿಗಳಿಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮ	
ፍ ទ.	ठकु उस आफ्रेस्सा हुट के उस का एस का एस हुन के उस कि हुन हुन है ज	Saa
888 Ш .	ठिष्ठ केंद्र हैं केंद्र हैं के किस्या कि केंद्र होता है केंद्र हैं के किस केंद्र हैं के किस केंद्र हैं के किस	828
ሄ ቂቄ.	ಯಿಹಲ ಕ್ರೈ ಹುಕ್ತುಗ ತಾಲ್ಲವುಗೂ ತಾರ್ವನ್ನ ಕರ್ನಾಟಕ್ಕಾಗ ಹುದ್ದು ಸ್ಥಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದು ಹಿಂದು ಹಿಂದು ಹಿಂದು ಹಿಂದು ಹಿಂದು ಹಿಂದು ಹ	828
s#0.	ක්වර්වන් මාත්වන් මාත්වන් සම්බන්ධ	922
ዴ ୫၄.	ഉളത്ത് മയത്ത് മയത്തെ വിധാന്ത്ര വിധാന് വിധ്യാന് വിധ്യാന്	922
ፍઝዬ.	್ಕಿ ಪ್ರಸ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಬ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಾರಿ ಬಳು	922
838.	मडा ७०० रहवागास उस॰ड्रम विर्घत चिर्दिश चार्रियोम रहें राजान्यर्थनात विद्यापित क्रिमा क्रमा क्रमा	0.23
.8%2	හි <u>රහ</u> රා සම්ක්රයා සම්ක්රය වන්න වන්න වන්න සම්ක්රයා සායා සම්බන්ධ වන්න සම්බන්ධ වන්න	0.23
	हल्यांट रूक्तिर-ग्रारभणेट ज्ञात्म <u>क</u> ्टलम्	
ፍ ୫ኖ.	හ්වාග ප්රතික් වේ වෙන වැඩි	0.23
ዴ ୫೯.	നിട്ടേണ്ട, പേപ്ക് കോർഡ് ക്യൂട് പ്രധാമിലി പര്യമ തയ്യുന്നു. പ്രത്യ വര്യമുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വ	222
	ಪಠುಶ ಕ್ಷತ ತ್ರತ ತ್ರತ ಕ್ಷಕ್ತಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗು ಹಾಗು ಹಾಗು ಹಾಗು ಹಾಗು ಹಾಗು ಹಾಗು ಹಾಗು	
ዴ ୫୫.	សភាពា ភាព (ស្សារា)	Saa
ዴ ፠ኇ.	ହଓର ଲଫ୍ଲ ଆଧ୍ୟ ଓ ଜଣ୍ଡ ହିଅଟେ ବାଧାରତ୍ର ଓ ଜଣ୍ମ ଲୁଆ ଆଧ୍ୟର ଲେ ୬୯୪	Sa2
ፍ ℋ⊊.	മധിനാസാന്ത്രന്ന് പുട്രം സ്യാപ്ത്രൻ പുട്രം സ്യാപ്രത്യ സമ്പൂപ് പ്രൈപ്	Saa
8F0.	ധം <u>ഭ</u> ൗ്ലപ്യ ബ ല്യേഭ	Saa
አ ኇና.	ന്യായ് പ്രക്ഷേ വിധാര്യായിക്ക് വിക്കുന്ന	
	മ്മിന് വി	
አ ኇዬ.	хक्ष्य ४% ଅଟେ । ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଆ <u>ବହ</u> ୍ତ ଓ ଆ <u>କହ</u> ୍ତ ଓ ଆ	922
£9£.	ത്യാല് ക്യൂട്ട് ക്യൂട്ട് പ്രത്യേഷ നട്ടു പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ ക്യൂട്ട് പ്രത്യേഷ ക്യൂട്ട് പ്രത്യേഷ ക്യൂട്ട് പ്രത്യേഷ	922
	നംപനിയ xംസനിഭേദ ഷൂം നിരുവുന്നു	
.ՏዋՁ	ಹಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಇತ್ತುವ ಸ್ವಾಗ ಸಹಿತು ಬ್ಲಾನಿಸ್ಟ್ ಪತ್ತು ಸ್ವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಸ್ತಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಸ್ತಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಸ್ತಿಸ್ಟ	
	മേടിട്ടെ വയിവനം വിവാടം	
ぷ ኇ፞፞፞፞	ල්කාගේ සොග්ය-පෙ <u>ට හිට</u> විවූ <u>ට</u> විවූ විවූ විවූ විවූ විවූ විවූ විවූ විව	
899.	אריאות නම්	የ ፌያ

ፍ ኇ፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፠	ક્રીપ્રાંતા કુટ્યું માના ક્રિયાના ક્રિય	082
ዬ ዎዎ.	នារាយាក្សា ១១៩ ក្រោតប្តីន សា <u>ម</u> ាស្នា ក្រោតប្រ មាស្នា សមាន មាស្នាក្សា ១ <u>សទ</u> ម	082
ፍ ዎያ.	හ <u>ුග</u> നെലുപ്പെ നെല്നെ നുഴ വുഴു വുടു വുടുന്നു നുംസാധ്യൂ	082
\$\$0.	жах жам шейт ш. ഒവരു വുത്തു	282
880 W.	চন্দোগাম খাগিন্ম নশুন নহার ম <u>তে</u> হ°ন	282
ዬ ହና.	A Language	282
	ಹವ್ಯಕ್ಷ - ೧೯೮೧ ಸ್ಥಹ	
ዬ ହዬ.	गेक्प ഗലയ്യെ ഗൗപ गाूँ ह	282
ፍ ହ୍ଲ.	භ <u>ූගහ</u> ගංය ක්රි	282
	ឃ <u>ਹ</u> ਤੇ ಒ - टख्यू म, त्रेएठ, हैहम कंष्ण्या, ॐखाँडिर, जूनर्ट-टस्ख क्रस्णूण त्रे ख ४टण्या सत्रेमाणीण	
.8⊋ጸ	ಹಾಗಿ ಹಾಗಿ ಪ್ರಕ್ತಿಗೆ ಹೆಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕ್ತಿಕ ಕ್ರಾಮಿಗುಗುತ್ತು ಹಾಗಿ ಪ್ರಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಿಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ	SS2
ፍ ዎዋ.	ಯಾಂಸುಗ ಹುಸಲಾ ನಡ್ಲಾಗ, ಹಿನ ಸಲ, ಕಿಕಗ ಮಂಗಾರ್, ರಹಿತ ಉಂತಾಂತ ಹಾಗುತ್ತದೆ. ರಹಿತುಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣೆಗೆ	SS2
<u></u> ፍቃ የ.	इस्थर प्राप्त हुन के का समान का कार्य का स्वाप्त कार्य का स्वाप्त कार्य का कार्य का कार्य का कार्य का स्वाप्त क	982
ፍ ዎ೫.	ह्यांचायर पास्युंच तस्य प्रताप सारेर रमम वर्षेत्र सम्य हे स्वायं अभाग तस्य पास्युंच तस्य विष्युंच	982
	אששע בא אבשאנ בישאנ פישאנ בישאנ בישאנ בארא פא אפשלים ארא פא אפישלים	
ፍ ହኇ.	ടപടംം ലോഗ്യ വെയും വെയും വെയുന്നെ വെയും പെയും വെയും	982
ፍ ହ୍ନ.	द्रेटर्टिन	୧Sa
<u>&</u> 00.	र्के अध्या भारक्ष्य विश्व के स्वाप्त कि स्व	୧Sa
	णक् ौणमूङ्ग s a दह्य	
200Ш .	യ്ക്കുന്നു വായായ് പ്രൂപ പ്രാവാധിക്കുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്ന	୧Sa
	መን ነው	
	गेभ्था उसर्वे सार्वे सुर्वे से स्वतंत्र के स्वतंत्र के स्वतंत्र सार्वे सार्वे सार्वे सार्वे सार्वे सार्वे सार्वे	
<u></u> ۵0%.	टപटംഭ-ചെംബ്, ആപ്പുന നുന്നു നുന്നു വെയുന്നു വെയുന്നു.	8 60
£0£.	टപट°ಆ-ടുളിയ, യിക്ളിക ശ്യ നേക്സ്യ നുപ്പുന്ന നുവയിലും നൂവരു വിവരു വുവരുന്നു.	860
£0£.	ರಾಗು ಪತ್ರು ಗೂಗು ಪ್ರಸ್ತಿಗೆ ಹೆಸ್ಕರ್ ಜನ್ನು ಆರಾಜ್ಯ ಕ್ಲಿಸ್ಟರ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ	8 60
	മിനടയിക്ക് ക്രിക്ക	
.so.2	യിവഴെയുന്നു ആരു ചെയ്യുന്നു ആരുക കുടുന്നു. ആരുക്കുന്നു പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം	8 60
‰ 0ፍ.	៣৮র୬ឍ ក្បាយនជា បន្ទេក ហាស១% មេត្បណ៍ ១៩ <u>ភេទ</u> ម៍ ត្រអាយ ក្បាយនាជា ស្រួបភស ឃាំងភុស ឃាំង	<mark>ዴ</mark> ዋዴ
£09.	क्रकेट अध्यक्षिण प्रस्तिक कार्येष्ट कार केरिया कार्य केरिया केरिया केरिया केरिया केरिया केरिया केरिया केरिया क	ዴ ዋዴ
	യാലു ചെട്ടാല് വരു	
‰0 %.	യകരിച്ചരായം ഫെണ്ട വര്യം നട്ടെ വിവാക്കാണ് രിക്കുറ്റ് തരുമുട്ട് soa ിനാത soa മയിരുക്കാന	ዴ ዋዴ
	ππ ሩ 1861⊕6π√	

अरे अभाजात

ಯಿನ ಹಸ್ತು भाषाधिक हुन्स भाषाधारा १५८ विकास के अ

णाटामण्डम १ जाभिष्ठाभुक्त - १ ब्रह्म

‰0 9.	低电型 換血血	ጸዋጸ
‰ 0⊊.	റൂഴ് GR ^X रे कामाता वासाता करा क्षेत्र मा पूर्व का प्रकार कामाता करा का का	ጸ ዋ ጸ
& 90.	नळ्झ ।आठळ्णार मड ।आणोटाोझ हाेक्टेल पाहर रामझक्र <u>छठ</u> के आ <u>कल्</u> भण ऊंट	SP2
& 55.	റീകസ് ए५ <u>७४</u> ० के <u>४५५</u> एसणि स्त्रेत्र स्तिम <u>गाक्</u> टोणीत्रस्ण ठथकोभणी करण ४५०० व्याप १५५० व्याप १५५० व्याप १५५० व्याप	SP2
	ፍ _{ደግ} መጣ	
£98.	गुस्त ग्रामधाण कुष्टर (വെसास्तिमार) प्रथाता	_ଜ ନ୍ତ
&?£ Ш .	മോഴപ്യവയെ എ <u>പ്പു</u> ക്ക മയത് വേരിച്ചിച്ച വ്യയമ വേരിക്കുന്നു പട്ടെ വ്യക്ഷ് പട്ടെ വ്യക്ഷ്യകര	_ଜ ନ୍ତ
	റ്റുഷ്യി വലാച്	
£9£.	യുട്ടെ മെംള്	ଛଡ଼ନ
.S?2	നിറ്റുമായ വേടാ വരു ചെയ്യ നിരുന്ന मंत्र होक्टें विषय करा विकास	ያ የ
	യിറാജനി ച്ചയ നിശ്രൻ യി <u>ടമ</u> േണ - ൂ ഒ <u>റ്റ</u> േയ	
<u></u> ዬናዋ.	ന്കുന്ന യുട്ടുവുന്നു പ്രാള്യ വുടുപ്പെ പ്രവേദ്യ വുഷ്ട പ്രവേദ്യ വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട	860
£59.	मूल्म आर्क प्राचित्र के कार्य के कार्य के कार्य के मार्थ के किस्तुम	860
.822	മേപ്പ വളയെ പ്രധ്യന്ത്ര പ്രവ്യാധന പ്രവ്യാധന കരുന്നു പ്രവേശന പ്രവ്യാഗ്യന്ത്ര പുടുന്ന	253
£59.	समसम विकास विकास विकास के स्वाम के स्वाम के स्वाम स	ડકર
	жее ത്രാൻ വിഷ്ടാൻ വിഷ്ട്രൻ വ	
& \$\$.	മാനുന്ന सड പാലെംശ് മയ്ക്ക് കടക്കെ भागेंग्रेक पार्थक्र भागाञ्च	ડકર
&\$O.	യിരുള്ള ഇപ്പെട്ടുന്നു വരുള്ള പ്രവാതിക്കുന്നു വരുള്ള പ്രവാതിക്കുന്ന	ડકર
&&S.	മേയ്ക്കുറ്റ് യ്പയ്ന്ന് സിറയങ്്പു വ്വൈയായിക്കാ	ફ્રફ્ટ
ዴዴዴ.	ന്ലൂ വിധാരാവിക്കായ പുരു പുരു പുരു പുരു പുരു പുരു പുരു പുര	ફ્રફ્ટ
.222	യിറാഴുള്ളിയ റിന്പ്രായറിക്ക് വിവ്യാവിക്ക് വി <u>റ്റ</u> ുന	ନ୍ତନ୍ତ
	क्य ८२ - अन्भेक	
	<u> മങ്</u> ടുമ <u>ു</u> ഭഘ	
.EU 222	നംജല്യെയ്െയുച <u>ത്</u> ലു <u>ഴെയ്</u> പോവ്ര	088
.ന ഏഷ	യിനം v ള് $\overline{g}$ $\overline{g}$ ദ്ന് പ്രധാനമ്പ് സ്ഥംഗ്ര	088
	ग्रोक्ट ५२	
	ऋर्टि⊼¬	
.S2 <i>.</i>	ಗಾರವ ಗುತ್ತ ವ್ಯಮ-ಉಕ್ಕು ಗುರವುಕಾ ಗಿಹಕಾರು ಗುಗುತ್ತು ಕಣ್ಣಿದ ಕಣ್ಣಿದ ಕಣ್ಣಿದ (ಗುರವುಕಾ)	SK2
	താലു താലുത്ത എന്നു വേട്ട हिन्स का कार्य	

ፌ ዬኖ.	ши шта साला साम साम साम साम साम हो है	ያଝઢ
	णापा ® स्छ ® ्य पा ® स्तर्दय आ <u>भव</u> ्यभग ठस्र हम्ब्य सम्ब्र म्याप्त स्वाम् स्वाम् स्वाम् स्वाम् आरब्दण	
	ය ^ණ ව වන් වයේ ොසුරු සර්භ රූ පෙරෙන ක්	
<u>ዬ</u> ዬ፞፞፞፞	टुज्ज अर्थ कामणा अध्यय कामणा साम कामणा कामणा कामणा मान्य के अर्थ के अर्थ के अर्थ के अर्थ के अर्थ के अर्थ के अर	ያጜጸ
	ण्याद © ण समञ्जम सुभ स्थान	
. ዜል	ർയ്യ വിരണ്ടെ സംഗുദ് യമ്പെ വ്യാവിട്ട് വാക്ക് വില്ലാവുന്ന ഇപ്	ያጜል
& \$9.	भे <u>टर</u> ाण बेट एंगेल हें हैं हैं हैं हैं हैं हैं हैं हैं हैं है	ይሄዩ
& &\$.	ടെയ്യായ ക്കി ദ്രേഷ സ്വാധത്ത് ആക്കുന്ന് ഉപ്പെട്ടെ വുത്തു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വര	eka
	मडर्स आर्थकडिट गाणा किरान विकास कार्य क	୧ ଝઢ
	ज्ञोतिस ८६	
	मर्झर ग्रापणिस्ट एउटी भिम पाठूणांका म ठणणाका	
££0.	രം <u>ജ്</u> ച് ആധു നുക്ത് രം <u>ജ്</u> ച് <u>ഉ</u> ളുള്ളവുത്തുലൂലെ ദൃണ വുഴ മുന്നു ഇന്നെ വുക	୧ ଝઢ
££S.	टु,न ಎಸ್ರುಖ ಹಿಂಗಲ್ಯ ಶದಾಸ್ಕರಣ माण्या सार्थन थ्रस्थ	890
£££.	क् <u>रह</u> ्यार हांचेल अंग्रेलाम एक् <u>रह</u> ्य क्रेल एक्स्यूच एक् <u>रह</u> ्य अ <u>क</u> ्षेत्रहरू जातिक विकास क्रिक्ट क्रम	890
.	ಕ <u>್ರಸ</u> ುತ್ತುತ್ತು ಗ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಸ್ಥಿತಿತ ಕ್ಷಣ್ಣ ಹಾಗು ಕ್ಷಣ್ಣ ಸ್ವಾಸ	263
.82	णाणिल साळूम राज १०%) रित्र रिक्र इङ्क्झिर भेठ्रोम गाणिल्हिद्ध प्रक्षम ४मक छ्रूपार्व प्राराभिक	geg
₈ ፌፍ.	വെട്ട് ഇതു നട്ടെന്ന വുള്ള ഉപ്പെട്ടു വെട്ടുള്ള ഉപ്പെട്ടുള്ള വെട്ടുള്ള വെട്ടുള്ള വെട്ടുള്ള വെട്ടുള്ള വ	SPR
₈ ፌę.	मर्जर π चर्र स्वारिण्यस्य $\pi \pi$ ॰भाभिक्षान्य जनस्वास्त्रम्य स्वार्थन्य क्राह्म	SPR
ዬዬ೫.	मड्रि णाणा किर्दर्श विषय किरानिक का मानिक क्रम विषय किरानिक किरानिक कर मानिक कर कि	SPR
<u>ዬ</u> ዬኇ.	കാള്ള്ച ആധുവുമ്പലുള്ള എഷ്യപത്രുവുന്നു അജ്യപത്രം വ	_ଜ ନ୍ତ
‱\$ U .	ଇଞ୍ <u>ୟ</u> ହେଞ୍ଚୁ ହେଞ୍ଚୁ ଲେଖିଣାଲୀଉଟ୍ ଲେଖିଣାଲୀରହଙ୍ <i>ହ</i> ି ହେଞ୍ଚୁ	g ዓ ຊ
. &&\$.	ತುಕ್ತು ತನ್ನು ಇಥನಿ ಇಡ್ಡು ಗುಗಾರಿನಿಇ <u>ಕ್</u> ತು ಗ <u>ುಗ್ತಾ</u> ಯ ಗುಗ್ಗಳ ಪ್ರಕ್ತು ತಂಚಿಸ ಗುಗಾರಿಗಲ ಗ <u>ುತ್ತು</u> ನಿರ್ಜಾಯ ಗುಗ್ಗಳ	ያ ያ
	മെയ്യ പ്രവുമേ	
.0Sa	ठमण्ड प्राण्याय हिंगम क्राण्यत अण्याम क्राण्यत प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त	223
£8\$.	രം <u>¥</u> മ്ച ആധം	223
.2S.	രു <u>ഴ്</u> ച് ചുറ്റു ചുവു പുവു പുവു പുവു പുവു പുവു പുവു പുവ	ՏՉՁ
	अधिभार	
	क्षेट गेंंटो	
	ട മയ്ണ - വുഴക മംഭ	
	लैंडगेले	ՏՉՁ
.SS2	തെല്ലെ നുവലുത്തു അവുവുന്നു തെല്ലെ ചെയ്യുന്ന തെല്ല	ያ ዩ
	ಹಿಗೆ ಪ್ರಕ್ತಿಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳ ಪ್ರಕ್ತಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ತಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ತಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಕ್	

_ኤ ջę.	භ <u>ිදුව</u> ගළුග් භුදාවට යැම්වැම	ያ ያ
£89.	හිතුන් කළු කාන්ත ක්රීන කළ සාක්ත වෙන්න කාන්ත සිනියන සාක්ත ක්රීන්ත කාන්ත සිනියන සාක්ත සිනියන් සි	ያହୃ
.KS2	मडार प्रात्मण क्रात्य क्राया क्षाया केट उच्चाय क्षाया प्राप्त क्षाया क्षाया क्षाया क्षाया क्षाया में	ያ ያ
	ജന്മ നല്യ - ന്യ്യുപ്പെടുന്നു പുരുപ്പെടുന്നു പുരുപ്പെടുന്നു വരു എന്നു വരു വരു പുരുപ്പുന്നു. വരുപ്പുന്നു വരുപ്പു	
&8\$.	ത്യ്യുള്ള എടുന്ന എടുന്ന എടുന്ന കടുന്ന കടുന്ന കടുന്ന കടുന്ന കടുന്ന കടുന്ന കടുന്ന	ያ ያ
	ଓଟିଆଉଆସେ ଓଡ଼ିଆ ଅଧିକ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ	
£8\$.	ಸಮ್ಮ ಉತಮುಸ ಗುತ್ತು ಸುಮ್ಮ ಗುತ್ತು ಕುವಿಕ್ಕು ಕುವಿಕ್ಕು ಕುವಿಕ್ಕು ಗುತ್ತು ಕುವಿಕ್ಕು ಗುತ್ತು ಕುವಿಕ್ಕು ಗುತ್ತು ಕುವಿಕ್ಕು ಗುತ್ತ	የ ຊິ
	mrm പ്രത്യ നടയ ചെന്നു പ്രത്യ s	
‰ 	ಶ್ರಂ ರಹನಾವಾತ್ರು ಜಂಗತ್ತು ಕಾರ್ಗಗಣ್ಯ ಭಾಗ್ರಗಣ್ಯ ನಾರ್	800
‰ ኖ ዕାଘା.	र्ठप्रान्तियं गाठमर सर्श्वम सर्वेष्टम गाठमर प्राप्तमर प्राप्तम केम	800
<u>ዬ</u> ቀ0ෆ.	उ॰हात्रेस कर्षेण इसक्र स्थाण हेमाज्य क्ष्या है।	£00
<u>ዬ</u> ኖና.	жы प्रक्रित प्रेड केड केड केड केड केड केड केड केड केड क	800
	क्श अभि	
	मर्झर ीजोश्रञ्ज उभुद्ध	
<u>ዬ</u> ዋዬ.	ಸಾಗ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ ನಿರ್ಣಾಪ್ತ	£00
<u>ዬ</u> ዋዬ.	ಕ್ಕೆ ಗಾಗುಗು ಕ್ಷಾರೆ ಗುತ್ತಾನಿ ಗಾಗಿಗೆ ಕ್ಷಾರೆ ಗುತ್ತಾನಿ ಗಾಗಿಗೆ ಕ್ಷಾರೆ ಗುತ್ತಾನಿ ಗಾಗಿಗೆ ಕ್ಷಾರೆ ಗುತ್ತಾನಿ ಗಾಗಿಗೆ ಕ್ಷಾರೆ	S02
<u>ዬ</u> ዋሪ.	ಕಲಾತಿಗಿಂದ ಕುಗ್ಗಹ (ಗಿಳುಕುದಿ) ಕಲಕ್ಷ ಗಿರುಕ್ತ ಗಿರುಕ್ತಿ ಗಾಕುಗಾಗಿಕ್ಕಾರ ಪ್ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಟ್ಟಿಗಳು ಗಾಗು ಕ್ಷಣೆಗಳು	S02
<u>ዬ</u> ኖኖ.	ាសេនាយា ការសេនយារី ១៤៥½ ក្រោយភិមា ៣៥ភាព ការសភាព សម្លេខ សម្លេខ ក្រោយ ការសភាព និយាស្រ <u>ប</u> និម្	%0¢
	(ग्रेसर) व्याप्टिंडाणी स्पृत्	
<u>ዬ</u> ዋ፪.	(मर्झर) होगार रूपाठरूपाठमाळ ग्राप्य ⁶ राणील पाठरूपाठ होठाउँ मांग होठाउँ स्वार्ग पाठ रहे स्वार्थ स्वार्थ <u>रह</u> ि	%0¢
ፌ ዋ೫.	हाञ्चीठील रिस्पाल जिहम॰ल ञ्चतंक हर्तम जिमका आपार्यस्टि होत्यपार्यां हर्तम विष्य ३२% एष्यविक्	850
<u>ዬ</u> ዋኇ.	മേയതാഗു <u>ജ</u> ലിവഴിന്നാ ിയ ഭു ലയിശേഷ്യ ജ്ഥില്ട് വയ°ടലക	©\$0
ዬኖያ.	മയ്ട് ട്ലിച് ജയാഴു പ്രാവ്യായ വിഷ്ട്രായ വിഷ്ട്രായ ഉപ്പട്ട വായം ഉപ്പട	25%
ፌ ኖ ፪ ፴ .	8989999999999999999999999999999999999	S?2
‰ €0.	റാംച-प्रमाम എംഗതം ഉപ്പെട്ട	S?2
	श्र अस्तर्भ	
	मद्रप्रीणार्द्रज्ञ-घ्द्रज	
<u>ዬ</u> ኇና.	मर्झर भार्यस म्ब्रम	ક્રુજ
% § S Ш .	ദിന്ന്ക്കായ പ്രെയ്യ പ്രത്യായിലെ വേഴുന്നു പ്രത്യായയ്യുന്നു. പ്രത്യായ വേഴുന്നു വെയായാ	% የን
ൂഴുന.	ठळळ हेह रुद्धाँग स्थाप कार्य मन प्रकार होता स्थाप राजात राजात राजात राजात राजात स्थाप	ዬያያ
&&S.	ತ್ತಸ್ತುಗ <u>ಾಶ</u> ಕ್ಕ	ቈያኇ
£6£.	೧೬೩೩, ನೆಲಸ್ ತ ಪ್ರವರ್ಣಕ ಸ್ಥಾಗ ಸ್ಥಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸ ಗಾಹಕಾಗಿ ಸ್ಥಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿರವಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿರುತಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿರಹಿಸಿ ನಿರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿರಹಿಸಿ ನಿರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿರಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿಸಿ ನಿರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿ	ዬያያ

&&& W	गुस्तमा सु <u>रघ</u> तानाना प्रयःब-गुश्च संगालावाँ अन्यात क्ष्यान क्ष्यान क्ष्यान प्रस्तान प्रस्तान क्ष्यान क्ष्यान क्ष	022
. .89 <i>.</i> 2	യുട്ട ക്പ്പെട്രാന്ത, യക്തുയ യഘ് <u>ങ</u> ്പെടാന്ത്രം അവര്ദ്ര ക്യാക്ക് വിവര്ദ്ദേ ക്യാക്ക് വിവര്ദ്ദേ ക്യാക്ക്	02%
<u>ዬ</u> ҿҿ.	रूम गिषहरूथर्ट हूम प्रात्य मंत्रदक्ष प्रज्ञमण हर्न्छक एथन प्रत्म प्रात्यभवदर्र हराणदार्थाण एदक्ष प्रस्ट	02%
<u>ዬ</u> ҿҿ.	யைல் தீர்	022
ፌ ೯೫.	யும். மூக்கூர் யூக்கூர்க்	922
	ज्ञोस्थ ६०	
	ಯಿನದಿತ್ತ ದುಮ್ಮ	
£99.	ರಿದ್ದಾಗ ಗಾರ್ತನಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಪಾತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ತಾಗಿ ಸಾಹ್ರಗಳು ಪಾರ್ವಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಸಾಹ್ರಗಳು	ዴዴទ
	त्रोतक्ष १८	
	യിരാമിസന്മ സ്യക്കുന്ന് ന്റ്രാക്ക് ക്രയ്ക്ക് പ്രദേശ്യ വ്യത്ത്യക	
% &\$.	୪୨୦୩୩ ୨୫୯୦ ଆସମ୍କୃତ ଓଞ୍ଚ ହେନ ୧୯୦୦ ୨୬.୫୯୩୭ଲ ହିସ୍ଥେଖ ଝେନ୍ସ ଖର୍ଗ ହେନ୍ତ ହେନ୍ତା ଆହି $\overline{ m c}$ ନ୍	0.2.2
	ിയെന്ന് ചെട്ടു ചെട്ടു ജിക്ഷ	
& %0.	$\mathbb{E}_{\mathcal{S}}$. The symmax with $\mathbb{E}_{\mathcal{S}}$ is a symmax with $\mathbb{E}_{\mathcal{S}}$	0ഏജ
.2%2	கிராம ராம [்] க <i>ன</i> ். யசுகியமில <u>ல்</u> பூ சம்ல்ய மன்றை இன்று இன்று இத	રુજ્ઞ
. 889 U 1.	ರಾಗ್ರಹವೆ ಕಾರ್ ಕ್ಷಮ ಗಾರ್ಚಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರ್ವಿಗಳು ಗಾ <u>ನ್</u> ತ್ರ ಕಾರ್ತ್ರಾಗಿ	રુજ્ઞ
ക്ഷയ.	क्टेट्रिस से <u>ट्र</u> िस स्था टिंटर ಪ [ಾ] ळळ [ा] ण्णा प्राणित	૱ૢૢ૱
.5?%2	കുന്നുക കു <u>റ്റ</u> ം കുറു മുംജം സാന്യമ	૱ૢૢ૱
. መንଝፌ	හ් නොක් සහ ස්වූප් සහ ස්වූප් සහ ස්වූප් සහ	0S.2
.35%	യ <u>ട്ടെ</u> സ <u>സ്ത്ര</u> ംഗെ ഗംഭ <u>ശ്</u> പംപ് ഗ്ലൂപ്പെ വ്യാക്യത്ത് വരുക്കുന്നു.	SSa
ይઝያፒ.	ाषाम स <u>ेरठ</u> ण स्वा दॅए४ <i>द</i> ंहरू सामाणाहरू	SSa
.X2%2	ਲੀਆਡਾ ਆਦਾ ਹੈਂਟਰ ਕਾਰਨਕਾਰ ਦੀ ਸਾਂਚੇ ਨੀਜ਼	28 %
£385W.	හෝ කායා සහ ස්වූ ක්රීම සහ ස්වූව සහ ස්වූත සහ සම්බාග පහරා සහ සහ	28%
.ત્રે?ક્ષ્સ	होगासक माराज ⁶ हां हुए हैं के एंजा	‰ ೯0
£38.	ಕರ್ತು ಸಚಿವ್ರಾಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ ಹೆಚ್ಚು ಸಭಿಸು ಸಭಿಸು ಪ್ರಭಾಗಿಸುವ ಪ್ರಭಾಗಿಸುವ ಸ್ಥಾಣ ಸಭಿಸುವ ಸಭಿಸು ಸಭಿಸುವ ಸಭಿಸು ಸಭ	‰ ೯0
. 888 W 1.	ിയ്യെറ്റ് ഉപരോജ്യ പ്രത്യായ് ഉപരോജ്യ പ്രവേശ്യം	ጼዋዬ
&%£.	ಿಗುಹು $m \underline{a} \underline{w}$ ಯಕು ಸಹರ್ಥಿಸ ಗಿಳುಕುರಿತ ಗಿಳುಕುರಿಗಿದ್ದ ಬರುಕ್ಕೆ ಗಿಲ್ಲಸ್ಕೆ ಗುರುಕುರಿಕು ಗುರುಕ್ಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕ್ಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗಿದಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದು ಗುರುಕಿಸಿದಿದಿದಿದ್ದ ಗುರುಕಿಸಿದಿದ್ದ ಗಿದ್ದ ಗಿದಿದಿದಿದಿದ್ದ ಗಿದಿದಿದಿದಿದ್ದ ಗಿದ್ದ ಗ	ጼዋዬ
	क्रिस्ट क्रिस	
.8%2	ി്ചിവന്പ് വേട്ട് വള്ളാന ശേകക്ഷെ പക്കുടെ പര്യുക്ക ഇന്ന് പ്രാത്ത്യ ഒരു വരോടാഷ മൂയ	ጼዋዬ
	മുന്നു ഇന്റെ വാന്ത്രി 22 വ്യാപ്പെ പ്രവാധ മുന്നു മുന്നു വാട്ടാന് വാ	
ዬ೫ፍ.	യാംസ് പ് ച്യവിവമന്ത്രിയ ക്യവ്യ നിലന്റെ പ്രവേദ്യ നില്ലെ ക്യവ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ	S જ્ર
	አልጠ አሉ <u>ተጠ</u> ቋል	
& % 9.	ක්වන් සහ ද්යා සහ සහ විසා වියා වන වියා සහ	ડુસ્ટ

ይአዝ.	गुसला क्रामळ्व,यडस क्रमळेल क.घ.घराष्ट्रम क.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ.घ	୍ଥ ଜୁବନ୍ଥ
ዬႸኇ.	ത്രായ് പ്രത്യൻ	દ્ભુક
& 889 W 1.	क्षायण मार्या कुल्ल सुन्य	દ્ભુક
22-2K2	೯၄. ರಿದ್ದಾಣ (೫ ರ್ವ ರಂಚಕ್ರೂಗು) ಹಂಗಾಳ, ೭೬೬೬ ಗಾಗ ರಂಗಾರಣ ೪೬ ಹಱ್ಣಿಗ ರಂತ್ರಿಸ್ತರ ಸ್ಚಕರ್ನ ಧ್ಞಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಕ್ರಿ	દ્ભુક
. 292	ക് <u>രാശ്</u> പെരുന്ന് എന്നു (ഉപ്പെട്ട) ആഹര്ദ്രം പ്രത്യം പ്	ዬቀኇ
	अर अभिकास	
a	ರ್ಬಯಗಾಗಿದ್ದೇ ಬೆಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬ್ಲಿಕ್ ಕ್ಷಣ ಕಟ್ಟಿ ಕಾರ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕ ಕಟ್ಟಿಕ ಕಟ್ಟಿಕ ಕಟ್ಟಿಕ ಕಟ್ಟಿಕ	
ዬያዬ.	டிக்கயிர்சு கூலகும்	ዬቀኇ
. \$\$2.	ชช ชยห	ዬቀኇ
£\$8 Ⅲ .	ත්ලක් ලංගක මානයේ ජ්න කකූල ජ්නරාඟ	ዬቀኇ
ፌ ହှှင୍	አ የ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ መ	%e0
	ധം <u>ജ്</u> പ്പവമ	
	ක්ෂුක් යා ඉක්ක් ය	
	(ഉണ്ടാചയ ട മയിയുക്കു)	
I.	භ <u>଼ି ସ</u> େ	23
II.	ള്പ്രേക മംപുമുപ്പുന്ന	282
	മ്മൂര്മ രം <u>ജന്</u> പ്	
(T A	ടെ ഡ്ല് എന്ന് ഉട്ട (ക്), ഉട്ട ന്ന്	3]
2900त्माता	- 120	Ska
2900त्माता	- 궁	ይዘዩ
2900त्माता	- Hz	ይዘዩ
2900AU	- MK -	SP2
	ಹ™ದ್ದು೩ ದಿ.೩೬೮೨	
	[யீப் கான் கான் கான் கான் கான் கான் கான் கான	
जेटन	ण्डिक क्षार्य के प्रमुख जावार के इस सुर्वे का सुर्वे के अपने के किया किया किया किया किया किया किया किया	\$92
	⊯ക്യര്മ രം <u>ജര്</u> ച	
	[(ஆ) 0% யல்அக (5) 8 யிலசும்]	
භ <u>ූග</u> ය	मेळ जारि लिस स्लिम	&\$0
	⊯ නා ගින ග <u>ුණ</u> ්ජ	
	[(2) SS2 FMJ & SZ2]	
	നിറദിന്ന്ത ജന്മ്യേ പിരെ ക്രാന്ത്യ നിറിച്ചു കൂറ്റ് പ്രത്യായ പ്രാവ്യാ ക്രാന്ത്യ നിറ്റു പ്രാവ്യാ നിറ്റു പ്രാവ്യാ	

(xx)

अवात्राण - त्य

ठदर्ग भामर्रज्ञ

ς.	ய் கேற்ற	S^2
S .	രം <u>യമ്</u> വ ടാക്കുന്നു പുരുന്നു വരു വരു പുരുപ്പുരുന്നു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വര	&&ક ડ
& .	क् <u>रेटर</u> ाणेवट क्रेल <u>क्रक</u> ्षणळाहू ठ.ह्यें गुंस्टन गुंध्य ग्राह्म क्ष्याष्ट्र ग्राह्म क्ष्याष्ट्र ग्राह्म क्ष्या	S૱Ձ
	மையார	
.8	റിവജല് ഷ് സഭർഷ്യ വളപ്പെട്ടു വ	S જ્
۴.	രുത്തു പ്രവേശന സ്വര്ദ്ധ വര്ഷ് വര്ഷ വര്ഷ	922
	ஆளாட த	
	നം <u>യു്</u> പ ടന്നിമ	
ę.	നം <u>യത്</u> പ ട്രക്കുമ	ዬያያ
	ஆயாயா स्ट	
	സന്ത _് ജ്ച നവു വാന്ത്യ	
¥.	ഗം <u>യ്</u> മ് നവു വം <u>പയം</u> ന്ന്ന	008
	മുര് ണ ധ്മ രം <u>ജ്</u> ഷ്	
	[(2) २%2 மற்கி மில் மரி மில் மரி	
۶.	ന _് മുംപുൻ ച്യവുള്ളുകൾവുന്ന നല്പ്ന നൃമുംവുകൾ കുടക്കുന്ന	aos
S .	ത്രാച്പ് യുട്ടാടിയ എന്നു വുഷ്ടാ വുഷ്ട പുട്ടു വുഷ്ട പുട്ടു വുഷ്ട പുട്ടു വുഷ്ട പുട്ടു വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ്ട വുഷ	808
& .	ിയെയ്യ വിവലന്നായയ്യ് പ്രവാധത്തിന്റെ നാമുന്ന നിവല്യത്തിന്റെ വെട്ടു വിധാന്ത്യ വെട്ടു വിധാന്ത്യ വിധാന്	80S
.8	ന്തും പ്രാഷ്ധയിലെ അട്ട് നുഴുന്നു പ്രാഷ്ട്ര കുടുന്നു കുടുന്നു വിവരുന്നു പ്രാഷ്ട്ര വിവരുന്നു വിവരുന്നു വിവരുന്ന	028
φ.	കുടെ കുറുള്ള മുത്ത് ആരുമ് ന്നുകരുന്ന നടത്തെ നട്ടുവുന്നു പുടുക്കുന്നു നട്ടുവുന്നു കുടുത്ത	888
	ന്നെ प्रेरुः एवं माणकाष्य क्रम्य णाणकाष्यम प्रकार प्राचित्रक प्राचित्रक प्राचित्रक प्राचित्रक प्राचित्रक प्राचित	
	മിന്ന് ക്കുക്കി വഴുടു, ഉണ്ട് വല്യാപ്പെട്ടാ പ്രത്യാന്ത്രിക്കാന്ത്ര വേട്ടായിക്കുന്നു. പ്രത്യാന്ത്രിക്കുന്ന	
ę.	യിരിയയറി വരു വരു പ്രവാധി വരുന്നു പ്രത്യത്തി വരു പ്രവാധി വരുട്ടു വരു വരുട്ടു വരുട്ടു വരുട്ടു വരുട്ടു വരുട്ടു വരു	028
¥.	ചുവു ~~ത്~~ . എന്ന കൂട്ടത്തെ പുടക്കുന്ന	028
ኇ .	प्राणि देश काल्य काल्य काल्य काल्य काल्य काल्य काल्य काल्य काल्य विचान	228
 .	ത്രമിയ പര്യവന് ന്യായ നിവര് വര് വര്യവര് പ്രത്യവര് വര്യവര് പ്രത്യവര് വര്യവര് വര്യവര്യവര് വര്യവര്യവര് വര്യവര് വര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യ	828
90 .	ന്റെ സ്വര്ഷ്ട്രയ് വ്യൂപ് ന്റെ വര്യാക്ക് പ്രവര്ത്തിച്ച ഉപ്പോ ഉപ്പ് വ്രാത്ത്യ വര്യത്തി വര്യത്ത്രത്തി വര്യത്തി വര്യത്ത്രത്തി വര്യത്തി വര്യത്തി വര്യത്തി വര്യത്തി വര്യത്തി വര്യത്തി വര്യത്തി വര്യത്ത്രത്ത്രത്ത്രത്ത്രത്ത്രത്ത്രത്ത്രത	Sas
	ଖംଲୈടംଉଛ ଉଂ मହନ୍ଧାଣ୍ଟ ଉଲାୟ୍ଷ୍ଟ	
SS.	Ino.Sorly EoⅢ8	928
SS.	ග්යන්ම කළට ක්රාස්ත්රය ක්රාස්ත්රය කරන්න ක්රාස්ත්රය ක්රය ක්රාස්ත්රය ක්රාස්ත්රය ක්රාස්ත්රය ක්රාස්ත්ර	કઢડ
	ന്നെ നൃശുഹുന്ന കുടക്കുന്നു പുരുകളു	
SS W.	ಹಂಕ್ರಿರಭ ಕ್ರಿಸ್ ಹಿಂಗ್ ಕ್ಲಿಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ಥಾನಿಕ್ ಜ್ಯೂಸ್ ಪ್ರಾಣ್ಯ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ರಿಸ್ ಕ	22 S

ss മെയ്യ. <u>ഇ</u>പ്പെട്ട് ക്യായം പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്ര 228 ्रवात प्रमाण का जात का जात के जात ELS, $\frac{\partial}{\partial t}$ By ടുടെ 0,28 प्रबन्धिय प्राप्तिक व्ययम भारति व्ययम भारति स्वत्वेत मिर्न्द्राम प्रताम प्राप्तिक भारति प्रमाण ीजीरूर प्रोटाहरीर रहेनाहर प्राप्तर प्राप्तर प्राप्तम्म रह्मायान्ये भाषाराभणी<u>कर</u>लोह्न लर्मक्रिक S&. 0 2Sरह्याभन्न राज्याए रहे जाए हा सामार्थ साम राज्य प्राप्त प्रत्या भागमं ए ए रदर्ग ENERGY IN $\mathcal{R}_{\mathcal{R}}$ LOSE THE CHARGE CHARGE CHARGE CHARGE CHARGE CHARGE $\mathcal{R}_{\mathcal{R}}$ SS. 0 2Sमहिल्या सिल्या स $\mathbf{z}$ മുത്രനാന് വിവസംവുന്ന വരുക്കുന്നു വിവാന് വരുക്കുന്നു. വിവാന് വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു. ςę. 22क्रमय श्रिष्णाय स्थय मध्यम प्रतिभय ४द्यापः प्राज्यसम् प्राप्ताः भाषास्य प्राप्ताः ςę. გგვ SB. $S_{a}S$ MECONING TO DIE CONTRACTOR DE LA SENERA SS. மாலியை கக்க விவகுமில் மிக்கில் 3%S <u>क्रम्</u>रेष्टरुच टम्प्प्रा SO. રુજ્જ हर्यापः घाटा स्वाति कामा <u>भव</u>्याप्त ह्याम 80 W. **0**SS ജാന. ass**ारिद्रामाम हय**्य गुगन्नात्र मार्थि हर्ष महर्षे महर्षे भाष्ट्रम मार्थि प्रथाय*्*म में क्या - स्वामि संस्था हे ते स्वामि स् .50a SSS स्याधिक अधिक विषय स्थापिक स्था ss. യം<u>ജ്</u>ച ന്ന്രൂ വംലച്ചുന്ന SSS ഷപംഭയ്മ വം<u>ജ്</u>ഷ് [ब्रह्म ध्यान १६६] टिलिस I - (गेक्स) प्राण्डिकारी टिलिस **PSS** ਟੀਨਿਖ II - ਥ੍ਰੇ<u>ਟ</u>ਨੁਾਂ ਟੀਨਿਖ 99S වේග⊀ III - ໝළකුණළ ද ව්ලද 99S एग्रारेनलूड ल॰<u>ऋतू</u>न [292 DCC 37 DCC DE COLOTO [292 DCC DE COLOTO] ට ී ගර්ග SKS स्ट्राप्त एळ्डा म्हणात्रम PKS [ळ्स्टिक्स स्मा १६८-८०]

೩೩೮೩ ಎಂ<u>೩ಬ</u>ೆ

[(名) 585 配び当か (3) 805 回じいと困りなみ取]

ज्याम भारदर्ग भरमःम समजमर भारज्ञर जरप्पर्स्ट रिस्पर्मा भिराम	भूम पाष्ट्रजास	ਿਟੇਂਦਲ	arung salum

ς.	ಸಿಸ್ಆಪಿയ- ೧೦ <u>ಇಸ್</u> ಷನ ಹುಂಗಿನ, ನೆಇಕ್ ಹುಕ್ಕರ ಹುತ್ತು ಹುಂಗಿ ಹುಣಿ ಹುಂಗಿ ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುದು ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುಣಿ ಹುಣ	୧ ୦୫
s.	हठाणम् अलाम् आवस्त्रकः अल्बनास् विस्तरम् समनमस् विष्टभः अल्लाह्म विस्तर्भातः विस्तर्भातः	୧ ୦୫
.8	പ്രമാലുയാണ് ജ്ന മാനു ക്ഷ് ചിപമട്ടെ നുടകും भ थमउस हा भावकार ठाँदान,ध्या १९६५मा भाराज्य	ç08
	አድዛ ~~መ~~ ል፣ አưሮርያ ንጽ	
φ.	होगारण हो जा करत्य क	608
9 .	होणा प्रकृप समञ्जू गाहरणाम श्रमंत्रम क्षात्रम कार्यमध्य समञ्जूष्ट गुर्हण हेत्व क्षित्रमा जिल्ला	ଜ 0ହ
 왕.	प्रेत्रः हुने होने हिन्स विकास विकास विकास विकास विकास किल्ला के स्वास के स्वास के स्वास के स्वास के स्वास के स	 ୧୦୧
g.	メネム 時 而ら。底し(しん (しん)	୧ ୦୧
	മുന്നു ത്രമുപ്പു ക്രൂപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരു	୧ ९0
	[x-282 rm]	
	മുവുന്നു നട്ടു വരു വരു പുരുപ്പു വരു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരു	<mark>ଟ</mark> େମ୍ବର
	[5- 282 ലയിയപ്പി	

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग 🛚 🗕 खण्ड 🖠

PART II - Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 12]

नई दिल्ली, शुक्रवार, जनवरी 13, 2012/ पौष 23, 1933 (शक)

No. 12]

NEW DELHI, FRIDAY, JANUARY 13, 2012/ PAUSA 23, 1933 (SAKA)

इस भाग में भिन्न मृष्ट संख्या दी जाती है जिससे कि वह उत्तम संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, 13th January, 2012/Pausa 23, 1933 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 12th January, 2012, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (NINETY SEVENTH AMENDMENT) ACT, 2011

[12th January, 2012.]

An Act further to amend the Constitution of India.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-second Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Constitution (Ninety-seventh Amendment) Act, 2011.

Short title and commencement

- (2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.
- 2. In Part III of the Constitution, in article 19, in clause (1), in sub-clause (c), after the words "or unions", the words "or co-operative societies" shall be inserted.

3. In Part IV of the Constitution, after article 43A, the following article shall be inserted, namely:—

"43B. The State shall endeavour to promote voluntary formation, autonomous functioning, democratic control and professional management of co-operative societies."

Amendment of article 19

inscrtion of new article 43B.

Promotion of cooperative societies. Insertion of new Part 1XB. After Part IXA of the Constitution, the following Part shall be inserted, namely:—

'PART IXB

THE CO-OPERATIVE SOCIETIES

Definitions

243ZH. In this Part, unless the context otherwise requires,-

- (a) "authorised person" means a person referred to as such in article 243ZQ;
- (b) "board" means the board of directors or the governing body of a co-operative society, by whatever name called, to which the direction and control of the management of the all'airs of a society is entrusted to:
- (c) "co-operative society" means a society registered or deemed to be registered under any law relating to co-operative societies for the time being in force in any State;
- (d) "multi-State co-operative society" means a society with objects not confined to one State and registered or deemed to be registered under any law for the time being in force relating to such co-operatives;
- (e) "officer bearer" means a President, Vice-President, Chairperson, Vice-Chairperson, Secretary or Treasurer of a co-operative society and includes any other person to be elected by the board of any co-operative society;
- (/) "Registrar" means the Central Registrar appointed by the Central Government in relation to the multi-State co-operative societies and the Registrar for co-operative societies appointed by the State Government under the law made by the Legislature of a State in relation to co-operative societies;
  - (g) "State Act" means any law made by the Legislature of a State;
- (h) "State level co-operative society" means a co-operative society having its area of operation extending to the whole of a State and defined as such in any law made by the Legislature of a State.

243ZI. Subject to the provisions of this Part, the Legislature of a State may, by law, make provisions with respect to the incorporation, regulation and winding up of co-operative societies based on the principles of voluntary formation, democratic member-control, member-economic participation and autonomous functioning.

243ZJ. (1) The board shall consist of such number of directors as may be provided by the Legislature of a State, by law:

Provided that the maximum number of directors of a co-operative society shall not exceed twenty-one:

Provided further that the Legislature of a State shall, by law, provide for the reservation of one seat for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes and two seats for women on board of every co-operative society consisting of individuals as members and having members from such class or category of persons.

(2) The term of office of elected members of the board and its office bearers shall be five years from the date of election and the term of office bearers shall be conterminous with the term of the board:

Incorporation of co-operative societies.

Number and term of members of board and its office bearers Provided that the board may fill a casual vacancy on the board by nomination out of the same class of members in respect of which the casual vacancy has arisen, if the term of office of the board is less than half of its original term.

(3) The Legislature of a State shall, by law, make provisions for co-option of persons to be members of the board having experience in the field of banking, management, finance or specialisation in any other field relating to the objects and activities undertaken by the co-operative society, as members of the board of such society:

Provided that the number of such co-opted members shall not exceed two in addition to twenty-one directors specified in the first proviso to clause (1):

Provided further that such co-opted members shall not have the right to vote in any election of the co-operative society in their capacity as such member or to be eligible to be elected as office bearers of the board:

Provided also that the functional directors of a co-operative society shall also be the memebrs of the board and such memebrs shall be excluded for the purpose of counting the total number of directors specified in the first proviso to clause (I).

243ZK. (1) Notwithstanding anything contained in any law made by the Legislature of a State, the election of a board shall be conducted before the expiry of the term of the board so as to ensure that the newly elected members of the board assume office immediately on the expiry of the office of members of the outgoing board.

Election of members of board

(2) The superintendence, direction and control of the preparation of electoral rolls for, and the conduct of, all elections to a co-operative society shall vest in such an authority or body, as may be provided by the Legislature of a State, by law:

Provided that the Legislature of a State may, by law, provide for the procedure and guidelines for the conduct of such elections.

243ZL. (1) Notwithstanding anything contained in any law for the time being in force, no board shall be superseded or kept under suspension for a period exceeding six months:

Supersession and suspension of board and interim management

Provided that the board may be superseded or kept under suspension in case—

- (i) of its persistent default; or
- (ii) of negligence in the performance of its duties; or
- (iii) the board has committed any act prejudicial to the interests of the co-operative society or its members; or
  - (iv) there is stalemate in the constitution or functions of the board; or
- (ν) the authority or body as provided by the Legislature of a State, by law, under clause (2) of article 243ZK, has failed to conduct elections in accordance with the provisions of the State Act:

Provided further that the board of any such co-operative society shall not be superseded or kept under suspension where there is no Government shareholding or loan or financial assistance or any guarantee by the Government:

Provided also that in case of a co-operative society carrying on the business of banking, the provisions of the Banking Regulation Act, 1949 shall also apply:

10 of 1949.

Provided also that in case of a co-operative society, other than a multi-State co-operative society, carrying on the business of banking, the provisions of this clause shall have the effect as if for the words "six months", the words "one year" had been substituted.

- (2) In case of supersession of a board, the administrator appointed to manage the affairs of such co-operative society shall arrange for conduct of elections within the period specified in clause (I) and handover the management to the elected board.
- (3) The Legislature of a State may, by law, make provisions for the conditions of service of the administrator.

243ZM. (1) The Legislature of a State may, by law, make provisions with respect to the maintenance of accounts by the co-operative societies and the auditing of such accounts at least once in each financial year.

- (2) The Legislature of a State shall, by law, lay down the minimum qualifications and experience of auditors and auditing firms that shall be eligible for auditing accounts of the co-operative societies.
- (3) Every co-operative society shall cause to be audited by an auditor or auditing firms referred to in clause (2) appointed by the general body of the co-operative society:

Provided that such auditors or auditing firms shall be appointed from a panel approved by a State Government or an authority authorised by the State Government in this behalf.

- (4) The accounts of every co-operative society shall be audited within six months of the close of the financial year to which such accounts relate.
- (5) The audit report of the accounts of an apex co-operative society, as may be defined by the State Act, shall be laid before the State Legislature in the manner, as may be provided by the State Legislature, by law.

243ZN. The Legislature of a State may, by law, make provisions that the annual general body meeting of every co-operative society shall be convened within a period of six months of close of the financial year to transact the business as may be provided in such law.

243ZO. (1) The Legislature of a State may, by law, provide for access to every member of a co-operative society to the books, information and accounts of the co-operative society kept in regular transaction of its business with such member.

- (2) The Legislature of a State may, by law, make provisions to ensure the participation of members in the management of the co-operative society providing minimum requirement of attending meetings by the members and utilising the minimum level of services as may be provided in such law.
- (3) The Legislature of a State may, by law, provide for co-operative education and training for its members.

243ZP. Every co-operative society shall file returns, within six months of the close of every financial year, to the authority designated by the State Government including the following matters, namely:—

- (a) annual report of its activities;
- (b) its audited statement of accounts;
- (c) plan for surplus disposal as approved by the general body of the co-operative society;
- (d) list of amendments to the bye-laws of the co-operative society, if any;

Audit of accounts of co-operative societies

Convening of general body meetings.

Right of a member to get information.

Returns

- (e) declaration regarding date of holding of its general body meeting and conduct of elections when due; and
- (f) any other information required by the Registrar in pursuance of any of the provisions of the State Act,
- 243.ZQ. (1) The Legislature of a State may, by law, make provisions for the offences relating to the co-operative societies and penalties for such offences.

Offences and penalties.

- (2) A law made by the Legislature of a State under clause (1) shall include the commission of the following act or omission as offences, namely:—
  - (a) a co-operative society or an officer or member thereof wilfully makes a false return or furnishes false information, or any person wilfully not furnishes any information required from him by a person authorised in this behalf under the provisions of the State Act;
  - (b) any person wilfully or without any reasonable excuse disobeys any summons, requisition or lawful written order issued under the provisions of the State Act;
  - (c) any employer who, without sufficient cause, fails to pay to a cooperative society amount deducted by him from its employee within a period of fourteen days from the date on which such deduction is made;
  - (d) any officer or custodian who wilfully fails to handover custody of books, accounts, documents, records, eash, security and other property belonging to a co-operative society of which he is an officer or custodian, to an authorised person; and
  - (e) whoever, before, during or after the election of members of the board or office bearers, adopts any corrupt practice.
- 243ZR. The provisions of this Part shall apply to the multi-State co-operative societies subject to the modification that any reference to "Legislature of a State", "State Act" or "State Government" shall be construed as a reference to "Parliament", "Central Act" or "the Central Government" respectively.

Application to multi-State cooperative societies.

243ZS. The provisions of this Part shall apply to the Union territories and shall, in their application to a Union territory, having no Legislative Assembly as if the references to the Legislature of a State were a reference to the administrator thereof appointed under article 239 and, in relation to a Union territory having a Legislative Assembly, to that Legislative Assembly:

Application to Union territories,

Provided that the President may, by notification in the Official Gazette, direct that the provisions of this Part shall not apply to any Union territory or part thereof as he may specify in the notification.

243ZT. Notwithstanding anything in this Part, any provision of any law relating to co-operative societies in force in a State immediately before the commencement of the Constitution (Ninety-seventh Amendment) Act, 2011, which is inconsistent with the provisions of this Part, shall continue to be inforce until amended or repealed by a competent Legislature or other competent authority or until the expiration of one year from such commencement, whichever is less.'.

Continuance of existing laws.

V.K. BHASIN, Secy. to the Govt. of India.

PRINTED BY DIRECTORATE OF PRINTING AT GOVERNMENT OF INDIA PRESS, MINTO ROAD, NEW DELLII AND PUBLISHED BY THE CONTROLLER OF PUBLICATIONS, DELHI, 2012.

ത്മിർയ (स्वाह्मिक्किक्क कर തുട താന്ത്യ സ്ഥാര് പ്രത്യ തുടി വിരുന്നു വിരുന്ന

- െ ന്യൂന് വെയ്ല് വ്യായ് വ്യായ് വെയ്ക് വിയായ് വെയ്ക് വേയ്ക് വെയ്ക് വെയ് വെയ്ക് വെയ് വെയ്ക് വെ
- ടെ. ത്യായ ുടിയെ പ്രായ്ക്ക് എന്നു വേർ പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്
  - "88" റ ല്<u>റ്റ്</u> ദ മ്യം-നുഷ്കുവുന്ന കുറു വുമ്പുന്നു ക്രാവ് പ്രവേഷ ക്രവ്യ പ്രവേഷ ക്രവ്യ ച്ചു പ്രവേഷ പ്രവേഷ

राइ भर्भात

डीह्टब्रिट्ट एकिन्स्यार्के विद्या थि

अड न अहम तार के का निवास का का निवास का का निवास का अड न मा का का निवास का का का निवास का का निवास का का निवास

- ш. "प्राचित्र के अपने अपने के अपन
- ന. "उंधक" केञ्ठला क्रेञ्चणण्यक्ताचाणा उंधक ए४७<u>२०</u>ण लेञ्ज्या प्रमाण प्रकार प्रसाम प्रमाण प्
- स. स्या एउटा प्रस्ता प्राप्त कर्या विषय कर्या क्षेत्र कर्या करिया करिया कर्या करिया कर्या कर्या कर्या करिया कर्या करिया करिया करिया करिया करिया कर्या करिया करिय
- ए. "සංදුරුවාදාය සැම්මේය. ඉපළ යා සැම්මේය සැම්මේය සැම්මේය සැම්මේය සැම්මේය සැම්මේය යා සැම්මේය ස
- π . " $\overline{\Omega}$ ਲਾਖ ਢਾਢਾਖ" ਨੇਡਰਨੀ ਖੇ $\overline{\Omega}$ ਨ ਢਭਾਆਂ ਰਾਟਨਿਰਾਸ਼ਖ਼ ਦ ਨਾਵਰ ਢੇਡਵ ਢਭੁਤੂ ਸੰਦੈ॥

रजीरमर्क पार्शिख्वर्राण पिष्णभाष्य - विष

.अह. अह. मिल्ला भारते का अन्य का कारते का कारते का का का महत्त का आपका का महत्त का आपका का महत्त का अहत स्वाच का का महत्त का का महत्त का का महत्त का का महत्त का महत्त का का महत्त का महत्त का का महत्त का महत्त्व का महत

(मब्ब्र) मध्ब प्रायमण प्रायम रह्णाँ विष्णाणक्षात्रीर लीड्य प्रायमण हर्षे

யிலசு 1949ඇய එයේ 191डू ए වෙන් වන් සම්මාජ ම්ලාස් 1940 වන් වන්න වියාස් (2) . අය 383 । වන්ව

រ । अरहें प्रस्कृत सम्भूत हमहों चाल भेश किर चेहा हो भारत सम्भूत किर में साम हमहें चाल भारत किर चेहा है स्वर्ध सम्भूत किर में साम हमहें सम्भूत सम्भ

- ाजिक्षण मार नामक प्रामा कार द्वास कार तामक प्रामा कार तामक प्रामा कार तामक प्रामा कार हात है। अर तामक प्रामा कार हात है। अर तामक प्रामा कार तामक वाल तामक प्रामा कार तामक वाल तामक
- स्टिम अस्टिम प्रक्रिम स्टिम प्रक्रिस स्टिम हम त्रेयर हम त्रेयर हम त्रेयर हम त्रेयर हम त्रेयर हम त्रेयर हम त्रेय स्टिम स्टिम प्रक्रिस स्टिम स्टिम हम त्रेयर हम त्रेय इस हम त्रेयर हम त्र
- െ सुर्ये क्रमान्य कराय काला विष्य क्रमान्य क्रमान्य कराय कराया विषय कराया विषय कराया विषय कराया विषय कराया विषय कराया विषय कराया कराय

ह्यीम\ज्ञलाण⁵ट्यीगा प्रातिस्थान प्राप्त स्पर्ध

र हे के जारजात मार्थ ते मारा तर मारा मारा में प्रमाण करार जा अल्ला है के बार जा कार है के बार जा करा है

েও) সংগ্রাম সংগ্রাম সংগ্রাম ত্রাম ত্রাম

ः दर्छ हमर प्रश्नुर कामण्या आस्त्रह हारा वार्य कार्य कार्य कार्य कार्य हार्य हमर हार्य हार्य हार्य हार्य हार्य

- i) जिल्ला कार्य हा के कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य हा है
- ण<u>भक</u>्यभग ह<u>भक</u>्षण दार्णात ग्रह्म हार्य प्रशासनीय जार्द्रिम हारा हिंद
- त्यात त्याता क्याप्त क्याप्त
- iv) दुस्य प्रभाग प्रात्तिक प्रमाण प्रकाण प्रमाण प्
- (%) प्रस्तिम क्ष्य कुट्छ त्यां का उर्य के या कि या अपने स्था के या कि या अपने स्था का अपने स्था

स्त्रं छेट रुण्यांचाण रिटिए० ऋसि $\mathbf{W}^{3}$ -प्रेसिक्यांच प्रेल्टिस प्रेसिक्यांच प्रेल्टिस रुप्यांचा स्वाहित्य स्वा

ក្រសេងាឃុញ ន៥ភាព នេះកា នេះកា

- ល្ខេះ-5៣១៣ មេក្ខុឌ័ ជាមិក ទីវេលខ្លែត្រែងនេញ $\mathbf{R}$ ជាគ្នា ជាក្នុង ជាមិក ទីវេលខ្លែកានេងនេញ $\mathbf{R}$ ជាគ្នា មេខ្រះក ការក្នុង ជាមិក ទីវេលខ្លែកានេងនេញ $\mathbf{R}$ ជាគ្នា អង្គមេល្ខ្រាន់ ការក្នុង ជាគ្នា អង្គមេល្ខ្រះ បន្តេះ គេខេង ជាគ្នា គេខេង គេង គេខេង គេខេង គេខេង គេង គេខេង គេង គេខេង គេខេង គេង គេខេង គេខេង គេខេង គេខេង គេខេង គេខេង គេខេង គេខេង គេង គេខេង គេង គេខេង គេ
- (%) कुर्य त्यं कि उर्धा उर्धा क्ष्यं क्ष

र है से अन्य वात भग्न सिक्त विषय विषय के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्र

- ರೂ. ಅತ್ತು ಪ್ರಕ್ಷಣ ಪಟ್ಟಣ್ಟು ಪ್ರಾತ್ರ ಪಟ್ಟಣ್ಟು ಪ್ರಸ್ತು ಪಟ್ಟಣ್ಟು ಪ್ರಸ್ತು ಪಟ್ಟಣ್ಟು ಪಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟಿ

- $\frac{1}{100}$ បន្តិនេះ $\frac{1}{100}$ បន្ទិនេះ $\frac{1}{100}$ បន្ទិនិះ $\frac{1}{1$

द्राष्ट्रा प्राराणीब्दीम क्रिव्ह रूभ्वज्ञ

- भ्डम॰म भाष्ट्रम रिज्लेट एक स्थानिक कि उच्च प्रताप्त कर्म जाल कर्म जाह्म भाष्ट्रम प्रताप्त कर्म कि (१) स्थानिक स्थानि
  - ॥ क्रिया क्षेत्र क्षाण्य क्रिया एक्ष्म क्षेत्र क्षेत

പുകയുട

- - ;४२७१ माधि मिर्ग हर्षण मि प्रायाधिस प्रायाधिस प्रायाधिस (प्रा
  - (Q) तिः मुख्य त्यामान् तिः श्वास श्वास अत्यास ।

- (5) अर्डिमा १णा ५०८० माराजीह ल<u>ठमा</u>स्थल हमार्ट ग्रीहर्ष्ट ६०भग्रण भाह्य विदर्शल प्राप्त माराजीहर लिखा हिंद हा अर्डिमा १णाह्य विदर्शल प्राप्त स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वापत स
- (म) व्यक्त प्राप्त त्रिक्ष मा $^{\circ}$ -प्रज्ञासक्ष्म प्रत्येत्व प्र
- (G) स्थित आप्तर असम्भिस दूर श्रव्हानुसम्यत् प्राप्तमात् प्राप्तमात् ।।

  (A) स्थित आप्तर असम्भिस स्थापि असम्भिस स्थापि अप्ताप्त स्थापि आप्ताप्त स्थापि आप्ताप्त स्थापि असम्भिस स्थापि असमित स्थाप

णीटाणभिर्देर रहनाई हिसम्म रहेर रञ्जभम

- - समुल काष्ट्र त्र तर्रेश क्ष्म काष्ट्र के क्ष्म काष्ट्र के काष्ट
  - (M) सिं-पिंगासिक्यां अंदि केंद्र द्वाता स्थाप तत्रिक्तात प्रित्यात स्थाप स्था
  - (O) सिक्ष के प्रमाण सामार हाम स्थान के कि स्थान स्थान
  - (G) सिक्सिक्ष क्रमार्ड,थ्रा क्षम्था ठाड्ड क्रम क्ष्म क्ष्म
  - ्रेष्ट अक्षमा क्रम्पारिया वार्य वार्यक्रमा वार्यक्रमा वार्यक्रम माव्यक्र माव्यक्ष माव्यक्ष माव्यक्ष माव्यक्ष वार्यक्ष वार्यक्य वार्यक्ष व
  - णाभुक्ष प्रजाम णाटा समारीह ट्यानिक्य जाम्ब्रिस हाराम जामारीहा हान्य जामारीहा हाराम जाम जामारीहा हाराम जामारीहा हाराम जामारीहा हाराम जामारीहा हाराम जाम जामारीहा हाराम जामारीहा हाराम जामारीहा हाराम जामारीहा हाराम जाम जामारीहा है जिल्ला हाराम जामारीहा है जिल्ला हाराम जामारीहा है जामारीहा है जिल्ला हाराम जामारीहा है जिल्ला है जिल्

अडः उत्पः मोस्य प्रणाण मास्विगिरङ्का प्रात्मा प्रात्मा

इएरिङ ऋत्मिश्रीणीयाणी स्थापन

आह आह. जाएन सहसा जिल्ला में स्वाधिक स्व स्वाधिक उदर्ष प्रस्टित हैं के उद्या से स्वाधिक स्वाध किल्लंभ वर्ष प्रात्मकाम भएकाम एक्सिक उद्भाव क्ष्मित्र प्राप्त हिन्द्र हिन्द्र प्राप्त हिन्द्र हिन्द

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1

PART II - Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं∘ 1]

नई दिल्ली, बुधवार, जनवरी 2, 2013/ पौष 12, 1934 (शक)

No. 1] NEW DELHI, WEDNESDAY, JANUARY 2, 2013/ PAUSA 12, 1934 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE (Legislative Department)

New Delhi, the 2nd January, 2013/Pausa 12, 1934 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 1st January, 2013, and is hereby published for general information.

THE CONSTITUTION (NINETY-EIGHTH AMENDMENT) ACT, 2012

[1st January, 2013]

An Act further to amend the Constitution of India.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-third Year of the Republic of India as follows:

1. (1) This Act may be called the Constitution (Ninety-eighth Amendment) Act, 2012.

Short title and commencement.

- (2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.
- 2. After article 371-I of the Constitution, the following article shall be inserted, namely:—

Insertion of new article 371J.

"371J. (1) The President may, by order made with respect to the State of Karnataka, provide for any special responsibility of the Governor for-

Special provisions with respect to State of Karnataka.

 (a) establishment of a separate development board for Hyderabad-Karnataka region with the provision that a report on the working of the board will be placed each year before the State Legislative Assembly;

- (b) equitable allocation of funds for developmental expenditure over the said region, subject to the requirements of the State as a whole;
   and
- (c) equitable opportunities and facilities for the people belonging to the said region, in matters of public employment, education and vocational training, subject to the requirements of the State as a whole.
- (2) An order made under sub-clause (c) of clause (1) may provide for
- (a) reservation of a proportion of seats in educational and vocational training institutions in the Hyderabad-Karnataka region for students who belong to that region by birth or by domicile; and
- (b) identification of posts or classes of posts under the State Government and in any body or organisation under the control of the State Government in the Hyderabad-Karnataka region and reservation of a proportion of such posts for persons who belong to that region by birth or by domicile and for appointment thereto by direct recruitment or by promotion or in any other manner as may be specified in the order.".

P.K. MALHOTRA, Secretary to the Govt. of India.

രീമിർ (स्विह्मिक्व एशिसेन लुक लुनक्रेम्सा), ജാം

णी०न्नरीष्ट्रिया रग्निया रदर्ग्य भा <u>रर्</u>भ **धा**ष्ट्रिया

- - (B) इंग्रेस स्ट्रिंग अपन्न प्रत्या प्रत्या प्रत्या क्ष्याचित्र स्ट्रिंग स्त्राधि हिन्द्र अपन्य प्रत्याचित्र स्ट्रिंग स्त्राधि हिन्द्र अपन्य स्त्रिंग स्त्राधि हिन्द्र अपन्य स्त्रिंग स्त्राधि हिन्द्र स्त्र स्त्राधि हिन्द्र स्त्र
  - (७) भेट्राण प्राप्तिक क्षा क्षेत्र प्राप्तिक प्रतिक क्षेत्र क्षेत्र
  - ហោយ ្រាស្ត្រ ហៅប្រាស អាគ្គមាន ប្រាស់ នាមាន ប្រាស់ ប្រស់ ប្រាស់ ប្រស់ ប្រាស់ ប
  - $^{\circ}$ នេះ និងខ្លួន $^{\circ}$ នេះ គឺខេត្ត និងខេត្ត $^{\circ}$ នេះ គឺខេត្ត $^{\circ}$ នេះ គឺខេត្ត
  - ത്രോ ഉപ്പെട്ട നേലു വേരു വുന്ന പ്രവേശ വുന്ന പ്രവേശ വുന്ന പ്രത്തെ പ്രവേശ വുന്ന പ്രവേശ വുത്തു വേരു വുത്തു വരു പ്രവേശ വുത്തു വുത

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग 🏿 — खण्ड 1

PART II - Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 49]

नई दिल्ली, बुधवार, दिसम्बर 31, 2014/पौष 10, 1936 (शक)

No. 49] NEW DELHI, WEDNESDAY, DECEMBER 31, 2014/PAUSA 10, 1936 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 31st December, 2014/Pausa 10, 1936 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 31st December, 2014, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (NINETY-NINTH AMENDMENT) ACT, 2014

[31st December, 2014.]

An Act further to amend the Constitution of India.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-fifth Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Constitution (Ninety-ninth Amendment) Act, 2014.

Short title and commencement

- (2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.
  - 2. In article 124 of the Constitution, in clause (2),—

(a) for the words "after consultation with such of the Judges of the Supreme Court and of the High Courts in the States as the President may deem necessary for the purpose", the words, figures and letter "on the recommendation of the National Judicial Appointments Commission referred to in article 124A" shall be substituted;

Amendment of article 124.

- (b) the first proviso shall be omitted;
- (ϵ) in the second provise, for the words "Provided further that", the words "Provided that" shall be substituted.

Insertion of new articles 124A, 124B and 124C. 3. After article 124 of the Constitution, the following articles shall be inserted, namely:—

National Judicial Appointments Commission.

- "124A" (1) There shall be a Commission to be known as the National Judicial Appointments Commission consisting of the following, namely:—
  - (a) the Chief Justice of India, Chairperson, ex officio;
  - (b) two other senior Judges of the Supreme Court next to the Chief Justice of India —Members, ex officio;
    - (c) the Union Minister in charge of Law and Justice—Member, ex officio;
  - (d) two eminent persons to be nominated by the committee consisting of the Prime Minister, the Chief Justice of India and the Leader of Opposition in the House of the People or where there is no such Leader of Opposition, then, the Leader of single largest Opposition Party in the House of the People — Members:

Provided that one of the eminent person shall be nominated from amongst the persons belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, Other Backward Classes, Minorities or Women:

Provided further that an eminent person shall be nominated for a period of three years and shall not be eligible for renomination.

(2) No act or proceedings of the National Judicial Appointments Commission shall be questioned or be invalidated merely on the ground of the existence of any vacancy or defect in the constitution of the Commission.

Functions of Commission.

- 124B. It shall be the duty of the National Judicial Appointments Commission

  o—
  - (a) recommend persons for appointment as Chief Justice of India, Judges
    of the Supreme Court, Chief Justices of High Courts and other Judges of High
    Courts;
  - (b) recommend transfer of Chief Justices and other Judges of High Courts from one High Court to any other High Court; and
    - (c) ensure that the person recommended is of ability and integrity

Power of Parliament to make law.

124C. Parliament may, by law, regulate the procedure for the appointment of Chief Justice of India and other Judges of the Supreme Court and Chief Justices and other Judges of High Courts and empower the Commission to lay down by regulations the procedure for the discharge of its functions, the manner of selection of persons for appointment and such other matters as may be considered necessary by it.".

Amendment of article 127.

4. In article 127 of the Constitution, in clause (1), for the words "the Chief Justice of India may, with the previous consent of the President", the words "the National Judicial Appointments Commission on a reference made to it by the Chief Justice of India, may with the previous consent of the President" shall be substituted.

Amendment of article 128.

5. In article 128 of the Constitution, for the words "the Chief Justice of India", the words "the National Judicial Appointments Commission" shall be substituted.

6. In article 217 of the Constitution, in clause (1), for the portion beginning with the words "after consultation", and ending with the words "the High Court", the words, figures and letter "on the recommendation of the National Judicial Appointments Commission referred to in article 124A" shall be substituted.

Amendment of article 217.

7. In article 222 of the Constitution, in clause (1), for the words "after consultation with the Chief Justice of India", the words, figures and letter "on the recommendation of the National Judicial Appointments Commission referred to in article 124A" shall be substituted.

Amendment of article 222.

8. In article 224 of the Constitution,-

Amendment of article 224.

(a) in clause (1), for the words "the President may appoint", the words "the President may, in consultation with the National Judicial Appointments Commission, appoint" shall be substituted;

(b) in clause (2), for the words "the President may appoint", the words "the President may, in consultation with the National Judicial Appointments Commission, appoint" shall be substituted.

9 In article 224A of the Constitution, for the words "the Chief Justice of a High Court for any State may at any time, with the previous consent of the President", the words "the National Judicial Appointments Commission on a reference made to it by the Chief Justice of a High Court for any State, may with the previous consent of the President" shall be substituted.

Amendmen of article 224A.

10. In article 231 of the Constitution, in clause (2), sub-clause (a) shall be omitted.

Amendment of article 231.

DR. SANJAY SINGH, Secretary to the Govt. of India.

ത്മിയ് (सम्बिज्जभे सेगान തുर ത്നേത്യാന്), ഒറ്റേ

ण्राण्डिम°८२ ८३२ टाघोष्टभिक्र

- -ः ह (३) ऽर्टिष्प ीण ८३२ टाप्पीव्स्पर्या जिंदीरमण .. २

  - (Q) प्रञ्नास प्रज्ञास ह्या देश हें से अर्थ हैं से अर्
  - (ठ) पण्णा अर्थे के प्रत्ये के अर्थे क

रजीरमर्क ५ १९५१ ण्यामण ८० १९५१ मा १९५५ मा १९५५ मा १९५५ मा

ीणाजीरमर्त रिक्र विकास के जिल्ला के

മധ്വചന്ത നടക്ഷെട്ടെ പ്രവാധ പ്രവാഷ്ട്ര പ്രവാഹ

- യറിച്ചയ മുന്ന ക്യാല് ക്യായ മയ്യായ മയ്യായ മയ്യായ വേട്ടു പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത

  - (5) $\mathbf{z}^{\circ}$ $\mathbf{w}^{\circ}$ $\mathbf{w}^$
  - (அ) अक्ष आता गाम्य के का जोक्ष सहस्मा है का जोक्ष ताम है कि जो सार्थ है कि जोक्ष ताम है कि ज

उथिक के साम के क्रमाम एक साम के स्वाम हे कर के स्वाम के साम के स्वाम के साम साम के साम के साम साम के साम साम के साम काम के साम के साम के साम के साम के साम काम काम क

(%) ចេះលេខក្នុង និងស្នែក ឃុំ គ្នា និងស្នេក ឃុំ គ្នា និងស្នេះ មួយ និងស្នេក ឃុំ គ្នា និងស្នេក ឃុំ អ្នក ស្នេក ឃុំ អង្គស្នេក ឃុំ ស្នេក ស្នេក ឃុំ អង្គស្នេក ឃុំ អង្គស្នេក ឃុំ ស្នេក ឃាំ ស្នាស្ស ស្នាស្ស ស្នាស្ស ស្នាស្ស ស្នាស្ស ស្នាស ស្នាស

णील्यम भा जलीमा

- ദിവപ്പെ ന്റ്യൂന് വിഷ്യ വാക്കുന്നു മംഷ്യൂന്റ് പ്രവാദ്യ പ്രവാദ്യ പ്രവാദ്യ വുട്ടു പ്രവാദ്യ വുട്ട പ്രവാദ്യ വുട്ട

- 55 विक्र अपने क्षा दर्श हिन के जिल्ला को कार्य सम्बाध दर्श है साम अपने क्षा कि कार्य के कि वार्य के कि वार्
- (S) स्विमः त्रिय भूति माल्यः क्रम् माल्यः स्विमः स्विमः

म्पार्णातम विषय सम्बद्धाः अर्थे अर्थः मही इति

देश हैं स्वाप्त स्वा

ग्रामार्थ्यमः १८३१ टामो ४८५५म

ហៅ ស្រាយអាច្រល់ប្រ ១៧សាស្រ្តបាន ១៤ នៃ ខេត្តបាន ខេត្តបា

ग्रापणीलमण्टा २३२ मध्योष्टभिक्र

ग्रामिल्स १८३ टामी ४८भिक्र

गरणेल्स॰९२ ३३३ टाघ्योष्ट भर्म

ग्रत्मां ज्ञान का प्रतिक्रमा का अधिक विश्वास

- ः ४ २२३ टाष्ट्रीयत्तम् । जा जाराष्ट्रयाय (६)
- ത്രായർ ന്റെ ഉപ്പെ വിവാർ നട്ടെ വിവായിൽ നട്ട

സന്ഷാം മെ 232 ലമിശല്

া গুলেন্দ্ৰম্য আতেইদ্য ত্ৰান্ত আৰু ত্ৰেন্দ্ৰ আতেইদ্য স্থান্ত মে আ ১৯৯৯ দাধান্ত আতি আ অভিচেত্ৰ ত্ৰি আ আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আন্তৰ আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আন্তৰ্ভত আতিইদ্য স্থান্ত আতিই স্থান্ত আতিইদ্য স্থান স্থান্ত আতিই স্থান্ত আতিইদ্য স্থান স্থান্ত আতিইদ্য স্থান স্থান স্থান স্থান স্থান স্থান স্থান্ত আতিইদ্য স্থান স্থান

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग П — खण्ड 1

PART II — Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 27]

नई दिल्ली, शुक्रवार, मई 29, 2015/ज्येष्ठ 8, 1937 (शक)

No. 27]

NEW DELHI, FRIDAY, MAY 29, 2015/JYAISTHA 8, 1937 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 29th May, 2015/Jyaistha 8, 1937 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 28th May, 2015, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (ONE HUNDREDTH AMENDMENT) ACT, 2015

[28th May, 2015.]

An Act further to amend the Constitution of India to give effect to the acquiring of territories by India and transfer of certain territories to Bangladesh in pursuance of the agreement and its protocol entered into between the Governments of India and Bangladesh.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-sixth Year of the Republic of India as follows:—

1. This Act may be called the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015.

Short title.

2. In this Act,—

Definitions.

(a) "acquired territory" means so much of the territories comprised in the India-Bangladesh agreement and its protocol and referred to in the First Schedule as are demarcated for the purpose of being acquired by India from Bangladesh in pursuance of the agreement and its protocol referred to in clause (e);

- (b) "appointed day" means such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint as the date for acquisition of territories from Bangladesh and transfer of the territories to Bangladesh in pursuance of the India-Bangladesh agreement and its protocol, after causing the territories to be so acquired and transferred as referred to in the First Schedule and Second Schedule and demarcated for the purpose;
- (c) "India-Bangladesh agreement" means the agreement between the Government of the Republic of India and the Government of the People's Republic of Bangladesh concerning the Demarcation of the Land Boundary between India and Bangladesh and Related Matters dated the 16th day of May, 1974, Exchange of Letters dated the 26th day of December, 1974, the 30th day of December, 1974, the 7th day of October, 1982, the 26th day of March, 1992 and protocol to the said agreement dated the 6th day of September, 2011, entered into between the Governments of India and Bangladesh, the relevant extracts of which are set out in the Third Schedule;
- (d) "transferred territory", means so much of the territories comprised in the India-Bangladesh agreement and its protocol and referred to in the Second Schedule as are demarcated for the purpose of being transferred by India to Bangladesh in pursuance of the agreements and its protocol referred to in clause (c).
- 3. As from the appointed day, in the First Schedule to the Constitution,—
- (a) in the paragraph relating to the territories of the State of Assam, the words, brackets and figures "and the territories referred to in Part I of the Second Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015, notwithstanding anything contained in clause (a) of section 3 of the Constitution (Ninth Amendment) Act, 1960, so far as it relates to the territories referred to in Part I of the Second Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015", shall be added at the end;
- (b) in the paragraph relating to the territories of the State of West Bengal, the words, brackets and figures "and also the territories referred to in Part III of the First Schedule but excluding the territories referred to in Part III of the Second Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015, notwithstanding anything contained in clause (c) of section 3 of the Constitution (Ninth Amendment) Act, 1960, so far as it relates to the territories referred to in Part III of the First Schedule and the territories referred to in Part III of the Second Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015", shall be added at the end;
- (c) in the paragraph relating to the territories of the State of Meghalaya, the words, brackets and figures "and the territories referred to in Part I of the First Schedule but excluding the territories referred to in Part II of the Second Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015", shall be added at the end;
- (d) in the paragraph relating to the territories of the State of Tripura, the words, brackets and figures "and the territories referred to in Part II of the First Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015, notwithstanding anything contained in clause (d) of section 3 of the Constitution (Ninth Amendment) Act, 1960, so far as it relates to the territories referred to in Part II of the First Schedule to the Constitution (One Hundredth Amendment) Act, 2015", shall be added at the end.

Amendment of First Schedule to Constitution.

THE FIRST SCHEDULE

[See sections 2(a), 2(b) and 3]

PART I

The acquired territory in relation to Article 2 of the agreement dated the 16th day of May, 1974 and Article 3 (I) (b) (ii) (iii) (iv) (v) of the protocol dated the 6th day of September, 2011.

PARTII

The acquired territory in relation to Article 2 of the agreement dated the 16th day of May, 1974 and Article 3 (I) (c) (i) of the protocol dated the 6th day of September, 2011.

PARTIII

The acquired territory in relation to Articles 1(12) and 2 of the agreement dated the 16th day of May, 1974 and Articles 2 (II), 3 (I) (a) (iii) (iv) (v) (vi) of the protocol dated the 6th day of September, 2011.

THE SECOND SCHEDULE

[See sections 2(b), 2(d) and 3]

PARTI

The transferred territory in relation to Article 2 of the agreement dated 16th day of May, 1974 and Article 3 (I) (d) (i) (ii) of the protocol dated 6th day of September, 2011.

PART II

The transferred territory in relation to Article 2 of the agreement dated the 16th day of May, 1974 and Article 3 (I) (b) (i) of the protocol dated 6th day of September, 2011.

PART III

The transferred territory in relation to Articles 1(12) and 2 of the agreement dated the 16th day of May, 1974 and Articles 2 (II), 3 (I) (a) (i) (ii) (vi) of the protocol dated the 6th day of September, 2011.

THE THIRD SCHEDULE

[See section 2(c)]

I. EXTRACTS FROM THE AGREEMENT BETWEEN GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF INDIA AND THE GOVERNMENT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF BANGLADESH CONCERNING THE DEMARCATION OF THE LAND BOUNDARY BETWEEN INDIA AND BANGLADESH AND RELATED MATTERS DATED THE 16TH DAY OF MAY, 1974

Article 1 (12): ENCLAVES

The Indian enclaves in Bangladesh and the Bangladesh enclaves in India should be exchanged expeditiously, excepting the enclaves mentioned in paragraph 14 without claim to compensation for the additional area going to Bangladesh.

Article 2:

The Governments of India and Bangladesh agree that territories in adverse possession in areas already demarcated in respect of which boundary strip maps are already prepared, shall be exchanged within six months of the signing of the boundary strip maps by the plenipotentiaries. They may sign the relevant maps as early as possible as and in any case not later than the 31st December, 1974. Early measures may be taken to print maps in respect of other areas where demarcation has already taken place. These should be printed by the 31st May, 1975 and signed by the plenipotentiaries thereafter in order that the exchange of adversely held possessions in these areas may take place by the 31st December, 1975. In sectors still to be demarcated, transfer of territorial jurisdiction may take place within six months of the signature by plenipotentiaries on the concerned boundary strip maps.

II. EXTRACTS FROM THE PROTOCOL TO THE AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF INDIA AND THE GOVERNMENT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF BANGLADESH CONCERNING THE DEMARCATION OF THE LAND BOUNDARY BETWEEN INDIA AND BANGLADESH AND RELATED MATTERS, DATED THE 6TH DAY OF SEPTEMBER, 2011

Article 2:

(II) Article 1 Clause 12 of the 1974 Agreement shall be implemented as follows:— Enclaves

111 Indian Enclaves in Bangladesh and 51 Bangladesh Enclaves in India as per the jointly verified cadastral enclave maps and signed at the level of DGLR&S, Bangladesh and DLR&S, West Bengal (India) in April, 1997, shall be exchanged without claim to compensation for the additional areas going to Bangladesh.

Article 3:

(I) Article 2 of the 1974 Agreement shall be implemented as follows:—

The Government of India and the Government of Bangladesh agree that the boundary shall be drawn as a fixed boundary for territories held in Adverse Possession as determined through joint survey and fully depicted in the respective adversely possessed land area Index Map (APL map) finalised by the Land Records and Survey Departments of both the countries between December, 2010 and August, 2011, which are fully described in clause (a) to (d) below.

The relevant strip maps shall be printed and signed by the Plenipotentiaries and transfer of territorial jurisdiction shall be completed simultaneously with the exchange of enclaves. The demarcation of the boundary, as depicted in the above-mentioned Index Maps, shall be as under:—

(a) West Bengal Sector

(i) – Bousmari – Madhugari (Kushtia-Nadia) area

The boundary shall be drawn from the existing Boundary Pillar Nos. 154/5-S to 157/1-S to follow the centre of old course of river Mathabanga, as depicted in consolidation map of 1962, as surveyed jointly and agreed in June, 2011.

(ii) Andharkota (Kushtia-Nadia) area

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 152/5-S to Boundary Pillar No. 153/1-S to follow the edge of existing River Mathabanga as jointly surveyed and agreed in June, 2011.

(iii) Pakuria (Kushtia-Nadia) area

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 151/1-S to Boundary Pillar No. 152/2-S to follow the edge of River Mathabanga as jointly surveyed and agreed in June, 2011.

(iv) Char Mahishkundi (Kushtia-Nadia) orea

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 153/1-S to Boundary Pillar No. 153/9-S to follow the edge of River Mathabanga as jointly surveyed and agreed in June, 2011.

(v) Haripal/Khutadah/Battoli/Sapameri/LNpur (Patari) (Naogaon-Malda) area

The boundary shall be drawn as line joining from existing Boundary Pillar No. 242/S/13, to Boundary Pillar No. 243/7-S/5 and as jointly surveyed and agreed in June, 2011.

(vi) Berubari (Panchagarh-Jalpaiguri area)

The boundary in the area Berubari (Panchagarh-Jalpaiguri) adversely held by Bangladesh, and Berubari and Singhapara-Khudipara (Panchagarh-Jalpaiguri), adversely held by India shall be drawn as jointly demarcated during 1996-1998.

(b) Meghalaya Sector

(i) Lobachera-Nuncherra

The boundary from existing Boundary Pillar No. 1315/4-S to Boundary Pillar No. 1315/15-S in Lailong - Balichera, Boundary Pillar No. 1316/1-S to Boundary Pillar No. 1316/11-S in Lailong- Noonchera, Boundary Pillar No. 1317/13-S in Lailong- Lahiling and Boundary Pillar No. 1318/1-S to Boundary Pillar No. 1318/2-S in Lailong- Lobhachera shall be drawn to follow the edge of tea gardens as jointly surveyed and agreed in December, 2010.

(ii) Pyrdiwah/ Padua Area

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 1270/1-S as per jointly surveyed and mutually agreed line till Boundary Pillar No. 1271/1-T. The Parties agree that the Indian Nationals from Pyrdiwah village shall be allowed to draw water from Piyang River near point No. 6 of the agreed Map.

(iii) Lyngkhat Area

(aa) Lyngkhat-I / Kulumcherra and Lyngkhat-II/ Kulumcherra

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 1264/4-S to Boundary Pillar No. 1265 and BP No. 1265/6-S to 1265/9-S as per jointly surveyed and mutually agreed line.

(ab) Lyngkhat-III/Sonarhat

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 1266/13-S along the nallah southwards till it meets another nallah in the east-west direction, thereafter it shall run along the northern edge of the nallah in east till it meets the existing International Boundary north of Reference Pillar Nos.1267/4-R-B and 1267/3-R-I.

(iv) Dawki/Tamabil area

The boundary shall be drawn by a straight line joining existing Boundary Pillar Nos. 1275/1-S to Boundary Pillar Nos. 1275/7-S. The Parties agree to fencing on 'zero line' in this area.

(v) Naljuri/Sreepur Area

(aa) Naljuri I

The boundary shall be a line from the existing Boundary Pillar No. 1277/2-S in southern direction up to three plots as depicted in the strip Map No. 166 till it meets the nallah flowing from Boundary Pillar No. 1277/5-T, thereafter it will run along the western edge of the nallah in the southern direction up to 2 plots on the Bangladesh side, thereafter it shall run eastwards till it meets a line drawn in southern direction from Boundary Pillar No. 1277/4-S.

(ab) Naljuri III

The boundary shall be drawn by a straight line from existing Boundary Pillar No. 1278/2-S to Boundary Pillar No. 1279/3-S.

(vi) Muktapur/ Dibir Hawor Area

The Parties agree that the Indian Nationals shall be allowed to visit Kali Mandir and shall also be allowed to draw water and exercise fishing rights in the water body in the Muktapur / Dibir Hawor area from the bank of Muktapur side.

(c) Tripura Sector

(i) Chandannagar-Champarai Tea Garden area in Tripura/ Moulvi Bazar sector

The boundary shall be drawn along Sonaraichhera river from existing Boundary Pillar No. 1904 to Boundary Pillar No. 1905 as surveyed jointly and agreed in July, 2011.

(d) Assam Sector

(i) Kalabari (Boroibari) area in Assam sector

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 1066/24-T to Boundary Pillar No. 1067/16-T as surveyed jointly and agreed in August, 2011.

(ii) Pallathal area in Assam sector

The boundary shall be drawn from existing Boundary Pillar No. 1370/3-S to 1371/6-S to follow the outer edge of the tea garden and from Boundary Pillar No. 1372 to 1373/2-S along outer edge of the pan plantation.

III. LIST OF EXCHANGE OF ENCLAVES BETWEEN INDIA AND BANGLADESH IN PURSUANT TO ARTICLE 1 (12) OF THE AGREEMENT DATED 16TH MAY 1974 AND THE PROTOCOL TO THE AGREEMENT DATED 6TH SEPTEMBER, 2011

A. EXCHANGEABLE INDIANENCLAVES IN BANGLADESH WITH A REA

S1. No.	Name of Chhits	Chhit No.	Lying within Police station Bangladesh	Lying within Police station W. Bengal	Area in acres
		A. Enclaves wit	th independent chhits		
1.	Garati	75	Pochagar	Haldibari	58.23
2	Garati	76	Pochagar	Haldibari	0.79
3.	Garati	77	Pochagar	Haldibari	18

St. No.	Name of Chhits	Chhit No.	Lying within Police station Bangladesh	Lying within Police station W. Bengal	Area in acres
1	2	3	4	5	6
4.	Garati	78	Pochagar	Haldibari	958.66
5.	Garati	79	Pochagar	Haldibari	1.74
6.	Garati	80	Pochagar	Haldibari	73.75
7.	Bingimari Part-I	73	Pochagar	Haldibari	6.07
8.	Nazirganja	41	Boda	Haldibari	58.32
9.	Nazirganja	42	Boda	Haldibari	434.29
10.	Nazirganja	44	Boda	Haldibari	53.47
11.	Nazirganja	45	Boda	Haldibari	1.07
12.	Nazırganja	46	Boda	Haldibari	17.95
13.	Nazirganja	47	Boda	Haldibari	3.89
14.	Nazirganja	48	Boda	Haldibari	73.27
15.	Nazirganja	49	Boda	Haldibari	49.05
16.	Nazirganja	50	Boda	Haldibari	5.05
17.	Nazirganja	51	Boda	Haldibari	0.77
18.	Nazirganja	52	Boda	Haldibari	1.04
19.	Nazirganja	53	Boda	Haldibari	1.02
20.	Nazirganja	54	Boda	Haldibari	3.87
21.	Nazırganja	55	Boda	Haldibari	12.18
22.	Nazirganja	56	Boda	Haldibari	54.04
23.	Nazirganja	57	Boda	Haldibari	8.27
24.	Nazırganja	58	Boda	Haldibari	14.22
25.	Nazirganja	60	Boda	Haldibari	0.52
26.	Putimari	59	Boda	Haldibari	122.8
27 .	Daikhata Chhat	38	Boda	Haldibari	499.21
28.	Salbari	37	Boda	Haldibari	1188.93
29.	Kajal Dighi	36	Boda	Haldibari	771.44
30.	Nataktoka	32	Boda	Haldiba ~~ri~~	162.26
31.	Nataktoka	33	Boda	Haldibari	0.26
32.	Beuladanga Chhat	35	Boda	Haldibari	0.83
33.	Balapara Iagrabar	3	Debiganj	Haldibari	1752.44
34.	Bara Khankikharija Citaldaha	30	Dimla	Haldibari	7.71
35.	Bara Khankikharija Citaldaha	29	Dimla	Haldibari	36.83
36.	Barakhangir	28	Dimla	Haldibari	30.53

Sl No.	Name of Chhits C	hhit No	Lying within Police station Bangladesh	Lying within Police station W. Bengal	Area in acres
1	2	3	4	5	6
37.	Nagarjikobari	31	Dimla	Haldibari	33.41
38.	Kuchlibari	26	Patgram	Mekliganj	5.78
39.	Kuchlibari	27	Patgram	Mekliganj	2.04
40.		ent of J.L.107 S Mekliganj	Patgram	Mekliganj	4.35
41.	Jamaklaha-Balapukhari	6	Patgram	Mekliganj	5.24
4 2	Uponchowki kuchlibari	115/2	Patgram	Mekliganj	032
43.	Uponchowki kuchlibari	7	Patgram	Mekliganj	44,04
44.	Bhothnri	П	Patgram	Mekliganj	36.83
45.	Balapukhari	5	Palgram	Mekliganj	55.91
46.	Bara Khangir	4	Patgram	Mekliganj	50.51
47.	Bara Khangir	9	Patgram	Mekliganj	87.42
48.	Chhat Bogdokra	10	Patgram	Mckliganj	41.7
49.	Ratanpur	11	Patgram	Mekliganj	58.91
50.	Bogdokra	12	Patgram	Mekliganj	25.49
51.		ment of J.L. P.S Mekliganj	Patgram	Mekliganj	0.88
52	Kharkharia	15	Patgram	Mekliganj	60.74
53.	Kharkharia	13	Patgram	Mekliganj	51.62
54.	Lotamari	14	Patgram	Mekliganj	110.92
55.	Bhotbari	16	Patgram	Mekliganj	205.46
56.	Komat Changrabandha	16A	Patgram	Mekliganj	42.8
57 .	Komat Changrabandha	17A	Patgram	Mekliganj	16.01
58.	Panisala	17	Palgram	Mekliganj	137.66
5 9.	Dwarikamari Khasbash	18	Patgram	Mekliganj	36.5
60.	Panisala	153/P	Patgram	Mekliganj	0.27
61.	Panisala	153/O	Patgram	Mekliganj	18.01
6 2.	Pamsala	19	Patgram	Mekliganj	64.63
63.	Panisala	21	Patgram	Mekliganj	51.4
64.	Lotamari	20	Patgram	Mekliganj	283.53
65.	Lotamari	22	Patgram	Mekliganj	98.85
66.	Dwarikamari	23	Patgram	Mekliganj	39.52
67.	Dwarikamari	25	Patgram	Mekliganj	45.73
63.	Chhat Bhothat	24	Patgram	Mekliganj	56.11
69.	Baakata	131	Patgram	Hathabhanga	22.35

SI. No.	Name of Chhits C	Chhit No	Lying within Police station Bangladesh	Lying within Police station W. Bengal	Area in acres
1	2	3	4	5	6
70	Baakata	132	Patgram	Hathabhanga	11.96
71.	Baakata	130	Patgram	Hathibhanga	20.48
72.	Bhogramguri	133	Patgram	Hathibhanga	1.44
73.	Chenakata	134	Patgram	Mekliganj	7.81
74.	Banskata	119	Patgram	Mathabanga	413.81
75.	Banskata	120	Patgram	Mathabanga	30.75
76.	Banskata	121	Patgram	Mathabanga	12.15
77.	Banskata	113	Patgram	Mathabanga	57.86
78.	Banskata	112	Patgram	Mathabanga	315.04
7 9.	Banskata	114	Patgram	Mathabanga	0.77
80	Banskata	115	Patgram	Mathabanga	292
81.	Banskata	122	Patgram	Mathabanga	33.22
82.	Banskata	127	Patgram	Mathabanga	12.72
83.	Banskata	128	Patgram	Mathabanga	2.33
84.	Banskata	117	Patgram	Mathabanga	2.55
85.	Banskata	118	Patgram	Mathabanga	30.98
86.	Banskata	125	Patgram	Mathabanga	0.64
87.	Banskata	126	Patgram	Mathabanga	1.39
88.	Banskata	129	Patgram	Mathabanga	1.37
89.	Banskata	116	Patgram	Mathabanga	16.96
90.	Banskata	123	Patgram	Mathabanga	24.37
91.	Banskata	124	Patgram	Mathabanga	0.28
92.	Gotamari Chhit	135	Hatibandha	Sitalkuchi	126.59
93.	Gotamari Chhit	136	Hatibandha	Sitalkuchi	20.02
94.	Banapachai	151	Lalmonirhat	Dinhata	217.29
95.	Banapachai Bhitarkuth	i 152	Lalmonirhat	Dinhata	81.71
96.	Dasiar Chhara	150	Fulbari	Dinhata	1643.44
97.	Dakurhat-Dakinirkuthi	156	Kurigram	Dinhata	14.27
98.	Kalamati	141	Bhurungamari	Dinhata	21.21
99.	Bhahobganj	153	Bhurungamari	Dinhata	31.58
100.	Baotikursa	142	Bhurungamari	Dinhata	45.63
101.	Bara Coachulka	143	Bhurungamari	Dinhata	39.99
102.	Gaochulka II	147	Bhurungamari	Dinhata	0.9
103.	Gaochulka I	146	Bhurungamari	Dinhata	8.92

St. No.	Name of Chhits	Chhit No.	Lying within Police station Bangladesh	Lying within Police station W. Bengal	Area in acres
1	2	3	4	5	6
104.	Dighaltari II	145	Bhurungamari	Dinhata	8.81
105.	Dighaltari I	144	Bhurungamari	Dinhata	12.31
106.	Chhoto Garaljhora II	149	Bhurungamari	Dinhata	17.85
107.	Chhoto Garaljhora I	148	Bhurungamari	Dinhata	35.74
108.	I chhit *without nam & JL No. at the south and of JL No. 38 & southern and of JL No. 39 (locally known as Ashokabari**)	nem	Patgram	Mathabhanga	3.5
		Enclaves with	Fragmented Chhits		
109.	(i) Bewladanga	34	Haldibari	Boda	862.46
	(ii) Bewladanga	Fragment	Haldibari	Debiganj	
110.	(i) Kotbhajni	2	Haldibari	Debiganj	2012.27
	(ii) Kotbhajni	Fragment	Haldibari	Debiganj	
	(iii) Kotbhajni	Fragment	Haldibari	Debiganj	
	(iv) Kotbhajni	Fragment	Haldibari	Debiganj	
111.	(ii) Dahala	Khagrabri	Haldibari	Debiganj	2650.35
	(ii) Dahala	Fragment.	Haldibari	Debiganj	
	(iii) Dahala	Fragment	Haldiba ~~ri~~	Debiganj	
	(iv) Dahala	Pragment	Haldibari	Debiganj	
	(v) Dahala	Fragment	Haldibari	Debiganj	
	(vi) Dahala	Fragment	Haldibari	Debiganj	
					17160.63

The above given details of enclaves have been jointly compared and reconciled with records held by India and Bangladesh during the Indo-Bangladesh Conference held at Calcutta during 9th — 12th October, 1996 as well as during joint field inspection at Jalpaiguri (West Bengal) Panchagarh (Bangladesh) sector during 21—24 November, 1996.

None: Name of enclave in Sl. No. 108 above has been identified as Ashokabari by joint ground verification during field season 1996-97.

Brig, J.R. Peter Director Land Records & Survey (Ex-Officio) West Bengal, India & Director, Eastern Circle Survey of India, Calcutta.

Md. Shafi Uddin Director General, Land Records and Surveys, Bangladesh.

^{**} Corrected vide 150th (54th) India-Bangladesh Boundary Conference held at Kolkata from 29th September to 2nd October, 2002.

^{**} Corrected vide 152nd (56th) India-Bangladesh Boundary Conference held at Kochbihar, India from 18th—20th September, 2003.

B. EXCHANGEABLE BANGLADESH ENCLAVES IN INDIA WITH AREA

SI. No.	Name of Chhits	Lying within Police station W. Bengal	Lying within Police station Bangladesh	J.L. No.	Area in acres
ī	2	3	4	5	6
	A. Enclaves w	ith independent e	chhits		
1.	Chhit Kuchlibari	Mekliganj	Patgram	22	370.64
2.	Chhit Land of Kuchlibari	Mekliganj	Patgram	24	1.83
3.	Balapukhari	Mekliganj	Patgram	21	331.64
4.	Chhit Land of Panbari No.2	Mekliganj	Patgram	20	1.13
5.	Chhit Panbari	Mekliganj	Patgram	18	108.59
6.	Dhabalsati Mirgipur	Mekliganj	Patgram	15	173.88
7.	Bamandal	Mekliganj	Patgram	11	2.24
8.	Chhit Dhabalsati	Mekliganj	Patgram	14	66.58
9	Dhabatsati	Mekliganj	Patgram	13	6045
10.	Srirampur	Mekliganj	Patgram	8	1.05
11	Jote Nijjama	Mekliganj	Patgram	3	87 54
12.	Chhit Land of Jagather No.3	Mathabhanga	Patgram	37	69.84
13.	Chhit Land of Jagatber No.1	Mathabhanga	Patgram	35	30.66
14.	Chhit Land of Jagather No.2	Mathabhanga	Patgram	36	27.09
15.	Chhit Kokoabari	Mathabhanga	Patgram	47	29.49
16.	Chhit Bhandardaha	Mathabhanga	Patgram	67	39.96
17.	Dhabalgun	Mathabhanga	Patgram	52	12.5
18.	Chhit Dhabalguri	Mathabhanga	Patgram	53	22.31
19.	Chhit Land of Dhabalguri No.3	Mathabhanga	Patgram	70	1.33
20.	Chhit Land of Dhabalguri No.4	Mathabhanga	Patgram	71	4.55
21.	Chhit Land of Dhabalguri No.5	Mathabhanga	Patgram	72	4.12
22.	Clihit Land of Dhabalguri No. 1	Mathabhanga	Patgram	68	26.83
23.	Chhit Land of Dhabatguri No.2	Mathabhanga	Patgram	69	13.95
24.	Mahishmari	Sitalkuchi	Patgram	54	122.77
25.	Bura Saradubi	Sitalkuchi	Hatibadha	13	34.96
26 .	Falnapur	Sitalkuchi	Patgram	64	505.56
27.	Amjhol	Sitalkuchi	Hatibandha	57	1.25
28.	Kismat Batrigachh	Dinhata	Kaliganj	82	209.95
29.	Durgapur	Dinhata	Kaliganj	83	20.96
30.	Bansua Khamar Gitaldaha	Dinhata	Lalmonirhat	1	24.54
31.	Poaturkuthi	Dinhata	Lalmonirhat	37	589.94
32.	Paschim Bakalir Chhara	Dinhata	Bhurungamari	38	151.98

No.	Name of Chhits	Lying within Police station W. Bengal	Lying within Police station Bangladesh	JL. No.	Area in acres
1	2	3	4	5	6
33.	Madhya Bakalir Chhara	Dinhata	Bhurungamari	39	32.72
34.	Purba Bakalir Chhara	Dinhata	Bhurungamari	40	12.23
35.	Madhya Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	3	136.66
36.	Madhya Chhit Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	8	11.87
37.	Paschim Chhit Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	7	7.6
38.	Uttar Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	2	27.29
39.	Kachua	Dinhata	Bhurungamari	5	119.74
40.	Uttar Bansjani	Tufanganj	Bhurungamari	1	47.17
41.	Chhat Tilai	Tufanganj	Bhurungamari	17	81.56
	B. Enclaves with	• •	•		
42	(i) Nalgram	Sitalkuchi	Patgarm	65	1397.34
	(ii) Nalgram (Fragment)	Sitalkuchi	Patgarm	65	
	(iii) Nalgram (Fragment)	Sitalkuchi	Patgarm	65	
43.	(i) Chhit Nalgram	Sitalkuchi	Palgarm	66	49.5
	(ii) Chhit Nalgram (Fragment)	Sitalkuchi	Patgarm	66	
44.	(i) Batrigachh	Dinhata	Kaliganj	81	577.37
	(ii) Batrigachh (Fragment)	Dinhata	Kaliganj	81	
	(iii) Batrigachh (Fragment)	Dinhata	Phulban	9	
45.	(i) Karala	Dinhata	Phulbari	9	269.91
	(ii) Karala (fragment)	Dinhata	Phulbari	9	
	(iii) Karala (fragment)	Dinhata	Phulbari	8	
46.	(i) Sipprasad Mustati	Dinhata	Phulbari	8	373.2
	(ii) Sipprasad Mustati (Fragment)	Dinhata	Phulbari	6	
47 .	(i) Dakshin Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	6	<i>5</i> 71.38
	(ii) Dakshin Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	6	
	(iii) Dakshin Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	6	
	(iv) Dakshin Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	6	
	(v) Dakshin Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	6	
	(vi) Dakshin Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	6	
48.	(i) Paschim Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	4	29.49
	(ii) Paschim Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	4	
49.	(i) Purba Chhit Masaldanga (ii) Purba Chhit Masaldanga (Fragment)	Dinhata Dinhata	Bhurungamari Bhurungamari	10 10	35.01

SI. No.	Name of Chhits	Lying within Police station W. Bengal	Lying within Police station Bangladesh	J.L. No.	Area in acres
1	2	3	4	5	6
50.	(i) Purba Masaldanga	Dinhata	Bhurungamari	11	153.89
	(ii) Purba Masaldanga (Fragment)	Dinhata	Bhurungamari	11	
51.	(i) Uttar Dhaldanga	Tufanganj	Bhurungamari	14	24.98
	(ii) Uttar Dhaldanga (Fragment)	Tufanganj	Bhurungamari	14	
	(iii) Uttar Dhaldanga (Fragment)	Tufanganj	Bhurungamari	14	
	Total Area				7,110.02

The above given details of enclaves have been jointly compared and reconciled with records held by India and Bangladesh during the Indo-Bangladesh Conference held at Calcutta during 9th—12th October, 1996 as well as during joint field inspection at Jalpaiguri (West Bengal) – Panchagarh (Bangladesh) sector during 21—24 November, 1996.

Brig. J.R. Peter Director Land Records & Survey (Ex Officio) West Bengal, India & Director, Eastern Circle Survey of India, Calcutta. Md. Shafi Uddin Director General, Land Records and Surveys, Bangladesh.

DR. SANJAY SINGH, Secretary to the Govt. of India.

CORRIGENDA

In the Finance Act, 2015 (20 of 2015), as published in the Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 1, Issue No. 24, dated the 14th May, 2015,—

- (1) at page 46, in line 42, for "the above", read "and above";
- (2) at page 47,—
  - (i) in line 29, for "accounts", read "account";
  - (ii) in line 41, for "provisio", read "proviso";
- (3) at page 54, in line 25, for "ection", read "section".

PRINTED BY THE GENERAL MANAGER, GOVERNMENT OF INDIA PRESS, MINTO ROAD, NEW DELLI AND PUBLISHED BY THE CONTROLLER OF PUBLICATIONS, DELHI—2015.

നീമിയ് (ടാറ നുമനം നടത്യാന്, ഒറും

ന്നു നാട്രം —

- (面) "द्राचित्र द्रमः" केञ्च क्षां केन्द्र क्षां केन्द्र क्षां क्
- स्टिया प्रकाम क्ष्याच्या प्रसाम विष्य प्रस्ता स्थाप क्ष्याच्या स्थाप विषय है से स्थाप स्थाप क्ष्याच्या स्थाप स्
- स्वाहें द्वाह्म के कावृष्ठ 0.82 के भावदार 0.82 के भ
- स्त्रात्त प्रस्तात होत्र स्त्रात होत्र स्त्रात होत्र स्त्रात होत्र स्त्र स्

- : हरूम हरूत एक्षर्य गा अद्योष्ट, प्राप्तक्रम भीमग्न ह<u>मन्</u>याणाल्य, अभाग्न हेन्द्र प्राप्त हुन हेन्द्र हो।
- (כ) ত ឃើញ ន ខាធាកា មានបាយ បានប្រកាស គេមេរ ជ្រួន ហេ ខេត្ត និន សាមេរ មានបាយ បាយ បានបាន បានប្រកាស គេមេរ ច្រួន ហេ ខេត្ត និង មាន ការបាន នេះ ការបាន
- (ट) ಹಿಂಹಿರನ ಆರ್. ಹಿಂಹಿ ಬಾರ್ ದಾರಿಗೆ ಹಾಗು ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂಹಿ ಬಾರ್ ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಂಹಿ ಬಾರ್ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ

လာळ्या भा भाभक हें डेंट्यां उस्ताल क्ष्मा केंद्र उस्ताल क्ष्मा किंद्र उस्ताल क्ष्मा किंद्र उस्ताल किंद्र अस्ताल किंद्र उस्ताल किंद्र अस्ताल किंद्र

प्रज्ञेखर **ए**ज्जरम

(ഗം.നാരെ ഉത്ന് ഉയ്യായില്ല്) വെട്ടു)

मोक्य ८

ज्ञोस्य ६

ರ್ಬಿ ನಿರುತ್ತ ಜಿ. ಹಾಗು ತಿಳಿದ್ದು ಬ್ಲಿ ನಿರುತ್ತ ಬಿಳುವುದು ಬ್ಲಿ ನಿರುತ್ತ ಬಿಳುವುದು ತಿಳಿದ್ದು ಜಿ.ಕಿ ನಿರುವ ತಿಳಿದ್ದು ಜಿ.ಕಿ ನಿರುವ ಬಿ.ಕಿ ಬಿ.ಕಿ ನಿರುವ ಬಿ.ಕಿ ನಿರುವ

श्र अभार्

亚瓜瓜MRの 2010年

(റാം പാരെ ജറ) शर्म (നാലാരെ ജറ)

भारेक्स इ

្រា 2203 ជ សេអា ន ការ ខេត្ត បាន សេអា ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខេត្

म्रोसभ

្រា 2203 ជ គ្រោយ ន ៤៣ (ខ) (ខ) (ខ) ន ៤៣ ខេម្មាំ ហា ក ៤៣ ខែខេម្មាំ ហា ប្រភាព ខេម្ម ហា ខេម្ម ហា ខេម្ម ខេម្ម ហា ខេម ហា ខេម្ម ហា ខេម ហា ខេម្ម ហា ខេម ហា ខេម ហា ខេម ហា ខេម ហា ខេម្ម ហា ខេម្ម ហា ខេម្ម ហា ខេម្ម ហា ខេម្ម ហា ខេម ហា ខេម្ម ហា ខេម្ម ហា ខេម ហា

मोक्ष क्ष

TSECO SCHET

(വുമനു (2) ു ചാവും

(३२)२ एष्रीष्टरभूक

 $\delta R \lesssim \pi \lesssim 32$ $\frac{100}{200}$ មាឃ $\delta S = 100$ មាឃ $\delta S = 100$

ः ३ एष्रोष्ट्रभूक

ः ३ टाष्ट्रीरक्टिक्

ക്കുന്ന പ്രാന് പ്രവേദ്യ ന് പ്രവേദ്യ പ

ः २ एष्राष्ट्रकृष

: ប្រធានិក ឧប្ទារក ប្រមាញប្រជា គ្រាយុវា ប្រធាន ៤៣ ខែមេន គ្រា ខេត្ត ប្រធាន ខេត្ត ខ្មែរ នេះ ខ្មែរ នេះ ខ្មែរ នេះ ខ្មែរ នេះ ខ្មែរ ខេត្ត ខ្មែរ នេះ ខ្មែរ ខេត្ត ខេ

ത്രെല്ലെ ഉപ്പെട്ട പ്രത്യെ നേയ്ക് അന് വേഴു മെന്റ് ഉപ്പെട്ട വെയ്ക്ക് നേയ്ക്ക് നേയ്ക്ക് നേയ്ക്ക് പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രെല്ല പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്

 $\overline{D}$ គ្រុក នេះ គ្គក្រុក នេះ គ្រុក នេះ គ្គិត នេះ គ្រុក នេះ គ្រុក នេះ គ្រុក នេះ គ្រុក នេះ គ្រុក នេះ គ្រិត នេះ គ្រិ

: கூடிமூல சூயால கூராவு (கூ

(දා දුන්යා- දන්ගෙනා) යි.මාස - අම්කයා දන්ගෙනා

றகுறனி அல் எம் பிற விற்ற கர் விற்ற விற்

(१) व्यक्तमा, १५५५ (मिल्याध्यः १५५) व्यक्तमा, १५५५ (१)

ហៃ Γ °មិថ្ម ហាយ៩៤ភ៍អា ប្រមាជ យថ្មអា ហៃនៅ ស្មាន នៃ យល្អអាវា នៅស្មានមិន ក្រមាល ប្រមាជ នេះ មាន ប្រមាជ នេះ ប្រមាជ នេះ ប្រមាជ នេះ មាន មាន មាន ប្រមាជ នេះ ប្រមាជ នេះ មាន មាន មាន មាន ប្រមាជ នេះ ប្រមាជ នេះ មាន មាន មាន មាន មាន មាន ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន ប្រមាជបាន ប្រមាជបាន នេះ បាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ បាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ ប្រមាជបាន នេះ បាន នេះ

होक्या (ही हरा देशकार्या) देशकार्या (अ)

ហៃ Γ °មន្ត ហេយ៩៤ឆ៌អ ប្រមាជ ប្រវេស ហេយុអាយ ខាត្តប្រមាជិស្ត ក្រមាយ ប្រមាជ ខេត្ត នេះ មាន ប្រការ ខេត្ត នេះ ប្រភេស បាន ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខេត្ត

होन्थ्य (हो हरा-होक्टाधा) ोह्याधारोज्ज भर्र (s)

री भारत सहसम अद्धर्भ हो भिर्म साम अप हा है कि स्वर्म स्वरम स्वर्म स्वरम स्वर्म स्वर्म स्वर्म स्वर्म स्वरम स्व

ിച്ച മംമര് പ്രത്യമ്മു വൈര് ചു പ്രത്യമുന്ന മുട്ടു മെയ്ക്കുന്നു പ്രത്യമുള് പ്രത്യമുള് പ്രത്യമുള് പ്രത്യമുള് വേയ്ക്കുന്നു വേയ്ക്കുന്നു വേയ്ക്കുള്ള പ്രത്യമായില് വേയ്ക്കുള്ള പ്രത്യമായില് വേയ്ക്കുള്ള വ്യവം പ്രത്യമായില് പ്രത്

द्रीषःण (१४णद्रांप्रटर-न्यस्र्र्म्स्यांप्र) १४६षः (३)

(ന) स॰सेटेन्ने ന॰पायम :

(८) द, ४४८, म, - प्रह्म १५८, १५)

ह्या स्वाधित स्वाधित

रिधिक्त एष्ट्रिस्टिम् (३)

ਕੁੱਠ ਆਫ਼ੌਜਥਾ\भित्रश्रद्ध छश्चत छछ्ज मात्रुम बर्ठ आहोत्रा तिस्मा होत्राश्रामिक भित्रश्रद्ध छश्चत छश्चा स्थान्त है। भार्त्राम भित्रश्रद्ध छश्चत भारति एक्स्प एक्सा भारति छश्चत । भारति हिस्स भारति छश्चति छश्चति । भारति हिस्स भारति छश्चति । भारति ।

(%) टान्निस क्रमाध्य (%)

कि.सम्हापा १५ मध्या है असम्बाध कि.सम्हापा १५ मध्या है (मा मा)

(प्रा O) टीग्रह्म-%-८५० टेस्ट्रेस

गिलिएक ए.क.१३३३३ सहजम स्टामा किल्लाइट होस्टर्ट एज्जर एक ए.क. १०० व्हे भित्रमाप्तिम्बज्जहर नाल्या एक ए.ज. १०० ए.ज. १००

र्धास्त्रक प्राप्तिक (८)

ារស្រាយ com-s/e%2s មន្តរាយ មានបរ្យាយ មេសនានន៍ នាមឧត្ត នេះ បានប្រាយ មានការ មានមានន៍ ខេត្ត នេះ ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខ

ही भी भी भी भी भी हो है (३)

१ विराधि (स्र स्र)

णिक्रीण्य एःयः २१,४४४३१ घरमण स्वाम्य धार्मिक अद्धर्ध राभाव्य श्री स्वाम्य स्वाम्य शिक्ष्य हिंच विकास स्वाम्य एःयम प्रतिस्वाम्य स्वाम्य स्वाम

श्र विश्वता (CD ED)

ੀणहाँ एक उर्हे भारत है कि स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य

र्राभःग भन्तं भोठास्थामध्या (३)

. പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ (2)

कदणण कर्रह १८८६म/होक्या भा जनाह रू दर्शासम् - क्यायन्त्रज्ञर भा क्यायित (१)

्रीक्रस्थन्नर्छ गुञ्जत छार्द्रम गणहोत्रग्रह स्रद्ध भटानां गण १२०३ दे सिम्मण होत्रगुञ्चोम्भेर पत्थल गुञ्जा सम् सम्हाधानाम गण न्वार्क्स किस्प्रत्वविर्ण गणसीलण १०३१ कहमण किहोमा विस्वञ्चर्ह होक्टि गणसण्डलं दृष्ट गिण्रंसमा ॥ गिष्ठामा १९ जुलारिस हन्नद्वे २०३१ कहमण किहोमा विस्वञ्चर्ह जान्यार्ट मुल

(म्ह) **व्यंत्रम** तःबाग्रम

रीक्ट्रिक (प्रकृष्टक्ति) किर्दर्श कि करण भएके (५)

हो भारत मार्च प्रतिकृत मार्च मार्च स्था (३)

भारतीय भित्रश्रद्ध होस्टर्ट जित्रश्रश्चर हण्डर जात्र्य पायम जित्रश्रद्ध होमार भित्रश्रद्ध होमार भित्रश्रद्ध होमार भारतीय होमार हात्र होमार स्थान जित्रश्रद्ध जात्र्य पायम श्रिक्ष होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र हात्र होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र होमार हात्र हात्र होमार हात्र हात्र होमार हमार होमार ह

. ख. रेणटेन्न॰० ज टेंठ स्टूर लिएएर त्रेर गेक्स खा पण्ड<u>िकट</u>॰गलीच जोप्राज्ञ त्रेड्नराण टे॰ज्वए

നപ്പു വ	വു വുമ്പപു	നിഷ കുവി	ट्राट्या ए॰ इंटाई	) ए॰आळू त्र ति _॰ जाणि॰ उ	रस्त्र ग्राचा
#UlШ	шТяя		<u>നും</u> കലൂർ എത	വ ച്യൂട്ര വുള്ള വുടുന്നു	व्याधान श्र
			प्रष्टए देंघ	स्ट्रण त्रष्ट देव	
ς	S	ક્રિ	8	Ģ	ę
		र्षा. स्टोर्ण रहेणा	ष्ठ ली५ टैट४ पण्डाप	<u>ष्ट्र</u> ुग्ली प्र	
۶.	ાજેસમા	жФ	भ्रात्र्भार	ক্রন র প্রি	68.8 %
S.	ાજેસ્ટ્રેજા	3 46	भ्रजिंद्रशा	ক্রন্ত বিধা	0.88
&	ાજિક્સ	жж	भ्रात्रेश	শিষ্ঠান্তচন	९९
.8	ાજ ~~ે~~ છે.	 ୫ኇ	भूषार्द्रश	ণ্রিষ্ঠান্তন	ହୃତ୍ନ.ତୃତ୍

ന്ദ്രാപ്പ സ്വാക	നിഷ കുമ്പു	വുഷ ജവണ	യുംഗങ്ങൾ ജ്മ തുംഗങ്ങൾ ജ്മ നട്ടെ വുട്ട	ന്യമുയ യൂന്നു ചുവാ വള്ള എയുന്നു വള്ള	हब्द्र प्राचामा ह भषायम
ς	S	ç,	8	ę	ૃ
۴.	ાજુ ક્લેટ્સ	ЖŞ	भूगार्थ	ণ্ডিধীস্কদক্	S%.?
ę.	ા _ઈ સ્પ્રેટ્યા	90	भूगार्था	ণিষ্ঠীস্কদক্	ያ ዬ. ઝ ¢
% .	१-४भिता भिर्माणञ्चार	38	भूगार्था	ণিষ্ঠীস্কদক্	Q.0%
Ģ.	ट्टाक्सान्स्	28	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	2 %.99
ç.	टेटिक्सिल्टिट	28	૪°ક્તે	ণিষ্ঠীস্কদক্	22.8 28
90 .	ट्टाक्सान्स्	88	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	% S&P
SS.	ट्टाक्सान्स्	98	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	80.2
 ያዬ.	टेटिक्सिल्टिट	98	જ°ક્તે	ণিষ্ঠীস্কদক্	የዝ.ያዋ
ኖ ዬ.	ट्टाक्सान्स्	88	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	% .99
\$8.	ट्टाक्सान्स्	88	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	K2.2K
ςφ.	ट्टाक्सान्स्	8 §	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	8\$.06
ςę.	ट्टाक्सान्स्	60	ठ [े] क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তদেক	ှ .0
ና ೫.	टेडास्टिड		ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	0.88
ς φ .	टेडास्टिड	<mark></mark> ዋዬ	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	80.2
S \$.	टेडास्टिड		ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	20.2
so.	टेडास्टिड	SP	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	%. 9%
& S.	टेडास्टिड		ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	92.22
SS.	टेटिक्सिल्टिट	ଡ଼ଡ଼	ठ°क्रे	ত্রস্বাধিন	80.89
. 22	टेडास्टिड	ፍ ೫	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	% ?
.82	टेडास्टिड	ှ	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	22.82
ፍ ፍ.	टेटिक्सिल्टिट	୧ ୦୧९	ठ°क्रे	ত্রস্বাধিন	0.ኞዬ
Б Ф.	ग्राज्यस्थि	ှ	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	9.222
s %.	भंग र्यस्त	ꄺ	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	22.22
ዬ ኇ.	o प्रमुख	Ж	ठ ^० क्ते	শিষ্ঠাপ্তদেত	. 29.992
ፍ ହ.	प्रोटन स्रीस	8.6	ठ°क्रे	ত্রস্বাধিন্দ্র	SS.2%K
‰ 0.	दे ७ ८० ता ५८० ता	22	ठ ^० क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তহ	୧୫.୫୭
& \$.	दे ७ ८० ता ५८० ता	22	ठ ^० क्ते	ণ্রিষ্ঠান্তহ	0.89
£\$.	හ ඟුට්ස්ෆ් ෆ්ර	e &	જ [ે] જે	ণ্রিধীস্কদন্	0.9%

০েন্দ্রায়	വുദ വുമ്പപു	നിഷ ജനിപ	रेणटेऋ॰० ग्राटि०	மூயஜ் கூயமூச	रबर्फ ग्राप्णभा
⊯വുമ	~~ஈ~~ ⊯ிШ		<u>റ</u> ്റുംഗഒഹു ഷ്മ്പ	ଲୁପଠ <u>ଠ</u> ୟംଠଲେଣ୍	നാമാല ഉ
			प्रहण देंठ	ಹ್ಲಾಯ ಸೀರ ಕ್ಷ	
3	S	ક્ર	S	ę	ę
££.	අදි <u>ජි</u> ාකය ජාග්රිදි	&	১৯লাফ _ি স্ত	ে শুষ্ঠ বিদ্যুদ	SS.29%?
£8.	ර්මයැඟුමය ඡර රුණයෙහ	6.0	ਲਜਿਟੇ	ণিষ্ঠীন্ধচক	28.8
&¢.	ර්මයැඟුමය ඡර රුදුවෙර	\$\$	न्निटे	ণিষ্ঠীন্ধদক্	<u>ዬ</u> ୧. ኇዬ
&ę.	ભોગાજી દ્વસિંદ	88	ऋमिटे	ণ্রিধীস্তাত	29.0
& %.	ी सह हे ब्रिया ५ स्था	22	ऋमिटे	ণ্রিধীস্কদক	28.22
& §.	ष्ण्रत्रदिक्ष भ	દ્ભ	म <u>'भ</u> गः	∑ ഉണ <u>ുഉ</u> ത്തം	ም. ን
& \$.	ख्र्रतिहेश इ.स.च	<mark>ዴ</mark> ೫	म <u>'भ</u> ुगःभृगार	ઽ૭ຓ<u>ຐ</u>ઽ<u>ຓ</u>° ℋ	80.2
.08	ਲੇਖੇ ਘੁਕਟਿਲਿਖ ਸਾ	፣ ऽଅጣ <u>ୀऽष्</u> य°ಈ ଫൗル,ћ ነጣୟ ଝ0२ , ﺩ°ઋ,°ऽ	म <u>'भ</u> गःभग्रत भग	₣° <u>₩</u> टीण७८	8.‰6
		४°रम ग्राणच ⁶ ह्रदर्स			
.28	भिन्रूणार्टाहर-र्व्हाहमा	હ	ग्रारेशा <u>ण्</u> य	ऽज्ञजा <u>टिष</u> ा॰म	82.9
28 .	्र इग्रेडिस्स्य ग्रिस्ट श्रिस्ट	}&	म <u>्भ</u> ाभगार	<u>ரைநா</u> ள்	2.2.0
.as	व्याज्या विश्वकृष्ण	}erf %	म <u>'भ</u> णः	<u>रज्ञणीठाष</u> ्यः	80.88
.88	ग॰क्रएक्ष	22	म <u>'भ</u> णः	<u>रज्ञणीठाष</u> ्यः	
8 9.	हेटे <u>ग्</u> रा देश	ę	म <u>्भ</u> णक्षभार	ೱ ௐௗ <u>௺௵</u> ௗ	ଡ଼ ଢ଼.ୢୢଌୢୢ
86.	ያፁ ንፌ ተ	8	म <u>्भ</u> ाभभार	८७ण <u>ी ऽष</u> ्यः	90.99
.88	ያፁ ንም መቤተ	ç	ग्रांक्रास	८७ण <u>ी टाष</u> ा॰म	28.88
8 9 .	አ <i>ዊ</i> ጿ _ቃ ጮ፞፞፞ዾ _ኇ ፞፞፞፞ <mark></mark> ጀ	90	ग्रांक्रा <u>ल</u> िम	₹ <u>₩</u> 2₩°₩	%.28
8 \$.	<u>கூக</u> ோக	\$\$	ग्रांक्रा <u>ल</u> िम	₹ <u>₩</u> 2₩°₩	۶ <u>۹</u> .۶۶
60	ૹૢઌૹૢઌ <u>ૹ</u> ઌ <u>ૹ</u>	88	म <u>्ल</u> भ	₹ <u>₩</u> 2₩°₩	%8.9 %
6 ९.	गार <u>भिष्ठ</u> रहे भ ाषा र्ञ	፣ ऽ୭ሣ <u>ୀ5</u> ໝ°ສ ୧୯୬୭,15 ነጣ& ଝ0୧ ,୮୯ ୬ ,°১	म <u>्भ</u> क्ताभृष्ण भ	₺ ₽	0.99
		४॰रम ग्राणच ⁶ हर्द्र			
	ઇમિત્રસાત્ર	९ ६	ग्रारेशा <u>ण्</u> य	<u>ரைந்</u> யூள்	SK.03
ኖ ዬ.	ઇમાં જેલ્લુ	\$\$	ग्रारेशा <u>ण्</u> य	<u>ரைந்</u> யூள்	89.29
φ8.	ट॰ॐस्रेस्टिश	82	ग्रारेशा <u>ण्</u> य	<u>ரைந்</u> யூள்	\$\$. 0 \$?
ଡ଼ େ.	ગેલ્લેક્ષ	९६	ज्ञारेश <u>ण्</u> य	ઽ૭ળૌ <u>ઽૹ</u> ૱મ	\$09.89
ଡ଼ େ.	Ш эк ха <u>ы</u> дхел	% € €	ग्रारेश <u>ण्</u> येम	ઽ૭ળ <u>ી ટાષ્</u> યુ૰સ	2.28
ኖ ೫.	Щ°#4 ХСП ~~С~~ ЗСЭ	8% æ °	 ग्रोक्षाम	— Ж <u>Ш</u> ЗШПВ	\$6.0S

০১৪৮১১	നിഷ നിമ്പപ്പ	വുഷ ജവുമ	टाट्या ट्रम्स्टियह	டிவால் வய்கள	रस्त्रं ग्राचाम
#COLП	шामम		<u>ത്</u> മംഗഒഥു ഷന്സ	୬୩୭୯୬ <u>୪୯</u> ୯ ପୀତ୍ୟା	व्याधिक अ
			मखए टॅ४	स्ट्र ण त्र खट टॅ४	
ς	S	£	8	Ģ	ę
ͼ ͼ.	ා ऐල් රිද්	82	म <u>्भ</u> िणअर्	₽®¶₽	99.82?
ኖ ହ.	നട്നപ്പ് പ്രച്ചിയിന്	ያ <del></del>	म <u>'भ</u> णः	ടൗ്പ <u>ിട്യ</u> ം ക	9.92
60 .	ා ऐෆ් රිද්	१९६८/जा	म <u>्भ</u> णः	₽®™ <u>™</u> ™®	K2.0
& S.	ා ऐෆ්ෆ්ට්	ሪ ዼ ፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞ዼ፞ዀ፟፞፞፞፞	म <u>्भण</u> भा	८७ण <u>ीट</u> ाण © ८	90.92
 ፍዬ.	ා ऐෆ්ෆ්ට්	ያ ያ	म <u>्भण</u> भा	८७ण <u>ीट</u> ाण © ८	29.89
е ⊊.	ා ऐෆ්ෆ්ට්	22	म <u>्भण</u> भा	८७ण <u>ीट</u> ाण © ८	8.29
& S.	टु॰ऋस्भ	ន០	म <u>्भण</u> भा	८७ण <u>ीट</u> ाण © ८	
ଡ଼େ.	टु॰ऋस्टित	23	म <u>्भ</u> णः	₽®™ <u>™</u> ™®	<u> </u>
୧ ୧.	<u>क्रजे</u> भिष्णेस्भ	23	म <u>्भण</u> भा	₽®™ <u>™</u> ™®	29. 92
೯ ೫.	<u>क्रजे</u> थि प्रोसेधी	<mark>ន</mark> ទ	म <u>्भ</u> णः	₽®™ <u>™</u> ™®	2 %.9S
е ⊊.	೧५ ग्रेंस	S2	म <u>्भ</u> णः	₽®™ <u>™</u> ™®	ee.ss
 \$\$.	द्रा ण्यञ्	223	म <u>्भण</u> भा	णाणिदर्ज	92.22
жо .	द्रा प्य 2द्र	222	म <u>्भ</u> णः	णाणिक्रक्	92.22
ઝ ९.	द्रा ण्यश्	0.23	म <u>्भ</u> णः	ज्यागे 🏻 🖟	₹8.02
ઝ ዬ.	गुजा <u>ल्स</u> ्मार्लस	222	म <u>्भ</u> णः	ज्यागे 🏻 🖟	88.2
X&.	प्रकार्यक्र	822	म <u>्भण</u> भा	₽®™ <u>™</u> ™®	8.99
.8%	रेख्टा प्रोजे	\$\$\$	म <u>्भ</u> गःभग्रा	णार्षद्रम	29.228
 ዎ.	रेख्टा प्रोजे	028	म <u>्भण</u> भा	णार्हर्रज्ञ	£0.3F
 %6.	रेख्टा प्रोजे	222	म <u>्भ</u> णः	யாத்ர்	92.32
HH.	रेख्टा प्रोजे	222	म <u>्भण</u> भा	णार्हर्रज्ञ	PH.FF
3 4.	रेख्टा प्रोजे	222	म <u>्भ</u> गःभग्रा	णार्षद्रम	S0. 92 <i>.</i> 2
HS.	रेख्टा प्रोजे	822	म <u>्भण</u> भा	णार्हर्रज्ञ	0.33
90.	रेख्टा प्रोजे	९९६	म <u>्भ</u> गःभग्रा	णार्षद्रम	2.22
ኇ ና.	रेख्टा प्रोजे	222	म <u>्भण</u> भा	णार्हर्रज्ञ	22.22
	रेख्टा प्रोजे	822	म <u>्भ</u> णः	யாத்ர்	28.22
ኇ ዬ.	रेख्टा प्रोजे	የ ዬዎ	म <u>्भण</u> भा	णार्हर्रज्ञ	22.3
§8.	रेख्टा प्रोजे	822	म <u>्भ</u> िक	णार्ठदंभ	ፍ. ኖኖ
 ଙ୍କ.	रेख्टा प्रोजे	? ?\$	म <u>्भ</u> िक	णार्ठदंभ	£0.\$9
99 .	रेख्टा प्रोजे	 የሄራ	म <u>्भ</u> िर्भार	णार्ठदंभ	89.0
ኇ ፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፞፠	र्रह्मण अर्थ	୧ଛଡ଼	म <u>्भ</u> णः	யாத் த்	22.2

വങ്ങൾ	വുദ വുമ്പപു	വുഷ കവുമ	रेणटेरू॰० ग्राटि०	ढ़ॴॗॗॖॗॗॗॗॗॗॗॗॣॗॴॣॗॗॣॗॗ	रस्र प्राचीप
用い 田	~~ѥ~~ ѥſШ		<u>೧೫</u> .೧೯೩ ೫ ೯೮៣	୩୬୭୯% ଠୀତ୍ରଲ	व्याधिक श्र
			ಸಆ೮ ಕೆಕ	स्टूण प्रषट देव	
\$	S	e .	S	Ģ	ę
ኇ ኇ.	रेह्मणाजेर	\$85	मर् <u>भ</u> ण%	யாக்க்சு	K2.?
9 \$.	रेह्मणाजेर	९९६	म <u>भ</u> ्गभ	णार्छर्जभ	98.99
\$0 .	रेह्यामुर्ज	222	मर् <u>भ</u> ण%	णार्४र्म	K2.S2
\$ \$.	रेष्ट्रणामे जे	822	मर् <u>भ</u> णभ	யாத்த்	0.89
£ S.	મજેમું લામ	የ ፌኖ	र्छिष्ठीळर्	വുമ്പ്	99.9 <i>2</i> ?
£&.	મજે જેસ્ટ્રેલિયા	\$88	ઇજીકીજાર્જ	വുമ്പ്	80.0 <u>8</u>
\$8.	हें टामें से इ	९६९	टेनस॰एधिॐ४	हिल्लाह	22.K? 2
	रेटामोर्सेक गिर्मिस्ट्री	ያኞዬ	टेनस॰एधिॐ४	हिल्लाह	?8.??
 .	क्रेलां हो से से से से से	९६०	हून रे क्ष	हिल्लाह	SS.233?
£¥.	श्रेष्णिसञ्गर-श्रुष्णादास्त्रष्टीय	,	ख्य <u>्र</u> िस	हिल्लाह	K2.S ?
 \$9.	प्रोटेस् ग	282	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	22.22
£ \$.	गेळ॰ठााण्डट	ያዋዬ	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	P9.22
900.	<u>ള്</u> മുമ്പ്പു	282	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	.
909.	इस् स्प्रेयम	282	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	22.22
90s.	३ धिरसूर्या	882	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	0.\$
90£.	१ क्विट्रूच्रजी	\$85	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	9.98
.802	क्र किंत्रकेंकि	98?	ॻॕॕऄॕढ़ॴॎॖॶॴ	क्रिल्डीक	9.99
SOF.	क्रिक्रिक्रिक्ष ९	882	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	22.22
SOE.	છ _ુ જી, ાખુસ્ત્રકૃતે, જ	\$85	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	र्राङ्ग	የዝ.ዋዋ
SO3.	ധംഷം കു ലുപ≤ുലു ഭ	SSè	ગૂલ્રહાષ્ટ્રેલ	स्ट्रिक	SK.9 <i>2</i>
९0 €.	०१४ ऽ *सस्तीय प्रस्लूप स्थान देखकर र॰,प्पःच,		ज्ञारेश् <u>राण्</u> धःम	णार्टर्ज	<u>ዬ</u> .ፍ
	በርንብ ፑንፓ,°5 ነለብመ ஒፈ				
	रंम उदर्श भिर्वण्या रू*)				
	ಸೀತು ಹಂಗಳ ಸೆ ಸೆಕ ಹು ರಕ್ಷಹಂಗೆಯಾ ಕೆಕ	∄ ,28			

⁽๑२२) भित्रश्रद्ध ए॰त्रर्टणर्ह-र्द्दोन्तश्रद होज्रयार्ट्यण्याम् र रिक्राटमा रुद्ध ३ भुष्ठर्वरण्या ।। रोज्यार्ट्यमपूर ए एश॰भुउशमा (हण् याभ ३२/४ए

വങ്കുപ	ന14	ിഎന്നു	വും കവുമ	रेणटेऋ॰० ग्राटि	மூரி ஆ™ இரி	राष्ट्रिय मार्चामा
⊞லிய	ѩѩш			<u>ന്</u> തംഗരുപപ്പെ	୬୩୬ଅ୯ <u>୬୪</u> ୯ ୯୬୪୩	മാമ്പുന
				प्रहार देश	ಹ್ಲಾಯ ಸೀರ ಕ್ಷ	
ς	a		દ્ભ	S	Ģ	ę
		୯୨୧୯	स्रि॰५ स्रि॰५/४° ्रो ए :	ळेथोए त्रेंडस्थाटर	Œ <u>₩</u> ₴°ग⊘ſШ	
SOS.	(i) 3	<u>ब्रङ</u> ्गटेश्वेषण	Sa	ণিষ্ঠান্তদেত	ठ ^० क्रे	98.29
	(ii)	<u>ब्र</u> ूटेक्रेणाण	ን° አ.ታ ነነነነው ነ	ीस्रीह्रान्त	ટજીળાજિલ્હ	
SSO.	(i) l	म्रा ^३ ५गेटए	S	त्रकारी कारक इस्त्रेस	ઽજીળાૄીજ∘જ્ઞ	& 2.2202
	(ii) l	म्रा ^३ ५गेटए	फ्रेडिक समामान्द्र	त्रकारी कारक इस्त्रेस	ઽજીળાૄીજ∘જ્ઞ	
	(iii) l	म्रा ^३ ५गेटए	फ्रेडिक समामान्द्र	त्रकारी कारक इस्त्रेस	ઽજીળાૄીજ∘જ્ઞ	
	(iv) l	म्रा ^३ ५गेटए	फ्रेडिक समामान्द्र	त्रक्ष हे _{जिल}	ટ્રજીળાજિજ્ત	
SSS.	(i) 8	न्नेलेटे	<i>ዄ</i> ፴፵፮ <u>ቖ</u> ዋ	त्रकारी कारक इस्त्रेस	ઽજીળાૄીજ∘જ્ઞ	\$ @ .0
	(ii) a	न्नेत्रेटे	फ्रेडिक समामान्द्र	त्रक्ष हे _{जिल}	ટ્રજીળાજિજ્ત	
	(iii) 8	न्नेत्रेटे	५०८म ग्राचाचिंहहर्य	निर्देशहरू	ટ્રજીળાજિલ્હ	
	(iv) a	न्नेत्रेटे	५०८म ग्राचाचिंहहर्य	निर्देशहरू	ટ્રજીળાજિલ્હ	
	(v) 8	त्रे ^{न्ने} टे	भ्रात्रम प्रात्मक्ष्वद्रद्र	भिर्द्घोत्हरू	ટ્રજીળાજિલ્હ	
	(vi) a	त्रे ^{न्ने} टे	भ्रात्रम प्रात्मक्ष्वद्रद्र	भिर्द्घोत्हरू	ટ્રજીળાજિલ્હ	
						.28.092 %2

១អា ១គ្គ១២៧អាម ១២៣ ខែមេន ខែមេន តែមាន មេច ខែបាយ ១៩៩១ នៃ ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខេត្ត

ប្រធា្ណា ស 882-9882 ៤ ប្រភព្ធា បាយ ២៤៣ ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខេត្ត

മല്യെങ്ങ ടം,ൻല്, ന്യാല ൽമലയാലെ പ്രേയ്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ എട്ട് നേട്ടായ ത്രാലം അട്ട് പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ അലം പ്രത്യായ വ്യായായ വര്യം പ്രത്യായ വര്യം വര്യം വര്യം വര്യം വര്യം പ്രത്യായ വര്യം വരവര്യം വര്യം വര് ଅଂନ୍ୟ, ෆිදු ସ୍ଥର୍ଗ ଅଟି ଅଟେ ଅଂଫ ଅଂସର୍ଜ ଓ ଅଂଫ ଅଂସର୍ଜ ଅଂଅ ଅଟେ ଅଂଫ ଅଂଅ ଅଂଅ ଅଂଅ ଅଂଅ ଅଂଶ୍ରେ ଅଙ୍କ ଅଂଅ

প্রেপ্র	ଠାୟ ଠାଆଳା	ரூய∑்ய ஆா⊪ு2	रेणटेऋ°० ग्राटि	ሪ °. መ °ቫ.	अर्ध्य आत्मार्गात
⊯വുമ	щtш	୩୭୯୬ <u>୪୯</u> ୦ ଠୀତ୍ରଲ	<u>നു</u> ംഗമ്പ്യ ഷ്മ്മ	⊞	യ ക്യാന
		ਛ लूण प्रहृत देंठ	ಸಆए ಕೆಕ		
ς	E	æ	S	ę	ૃ
	囲. モ 冷で	र ॐणागोष्टर ८१५ टेंटर	@@<u>@</u> ?ግଠୀ		
۶.	റിഷ് യ്യുപ്പടിർക്ക്	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>'भिण</u> ारुर्गार	23	S9.0%2
S.	माठ भीलीण विश्वीडस्ट्राष्ट्र	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	Sa	g.9 <u>.</u> 8
& .	विद्यार्ट्रिक	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	22	S9.222
.8	मंड भील रेजा ३ प्रालम भिष्ठे छोत	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	80	22.2
Ģ.	ाम जोल्हे जीत	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	ያ ~~ያ~~	99. 90?
ę.	എ്സ് എപ്പിച്ച വരാട്	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	ያ <del></del>	የ೫ዬ.ኇኇ
 ₩.	ट ल्लामर्	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	88	S2.2
g.	೧೯೩ ಗ್ರತ್ತನಂತಾ	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	82	ଡ଼ .ଡ଼
£ .	ವಿ ಶೆನ ು ಹ್	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	22	98.09
90.	<u>ठिस्</u> तिम्म्यूस	∑ உவர <u>்</u> தார்	म <u>्म</u> िश	Ģ	୧.0କ
ss.	८,०% त्र्य	₹७७७% ८७% ४५% ४५% ४५% ४५% ४५% ४५% ४५% ४५% ४५% ४५	म <u>्भ</u> िश	&	ያ ም.%?
SS.	मंड भील ीज २ व्यालम कर्मजंड	णाणिदर्भ	म <u>्म</u> िश	ጼՁ	S ~~2~~ . 2 3
 %.	म5 भीलीजा १ प्रांतिम भर्मा	णार्धितम	म <u>्भ</u> िक	ç Ş	£0.99
.82	म5 भीलीजा २ प्रांतम भर्मकार	णार्धितभ	म <u>्भ</u> िभार	9,2	\$3.0 <u>\$</u>
ς φ .	വു മുംമുകു	णाणिदर्भ	म <u>्भ</u> िश	КS	28.22
९ ₠.	ार गेल्सेम्स्रे ले	णाणिदर्भ	म <u>्भ</u> िश		££.£€
ና ೫.	वेश्वेत्राण्ट्र कि	णाणिदर्भ	म <u>्भ</u> िश	<mark></mark> ዋይ	የ . 82
SS.	लास गुड्र <u>नाम्</u> स	णाणिदर्भ	म <u>्म</u> िश	ራ ‰	22.22
S\$.	15 भीली मा २ व्यालम विम्यादर्वर्द	णाणिर्द्धमा म	म <u>्भ</u> िश	30	22.2
£0 .	нь भारा जा ह प्राध्यम कियादिह	णार्धिक स	म <u>्म</u> िश	288	ବବ.Տ
& \$.	नेष्ठेचण्या क प्राध्यम विश्वानर्थर	णाणिर्द्धमा स	म <u>्भ</u> िश	28	22.8
	нь भारा १ व्याध्यम कियारहिर्द	णार्धितम	म <u>्भ</u> िण	ବୃତ୍	.
£&.	मेठ भील भेण ३ प्रांतिस कियान हिंद	णाणर्द्धम स	म <u>्भिण</u> ार्भार	ଡ଼ୁହ	 የՁ.Ձየ
.82	िर्मिटीन्स	വ്യവ്യു	म <u>्छण</u> अर्	89	88.22
 ዩፍ.	නූ ~~හ~~ ෆ් ~~හ~~ න්න්	ിെയ്യാ	र्हिशिखर्	.32	\$2.5%
ፍ ହ.	हेनलेणूक	ിെയ്യാ	म <u>्भ</u> िशास	SS	ଡ଼ 0ଡ଼.ଡ଼ଡ଼
ፍờ.	ए म इ ॰ेन	വ്യവ്യു	ઇ છે કે ઇસ્ટર્	ፍ೫	92.89

⊯ധ്യമ ഹപ്	ए णीमम	ക്ര്യ ഗരു ഉള്ള സ്റ്റ്ര ഗുംഗരുന്നു അവും വരു വരു	ർമ്പർക്കൻ ച്യൂപ്പേ തുംനയസി കുറ്റമ നയുന്നു പ്രവ	്യ ധ ്പ.	ह्यस्रेस्र आत्मामात्र ह्यू
ς	S	&	8	Ģ	ę
ዬ ኇ.	മ്പ്യാള്ള ഉച്ചായ	र्त्रजीह	प्रोटीण्ड ट	ኇዬ	\$0 <u>\$</u> .\$6
& \$.	ब्र ~~े~~ स्तार्ग्राहर	र्वत्यान	ऽञ्जाठिस	£	\$0. \$ @
& 0.	र्स्सर्ह्याण समित्र प्रज्ञान	र्वत्याह	टेचाउ	ς	S P. S&
ፌ ኖ.	ॴढ़ज़ॕॶॹॴॹ	र्वत्याह	टेचाउ	Ж2	S २. २२
£8.	टिंग प्राप्त के प्राप्तिक कि	र्वत्याह	ॻॕॕऄॕढ़ॴॢॳॖॶ	9,2	? ? ?.??
££.	ස <u>ිਹਨ</u> 8්ග්ටේහ ෆ්රා	र्वत्याह	ॻॕॕऄॕढ़ॴॎॖॖॖॖॖॾ	22	28.22
.82	ල්ම මාප්ත්වේ සංවාගගේ	र्छक्याह	ॻॕऄॕढ़ॴॎॖॖॖॖॖॾ	08	22.22
ፌ ኖ.	णण κ र्ठा $\Omega \hat{\omega}$	र्छक्याह	ગ્રૅસે લાં કા મ્યુસ	S.	% .65%
% е.	ණ <u>ාග</u> ණිට ක්ර	र्छक्याह	ॻॕऄॕढ़ॴॎॖॖॖॖॖॾ	Ģ	89.22
% Ж.	ത്യത്യ കുറുന്നു നൂയ	र्छक्याह	ગ્રૅસે લાં કા મ્યુસ	H	3.6
ዬ ኇ.	ியக்கல் யிர்ய	र्छक्याह	ॻॕऄॕढ़ॴॎॖॖॖॖॖॾ	S	፯ გ.₭⋧
& £.	网ズ瓜	र्छक्याह	ગ્રૅસે લાં કા મ્યુસ	<del></del>	SK.2??
.08	ധുന്നു ഉപ്പെട്ടു നുവ	ૹૢ૽૾૽ૹ૽૽ૢ૽૾ૹ૽	ट ग्रॅसिकाम्स्रिस	ς	82.KS
SS.	ਲੇਖ ਅਰਿੰਡ	ૹૢદેહાળ્હ	ट गॅसिंबाफुस्सि	88	ଡ଼ ୧.ଡ଼ଡ଼
	<i>O. O</i> የሄ		'इक्टेणटर ए॰ए<u>खट</u>॰ गट	าร์เบ	
.as	(i) ऐरा <u>ण्</u> थेम	മുടരിന	म <u>'भ</u> गःभग्रत क्रिय	ବୃତ୍	Sa.K?a?
	(४°८म प्राचिक्षद्ध्यं) म <u>ल</u> ्जिर्घ (ii)	മുടരിന	म <u>'भ</u> गःभग्रत क्रिय	ବୃତ୍	
	(४°८म प्राचिक्षद्ध्यं) म <u>ल</u> ्जिर्घ (iii)	ത്രിയ	म <u>्भ</u> णभूष प्रसू	ବୃତ୍	
. ~~2~~ S	(i) लीप ऐंग <u>ाम्</u> भेम	ത്രിയ	म <u>्भ</u> णभूष प्रसू	ବୃତ୍	9.28
	स्म प्राप्त हेर्ना म <u>िन</u> ार्ट भील (ii)	(५°)	म <u>्भ</u> णभूष प्रसू	ବୃତ୍	
.88	(i) <u>ጳጀ</u> ሞ የመረ	ऋ धिनेज	නු ක්රික්ක්	ęς	የሕ.ዜዝ
	१४° रम ग्रामक्ष्यय्य (ii)	) ऋष्टिनेज	ව න්ඛවණි	ęς	
	१४° रम ग्रामक ब्रह्म द्वार १८७१ विष्यु है (iii)	) ऋष्टिनेज	টু চুবন্তপূর্ণ	ę	
2 φ.	(i) प्रो क्टे	तर्दणीह	টু চুবষ্টপ্ৰ	ç	? ຊ.ຊຊ
	(ii) ख्रेटिंदे (द्वेड्रहरू) किंद्री	तर्दणीह	টু চুবষ্টপ্ৰ	ç	
	(iii) खेंधेंटे (द्रेडस्ट्रेश क्रामा सम्बद्ध	तर्दणीह	টু চুবষ্টপ্ৰ	ç	
S9.	ि एक्टिल्मू हिल् <u>स</u> ण्यापा	स्ट्रिक स	টু চুনষ্টণা	Ģ	2.2%
	ಗಾಣಹವನು ಹುದ್ದು ಹುದ್ದು (ii)	त्रिज्ञाह (४°रम गापा	টু চু চু চু চু চু	ę	

വപുട	ସ ଠାୟଠାଆଦା ଓ	്യമുന്ന മംണം∠	ಶेणटेऋ°० ग्राटि	Z°. Œ° ₹.	म्रात्यामा स्ट्रिस
⊯വുമ	म्मा १	ിഷജനം <u>ഏന</u> വിഉ ^{പ്പ}	<u>റ</u> ാളംഗഒഥു ഷ്ട്വ	⊯വുമ	व्यातास अ
		ಹಲ್ಲ ಸಆ೮ ಕೆಕ	प्रहण देव		
ς	S	દ્ભ	8	Ģ	ę
88.	जाणक्रिर्टार्जन दिस (i)	तर्दशहर	ગૂલુંહાળેમું દુ	ę	ዮ ፌ.የ
	म ग्राप्य के त्यंत्र विकास किल्ला किल्ला किल्ला (ii)	तर्दशाह (४°५म	गूर्मण जूर्य ह	ę	
	म ग्राप्य थेल दर्द्ध) जावार्क र र्जन (iii)	र्द्धजाह (४°एम	गूर्मे क्षाक्रमित्र	ę	
	म आस्याधक स्टब्स् जाया स्टिह्स अस्य (vi)	स्थाहरू (४°एम	गूर्मणा मुस्	ę	
	म आत्माधक्रत्यं जानक्रिट्यं द्वम (v)	तर्दशाह (४°५म	ज्ञुसू ज्ञुसू ह	ę	
	म आत्मात क्रिस्ट्री जामा क्रिट्रिम द्वम (iv)	स्थाहरू (४°एम	गूर्मणा मुस्	ę	
S§.	जाणिहर्स्स सञ्जाल (i)	तर्दशास	गूर्मणा मुस्	S	28.22
	magaaa) ជាព្រះស្រុម មេរី (ii)	र्द्धाह (४°रम गार	ज्ञुसू ज्ञुसू ह	S	
S\$.	න්ගස්දෙරාණ වෝග ක්වෙකයේව (i)	र्द्धाह	गूर्मे क्षाक्रमित्र	90	%°.05
	(ii) एंगाणकर्म् भीरा पांगापार्क (ii)	र्त्याह (४°रम ग्रामभ	म्रिसणाञ्चल हत	80	
60 .	श्री प्राचित्र क्षित्र प्राचित्र (i)	र्त्याह	ज्ञुसू ज्ञुसू ह	\$\$	ያ ę ‱.ኇହ
	196 हरतंत्र) जामहिन्द्रांत्रं पार्वणायक्य (ii)	र्त्डिशह (४°रम गाण	ज्ञुसू ज्ञुसू ह	\$\$	
۴ ९.	ហាយឥក៤ យក្ឃ (i)	ૹૢદેહાણ	१४ मुस्याण्यस्य इ	82	? 2.8 <i>2</i>
	អា រកធាម ^{ស្} ស្នស៍ វាយស្តែស៍ យក្សា (ii)	ह्म°५) क्र <u>े</u> टेखाण	उन्नेत्राज्ञसूष्ट उन्	S?	
	स ग्राचाभ°लद्धः जाणक्रार्ट वार्रम (iii)	हत्र°५) क्रॅड्रह्माल	ક્ટ ગૂર્સે હાળુમું રહે	82	
	रस्र पर्भारतिभाग राष्ट्र				a0.022,%

១អា ១គ្គ១២៧អាមាន ១២៣ ខែការ ១១គេ១២៩ តែអាយ មហេ ២៤០២៤៥ អាមាន ខេត្ត ក្នុង ខ្លាំងនេះ ក្នុង ខាង $\overline{\alpha}$ ១៣ ខេត្ត ១គ្គ១២ ១គ្គ១២ ខេត្ត ខេត្ត

මාශික වූ රා දා අංග ගශපංසාංභ සමංප, උංපංගංප පහැපාංසයශ් ගොස්වසර් ,පාෆපහ සමංග

म्येश्वर भिर्म

ದೆ ತಾಂತಿ ಬಾದು ಪ್ರಕಾರಿಕ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಕ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕಾರಿಕ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕ್ತಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಕಾರಿಕ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕಾರಿಕ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕಾರಿಕ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯ ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷ ಸಾಧ್ಯ ಸಾಧ್ಯ

- । गुज्जादर् सुष्रानाम गाँउभाक, ब्रहदर्थ सुनाधक प्रानामम, १९ ५१ दस्पृट् (५
- ह) देस्ट्रेंट ८३३ छ,

ට්කම ଛଛ क 'प्राच्यानेक्ट प्राच्यानेक्ट 'स्वाच्यानेक्ट क्षेत्र क्षेत

ജ) टेस्ट्रेड ६४ स्र, टेड्स इ६ स अजायदः केडमायदः, स्र ३५ स्थायदः, जु

_____

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1

PART II - Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 55] नई दिल्ली, बृहस्पतिवार, सितम्बर ८, २०१६/भाद्र १७, १९३८ (शक)

No. 55] NEW DELHI, THURSDAY, SEPTEMBER 8, 2016/BHADRA 17, 1938 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 8th September, 2016/Bhadra 17, 1938 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 8th September, 2016, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (ONE HUNDRED AND FIRST AMENDMENT) ACT, 2016

[8th September, 2016.]

An Act further to amend the Constitution of India.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-seventh Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Constitution (One Hundred and First Amendment) Act, 2016.

Short title and commencement.

- (2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint, and different dates may be appointed for different provisions of this Act and any reference in any such provision to the commencement of this Act shall be construed as a reference to the commencement of that provision.
  - 2. After article 246 of the Constitution, the following article shall be inserted, namely:—

Insertion of new article 246A.

"246A. (1) Notwithstanding anything contained in articles 246 and 254, Parliament, and, subject to clause (2), the Legislature of every State, have power to make laws with respect to goods and services tax imposed by the Union or by such State.

Special provision with respect to goods and services tax.

(2) Parliament has exclusive power to make laws with respect to goods—and services tax where the supply of goods, or of services, or both takes place in the course of inter-State trade or commerce.

	2 THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY [Part II—
	Explanation.—The provisions of this article, shall, in respect of goods and services tax referred to in clause (5) of article 279A, take effect from the dat recommended by the Goods and Services Tax Council.".
Amendment of article 248.	3. In article 248 of the Constitution, in clause (1), for the word "Parliament", the words
Amendment of article 249.	figures and letter "Subject to article 246A, Parliament" shall be substituted. 4. In article 249 of the Constitution, in clause (1), after the words "with respect to", the words figures and letter "goods and services tax provided under article 246A or" shall be inserted.
Amendment of article 250.	5. In article 250 of the Constitution, in clause (1), after the words "with respect to", the words, figures and letter "goods and services tax provided under article 246A or" shall be inserted.
Amendment of article 268.	6. In article 268 of the Constitution, in clause (1), the words "and such duties of excis on medicinal and toilet preparations" shall be omitted.
Omission of article 268A.	7. Article 268A of the Constitution, as inserted by section 2 of the Constitutio (Eighty-eighth Amendment) Act, 2003 shall be omitted.
Amendment of article 269.	8. In article 269 of the Constitution, in clause (1), after the words "consignment of goods", the words, figures and letter "except as provided in article 269A" shall be inserted.
Insertion of new article 269A.	$\bf 9.$ Λ fter article 269 of the Constitution, the following article shall be inserted, namely:—
Levy and confection of goods and services tax in course of inter-State	"269A. (1) Goods and services tax on supplies in the course of inter-State trad or commerce shall be levied and collected by the Government of India and such ta shall be apportioned between the Union and the States in the manner as may b provided by Parliament by law on the recommendations of the Goods and Service Tax Council.
trade or commerce.	Explanation.—For the purposes of this clause, supply of goods, or of services or both in the course of import into the territory of India shall be deemed to be suppl of goods, or of services, or both in the course of inter-State trade or commerce.
	(2) The amount apportioned to a State under clause (1) shall not form part of the Consolidated Fund of India.
	(3) Where an amount collected as tax levied under clause (1) has been used for
	payment of the tax levied by a State under article 246A, such amount shall not fort part of the Consolidated Fund of India.
	(4) Where an amount collected as tax levied by a State under article 246A has been used for payment of the tax levied under clause (1), such amount shall not for part of the Consolidated Fund of the State.
	(5) Parliament may, by law, formulate the principles for determining the place of supply, and when a supply of goods, or of services, or both takes place in the cours of inter-State trade or commerce.".
Amendment of article 270.	10. In article 270 of the Constitution,— (i) in clause (1), for the words, figures and letter "articles 268, 268A and 269", the words, figures and letter "articles 268, 269 and 269A" shall be substituted;
	(ii) after clause (1), the following clauses shall be inserted, namely:—
	"(1A) The tax collected by the Union under clause (1) of article 246A sha also be distributed between the Union and the States in the manner provided i clause (2).
	(1B) The tax levied and collected by the Union under clause (2) of article 246A and article 269A, which has been used for payment of the tax levied by the Union under clause (1) of article 246A, and the amount apportioned to the Union under clause (1) of article 269A, shall also be distributed between the Union and the States in the manner provided in clause (2)."
Amendment of article 271.	11. In article 271 of the Constitution, after the words "in those articles", the words figures and letter "except the goods and services tax under article 246A," shall be inserted

Sec. 1] THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY	3
12. After article 279 of the Constitution, the following article shall be inserted, namely:-	Insertion of new article 279A.
"279A. (1) The President shall, within sixty days from the date of commenceme of the Constitution (One Hundred and First Amendment) Act, 2016, by order, constitu a Council to be called the Goods and Services Tax Council.	
(2) The Goods and Services Tax Council shall consist of the following member namely:—	rs,
(a) the Union Finance Minister	
(b) the Union Minister of State in charge of Revenue or	
Finance Member	er;
(c) the Minister in charge of Finance or Taxation or any other Minister	er
nominated by each State GovernmentMembers.	
(3) The Members of the Goods and Services Tax Council referred to sub-clause (c) of clause (2) shall, as soon as may be, choose one amongst themselve to be the Vice-Chairperson of the Council for such period as they may decide.	
(4) The Goods and Services Tax Council shall make recommendations to the Union and the States on—	he
(a) the taxes, cesses and surcharges levied by the Union, the States are the local bodies which may be subsumed in the goods and services tax;	nd
(b) the goods and services that may be subjected to, or exempted from the goods and services tax;	he
(c) model Goods and Services Tax Laws, principles of levy, apportionme of Goods and Services Tax levied on supplies in the course of inter-State trade commerce under article 269A and the principles that govern the place of supply	or
(d) the threshold limit of turnover below which goods and services may texempted from goods and services tax;	be
(e) the rates including floor rates with bands of goods and services tax	* 7
(f) any special rate or rates for a specified period, to raise addition resources during any natural calamity or disaster;	al
(g) special provision with respect to the States of Arunachal Prades Assam, Jammu and Kashmir, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Sikkir Tripura, Himachal Pradesh and Uttarakhand; and	
(h) any other matter relating to the goods and services tax, as the Counc may decide.	eil
(5) The Goods and Services Tax Council shall recommend the date on which the goods and services tax be levied on petroleum crude, high speed diesel, motor spin (commonly known as petrol), natural gas and aviation turbine fuel.	
(6) While discharging the functions conferred by this article, the Goods ar	nd
Services Tax Council shall be guided by the need for a harmonised structure of good and services tax and for the development of a harmonised national market for good and services.	ds
(7) One-half of the total number of Members of the Goods and Services To Council shall constitute the quorum at its meetings.	ax
(8) The Goods and Services Tax Council shall determine the procedure in the performance of its functions.	he

	4 THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY [Part II—	
	(9) Every decision of the Goods and Services Tax Council shall be taken at a	
	meeting, by a majority of not less than three-fourths of the weighted votes of the members present and voting, in accordance with the following principles, namely:—	
	(a) the vote of the Central Government shall have a weightage of one-	
	third of the total votes cast, and	
	(b) the votes of all the State Governments taken together shall have a	
	weightage of two-thirds of the total votes cast,	
	in that meeting.	
	(10) No act or proceedings of the Goods and Services Tax Council shall be	
	invalid merely by reason of—	
	(a) any vacancy in, or any defect in, the constitution of the Council; or	
	(b) any defect in the appointment of a person as a Member of the Council; or	
	(c) any procedural irregularity of the Council not affecting the merits of	
	the case.	
	(11) The Goods and Services Tax Council shall establish a mechanism to adjudicate	
	any dispute—	
	(a) between the Government of India and one or more States; or	
	(b) between the Government of India and any State or States on one side	
	and one or more other States on the other side; or	
	(c) between two or more States,	
	arising out of the recommendations of the Council or implementation thereof.".	
Amendment	13. In article 286 of the Constitution,—	
of article	(i) in clause (1),	
286.	(A) for the words "the sale or purchase of goods where such sale or	
	purchase takes place", the words "the supply of goods or of services or both,	
	where such supply takes place" shall be substituted;	
	(B) in sub-clause (b), for the word "goods", at both the places where it	
	occurs, the words "goods or services or both" shall be substituted;	
	(ii) in clause (2), for the words "sale or purchase of goods takes place", the	
	words "supply of goods or of services or both" shall be substituted;	
	(iii) clause (3) shall be omitted.	
Amendment	14. In article 366 of the Constitution,—	
of article 366.	(i) after clause (12), the following clause shall be inserted, namely:—	
	'(12A) "goods and services tax" means any tax on supply of goods, or	
	services or both except taxes on the supply of the alcoholic liquor for human	
	consumption;';	
	(ii) after clause (26), the following clauses shall be inserted, namely:—	
	'(26A) "Services" means anything other than goods;	
	(26B) "State" with reference to articles 246A, 268, 269, 269A and article	
	279A includes a Union territory with Legislature;	
Amendment of article 368.	15. In article 368 of the Constitution, in clause (2), in the proviso, in clause (a), for the	
w. w. r. c 200.	words and figures "article 162 or article 241", the words, figures and letter "article 162, article 241 or article 279A" shall be substituted.	
, ,		
Amendment of Sixth	16. In the Sixth Schedule to the Constitution, in paragraph 8, in sub-paragraph (3),—	
Schedule.	(i) in clause (c), the word "and" occurring at the end shall be omitted;	
	(ii) in clause (d), the word "and" shall be inserted at the end;	

Sec. 1] THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY 5	
(iii) after clause (d), the following clause shall be inserted, namely:	
"(e) taxes on entertainment and amusements.".	
17. In the Seventh Schedule to the Constitution,	Amendment
(a) in List I — Union List,—	of Seventh Schedule.
(i) for entry 84, the following entry shall be substituted, namely:—	
"84. Duties of excise on the following goods manufactured or	
produced in India, namely:	
(a) petroleum crude;	
(b) high speed diesel;	
(c) motor spirit (commonly known as petrol);	
(d) natural gas;	
(e) aviation turbine fuel; and	
(f) tobacco and tobacco products.";	
(ii) entries 92 and 92C shall be omitted;	
(b) in List II—State List,—	
(i) entry 52 shall be omitted;	
(ii) for entry 54, the following entry shall be substituted, namely:—	
"54. Taxes on the sale of petroleum crude, high speed diesel, motor	
spirit (commonly known as petrol), natural gas, aviation turbine fuel and alcoholic liquor for human consumption, but not including sale in the	
course of inter-State trade or commerce or sale in the course of international	
trade or commerce of such goods.";	
(iii) entry 55 shall be omitted;	
(iv) for entry 62, the following entry shall be substituted, namely:—	
"62. Taxes on entertainments and amusements to the extent levied	
and collected by a Panchayat or a Municipality or a Regional Council or a	
District Council.".	
18. Parliament shall, by law, on the recommendation of the Goods and Services Tax Council, provide for compensation to the States for loss of revenue arising on account of	Compensation to States for
implementation of the goods and services tax for a period of five years.	loss of
	revenue on account of
	introduction of goods and
	services tax.
19. Notwithstanding anything in this Act, any provision of any law relating to tax on	Transitional
goods or services or on both in force in any State immediately before the commencement of this Act, which is inconsistent with the provisions of the Constitution as amended by this	provisions.
Act shall continue to be in force until amended or repealed by a competent Legislature or	
other competent authority or until expiration of one year from such commencement, whichever	
is earlier.	
20. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of the Constitution as	Power of
amended by this Act (including any difficulty in relation to the transition from the provisions	President to remove
of the Constitution as they stood immediately before the date of assent of the President to this Act to the provisions of the Constitution as amended by this Act), the President may,	difficulties.
The to the provision of the Committee in the amended by this rect, the Tresident intry,	

THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY [PART II— SEC. 1] 6 by order, make such provisions, including any adaptation or modification of any provision of the Constitution as amended by this Act or law, as appear to the President to be necessary or expedient for the purpose of removing the difficulty: Provided that no such order shall be made after the expiry of three years from the date of such assent. (2) Every order made under sub-section (1) shall, as soon as may be after it is made, be laid before each House of Parliament DR. G. NARAYANA RAJU, Secretary to the Govt. of India. Digitally signed by MANOJ KUMAR Date: 2016.09.08 MANOJ **KUMAR** 19:53:04 +05'30

ND-2625GI-08-09-2016.

ರೆಶರಿತ (೨೦೨ ದಿತ ದಿಕ್ಕು ಗುತ್ತು ಇದ್ದು ಕ್ಷಣ್ಣ ನಿರ್ದಿಸಿಕ್ಕು ಬಿಡುವ ಬಿಡ

रजीरमर्क ष्य ३८३ नष्यीष्टभूम रहेग

ചാി്രം(<u>വ്</u>സ മാചപ്ത മര്തി**യ** വനം വേംഗി്രവാ ജമംത വഴ്ഡ്

ज्ञामक प्राप्त काल्य प्राप्त काल्य हो। त्राप्त काल्य प्रमण्ड काल्य का

ന്തെയ്ല വരുന്നു: "ന്റോപ് പ്രത്യായ വരുന്നു ത്രാപ്രവന്ത് വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വ

୦୮୩୦% ଓ.ଠ୍ରାୟରଠ ହଇ.୩ ୦୫ଲି ଅନ୍ନ୍ୟ ଲ~~ଫି~~ସ ଆଲଫ ଅନ୍ଦର୍ମ ଆଲଫ ଅହ୍ୟର୍ମ ଜ୍ୟାହ୍ୟ ଇନ୍ଥ୍ୟ ଲଙ୍କ ଜ୍ୟାକ୍ୟ ଲଙ୍କ

្តេង នូទន្ទ $\mathbf{m}$ (३) एउट्ट क्ष्मक प्रकृत क्ष्मक प्रकृत कामक प्रकृत कामक प्रकृत क्ष्मक प्रकृत कामक प्रकृत कामक

നെ उन्हार के स्वास का कार्य के स्वास कार्य का कार्य कार्य का का कार्य का का कार्य का का कार्य का का

- ERM IN, COOM तम्म तम्बर्ग प्रवासकृष्ट π समाज्ञा प्रवासक्ष्य प्रवासका अध्याप्त स्वास्त्र प्रवासका अध्याप्त स्वासका स्
- 2.00 स्टमगीनक रत्मभक्ष रत्मभक्ष प्रतामक्ष प्रताम स्थाप स्था
- (९) സ് स्ट्रेंग्र क्रिमाभंदि प्राप्त का उपाय का उपाय का उपाय है कि स्ट्रिम प्राप्त क्रिमाभंदि है कि स्ट्रिम प्राप्त का उपाय का उपाय
- ក្រុម ហេដុខាធា ខេត្ត ខេត្ត
- (७) "भुंद्रिय तम्मा तम्ब्रा ह्या क्ष्या क्षा प्रस्ता क्षा क्ष्य स्था क्षा क्ष्य क्षा क्षा क्ष्य क्षा क्षा क्षा क्ष्य क्षा क्षा क्षा क्ष्य क्षा क्षा क्ष्य क्षा क्षा क्ष्य क्ष्य क्षा क्षा क्ष्य क्ष्य क्षा क्ष्य क्ष्य

ग्राणिश्वम°८० ०९८३ मधीरुक्धि

ज्य ०४३ म्ह्योद्धक्ति भा अधिद्वा । os

- ाँगुणाञ्चीरमार्क राज्य प्राधित्र हिष्ण भार्यम , स्वाप्रम भा (५) र ^{6} $\overline{5}$ $\overline{6}$
- "(९८) प्रेक्टिया मा विटेश होता है। हें हिंदि स्प्रेस प्रेस एक एंटिया प्रकाश स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्थाप
- टिस्सी स्टिन्ट हेट्स हेट्स

ग्रामार्ग्डम॰० २४३ ज्ञामी ४८५५म्

रञ्जीरमार्क माश्रुक्ष नामीब्लभी रुभैम

ीएणाशीरणर् िएक म्लाखिक निर्मे हिल्ली के अस्त म्लाख्स निर्मे हिल्ली है । अर्थ म्लाखिक निर्मे हिल्ली है ।

മ്യായ് വെം ഡെയ്യ് പ്രത്യായ വഴുപ്പ

- (മ്പ) मेकर റൂന്ന കാലു വാലു വാണ്ട് വാണ്ട്
- (Q) ചୂसर Qुष्टाता सुरुक्त सामा सुरुक्त असात सुरुक्त सामा सुरुक्त सुरुक्त
- स्वरुक्त दत्रमात क्रिया क्रि
- (8) ក្រុង បានស្លាយ អាហ្រះ មានស្លាយ អាហ្សាយ អាហ្សាយ អាហ្សាយ មានស្លាយ អាហ្សាយ អាហ្លាយ អាហ្សាយ អាហ្សាយ អាហ្លាយ អាហ្លាយ
- ത്രെ സ്താ അത് നലവ്യാ വായം വേട്ട വെട്ടു വെട
- होणा प्रायद्वेणा हम्स हम्स हम्स हम्स हम्स प्रायद्व ह्या प्राप्त हम्स हम्स हम्स हम्स हिस्स हिस्स हिस्स हिस्स हम्स हिस्स हिस्स हम्स हिस्स हम्स हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस

ार्ग त्र*५ए प्रोपट*ेष्ट;

- स्था अभ्य प्रस्ता उस्ता उस्ता उस्ता प्रस्ता उस्ता प्रस्ता उस्ता प्रस्ता उस्ता प्रस्ता उस्ता प्रस्ता उस्ता उस्ता
- (III) സ്വാഗങ്ങ വെന്നാന വര്ള്ള മന്നൂർ നിന്റെ അം വേന്നാന വര്ക്ക് വെന്നു വെന്നു വെന്നു വെന്നു വെന്നു വെന്നു വെന്നു
- (X) യൻ സ്റ്റ് സ്റ്റ് ഡ്രാം സ്റ്റ് ഡ്രാം ഡ്രാം സ്റ്റ് ഡ്രാം പ്രത്യാൻ പ്ര
- ଦେଖନ୍ଦ, हिन्दे प्रत्ये प्रदर्श प्रत्ये प्रत्ये प्रत्ये प्रत्ये हिन्द्र हें प्रत्ये प्रत्ये
- шह्म होण्या प्राप्त स्थाप अर्थित स्थाप अर्थित स्थाप स्थाप
- $\mathbf{u}$ ក្រសួង និង ក្រសួង គ្រោយលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខកែង គ្រាយ្យលេខក្រសួង គ្រាឃ្មាយ (នេ)

स्थित त्या माध्याभ

- គ្គ័យ កាម័ល ស្រែនា ក្រសួន ស្រែនា ក្រសួន នេះ នាងក្រសួន នេះ នាងក្រសួន កាម័យ កាម័ល កាម័យ កាម័ល កាម័យ កាម័ល កាម៉េបាម៉េបា កាម៉េបាម៉េបា កាម័ល កាម័ល កាម័ល កាម័ល កាម័ល កាម័ល កាម័ល
- വരുക്കു നുവരുക്കുന്നുക വരുക്കുന്നുക വരുക്നുക വരുക്കുന്നുക വരുക്കുന്നുക വരുക്കുന്നുക വരുക്കുന്നുക വരുക്കുന്
- - u ८५ मा ४८५००० ४मणीविष्य समराम ४७४ मा० वरम॰म भाराग हो०७इद्यं (O)
  - u sz skk meka/saeca kmam ममूर mst inica ficantik saminam (2)
- പുത്തുന്ന നടക്കും വരുപ്പെട്ടു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വെടുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വ

म्हाति स्वाप्त स्वाप्त

- समर्म आप्याधिक दिल्ली जाणील<u>स्टर</u> स्टें राजन विषय अप्याधिक अप्रतास आप्राधिक अप्रतास आप्राधिक अप्रतास (प्राध्या
- ਅਜੁਕਾਮਤ ਜਾਂਸ਼ ਨਾਰੰਬ ਗੱਲ੍ਹੇ ਲਜ਼ਾਂਸ਼ ਸਥਾਂਤ ਹੁਣ ਗਾਲਜ਼ਾਂਸ਼ ਗਾਜ਼ਕਾਂਸ਼ ਗਾਜ਼ਕਾਂਸ਼ ਸਥਾਂਤ ਹੁਣ ਜਾਂਲਜ਼ਾਂਸ਼ ਗਾਜ਼ਕਾਂਸ਼ ਸਥਾਂਤ ਹੁਣ ਗਾਲਜ਼ਾਂਸ਼ ਗਾਜ਼ਕਾਂਸ਼ ਸਥਾਂਤ ਹੁਣ ਗਾਲਜ਼ਾਂਸ਼ ਸਥਾਂਤ ਹੁਣ ਗਾਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੁਣ ਗਾਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੋਂ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੈ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੋਂ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੋਂ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੈ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੋਂ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੈ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੈ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੈ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਤ ਹੈ ਜਿਲਜ਼ਾਂਸ ਸਥਾਂਸ ਸਥਾਂਸ
  - । ୪୬୪ୟ ଅ୪ଅଂବ ୀଜ୍ୟାଅନ ଜ୍ୟୁନ୍ଧ ମୁନ୍ଧ ପ୍ରଥି (୨)

ग्रतमाध्य ३५४ टाम्बोब्स्पर्म

- : ३२३ एष्ट्रीयत्विक्त भा अधिष्ठ (७३)
  - (S) MZ₉S (S) 24:
- ത്രാവ്യൻ ചെയ്യുന്നു ക്രൂപ്പ് ക്രൂപ് ക്രൂപ്പ് ക്രൂപ് ക്രൂപ്പ് ക്രൂപ് ക്രൂപ്പ് ക്രൂപ് ക്രൂപ് ക്രൂപ്പ് ക്രൂപ് ക്രൂ
- ॥ १५५५ मध्य १५५५ १५५५ (अ) ४५<u>२</u> मा

ग्रातार्थिय ३३% प्रमार्थित भाषा

- : रह ३३% एमिएसिम् गाञ्चाध्रुद्ध (85)
- ीणणाणीर प्रत्रे एक ठ<u>िष्</u>य गिर्म्स , ह्राज्य मेण (३२) ५<u>६ष्य</u> (२

- ;दर्र हर्दण राजन मण पहर हण्डे भिम हर्सा है भंगा किहदर्र "ए॰एपिएएए" (प्रावश)

жഎം പ്രാമ പ്രാമയും കുടും വരും പ്ര

- s) प्रन्यात हेड प्राप्त संभूष का का अवस्था का हे में कि का अपने का है है कि का अपने का अपने का अपने का अपने का

"९८, गेक्स अ लेड एस<u>ब्रह्म</u> मा उत्हान का का का का मार्च मार्य मार्च मार्च मार्च का अक्षा मार्च हो।" स्व

- स्था महोड[्]कर्ण (प्र
- ෆ) त्रेह ला<u>गाए</u> दर्न (ෆ
- (४५५ में १५५ में
- स्) ए°प्रक्षा म्थेरः (म
- ोह्रमाण ए<u>उर</u> जय्दृक्तिल जल्डारिज्या (भा
- u"ulcoweten राज एम प्रार्थित विस्ताम एम पाईवेर (प
- ह) सन्द्रमा १६ तथ है है सम्भा १६ तथ देश सम्भा १६ विष्य
- (ෆ) 와<u>조호</u> 빠 리아나 리아나 유 첫
  - ട) നുരുകൂട്ടെ നവു ടൂടു പ്രാവക്ഷാക്കു ടി
  - ः । ଅଦ୍ୟାସ ନହୁ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ନ୍ୟ ଅନ୍ତର ନ୍

កសម្តេច នេះ នេះមាន ស្ថាន នេះ នេះមាន សាយានេះ នេះមាន សាយានេះ នេះមាន សាយាន នេះមាន នេះមា

- %) प्रत्यात्य हे प्रत्यात्य हे प्रत्यात्य हे स्व

ଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ହେଇ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍

ष्ठजीऽज्ञर स्वाधाः राष्ट्रक विभामरं स रोज्यास मध्य प्राप्त सामा कर्ष है राज्य प्राप्त स्वर्ण स्वर्ण प्रस्तु प्र

35 សន្ទាយ់ បានក្រសាយ បានក្នុយ បានក្រសាយ បានក្នុយ បានក្រសាយ បានក្នុយ បានក្រុយ បានក្រសាយ បានក្រុយ បានក្រុយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រសាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រាយ បានក្រស

च्यारिंक्गार हर्द्यम विषयात्रम्थार क्रिया क्रिया विष्य

१३२ णःणप प्रताह प्रस्त प्रस्त हेस्वर प्रस्त हेस्वर प्रस्त हिस्स प्रस्त हेस्वर प्रस्त हैस्वर हैस्वर प्रस्त हैस्वर प्रस्त हैस्वर प्रस्त हैस्वर प्रस्त हैस्वर हैस्वर प्रस्त हैस्वर हैस्वर प्रस्त हैस्वर प्रस्त हैस्वर प्रस्त हैस्वर स्वय हैस्वर हैस्वर प्रस्त हैस्वर प्रस्त हैस्वर स्वय हैस्वर हैस्वर हैस

हर उद्धार मान्य स्थापक काल्या स्थापक क्ष्मा काल्य प्रतात त्रमध्य स्थापक क्ष्माच्य (५) (०९ स्थापक स्यापक स्थापक स्यापक स्थापक स

 $8 \underline{n} \underline{x}$ ूँ मळ्ळ । प्रश्ना हेन्य । प्रश्ना हेन्य । प्रश्ना हेन्य हेन्य

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1

PART II — Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 34] नई दिल्ली, शनिवार, अगस्त 11, 2018/ श्रावण 20, 1940 (शक)

No. 34] NEW DELHI, SATURDAY, AUGUST 11, 2018/SHRAVANA 20, 1940 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 11th August, 2018/Shravana 20, 1940 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 11th August, 2018, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (ONE HUNDRED AND SECOND AMENDMENT) ACT, 2018

[11th August, 2018.]

An Act further to amend the Constitution of India.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-ninth Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Constitution (One Hundred and Second Amendment) Act, 2018.

Short title and commencement.

- (2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.
- **2.** In article 338 of the Constitution, in clause (10), the words, brackets and figures "to such other backward classes as the President may, on receipt of the report of a Commission appointed under clause (1) of article 340, by order specify and also" shall be omitted.

Amendment of article 338.

	2 THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY [Part II—
Insertion of	3. After article 338A of the Constitution, the following article shall be inserted, namely:—
new article	
338B.	
National	"338B. (1) There shall be a Commission for the socially and educationally
Commission for Backward	backward classes to be known as the National Commission for Backward Classes.
Classes.	(2) Subject to the provisions of any law made in this behalf by Parliament, the
	Commission shall consist of a Chairperson, Vice-Chairperson and three other Members
	and the conditions of service and tenure of office of the Chairperson, Vice-Chairperson
	and other Members so appointed shall be such as the President may by rule determine
	(3) The Chairperson, Vice-Chairperson and other Members of the Commission
	shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal.
	(4) The Commission shall have the power to regulate its own procedure.
	(5) It shall be the duty of the Commission—
	(a) to investigate and monitor all matters relating to the safeguards provided
	for the socially and educationally backward classes under this Constitution of
	under any other law for the time being in force or under any order of the
	Government and to evaluate the working of such safeguards;
	(b) to inquire into specific complaints with respect to the deprivation of
	rights and safeguards of the socially and educationally backward classes;
	(c) to participate and advise on the socio-economic development of the
	socially and educationally backward classes and to evaluate the progress of their development under the Union and any State;
	then development under the Onton and any State,
	(d) to present to the President, annually and at such other times as the
	Commission may deem fit, reports upon the working of those safeguards;
	(e) to make in such reports the recommendations as to the measures that
	should be taken by the Union or any State for the effective implementation of
	those safeguards and other measures for the protection, welfare and
	socio-economic development of the socially and educationally backward classes
	and
	(f) to discharge such other functions in relation to the protection, welfare
	and development and advancement of the socially and educationally backward
	classes as the President may, subject to the provisions of any law made by
	Parliament, by rule specify.
	(6) The President shall cause all such reports to be laid before each House of
	Parliament along with a memorandum explaining the action taken or proposed to be
	taken on the recommendations relating to the Union and the reasons for the
	non-acceptance, if any, of any of such recommendations.
	(7) Where any such report, or any part thereof, relates to any matter with which
	any State Government is concerned, a copy of such report shall be forwarded to the
	State Government which shall cause it to be laid before the Legislature of the State
	along with a memorandum explaining the action taken or proposed to be taken on the
	recommendations relating to the State and the reasons for the non-acceptance, if any
	of any of such recommendations.
	(8) The Commission shall, while investigating any matter referred to in
	sub-clause (a) or inquiring into any complaint referred to in sub-clause (b) of clause (5).

Sec. 1] THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY 3	
have all the powers of a civil court trying a suit and in particular in respect of the	
following matters, namely:—	
(a) summoning and enforcing the attendance of any person from any part of India and examining him on oath;	
(b) requiring the discovery and production of any document;	
(c) receiving evidence on affidavits;	
(d) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;	
(e) issuing commissions for the examination of witnesses and documents;	
(f) any other matter which the President may, by rule, determine.	
(9) The Union and every State Government shall consult the Commission on all major policy matters affecting the socially and educationally backward classes.".	
4. After article 342 of the Constitution, the following article shall be inserted, namely:—	Insertion of new article 342
"342A. (1) The President may with respect to any State or Union territory, and	A. Socially and
where it is a State, after consultation with the Governor thereof, by public notification,	educationally
specify the socially and educationally backward classes which shall for the purposes of this Constitution be deemed to be socially and educationally backward classes in	backward classes.
relation to that State or Union territory, as the case may be.	
(2) Parliament may by law include in or exclude from the Central List of socially	
and educationally backward classes specified in a notification issued under clause (1)	
any socially and educationally backward class, but save as aforesaid a notification issued under the said clause shall not be varied by any subsequent notification.".	
5. In article 366 of the Constitution, after clause (26B), the following clause shall be	Amendment
inserted, namely:—	of article 366.
'(26C) "socially and educationally backward classes" means such backward classes as are so deemed under article 342A for the purposes of this Constitution;'.	
classes as are so deemed under article 542A for the purposes of this Constitution; .	
DR. G. NARAYANA RAJU,	
Secretary to the Govt. of India.	
UPLOADED BY THE MANAGER, GOVERNMENT OF INDIA PRESS, MINTO ROAD, NEW DELHI-HE	0002
AND PUBLISHED BY THE CONTROLLER OF PUBLICATIONS, DELHI-110054.	
MGIPMRND—1643GI(S3)—11-08-2018. MANOL: KUMAR**	hally dependity m.n. sur men m.2 (MEMS, I' FOR LONGUE

ರಿಶವಿತ (९०६ ರ್ಞ ರ್ಯಕ್ಷಾಕ್ರಿಕ್ ಮು

ग्रत्मा अर अर प्रमुख्य अस्ति ।

हिज्य हर्सम भा (२) ऽ्<u>टाक</u> भा ०८% एका क्रिक्ट हिल्ला १८२) ऽ्टाका भा ६५% एका क्रिक्ट भा जिल्ला क्रिक्ट (४) उद्धातिक एक स्थातिक स्थाति

रशोरपार्क एश्या नामोध्यभीप रहेगा

ी अजीर सर्व रिकार स्थायिक विज्ञ निर्मादम निर्मात स्थाय स्था स्थाय स्था स्थाय स्था अंदी है रिकार स्थाय स्था स्थाय स्याय स्थाय स्याय स्थाय स

ഗംധാലന് ജന്യം കുട്ട ജവുഷന്ത പാരാ

නොම් සහ අදුත්ව වූ වෙන්ව කළුව කළුව කළුව කළුව කළුව කළුව මෙයකු කළ කළුව මෙයකු කළුව මෙයකු කළුව මෙයකු කළුව මෙයකු කළ කළුව මෙයකු කළ සියකු කළ කළුව මෙයකු කළ සියකු කළ සියකු කළ සියකු කළුව මෙයකු කළුව මෙයකු කළ සියකු සියකු කළ සියකු කළ සියකු ස

- േട്ടാ गेक्स खा केलज्ञक्याळाटि सञ्चस त्राच्या कुळ क्षायात्र क्षायात्र व्याप्त क्षायात्र व्यापत व
- $\mathbf{F}$. The standing the standard of the standard $\mathbf{F}$ is a second $\mathbf{F}$ is a secon

- मा है जिस्सा उण्यातमा है जिस्सा है जिल्ला है जिस्सा है जिस है जि
- ചാര ചെയ്യ വുത്ത ഉപ്പെ വുത്തുന്നു വുത്തു കുറു പ്രത്യായ വുത്തുന്ന പ്രത്യായ വുത്തു വുത്
- ण $\underline{\alpha}$ क्रिय प्रद α ण रिपार्ट्स हार्क्स रिपार्ट्स एक्स एक्स रिपार्ट्स राज्य प्रतित्व क्षेत्र स्वाप्ति स्वापति स्वाप्ति स्वाप्ति स्वाप्ति स्वापति स्वापति स्वाप्ति स्वापति स्वापति
- ชागा रिपान रामका महाने का उमेर प्रमान रामका विकास प्रमान रामका हुन महाम प्रमान रामका हुन स्त्रम प्रमान रामका राम

(lxxxviii)

- ए) ामा प्राप्त हुलू विश्व के उसे हिंदि स्वाप्त के विश्व के उसे हिंदि स्वाप्त के उसे हिंदि स्वाप्त हिंद स्वाप्त हिंदि स्वाप्त हिंद स्वाप्त हिंदि स्वाप हिंदि स्वाप्त हिंदि स्वाप्त हिंदि स्वाप्त हिंदि स्वाप्त हिंदि स्वाप्त हिंद
- उट्टाणक क्षण्याम साम्भेत काम्मेत स्थान स्थाने काम्मेत स्थान स्थाने काम्मेत स्थान स्थाने काम्मेत स्थान स्थाने स्था
- (%) ២៣ (%) 55 ២៣ (%) 55 ២៣ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55 ២ 55
- ष्ट्रिय प्रह्मण्य प्रमाण होष्ट्र भारत प्रमाण होष्ट्र भारतमाण मद्रम विश्वभिष्ट हुमाण दिण्याम (प्रमाण हेर्स महुद्धार्मा
  - O) सभी देवर प्र भेण तथा प्रमाण प्रमाण हुन स्थान दूर साथा हुन स्थान हुन साथा हुन स्थान हुन स्थान हुन स्थान हुन स
  - ट) प्रगित्रिंग्टा मा पिंग्टीम् ग्रि रे देंह;
  - स) मार्ग पार्म पार्म पार्म हारा पासमा जा<u>रह</u>ाण मार्ग साध्य मार्ग पार्म पार्म पार्म पार्म पार्म हार्म (स
  - आ) प्रसिद्ध का प्रसिद्ध हा है है से साम के का प्रसिद्ध का प्रमार्थ है साम का प्रसिद्ध का प्रमार्थ है आप अपने के सम्मार्थ है साम का प्रमार्थ है साम का प्रम है साम का प्रमार्थ है साम का प्रम है साम का प्रमार्थ है साम का प्रमार्य है साम का प्रमार्य है साम का प्रमार्थ है साम का प्रमार्थ है साम का प्रमार्थ है साम का प्र
  - ा खण॰ ज मण मधीर सर्माख्य हैं के साम अपने स्थाप के साम स्थाप अर्मे साम स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप

रशिरमर्क मा ३८% नमोध्स्भिम रहेग्रम

ाउणाश्रीरणर् प्राप्त हिम्मीहरू । अर्थ मार्थ में भार्य मे

யிटार हामी स्थान स्थान स्थान है जिस्स का जिस्स का किस के जिस के जिल के जिस के जि जिस के जि के जिस के जि

- सहिता के स्वास्त्र स्वास्त्र के स्वास्त्र क
- र अता हाजा हो स्तर्य के साम हात हत्या है। हत्या हे स्तर्य तात है। हत्या हिस्स तात हिस्स तात है। हिस तात है। हिस्स तात है। हिस

॥ "द्रभ्भेत्र रज्ञराज्ञभ्य

ण्राण्य अरु स्टार्म प्रमाधिक स्टार्म

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1

PART II — Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

मं∘ ३।

नई दिल्ली, शनिवार, जनवरी 12, 2019/ पौष 22, 1940 (शक)

No. 3] NEW DELHI, SATURDAY, JANUARY 12, 2019/PAUSHA 22, 1940 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 12th January, 2019/Pausha 22, 1940 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 12th January, 2019, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (ONE HUNDRED AND THIRD

AMENDMENT) ACT, 2019

[12th January, 2019.]

An Act further to amend the Constitution of India

BE it enacted by Parliament in the Sixty-ninth Year of the Republic of India as follows:-

1. (1) This Act may be called the Constitution (One Hundred and Third Amendment) Act, 2019.

Short title and commencement

(2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.

2. In article 15 of the Constitution, after clause (5), the following clause shall be inserted, namely:

Amendment of article 15.

'(6) Nothing in this article or sub-clause (g) of clause (1) of article 19 or clause (2) of article 29 shall prevent the State from making,—

(a) any special provision for the advancement of any economically weaker sections of citizens other than the classes mentioned in clauses (4) and (5); and

(b) any special provision for the advancement of any economically weaker sections of citizens other than the classes mentioned in clauses (4) and (5) in so

THE GAZETTE OF INDIA EXTRAORDINARY [PART II— Sec. 1] far as such special provisions relate to their admission to educational institutions including private educational institutions, whether aided or unaided by the State, other than the minority educational institutions referred to in clause (1) of article 30, which in the case of reservation would be in addition to the existing reservations and subject to a maximum of ten per cent. of the total seats in each category Explanation.—For the purposes of this article and article 16, "economically weaker sections" shall be such as may be notified by the State from time to time on the basis of family income and other indicators of economic disadvantage.'. Amendment of 3. In article 16 of the Constitution, after clause (5), the following clause shall be article 16. inserted, namely: "(6) Nothing in this article shall prevent the State from making any provision for the reservation of appointments or posts in favour of any economically weaker sections of citizens other than the classes mentioned in clause (4), in addition to the existing reservation and subject to a maximum of ten per cent. of the posts in each category." DR. G. NARAYANA RAJU, Secretary to the Govt. of India. UPLOADED BY THE MANAGER, GOVERNMENT OF INDIA PRESS, MINTO ROAD, NEW DELHI-110 002 AND PUBLISHED BY THE CONTROLLER OF PUBLICATIONS, DELIH-110 054.

MGIPMRND-3228GI(\$3)-12-01-2019.

MANKAL STUDENT

ರಿಶಿದಿತ (९०೩ ೧೩ ೧೯೫೫), ೩೦९೩

- ६, प्राव्यात्र प्राप्त हें प्राप्त काला है जे स्वाप्त का स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण काला है जिस्से स्वर्ण काला है जिस्से स्वर्ण हैं जिस्से के लिल्का स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण हैं जिस्से के लिल्का स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण हैं जिस्से के लिल्का स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण हैं जिल्का स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण हैं जिल्क स्वर्ण हैं जिस्से स्वर्ण

भिस्त आस्त्र प्रशास के प्रिक के प्रशास के प्

ग्रत्मार्थ प्रमाधिक स्थाप

सी.जी.-डी.एल.-अ.-22012020-215637 CG-DL-E-22012020-215637

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1

PART II — Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 2] नई दिल्ली, बुधवार, जनवरी 22, 2020/ माघ 2, 1941 (शक)

No. 2] NEW DELHI, WEDNESDAY, JANUARY 22, 2020/MAGHA 2, 1941 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 22nd January, 2020/Magha 2, 1941 (Saka)

The following Act of Parliament, after having been ratified by the Legislatures of not less than one-half of the States by resolutions to that effect, received the assent of the President on the 21st January, 2020, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (ONE HUNDRED AND FOURTH AMENDMENT) ACT, 2019

[21st January, 2020.]

An Act further to amend the Constitution of India

BE it enacted by Parliament in the Seventieth Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Constitution (One Hundred and Fourth Amendment) Act, 2019.

Short title and commencement.

- (2) It shall come into force on the 25th day of January, 2020.
- 2. In article 334 of the Constitution,—

Amendment of article 334.

(a) for the marginal heading, the following marginal heading shall be substituted, namely:—

"Reservation of seats and special representation to cease after certain period";

(b) in the long line, after clauses (a) and (b), for the words "seventy years", the words "eighty years in respect of clause (a) and seventy years in respect of clause (b)" shall be substituted.

DR. G. NARAYANA RAJU, Secretary to the Govt. of India.

UPLOADED BY THE MANAGER, GOVERNMENT OF INDIA PRESS. MINTO ROAD, NEW DELHI–110002 AND PUBLISHED BY THE CONTROLLER OF PUBLICATIONS, DELHI–110054.

ജാരൂ (mm അം നേ മറ്റ് sos) ഇപ്പെട്ട

ण्राण्य ३३३ ८ष्णाष्ट्रभण

No. 52]

सी.जी.-डी.एल.-अ.-19082021-22915**5** CG-DL-E-19082021-229155

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1 PART II — Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित PUBLISHED BY AUTHORITY

सं॰ 52] नई दिल्ली, बृहस्पतिवार, अगस्त 19, 2021/श्रावण 28, 1943 (शक) NEW DELHI, THURSDAY, AUGUST 19, 2021/SRAVANA 28, 1943 (SAKA)

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके। Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 19th August, 2021/Sravana 28, 1943 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 18th August, 2021, and is hereby published for general information:—

THE CONSTITUTION (ONE HUNDRED AND FIFTH AMENDMENT) ACT, 2021

[18th August, 2021.]

An Act further to amend the Constitution of India.

BE it enacted by Parliament in the Seventy-second Year of the Republic of India as follows:-

1. (1) This Act may be called the Constitution (One Hundred and Fifth Amendment) Short title and Act, 2021.

commencement.

(2) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.

Amendment of article 338B.

2. In article 338B of the Constitution, in clause (9), the following proviso shall be inserted, namely:—

"Provided that nothing in this clause shall apply for the purposes of clause (3) of article 342A.".

Amendment of article 342A.

3. In article 342A of the Constitution,—

(a) in clause (1), for the words "the socially and educationally backward classes which shall for the purposes of this Constitution", the words "the socially and educationally backward classes in the Central List which shall for the purposes of the Central Government" shall be substituted;

(b) after clause (2), the following shall be inserted, namely:—

'Explanation.— For the purposes of clauses (1) and (2), the expression "Central List" means the list of socially and educationally backward classes prepared and maintained by and for the Central Government.

(3) Notwithstanding anything contained in clauses (1) and (2), every State or Union territory may, by law, prepare and maintain, for its own purposes, a list of socially and educationally backward classes, entries in which may be different from the Central List.'.

Amendment of article 366.

4. In article 366 of the Constitution, for clause (26C), the following clause shall be substituted, namely:—

'(26C) "socially and educationally backward classes" means such backward classes as are so deemed under article 342A for the purposes of the Central Government or the State or Union territory, as the case may be.'.

ANOOP KUMAR MENDIRATTA, Secretary to the Govt. of India.

UPLOADED BY THE MANAGER, GOVERNMENT OF INDIA PRESS, MINTO ROAD, NEW DELHI-110002 AND PUBLISHED BY THE CONTROLLER OF PUBLICATIONS, DELHI-110054.

ಂಪಿಂಡ (आ ಹೇಹಿಕೆ ಬಿಡ್ಡು ಕ್ರಾಂತಿ ಶಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡ್ಡು ಬಿ

ग्रामार्थ्य अध्य प्रमाधिक भिर्म

ग्रत्मं ज्ञान का अर्थ प्रमारिक का

- र सा ३८% एसी स्टब्स्टी भा अदी हुए (%)
- (B) खाडुर (१) प्र युक्ति अव्यक्त अवाज्य कामधाना करात्र प्र प्रमाण्य कामधान करात्र प्रमाण्य कामधान करात्र प्रमाण्य करात्र प्रमाण करा
- (a) हिन्द्र ह्या भारत्य साम्प्रत्य के साम्प्रत्य साम्प्रत्य मा मार्ग्यत सम्प्रत्य साम्प्रत्य साम्
- द्वात्त शक्ता अक्षत अप्रण क्षित्र (१) त्र त्या क्ष्या प्रकाश क्ष्या प्रकाश क्ष्या क्ष्या क्ष्या प्रकाश क्ष्या क्ष्य क्ष्या क्

ण्या इस एक सम्बन्ध प्राप्त अर्थ के अप्रतिकार के अप्रतिका

നാലുമ്പ് വല്യുന്ന ഇത് ഉപ്പെട്ട വെടുന്നു ആന് എന്നു വേട്ടാ പ്രാക്ട ക്രമ്പ് വെട്ടാ പ്രാക്ട ക്രമ്പ് വെടുന്നു. ഒട്ട വെടുന്ന വെടുന്ന ഉപ്പെട്ട വെടുന്നു പ്രവേഷന് പ്രവേഷന്

THE CONSTITUTION OF INDIA

PREAMBLE

WE, THE PEOPLE OF INDIA, having solemnly resolved to constitute India into a ¹[SOVEREIGN SOCIALIST SECULAR DEMOCRATIC REPUBLIC] and

to secure to all its citizens:

JUSTICE, social, economic and political; LIBERTY of thought, expression, belief, faith and worship;

EQUALITY of status and of opportunity;
and to promote among them all
FRATERNITY assuring the dignity of the individual
and the ²[unity and integrity of the Nation];
IN OUR CONSTITUENT ASSEMBLY this twentysixth
day of November, 1949, do HEREBY ADOPT,
ENACT AND GIVE TO OURSELVES THIS
CONSTITUTION.

^{1.} Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 2, for "SOVEREIGN DEMOCRATIC REPUBLIC" (w.e.f. 3-1-1977).

^{2.} Subs. by s. 2, *ibid.*, for "unity of the Nation" (w.e.f. 3-1-1977). Preamble.

गेभधा लैहिं चे ए

ण⁶न्न^{शे}र्रा

រាសមាន រាសមាន

ब्रुडिटाणी, നൗखर्मणा प्रस्त्या भेटरिटाजिणा प्रमुम्ह मेद्र॰न; मेद्रनाणी, मे ओणहाणी, केटहाणी, उसस प्रस्त्रण <u>गास</u>्टेणा **राणक्रमह**; प्रस-प्रमेण केपाख्री प्रस्ताण द्रह्र॰णमेहणा प्रम सेखरह;

ന്റാചന പ്രചയിച്ചെട്ട

; પાम જોળા ૪૫ અજમળા છેલ્લ-મળા દેવા

ՉՏՉՉ ಜ ನಾಂಗಲ ಉತಕೀಂ ತಾರಿಕಿಂ ಗಾಡ್ನು ರಾಜರಾಜಂ ರಾಜ್ ಜನ್ನು ಜನು ಜಗುರು ಮುಸ್ತ ಜನ್ನು ನಿರುಗುತ್ತಿ ಬಹುತು ನಿರುಗುತ್ತಿ ಬಹುತ್ತು ಬಹುತ್

s. നൂടിച്ച (വൂട്ടില് കുട്ടു കുടില്ല് കുട്ടു തുടുത്തു കുടില്ല് കുട്ടു തുടുത്തു കുടില്ല് കുട്ടു തുടുത്തു കുടില്ല കുടില്ല് ടൂത്തു കുടില്ല് കുടുത്തു കുടുത്തു കുടില്ല് പുടുത്തു കുടുത്തു പുടുത്തു പുടുത്തു കുടുത്തു കുടുത്തു കുടുത

PART I

THE UNION AND ITS TERRITORY

- 1. (1) India, that is Bharat, shall be a Union of States.
  - ¹[(2) The States and the territories thereof shall be as specified in the First Schedule.]
  - (3) The territory of India shall comprise—
  - (a) the territories of the States;
  - ²[(b) the Union territories specified in the First Schedule; and]
  - (c) such other territories as may be acquired.
- 2. Parliament may by law admit into the Union, or establish, new States on such terms and conditions as it thinks fit.
- ³**2A.** [Sikkim to be associated with the Union.] Rep. by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, s. 5 (w.e.f. 26-4-1975).
- 3. Parliament may by law—(a) form a new State by separation of territory from any State or by uniting two or more States or parts of States or by uniting any territory to a part of any State;
  - (b) increase the area of any State;
  - (c) diminish the area of any State;
  - (d) alter the boundaries of any State;
  - (e) alter the name of any State:

⁴[Provided that no Bill for the purpose shall be introduced in either House of Parliament except on the recommendation of the President and unless, where the proposal contained in the Bill affects the area, boundaries Name and territory of the Union. Admission or establishment of new States. Formation of new States and alteration of areas, boundaries or name of any of the States ^{5***}, the Bill has been referred by the President to the Legislature of that State for expressing its views thereon within such period as may be specified in the reference or within such further period as the President may allow and the period so specified or allowed has expired.]

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 2, for cl. (2).

² Subs. by s. 2, *ibid*., for sub-clause (*b*).

Article 2A was ins. by the Constitution (Thirty-fifth Amendment) Act, 1974, s. 2 (w.e.f. 1-3-1975).

⁴ Subs. by the Constitution (Fifth Amendment) Act, 1955, s. 2, for the proviso.

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

ग्रोक्फ - ९

मंड गिराधमा प्रत्यमा स्र

- - (६) गेक्फार्या टमऋि
    - (M) भे<u>रत्र</u>ाणाणी टम;
    - [(ന) യുട്ടെ വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പെട്ടു വുടുപ്പ
    - (ح) ප්ග්යාක් හින ब्रम्णास्क एक प्राचित्र हैं।
- 8. **យ**ජ්**න හිතුන් හන්න හන්න හන්න ගත්ව කානයාව ਆ<u>भव</u>भ्भ හන්න කත්ව වේඛන** සම්භාග කත්ව කත්ව හන්න කර්ව වේඛන කත්ව සම්භාග සම්භාග කත්ව සම්භාග කත්
- ുമ്പ (വുന്നുവു പ്രായ് കൂട്ടം ടുക്കും വുമുവുള്ള മൂട്ടോടുക്കുന്നു വുവു വുട്ടാം പുവുന്നു പുവുന്നുന്നു പുവുന്നു പുവുന്നു
- - र्भाग्दा; $\frac{1}{2}$ सिंह तम्ब्राण प्रश्निक क्षेत्र तम्बर्भ क्षेत्र क्ष्मण क्षेत्र क

  - (5) शिणार रश्चरस्थ रस्र्रामाणी भामा राष्ट्रि
  - (स) अंदर प्राचार क्राचिक द्वराध विभाग रहे हिंदी (स)
  - ाण हें जिल्हा है जिल्हा ह

ร. ଓୁସ୍ଟ୍ରେକ୍ଟ୍ରେ ଓ ଜ୍ୟୁ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟୁ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟୁ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟ ନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟ

[.]a. ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥର ଓ ଜଣ-ଅନ୍ତ୍ର ଓ ଅଧ୍ୟର୍ଥର ଓ ଜଣ-ଅନ୍ତ୍ର ଓ ଓ ଅଧ୍ୟର୍ଥର ଓ ଅଧ୍ୟର୍ଥର (ଆଧାର ଜଣ-ଅନ୍ତ୍ର ଓ ଅଧ୍ୟର୍ଥର ଓ ଅଧ୍ୟର୍ଥର ଅଧ୍ୟର

വുമുത്ത് (ലൗർ) വുത്തി നുന്നു നുന്നു നുന്നു പ്രാപ്രത്യ നുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്

- ²[Explanation I.—In this article, in clauses (a) to (e), "State" includes a Union territory, but in the proviso, "State" does not include a Union territory.
- Explanation II.—The power conferred on Parliament by clause (a) includes the power to form a new State or Union territory by uniting a part of any State or Union territory to any other State or Union territory.]
- 4. (1) Any law referred to in article 2 or article 3 shall contain such provisions for the amendment of the First Schedule and the Fourth Schedule as may be necessary to give effect to the provisions of the law and may also contain such supplemental, incidental and consequential provisions (including provisions as to representation in Parliament and in the Legislature or Legislatures of the State or States affected by such law) as Parliament may deem necessary.
  (2) No such law as aforesaid shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.

PART II

CITIZENSHIP

- **5.** At the commencement of this Constitution, every person who has his domicile in the territory of India and—
  - (a) who was born in the territory of India; or
  - (b) either of whose parents was born in the territory of India; or
  - (c) who has been ordinarily resident in the territory of India for not less than five years immediately preceding such commencement, shall be a citizen of India.
- 6. Notwithstanding anything in article 5, a person who has migrated to the territory of India from the territory now included in Pakistan shall be deemed to be a citizen of India at the commencement of this Constitution if—
  - (a) he or either of his parents or any of his grandparents was born in India as defined in the Government of India Act, 1935 (as originally enacted); and
  - (b) (i) in the case where such person has so migrated before the nineteenth day of July, 1948, he has been ordinarily resident in the territory of India since the date of his migration, or (ii) in the case where such person has so migrated on or after the nineteenth day of July, 1948, he has been registered as a citizen of India by an officer appointed in that behalf by the Government of the Dominion of India on an application made by him therefor to such officer before the commencement of this Constitution in the form and manner prescribed by that Government:

Ins. by the Constitution (Eighteenth Amendment) Act, 1966, s. 2.

क्षण्य अमामा ८ - व्यव्यक्षण्य स्था ।]

क्षित्राण अस्ति अमामा १ - व्यव्यक्षण्य स्था अस्ति अस्त

- हर्स जा अ कि स्टाप्ट त्यात हैं कि स्टाप्ट के स्टाप्ट

ग्रोक्य - ६

हद्य पामियार्

- लेडिबिक क्रियाण क्राया क्रियाण क्रियाण

  - (ट) प्रत्यात के प
- हिस्सीव्हिक्त सम्प्रतिक के सम्प्रतिक के सम्प्रतिक स्वाचिक स्वाच स्वाचिक स्वाच स्वाचिक स्वाच स्वाचिक स्वाचिक स्वाचिक स्वाचिक स्वाचिक स्वाचिक स्वाचिक स

  - (C)) प्रे १९१२ हिं प्रोत्त क्ष्मा है। प्रे १९१२ हिं प्राप्त क्ष्मा है। प्रे १९२२ है वि प्रोत्त क्ष्मा है। प्राप्त क्षा है। प्राप्त क्
  - (11) यू २१६७ मार्। टॅड्य अंग २१ अ तस्मिम मंग्राम करात्र अत्याप्त सामिन करात्र अत्याप्त सामिन करात्र अत्याप्त सम्मिम प्रमाणक क्ष्मिम स्थाप प्रत्याप्त सम्मिम प्रमाणक क्ष्मिम स्थाप प्रत्याप्त सम्मिम प्राप्त करात्र सम्भाग सम्मिम करात्र प्रत्याप्त सम्मिम करात्र सम्भाग सम्मिम करात्र सम्भाग सम्मिम करात्र सम्भाग सम्मिम करात्र सम्भाग सम्मिम सम्भाग सम्

s. जैव्हाज्य (असेन्यामान्य अस्त्र अध्यक्ष (आस्यान्य अस्त्र अध्यक्ष अध्यक्ष अध्यक्ष अध्यक्ष अध्यक्ष अध्यक्ष अध्य

- Provided that no person shall be so registered unless he has been resident in the territory of India for at least six months immediately preceding the date of his application.
- 7. Notwithstanding anything in articles 5 and 6, a person who has after the first day of March, 1947, migrated from the territory of India to the territory now included in Pakistan shall not be deemed to be a citizen of India:
  - Provided that nothing in this article shall apply to a person who, after having so migrated to the territory now included in Pakistan, has returned to the territory of India under a permit for resettlement or permanent return issued by or under the authority of any law and every such person shall for the purposes of clause (*b*) of article 6 be deemed to have migrated to the territory of India after the nineteenth day of July, 1948.
- 8. Notwithstanding anything in article 5, any person who or either of whose parents or any of whose grandparents was born in India as defined in the Government of India Act, 1935 (as originally enacted), and who is ordinarily residing in any country outside India as so defined shall be deemed to be a citizen of India if he has been registered as a citizen of India by the diplomatic or consular representative of India in the country where he is for the time being residing on an application made by him therefor to such diplomatic or consular representative, whether before or after the commencement of this Constitution, in the form and manner prescribed by the Government of the Dominion of India or the Government of India.
- 9. No person shall be a citizen of India by virtue of article 5, or be deemed to be a citizen of India by virtue of article 6 or article 8, if he has voluntarily acquired the citizenship of any foreign State.
- 10. Every person who is or is deemed to be a citizen of India under any of the foregoing provisions of this Part shall, subject to the provisions of any law that may be made by Parliament, continue to be such citizen.
- 11. Nothing in the foregoing provisions of this Part shall derogate from the power of Parliament to make any provision with respect to the acquisition and termination of citizenship and all other matters relating to citizenship.

8. विकास का अर व व्याप्त के स्वाप्त के स्वा

हिस्ट्राण्ट प्रमण्ड सम्मण मठ हम्ब्रह्म प्रार्थ सहस्त्रम विश्व हिस्स प्रमण्ड हिस्स प्रमण्ड हम्मण्ड हम्मण्य हम्मण्ड हम्मण्ड हम्मण्ड हम्मण्ड हम्मण्ड हम्मण्य हम्

- 9. கிரில் பிரில் பிரி
- \$. **स्टिंट त्रेट सिंवेंडेणा एंग्यां एंग्यां एंग्यांड प्रांटेडिया एंग्यांड प्रांटेडिया एंग्यांड प्रांटेडिया एंग्यांड प्रांटेडिया एंग्यांड प्रांटेडिया एंग्यांड एंग्या**
- 02. രൂപ ചെയ്യുന്ന ഉപ്പെട്ടു പ്രവേശ പ്രവേശ
- 22. വ്രാന് നില്ലായ് നില്ലായ്

PART III

FUNDAMENTAL RIGHTS General

- 12. In this Part, unless the context otherwise requires, "the State" includes the Government and Parliament of India and the Government and the Legislature of each of the States and all local or other authorities within the territory of India or under the control of the Government of India.
- 13. (1) All laws in force in the territory of India immediately before the commencement of this Constitution, in so far as they are inconsistent with the provisions of this Part, shall, to the extent of such inconsistency, be void.
  - (2) The State shall not make any law which takes away or abridges the rights conferred by this Part and any law made in contravention of this clause shall, to the extent of the contravention, be void.
  - (3) In this article, unless the context otherwise requires,—
  - (a) "law" includes any Ordinance, order, bye-law, rule, regulation, notification, custom or usage having in the territory of India the force of law;
  - (b) "laws in force" includes laws passed or made by a Legislature or other competent authority in the territory of India before the commencement of this Constitution and not previously repealed, notwithstanding that any such law or any part thereof may not be then in operation either at all or in particular areas.
  - ¹[(4) Nothing in this article shall apply to any amendment of this Constitution made under article 368.]

Right to Equality

- 14. The State shall not deny to any person equality before the law or the equal protection of the laws within the territory of India.
- 15. (1) The State shall not discriminate against any citizen on grounds only of religion, race, caste, sex, place of birth or any of them.
  - (2) No citizen shall, on grounds only of religion, race, caste, sex, place of birth or any of them, be subject to any disability, liability, restriction or condition with regard to—
    - (a) access to shops, public restaurants, hotels and places of public entertainment;

or

¹ Added by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 2.

2 - み色加 関い回点 なるの 次却 (のみる色 たっなっまをの3) ままた なるの かまたみ (ののもたの)

- 38. ത്യായ്യ്യ സ്പ്രേഷ യറിസ് ന്റ്വത് വ്ലെയ്യ വ്യാപ്പ് ന്റെ അന്നെ രൂട്ട ഉപ്പോർ ന്റെ ഉപ്പെട്ട വ്യാപ്പ് പ്രാപ്പെട്ട വ്യാപ്പ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രവ
- णीएग्रद्ध रग्नराग्नर प्रमाण्यार पा<u>भव</u>्यभग रह्णार्थ पाणार्य रद्धा रैस

  - 0.3 ១0.5 មាន នេះមាន នេះម
  - , निष्ठ क्राह्म य द्वारा है । स्वरंभ का विकास का निर्मात क्षा वार्ष का निर्मात का विकास का वितास का विकास का

  - $[\mathbb{R}$ दंभग्रभ्य भित्रसायार्ग्य एका जादीष्ठर्ण स्रद्रम भा २२३ म्बारियर्ग्य एप्राभन्नर्य स्राप्त स्वार्थिक $[\mathbb{R}]^2$

मा भेषा है अप स्थान है अप से अप के मार्थ

- 38. **प्रेडिंग स्वाम स्वाम स्वाम स्वाम अरा** अथ्य भे<u>र र</u> गेंध अधी तम स्वाम स्वाम
- राधीसक्र हेरी हैं है कि स्वास एक्स एमसा एमसा जान्य जान्य जान्य जिल्ला है है है है है है सिर्फ सिर्फ है है है

  - (面) अधिक्र भामाधिक भ

s. നൂമുലൂപ്പു വെ ടക്കു വെ നുക്കു വെ നുക്

- (b) the use of wells, tanks, bathing ghats, roads and places of public resort maintained wholly or partly out of State funds or dedicated to the use of the general public.
- (3) Nothing in this article shall prevent the State from making any special provision for women and children.
- ¹[(4) Nothing in this article or in clause (2) of article 29 shall prevent the State from making any special provision for the advancement of any socially and educationally backward classes of citizens or for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes.]
- ²[(5) Nothing in this article or in sub-clause (*g*) of clause (1) of article 19 shall prevent the State from making any special provision, by law, for the advancement of any socially and educationally backward classes of citizens or for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes in so far as such special provisions relate to their admission to educational institutions including private educational institutions, whether aided or unaided by the State, other than the minority educational institutions referred to in clause (1) of article 30.]
- 16. (1) There shall be equality of opportunity for all citizens in matters relating to employment or appointment to any office under the State.
  - (2) No citizen shall, on grounds only of religion, race, caste, sex, descent, place of birth, residence or any of them, be ineligible for, or discriminated against in respect of, any employment or office under the State.
  - (3) Nothing in this article shall prevent Parliament from making any law prescribing, in regard to a class or classes of employment or appointment to an office ³[under the Government of, or any local or other authority within, a State or Union territory, any requirement as to residence within that State or Union territory] prior to such employment or appointment.
  - (4) Nothing in this article shall prevent the State from making any provision for the reservation of appointments or posts in favour of any backward class of citizens which, in the opinion of the State, is not adequately represented in the services under the State.
  - ⁴[(4A) Nothing in this article shall prevent the State from making any provision for reservation ⁵[in matters of promotion, with consequential seniority, to any class] or classes of posts in the services under the State in favour of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes which, in the opinion of the State, are not adequately represented in the services under the State.]
- 1 Added by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 2.
- Ins. by the Constitution (Ninety-third Amendment) Act, 2005, s. 2 (w.e.f. 20-1-2006).
- 3 Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for "under any State specified in the First Schedule or any local or other authority within its territory, any requirement as to residence within that State".
- 4 Ins. by the Constitution (Seventy-seventh Amendment) Act, 1995, s. 2.
- 5 Subs. by the Constitution (Eighty-fifth Amendment) Act, 2001, s. 2, for certain words (w.e.f. 17-6-1995).

- ിച്ച പര്ദ്രാ മുടാലു വര്ദ്രാ വര്ദ്ര ന്ന് പ്രത്യ നിയ്ക്കാ വര്യാ നിയ്ക്കുന്ന പ്രത്യ നിയ്ക്കുന്ന പ്രത്യ പര്ഷ് വര്ഷ് വര്ഷ്
- $\overline{M}$ अप्रमुच्छमा थुप्ट प्रधानिक मुज्जाम क्ष्म क्ष्म क्ष्याम क्ष्म क
- $(9)^3$ তেনে সংগ্রামের অতারে তথ্য স্থান্তর (१) তেন্দ্রের গা এ২ ১ তেন্দ্রের পর পর পর পর পর পর পর পর
- **९६. सिरोमाण उडण आरडळ रूज्योगर गणक्य अर्थे हिरास्तर शास्त्र हैं।** (१) केट्रिया स्त्रीमाण उड्ड होगा उड्ड होगा उड्ड होगा अर्थे हिरास होगा स्त्रीमाण उड्ड होगा है। होगा होगा होगा है। हो
  - (%) भेट्ठाण स्ट्रेंक दें उर्याणां क्रसण एस्यम हमाणिक्रसण खारेण्म र रोणभीण वस्तर्थ उभस्त, रेप, रभए, मो-मार्, समो-समा्-रूभणहम, मोणणहम, देहम एप<u>ख्</u>मण स्त्रेमणां वस्त सभम व्येक्ट्रेंस एप्यमण सेख्यक्र स्थान स्यान स्थान स
  - त्राच्य क्ष्म क
  - (8) प्राप्त क्षेत्र प्राप्त प्राप्त क्षेत्र क

ട. നൂടിയ്ക് ന്യായ നുക്കു വാണ്യ നുക്കുന്നു വാണ്യ ഉട്ടെ വാണവര് ഉട്ട

^{ൂ.} നീষবিজ (अधन्यत्य अमन्ने आणा) पण्याप, ९६२६ अणाल ६३ ए अमन्ने पणा ॥

a. प्राप्तार त्या ३ शक्त का ३ शक्त १९३१, भणका आस्प्रेस एउ ए अध्यक्ष एक स्थाप अध्यक्ष अध्यक्ष अध्यक्ष अध्यक्ष अ

लेड जिंदी (स्विम्हिस्ट्रोटिक अभिनेष्णा) प्रथाप, ६००९ अचित्र है ए स्विप्ट (९४-६-९६६६ जार्ग प्रयुप्त विष्ठ)।

- ¹[(4B) Nothing in this article shall prevent the State from considering any unfilled vacancies of a year which are reserved for being filled up in that year in accordance with any provision for reservation made under clause (4) or clause (4A) as a separate class of vacancies to be filled up in any succeeding year or years and such class of vacancies shall not be considered together with the vacancies of the year in which they are being filled up for determining the ceiling of fifty per cent. reservation on total number of vacancies of that year.]
- (5) Nothing in this article shall affect the operation of any law which provides that the incumbent of an office in connection with the affairs of any religious or denominational institution or any member of the governing body thereof shall be a person professing a particular religion or belonging to a particular denomination.
- "Untouchability" is abolished and its practice in any form is forbidden. The enforcement of any disability arising out of "Untouchability" shall be an offence punishable in accordance with law.
- 18. (1) No title, not being a military or academic distinction, shall be conferred by the State.
  - (2) No citizen of India shall accept any title from any foreign State.
  - (3) No person who is not a citizen of India shall, while he holds any office of profit or trust under the State, accept without the consent of the President any title from any foreign State.
  - (4) No person holding any office of profit or trust under the State shall, without the consent of the President, accept any present, emolument, or office of any kind from or under any foreign State.

Right to Freedom

- 19. (1) All citizens shall have the right—
  - (a) to freedom of speech and expression;
  - (b) to assemble peaceably and without arms;
  - (c) to form associations or unions;
  - (d) to move freely throughout the territory of India;
  - (e) to reside and settle in any part of the territory of India; ²[and]
  - (g) to practise any profession, or to carry on any occupation, trade or business.

¹ Ins. by the Constitution (Eighty-first Amendment) Act, 2000, s. 2 (w.e.f. 9-6-2000).

Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 2 (w.e.f. 20-6-1979).

³ Sub-clause (*f*) omitted by s. 2, *ibid*. (w.e.f. 20-6-1979).

- 38. उच्चात के प्रकार के
- - (३) सिंभेंडे ज्याधिकार प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान के ज्ञान प्रमान प्रम प्रमान प्रमान
  - राण्यस्म विषय्या स्थापन स्यापन स्थापन स्थाप
  - (8) विद्या भारतार प्रस्ति हैं है उच्च भारतार प्रस्ति के स्वाधिक के स्वाधिक स्

मर्टिया उर्धिया गिरुस

ss. सटाम और मे-भ्रोम जारणस्वापरण्यात्र एक माण्या -

- श्रिणमाणमणमण प्राप्त (३)
  - (म्रा) स्टाण १६ में माराज स्टाण अहित मोण आणी है।

  - (स) गेक्यप्रधा टम जामएसण्य प्रजास्य त्रेञ्चर त्रयाणाः;
  - [* * *]² [யலசும]²; ਆहर्र्स्डिय மலசும் 1 आहर्ष्ट हम्म रिस्म मह विद्यारभित् (mi)
  - (X) राष्ट्रिम प्रस्त्र मोरूटराणी, एसञ्चलाण रीर्डासी प्रश्वर राष्ट्र प्रस्त त्वटें क्र काण एसञ्चलाण सिक्डें क्र स्वरूप हाण है। (X)

९. ෆීන්බ්මাখ (स्विहिसेॐऽठर ଫ॰मॐचाम (ছ-४-६००० ರು-५५) ।। (१५-६-६००० राज्य (१५-१-६००० राज्य ।

ଛ.. ଓୁସ୍ୱାକୁଜ୍ୟ (ଘ୍ୟୁଞ୍ଜ୍ୟ ଓ ୬୬.୯୬) ୩ ଓଲ୍ଲେ ଓ ଜ୍ୟୁକ୍ଟ୍ୟ ଓ ଜ୍ୟୁକ୍ଟ୍ୟ ଓ ଜ୍ୟୁକ୍ଟ୍ୟ ଓ ଜ୍ୟୁକ୍ଟ୍ୟ ଓ ଜ୍ୟୁକ୍ଟ୍ୟ ଓ ଜ୍ୟୁକ୍ଟ୍ୟ

ଛ.. । अद्याप्ता (प्राह्मस्मित्य असम्भाग) क्राप्ता क्रिस्त अस्ति (१०-६-५६% अस्ति । ।

- ¹[(2) Nothing in sub-clause (a) of clause (1) shall affect the operation of any existing law, or prevent the State from making any law, in so far as such law imposes reasonable restrictions on the exercise of the right conferred by the said sub-clause in the interests of ²[the sovereignty and integrity of India,] the security of the State, friendly relations with foreign States, public order, decency or morality, or in relation to contempt of court, defamation or incitement to an offence.]
- (3) Nothing in sub-clause (b) of the said clause shall affect the operation of any existing law in so far as it imposes, or prevent the State from making any law imposing, in the interests of ⁴[the sovereignty and integrity of India or] public order, reasonable restrictions on the exercise of the right conferred by the said sub-clause.
- (4) Nothing in sub-clause (c) of the said clause shall affect the operation of any existing law in so far as it imposes, or prevent the State from making any law imposing, in the interests of ⁴[the sovereignty and integrity of India or] public order or morality, reasonable restrictions on the exercise of the right conferred by the said sub-clause.
- (5) Nothing in ^{3} [sub-clauses (d) and (e)] of the said clause shall affect the operation of any existing law in so far as it imposes, or prevent the State from making any law imposing, reasonable restrictions on the exercise of any of the rights conferred by the said sub-clauses either in the interests of the general public or for the protection of the interests of any Scheduled Tribe.
- (6) Nothing in sub-clause (g) of the said clause shall affect the operation of any existing law in so far as it imposes, or prevent the State from making any law imposing, in the interests of the general public, reasonable restrictions on the exercise of the right conferred by the said sub-clause, and, in particular, ^{4} [nothing in the said sub-clause shall affect the operation of any existing law in so far as it relates to, or prevent the State from making any law relating to,—(i) the professional or technical qualifications necessary for practising any profession or carrying on any occupation, trade or business, or (ii) the carrying on by the State, or by a corporation owned or controlled by the State, of any trade, business, industry or service, whether to the exclusion, complete or partial, of citizens or otherwise].
- 20. (1) No person shall be convicted of any offence except for violation of a law in force at the time of the commission of the Act charged as an offence, nor be subjected to a penalty greater than that which might have been inflicted under the law in force at the time of the commission of the offence.

Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 3, for cl. (2) (with retrospective effect).

Ins. by the Constitution (Sixteenth Amendment) Act, 1963, s. 2.

³ Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 2, for "sub-clauses (*d*), (*e*) and (*f*)" (w.e.f. 20-6-1979).

⁴ Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 3, for certain words.

- । ଓ સ્ટाન્ટ કરામાં ઉત્તરામાં છે. ત્યાર કરામાં છે. ત્યાર કરામાં છે. ત્યાર કરામાં છે. ત્યાર કરામાં આવેલ કરામાં આપ
- हमिश्रम उद्याम उद्याम अहम सहस्त्र स्थान माहित्यम सहसम्भ अहम सहसम्भ हम्म सहस्त्र स्थान हम्म सहस्त्र स्थान स्थान सहस्त्र स्थान स्थान स्थान सहस्त्र स्थान स्
- (३) उंटाम उराण्याच्य प्रत्याच्य प्रत्याच्य स्थान स्
- មន៍មេណ៍ មាមស្នេះ១ បាសែន-១១១ភេះ ;ភាហ ន១៩១ េស្ខាន បា ស្នេះ១ បាអន្តហាន១៩៣ ភាហ មានស្នា បាស្នេះ១ បាស្នេះ បាស្នេះ១ បាស្លេះ១ បាស្នេះ១ បាស្តេះ១ បាស្នេះ១ បាស្តេះ១ បាស្នេះ១ បាស្នេះ១ បាស្នេះ១ បាស្នេះ១ បាស្តេះ១ បាសេស បាស្តេះ១ បាស្តេះ១ បាស្តេះ១ បាស្តេះ១ បាស្តេះ១ បាស្តេះ១ បាស្តេស បាស្តេស
- 20 គេក្រុង នេះស្គាត នេះស្គាន នេះស្គាត នេះស្គាន នេះស្គាន នេះស្គាន នេះស្គាន នេះស្គាន នេះស្គាត នេះស្តាន នេះស្គាន នេះស្តាន នេះស្ត

सभा दृत्त सुरुष कुष्ट्र कुष्ट्र कुष्ट्र किस्प्र प्राप्त कुष्ट्र है।

a. നൂടുട്ടു വ ട ചെവനം വ കൂട്ടം 'ന്നാന് വാന്ത്രു വ ടവന് വെന്നു വേട്ടു വ വെന്നു വാന് വാന് വാന് വാന് വാന് വാന് വ

ടു. अंद्रियं (दिम्मिस्टियं का सक्रमामा) कामत्र, २६३५६ कि कामकाम का १८३५ है। विकास सम्बन्ध का स्थाप (दिम्मिस्टिय अ. अंद्रियं (दिम्मिस्टियं का सक्रमामा) कामत्र, २६३५६ कि कामकास का अंद्रियं (म.), (आ.) कामकाम का अंद्रियं का स

- *[21A. The State shall provide free and compulsory education to all children of the age of six to fourteen years in such manner as the State may, by law, determine.]
- 22. (1) No person who is arrested shall be detained in custody without being informed, as soon as may be, of the grounds for such arrest nor shall he be denied the right to consult, and to be defended by, a legal practitioner of his choice.
  - (2) Every person who is arrested and detained in custody shall be produced before the nearest magistrate within a period of twenty-four hours of such arrest excluding the time necessary for the journey from the place of arrest to the court of the magistrate and no such person shall be detained in custody beyond the said period without the authority of a magistrate.
  - (3) Nothing in clauses (1) and (2) shall apply—
    - (a) to any person who for the time being is an enemy alien; or
  - (b) to any person who is arrested or detained under any law providing for preventive detention.
  - **(4) No law providing for preventive detention shall authorise the detention of a person for a longer period than three months unless—
  - (a) an Advisory Board consisting of persons who are, or have been, or are qualified to be appointed as, Judges of a High Court has reported before the expiration of the said period of three months that there is in its opinion sufficient cause for such detention:
- * Ins by the Constitution (Eighty-sixth Amendment) Act, 2002, s. 2 (which is not yet in force, date to be notified later on).
- ** Cl. (4) shall stand substituted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 3 (which is yet not in force, date to be notified later on) as—
  - "(4) No law providing for preventive detention shall authorise the detention of a person for a longer period than two months unless an Advisory Board constituted in acordance with the recommendations of the Chief Justice of the appropriate Hight Court has reported before the expiration of the said period of two months that there is in its opinion sufficient cause for such detention:
  - Provided that an Advisory Board shall consist of a Chairman and not less than two other members, and the Chairman shall be a serving Judge of the appropriate High Court and the other members shall be serving or retired Judges of any High Court:

Provided further that nothing in this clause shall authorise the detention of any person beyond the maximum period prescribed by any law made by Parliament under sub-clause (a) of clause (7).

Explanation.—In this clause, "appropriate High Court" means,—

- (i) in the case of the detention of a person in pursuance of an order of detention made by the Government of India or an officer or authority subordinate to that Government, the High Court for the Union territory of Delhi;
- (ii) in the case of the detention of a person in pursuance of an order of detention made by the Government of any State (other than a Union territory), the High Court for the State; and (iii) in the case of the detention of a person in pursuance of an order of detention made by the administrator of a Union territory or an officer or authority subordinate to such administrator, such High Court as may be specified by or under any law made by Parliament in this behalf."

- पार्श्वर प्राप्त प्रस्ता प्रस्ता प्रस्ता प्रस्ता प्रमाणिक हुए स्वर्ण प्रमाणिक हुन स्वर्ण प्रमाणिक हुन स्वर्ण प्रमाणिक हुन स्वर्ण प्रमाणिक स्वर्ण स्वर्ण प्रमाणिक स्वर्ण स
- ॥ १५ इस्टर्स्टर का स्ट्रिस एसमण ब्लान्डर्स विषणमंत्रम हर्गेष्ठ हरारे हैं एसमण्डर्स (अ)
- 88. **गाउँछा प्रकार के प्राचेश करान्य के अर्थ के प्रकार करान्य क**
- ਹਸਾਣ ਲਗਾਂਟਿਸ਼ ਹੁੰਤੇ ਲਗਹੁੰਜ ਆਲੜਤੀ ਖਿਜ਼ਾਂਖੁਕ ਆਕਾਜ਼ੁਕ ਕਿਸ ਹ<u>ੁਨ੍ਨੰਖ</u> **யਕ ਆਲਾਜਕ ਗਾਣਜ ੱਜ .ங?3]ੇ** [॥ ਇਲਲਾगੀਆ ਹੁੰਭਕ யੁਕੁੰਜ ਆਜਨ੍ਹੀ ਬਜਾਂਟ ਹੁੰਭਕੁੰਗ ਹੁੰਨ੍ਨੂੰਖੇ ਬੁੱਧਗ[ੰ]ਲ੍ਹ ਆਬਰਸਕ ਕੱਜ ਹੁਲਤਕਿੰਦਕ ਗੁਨ੍ਹਜ਼ਾਂਸ਼

- (८) व्याप्ट के अच्छा के अध्याप्ट के अच्छा के अध्याप्ट के अध्यापट क
- ത്തെല്ല പ്രത്യാട്ടെ വരുന്നു കുടുവുന്നു കുടുവുന്നു പ്രത്യാട്ട വരുപ്പെട്ട വരുപ്പെട്ട വരുപ്പെട്ട വരുപ്പെട്ട പ്രത്യ ചെയ്യാട്ട് വരുപ്പെട്ട് വരുപ്പെട്ട് പ്രത്യ പ്രത്യാട്ട് പ്രത്യാട് പ്രത്യാട്ട് പ്രത്യവര്യത്ത് പ്രത്യവര്യവ്യാട്ട് പ്രത്യാട്ട് പ്രത്യാട്ട് പ്രത്യാട്ട് പ്രത്യത്ത് പ്രത്യാട്ട് പ്രത്യത്യത്ത് പ്രത്യത്ത് പ്രത്യത്ത് പ്രത്യത്യത്ത് പ്രത്യത്
- ीटिश्वर्य ह (३) प्राप्तमाम (२) २<u>६२प्रा</u>
  - णा<u>भर</u>का : क्रिस्ट स्मान करिया स्थान राजा विकास सरमा (प्रा)
  - (O) एक प्राप्त के का मिल्ल प्राप्त के कि स्वाप्त के कि स्वाप्त के स्वाप्त
- -दर्भरे र छोऽई १७७० भारमञ्ज्य दे हुम्म र मणुर्घष्य १५म छन्ये भारभ्र १५ र छोऽई र १५ र मुर्च कर्य ।
- भाजमण अधिक्र उदर्व है एरं प्रोध्यम मध्ज भाजन है हो हो स्थान मध्ज भाजन है हो स्थान स्यान स्थान स

ଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର୍ଥର ନ୍ୟ ଆଏ (୯୦) ଓଡ୍ଡିଲ୍ଲ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ନେ ଅନ୍ତର୍ଥ ନେ ଅନ୍ତର୍ଥ ଓ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଓ ଅନ୍ତର୍ଥ ଓ ଅନ୍ତର୍ଥ ଓ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଓ ଅନ୍ତର ଅ

- (३) चेंकड माण्यम प्रमाणक प्रम
- णाटमयर्र भारतें राष्ट्रम समाम राटानर मामिय प्रायार्थ प्रयाप प्रस्ता रहें हमा राटारामयर्थ प्र (५) रहें हमा प्रायान्थ्य प्राप्त प्रयाप प्रमाप्त प्रयाप प्रमाप्त प्रयाप प्रमाप प्रम प्रमाप प्रम प्रमाप प

s. जैरार्वेष्ट (स्वर्गहुरुकुणलुर लभ्मरूण्णण) पण्णप, २००६ ार्ग लण्णल्ड र ट नेगार्रावरणणा।

Provided that nothing in this sub-clause shall authorise the detention of any person beyond the maximum period prescribed by any law made by Parliament under sub-clause (b) of clause (7); or (b) such person is detained in accordance with the provisions of any law made by Parliament under subclauses (a) and (b) of clause (7).

- (5) When any person is detained in pursuance of an order made under any law providing for preventive detention, the authority making the order shall, as soon as may be, communicate to such person the grounds on which the order has been made and shall afford him the earliest opportunity of making a representation against the order.
- (6) Nothing in clause (5) shall require the authority making any such order as is referred to in that clause to disclose facts which such authority considers to be against the public interest to disclose.
- (7) Parliament may by law prescribe—
- *(a) the circumstances under which, and the class or classes of cases in which, a person may be detained for a period longer than three months under any law providing for preventive detention without obtaining the opinion of an Advisory Board in accordance with the provisions of sub-clause (a) of clause (4);
- **(b) the maximum period for which any person may in any class or classes of cases be detained under any law providing for preventive detention; and (c) the procedure to be followed by an Advisory Board in an inquiry under ***[sub-clause (a) of clause (4)].

Right against Exploitation

- 23. (1) Traffic in human beings and *begar* and other similar forms of forced labour are prohibited and any contravention of this provision shall be an offence punishable in accordance with law.
  - (2) Nothing in this article shall prevent the State from imposing compulsory service for public purposes, and in imposing such service the State shall not make any discrimination on grounds only of religion, race, caste or class or any of them.
- 24. No child below the age of fourteen years shall be employed to work in any factory or mine or engaged in any other hazardous employment.

Right to Freedom of Religion

25. (1) Subject to public order, morality and health and to the other provisions of this Part, all persons are equally entitled to freedom of conscience and the right freely to profess, practise and propagate religion.

^{*} Sub-clause (a) shall stand omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 3 (which is yet not in force, date to be notified later on).

^{**} Sub-clause (b) shall stand relettered as sub-clause (a) by s. 3, ibid. (which is yet not in force, date to be notified later on).

^{***} The words, letter and figure in brackets shall stand substituted as "clause (4)" by s. 3, *ibid*. (which is yet not in force, date to be notified later on).

- १५७५ संस्था स्थापित अराजित अराजित (अ)
- ហៃក្ក ក្រុអា ហា<u>ស</u>េស១ ហែរាយ ក្រុអា ស្ត្រីអា ហេដូឃា ១៩ឃា ស១១១១៨ ហែស១៣៤ ស្ត្រីហ្គារ្គី ១៩ឃា $(\mathfrak{S})$ យេប្រាយា អ្នក ស្ត្រីអា ស្ត្រីស្ត្រី ស្ត្រី ស្ត្រ

णर गारम्सी गारम्स

- राणीस रञ्चल्य पारस ग्रह्मग प्रयामक पारस भारञ्चार द्वरीठ रदर्शकीम . 🔐

- (%) प्रत्याच्य प्रताष्ट्र के इस के उत्तर के स्वाप्त के उत्तर के स्वयं के स
- हार्या रञ्जू वाहर एम-र्सम वाष्ट्रिक सहवारिक व्यवसार रा

त्रस्टिविष्ठ वक्षस् त्रस्त्राताली त्रवा

- ಹಾಲು ಪ್ರಾಕ್ಷ್ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ್ಣ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರವ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ತ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ಷ
  - (९) देंडेण स्हे अगएडाणी, दमप्रस-लेटसा क्रिक्स क्राण्य ज्याण स्थ्रे ग्रेहमली क्राण्य क्राण्य क्रिक्स से ग्राप्त क्रिक्स अस्टिडाणी क्रिक्स अस्टिडाणी

- (2) Nothing in this article shall affect the operation of any existing law or prevent the State from making any law—
- (a) regulating or restricting any economic, financial, political or other secular activity which may be associated with religious practice;
- (b) providing for social welfare and reform or the throwing open of Hindu religious institutions of a public character to all classes and sections of Hindus.

Explanation I.—The wearing and carrying of kirpans shall be deemed to be included in the profession of the Sikh religion.

Explanation II.—In sub-clause (b) of clause (2), the reference to Hindus shall be construed as including a reference to persons professing the Sikh, Jaina or Buddhist religion, and the reference to Hindu religious institutions shall be construed accordingly.

- **26.** Subject to public order, morality and health, every religious denomination or any section thereof shall have the right—
  - (a) to establish and maintain institutions for religious and charitable purposes;
  - (b) to manage its own affairs in matters of religion;
  - (c) to own and acquire movable and immovable property; and
  - (d) to administer such property in accordance with law.
- 27. No person shall be compelled to pay any taxes, the proceeds of which are specifically appropriated in payment of expenses for the promotion or maintenance of any particular religion or religious denomination.
- **28.** (1) No religious instruction shall be provided in any educational institution wholly maintained out of State funds.
  - (2) Nothing in clause (1) shall apply to an educational institution which is administered by the State but has been established under any endowment or trust which requires that religious instruction shall be imparted in such institution.
  - (3) No person attending any educational institution recognised by the State or receiving aid out of State funds shall be required to take part in any religious instruction that may be imparted in such institution or to attend any religious worship that may be conducted in such institution or in any premises attached thereto unless such person or, if such person is a minor, his guardian has given his consent thereto.

Cultural and Educational Rights

- 29. (1) Any section of the citizens residing in the territory of India or any part thereof having a distinct language, script or culture of its own shall have the right to conserve the same.
  - (2) No citizen shall be denied admission into any educational institution maintained by the State or receiving aid out of State funds on grounds only of religion, race, caste, language or any of them.
- **30.** (1) All minorities, whether based on religion or language, shall have the right to establish and administer educational institutions of their choice.

- (३) वर्ष्टान्वर्याः) दर्शन्य साम्राज्य साम्रा
- ្រាមអាច ន័ង្សន ឧមុណៈ ក្រាមអូម សេចការា នេស្សារ នេស្សា

मुद्रश्य क्रिक क्षि क्षित्र भ्रम क्षेत्रक मायद्भुय

- 98. ज्याट णाट्या अध्या अध्या है के सम्बाध भारत प्राप्त के कारणाय के कारण
  - ു ഉച്ചെയിരെ നാച്ചാ ഉതിടെ നിറാച്ച് വിവാക്കാര് വിവാക്ക് വിവാക്ക് വിവാക്കാര് വിവാര് വിവാക്കാര് വിവാര് വിവാക്കാര് വിവാര് വിവാര

  - നാണത്. മച്ചാസം നാണത് മരുന്ത സ് പ്രാന്ത്ര വാണത് വുട്ട നാണത് വുട്ട നാണത് വുട്ട നാണത് വുട്ട വുട്ട
- 83. **एकाणर उम्ह एक सेन्द्रस्टरणामा हरी. उंटर प्रामुल्य एक सेन्द्रम्टर प्रामुल्य एक सेन्द्रस्टर प्रामुल्य एक सेन्द्रम्य एक सेन्ट**
- - (ஆ) ഇവും പ്രത്യം വേട്ടു പ്രത്യം പ്രത്
  - (%) មិ<u>ខិន</u>ថ លាកា ស្និនន ជក្សាសាកា ម្នាស់ សេននេះ បាន សេននេះ ស្តិស្ស សេននេះ សេន សេននេះ សេននេះ សេន សេននេះ សេន សេន សេន សេន សេន ស

णेशणर भिष्णीश्रम हूम प्रशासक विषर्भ

- - (%) भेट्ठ हा जान्यन्त एस अक्षण भेट्ठ लिए अध्याप अध्याप स्थाप स्थाप हैन्द्र साम अध्याप सम्बद्ध स्थाप अध्याप स्थाप स्थाप
- .0.**अ । जिल्ला से अंग्रेस कार्याय अवराज कराने कार्याय का**

- ¹[(1A) In making any law providing for the compulsory acquisition of any property of an educational institution established and administered by a minority, referred to in clause (1), the State shall ensure that the amount fixed by or determined under such law for the acquisition of such property is such as would not restrict or abrogate the right guaranteed under that clause.]
- (2) The State shall not, in granting aid to educational institutions, discriminate against any educational institution on the ground that it is under the management of a minority, whether based on religion or language.

2* * *

31. [Compulsory acquisition of property.] Rep. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 6 (w.e.f. 20-6-1979).

³[Saving of Certain Laws]

- ⁴[31A. ⁵[(1) Notwithstanding anything contained in article 13, no law providing for—
  - (a) the acquisition by the State of any estate or of any rights therein or the extinguishment or modification of any such rights, or
  - (b) the taking over of the management of any property by the State for a limited period either in the public interest or in order to secure the proper management of the property, or
  - (c) the amalgamation of two or more corporations either in the public interest or in order to secure the proper management of any of the corporations, or
  - (d) the extinguishment or modification of any rights of managing agents, secretaries and treasurers, managing directors, directors or managers of corporations, or of any voting rights of shareholders thereof, or (e) the extinguishment or modification of any rights accruing by virtue of any agreement, lease or licence for the purpose of searching for, or winning, any mineral or mineral oil, or the premature termination or cancellation of any such agreement, lease or licence, shall be deemed to be void on the ground that it is inconsistent with, or takes away or abridges any of the rights conferred by ⁶[article 14 or article 19]:

¹ Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 4 (w.e.f. 20-6-1979).

The sub-heading "*Right to Property*" omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 5 (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 3 (w.e.f. 3-1-1977).

Ins. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 4 (with retrospective effect).

⁵ Subs. by the Constitution (Fourth Amendment) Act, 1955, s. 3, for cl. (1) (with retrospective effect).

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 7, for "article 14, article 19 or article 31" (w.e.f. 20-6-1979).

- (३) अ<u>ठठ</u>७ स्त्रॅलीण प्रहरम हथा। अहर उसरे प्राणिम भाराज जाभक हरा है जिस्सा हिंदि है अहरा है जिस्सा है है जिस्सा है है जिस्सा है जिस है जि जिस है जिस

s * * *

8.5. ಸಮಿನಕ್ರಪ ಹಿನ-ಸಿದ ಕ್ಷಣ್ಯ - [ಬೈಶಕಿಸ್ (ದಕ್ಷಹಿಕಾಗಿದ್ದಿತ) ಹಿ.ಕ. ಬಿ.ಗಿ ಬಿ.ಗೆ ಬಿ

[४७वा भन्र ज्या ४मणुभिवा]

- ि(९) प्रात्मित्रहास ४% ४ इंस्कारिक हे इंस्कारिक हैं।
- ୪୩୬୩୫ଅ୬ ଆକ୍ରୟଧର ଅନୁମୁର ହୁଲାଠେଲଙ୍କ ଆନ୍ଦର୍ମର ଲଞ୍ଜ ଆନ୍ଦର୍ମର ଅନ୍ତର୍ମର (ଆ) ଆନ୍ଦର୍ମର ଆକ୍ରୟମର ଆନ୍ତର୍ମର ହେନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର୍ମର ଆନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର୍ମର ଆକ୍ରୟମର ଆନ୍ତର୍ମର ଆନ୍ତର୍ମର ହେନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର୍ମର ଆନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର୍ମର ଆନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର୍ମର ଆନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର୍ମର ଆନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର
- $\frac{1}{2}$ មានស្គាយនេះ មន្តាយនេះ មានស្គាយនេះ មានស្គាយនេះ មានស្គាយនេះ មានស្គាយនេះ មានស្គាយ
- आस्ट्रिस हुम अद्योग उम्राधिक हुम शाम हुमारा हुमारा
- ്വെയ്യാക്ക് നിയ്ക്ക് മാന്ത്രയ്ക്ക് വരുക്ക് പ്രത്യേക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യേക്ക് പ്രത്യേക്ക് പ്രത്യേക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യേക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്രം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യെക്ക് പ്രത്രെക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യെക്ക് പ്രത്യെക്
- (m) អាសារនិង មានចេះ មានចេះ

"ይኮベエଅベ ካነ<u>ትሪ</u> እን ይኮベመੰ ካነትሪ እን "ጽንଅဴ ካ፳መነርንመላ [ዩትዓነክ ፓ $\mathfrak{F}$ ዩ ካነትሪ እን ኮሙትራት $\mathfrak{D}$]" ። ነጋሪ ጽፈናቂኒ የ ይቀን እን ይቀን ነባ አፈላ ነገር እን ነገር እን

- s. ପଂଷୀର୍ଯ୍ୟ (एदिसभित्र ଓ ഉഷ്ടം ചൂന്നു നാലു ഉഷ്ടം സ് വായാ ഉഷ്ടാം വി വാധ്യാ വി വാധ്യാ വി വി വി വി വി വി വി വി വ
- इ. "उह्नम म्द्रेन प्रेचाण त्रणा हहन्न होत्र प्रतिष्ठ प्राचिममुद्रोण क्षेत्र हे ए वर्ष प्राचिममुद्रोण क्षेत्र हिन्द्र प्राचिममुद्रोण क्षेत्र हे हे ने के प्राचिम हे इस है ने ने के प्राचिम हे इस है ने ने के प्राचिम है के प्राचिम
- 2. つैकार्जिक (उन्ह्रणाइस लामजार्क) प्र ९ अल्याप्त १९६२ (आप्या (आर्यार्क्स लामजार्व) अर्धोर्ज हार्जिक १९६५ (अर्थाप्त अ

Provided that where such law is a law made by the Legislature of a State, the provisions of this article shall not apply thereto unless such law, having been reserved for the consideration of the President, has received his assent:]

²[Provided further that where any law makes any provision for the acquisition by the State of any estate and where any land comprised therein is held by a person under his personal cultivation, it shall not be lawful for the State to acquire any portion of such land as is within the ceiling limit applicable to him under any law for the time being in force or any building or structure standing thereon or appurtenant thereto, unless the law relating to the acquisition of such land, building or structure, provides for payment of compensation at a rate which shall not be less than the market value thereof.]

(2) In this article,—

- ³[(a) the expression "estate" shall, in relation to any local area, have the same meaning as that expression or its local equivalent has in the existing law relating to land tenures in force in that area and shall also include—(i) any jagir, inam or muafi or other similar grant and in the States of ⁴[Tamil Nadu] and Kerala, any janmam right; (ii) any land held under ryotwari settlement; (iii) any land held or let for purposes of agriculture or for purposes ancillary thereto, including waste land, forest land, land for pasture or sites of buildings and other structures occupied by cultivators of land, agricultural labourers and village artisans;]
- (b) the expression "rights", in relation to an estate, shall include any rights vesting in a proprietor, subproprietor, under-proprietor, tenure-holder, ⁵[raiyat, under-raiyat] or other intermediary and any rights or privileges in respect of land revenue.]

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 7, for "article 14, article 19 or article 31" (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Seventeenth Amendment) Act, 1964, s. 2.

³ Subs. by s. 2, *ibid.*, for sub-clause (a) (with retrospective effect).

⁴ Subs. by the Madras State (Alteration of Name) Act, 1968 (53 of 1968), s. 4, for "Madras". (w.e..f. 14-1-1969).

Ins. by the Constitution (Fourth Amendment) Act, 1955, s. 3 (with retrospective effect).

ियस त्याति के श्रष्ट के प्रत्ये के प्रक्रम के श्रप्ट के अप्र्यं, फेट्ट अंग्रिंग दिश्य प्रत्याति के स्थान करूट मानि के स्थान कि स्थान कि

- , R cm R cm R (3)

- (i) टेर्णाल, उसेम एसऋसा मूजेहा एसऋसा चळाजाता सेखएड <u>एके</u>खर व्यस व्यस्त्रण विज्ञा व्यस्त्रण व्यक्ति विविद्यक्ति वि
  - (ii) में इर्फ हम्म विभन्न निरम्भ विभन्न निरम्भ विभन्न स्थान अप्राप्त स्थान स्
- (iii) പ്പാര്യാ വെയ്യുന്ന പ്രത്യായ വെയ്യാ പ്രത്യാ വെയ്യാ പ്രത്യായ വെയ്യായ വേയ്യാ വെയ്യായ വെയ്യായ വെയ്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്

s. ហំងាវថា (एडिसिस्पार्थि ನಾ.स.अ.मा.) का.स.४. १६९३ भा रा.स.४.४.५ व.स.५.५ व.स.५ व.स

ಹಿ. ರೈತ್ರಕ್ಷಣ (ಖಕ್ಕಿಖಕು.ನಿರ್ದಿ ಬಂ. ಕಿತ್ರು ಗು ದಂಗಾಸಿ ಕಿತ್ರಿಕಿ ಗು ಬಂಗಾದಿ ೪ ದ ಕ್ರೌಸ ಬ್ಯಡುಕ್ಕಾಗು ಬಿತ- $\overline{\mathbf{MG}}$ ್ಯ ($\overline{\mathbf{M}}$) $\overline{\mathbf{M}}$

^{8.} ടെട്ടെ ചെപ്പ നൂട്ടെ പ്രത്യ നുക്കു കൂട്ടം പ്രത്യ നിയുട്ടു വരു വേഷ്ട്ര വ്യവ്യ നിയുട്ടു വെപ്ര വ്യവ്യ വേഷ്ട്ര വ്യവ്യ വേഷ്ട്രം വെയ്യ വേഷ്ട്ര വ്യവ്യ വേഷ്ട്രം വെയ്യ വെയ്യ വേഷ്ട്രം വെയ്യ വെയ്യ വെയ്യ വെയ്യ

നീമിച്യ (स്നിനുമ നഘട്ടായ യായായ്, ഉള്ളെ സി നായ്നയ ഒ ए ത്തുമിപ്പെട്ടു, ത്രായ്യ വായ്യം പ്രത്യം പ്രത്യം

- ¹[31B. Without prejudice to the generality of the provisions contained in article 31A, none of the Acts and Regulations specified in the Ninth Schedule nor any of the provisions thereof shall be deemed to be void, or ever to have become void, on the ground that such Act, Regulation or provision is inconsistent with, or takes away or abridges any of the rights conferred by, any provisions of this Part, and notwithstanding any judgment, decree or order of any court or Tribunal to the contrary, each of the said Acts and Regulations shall, subject to the power of any competent Legislature to repeal or amend it, continue in force.]
- ²[31C. Notwithstanding anything contained in article 13, no law giving effect to the policy of the State towards securing ³[all or any of the principles laid down in Part IV] shall be deemed to be void on the ground that it is inconsistent with, or takes away or abridges any of the rights conferred by ⁴[article 14 or article 19]; ⁵ and no law containing a declaration that it is for giving effect to such policy shall be called in question in any court on the ground that it does not give effect to such policy:

Provided that where such law is made by the Legislature of a State, the provisions of this article shall not apply thereto unless such law, having been reserved for the consideration of the President, has received his assent.

⁶**31D.** [Saving of laws in respect of anti-national activities.] Rep. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 2 (w.e.f. 13-4-1978).

Right to Constitutional Remedies

- 32. (1) The right to move the Supreme Court by appropriate proceedings for the enforcement of the rights conferred by this Part is guaranteed.
  - (2) The Supreme Court shall have power to issue directions or orders or writs, including writs in the nature of *habeas corpus, mandamus, prohibition, quo warranto* and *certiorari*, whichever may be appropriate, for the enforcement of any of the rights conferred by this Part.
  - (3) Without prejudice to the powers conferred on the Supreme Court by clauses (1) and
  - (2), Parliament may by law empower any other court to exercise within the local limits of its jurisdiction all or any of the powers exercisable by the Supreme Court under clause (2).
  - (4) The right guaranteed by this article shall not be suspended except as otherwise provided for by this Constitution.

Ins. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 5.

Ins. by the Constitution (Twenty-fifth Amendment) Act, 1971, s. 3 (w.e.f. 20-4-1972).

³ Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 4, for "the principles specified in clause (*b*) or clause (*c*) of article 39" (w.e.f. 3-1-1977). Section 4 has been declared invalid by the Supreme Court in *Minerva Mills Ltd. and others* vs. *Union of India and others* (1980) 2. S.C.C. 591.

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 8, for "article 14, article 19 or article 31" (w.e.f. 20-6-1979).

In *Kesavananda Bharati* vs. *The State of Kerala*, (1973) Supp. S.C.R. 1, the Supreme Court held the provisions in italics to be invalid.

⁶ Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 5 (w.e.f. 3-1-1977).

- ചെലുന്ന ചെല്ലുന്ന് ന് ചെല്ലുന്ന് പ്രാഷന പ്രവേശവും പ്രവ
- ារនុក្សមួយ កាមស្រាក្សា និង កាម ការស្នេស ស្រាស្ត្រ ការស្នេស ស្រាស្ត្រ ស្រាស្ត្រ ស្រាស ស្រ

क्षा भाषा हिल्लास्य स्वापार व्यक्ति स्वापार

- шിറായത മിലിന്ന ജിറായ ക്ഷന് (ഉ) **ധിറാദിന്നു ിച്ചമായതാക്കു ധിറായത മിലിന്ന ജിറായ ക്ഷന്** .aa യായത്ത് വേട്ടെയ്യയാക്ക് വുരുന്ന വേട്ടെയ്യ മാറ്റ് രക്ഷിഷി<u>ക്കാന്</u>യ ഡക്കുന്നു വേട്ടെയ്യെക്കുന്ന
  - (%) गोक्य प्राप्त गाक्ति रूपाणीय प्राप्ति प्रस्ति स्वयुक्त हुगाक्ति स्विक्ष्य गोक्स्य गोक्स्य एया एया एया प्रमुख एक्स्य एक्स्य

^{3.} अ<u>भव्य</u> के उन्हें राउर स्वर्थ प्रभाव मार्म <u>भारता कि प्र</u>

- ¹**32A.** [Constitutional validity of State laws not to be considered in proceedings under article 32.] Rep. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 3 (w.e.f. 13-4-1978).
- ²[33. Parliament may, by law, determine to what extent any of the rights conferred by this Part shall, in their application to,—
  - (a) the members of the Armed Forces; or
  - (b) the members of the Forces charged with the maintenance of public order; or
  - (c) persons employed in any bureau or other organisation established by the State for purposes of intelligence or counter intelligence; or
  - (d) person employed in, or in connection with, the telecommunication systems set up for the purposes of any Force, bureau or organisation referred to in clauses (a) to (c), be restricted or abrogated so as to ensure the proper discharge of their duties and the maintenance of discipline among them.]
- 34. Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Part, Parliament may by law indemnify any person in the service of the Union or of a State or any other person in respect of any act done by him in connection with the maintenance or restoration of order in any area within the territory of India where martial law was in force or validate any sentence passed, punishment inflicted, forfeiture ordered or other act done under martial law in such area.
- **35.** Notwithstanding anything in this Constitution,—
  - (a) Parliament shall have, and the Legislature of a State shall not have, power to make laws—(i) with respect to any of the matters which under clause (3) of article 16, clause (3) of article 32, article 33 and article 34 may be provided for by law made by Parliament; and (ii) for prescribing punishment for those acts which are declared to be offences under this Part; and Parliament shall, as soon as may be after the commencement of this Constitution, make laws for prescribing punishment for the acts referred to in subclause (ii); (b) any law in force immediately before the commencement of this Constitution in the territory of India with respect to any of the matters referred to in sub-clause (i) of clause (a) or providing for punishment for any act referred to in sub-clause (ii) of that clause shall, subject to the terms thereof and to any adaptations and modifications that may be made therein under article 372, continue in force until altered or repealed or amended by Parliament.

Explanation.—In this article, the expression "law in force" has the same meaning as in article 372.

¹ Ins. by s. 6, *ibid*. (w.e.f. 1-2-1977).

² Subs. by the Constitution (Fiftieth Amendment) Act, 1984, s. 2, for art. 33.

- പ്രയോ വയരാന് മായ്രണ്ടെ തമേയപ്പെട് അവിവിഷയ്ട് നിവയം മിലിന്ന രീവയ കലിന്ന് . ഒടി പ്രയാധ രയപ്പെട്ടി ചെയ്യക്കെ നട്ടിയിലെ പ്രതിധിന്റെ ഇപ്പെട്ടിയ ഉപ്പെട്ടിയ ഇത്രന്നെ പ്രതിധ പര്യം പ്രതിധ വര്യ വര്യം ഉപ്പിക്ക് വര്യം പര്യം പര്യം വര്യം പര്യം പരത്യം പര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവ
  - ण<u>भक्</u>यभ्यः ; स्वाधानिमञ्चे रदर्गा दर्भन्न (ष्रा)
- - ण्ट्रमण 2 हिष्णा क्षेत्र हिण्ला हिण्ला
  - (ii) मध्य स्वाणि सर्वेम हिन्न हिन्

ाहोनीया स्र ३१८३ विकास मार्थ प्राप्त कर्षा होने प्रताम स्थाप कार्य के प्रताम स्थाप कर्षा होने स्थाप स्थाप

ร. റൂമുട്ട് (थ्रमञ्जूत ಎ. കെ. സ്. നൂർ വുട്ടാം വുടുന്നു വുടുന്നുന്നു വുടുന്നു വുടുന്നു വുടുന്നു വുടുന്നു വുടുന്നു വുടുന്നു വുടുന്

ଛ. ଔ୪ୌଌଞ (୯୮೬୯୮ଅ-୭୦୪ ୧୯୩୫%) ୩୯୮୯, ୨୫୫୫ ୧୯୯୯୯ ୫ ୯ ନିଲ୍ୟୀସଅଦ୍ୟା (୨-୫-୨୫୫୪ ନ୍ୟାନ) ॥

PART IV

DIRECTIVE PRINCIPLES OF STATE POLICY

- **36.** In this Part, unless the context otherwise requires, "the State" has the same meaning as in Part III.
- 37. The provisions contained in this Part shall not be enforceable by any court, but the principles therein laid down are nevertheless fundamental in the governance of the country and it shall be the duty of the State to apply these principles in making laws.
- 38. ¹[(1)] The State shall strive to promote the welfare of the people by securing and protecting as effectively as it may a social order in which justice, social, economic and political, shall inform all the institutions of the national life.
  - ²[(2) The State shall, in particular, strive to minimise the inequalities in income, and endeavour to eliminate inequalities in status, facilities and opportunities, not only amongst individuals but also amongst groups of people residing in different areas or engaged in different vocations.]
- **39.** The State shall, in particular, direct its policy towards securing—
  - (a) that the citizens, men and women equally, have the right to an adequate means of livelihood;
  - (b) that the ownership and control of the material resources of the community are so distributed as best to subserve the common good;
  - (c) that the operation of the economic system does not result in the concentration of wealth and means of production to the common detriment;
    - (d) that there is equal pay for equal work for both men and women;
  - (e) that the health and strength of workers, men and women, and the tender age of children are not abused and that citizens are not forced by economic necessity to enter avocations unsuited to their age or strength;
  - ³[(f) that children are given opportunities and facilities to develop in a healthy manner and in conditions of freedom and dignity and that childhood and youth are protected against exploitation and against moral and material abandonment.]

¹ Art. 38 renumbered as cl. (1) thereof by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 9 (w.e.f. 20-6-1979).

² Ins. by s. 9, *ibid*. (w.e.f20-6-1979).

³ Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 7, for cl. (f) (w.e.f. 3-1-1977).

ग्रोक्फ - ८

प्रवाणि हे हैं है जिस्स निर्देश

- . इ.ड. प्राप्त मा किर प्रति में निष्ठ करा किर के का मा किर किर मा कि

- **% ଛ.** එ<u>र प्र पण्या होंगा होंगा है कर एक जिल्हा होंगा है कर एक जिल्हा है के स्वाध है से स्वाध है के स्वाध है से स्वाध है से</u>

  - (Q) सञ्ज्ञा साथम ष्राणडेंगामा कुष्टत दूरसाब सुन-भूण गाँमतस्तामा सगाँ कुष्टब कस्टेंग पाहतब क्यें
  - (२) सञ्ज्ञा ७०% प्रमाणी प्रस्ता भ्राप्त क्ष्या भ्राप्त क्ष्य क्ष्य
  - (स) स्था रमणभूष हा से साम हो से साम हो साम ह
  - (m) ക്രൂട് പര്യാന ന്റെ വേർ പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് വരുന്ന വരു
  - [(0)] प्रमाण प्रमाण प्रक्रम प्रमाण प्रम प्रमाण प्रमाण

a. നൂമുട്ട ഭാം ന് മുട്ടി നൂന്നു ക്രി നൂട്ടി നൂട്ടി നൂട്ടി നൂട്ടി വേട്ടി വേട്ടി വേട്ടി വേട്ടി വേട്ടി വേട്ടി വെട

- ¹[39A. The State shall secure that the operation of the legal system promotes justice, on a basis of equal opportunity, and shall, in particular, provide free legal aid, by suitable legislation or schemes or in any other way, to ensure that opportunities for securing justice are not denied to any citizen by reason of economic or other disabilities.]
- 40. The State shall take steps to organise village panchayats and endow them with such powers and authority as may be necessary to enable them to functionas units of self-government.
- 41. The State shall, within the limits of its economic capacity and development, make effective provision for securing the right to work, to education and to public assistance in cases of unemployment, old age, sickness and disablement, and in other cases of undeserved want.
- **42.** The State shall make provision for securing just and humane conditions of work and for maternity relief.
- 43. The State shall endeavour to secure, by suitable legislation or economic organisation or in any other way, to all workers, agricultural, industrial or otherwise, work, a living wage, conditions of work ensuring a decent standard of life and full enjoyment of leisure and social and cultural opportunities and, in particular, the State shall endeavour to promote cottage industries on an individual or co-operative basis in rural areas.
- ²[43A. The State shall take steps, by suitable legislation or in any other way, to secure the participation of workers in the management of undertakings, establishments or other organisations engaged in any industry.]
- **44.** The State shall endeavour to secure for the citizens a uniform civil code throughout the territory of India.
- *[45. The State shall endeavour to provide, within a period of ten years from the commencement of this Constitution, for free and compulsory education for all children until they complete the age of fourteen years.]
- 46. The State shall promote with special care the educational and economic interests of the weaker sections of the people, and, in particular, of the Scheduled Castesand the Scheduled Tribes, and shall protect them from social injustice and all forms of exploitation.
- 47. The State shall regard the raising of the level of nutrition and the standard of living of its people and the improvement of public health as among its primary duties and, in particular, the State shall endeavour to bring about prohibition of the consumption except for medicinal purposes of intoxicating drinks and of drugs which are injurious to health.

¹ Ins. by s. 8, *ibid*. (w.e.f. 3-1-1977).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 9 (w.e.f. 3-1-1977).

^{*} Art. 45 shall stand substituted by the Constitution (Eighty-sixth Amendment) Act, 2002, s. 3 (which is yet not in force, date to be notified later on) as— "45. Provision for early childhood care and education to children below the age of six years.—The State shall endeavour to provide early childhood care and education for all children until they complete the age of six years."

- ें हिंदी प्रश्ति प्रस्ता करों है निष्य में स्वाधिक के स्वाधिक के स्वाधिक के स्वाधिक करी है निष्य के स्वाधिक के स्वाधिक के स्वाधिक स्
- 30. जिस्साम अर्था के अर्थ के
- 85. **उटा** के जार जेतर होता है के विश्व के स्वारम स्वारम स्वारम स्वारम प्राप्त के स्वारम प्राप्त का कार स्वारम प्राप्त के स्वारम स्वारम प्राप्त के स्वारम स्
- 38. **ಹಸ್ತಕತ ಹಾಗು ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗ**
- ത്രെ ഇപ്പെട്ടെ എന്ന് നേറ്ട് മോട്ട് എന്ന് പ്രവേശന് പ്രമാധ ശ്യമ്പേ വ്യവ് കേട്ട് . പ്രമാധ എന്നു പ്രമാധ നട്ട് . പ്രമായ നട് . പ്രമായ നട്ട് . പ്ര
- **88. ऐक्शिक्टाक्रिक क्रि.च. हें क्रि.च. हों क्रि.च. हें क्रि.च. हों क्रा.च. हों क्रि.च. हों क्रा.च. हों क्रि.च. हों क्रि.च. हों क्रि.च. हों क्रि.च. हों क्रि.च.**
- 38. നുരുപ്പെ പ്രാക്ക് ഉപ്പോല് വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു പ്രവേഷന പ്രവേഷ

- 48. The State shall endeavour to organise agriculture and animal husbandry on modern and scientific lines and shall, in particular, take steps for preserving and improving the breeds, and prohibiting the slaughter, of cows and calves and other milch and draught cattle.
- ¹[48A. The State shall endeavour to protect and improve the environment and to safeguard the forests and wild life of the country.]
- 49. It shall be the obligation of the State to protect every monument or place or object of artistic or historic interest, ²[declared by or under law made by Parliament] to be of national importance, from spoliation, disfigurement, destruction, removal, disposal or export, as the case may be.
- 50. The State shall take steps to separate the judiciary from the executive in the public services of the State.
- **51.** The State shall endeavour to—
  - (a) promote international peace and security;
  - (b) maintain just and honourable relations between nations;
  - (c) foster respect for international law and treaty obligations in the dealings of organized peoples with one another; and
    - (d) encourage settlement of international disputes by arbitration.

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 10 (w.e.f. 3-1-1977).

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 27, for "declared by Parliament by law".

- ខទ. ರೆಇ-೧೯៣೫ ಹುಹಲಿಗೆ ಭ-೧೯ ಬ್ರಹಿಗೆ ಬಿಡು -

មិន្តិល ៤៤ នេះ ៤៤ នេ

- 60. वैंग्रेणमा पाया प्रस्ता कार्य कार्य
- - (2) റൂറാന് മായ് ചുല്ല ചുത്തു വെയുന്നു വെയുന്നുന
  - (無) देशिक्ष प्रभारे प्राचिक्ष हराध्य हराध्य

¹[PART IV A

FUNDAMENTAL DUTIES

- **51A.** It shall be the duty of every citizen of India—
  - (a) to abide by the Constitution and respect its ideals and institutions, the National Flag and the National Anthem;
  - (b) to cherish and follow the noble ideals which inspired our national struggle for freedom;
  - (c) to uphold and protect the sovereignty, unity and integrity of India;
  - (d) to defend the country and render national service when called upon to do so;
  - (e) to promote harmony and the spirit of common brotherhood amongst all the people of India transcending religious, linguistic and regional or sectional diversities; to renounce practices derogatory to the dignity of women;
  - (f) to value and preserve the rich heritage of our composite culture;
  - (g) to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers and wild life, and to have compassion for living creatures;
  - (h) to develop the scientific temper, humanism and the spirit of inquiry and reform;
  - (i) to safeguard public property and to abjure violence;
  - (j) to strive towards excellence in all spheres of individual and collective activity so that the nation constantly rises to higher levels of endeavour and achievement;
  - *[(k)] who is a parent or guardian to provide opportunities for education to his child or, as the case may be, ward between the age of six and fourteen years.]

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 11 (w.e.f. 3-1-1977).

^{*} Ins. by the Constitution (Eighty-sixth Amendment) Act, 2002, s. 4 (which is yet not in force, date to be notified later on).

ಹುಽ - ೪ಆ೫]² ಬೇ೦ಬಹ್ಒ ಕಪ್ತು ಸ್ವ

- ിഈദ്യ പ്പ ിയിരുപ്പെ വിവന്റെ പിവന്റെ **പിവന്റ് ദേദ്യ പ്പെ പെ?**

- (മ) ശൂമുട്ടത് ഇരു നല്ഗ്ന ലവും ലൂലം നല്ലെ നുവുന്നു ഉപ്പെട്ടുന്നു ഉപ്പെട്ടുന്നു ഉപ്പെട്ടുന്നു ഇവും ഇന്റെ ഇന്
- (O) एविक्रमएडाणिज्ञस्य देशिणि ए॰इए क्रिएप्रिडिज ग्रूयाएविय टमटिवार्मिड एमेयड ग्रेयाड देशिमिटिवास् इ॰याप्रस्य एस्टिय देंड;
- (ट) गेक्यसा क्रिकेडमणि त्रेन्नर दैंग्रोण सण्ण किडर, क्रिस्ट केट दैर क्रिल्या स्तर्भ छेत्रर देरहू एँण्यण क्रिल्या ग्रोणण्डर उत्तर;
- (अ) एक के जी कि भी कि भी मार भी मार मार के साम महिन्द साम के जिल्ला मार के कि साम महिन्द साम के जिल्ला मार के कि
- (ம) ಹ್ಯುತ್ತಾಗ ಹುಗ್ಗಡಿ ಕ್ರೀಕ್ಷಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕ್ತಿತ ಪ್ರಕ್ತು ಪ್ರಾಣ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಸ್ತಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಣಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ
- (प्र) सर्ल्लेण एवेडर प्रस्केटर देशिरणीय इसे-प्रेसे, गोस, ज्रुक्त प्रस्लूय टमटप्पया दिर देखर ओपण्ण्डर प्रस्लूय प्रेन्नर प्रस्लूय प्रस्लूय
- (छ) रा<u>णिते</u>हाण सर्में, सिक्निकाण त्रेक्ष्ट्रात त्रेक्रवटेह क्षस्ण्रा ग्राटीहान्तेश्वराहर क्षस्त्री क्रायान्त्र आक्षण्यराणी त्रेक्रव क्रोक्स्यार;
- (ш) ट्रेंड एंडए प्रस्ला ग्राह्ए उडा गोडिस्साली ट्रम ग्रामएसण्ड ट्रास्ट्र खाएए केस्एड, स्बूए टेड्री प्राण्ट केस्ट्र प्रस्ला होण्डर स्वें प्रक्र उसकेए प्रमण्ड केस्ट्र क्रिस्टर क्रिस्टर प्रमण्ड केस्ट्र केस्ट्र प्रमण्ड केस्ट्र केस्ट
- ^{1} (ऊ) ससे, समो ^{1} किष्ठणीय समेलायहुं, ए५ळ्लाण अओक्रहन्नए मर्जा ६ अणि ९८ हेन्न्रहाणी स्ट्रयान्न दें उपयोपालीयहूं सर्ज स्लाध अमरूखएराणी कृत्रेवामेर हेन्खरारि ॥]

PART V

THE UNION

CHAPTER I.—THE EXECUTIVE

The President and Vice-President

- **52.** There shall be a President of India.
- 53. (1) The executive power of the Union shall be vested in the President and shall be exercised by him either directly or through officers subordinate to him in accordance with this Constitution.
  - (2) Without prejudice to the generality of the foregoing provision, the supreme command of the Defence Forces of the Union shall be vested in the President and the exercise thereof shall be regulated by law.
  - (3) Nothing in this article shall—
  - (a) be deemed to transfer to the President any functions conferred by any existing law on the Government of any State or other authority; or
  - (b) prevent Parliament from conferring by law functions on authorities other than the President.
- 54. The President shall be elected by the members of an electoral college consisting of—
  - (a) the elected members of both Houses of Parliament; and
  - (b) the elected members of the Legislative Assemblies of the States.
  - ¹[Explanation.—In this article and in article 55, ''State" includes the National Capital Territory of Delhi and the Union territory of *Pondicherry.]
- 55. (1) As far as practicable, there shall be uniformity in the scale of representation of the different States at the election of the President.
  - (2) For the purpose of securing such uniformity among the States *inter se* as well as parity between the States as a whole and the Union, the number of votes which each elected member of Parliament and of the Legislative Assembly of each State is entitled to cast at such election shall be determined in the following manner:—
  - (a) every elected member of the Legislative Assembly of a State shall have as many votes as there are multiples of one thousand in the quotient obtained by dividing the population of the State by the total number of the elected members of the Assembly;
  - (b) if, after taking the said multiples of one thousand, the remainder is not less than five hundred, then the vote of each member referred to in sub-clause (a) shall be further increased by one;

¹ Ins. by the Constitution (Seventieth Amendment) Act, 1992, s. 2 (w.e.f. 1-6-1995).

^{*} Now Puducherry, vide the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006, s. 3 (w.e.f. 1-10-2006).

न अभी इंट

प्पवन्ने ५ - देशोण गर

ிகா<u>வ</u>களையாக மற்காக நடிகள்

- **१६.** गेक्स**र्वा क्रेट्यमार्ग्ग -** गेक्सिवा क्रेट्यमार्ग व्यस्त देण्या ।
- - ្រោញល្បាននេះ និង ក្រសួន នេះ ក្រ
  - गुराधित्यं स्राध्य प्राधित्यम् (%)
  - र्ह्स भाजमण छद्रण रोभग्रभ समण रद्या रिज्याल $m\pi^6$ र्रण भा<u>भव</u>्दभग स्थापिल क्षाल्याल स्थापिल राह्यभा हिन्दी । उर्देश एक एक एक एक स्थापिल स्यापिल स्थापिल स्यापिल स्थापिल स्थापिल स्थापिल स्थापिल स्थापिल स्थापिल स्थापिल स्थ
  - $(\mathfrak{S})$ មេស្តារ មេស្តារ ស្ត្រារ ស្ត្រាស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្ត្រាស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្រារ ស្ត្ត

- മച്ച സ്വസന് വേ

- ത്രാക്ക് ; ഉയിനുടെ നം आയന് ഉപ്പെട്ട് വെട്ട് വെട്ട്
- भ<u>าर</u>29 हार्क के उस्तर हैं साह दें पा॰क सह के प्रताम भारिकाल <u>कर</u>ा ११) **पा॰मा भारम्बर किल्प्यम्** । १२ भार्य प्रताम के का मांका के स्वास के का मांका के स्वास के का स्वास के स्वास के का स्वास के स्वास के का स्वास के का स्वास के स्वास क
  - (%) भेट्टर स्टल्च इंटर, स्टिन्स सेखटल्खरणे ग्राधमण्य सेखटल्खरणे मुस्यमण्य सेखटल्खर इंटर स्टल्च सेटर्स स्टल्च हेटर सेल्य सेखटल्खर इंटर सेल्य सेखटल्खर हेटर सेल्य सेखटल्खर हेटर सेल्य सेखटल्खर हेटर सेल्य सेखटल्ला सेल्य सेल्य

  - र (ट्रा) 5° जा जिल्ला के प्रत्येत कि स्वांत के साथ का साथ के साथ का साथ के साथ के साथ के साथ के साथ के साथ के साथ का साथ का साथ का का साथ का साथ का साथ का

- (c) each elected member of either House of Parliament shall have such number of votes as may be obtained by dividing the total number of votes assigned to the members of the Legislative Assemblies of the States under sub-clauses (a) and (b) by the total number of the elected members of both Houses of Parliament, fractions exceeding onehalf being counted as one and other fractions being disregarded.
- (3) The election of the President shall be held in accordance with the system of proportional representation by means of the single transferable vote and the voting at such election shall be by secret ballot.

¹[Explanation.—In this article, the expression ''population" means the population as ascertained at the last preceding census of which the relevant figures have been published:

Provided that the reference in this *Explanation* to the last preceding census of which the relevant figures have been published shall, until the relevant figures for the first census taken after the year ²[2026] have been published, be construed as a reference to the 1971 census.]

56. (1) The President shall hold office for a term of five years from the date on which he enters upon his office:

Provided that—

- (a) the President may, by writing under his hand addressed to the Vice-President, resign his office;
- (b) the President may, for violation of the Constitution, be removed from office by impeachment in the manner provided in article 61;
- (c) the President shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.
- (2) Any resignation addressed to the Vice-President under clause (a) of the proviso to clause (1) shall forthwith be communicated by him to the Speaker of the House of the People.
- 57. A person who holds, or who has held, office as President shall, subject to the other provisions of this Constitution, be eligible for re-election to that office.
- **58.** (1) No person shall be eligible for election as President unless he—
  - (a) is a citizen of India,
  - (b) has completed the age of thirty-five years, and
  - (c) is qualified for election as a member of the House of the People.
  - (2) A person shall not be eligible for election as President if he holds any office of profit under the Government of India or the Government of any State or under any local or other authority subject to the control of any of the said Governments.

Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 12, for the *Explanation* (w.e.f. 3-1-1977).

² Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 2, for "2000".

- াইটোএম স্কুট ইছ্মামা ক্ষিত্ৰমাছে দ্বিষ্কান্ত আমা আন্তৰ্গি প্ৰচৰ্গন ক্ষিত্ৰমান্ত ভেছ্ছ ক্ষিপ্ত (ව) সংল ইছ্মান্ত ইল্ফাল্ড হাট্ট নিজ্ঞান ক্ষিত্ৰ প্ৰচল্গন ক্ষিত্ৰ প্ৰচল্গন ক্ষিত্ৰ প্ৰচল্গন ক্ষিত্ৰ প্ৰচল্গন ক্ষিত্ৰ ক্
- ്ക് ഇട്ടെ സ്വാര് പ്രായ് പ്രായ് പ്രായ് എട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് പ്രായ് പ്രായ

ीउस रिटर्बर्क रोस प्राधीम राज्ये राष्ट्रम्य ह<u>म्म्य</u>णंत्र प्राधाम राज्ये राज्य हम्म्य राज्य प्राधाम राज्ये राष्ट्रम्य रा<u>भम्य</u>णंत्र प्राधाम प्राधाम राज्ये राष्ट्रम्य रा<u>भम्य</u>णंत्र प्राधाम प्राधाम राज्ये राष्ट्रम्य राष्

- शिर्णाहरू हर्वाण शाहरू हर्वाण शहरू संस्था सहस्राम सहस्र भावराम सहस्र भावराम सहस्र महस्र महस्
  - ीरुजर प्राप्त प्राप्त केंद्र मान भित्र प्राप्त करेंद्र प्राप्त केंद्र केंद्र प्राप्त केंद्र कें
  - (ന) ല്നാഷ് ജയ[്]യാക് രൂർവ്യ ചാർ വേണ്ട് നായിൽ എന്നു വേണ്ട് വെണ്ട് വേണ്ട് വെണ്ട് വെണ്ട
  - रहाई र<u>िभस्</u>दर्गा छोड्य छहस्रायार्ट देम विष्यार्थन छुठभवर्ट मरुम जिमान विष्यार्थन, छोरुगार<u>भर</u>्छभ (५)
  - हूर ीणामस्मार्करं पाठर मासाधरं होखमास<u>भ्य</u>टार्भ-माह्न हर्द्रम ीष्ठा (ष्ठा) ऽ<u>्टाष्ठा</u> भा°ठदर्ह<u>्षभाम</u> भा (१) ऽ<u>्टाष्ठा</u> (३)
- শোভটোষঠে माग्र प्रभाव कार्युद्ध भारत्यक प्रभाव कार्या भारा हुए मार्थ कार्य प्रभाव कार्य मात्र कार्य भारा कार्य प्रभाव कार्य प्रभाव कार्य भारत कार्य कार्य भारत कार्य कार्य भारत कार्य भारत कार्य भारत कार्य भारत कार्य का
- पार्ट्स रहम्मण हमण्या (२) **पारिण्या भारण्यत उद्युक्त भ्रात्म** प्रमुक्त हर
  - (ष्र) गेक्फब्रा टेल्कित प्रेश्चिष क्रिक्रक्टर,
  - ന്ത്രാണമ മുക്കുട്ട നമ്പാല സ്ക്രക്ക് ഒരു (ധ)
  - क्रि<u>स सम्ब</u>र्ध हुन जन्म भागार पार्ट (ट)

  - (3) प्रायाण क्षेत्र के उच्चे हुन के अध्या भाभक्षा कर्म भाभक्षा हुन के अध्या हुन के अध्या क्षेत्र के अध्या के अध्य के अध्या क

ร. ପୁର୍ଯ୍ୟ (ଜ୍ୟୁ ସେ ଓ ଓ ୧୯-୧-୧୫ ଅନ୍ତର୍ଥ ପ୍ରଧାନ ଜ୍ୟୁ ୧୯ ଅନ୍ତର୍ଥ ପ୍ରଧାନ ଜ୍ୟୁ ୧୯ ଅନ୍ତର୍ଥ ପ୍ରଧାନ ଜ୍ୟୁ ୧୯ ଅନ୍ତର୍ଥ ପ

s. ପଁଷଟିଇଁଞ (দ্বর্লোইন্দ্রর্লেত্রের সেনস্টেড্সার্ডে ক্লেড্সে, ১০০৪, সেখ্রতের, এত ৯ হ' ৫ (৯০০০) ।।। ক্রিসেট্রের সেন্সেট্রিয় সেন্সেট্রিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বর্লিয় বিশ্বরূপ বিশ্বর্লিয় বিশ্বরূপ বিশ্ব

- Explanation.—For the purposes of this article, a person shall not be deemed to hold any office of profit by reason only that he is the President or Vice-President of the Union or the Governor 1*** of any State or is a Minister either for the Union or for any State.
- (1) The President shall not be a member of either House of Parliament or of a House of the Legislature of any State, and if a member of either House of Parliament or of a House of the Legislature of any State be elected President, he shall be deemed to have vacated his seat in that House on the date on which he enters upon his office as President.
  - (2) The President shall not hold any other office of profit.
  - (3) The President shall be entitled without payment of rent to the use of his official residences and shall be also entitled to such emoluments, allowances and privileges as may be determined by Parliament by law and, until provision in that behalf is so made, such emoluments, allowances and privileges as are specified in the Second Schedule.
  - (4) The emoluments and allowances of the President shall not be diminished during his term of office.
- 60. Every President and every person acting as President or discharging the functions of the President shall, before entering upon his office, make and subscribe in the presence of the Chief Justice of India or, in his absence, the senior-most Judge of the Supreme Court available, an oath or affirmation in the following form, that is to say—
  - "I, A.B., do swear in the name of God / solemnly affirm that I will faith fully execute the office of President (or discharge the functions of the President) of India and will to the best of my ability preserve, protect and defend the Constitution and the law and that I will devote myself to the service and well-being of the people of India".
- 61. (1) When a President is to be impeached for violation of the Constitution, the charge shall be preferred by either House of Parliament.
  - (2) No such charge shall be preferred unless—
  - (a) the proposal to prefer such charge is contained in a resolution which has been moved after at least fourteen days' notice in writing signed by not less than one-fourth of the total number of members of the House has been given of their intention to move the resolution, and (b) such resolution has been passed by a majority of not less than two-thirds of the total membership of the House.
  - (3) When a charge has been so preferred by either House of Parliament, the other House shall investigate the charge or cause the charge to be investigated and the President shall have the right to appear and to be represented at such investigation.
  - (4) If as a result of the investigation a resolution is passed by a majority of not less than two-thirds of the total membership of the House by which the charge was investigated or caused to be investigated, declaring that the charge preferred against the President has been sustained, such resolution shall have the effect of removing the President from his office as from the date on which the resolution is so passed.

The words "or Rajpramukh or Uparajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- अण्या ने प्रस्कृता ने प्रस्कृत क्षेत्र प्रसाणी संख्या किराज्य प्रसाणी स्थ्या केरा से हम स्थापन केरा से स्थापन केरा स्थापन केर
- 98. **वेलज्जा प्राप्त का** होगामा होगामा (९) केलज<u>ल</u> प्राप्त लेलजा केलल प्रस्त एउज्जा केलल प्रस्ता होगा लेलजा निर्माण केलल प्रस्ता केलला केलल प्रस्ता केलला केलला प्रस्ता केलला के

  - (%) ക്രാജന എന്നു എന്ന്
  - । । വാദ हर कि एक 🏗 🛣 🖫 വാധി ക്രാവ് നിയിൽ 🛣 വാര്യ വിവാര്യ 🛣 🛣 വാര്യ വിവാര്യ വിവാര്യ വിവാര്യ വാര്യ വിവാര്യ വിവാര്യ വാര്യ വിവാര്യ വിവാര്യ

ह0. मेलजुन जारा प्रतिकार प्रतिकार कार्य के स्वर्ध के अध्याप के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स

- "……… ന്റ് നായ് ചെയ്യുന്നു പ്രധാന ചെയ്യുന്നു പ്രധാന പ്രവാന പ്രവാ
- 98. **ఆഫ് ചെട്ടു** വ്യൂസ് ഉർത്യന് (ദ) **ഫ്മാ ക്യോപ് സ് വിയാന് പൂട്ട വളിയ പ്രാ**യ് വ്യൂസ് എൽവർ നട്ടെ വിയായ അട്ട് വിയുന്ന ആർ വിയുന്ന് എൽവർ നട്ടെ വിയുന്ന ആർ വിയുന്ന് എൽവർ വിയുന്ന് വിയുന്ന് എൽവർ വിയുന്ന് വിയുന് വിയുന്ന് വിയുന്
  - $\mathbf{m}$ ಸಮಾನ್ ಸಮ್ಯಾಸ್ ಬರು ಬಹಹಂಬ ಗಿಸುಕ್ಕಾರ್ ಕಿನಕ್ಕಾರ್ ಹತ್ತು ಬಳುಕ್ಕಾರ್ ಸ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಹ್ನು ಪತ್ರಾ ಬಳುಕ್ಕಾರ್ ಸ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ನಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು ಪ್ರಹ್ತಿಸು
  - ोस्वर98रं तरहरू गास्त्रीयम भागातान्य मङ्ग्रम भागाताञ्च रञ्जातम भार्येम अञ्चल स्रम प्रस्ति रमणास्म (प्रस्कर98र अप्ति)
  - তম্ম বুদরে। (%) अञ्चलतात क्रमत क्रमत क्रमत समुन लासकात्र अधारात स्लेश क्रमत क्र
  - संकार हमअमा द्वाना हुन कुन कुन सम्बंद क्षणाता।

    (8) यहार सम्बंद सम्व सम्बंद सम्व सम्बंद सम्व

- 62. (1) An election to fill a vacancy caused by the expiration of the term of office of President shall be completed before the expiration of the term.
  - (2) An election to fill a vacancy in the office of President occurring by reason of his death, resignation or removal, or otherwise shall be held as soon as possible after, and in no case later than six months from, the date of occurrence of the vacancy; and the person elected to fill the vacancy shall, subject to the provisions of article 56, be entitled to hold office for the full term of five years from the date on which he enters upon his office.
- **63.** There shall be a Vice-President of India.
- 64. The Vice-President shall be *ex officio* Chairman of the Council of States and shall not hold any other office of profit:
  - Provided that during any period when the Vice-President acts as President or discharges the functions of the President under article 65, he shall not perform the duties of the office of Chairman of the Council of States and shall not be entitled to any salary or allowance payable to the Chairman of the Council of States under article 97.
- 65. (1) In the event of the occurrence of any vacancy in the office of the President by reason of his death, resignation or removal, or otherwise, the Vice-President shall act as President until the date on which a new President elected in accordance with the provisions of this Chapter to fill such vacancy enters upon his office.
  - (2) When the President is unable to discharge his functions owing to absence, illness or any other cause, the Vice-President shall discharge his functions until the date on which the President resumes his duties.
  - (3) The Vice-President shall, during, and in respect of, the period while he is so acting as, or discharging the functions of, President, have all the powers and immunities of the President and be entitled to such emoluments, allowances and privileges as may be determined by Parliament by law and, until provision in that behalf is so made, such emoluments, allowances and privileges as are specified in the Second Schedule.
- 66. (1) The Vice-President shall be elected by the ¹[members of an electoral college consisting of the members of both Houses of Parliament] in accordance with the system of proportional representation by means of the single transferable vote and the voting at such election shall be by secret ballot.
  - (2) The Vice-President shall not be a member of either House of Parliament or of a House of the Legislature of any State, and if a member of either House of Parliament or of a House of the Legislature of any State be elected Vice-President, he shall be deemed to have vacated his seat in that House on the date on which he enters upon his office as Vice-President.
  - (3) No person shall be eligible for election as Vice-President unless he—
    - (a) is a citizen of India;
    - (b) has completed the age of thirty-five years; and
    - (c) is qualified for election as a member of the Council of States.

Subs. by the Constitution (Eleventh Amendment) Act, 1961, s. 2, for "members of both Houses of Parliament assembled at a joint meeting".

- हण्ड्रेफ विष्णामा वि
  - (%) स्ट्रिज प्रमाणकर अविधित्र हम केंद्रिज एक्ट्रिज स्ट्रिज स्ट्र स्ट्र स्ट्रिज स्ट्रि
- **ೂ. गेक्सिट सार विकार में कार विकार केरा है केरा कार केरा है केरा किरान केरा है किरा**
- - , हह स्वराध हारेंद्र देंद्र में माह्म भारत क्षेत्र माह्म आएक्ट एक आक्रिक्ट हहनाम हार्म माह्म निक्र हहनाम हार्म माह्म हार्म माह्म हिन्द स्वराध माह्य हिन्द माह्म हिन्द स्वराध माह्य हिन्द माह्म हिन्द स्वराध माह्य स्वराध माह्य हिन्द स्वराध स्वराध माह्य हिन्द स्वराध माह्य हिन्द स्वराध माह्य हिन्द स्वराध स्वरा
- 25 कि एकस्तान क्रिया है के जातर से जेन्स क्रिया है के जिस है के

  - (%) स्प्रिंगातम् ४ व्यक्तिश्र
    - (M) ग्रेस्प्रमा द्वातमा त्राह्म क्ष्या है।
    - (C) प्रहास के समाप के
    - ोह्रह<u>मह</u>र्स पारितम हज्जत उद[्]या भ्रष्टम॰म गिर्गार <u>२५</u>६ (५)

॥ गाउरहर्जास्य पारम सरजय गद्धा प्रधापमुख्यास्य पार्टम

s. पुरापुर (अस्मुम्पूर) या अ अत्रापुर प्राप्त के स्वर्ध कार्य प्रत्यक्ष कार्य प्रत्यक्ष कार्य प्रत्यक्ष कार्य प

(4) A person shall not be eligible for election as Vice-President if he holds any office of profit under the Government of India or the Government of any State or under any local or other authority subject to the control of any of the said Governments.

Explanation.—For the purposes of this article, a person shall not be deemed to hold any office of profit by reason only that he is the President or Vice-President of the Union or the Governor 1*** of any State or is a Minister either for the Union or for any State.

67. The Vice-President shall hold office for a term of five years from the date on which he enters upon his office:

Provided that—

- (a) a Vice-President may, by writing under his hand addressed to the President, resign his office;
- (b) a Vice-President may be removed from his office by a resolution of the Council of States passed by a majority of all the then members of the Council and agreed to by the House of the People; but no resolution for the purpose of this clause shall be moved unless at least fourteen days' notice has been given of the intention to move the resolution;
- (c) a Vice-President shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.
- 68. (1) An election to fill a vacancy caused by the expiration of the term of office of Vice-President shall be completed before the expiration of the term.
  - (2) An election to fill a vacancy in the office of Vice-President occurring by reason of his death, resignation or removal, or otherwise shall be held as soon as possible after the occurrence of the vacancy, and the person elected to fill the vacancy shall, subject to the provisions of article 67, be entitled to hold office for the full term of five years from the date on which he enters upon his office.
- 69. Every Vice-President shall, before entering upon his office, make and subscribe before the President, or some person appointed in that behalf by him, an oath or affirmation in the following form, that is to say—
  - "I, A.B., do swear in the name of God that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established and that I will faithfully discharge the duty upon which I am about to enter."
- **70.** Parliament may make such provisions as it thinks fit for the discharge of the functions of the President in any contingency not provided for in this Chapter.

The words "or Rajpramukh or Uparajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

ගුංවනය खुलतर हुर हम गाएयता कुछ्य प्रहम्म बाद्रालेस्था साद्रालेस्था त्रिक्यात्र त्रिक्यात्र त्रिक्यात्र त्रिक्यात्र क्रियाप्त क्रियात्र क्रियात्

श्वर गणब्द्राधिक हर्वणा मन विद्यापा माणव्द्राधिक हर्वणा मन विद्यापा माणव्द्राधिक मन्त्रम प्रत्यापा माणव्द्रम माणवद्रम म

78,828,90 —

- (M) अण्यारे आत्म केट में केट में
- ന്റെ ചെയ്യ നടന്ന് ഉപ്പെട്ട വെട്ടാന് പ്രവേശന ഉപ്പെട്ട പ്രവേശന പ്രവേശന പ്രവേശന പ്രവേശന വര്ട്ട വരു പ്രവേശന പ്രവ

S മധര്യ ിയയലാട് ധറ്റുക്ക നൽ എല്ക്വിക S മാലാലിവയം കെ വേര്ക്ക് എപ്പെ വിസ് സ്വാര്യം ക്രാര്യം ക്രാര്യ്യം ക്രാര്യം ക്രാ

- (३) स्थाप-सुत्<u>राग्र</u>साम्बर्धात हमान् संक्रम दुःष्ट्रसञ्चत जेवदात्वात्रश्चे संह्यत्वतत्व स्थापन स्यापन स्थापन स्य
- (%) ଠെ उर्ज प्रकार प्रमुख्य एस उर्ज सहस्म एक उर्ज एस उर्ज ए एस उर्ज एस उर्ज
- आतार हेड हो अस्तर अस्तर भारत है । अस्तर हेड हो अस्तर है । अस्तर है । अस्तर है ।

ह्मार-सेराज्याणका जुलाधिकार स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स्वापत स्व

- आत्मार सम्बद्धा कार्य स्थाप कार्य के अर्थ के

s. पुष्राप्त (असन्तर्भ काम्म्य काम्य काम्म्य काम्य काम्म्य काम्य काम्म्य काम्य काम्म्य काम्म्य काम्य काम्

- ¹[71. (1) All doubts and disputes arising out of or in connection with the election of a President or Vice-President shall be inquired into and decided by the Supreme Court whose decision shall be final.
  - (2) If the election of a person as President or Vice-President is declared void by the Supreme Court, acts done by him in the exercise and performance of the powers and duties of the office of President or Vice-President, as the case may be, on or before the date of the decision of the Supreme Court shall not be invalidated by reason of that declaration.
  - (3) Subject to the provisions of this Constitution, Parliament may by law regulate any matter relating to or connected with the election of a President or Vice-President.
  - (4) The election of a person as President or Vice-President shall not be called in question on the ground of the existence of any vacancy for whatever reason among the members of the electoral college electing him.]
- 72. (1) The President shall have the power to grant pardons, reprieves, respites or remissions of punishment or to suspend, remit or commute the sentence of any person convicted of any offence—
  - (a) in all cases where the punishment or sentence is by a Court Martial;
  - (b) in all cases where the punishment or sentence is for an offence against any law relating to a matter to which the executive power of the Union extends;
    - (c) in all cases where the sentence is a sentence of death.
  - (2) Nothing in sub-clause (a) of clause (1) shall affect the power conferred by law on any officer of the Armed Forces of the Union to suspend, remit or commute a sentence passed by a Court Martial.
  - (3) Nothing in sub-clause (c) of clause (1) shall affect the power to suspend, remit or commute a sentence of death exercisable by the Governor ^{2***} of a State under any law for the time being in force.

Art. 71 has been successively subs. by the Constitution (Thirty-ninth Amendment) Act, 1975, s. 2 (w.e.f. 10-8-1975) and the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 10, to read as above (w.e.f. 20-6-1979).

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$ । $\mathbf{u}$) $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$) । $\mathbf{u}$) $\mathbf{$

- क्ष्याच्या आर्येस तास्त्रक्रमा व्यवस्था विषय प्रमाणकार प्रमाणकार
- (%) भेटाअंक्या प्रस्तिक क्ष्म क्ष्म
- ह.ह. ह.सूर हम्म हत्तर हम्म हिल्लास स्वत्य हत्या क्रिक्ट हत्या क्रिक्ट हम्म हत्यात हत्य हम्म हत्यात हत्य हत्यात हत्या
- **38.** वेराज्या कार्य हम्या हम्या कार्य हम्या ह
  - (२) (ख) अधिक प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त कि स्वाप्त होणा यह स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त (क्षे (च)
  - (വ) ഗ്രൂ ചെയ്യു ചെയ്യു ചെയ്യു ഉട്ട് എച്ച ചച്ച് ഉട്ട് വ്യാന്ന് പ്രത്യാ പ്രത്യാ പ്രത്യാ പ്രത്യാ ഉട്ട് ചെയ്യുന്നു പ്രത്യാന് പ്ര
    - राणमणमा प्राप्त स्थान प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त (ठ)

ट्वेम गुरिसास करिया विष्या करिय हमणाह्रम होसा होसा होने प्रवेस गुजर प्रदेस विभाग मिर्प्या प्रविद्या प्रविद्या कार्या करिया कार्या करिया कार्या करिया कार्या करिया कार्या करिया करिया करिया कार्या करिया करि

- (%) ത്രൂട് (%) സ് റുട-<u>അട</u>്ട (മ്മ) ഒ ക്കല് മന്റ് റുട് എഴ് ഇന്ദ്യ വിവരും വിവരും വിവരും വിവരും നില്ലും ത്രുപ്പെട്ടുന്നു എന്നും വിവരും പ്രത്യ നില്ലും പ്രത്യ

ន. । ប៉េនដែយ (ឯមកម្មភាព បាមកម្មការ ឃាយមុ , ୨೯२೯ ឃៅ ហាយាយ នទ ៥ "៥४<u>៦४ ៣</u> មិខ<u>រក្មកម្មក</u> " ឧតិន ជិវិយាជ ខំដោយជានៃ । ឯកនាស បានក្រុមការ ប្រកាស ប្រកាស បានការ ប្រកាស បានការ បានការ

⁽३) उंजर प्रजेगमा सप्ण प्रस्त प्रेहां रहेन्द्र स्वाप्त केर्य प्रस्ता स्वाप्त प्रस्त रहेन्द्र स्वाप्त प्रस्ता स्वाप्त प्रस्ति स्वाप्त प्रस्ति स्वाप्त स्वाप्त प्रस्ति स्वाप्त स्वाप्त

- 73. (1) Subject to the provisions of this Constitution, the executive power of the Union shall extend—
  - (a) to the matters with respect to which Parliament has power to make laws; and
  - (b) to the exercise of such rights, authority and jurisdiction as are exercisable by the Government of India by virtue of any treaty or agreement:

Provided that the executive power referred to in subclause (a) shall not, save as expressly provided in this Constitution or in any law made by Parliament, extend in any State ¹*** to matters with respect to which the Legislature of the State has also power to make laws.

(2) Until otherwise provided by Parliament, a State and any officer or authority of a State may, notwithstanding anything in this article, continue to exercise in matters with respect to which Parliament has power to make laws for that State such executive power or functions as the State or officer or authority thereof could exercise immediately before the commencement of this Constitution.

Council of Ministers

74. ²[(1) There shall be a Council of Ministers with the Prime Minister at the head to aid and advise the President who shall, in the exercise of his functions, act in accordance with such advice:]

³[Provided that the President may require the Council of Ministers to reconsider such advice, either generally or otherwise, and the President shall act in accordance with the advice tendered after such reconsideration.]

- (2) The question whether any, and if so what, advice was tendered by Ministers to the President shall not be inquired into in any court.
- 75. (1) The Prime Minister shall be appointed by the President and the other Ministers shall be appointed by the President on the advice of the Prime Minister.
  - ⁴[(1A) The total number of Ministers, including the Prime Minister, in the Council of Ministers shall not exceed fifteen per cent. of the total number of members of the House of the People.
  - (1B) A member of either House of Parliament belonging to any political party who is disqualified for being a member of that House under paragraph 2 of the Tenth Schedule shall also be disqualified to be appointed as a Minister under clause (1) for duration of the period commencing from the date of his disqualification till the date on which the term of his office as such member would expire or where he contests any election to either House of Parliament before the expiry of such period, till the date on which he is declared elected, whichever is earlier.]

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 13, for cl. (1) (w.e.f. 3-1-1977).

Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 11 (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Ninety-first Amendment) Act, 2003, s. 2.

- **४%... टौंसणि टौंग्रेणए४णि व्याप्य क्रिस्ट -** (९) टौंश्रिस होझिंस्टाण प्राणि स्टेंस टौंग्रेणणाणणि व्याप्य टौंग्रेणणाणणि व्याप्य होंग्रेस टौंग्रेणणाणणि व्याप्य होंग्रेस टोंग्रेणणाणणि व्याप्य होंग्रेस टींग्रेणणाणणि व्याप्य होंग्रेस होंग्
  - ରେ ଓଡ଼ିଆର ଅନୁଧାର ଅନ୍ତର୍ଜ ଜନ୍ମ ହେଇଥିବା ଅନୁଧାର ଜନ୍ମ ହେଇଥିବା ଅନୁଧାର ଜନ୍ମ ହେଇଥିବା ଅନୁଧାର ଜନ୍ମ ହେଇଥିବା ଆଧାର ହେଥିବା ଆଧାର ହେଇଥିବା ଆଧାର ହେଇଥିବା ଆଧାର ହେଇଥିବା ଆଧାର ହେଇଥିବା ଆଧାର ହେଥିବା ଅଧାର ହେଥିବା

हम॰ए एसटाएँ आस्ट्रिय सीएम और हैं है। एस रिज्य किल्रिय किल्रिय हैं है। उन्हें हैं। उन्हें हैं हैं हैं। उन्हें सहस्य अर्थ अर्थ हैं। उन्हें सहस्य सिक्ष हैं। उन्हें सिक्ष हैं। उन्हें। उन्हें सिक्ष हैं। उन्हें। उन्हें सिक्ष हैं। उन्हें

(%) ග්ගනए प्रक्रभागा सप्णेष प्रसन्न केष्ठल देख्न होत्र हेन्नहमा स्वाधित प्रक्रमण स्वाधित प्रस्कृत केष्ठल प्रस् प्रस्कृत केष्ठल केष्ठल केष्ठल केष्ठल केष्ठल प्रस्कृत केष्ठल केष्ठल

स्ट्रामा भिष्टाभ

- स्टाधमा <u>१९४८</u> इस राग्रेम परिद्रमा प्राट्य प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त
  - [(९) भेटाउक्टमाराजां हु स्वरूप मोपाट कार्य मार्थ मार्य मार्थ मार्य मार्थ मार
- **२%** ಹಿ. ത്രാക്ക് വിശ്യസ് എന്റെ ഉപ്പെട്ടു പ്രാക്ക് ക്രാക്ക് വിശ്യസ് എന്റെ വിശ്യസ് എന്റെ വിശ്യസ് എന്റെ വിശ്യസ് പ്രത്യക്ക് പരുക്ക് വിശ്യസ് വിശ
  - ैं। ($\mathbf{m}$) सह्य स्वापा अर्थ के स्वापा करता करता स्वापा स्वापा
  - सहक्रम ता (5) 2,2 कि में काम प्रस्ति प्रकार अवस्त भारत् हित काम ता किरान्च कर अवस्त ता प्रस्ति प्रस्

S. पुरागृद्ध (ऋस.न.४.८) क.स.म्. ता.स.म. (४.८) हे. हे. हे. हे. त. त.स.म. हे. हे. हे. त. त.स.म. हे. हे. हे. त. त.स.म.

s. जुरापुल (दिहिदा्मा १८०४ ८० सम्बुला) कि.स. १८८४ द ८० सम्बुला ॥

ଛ.. ପଂଷୀର୍ମ୍ଭ (ଅନ୍ୟେକ୍ତ ଓ ଓ ଓ ଓ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଓ ଓ ଓ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଓ ଓ ଓ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଓ ଓ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଓ ଓ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଓ ଓ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଓ

^{8.} जैविड (स्विह्मिक्टेक्ट के क्ष्यां का अध्याप का अध्याप

- (2) The Ministers shall hold office during the pleasure of the President.
- (3) The Council of Ministers shall be collectively responsible to the House of the People.
- (4) Before a Minister enters upon his office, the President shall administer to him the oaths of office and of secrecy according to the forms set out for the purpose in the Third Schedule.
- (5) A Minister who for any period of six consecutive months is not a member of either House of Parliament shall at the expiration of that period cease to be a Minister.
- (6) The salaries and allowances of Ministers shall be such as Parliament may from time to time by law determine and, until Parliament so determines, shall be as specified in the Second Schedule.

The Attorney-General for India

- **76.** (1) The President shall appoint a person who is qualified to be appointed a Judge of the Supreme Court to be Attorney-General for India.
  - (2) It shall be the duty of the Attorney-General to give advice to the Government of India upon such legal matters, and to perform such other duties of a legal character, as may from time to time be referred or assigned to him by the President, and to discharge the functions conferred on him by or under this Constitution or any other law for the time being in force.
  - (3) In the performance of his duties the Attorney-General shall have right of audience in all courts in the territory of India.
  - (4) The Attorney-General shall hold office during the pleasure of the President, and shall receive such remuneration as the President may determine.

Conduct of Government Business

- 77. (1) All executive action of the Government of India shall be expressed to be taken in the name of the President.
  - (2) Orders and other instruments made and executed in the name of the President shall be authenticated in such manner as may be specified in rules¹ to be made by the President, and the validity of an order or instrument which is so authenticated shall not be called in question on the ground that it is not an order or instrument made or executed by the President.
  - (3) The President shall make rules for the more convenient transaction of the business of the Government of India, and for the allocation among Ministers of the said business.

2* * * *

1 See Notification No. S. O. 2297, dated the 3rd November, 1958, Gazette of India, Extraordinary, 1958, Pt. II, Sec. 3(ii), p. 1315, as amended from time to time.

² Cl. (4) was ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 14 (w.e.f. 3-1-1977) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 12 (w.e.f. 20-6-1979).

- ॥ ใบणादर्गात मञ បាំមូសុខាភា दूसर्राचीरञ्जा प्रारामभुरु (३)
- (ஆ) स्टिंग्स प्रतिहरू स्टिंग पार्ट एक आसा स्टिंग पार्ट हो ।
- ය) මෙන්ව අත්ව මෙන්ව වෙන්වෙන්ව මෙන්ව මෙන්වන් මෙන්වන්
- स्था क्ष्य के साथ प्राप्त के स्था साथ के साथ के
- अहमः अद्यक्त ताल्यम प्राप्तम प्रस्तुम उस्तर्भ प्रस्तुम करात्र कार्यम करात्र प्राप्तम करात्र प्राप्तम करात्र कार्यम करात्र कार्यम करात्र कार्यम करात्र कार्यम करात्र कार्यम कार्

गेस्प्रमा विश्वेभारत देवस्य विश्वेभारत विश्व

- अइ. गेक्स्प्रा एक ग्रह्म क्रिक्स हिमा क्रिक्स माक्ष्मित (१) निक्किल क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स विकास क्रिक्स क्रिक्स

ट्राप्त क्रिया मार्थ असम्बद्ध

- - अप्राचिक, त्रश्रद्धा । क्रिक्सिक क्रुडि कुळक्मा अप्राच्या कुळक्मा अप्राच्या क्रिक्सिक अप्रच्या क्रिक्सिक अप्राच्या क्रिक्सि

s. गेक्सिटा प्रिक्त होता होते हैं है. इस्कार से जान्य के उभागत के स्वर्थ हैं है. इस्कार से अधिकार है. इस्कार से जान्य है. इसकार से जान से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान्य है. इसकार से जान से जान्य है. इसकार से जान से जान से जान्य है. इसकार से जान से जान

^{ൂ.} আ<u>ന</u>് ടെ രൂ ന് വുമുന്നു ന് നെ പുരു വുമുന്നു നിന്നു നെ പുരു വുമുന്നു നിന്നു നിന്നു നിന്നു നിന്നു നിന്നു നിന്നു നിന്നു വുമുന്നു നിന്നു വുമുന്നു വുമുന്നു

- 78. It shall be the duty of the Prime Minister—
  - (a) to communicate to the President all decisions of the Council of Ministers relating to the administration of the affairs of the Union and proposals for legislation;
  - (b) to furnish such information relating to the administration of the affairs of the Union and proposals for legislation as the President may call for; and
  - (c) if the President so requires, to submit for the consideration of the Council of Ministers any matter on which a decision has been taken by a Minister but which has not been considered by the Council.

CHAPTER II.—PARLIAMENT

General

- 79. There shall be a Parliament for the Union which shall consist of the President and two Houses to be known respectively as the Council of States and the House of the People.
- **80.** (1) ¹[^{2***} The Council of States] shall consist of—
  - (a) twelve members to be nominated by the President in accordance with the provisions of clause (3); and
  - (b) not more than two hundred and thirty-eight representatives of the States 3[and of the Union territories.]
  - (2) The allocation of seats in the Council of States to be filled by representatives of the States ³[and of the Union territories] shall be in accordance with the provisions in that behalf contained in the Fourth Schedule.
  - (3) The members to be nominated by the President under sub-clause (a) of clause (1) shall consist of persons having special knowledge or practical experience in respect of such matters as the following, namely:-

Literature, science, art and social service.

- (4) The representatives of each State ^{4***} in the Council of States shall be elected by the elected members of the Legislative Assembly of the State in accordance with the system of proportional representation by means of the single transferable vote.
- (5) The representatives of the ⁵[Union territories] in the Council of States shall be chosen in such manner as Parliament may by law prescribe.

Subs. by the Constitution (Thirty-fifth Amendment) Act, 1974, s. 3, for "The Council of States" (w.e.f. 1-3-1975).

The words "subject to the provisions of paragraph 4 of the Tenth Schedule" omitted by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, s. 5 (w.e.f. 26-4-1975).

Added by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 3.

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by s. 3, *ibid*.

⁵ Subs. by s. 3, *ibid.*, for "States specified in Part C of the First Schedule".

- उणारणिया, जालक्ष्यम जानम्बद्धम अर्ध<u>भाग</u> रणीम स्रोज्जाम <u>भव्य</u>क्ष
  - राजनां के का मानिक क्रम मानिक मानि
  - തുന്ന വ്യാല് വ

  - (2) भेटाज्या अध्यक्ष प्रति १६८ में साथ से से से से साथ से से साथ से से साथ साथ से साथ

- **38. တိက നଂห** ല്ന<u>ായല</u>ന്നയിലെ കൂറിന്റെ ന്റെ വേല്ലെ വേട്ട് വേല്ലെ വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെട
- **90.** भेट्र जमे जेष्ठ (९) र्वि * * * भेट्र जमे प्पन्न;
  - រាជ $_{\rm c}$ រាភម៌ស មនអ $_{\rm sh}$ ន $_{\rm sh}$ ភាព្រះប ប្រសារអេ<u>មស</u>លម៌ ប្រាន ៣ស្ថិត ២ស្ថិត ប្រាអាស្ត្រ ស្រែក្រុង ស្រេក្រុង ស្រែក្រុង ស្រុក្រុង ស្រេក្រុង ស្រែក្រុង ស្រែក្រុង ស្រែក្រុង ស្រេក្រុង ស្រែក្រុង ស្រេក្រុង ស្រេក្រុង ស្រុក្រុង ស្រេក្រុង ស្បាក្រុង ស្រេក្រុង ស្រេក្សាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្តិស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រុង ស្រាក្រី ស្រាក្រុង ស្រា
  - ୨୴୪ଝରିକ ୀଞ୍ଜୀଲେମ୍ଲ୍ୟ ଅନୁମଧ୍ୟ ନହୁଁ ଆଧାର ନୁଧିକ (ର) ପ୍ରଥମ ନ୍ୟୁ ଆଧାର ଲେକ୍ଷ୍ୟର ଅଧିକ ହେ ଅଧିକ ହେ । । ମନ୍ଦ୍ର ଲେକ୍ଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟର ଅଧ୍ୟର ଆଧ୍ୟର ଅଧ୍ୟର ଅଧ୍ୟର ଅଧ୍ୟର ଆଧ୍ୟର ଆଧ୍ୟର ଅଧ୍ୟର ଆଧ୍ୟର ଅଧ୍ୟର ଅ

  - - लेर्ना<u>रुर</u>, र्रा<u>ण्ट्रे</u>स, प्राटे प्रास्ताम लस्ट ल॰रेस्र ॥
  - නියාන අතු කාලා සැප්පාව ගැන කිනු කාලා සැමින් කිනා කළ සැමින් වෙල π_{*} ද දැන් කිනා කලා සැම්ව වෙන්න කලා සැම්ව වෙන්න කළ සැම්ව වෙන්න කළ සැම්ව වෙන්න කළ සැම්ව වෙන්න කළ සැම්ව වෙන්න වෙන්න මෙන්න සැම්ව වෙන්න මෙන්න සැම්ව වෙන්න සැම්ව වෙන්න සැම්ව වෙන්න සැම්ව වෙන්න සැම්ව සැ
- ട. "ਜੁਤਾ তামু, ১৯৯৪ দেখি অনুভাষি প্রত্যা ক্রমন্ত্র অনুদ্রমূল আমি প্রত্যা ক্রমন্ত্র অনুদ্রমূল আমি প্রত্যা ১৮৬৬ চন ক্রমন্ত্র অনুদ্রমূল স্থা ক্রমন্ত্র অনুদ্রমূল স্থা কর্মন্তর অনুদ্রমূল সংক্রমূল স্থা কর্মন্তর অনুদ্রমূল স্থা কর্মন্
- ൂ. നൂടിച്ക് (ഉപപ്പെട്ട വുപ്പു) നൂന്നു നൂടി വുപ്പു ഉപ്പെട്ട നൂടി വുപ്പു വുപ്പു വുപ്പു വുപ്പു വുപ്പു വുപ്പു വുപ്
- 3. ಆರ್ಎಫ್ ಎಂ ಹಾತ್ತು ಮು ಹಾಗು ಮು ಹಾತ್ತು ಹಾಗು ಮು ಹಾತ್ತು ಹಾಗು ಮು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತಿ ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತಿ ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತು ಹಾತ್ತಿ ಹಾ
- ഴ. "ധാര്യ സാന്ത്രയ സ്വാസ് വിവായ ക്രൂപ്പ് വിവാരുള്ള വി

- ¹[81. (1) ²[Subject to the provisions of article 331 ^{3***}], the House of the People shall consist of—
  - (a) not more than ⁴[five hundred and thirty members] chosen by direct election from territorial constituencies in the States, and (b) not more than ⁵[twenty members] to represent the Union territories, chosen in such manner as Parliament may by law provide.
  - (2) For the purposes of sub-clause (a) of clause (1),—
  - (a) there shall be allotted to each State a number of seats in the House of the People in such manner that the ratio between that number and the population of the State is, so far as practicable, the same for all States; and
  - (b) each State shall be divided into territorial constituencies in such manner that the ratio between the population of each constituency and the number of seats allotted to it is, so far as practicable, the same throughout the State:
  - ⁶[Provided that the provisions of sub-clause (a) of this clause shall not be applicable for the purpose of allotment of seats in the House of the People to any State so long as the population of that State does not exceed six millions.]
  - (3) In this article, the expression "population" means the population as ascertained at the last preceding census of which the relevant figures have been published:
  - ⁷[Provided that the reference in this clause to the last preceding census of which the relevant figures have been published shall, until the relevant figures for the first census taken after the year ⁸[2026] have been published, ⁹[be construed,—
- 1 Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 4, for arts. 81 and 82.
- 2 Subs. by the Constitution (Thirty-fifth Amendment) Act, 1974 s. 4, for "Subject to the provisions of article 331" (w.e.f. 1-3-1975).
- The words and figure "and paragraph 4 of the Tenth Schedule" omitted by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, s. 5 (w.e.f. 26-4-1975).
- Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 63, for "five hundred and twenty-five members" (w.e.f. 30-5-1987).
- 5 Subs. by the Constitution (Thirty-first Amendment) Act, 1973, s. 2, for "twenty-five members".
- 6 Ins. by s. 2, *ibid*.
- 7 Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 15 (w.e.f. 3-1-1977).
- 8 Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 3, for "2000".
- 9 Subs. by s. 3, *ibid*., for certain words.

- ് (s). **ദാന നാർ നു** (s) ് (യ്ലായ് ക്യായ് ക്യായ് പ്രക്ഷ് വയ്യുന്നു വരു പ്രക്ഷ് വയ്യുന്നു പ്രക്ഷ് പ്രക്ക് പ്രക്ഷ് പ്രക്ഷ് പ്രക്ഷ് പ്രക്ക് പ്
  - യിറാണ വടന്ടെ ജടം ഒരു ജായാപ്യത് ിച്ചുതിന<u>ന്റെ</u> ഇത്തെ ഉണ്ടാ പാടുള്ള വരു വട്ടാള് (മ്മ) വരു വരു വരു പ്രത്യായ നിരുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യായ നിരുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്
  - എहम॰म] हिस्स हात हिस्स अधारिशिक्षिक अधिक हिस्स जिल्ला हिस्स जिल्ला हिस्स जिल्ला हिस्स जिल्ला हिस्स हिस्स जिल्ला हिस्स हिस्स जिल्ला हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस हिस्स हिस

။ ଅ୨୩୯ ବାସମଠାଲିଆ

(%) ಅಂತು ಸಮ್ಮ ಕಾರ್ಮ ಬಾಗು ಕಾರ್ ಬಾಗು ಕಿಸ್ತು ಬರು ಕ್ಷಿಸ್ತು ಜನ್ನು ಬಾಗು ಹಿಳು ಹಾಗು ಬಾಗು ಬಾಗು ಕುಡ್ಡ ಜನ್ನು ಸಭಿ ಕಾರ್ಭ ಸ್ಥಾನ ಸಭಿ ಸಂಭಿತ ಸಂಭಿತ

- ട. ന് കാര്യ നി ഉട്ട നി രാത്ര വി കുട്ടി നി കുട്ടി നി രാത്ര വി കുട്ടി നി രാത്ര വി കുട്ടി നി രാത്ര വി കുട്ടി വി വര്ഷ്ട്ര വി വര്ഷ്ട്ര വി വര്ട്ട് പ്രത്യ വര്ട്ട് വി വര്ട്ട് പ്രത്യ വര്ട്ട് വി വര്ട്ട് പ്രത്യ വര്ട്ട് വി വര്ട്ട് പ്രത്യ വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വി വര്ട്ട് വര്ട്
- യുലുള്ള വുള്ള വുള്ള വുള്ള ഒു ചുള്ള നൂന്നു അക്കു നട്ടം വുള്ള വുള്ള നുത്തു വുള്ള നട്ടം തുടുന്നു ന്ന് ആള് ആള് വുള അന്ത്ര വുള്ള വ
- ട. আন্তর্গ সিল্লাক্তর স্কুলি ক্রিন্তর প্রের্জিন ত্রার্জি প্রের্জিন ত্রার্জিন স্কুল প্রার্জিন স্কুল প্রার্জিন স্কুল প্রার্জিন স্কুল প্রার্জিন স্কুল প্রার্জিন স্কুল স্কুল প্রার্জিন স্কুল স্কু
- ം. എട്ടെ ന് അട്ടെ വുമുള്ള പ്രത്യേട്ട് വുമുള്ള പ്രത്യേട്ട് വുള്ള പ്രത്യേട്ട് വുള്ള പ്രത്യേട്ട് വുള്ള പ്രത്യേട്ട
- ब. ज्यापार प्राप्त प्राप्त का अध्यक्त भूमा अध्यक्त (आत्मा क्रमण्ट प्राप्त क्ष्म क्ष्य क्ष्म क्ष्य क्ष्म क्ष्य क
- ж. उँरविख (एहिएकि॰इ००४ ८०.मअ०, ताला कि सहँउ भित्र ८०.८० है। स्था १८०० १८०५ है। स्था १८०० १८०० १८०५ है। स्था १८०० १८०० १८०० है। स्था १८०० १८०० है। स्था १८०० १८०० है। स्था १८०० १८०० है। स्था १८० है। स्था १८०० है। स्था १८० है। स्था
- . পুরার্ভ (দেশেছিদ্দেশ্রের ৩°দক্তমাম) অ॰шেধ, soos াশ ত॰шতাঙ্ক ए তাছিক'আমার (ss-s-soos কাশ)॥

- (i) for the purposes of sub-clause (a) of clause (2) and the proviso to that clause, as a reference to the 1971 census; and
- (ii) for the purposes of sub-clause (b) of clause (2) as a reference to the $^{1}[2001]$ census.]]
- **82.** Upon the completion of each census, the allocation of seats in the House of the People to the States and the division of each State into territorial constituencies shall be readjusted by such authority and in such manner as Parliament may by law determine:

Provided that such readjustment shall not affect representation in the House of the People until the dissolution of the then existing House:

²[Provided further that such readjustment shall take effect from such date as the President may, by order, specify and until such readjustment takes effect, any election to the House may be held on the basis of the territorial constituencies existing before such readjustment:

Provided also that until the relevant figures for the first census taken after the year ³[2026] have been published, it shall not be necessary to ⁴[readjust—

- (i) the allocation of seats in the House of People to the States as readjusted on the basis of the 1971 census; and
- (ii) the division of each State into territorial constituencies as may be readjusted on the basis of the $^{5}[2001]$ census, under this article.]]
- **83.** (1) The Council of States shall not be subject to dissolution, but as nearly as possible one-third of the members thereof shall retire as soon as may be on the expiration of every second year in accordance with the provisions made in that behalf by Parliament by law.

Subs. by the Constitution (Eighty-seventh Amendment) Act, 2003, s. 2, for "1991".

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 16 (w.e.f. 3-1-1977).

³ Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 4, for "2000".

⁴ Subs. by s. 4, *ibid*., for certain words.

⁵ Subs. by the Constitution (Eighty-seventh Amendment) Act, 2003, s. 3, for "1991".

- - [। गुज्राहुट राज्य पाळ्स गाजूर कि माजूर कि जाजूर पाजस्थाण [। शुज्राहुट राज्य कि जाजूर कि जाजूर कि जाजूर कि [।]]

. ४९ चाम्य स्वाह्य निष्णीस्त्र होत पर्वाम त्रेश

 $\overline{\Omega}$ គេលាអាយា គេលាអា អា ម្ចាស្រ សង្គកាយដូ គេយាលន្ទ សម្រាស្លាយ សាស្ត្រ មាន គេលា ឃុំ ស្ត្រ បាន ឃុំ មាន មាយាគេថ្ម ប្រមាណ គេលេខ បាន គេលា បាន មាយាគេថ្ម ប្រមាណ គេលេខ បាន គេលា បាន មាយាគេថ្ម ប្រមាណ គេលេខ បាន គេលាអាយា គេលេខ បាន កាសេខ បាន គេលេខ បាន គេលេខ បាន កាសេខ បាន គេលេខ បាន កាសេខ បាន បាន កាសេខ បាន កាសេខ បាន កាសេខ បាន បាន កាសេខ បាន បាន កាសេខ បាន កាសេខ បាន កាសេខ បាន កាសេខ បាន

होन्छे स्रह्मक्तम स्थाणम भन्नोम होन्छे स्रतित पाट ग्रह्मके बाहमका प्राप्त स्थापम स्यापम स्थापम स्य

ൂല്ലെ ഇപ്പെ ലേരു ലേരു ക്രാവ വാലമുന്ന വാലമുന്നു വുട്ടത് പുറുള്ള വുന്നു വുന്നു

នប្រើ មិនស្នា ហែន ហែន ក្រសាយ ការបាន នេះ ក្រសាយ ការបាន បាន នេះ ការបាន ការបាន

- ្រា उन्हर्स प्रताम भारत्य प्रताम भारत्य प्रताम स्वाम ।। उन्हर्स प्रताम स्वाम प्रताम स्वाम ।। उन्हर्स प्रताम स्वाम स्व

ร. তঁরাঠিছ (एहिएটিফ্রত্র তেপদক্রীদ্মান) দেশেধ, ১৯% দ্রো তেখেতে ১६ ए ক্রমস্বিত্তামা (ঠাш ‱-১-১৯% ফার্লা)॥

^{॥।} भिणास २००२-२-२२) घीरपार्वसङ्गील छ २ अण्याल भिणा २००३ ,भण्या (आपार्वस्वपञ्च एल्सिस्स्विस) अदीवेल

^{**} വുമുവൃത (អ്សម្រីសស.កល័മ വംഷം,മായ) നാണം(സംസം വു വം നം ദ്രംഭം, നു ഷ്ട്രം വു ഷ്ട്രംജ്യ വുമ്യം നായ് (୧୯-७-

(2) The House of the People, unless sooner dissolved, shall continue for ¹[five years] from the date appointed for its first meeting and no longer and the expiration of the said period of ¹[five years] shall operate as a dissolution of the House:

Provided that the said period may, while a Proclamation of Emergency is in operation, be extended by Parliament by law for a period not exceeding one year at a time and not extending in any case beyond a period of six months after the Proclamation has ceased to operate.

- 84. A person shall not be qualified to be chosen to fill a seat in Parliament unless he—
  - ²[(a) is a citizen of India, and makes and subscribes before some person authorised in that behalf by the Election Commission an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule;]
  - (b) is, in the case of a seat in the Council of States, not less than thirty years of age and, in the case of a seat in the House of the People, not less than twenty-five years of age; and
  - (c) possesses such other qualifications as may be prescribed in that behalf by or under any law made by Parliament.
- ³[85. (1) The President shall from time to time summon each House of Parliament to meet at such time and place as he thinks fit, but six months shall not intervene between its last sitting in one session and the date appointed for its first sitting in the next session.
  - (2) The President may from time to time—
    - (a) prorogue the Houses or either House;
    - (b) dissolve the House of the People.]
- **86.** (1) The President may address either House of Parliament or both Houses assembled together, and for that purpose require the attendance of members.
  - (2) The President may send messages to either House of Parliament, whether with respect to a Bill then pending in Parliament or otherwise, and a House to which any message is so sent shall with all convenient despatch consider any matter required by the message to be taken into consideration.

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 13, for "six years" (w.e.f. 20-6-1979). The words "six years" were subs. for the original words "five years" by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 17 (w.e.f. 3-1-1977).

² Subs. by the Constitution (Sixteenth Amendment) Act, 1963, s. 3, for cl. (a).

³ Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 6, for art. 85.

(%) टेंचा നोहिस सक्ति सक्षेत्र हे क्ष्यात स्वाधित हे के स्वाधित स्वाधित स्वाधित स्वाधित स्वाधित हैं। अध्याधित हे के स्वाधित स्वाधित

- . 82 कर राज्योशकःम मामामा विष्य श्रीतार्थक सम्बार्थका **जांग्रा रहजाँद्र सरदर्श्य भारतभामा विषय । 3**9 सर्वेस स्वराधकार्य प्रतिस्था कर्मा

  - ພາດສະພາ ການເລວ ລາຍຊາລ ຂະເດ ແຕ່ ການສະພາ ລາຍເລດ ຂໍ້ຕາ ທານ ເພື່ອ ຂອງ ການ ເພື່ອ ເພື່ອ
- 99. ଅଅଣ ଆଧାରଣ (१) **സംഗ് ന് ന് ന് ഉടെ നട്ടെ നട്ടെ അത് അത് ഉടെ നട്ടെ നട്ടാലെ ഉടെ നട്ടെ വിത്രവുട്ട** വിത്രവുട്ട വിത്രവുട്
  - त्रज्ञद प्रारम नियम मध्यम प्रारमास्~~वर~~्गल्स (३)
    - (M) है एक अराम मानी मानी का पार्क माने एक भा<u>भक</u>्रभा हुए पार्म हिम होने पार्क हैं है।
    - (O) ट⁹ण अरे एक स्थरप्र प्राप्त है।

- पारू गिणडर्र र उद्योग निस्त्रम गिष्ठीम भाष्ठीम भाष्ट्री अध्याप <u>भष्ठ</u>ल १३

- स्थात स्थाप स्था
- ാര്യ്യെ ചെയ്യുന്നു പ്രത്യായ എത്തുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യവയ പ്രത്യ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ പ്രത്യ

^{ें} पुष्ठावृद्ध (दाह्दिदागुष्ठ ८०.४४) मामा किस्प्री १८३६ मा ८०.८०.४४ त. १८४६ मामा १८४६ १८४५ स्था १८४५ १८४५ स्था १८४५ १८४५ स्था १८४५ १८४५ स्था १८४ स्था

ଛ. <u>ଅଟି</u>ଟ (ଜ୍ଞା) ଜ୍ଞା ଲଙ୍କର ମୁସ୍ତ (ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ହେଇରୁ ନେ ନେ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ହେଇଥିଲା । ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଜଣ ପ୍ରାୟକ୍ତ ଅନ୍ୟୁକ୍ତ ଅନ୍ୟୁକ୍

[୍]ଷ.. चेंदाओल ३ हे भार १३१, भण का (आर्थक सक्त का शहर ए अहंदा) अही है जिस्से प्रभाव के मार्थ के स्वाप्त के प्रभाव के स्वाप्त के स्व

- **87.** (1) At the commencement of ¹[the first session after each general election to the House of the People and at the commencement of the first session of each year] the President shall address both Houses of Parliament assembled together and inform Parliament of the causes of its summons.
  - (2) Provision shall be made by the rules regulating the procedure of either House for the allotment of time for discussion of the matters referred to in such address ²***.
- **88.** Every Minister and the Attorney-General of India shall have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, either House, any joint sitting of the Houses, and any committee of Parliament of which he may be named a member, but shall not by virtue of this article be entitled to vote.

Officers of Parliament

- **89.** (1) The Vice-President of India shall be *ex officio* Chairman of the Council of States.
  - (2) The Council of States shall, as soon as may be, choose a member of the Council to be Deputy Chairman thereof and, so often as the office of Deputy Chairman becomes vacant, the Council shall choose another member to be Deputy Chairman thereof.
- 90. A member holding office as Deputy Chairman of the Council of States—
  - (a) shall vacate his office if he ceases to be a member of the Council;
  - (b) may at any time, by writing under his hand addressed to the Chairman, resign his office; and (c) may be removed from his office by a resolution of the Council passed by a majority of all the then members of the Council:
  - Provided that no resolution for the purpose of clause (c) shall be moved unless at least fourteen days' notice has been given of the intention to move the resolution.
- 91. (1) While the office of Chairman is vacant, or during any period when the Vice-President is acting as, or discharging the functions of, President, the duties of the office shall be performed by the Deputy Chairman, or, if the office of Deputy Chairman is also vacant, by such member of the Council of States as the President may appoint for the purpose.
  - (2) During the absence of the Chairman from any sitting of the Council of States the Deputy Chairman, or, if he is also absent, such person as may be determined by the rules of procedure of the Council, or, if no such person is present, such other person as may be determined by the Council, shall act as Chairman.

¹ Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 7, for "every session".

The words "and for the precedence of such discussion over other business of the House" omitted by s. 7, *ibid*.

- कर्म कालाय कालात करात हुन कालाय कालाय कालाय करात हुन काल कालाय क

ന്റെക്കിച്ച് സ്ക്രസ്ത

ഴ ଛ. ଖ<u>ିଅନ୍ତ</u> ଓଡ଼ିଆ ଅଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ କଥା । ଏହି ଓଡ଼ି

- (5) मुक्ताहरू के प्रशास है के स्थाप के
- (%) भेट्ठ ೧गेए, त्रेष्ठस्त्रॅ ग्रूए, ೧ગेन्न्राणी स्वाम्य प्रस्तु प्रमा-೧गेमाळी प्रखणएी प्रस्तूण प्रमा-೧गेमाळीणी हम नेवारण मान्य प्रमान्य प्रमान प्रम प्रमान प्रम प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान प्रमान

- ग्रापण कि निवास मार्थ ग्राप्त मार्थ कि निवास न

- तम्म सहमान्य प्रमण्य मात्र विद्याप मात्र विद्याप प्रमण्य विद्याप प्रमण्य विद्याप प्रमण्य विद्याप प्रमण्य विद्याप प्रमण्य विद्याप प्रमण्य विद्याप विद

- (ण) अग्रह्माच विषय प्रतिकार है से विषय विषय है से से विषय विषय है से से विषय विषय है से से प्रतिकार है से से स
- । विषय सहस्य हुन हिन्दू एक कि एक सहस्य आर भेर साम का उपाधिक समस्य हुन हिन्दू अपन प्रमुख स्थाप (S)

भौमण् । ଆହଣର୍ବ । ខេត្ត គួញ π ិម កន្លះ π ិម កន្លះ π ិម ខេត្ត គួញ ខាងខេត្ត គេ (5) ខ π ិម ខ្លួយ ខាងមិខ្លេយ ខាងខេត្ត ខេត្ត ខេ

१९ଛ. जिस्सा एन जा स्वास्तिक जा स्वासिक जा

- (3) <u>ക്മാ</u> റാപ്പ് പ്രേഷ്ട്ര രാപ്പ്രാപ് മുത്തു പ്രേഷ്ട്ര പ്രാപ്പ്രവുള്ള പ്രേഷ്ട്ര വേട്ടു പ്രവുള്ള പ്യ

இ. "प्राम्य क्रिक हर्ज एक अध्यान के उर्घ मन्तर हमणुशिक भित्रमार स्वाप्त क्रिक में हैं है । अध्यापत क्रिक क्षेत्र क

- 92. (1) At any sitting of the Council of States, while any resolution for the removal of the Vice-President from his office is under consideration, the Chairman, or while any resolution for the removal of the Deputy Chairman from his office is under consideration, the Deputy Chairman, shall not, though he is present, preside, and the provisions of clause (2) of article 91 shall apply in relation to every such sitting as they apply in relation to a sitting from which the Chairman, or, as the case may be, the Deputy Chairman, is absent.
  - (2) The Chairman shall have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, the Council of States while any resolution for the removal of the Vice-President from his office is under consideration in the Council, but, notwithstanding anything in article 100, shall not be entitled to vote at all on such resolution or on any other matter during such proceedings.
- 93. The House of the People shall, as soon as may be, choose two members of the House to be respectively Speaker and Deputy Speaker thereof and, so often as the office of Speaker or Deputy Speaker becomes vacant, the House shall choose another member to be Speaker or Deputy Speaker, as the case may be.
- 94. A member holding office as Speaker or Deputy Speaker of the House of the People—
  - (a) shall vacate his office if he ceases to be a member of the House of the People;
  - (b) may at any time, by writing under his hand addressed, if such member is the Speaker, to the Deputy Speaker, and if such member is the Deputy Speaker, to the Speaker, resign his office; and
  - (c) may be removed from his office by a resolution of the House of the People passed by a majority of all the then members of the House:

Provided that no resolution for the purpose of clause (c) shall be moved unless at least fourteen days' notice has been given of the intention to move the resolution:

Provided further that, whenever the House of the People is dissolved, the Speaker shall not vacate his office until immediately before the first meeting of the House of the People after the dissolution.

- 95. (1) While the office of Speaker is vacant, the duties of the office shall be performed by the Deputy Speaker or, if the office of Deputy Speaker is also vacant, by such member of the House of the People as the President may appoint for the purpose.
  - (2) During the absence of the Speaker from any sitting of the House of the People the Deputy Speaker or, if he is also absent, such person as may be determined by the rules of procedure of the House, or, if no such person is present, such other person as may be determined by the House, shall act as Speaker.
- 96. (1) At any sitting of the House of the People, while any resolution for the removal of the Speaker from his office is under consideration, the Speaker, or while any resolution for the removal of the Deputy Speaker from his office is under consideration, the Deputy Speaker, shall not, though he is present, preside, and the provisions of clause (2) of article 95 shall apply in relation to every such sitting as they apply in relation to a sitting from which the Speaker, or, as the case may be, the Deputy Speaker, is absent.

रढर्ग विज्ञातिक भिष्नुस्तरीम स्नामिश्वर मा भिर्मित भिष्नातिक विज्ञातिक । अक्ष्य भिष्मित्र । अक्ष्य विज्ञातिक । ने स्वरूप विज्ञातिक । अक्ष्य विज्ञातिक । अक्षय विज्ञातिक । अक्ष्य विज्ञातिक

- (९) ല്<u>റ്റ</u> റ്രാസ് महिम प्रसन्न इत्ता-ല്റാ<u>ന്</u> എന്നാര് हु मेण हमजाण दें उच्च एउ तेथा प्रख्या हिम प्रसन्धा होता हमजाण है हमजाण हमजा
- (%) प्राप्त प्रमुख्या प्रमुख्य प्रमुख
- - ; විශාවකද් ඡස්පු ඉබුණු ඉහැමැන් ඉහැමේ යැදුම් යුතු
  - जाभव ेर स्टामा प्रजाभव कि टामा प्रकृतिस्त स्टामा स्टामा

प्रहाण मध्य प्राण्डामा मध्य प्राण्डामा स्थान हे बहुने सन्तर है है से साथ प्राण्डामा स्थान प्राण्डामा स्थान स्थान

हमः আमूर्य सार्ध्यम हाम्स्य विषय विषय हिन्य हुए का स्वर्थ हिन्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ चित्र प्राच्य । ഒരോഥർ क्षित्रस्थान पाल मात्रमान पाल महास्वर्थ । अर्थ का अर्थ स्वर्थ से स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर

- - (%) टुग्ना अप्राण्ड स्थान कर्मिक क्षात्र कार्य क्षात्र क्षात

. इ.स. हे हे हे हैं के साम के कि एक मान्य प्रत्ये के उपार्थ के स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स्व

उच्च त्रिमात्र क्ष्म क्ष्म

- (2) The Speaker shall have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, the House of the People while any resolution for his removal from office is under consideration in the House and shall, notwithstanding anything in article 100, be entitled to vote only in the first instance on such resolution or on any other matter during such proceedings but not in the case of an equality of votes.
- 97. There shall be paid to the Chairman and the Deputy Chairman of the Council of States, and to the Speaker and the Deputy Speaker of the House of the People, such salaries and allowances as may be respectively fixed by Parliament by law and, until provision in that behalf is so made, such salaries and allowances as are specified in the Second Schedule.
- 98. (1) Each House of Parliament shall have a separate secretarial staff:

  Provided that nothing in this clause shall be construed as preventing the creation of posts common to both Houses of Parliament.
  - (2) Parliament may by law regulate the recruitment, and the conditions of service of persons appointed, to the secretarial staff of either House of Parliament.
  - (3) Until provision is made by Parliament under clause (2), the President may, after consultation with the Speaker of the House of the People or the Chairman of the Council of States, as the case may be, make rules regulating the recruitment, and the conditions of service of persons appointed, to the secretarial staff of the House of the People or the Council of States, and any rules so made shall have effect subject to the provisions of any law made under the said clause.

Conduct of Business

- 99. Every member of either House of Parliament shall, before taking his seat, make and subscribe before the President, or some person appointed in that behalf by him, an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule.
- 100. (1) Save as otherwise provided in this Constitution, all questions at any sitting of either House or joint sitting of the Houses shall be determined by a majority of votes of the members present and voting, other than the Speaker or person acting as Chairman or Speaker. The Chairman or Speaker, or person acting as such, shall not vote in the first instance, but shall have and exercise a casting vote in the case of an equality of votes.
  - (2) Either House of Parliament shall have power to act notwithstanding any vacancy in the membership thereof, and any proceedings in Parliament shall be valid notwithstanding that it is discovered subsequently that some person who was not entitled so to do sat or voted or otherwise took part in the proceedings.
  - (3) Until Parliament by law otherwise provides, the quorum to constitute a meeting of either House of Parliament shall be one-tenth of the total number of members of the House.

- (\$) एक्टिया प्राप्त केला हमक्राण दियोणएउ जेक्या ऋखएकां ग्रेंक स्त्रेणए दोणा अप्राप्त जे ग्रेंचाणा, पस्याण अर्थे अर्थे स्वाप्त क्ष्या क्ष्या
- 88. താർ അന്ത്ര അന്ത്ര
- **ുട്. ഗ്രൂപ്പെ സൗയ്യൻ വെട്ട് വെട്ടു വെട്ടു** വെട്ടു വെട്ടു

हणायक स्वर्भण मत्र हर्षक प्रिणकाशक ाद्यं प्राथक होशाम स्वराज रहेन्छ । स्वर्भिं । स्वर्भिं । स्वर्भिं । स्वर्भिं

- ឃុំស្គាស់ ប្រាស្រ្ត ប្រាស្ត្រ បានសង្គ្រាស់ ប្រាស្ត្រ បានសង្គ្រាស់ ប្រាស្ត្រ បានសង្គ្រាស់ ប្រាស្ត្រ បានសង្គ្រាស់ បានសង្គ
- Жट्टेर (%) म्हिन्न पुरामताल क्ष्य क्ष्य कार्य क्ष्य कार्य क्ष्य कार्य क्ष्य कार्य कार कार्य कार कार्य कार्

IST X4I8

भेष स्वर्ण्य मेस्स्वराभवर्तमा पाठवर्णाम हमण्याच्या भा<u>भवर</u>भण उपा<u>यर</u>्व भारत स्वर्णाच्याम भारत स्वर्णाम स्वर्णाम

- (3) വ്യാഷണ് ചുര് മാക്ക് വരുന്ന ക്രാക്ക് വരുന്ന ക്രാക്ക് വരുന്ന ക്രാക്ക് വരുന്ന പ്രവേഷന് വരുന്ന പരുത്തെ വരുന്ന പരുത്തെ വരുന്ന പരുത്തെ വരുന്ന പരുത്തെ വരുന്ന പരുത്തെ വരുന്ന പരുത്തെ വരുന്നു പരുത്തെ പര

(4) If at any time during a meeting of a House there is no quorum, it shall be the duty of the Chairman or Speaker, or person acting as such, either to adjourn the House or to suspend the meeting until there is a quorum.

Disqualifications of Members

- 101. (1) No person shall be a member of both Houses of Parliament and provision shall be made by Parliament by law for the vacation by a person who is chosen a member of both Houses of his seat in one House or the other.
  - (2) No person shall be a member both of Parliament and of a House of the Legislature of a State ^{1***}, and if a person is chosen a member both of Parliament and of a House of the Legislature of ²[a State], then, at the expiration of such period as may be specified in rules³ made by the President, that person's seat in Parliament shall become vacant, unless he has previously resigned his seat in the Legislature of the State.
  - (3) If a member of either House of Parliament—
  - (a) becomes subject to any of the disqualifications mentioned in 4[clause (1) or clause (2) of article 102], or
  - ⁵[(b) resigns his seat by writing under his hand addressed to the Chairman or the Speaker, as the case may be, and his resignation is accepted by the Chairman or the Speaker, as the case may be,] his seat shall thereupon become vacant:
  - ⁶[Provided that in the case of any resignation referred to in sub-clause (b), if from information received or otherwise and after making such inquiry as he thinks fit, the Chairman or the Speaker, as the case may be, is satisfied that such resignation is not voluntary or genuine, he shall not accept such resignation.]
  - (4) If for a period of sixty days a member of either House of Parliament is without permission of the House absent from all meetings thereof, the House may declare his seat vacant:

Provided that in computing the said period of sixty days no account shall be taken of any period during which the House is prorogued or is adjourned for more than four consecutive days.

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, "such a State".

³ See the Prohibition of Simultaneous Membership Rules, 1950, published with the Ministry of Law Notification No. F. 46/50-C, dated the 26th January, 1950, Gazette of India, Extraordinary, p. 678.

Subs. by the Constitution (Fifty-second Amendment) Act, 1985, s. 2, for "clause (1) of article 102" (w.e.f. 1-3-1985).

⁵ Subs. by the Constitution (Thirty-third Amendment) Act, 1974, s. 2, for sub-clause (b).

⁶ Ins. by s. 2, *ibid*.

ठहर पीएम ठद्रका भरमभ

- (୨) अठीं प्राप्त एक स्वर्मा के स्वर्ण के स्वर्ण के साथ माधामा के स्वर्ण कि स्वर्ण के स्वर्ण के
  - ರೂಕಿತ ಸ್ಥಾಪಕ್ಷ ಸುಚಿತ ಆತಂದು ತಿನ್ನಾಗು ತಲ್ಲಿತ ಆಹಳುಗು ತ್ರಪ್ತ ಹಾಗು ತ್ರಪ್ತ ಹಾಗು ತ್ರಪ್ತ ಹಾಗು ತ್ರಪ್ತ ಹಾಗು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ ಹಿಡು ಪ್ರಿ ಹಿಡು ಪ್ರಸ್ತಿ
  - ショカ もをもっま しゅっか いぬぐ 国際の心 (3)
  - ് പ്രോത് സ് ത്രയ് പ്രാത്ത് വേട്ടായ വുടുന്ന വുടുന്ന വുടുന്നു. (ട്രി) $2\sqrt{2}$ വുടുന്നു വുടുന് വുടുന്നു വുട്നു വുടുന്നു വുടുന്നു വ
  - एसळ्ट ए उच्चा कि सम्बाद प्रत्य सक्त का स्वाद प्रत्य सक्त प्रत्य सक्त प्रत्य सक्त प्रत्य स्वाद प्रत्य स्वाद प्रत्य स्वाद प्रत्य स्वाद प्रत्य स्वाद प्रत्य स्वाद स

ी जार है जिया है से सिर्मा किया है स

(8) ದ್ವದು अथा कुथा मात्र कार किया किया किया किया किया किया कार कार क्षेत्र क

១៤ ហ<u>មស</u>អ១ គសភា ហៃ៩៤៥ ហាម<u>សមារា</u> ខេត្តតំ ក្នុន្តរា គួល គសភា ហៅ១ភ្នំគត្ថ មាំងក្នុង ខែកាន្ត និងក្នុន្តរា ខេត្ត ខេ

^{8.} അക്കാര നെയ്ക്കുന്ന എന്നു ക്രാവി അക്കാന നെയ്ക്കുന്ന നെയ്ക്കുന്ന പ്രവേശ ക്രാവി നെയ്ക്കുന്ന നേട്ട് പ്രവേശ പ്രവ

ଲେ. সିକ୍ୟୋଟ ସଂଗଠ<u>ନ ନି</u>ଷ୍ଟ ଅନୁପ୍ରଥିକ ଅନ୍ତର ଅନ୍

a ചാന്ധാനിയ ഉഴും , ഉയാന് ന്ധ്യാക്ക് വേയ്യ് പ്രൂപ്പ് വേയ്യ് വിത്യായ് വെയ്യ് വേയ്യ് വേയ്യ് വേയ്യ് വേയ്യ് വേയ്യ് വ രിയായ്യ് പുറ്റം വേയ്യ് വേയ്യ് പുറ്റം വേയ്യ് പുറ്റം വേയ്യ് പുറ്റം വേയ്യ് വേയ്യ് പുറ്റം വേയ്യ് വേയ്യ് വേയ്യ് പു

ହ. ୯୬ ଅଟେ ଜ୍ୟା ଓ ଅଟେ ଓ ଅଟେ ଓ ଅଟେ ଓ ଅଟେ ଜ୍ୟା ଅଟେ ଓ ଜ୍ୟା ଅଟେ ଜ୍ୟା ଅଟେ ଜ୍ୟା ଆଧାର ବିଷ୍ଟ୍ର ଅଟେ ଜ୍ୟା ଆ ଏହି ଓ ଜ୍ୟା ଆ

- **102.** (1) A person shall be disqualified for being chosen as, and for being, a member of either House of Parliament—
  - (a) if he holds any office of profit under the Government of India or the Government of any State, other than an office declared by Parliament by law not to disqualify its holder;
    - (b) if he is of unsound mind and stands so declared by a competent court;
    - (c) if he is an undischarged insolvent;
  - (d) if he is not a citizen of India, or has voluntarily acquired the citizenship of a foreign State, or is under any acknowledgment of allegiance or adherence to a foreign State;
    - (e) if he is so disqualified by or under any law made by Parliament.
  - ¹[Explanation.—For the purposes of this clause] a person shall not be deemed to hold an office of profit under the Government of India or the Government of any State by reason only that he is a Minister either for the Union or for such State.
  - ²[(2) A person shall be disqualified for being a member of either House of Parliament if he is so disqualified under the Tenth Schedule.]
- ³[103. (1) If any question arises as to whether a member of either House of Parliament has become subject to any of the disqualifications mentioned in clause (1) of article 102, the question shall be referred for the decision of the President and his decision shall be final.
  - (2) Before giving any decision on any such question, the President shall obtain the opinion of the Election Commission and shall act according to such opinion.]
- 104. If a person sits or votes as a member of either House of Parliament before he has complied with the requirements of article 99, or when he knows that he is not qualified or that he is disqualified for membership thereof, or that he is prohibited from so doing by the provisions of any law made by Parliament, he shall be liable in respect of each day on which he so sits or votes to a penalty of five hundred rupees to be recovered as a debt due to the Union.

Subs. by the Constitution (Fifty-second Amendment) Act, 1985, s. 3, for "(2) For the purposes of this article" (w.e.f. 1-3-1985)

² Ins. by s. 3, *ibid*. (w.e.f. 1-3-1985).

Art. 103 has been successively subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 20 (w.e.f. 3-1-1977) and the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 14 to read as above (w.e.f. 20-6-1979).

- ठहर्र प्रोरम भारद्ध्य भरमभ्म .202

- द्रुक्त हर्द्य का त्रामा ह्रण्य त्र त्रुक्त वर्ष का भाममा त्र हर्ष का हमार्ग का हमार्ग का
- - ीहर से बर्ध में हो से हो कि एक प्रार्थ कि से प्रार्थ कि स
- क्रिस्ट के साथ प्राप्त के किरान्त के कार्य कार्य कार्य के कार्य कार कार्य कार कार्य कार्
- हदिष्ण्य सहत $^{\circ}$ य भहम $^{\circ}$ त प्रस्ता भार्त्रे सम्प्रत हर्द्य भार्त्रे सम्प्रत हर्द्य भार्त्रे सम्प्रत हर्द्य भार्त्रे सम्प्रत स्वर्ध सम्प्रत स्वर्ध सम्प्रत स्वर्ध सम्प्रत स्वर्ध सम्प्रत स्वर्ध सम्प्रत सम्प्रत
- ्रिट केंक्र महारा जो कार्या ने कार्या केंक्र हैं है केंक्र सहस्र केंक्र केंक्र केंक्र सहस्र केंक्र केंक्र
- हुए। अक्रेट्र ताब्रक्ष क्षेत्र क्षे
- - (%) क्यां में मान स्वाप्त के स्वप्त के स्वप्त

९०१. प्रेसिम अ<u>भक्</u>र एस हिन्सी हुन स्वाप्त हुन स्वाप्त हुन स्वाप्त हुन स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स्वापत स

നുള്ള उभर अस्या आस्य करा। ।

क्षित्र कार्य अस्य प्रस्ता भूम स्थान से स्वर्थ ते स्वर्थ ते स्वर्थ ता से स्वर्थ ता स्वर्थ ता से स्वर्थ ता से स्वर्थ ता से स्वर्थ ता से से सिवर अस्वर्थ ता से से सिवर ता सि

s. ପുമുട്ടെ (ជ្រុខជ្រះ្ទនល័ន លះអង,៣ឃា) ជា.៣.។ ខំនងខំ ការ លះកាល់ ខំន ជ លះអង,៣ជីជា ៣៣ គេការ ចានជ លួនទ្រុខ (ជ្រុខអម,៧នា លះអង,៣ឃា) ជា.៣.។ ខំនងខំ ការ លះកាល់ ខំន ជ ធ្វាឃុំ ក្រុការ ॥

ടെ. വുമുന്നു ഇട്ടോ നി വെയ്യ (ജ്യാട്ട് പ്രസ്ത്ര ക്രോട്ട് വുന്നു വെയ്യ (ജ്യാട്ട് വുന്നു വെയ്യ (ജ്യാട്ട് വുന്നു വെയ്യ വുന്നു വെയ്യ വുന്നു വുന്യ

Powers, Privileges and Immunities of Parliament and its Members

- 105. (1) Subject to the provisions of this Constitution and to the rules and standing orders regulating the procedure of Parliament, there shall be freedom of speech in Parliament.
  - (2) No member of Parliament shall be liable to any proceedings in any court in respect of any thing said or any vote given by him in Parliament or any committee thereof, and no person shall be so liable in respect of the publication by or under the authority of either House of Parliament of any report, paper, votes or proceedings.
  - (3) In other respects, the powers, privileges and immunities of each House of Parliament, and of the members and the committees of each House, shall be such as may from time to time be defined by Parliament by law, and, until so defined, ¹[shall be those of that House and of its members and committees immediately before the coming into force of section 15 of the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978.]
  - (4) The provisions of clauses (1), (2) and (3) shall apply in relation to persons who by virtue of this Constitution have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, a House of Parliament or any committee thereof as they apply in relation to members of Parliament.
- 106. Members of either House of Parliament shall be entitled to receive such salaries and allowances as may from time to time be determined by Parliament by law and, until provision in that respect is so made, allowances at such rates and upon such conditions as were immediately before the commencement of this Constitution applicable in the case of members of the Constituent Assembly of the Dominion of India.

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 15, for certain words (w.e.f. 20-6-1979).

എന്തിലോ സ്ക്രദ്പ് , ര്യാ ചെന്നു ചെന്നു ചെന്നു ചെന്നു പ്രവേശാ ചെന്നു പ്രവേശ പ്

- (s) លិនដែលការពេលពេល ៤៥១ នេះ បានការពេល ៤៥១ នេះ បានការពេល ៤៥១ នេះ បានការពេល ៤៩១ នេះ បានការពេល ៤៩១ នេះ បានការពេល ៤៩១ នេះ បានការពេល ខេត្ត នេះ បានេះ បានការពេល ខេត្ត នេះ បានការពេល ខេត្ត នេ
- (%) ठुटा तुर्ग त्या स्थान क्षान क्ष
- ട്രെക്കാവ് നു് നും ഇംഗുവി ത്രാക്ക് ക്രാക്ക് വ്യായ് നുട്ടുവരുന്നു വെയ്യ ക്രാക്ക് വ്യായ് പ്രത്യ വ്യായ് പ്രത്യ പ്ര
- (8) <u>അट</u>ेर (९), (६) प्रस्ञूण (ക്) ह्र माधिरावणीय प्या अमर्वीखणी स्ट्रंग इखा इखा येथहा सहस्रा स्ट्रंग सहस्र स्ट्रंग प्रस्ति स्ट्रंग प्रस्ति स्ट्रंग प्रस्ति स्ट्रंग स्ट्रंग प्रस्ति स्ट्रंग स
- 302. स्थान उत्तरी उपारिष्ठम मध्य विषय होते हैं जिल्ला है स्थान स्थान है है है स्थान स्थान स्थान है है है स्थान स्थान स्थान है है स्थान स्था

Legislative Procedure

- **107.** (1) Subject to the provisions of articles 109 and 117 with respect to Money Bills and other financial Bills, a Bill may originate in either House of Parliament.
  - (2) Subject to the provisions of articles 108 and 109, a Bill shall not be deemed to have been passed by the Houses of Parliament unless it has been agreed to by both Houses, either without amendment or with such amendments only as are agreed to by both Houses.
  - (3) A Bill pending in Parliament shall not lapse by reason of the prorogation of the Houses.
  - (4) A Bill pending in the Council of States which has not been passed by the House of the People shall not lapse on a dissolution of the House of the People.
  - (5) A Bill which is pending in the House of the People, or which having been passed by the House of the People is pending in the Council of States, shall, subject to the provisions of article 108, lapse on a dissolution of the House of the People.
- 108. (1) If after a Bill has been passed by one House and transmitted to the other House—
  - (a) the Bill is rejected by the other House; or
  - (b) the Houses have finally disagreed as to the amendments to be made in the Bill; or
  - (c) more than six months elapse from the date of the reception of the Bill by the other House without the Bill being passed by it, the President may, unless the Bill has elapsed by reason of a dissolution of the House of the People, notify to the Houses by message if they are sitting or by public notification if they are not sitting, his intention to summon them to meet in a joint sitting for the purpose of deliberating and voting on the Bill: Provided that nothing in this clause shall apply to a Money Bill.
  - (2) In reckoning any such period of six months as is referred to in clause (1), no account shall be taken of any period during which the House referred to in sub-clause (c) of that clause is prorogued or adjourned for more than four consecutive days.
  - (3) Where the President has under clause (1) notified his intention of summoning the Houses to meet in a joint sitting, neither House shall proceed further with the Bill, but the President may at any time after the date of his notification summon the Houses to meet in a joint sitting for the purpose specified in the notification and, if he does so, the Houses shall meet accordingly.
  - (4) If at the joint sitting of the two Houses the Bill, with such amendments, if any, as are agreed to in joint sitting, is passed by a majority of the total number of members of both Houses present and voting, it shall be deemed for the purposes of this Constitution to have been passed by both Houses:

ಪರ್ಜನ್ನು ಮೂರಿಕುಂದಿ ಎಲ್ಲ

- - (a) ග්හන්තට 909 யසෆූම 908 ක ක්හේතරාම මර්මාන්ත කියලා පරිස්ත්ව 909 වන නියලා මහ මත්තර මත විස්ත්ව මත්තර මත්තර
  - । दर्शन्तर्थः शिष्ण्यास , ग्रह्नर्द्धः भर्गन्थः भर्माः हुम व्यापालस्कं, सम्म गिष्ठ प्रदे ग्रह्मुभार रह्णाः (३)
  - । दक्षवर्ष्ट राजग्रास माराजान सार्वा प्राप्त होता हुए होता स्वरंत होता स्वरंत होता स्वरंत जात स्वरंत जात होता स
  - (६) ट॰ण ाजेह्र साहित्र हिन्द हिन्

- मजीम रश्राप्रका जिल्ला अर्थ स्थापिक १०१

- सण्यस ४<u>भन्</u>र सम्म टाइर्न माम्पर्यम जाभेर टामा एमम टाइर्न मम हो ४ (१)
  - എക്കുന് ; क्रिड क्रिक हो हो हे हे जहाँ सामर्थ्यम (ख)

  - (5) सहस्यान के जिल्ला प्राप्त के जिल्ला के जि

खिळता गुरुणस्था गुरुणस्था सहस्य हिन्स । अड्डिस्ट विकास विकास विकास हिन्स सामित है स्वास स्वास स्वास स्वास स्वास त्या स्वास स्वास स्वास त्या स्वास त्या स्वास त्या स्वास स्वास स्वास त्या स्वास त्या स्वास स्वास

॥ दर्भग्रभ्य ब्रिस्तरीष्ठ ग्णिर १०४भिदर्क स्रोटाम ५५५मा ब्रिस्तर्थं

- (%) भेठळम् आरुणि प्राप्त ११) ४८ ४५ अच्च प्राप्त १५० भेटल स्ट्रम प्राप्त १५० १६४ अच्च अरुपास्त प्राप्त १५० भेटल भेटल प्राप्त १५० भेटल भेटल प्राप्त १५० भेटल भेटल प्राप्त १५० भेटल भेटल प्राप्त १५० भेटल प्राप्त १५० भेटल प्राप्त १५० भेटल प्राप्त १
- (8) केंद्रा एटाणि सिंहिमत्र त्रीय एस, एम्स्याम हिमत्र त्रेप्य एक्साम्याम हिस्सान्य हिमत्र स्वाम्य हिमत्र स्वाम्य एक्सान्य एक्सा

Provided that at a joint sitting—

- (a) if the Bill, having been passed by one House, has not been passed by the other House with amendments and returned to the House in which it originated, no amendment shall be proposed to the Bill other than such amendments (if any) as are made necessary by the delay in the passage of the Bill;
- (b) if the Bill has been so passed and returned, only such amendments as aforesaid shall be proposed to the Bill and such other amendments as are relevant to the matters with respect to which the Houses have not agreed; and the decision of the person presiding as to the amendments which are admissible under this clause shall be final.
- (5) A joint sitting may be held under this article and a Bill passed thereat, notwithstanding that a dissolution of the House of the People has intervened since the President notified his intention to summon the Houses to meet therein.
- **109.** (1) A Money Bill shall not be introduced in the Council of States.
  - (2) After a Money Bill has been passed by the House of the People it shall be transmitted to the Council of States for its recommendations and the Council of States shall within a period of fourteen days from the date of its receipt of the Bill return the Bill to the House of the People with its recommendations and the House of the People may thereupon either accept or reject all or any of the recommendations of the Council of States.
  - (3) If the House of the People accepts any of the recommendations of the Council of States, the Money Bill shall be deemed to have been passed by both Houses with the amendments recommended by the Council of States and accepted by the House of the People.
  - (4) If the House of the People does not accept any of the recommendations of the Council of States, the Money Bill shall be deemed to have been passed by both Houses in the form in which it was passed by the House of the People without any of the amendments recommended by the Council of States.
  - (5) If a Money Bill passed by the House of the People and transmitted to the Council of States for its recommendations is not returned to the House of the People within the said period of fourteen days, it shall be deemed to have been passed by both Houses at the expiration of the said period in the form in which it was passed by the House of the People.
- 110. (1) For the purposes of this Chapter, a Bill shall be deemed to be a Money Bill if it contains only provisions dealing with all or any of the following matters, namely:—
  - (a) the imposition, abolition, remission, alteration or regulation of any tax;
  - (b) the regulation of the borrowing of money or the giving of any guarantee by the Government of India, or the amendment of the law with respect to any financial obligations undertaken or to be undertaken by the Government of India;
  - (c) the custody of the Consolidated Fund or the Contingency Fund of India, the payment of moneys into or the withdrawal of moneys from any such Fund;
    - (d) the appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of India;

- सम्मा मडीम राजाता किरहरेर

- णज्ञस्तूम ग्रीठम॰० प्रान्तम॰० र्राभव्दर्क गिग्रुटोर्ड क्रिस्टिप्टान्ड गाभ्रेक्ष लाग्न प्रमुल ह्रम टीर्ड (९)

ਹਕੰਖ ਆਫ਼ੁਲੀਖਕੰਡ ਆਗ਼ਾਨਿ ਫ਼ੁਲਕੰਨ ਲਲੰਨ ਲੰਨ ਭੀਠਜਾਂਨ யਾहिमਾਨ हर्यम ਆਨਿਡ ਨ<u>ੰਨਜ਼ਾ</u> யலுக்க கள்கை

- मरीज गारजसभर पारम आपार्वेस्टर्वेस स्वार्थस्म गारीर गारिक पार्टें अ

- ॥ १५४ स्टर्श्टाण्डरुणार्यं एक सर्वेश सिर्वेश सिर्वेश विषय (१)
- (%) ट॰ण のगेए छे<u>टर</u> のगेर्ण लँग्५-प्रेक॰चलाज्ञू दॅंक्डन्ना छे<u>टर</u> लगेए लँग्५टर लम्ब॰णमालाज रेड्न्ड
- (8) टुग्ण अगु सेट्र अगेर्ण अर्थिय प्रस्ते प्रस्ते प्रस्ते प्रस्ते हिन्स अर्था अर्थे अर्थे के स्वाप्त स्वाप्त
- (७) विष्ण एमें प्राप्त केंद्र एक प्रमुख्त कारण प्रत्येत सहस्या होता वाज कारण सहस्य प्रमुख्त कारण प्रत्येत प्रमुख्य प्रम
- 922 जाही जाहिए वाजर के जाहिए के जाहिए
  - हर अर्दे मही जा<u>भक</u>्रभग जापार्क्सार्व, जापार्वास , जारमसम, हरें रें र्रदे (त्रा)

  - - (स) ग्रेस्ट प्राचित्र का उत्तर हें कि स्वाप्त का अधिक स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स

- (e) the declaring of any expenditure to be expenditure charged on the Consolidated Fund of India or the increasing of the amount of any such expenditure;
- (f) the receipt of money on account of the Consolidated Fund of India or the public account of India or the custody or issue of such money or the audit of the accounts of the Union or of a State; or
  - (g) any matter incidental to any of the matters specified in sub-clauses (a) to (f).
- (2) A Bill shall not be deemed to be a Money Bill by reason only that it provides for the imposition of fines or other pecuniary penalties, or for the demand or payment of fees for licences or fees for services rendered, or by reason that it provides for the imposition, abolition, remission, alteration or regulation of any tax by any local authority or body for local purposes.
- (3) If any question arises whether a Bill is a Money Bill or not, the decision of the Speaker of the House of the People thereon shall be final.
- (4) There shall be endorsed on every Money Bill when it is transmitted to the Council of States under article 109, and when it is presented to the President for assent under article 111, the certificate of the Speaker of the House of the People signed by him that it is a Money Bill.
- 111. When a Bill has been passed by the Houses of Parliament, it shall be presented to the President, and the President shall declare either that he assents to the Bill, or that he withholds assent therefrom:

Provided that the President may, as soon as possible after the presentation to him of a Bill for assent, return the Bill if it is not a Money Bill to the Houses with a message requesting that they will reconsider the Bill or any specified provisions thereof and, in particular, will consider the desirability of introducing any such amendments as he may recommend in his message, and when a Bill is so returned, the Houses shall reconsider the Bill accordingly, and if the Bill is passed again by the Houses with or without amendment and presented to the President for assent, the President shall not withhold assent therefrom.

Procedure in Financial Matters

- 112. (1) The President shall in respect of every financial year cause to be laid before both the Houses of Parliament a statement of the estimated receipts and expenditure of the Government of India for that year, in this Part referred to as the "annual financial statement".
  - (2) The estimates of expenditure embodied in the annual financial statement shall show separately—
  - (a) the sums required to meet expenditure described by this Constitution as expenditure charged upon the Consolidated Fund of India; and (b) the sums required to meet other expenditure proposed to be made from the Consolidated Fund of India, and shall distinguish expenditure on revenue account from other expenditure.
  - (3) The following expenditure shall be expenditure charged on the Consolidated Fund of India—

- - ॥ मर्जर ४६ ग्राप्ताम् १ गारुमण भारामधम भागायामधरम<u>म्</u>जार रहस्त्रं (छ) भार (ष्र) ४<u>२ष</u> -८७ (स)

प्रकृष्ठ होत्य प्रकृष्ठ हात्य हात्र हात्य हात्र हात्य हात्र हात्य हात्य हात्य हात्र हात्य हात्

. महीछ हस्रणास्थ्र स्वार्थम गणमस्छ

- खिण्यमण्य शहर्ष खिल्ल भिण्याह्म हेन्स रिम॰ शिल्ल भिल्ल श्रि श्रि । $\mathbf{r}$ भिष्म प्रिक्र भिष्म भूक भिष्म भ
  - ब्बूटक मञ्जाल प्रभीत विक्रसम्बद्ध हे ब्लिस विमासूजाल विज्ञा (a)
  - ് Habe വ്യായ് വ്യായ് പ്രത്യേഷ കായി വ്യായ് പ്രത്യേഷ കാരാ പ്രത്യേഷ വരുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത
  - भूचक्र प्रायस स्वयं ॥ स्वयं प्रायम प्रायस्य प्रायम प्राय
  - निजाद $\sqrt{2}$ प्रसम्बद्ध प्रसम्बद्ध भेन्छ । अराजिस मार्थ प्रसम्बद्ध भारत । अराजिस मार्थ प्रसम्बद्ध । अराजिस मार्थ प्रमार्थ प्रसम्बद्ध । अराजिस मार्थ प्रमार्थ प्रसम्बद्ध । अराजिस मार्थ प्रमार्थ । अराजिस मार्थ प्रसम्बद्ध । अराजिस मार्थ प्रमार्थ । अराजिस मार्थ । अराजिस मार्य । अराजिस मार्थ । अराजिस मार्य । अराजिस मार्य । अराजिस मार्थ । अराजिस मार्थ । अराजिस मार्य । अराजिस मार्य

- (a) the emoluments and allowances of the President and other expenditure relating to his office;
- (b) the salaries and allowances of the Chairman and the Deputy Chairman of the Council of States and the Speaker and the Deputy Speaker of the House of the People;
- (c) debt charges for which the Government of India is liable including interest, sinking fund charges and redemption charges, and other expenditure relating to the raising of loans and the service and redemption of debt;
- (d) (i) the salaries, allowances and pensions payable to or in respect of Judges of the Supreme Court;
  - (ii) the pensions payable to or in respect of Judges of the Federal Court;
- (*iii*) the pensions payable to or in respect of Judges of any High Court which exercises jurisdiction in relation to any area included in the territory of India or which at any time before the commencement of this Constitution exercised jurisdiction in relation to any area included in ¹[a Governor's Province of the Dominion of India];
- (e) the salary, allowances and pension payable to or in respect of the Comptroller and Auditor-General of India;
- (f) any sums required to satisfy any judgment, decree or award of any court or arbitral tribunal;
- (g) any other expenditure declared by this Constitution or by Parliament by law to be so charged.
- 113. (1) So much of the estimates as relates to expenditure charged upon the Consolidated Fund of India shall not be submitted to the vote of Parliament, but nothing in this clause shall be construed as preventing the discussion in either House of Parliament of any of those estimates.
  - (2) So much of the said estimates as relates to other expenditure shall be submitted in the form of demands for grants to the House of the People, and the House of the People shall have power to assent, or to refuse to assent, to any demand, or to assent to any demand subject to a reduction of the amount specified therein.
  - (3) No demand for a grant shall be made except on the recommendation of the President.

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for "a Province corresponding to a State specified in Part A of the First Schedule".

- $\mathbf{R}$ ക്രാത് വേട്ട വരുന്നു പ്രത്യ വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്
- മാറ്റ് താന്ത്ര ന്ന്റ് ന്നൂട്ട നാന്ത്ര ന്നൂട്ട നാന് നാന്ത്ര നാന്ത്ര
- - ; யിറනයා സമ്പര് ചച്ചിസ് ജമാറ്റ് പ്രക്യ പര്ഷ്ട്ര പ്രക്യാന് ജന്റ് വുടുന്നു പ്രക്യാന് പ്രക്യാന് പ്രക്യാന് പ്രക്യാന്
- නිර් ඇති වි වි भामक भस्त हुट स्थान स्थान हैं स्थान स
- ്യായ് സ്വാച് വരു പ്രത്യത്ത് പട്ടെ ന്ന് പട്ടാരു പ
- - । प्रसन्द हुसा हा सामा का सामा का सामा का साम का अल्लाहर आस्टर हुम का अल्लाहर सामा आसा सामा सामा सामा सामा साम

- (९) गोम्पामा माह्य स्ट्रें स्ट्रिंग हिल्ला प्रक्रित राष्ट्रिया है है। विकास स्ट्रें स्ट्रें स्ट्रें स्ट्रें स्ट्रेंस स
- (3) ത്കെട്രേ സ്വാത് വേര്യ ക്യൂപ് പ്രശ്ചാത് വേര്യ പ്രവേശ ക്യൂപ് പ്രശ്ചാത്ര വേര്യ പ്രവേശ ക്യൂപ് പ്രവേശ ക്രൂപ് പ്രവേശ ക്യൂപ് പ്രവേശ ക്രൂപ് പ്രവേശ ക്രവേശ ക്രൂപ് പ്രവേശ പ്രവേശ ക്രവേശ ക്രൂപ് പ്രവേശ ക്രവര പ്രവേശ ക്രൂപ് പ്രവേശ ക്രവേശ ക്രവര
- (a) मेल<u>अर्थ प्रज्ञास प्रस्तान प्रस्तान प्रस्तान प्रस्तान प्रम</u>्हा अप्रसाम <u>भर</u>्य हिल्ले (a)

- 114. (1) As soon as may be after the grants under article 113 have been made by the House of the People, there shall be introduced a Bill to provide for the appropriation out of the Consolidated Fund of India of all moneys required to meet—
  - (a) the grants so made by the House of the People; and
  - (b) the expenditure charged on the Consolidated Fund of India but not exceeding in any case the amount shown in the statement previously laid before Parliament.
  - (2) No amendment shall be proposed to any such Bill in either House of Parliament which will have the effect of varying the amount or altering the destination of any grant so made or of varying the amount of any expenditure charged on the Consolidated Fund of India, and the decision of the person presiding as to whether an amendment is inadmissible under this clause shall be final.(3) Subject to the provisions of articles 115 and 116, no money shall be withdrawn from the Consolidated Fund of India except under appropriation made by law passed in accordance with the provisions of this article.

115. (1) The President shall—

- (a) if the amount authorised by any law made in accordance with the provisions of article 114 to be expended for a particular service for the current financial year is found to be insufficient for the purposes of that year or when a need has arisen during the current financial year for supplementary or additional expenditure upon some new service not contemplated in the annual financial statement for that year, or
- (b) if any money has been spent on any service during a financial year in excess of the amount granted for that service and for that year, cause to be laid before both the Houses of Parliament another statement showing the estimated amount of that expenditure or cause to be presented to the House of the People a demand for such excess, as the case may be.
- (2) The provisions of articles 112, 113 and 114 shall have effect in relation to any such statement and expenditure or demand and also to any law to be made authorising the appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of India to meet such expenditure or the grant in respect of such demand as they have effect in relation to the annual financial statement and the expenditure mentioned therein or to a demand for a grant and the law to be made for the authorisation of appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of India to meet such expenditure or grant.
- 116. (1) Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Chapter, the House of the People shall have power—
  - (a) to make any grant in advance in respect of the estimated expenditure for a part of any financial year pending the completion of the procedure prescribed in article 113 for the voting of such grant and the passing of the law in accordance with the provisions of article 114 in relation to that expenditure;

- 822. **೧೨೨ ಹುಪ್ತಾರ್ ಜನವು ಗ್ರಾಮಿಕ್ಕಾಗಿ ಜನ್ನ ಗ್ರಾಮಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ್ಯ ಜನ್ನ ಗ್ರಾಮಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾನ್ ಸ್ಥಾರ್ ಜನ್ನ ಸ್ಥಾರ್ ಜನವನ್ನ ಸ್ಥಾರ್ ಜನ್ನ ಸ್ಥಾರ್ ಜನವನ್ನ ಸ್ಥ ಸ್ಥಾರ್ ಜನಾ ಸ್ಥಾರ್ ಜನ್ನ ಸ್ಥಾರ್ ಜನಾ ಸ್ಥಾರ್ ಜನ್ಗ ಸ್ಥಾರ್ ಜನಾ ಸ್ಥಾರ್**
  - (M) ट्रेंण अन्य स्ट्रिस इसर अस्ट्रिस प्राचित अन्य प्राचित हो।
  - យល្អមារាធ្វេះ , ឃាអាប្រមារ្យ អានសាប នៃស្មាបនាវិទ្យា ស្រែសាបនាវិទ្យា នៃស្មានស្មាល ស្រែសាប្រ មានសាប । ប្រសាស សាប្រ ខាត់ សាប្រ ខាត់

മാമണുന്നു ചെയ്ക്ക് വിശ്യായ എന്നു പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രത്യ വിശ്യായ എന്നു പ്രവേശം പ്രവേശ

- (%) റ്റേഷമ്പ് ഉപ്പെട്ടെ നെലുക്ക് നെലുക്ക് നെലുക്ക് പ്രവേശം വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്ന പ്രവേശം ഉപ്പെട്ടെ വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്നു. വരുക്കുന്ന വരുക്കുന്നു പ്രവേശം വരുക്കുന്നു പ്രവേശം പ്
- (%) प्रसम्भात १८६ तम्बर्ध स्थाप १८६ कथा अस्तर्भ विषया साम्रात्त स्थाप स्थाप

— ४<u>र्छाभ</u> ४र्डाञ्च पा<u>भक्</u>ष४७ मा४पाडाञ्च, ४र्डोरमर्क. २२२

- នៅឯកអន្ត នេះបានមន្ត នេះបានក្រុម ការបាន នេះបាន នេះ
- മംവിപ്പഴ്ച പടതം വുല്യായ മുപ്പിയ നുഴുപ്പെ ത്രാച്ച നുഴുപ്പെ നുഴുപ്പെ വുട്ടു പ്രാപ്പെ ക്രാപ്പ് വുട്ടു പ്രാപ്പെ വുട്ടു പ്രാപ്പെ വുട്ടു പ്രാപ്പെ വുട്ടു പ്രാപ്പെ വുട്ടു വുട്ട
- (3) আতাদের স্বর্গের অভ্যান্ত আন্তর্গা সন্তর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার অভ্যান্তর্গার অভ্যান্তর্গার অভ্যান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার অভ্যান্তর্গার অভ্যান্তর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার আক্রর্গার অভ্যান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্ত সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর্গার সম্প্রান্তর সম্প্রান্তর সম্প্রান্ত সম্প্রান্ত সম্প্রান্ত সম্প্রান্

- (b) to make a grant for meeting an unexpected demand upon the resources of India when on account of the magnitude or the indefinite character of the service the demand cannot be stated with the details ordinarily given in an annual financial statement;
- (c) to make an exceptional grant which forms no part of the current service of any financial year; and Parliament shall have power to authorise by law the withdrawal of moneys from the Consolidated Fund of India for the purposes for which the said grants are made.
- (2) The provisions of articles 113 and 114 shall have effect in relation to the making of any grant under clause (1) and to any law to be made under that clause as they have effect in relation to the making of a grant with regard to any expenditure mentioned in the annual financial statement and the law to be made for the authorisation of appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of India to meet such expenditure.
- 117. (1) A Bill or amendment making provision for any of the matters specified in sub-clauses (a) to (f) of clause (1) of article 110 shall not be introduced or moved except on the recommendation of the President and a Bill making such provision shall not be introduced in the Council of States:
  - Provided that no recommendation shall be required under this clause for the moving of an amendment making provision for the reduction or abolition of any tax.
  - (2) A Bill or amendment shall not be deemed to make provision for any of the matters aforesaid by reason only that it provides for the imposition of fines or other pecuniary penalties, or for the demand or payment of fees for licences or fees for services rendered, or by reason that it provides for the imposition, abolition, remission, alteration or regulation of any tax by any local authority or body for local purposes.
  - (3) A Bill which, if enacted and brought into operation, would involve expenditure from the Consolidated Fund of India shall not be passed by either House of Parliament unless the President has recommended to that House the consideration of the Bill.

Procedure Generally

- 118. (1) Each House of Parliament may make rules for regulating, subject to the provisions of this Constitution, its procedure and the conduct of its business.
  - (2) Until rules are made under clause (1), the rules of procedure and standing orders in force immediately before the commencement of this Constitution with respect to the Legislature of the Dominion of India shall have effect in relation to Parliament subject to such modifications and adaptations as may be made therein by the Chairman of the Council of States or the Speaker of the House of the People, as the case may be.

- जिन्स प्रहृत मिन प्रस्ति प्रमान प्रमान माराजन माराजन माराजन माराजन माराजन प्रमान स्थान स्था
- ഴ<u>യ്ല</u>ം നാന്ത്യര് പെര്യേമ ഉപ്പെരുന്ന വിവാധ പ്രവാധ പ്രവാധ പ്രായ്ക്ക് പ്രവാധ പ്
- ന് कारण स्टान्स स्टान्स स्टान्स कराम स्टान्स स्टान्स

(5) പ്രൈസ് വെട്ടായുന്ന പ്രത്യായുട്ട് (മെട്ട് (മെട്ട് (മെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെ

ੀਆਂ।ਨਾਡਾ ਨ5<u>छा</u> ।हरूप्राप्प हरें ਨ ਨਹਾਂਘਾ हम $^{\circ}$ ਨ ਨਹਾਂਘਾ ਜਿਲ ਹਮ ਹੋ ਹੋ ਜ਼ਿਲ ਹੈ ਜ

मत्रीण जासभ्रम ४ दर्भ भ्रमित

- (3) The President, after consultation with the Chairman of the Council of States and the Speaker of the House of the People, may make rules as to the procedure with respect to joint sittings of, and communications between, the two Houses.
- (4) At a joint sitting of the two Houses the Speaker of the House of the People, or in his absence such person as may be determined by rules of procedure made under clause (3), shall preside.
- 119. Parliament may, for the purpose of the timely completion of financial business, regulate by law the procedure of, and the conduct of business in, each House of Parliament in relation to any financial matter or to any Bill for the appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of India, and, if and so far as any provision of any law so made is inconsistent with any rule made by a House of Parliament under clause (1) of article 118 or with any rule or standing order having effect in relation to Parliament under clause (2) of that article, such provision shall prevail.
- **120.** (1) Notwithstanding anything in Part XVII, but subject to the provisions of article 348, business in Parliament shall be transacted in Hindi or in English:
  - Provided that the Chairman of the Council of States or Speaker of the House of the People, or person acting as such, as the case may be, may permit any member who cannot adequately express himself in Hindi or in English to address the House in his mother-tongue.
  - (2) Unless Parliament by law otherwise provides, this article shall, after the expiration of a period of fifteen years from the commencement of this Constitution, have effect as if the words "or in English" were omitted therefrom.
- 121. No discussion shall take place in Parliament with respect to the conduct of any Judge of the Supreme Court or of a High Court in the discharge of his duties except upon a motion for presenting an address to the President praying for the removal of the Judge as hereinafter provided.
- 122. (1) The validity of any proceedings in Parliament shall not be called in question on the ground of any alleged irregularity of procedure.
  - (2) No officer or member of Parliament in whom powers are vested by or under this Constitution for regulating procedure or the conduct of business, or for maintaining order, in Parliament shall be subject to the jurisdiction of any court in respect of the exercise by him of those powers.

- (%) ម្នាល់អាល្លាញ ប្រមុខ ប្តេក្សា បានស្នាយ ក្រសួយ ក្នុង បានស្នាយ ប្រជាព្រះ ក្នុង បានស្នាយ ក្នុង ក្នុង ក្នុង បានស្នាយ ក្នុង បានស្លាយ ក្នុង បានស្នាយ ក្នុង បានស្លាយ ក្នុង បានស្នាយ ក្រុង បានស្នាយ បានស្លាយ បានសាយ បានស្លាយ បាន
- \$\$\$. **നൗര്ച്ച അവർ നെ** എന്നു ഉപ്പെട്ടു വ്യായ വേട്ടു വ്യായ പ്രായ പ്രത്യ പ്രത്യ
- 232 प्रसा विकास का का का कि भा<u>तिक के भारतिक मात्र</u> मात्रिक मात्रिक मात्र के भारतिक मात्रक मात्रक
- . ಇತ್ತವಾಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಕ್ಷಗಳ ಸಗಿಗಳು ಸುವಿತ್ತು ಆ ಸಂಪ್ರದೇಶಕ್ಷಣ
  - (९) ठौठा प्रस्कार प्रसंक्र विकास सम्बद्ध स्थापन स्थापन
  - (3) प्राप्त प्राप्त करम जात्रकार पायल हें स्वाप्त प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्

CHAPTER III.—LEGISLATIVE POWERS OF THE PRESIDENT

- 123. (1) If at any time, except when both Houses of Parliament are in session, the President is satisfied that circumstances exist which render it necessary for him to take immediate action, he may promulgate such Ordinances as the circumstances appear to him to require.
  - (2) An Ordinance promulgated under this article shall have the same force and effect as an Act of Parliament, but every such Ordinance—
  - (a) shall be laid before both Houses of Parliament and shall cease to operate at the expiration of six weeks from the reassembly of Parliament, or, if before the expiration of that period resolutions disapproving it are passed by both Houses, upon the passing of the second of those resolutions; and (b) may be withdrawn at any time by the President.

Explanation.—Where the Houses of Parliament are summoned to reassemble on different dates, the period of six weeks shall be reckoned from the later of those dates for the purposes of this clause.

(3) If and so far as an Ordinance under this article makes any provision which Parliament would not under this Constitution be competent to enact, it shall be void.

1* * * *

CHAPTER IV.—THE UNION JUDICIARY

- 124. (1) There shall be a Supreme Court of India consisting of a Chief Justice of India and, until Parliament by law prescribes a larger number, of not more than seven2 other Judges.
  - (2) Every Judge of the Supreme Court shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal after consultation with such of the Judges of the Supreme Court and of the High Courts in the States as the President may deem necessary for the purpose and shall hold office until he attains the age of sixty-five years:

Provided that in the case of appointment of a Judge other than the Chief Justice, the Chief Justice of India shall always be consulted:

Provided further that—

- (a) a Judge may, by writing under his hand addressed to the President, resign his office;
  - (b) a Judge may be removed from his office in the manner provided in clause (4).

¹ Cl. (4) was ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 2 (retrospectively) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 16 (w.e.f. 20-6-1979).

² Now "twenty-five", vide the Supreme Court (Number of Judges) Amendment Act, 1986 (22 of 1986), s. 2.

िक पार मध्य श्राह्म का स्वाप्त भाष्य मार्थ $\mathbf{u}$ क्रिय का स्वाप्त का स्वाप

- 232. വ്വാത हम्मा कार्य के कार्य कार्य के कार्य कार्य के कार्य का
  - (%) व्यक्तिश्वाच स्टामिन स्ट्रेस टेइडिम्स एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस एक्सिस स्ट्रिस स्ट्रि

  - ॥ १५०० हम्मा मह्मा मह्मा मह्मा मह्मा १६०० हम्मा मह्मा १६०० हम्मा मह्मा १६०० हम्मा सहस्य १५०० हम्मा सहस्य १५०० हम्मा हम्मा सहस्य १५०० हम्मा सहस्य १५०० हम्मा सहस्य १५०० हम्मा १५० हम्मा १५० हम्मा १५०० हम्मा १५०० हम्मा १५०० हम्मा १५०० हम्मा १५० ह
  - हरूद हिमार हमण हर्यम भाराज्य ग्राहित हर हर हिमार स्थान स्थान हर्यम भाराज्य हर्यम भाराज्य हर्यम भाराज्य हर्यम भाराज्य हर्यम स्थान हर्यम भाराज्य हर्य हर्यम भाराज्य हर्य हर्यम भाराज्य हर्यम भाराज्य हर्यम हर्यम भाराज्य हर्यम हर

S * * * * *

प्याय प्राप्त कार्य का

- 883. തുത്തു അന്ത്ര മയ്യ നുക്കുന്ന വിവാസ് വിവാസ് നുക്കുന്ന വിവാസ് നുക്കുന്ന വിവാസ് നുക്കുന്ന വിവാസ് നുക്കുന്ന വിവാസ് നുക്കുന്ന വിവാസ് വിവാസ്
  - (३) തുഷ്ലിലെ ഒട്ടായ് വിയാല് പ്രത്യാല് ഉപ്പെട്ടു ഉപ്പെട്ടു ഉപ്പെട്ടു ഉപ്പെട്ടു പ്രത്യാല് പ്രത്യാല് പ്രത്യാല് എന്നു ഉപ്പെട്ടു പ്രത്യാല് എന്നു എന്നു ഉപ്പെട്ടു പ്രത്യാല് എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്ന് എന്ന്ന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന്ന് എന്ന്ന് എന്നു എന്ന്ന് എന്ന് എന്ന്ന് എന്ന്ന് എന്ന് എന്ന്

उद्धम्य भवत ग्रालीव्या और विक्रमामिक विज्ञासिक विक्रमामिक विक्रमा

— १८८८, **ए** जानक

- (म) रिक्रा मार्म क्रिया मार्म केरा अध्या है से प्राप्त केरा भारत भारत है से प्राप्त केरा है से प्राप केरा है से प्राप्त केरा है से प्राप्त केरा है से प्राप्त केरा ह
- (ය) වැට්ට මෙන් වන්න වන්න වන්න වන්න වන්න වන්න වැඩි වැට්ටම්

s. <u>আ</u>टु॰ट (३) কेহ্নত আন এথাণুল (আঁভ<u>গণ, ১৯৯৭ চন এ</u> এন সংশামা) আলমং ১৯৯৬ চন এল তেওঁ (৪) ত প্রমান্ত্র অংশ স্থান স্থান প্রত্য অন্ধ্য ১৯৯৭ চন এল স্থান স্থান প্রত্য অন্ধ্য ১৯৮৪ চন এল স্থান স্থা

s. केंट्रांच "प्रावस्त्रांचे" प्रकेतक, प्रज्ञात तमः १५३, १३६ हे मा स्था त्रह्य ॥

- ¹[(2A) The age of a Judge of the Supreme Court shall be determined by such authority and in such manner as Parliament may by law provide.]
- (3) A person shall not be qualified for appointment as a Judge of the Supreme Court unless he is a citizen of India and—
- (a) has been for at least five years a Judge of a High Court or of two or more such Courts in succession; or
- (b) has been for at least ten years an advocate of a High Court or of two or more such Courts in succession; or
  - (c) is, in the opinion of the President, a distinguished jurist.

Explanation I.—In this clause "High Court" means a High Court which exercises, or which at any time before the commencement of this Constitution exercised, jurisdiction in any part of the territory of India.

Explanation II.—In computing for the purpose of this clause the period during which a person has been an advocate, any period during which a person has held judicial office not inferior to that of a district judge after he became an advocate shall be included.

- (4) A Judge of the Supreme Court shall not be removed from his office except by an order of the President passed after an address by each House of Parliament supported by a majority of the total membership of that House and by a majority of not less than twothirds of the members of that House present and voting has been presented to the President in the same session for such removal on the ground of proved misbehaviour or incapacity.
- (5) Parliament may by law regulate the procedure for the presentation of an address and for the investigation and proof of the misbehaviour or incapacity of a Judge under clause (4).
- (6) Every person appointed to be a Judge of the Supreme Court shall, before he enters upon his office, make and subscribe before the President, or some person appointed in that behalf by him, an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule.
- (7) No person who has held office as a Judge of the Supreme Court shall plead or act in any court or before any authority within the territory of India.

¹ Ins. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 2.

ूर्ट क्षण काष्ट्रमा साहत्वा काम्य काम्य

- ण्यात्रमा १४८ <u>मस्</u>य क्रमा चात्रमा प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्र प्राप्त
- - ोहर <u>भह</u>त की मा रहें-दे अर्दा रस्त्री अरभ भाषि आस्<u>भिर</u>्ण (5)

॥ दर्भ प्रोध माध्य हरदर्भ प्रधास प्राप्त विषय मा<u>भ</u>ार

रियाण हें साथा है हें साथा है हैं साथा साधार हैं साथा है हैं साथा हैं साथा है हैं साथा है साथा है हैं साथा है हैं साथा है स

स्ब्रम् अर्थेण भाष्य हें स्वर्ण क्ष्येत स्वर्ण क्ष्येत हें स्वर्ण भाष्येत स्वर्ण भाष्येत स्वर्ण स

- अत्यम क्रम्य प्रश्ना कर अद्याम कर अद्याम कर अद्याम स्थान कर अद्याम कर अद्याम कर अद्याम कर अद्याम अद

- (%) एक स्टूट के साथ का अपने कि त्र मान विकास का अपने कि त्र मान कि कि साथ का का कि त्र मान कि कि साथ का का कि कि साथ कि कि साथ का कि कि साथ कि कि साथ कि कि साथ कि कि साथ कि साथ

ട. നൂമുട്ടെ നെ യാണ്യ ആദ്യ വാണ്യ നാന്നു വാണ്യ വേട്ടെ വാന്യ വേട്ടെ വാന്യ വേട്ടെ വാന്യ വേട്ടെ വാന്യ വേട്ടെ വാന്യ വാന

- 125. ¹[(1) There shall be paid to the Judges of the Supreme Court such salaries as may be determined by Parliament by law and, until provision in that behalf is so made, such salaries as are specified in the Second Schedule.]
  - (2) Every Judge shall be entitled to such privileges and allowances and to such rights in respect of leave of absence and pension as may from time to time be determined by or under law made by Parliament and, until so determined, to such privileges, allowances and rights as are specified in the Second Schedule:
  - Provided that neither the privileges nor the allowances of a Judge nor his rights in respect of leave of absence or pension shall be varied to his disadvantage after his appointment.
- 126. When the office of Chief Justice of India is vacant or when the Chief Justice is, by reason of absence or otherwise, unable to perform the duties of his office, the duties of the office shall be performed by such one of the other Judges of the Court as the President may appoint for the purpose.
- 127. (1) If at any time there should not be a quorum of the Judges of the Supreme Court available to hold or continue any session of the Court, the Chief Justice of India may, with the previous consent of the President and after consultation with the Chief Justice of the High Court concerned, request in writing the attendance at the sittings of the Court, as an *ad hoc* Judge, for such period as may be necessary, of a Judge of a High Court duly qualified for appointment as a Judge of the Supreme Court to be designated by the Chief Justice of India.
  - (2) It shall be the duty of the Judge who has been so designated, in priority to other duties of his office, to attend the sittings of the Supreme Court at the time and for the period for which his attendance is required, and while so attending he shall have all the jurisdiction, powers and privileges, and shall discharge the duties, of a Judge of the Supreme Court.
- 128. Notwithstanding anything in this Chapter, the Chief Justice of India may at any time, with the previous consent of the President, request any person who has held the office of a Judge of the Supreme Court or of the Federal Court ²[or who has held the office of a Judge of a High Court and is duly qualified for appointment as a Judge of the Supreme Court] to sit and act as a Judge of the Supreme Court, and every such person so requested shall, while so sitting and acting, be entitled to such allowances as the President may by order determine and have all the jurisdiction, powers and privileges of, but shall not otherwise be deemed to be, a Judge of that Court:

Provided that nothing in this article shall be deemed to require any such person as aforesaid to sit and act as a Judge of that Court unless he consents so to do.

Subs. by the Constitution (Fifty-fourth Amendment) Act, 1986, s. 2, for cl. (1) (w.e.f. 1-4-1986).

Ins. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 3.

- രുടെ. മൂള്ളം വര്ഷ പുരുപ്പെ വര്ഷ്ട് മുട്ടു നട്ടായ നുരുപ്പെ നട്ടായ നുരുപ്പെ പുരുപ്പെ പുരുപ്പെ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ പുരുപ്പെ വര്യായ വര്യായ പുരുപ്പെ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ പുരുപ്പെ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ പുരുപ്പെ വര്യായ വര്യവര്യ വര്യായ വര്യവര്യ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ വര്യായ
  - $\overline{x}$ തുറുള്ള കുടുന്നു കുടു

ਆਡ ਲਈ ਘਾਤਰ ਸਿਸ਼ਾਹੰਜ ਆ<u>ਖ਼ਕ</u> ਮਹਾਤਾ ਸਾਹਿਤ ਸਾਹਿਤ ਸਾਹਿਤ ਸਾਹਿਤ ਜਿਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਸਾਹਿਤ ਸਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਸਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਸਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਸਾਹਿਤ ਸਿਲਾ ਸਾਹਿਤ ਸਾਹਿ

- **388. সहि दा अधिकार्य के साम के अधिकार्य में अधिकार्य**
- - (%) അപ്പെട്ട മയ്യ് എട്ടു പ്രധാന ക്രില്ലെ വ്യാപ്പെട്ടു പ്രധാന പ്രവാന പ്രധാന പ്രവാന പ്രവാന പ്രധാന പ്രവാന പ്

ग्रह्मागर्छ ग्रंज ग्रमण माणीम हमणाणण होत्रदर्श हाम्म ग्राणण होधदर्श होणण विष्ठहर्श्व ।। ग्रेग्डह्मदर्शक निर्मात होण विक्षानि हुन्स महासम्बर्भ होना ग्रह्म महासम्बर्भ होणा

s. पैठि और । आत्पार अर्थे । आत्पार अर्थे आत्पार कर होता है । स्वार के अराध कर होता है । अप अराध कर होता है । अ

a. നൂടുട്ടു എത്തു വെണ്ടാ പ്രക്ഷ് എത്തു വെണ്ടുട്ടു എന്നു വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെടുന

- **129.** The Supreme Court shall be a court of record and shall have all the powers of such a court including the power to punish for contempt of itself.
- 130. The Supreme Court shall sit in Delhi or in such other place or places, as the Chief Justice of India may, with the approval of the President, from time to time, appoint.
- **131.** Subject to the provisions of this Constitution, the Supreme Court shall, to the exclusion of any other court, have original jurisdiction in any dispute—
  - (a) between the Government of India and one or more States; or
  - (b) between the Government of India and any State or States on one side and one or more other States on the other; or
  - (c) between two or more States, if and in so far as the dispute involves any question (whether of law or fact) on which the existence or extent of a legal right depends:
  - ¹[Provided that the said jurisdiction shall not extend to a dispute arising out of any treaty, agreement, covenant, engagement, *sanad* or other similar instrument which, having been entered into or executed before the commencement of this Constitution, continues in operation after such commencement, or which provides that the said jurisdiction shall not extend to such a dispute.]
- ²**131A.** [Exclusive jurisdiction of the Supreme Court in regard to questions as to constitutional validity of Central laws.] Rep. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 4 (w.e.f. 13-4-1978).
- 132. (1) An appeal shall lie to the Supreme Court from any judgment, decree or final order of a High Court in the territory of India, whether in a civil, criminal or other proceeding, ³[if the High Court certifies under article 134A] that the case involves a substantial question of law as to the interpretation of this Constitution.

4* * * *

(3) Where such a certificate is given, 5*** any party in the case may appeal to the Supreme Court on the ground that any such question as aforesaid has been wrongly decided 5***.

¹ Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 5, for the proviso.

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 23 (w.e.f. 1-2-1977).

³ Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 17, for "if the High Court certifies" (w.e.f. 1-8-1979).

⁴ Cl. (2) omitted by s. 17, *ibid*. (w.e.f. 1-8-1979).

⁵ Certain words omitted by s. 17, *ibid*. (w.e.f. 1-8-1979).

- .335 प्रमय स्वाधिक प्राप्त कार्म माजाम्य माजाम माजाम माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य माजाम्य
- 0.22 प्राप्त कार्यात होता स्थान स्
- - $(\mathbf{m})$ Jak armen alean alean we gradul meren are armen and are armen and $\mathbf{m}$
  - अឃ្នាញ មាន្ត្រិត និង មាន្ត្រិត្តិ នេះ មាន្ត្រិត្តិ មាន្ត្រិត្តិ នេះ មាន្ត្រិតិ នេះ មានស្ត្រិតិ នេះ មានស្ត្រិតិ នេះ មាន្ត្រិតិ នេះ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ នេះ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ មានស្ត្រិតិ
    - राणभू भाषा १८४७ हे ४ इ.च. १ ताहरू भाष्य भारत स्थाप भारत है (२)

- പ്രായ അരു പ്രത്യ പ്

* * * 8

(%) ত្លាញ អាម្ចាស់ ៤៤ នា ក្រុម អាម្ចាស់ ៤៤ នា ក្រុម ឃុំ ៤៤ ខេត្ត ស្លាន ស្លាន

ട. നൂമുട്ട വാക്കുക്കു കാരു വാക്കുക്കുന്ന വാക്കുക്കുന്ന വാക്കുക്കുന്ന വാക്കുക്കുന്ന വാക്കുക്കുന്ന വാക്കുക്കുന്ന

^{\$.} ෆීਰੀਹੈਫ (एਵਿएਜ਼ਿੰਨਨਾਰ ਨਾਜਲਾੰਘਾਆ) ਘਾਘਾਖ, ናହ೫೪ ෆਾਘਾෆਫ && ए ਨੇπਸ਼ਹਿਰਘਾਆ (ਲੇਘ ና-s-รេ₽೫೫ ਡਾਆੀ)॥

[െ] उराप्त-ज्ञम्<u>सम</u> उभ्रम् क्षा उराप्त अराप्त अराप

^{8.} स्ट्रान्या प्राप्ता ताला ताला है अर कार्या (अर्थ १-४-३१४४ अपा) ॥

ह. स्टाम्प्रा प्राप्या प्राप्या प्राप्या एक्स हुन है से स्वर्म हुन है से स्वर्म हुन है से स्वर्म हुन है से स्वर

- Explanation.—For the purposes of this article, the expression "final order" includes an order deciding an issue which, if decided in favour of the appellant, would be sufficient for the final disposal of the case.
- 133. ¹[(1) An appeal shall lie to the Supreme Court from any judgment, decree or final order in a civil proceeding of a High Court in the territory of India ²[if the High Court certifies under article 134A—]
  - (a) that the case involves a substantial question of law of general importance; and
  - (b) that in the opinion of the High Court the said question needs to be decided by the Supreme Court.]
  - (2) Notwithstanding anything in article 132, any party appealing to the Supreme Court under clause (1) may urge as one of the grounds in such appeal that a substantial question of law as to the interpretation of this Constitution has been wrongly decided.
  - (3) Notwithstanding anything in this article, no appeal shall, unless Parliament by law otherwise provides, lie to the Supreme Court from the judgment, decree or final order of one Judge of a High Court.
- 134. (1) An appeal shall lie to the Supreme Court from any judgment, final order or sentence in a criminal proceeding of a High Court in the territory of India if the High Court—
  - (a) has on appeal reversed an order of acquittal of an accused person and sentenced him to death; or
  - (b) has withdrawn for trial before itself any case from any court subordinate to its authority and has in such trial convicted the accused person and sentenced him to death; or
  - (c) ^{3} [certifies under article 134A] that the case is a fit one for appeal to the Supreme Court:

Provided that an appeal under sub-clause (c) shall lie subject to such provisions as may be made in that behalf under clause (1) of article 145 and to such conditions as the High Court may establish or require.

(2) Parliament may by law confer on the Supreme Court any further powers to entertain and hear appeals from any judgment, final order or sentence in a criminal proceeding of a High Court in the territory of India subject to such conditions and limitations as may be specified in such law.

Subs. by the Constitution (Thirtieth Amendment) Act, 1972, s. 2, for cl. (1) (w.e.f. 27-2-1973).

² Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 18, for "if the High Court certifies—" (w.e.f. 1-8-1979).

³ Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 19, for "certifies" (w.e.f. 1-8-1979).

നുക്കുന്ന ശ്ലാത് എന്ന് പ്രശ്യായ വ്യവ്യവും വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്

- म<u>ीभागट</u> ब्लाट्स विक्रम किथा मीभागट ब्लाट्स विक्रम किथा दिंद हर हराई विभाग कार्य के कार्य विक्रम किथा स्थाप हर्ने हिंद स्था विक्रम विक्रम विक्रम विक्रम किथा स्थाप कर्य किया विक्रम किथा कि विक्रम विक्रम विक्रम विक्रम किथा कि विक्रम विक्रम विक्रम विक्रम विक्रम किथा विक्रम वि

  - (%) प्राचित्र हेस्य प्राचित्र हेस्य प्राचित्र हेस्य प्राचित्र हेस्य प्राचित्र हेस्य होस्य हेस्य होस्य होस्य हेस्य होस्य होस्य हेस्य होस्य होस्
  - खिभभेषा वर्ष विषय स्थाप साम्म प्रत्या माम्म प्रत्या कर्म प्रत्या प्रत्या कर्म प्रत्या स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्य
- - (M) सभेज ଫେଟିଆଆଲ ଆଧିନ ଆଞ୍ଚଳ എଲୁକୁ ଆଷ୍ଟରଲ ହୁଁ ଅଧିକ ଅଧ୍ୟର ଲେ ଅଧିକ ଓ ଆଞ୍ଚଳ ଆଞ୍ନଳ ଆଞ୍ଚଳ ଆଞ୍ନଳ ଆଞ୍ଚଳ ଆଞ୍ନ
  - हूँ हो से एक्टी एक्टी आठणकरूट जाहणकार्थ हो स्वयंत्रीय पार्क्षिय जिल्लाम আर्थ्य प्रति प्र

(%) गेम्पर्सा दम स्ट्राज केड खोम्प पसाणी हैंरन्नेमी खालाक केर मेड, प्रमेड हुळा एपक्रण त्रेमेणखी सम्प्रा केएर एक्ट पोडल पोडल एमजूए, पोडलाविक त्रेड हिगमणीय पस्ण्य प्रमेड होणा क्रिक होणा है। स्वाप्त क्रिक होणा है। स्वाप्त क्रिक होणा है। स्वाप्त क्रिक होणा है। स्वाप्त होणा है। स्वाप होणा है। स्वाप्त होणा है। स्वाप्त होणा है। स्वाप्त होणा है। स्वाप्त होणा है। स्वा

s. अर्था के क्रिक्ट के कुल के कि कार्य प्रतास के कार कार्य क्रिक्ट के कार्य कार्य के कार्य के कार्य के कार्य कार्य के कार्य क

ക്കുന്ന-ഇ<u>ട്ടിലന്</u> വഴന്ന് വയർ ന് ഉട്ടാ വെയാ ഉത്താന് ഉട്ടോ , ഉയാന് നെയ്ക് ന് വേള്ള് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്യവര് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വ

- ¹[134A. Every High Court, passing or making a judgment, decree, final order, or sentence, referred to in clause (1) of article 132 or clause (1) of article 133, or clause (1) of article 134,—
  - (a) may, if it deems fit so to do, on its own motion; and
  - (b) shall, if an oral application is made, by or on behalf of the party aggrieved, immediately after the passing or making of such judgment, decree, final order or sentence, determine, as soon as may be after such passing or making, the question whether a certificate of the nature referred to in clause (1) of article 132, or clause (1) of article 133 or, as the case may be, sub-clause (c) of clause (1) of article 134, may be given in respect of that case.]
- 135. Until Parliament by law otherwise provides, the Supreme Court shall also have jurisdiction and powers with respect to any matter to which the provisions of article 133 or article 134 do not apply if jurisdiction and powers in relation to that matter were exercisable by the Federal Court immediately before the commencement of this Constitution under any existing law.
- 136. (1) Notwithstanding anything in this Chapter, the Supreme Court may, in its discretion, grant special leave to appeal from any judgment, decree, determination, sentence or order in any cause or matter passed or made by any court or tribunal in the territory of India.
  - (2) Nothing in clause (1) shall apply to any judgment, determination, sentence or order passed or made by any court or tribunal constituted by or under any law relating to the Armed Forces.
- 137. Subject to the provisions of any law made by Parliament or any rules made under article 145, the Supreme Court shall have power to review any judgment pronounced or order made by it.
- **138.** (1) The Supreme Court shall have such further jurisdiction and powers with respect to any of the matters in the Union List as Parliament may by law confer.
  - (2) The Supreme Court shall have such further jurisdiction and powers with respect to any matter as the Government of India and the Government of any State may by special agreement confer, if Parliament by law provides for the exercise of such jurisdiction and powers by the Supreme Court.

¹ Ins. by s. 20, *ibid*. (w.e.f. 1-8-1979).

- ४ºव्यीडीव्सक्त राध्यात प्रभार प्रभार का मी<u>भाष</u> . .

,ह (२) 5° 5 $\mathbf{m}$ ोण २२२ मार्थिक भारत के एन क्षित्र है। 5° 5 $\mathbf{m}$ २२२ मार्थिक भारत है। 5° 5 $\mathbf{m}$ ोण १२२ मार्थिक भारत है। 5° 5 $\mathbf{m}$ ोण १२२ मार्थिक भारत है। 5° 5 $\mathbf{m}$ ोण १२२ मार्थिक भारत है। 5° 5 $\mathbf{m}$ ने 5° 5 $\mathbf{m}$ 1 $\mathbf{m}$ 1 $\mathbf{m}$ 2 $\mathbf{m}$ 2 $\mathbf{m}$ 2 $\mathbf{m}$ 2 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 4 $\mathbf{m}$ 5 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 4 $\mathbf{m}$ 5 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf{m}$ 4 $\mathbf{m}$ 5 $\mathbf{m}$ 3 $\mathbf$

हा है। उर्<u>टाम</u> कर हे। उर्<u>टाम</u> कि शाहर माहिर का स्टार क

- യാ स्ट्रिक प्राप्त हैं है स्वर्टा स्ट्रिक स्वर्थ प्रकृष्ट राज्य (प्राप्त हैं स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स
- #1<u>இரை</u> யிலுக்யல யல்சும் யல்சும் நல்கி நல்கிய நல்கிய நல்கிய நல்கிய நல்கிய மல்கிய மல்
- **9.2.2** का मा<u>म्माप्त</u> के स्वर्ध के साम स्वरंध माम्य स्वरंध माम्य स्वरंध माम्य स्वरंध साम्य स्वरंध स्वरंध
  - (%) <u>मिट</u>ेर (९) त्र रेख्नसार क्रि. जेर ए५<u>उस्</u>कार क्रेस ट्रि. क्रि. क्र क्रि. क्रि.

– द्रह्म प्रश्नम प्रश्नम प्रश्नम प्राप्त पा<u>भक्</u>षभग्न द्रष्ट प्रभक्षक मी<u>भजा</u>र . १४.२१

र्स गणाणिमद्रौध हम॰० हर्सम गण २४२ टाष्ट्रोयत्तर्धम णा<u>भव्य</u>भण प्रशास्त्र हम्बद्धम प्रमाल्य एक्स प्रमाल्य गण्डा हिन्द्र प्रमाल्य गण्डा हिन्द्र प्रमाल्य मार्भिक्य हम्बद्धम प्रमाल्य हम्बद्धम प्रमाल्य हम्बद्धम प्रमाल्य हम्बद्धम प्रमाल्य हम्बद्धम प्रमाल्य हिन्द्रमाल स्थान हिन्द्रमाल स्थान हिन्द्रमाल स्थान हिन्द्रमाल स्थान हम्बद्धम स्थान स्थान हम्बद्धम स्थान स्यान स्थान स्थ

- होभद्धरे ४५८०१८ गिणअसी<u>फार</u> ११ **४७५७५५ गार्च गाराजेश भरोह ५०१५ गाराजेश मोकार्य १९ वर्ष वार्य एक्स्म १९८५ एक्स गाराजेश एक्स्म १९८५ एक्स गाराजेश एक्स १९८५ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १८८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९८ एक्स १९**
  - (%) गुस्त असम्बाद्या सम्बाद्या सुद्ध कथा साम्याद्यात करात्र क्ष्यात स्वत्यात सम्बाद्यात कथा सम्बाद्यात सम्बाद्य अस्य क्ष्यात अस्य अस्य क्ष्यात सम्बाद्यात सम्बाद असम्बाद क्ष्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात अस्य सम्बाद्यात अस्य अस्य अस्य अस्य अस्य अस्य सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम्बाद्यात सम

ട. റൂമുട്ട നൂട്ട് വൂട്ട് നുപ്പട്ടു വുഷ്ടം സ് രാണവര ഉത്തെ പ്രൂട്ട് നുവുവരു വുഷ്ട്ര വുഷ്ട്ര വുഷ്ട്ര വുഷ്ട്ര വുഷ്ട വുഷ്ട്ര വുഷ്ട

- **139.** Parliament may by law confer on the Supreme Court power to issue directions, orders or writs, including writs in the nature of *habeas corpus, mandamus*, prohibition, *quo warranto* and *certiorari*, or any of them, for any purposes other than those mentioned in clause (2) of article 32.
- ¹[139A. ²[(1) Where cases involving the same or substantially the same questions of law are pending before the Supreme Court and one or more High Courts or before two or more High Courts and the Supreme Court is satisfied on its own motion or on an application made by the Attorney-General of India or by a party to any such case that such questions are substantial questions of general importance, the Supreme Court may withdraw the case or cases pending before the High Court or the High Courts and dispose of all the cases itself:

Provided that the Supreme Court may after determining the said questions of law return any case so withdrawn together with a copy of its judgment on such questions to the High Court from which the case has been withdrawn, and the High Court shall on receipt thereof, proceed to dispose of the case in conformity with such judgment.]

- (2) The Supreme Court may, if it deems it expedient so to do for the ends of justice, transfer any case, appeal or other proceedings pending before any High Court to any other High Court.]
- 140. Parliament may by law make provision for conferring upon the Supreme Court such supplemental powers not inconsistent with any of the provisions of this Constitution as may appear to be necessary or desirable for the purpose of enabling the Court more effectively to exercise the jurisdiction conferred upon it by or under this Constitution.
- **141.** The law declared by the Supreme Court shall be binding on all courts within the territory of India.
- 142. (1) The Supreme Court in the exercise of its jurisdiction may pass such decree or make such order as is necessary for doing complete justice in any cause or matter pending before it, and any decree so passed or order so made shall be enforceable throughout the territory of India in such manner as may be prescribed by or under any law made by Parliament and, until provision in that behalf is so made, in such manner as the President may by order³ prescribe.
  - (2) Subject to the provisions of any law made in this behalf by Parliament, the Supreme Court shall, as respects the whole of the territory of India, have all and every power to make any order for the purpose of securing the attendance of any person, the discovery or production of any documents, or the investigation or punishment of any contempt of itself.

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 24 (w.e.f. 1-2-1977).

² Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 21, for cl. (1) (w.e.f. 1-8-1979).

³ See the Supreme Court (Decrees and Orders) Enforcement Order, 1954 (C. O. 47).

- होगा रिज्याण रहेन म<u>ाभुगार</u> हुए हे जिस्से भारत हुन है ।

দায়ত শির্বন ধনিধ্য দ্রুক্ত ৩৮৪ ছেন্ত্র আন্তর্জ রর্মেই দ্রুক্ত ন্মেই দ্রুক্ত নার্ম শিশুর্ক্ত ত্রুক্ত সমন্ত্রে সামুক্ত দ্রুক্ত সামক্র স্কর্ক্ত ১৮৪ ছিন্ত ১

- ചूജചाന समग ४२६मा बर्ष १४८२टच द्वर्य भक्तिक्ष वामधानाद्वर्य ८५४५ ४मर्च २५५६मा माजात्वर्य (५) एक्षा द्वर्य प्रमान
- 882. ത്ഷാ ചെയ്യുന്ന എന്നു വരു പ്രത്യായ തുന്ന എന്നു പരിശ്യായ ഉള്ള പരിശ്യായ ഉള്ള പരിശ്യായ ഉള്ള പരിശ്യായ എന്നു വരു പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരവരത്ത്ര പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യ പരിശ്യായ പരിശ്യായ പരവരിശ്യായ പരിശ്യായ പര

നൂടെ ഉപ്പെട്ടു ഉപ്പെട്ടു വേഷവല്ലെ എന്നു ഉപ്പെട്ടു വെ പ്രച്ച ഉപ്പെട്ടു വെ പ്രച്ച പുട്ടു വെ പ്രച്ചു പുട്ടു പുടു

- - सठीष्ट्राय साध्यात प्रस्ति क्षेत्र से भाजूराय होने स्त्र साध्यात हे साध्य साध्यात स्त्र साध्यात साध्यात

ร. ଓ ଓ अर्था (एहिएडि के इल्प्यान) पण्याप, ९६अ१ खा ಉप्याप हे ए के सार्या विष्णा (अव ९-६-९६अअ ईकारी)।।

- 143. (1) If at any time it appears to the President that a question of law or fact has arisen, or is likely to arise, which is of such a nature and of such public importance that it is expedient to obtain the opinion of the Supreme Court upon it, he may refer the question to that Court for consideration and the Court may, after such hearing as it thinks fit, report to the President its opinion thereon.
  - (2) The President may, notwithstanding anything in ¹*** the proviso to article 131, refer a dispute of the kind mentioned in the ²[said proviso] to the Supreme Court for opinion and the Supreme Court shall, after such hearing as it thinks fit, report to the President its opinion thereon.
- **144.** All authorities, civil and judicial, in the territory of India shall act in aid of the Supreme Court.
- ³**144A.** [Special provisions as to disposal of questions relating to constitutional validity of laws.] Rep. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 5 (w.e.f. 13-4-1978).
- 145. (1) Subject to the provisions of any law made by Parliament, the Supreme Court may from time to time, with the approval of the President, make rules for regulating generally the practice and procedure of the Court including—
  - (a) rules as to the persons practising before the Court;
  - (b) rules as to the procedure for hearing appeals and other matters pertaining to appeals including the time within which appeals to the Court are to be entered;
  - (c) rules as to the proceedings in the Court for the enforcement of any of the rights conferred by Part III;
    - ⁴[(cc) rules as to the proceedings in the Court under ⁵[article 139A];]
  - (d) rules as to the entertainment of appeals under sub-clause (c) of clause (1) of article 134;
  - (e) rules as to the conditions subject to which any judgment pronounced or order made by the Court may be reviewed and the procedure for such review including the time within which applications to the Court for such review are to be entered;
  - (f) rules as to the costs of and incidental to any proceedings in the Court and as to the fees to be charged in respect of proceedings therein;

The words, brackets and figures "clause (*i*) of" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "said clause".

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 25 (w.e.f. 1-2-1977).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 26 (w.e.f. 1-2-1977).

Subs. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 6, for "articles 131A and 139A" (w.e.f. 13-4-1978).

- 382. **ம். இதா கி. இதா கி. இதா மாக மாக மாக மாக கி. இதா மாக காக கி. இதா மாக காக கி. இதா மாக காக கி. இதா மாக காக கி. இதா கி**
  - នាមានមន្ត្រី និងមេនេះ និងមេនេះ នេះ និងមេនេះ និងមេនេះ នេះ និងមេនេះ និងមនេងមេនេះ និងមនេះ និងមេនេះ និងមេនេះ និងមេនេះ និងមេនេះ និងមនេះ និងមន
- 588. തിചിച്ചത് നുക്കാര സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യ സ്വാധ്യായ സ്വായ സ്വായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വായ സ്വായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വാധ്യായ സ്വായ
- - ത്രായ് പ്രത്യ ക്യാൻ പ്രത്യ ക്യാൻ വ്യ മോട്ട് പ്രത്യ ക്യാൻ പ്രത്യ ക്യാൻ പ്രത്യ ക്യാൻ പ്രത്യ പ
  - - $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$ $[\mathbf{u}]_{\mathcal{C}}$

  - ായ होन्य अस्य सङ्क्रम सहार्थ सहार

ട. "<u>അദ</u>്യു (i) പ്രൂച്ചത്യ വുമുത്യ (ശുപ്പെയ്മ വുക്കുന്ന് നാണ്യ ഭേഷ് എന്ന് വുമുത്യ വുജ്ജ് വുക്കുന്നു വുഷ്യാന് വുമുത്യ വുഷ്യാന് വുമുത്യ വുഷ്യാന് വുമുത്യ വുഷ്യാന് വുമുത്യ വുഷ്യാന് വുഷ്

ടെ. "केडमिड <u>क्यट</u>ेर" केडरणीवाणी स्टब्स्क जैरावेख (क्रक्यस्ट्रेड നാमक्रोब्या) क्राव्यस्, १६६६ क्या നാണാ**ढ १६ क्**रस्ट्राव्य

^{ൂ.} നൂമുട്ടം ദ-ദം വി ന്യാല് വി വി വി നുന്നു നുന്നു നുന്നു കൂരു നി വി നുന്നു കൂരു വി വി വി വി വി വി വി വി വി വി

- (g) rules as to the granting of bail;
- (h) rules as to stay of proceedings;
- (i) rules providing for the summary determination of any appeal which appears to the Court to be frivolous or vexatious or brought for the purpose of delay;
  - (j) rules as to the procedure for inquiries referred to in clause (1) of article 317.
- (2) Subject to the ¹[provisions of ²*** clause (3)], rules made under this article may fix the minimum number of Judges who are to sit for any purpose, and may provide for the powers of single Judges and Division Courts.
- (3) ³[^{2***} The minimum number] of Judges who are to sit for the purpose of deciding any case involving a substantial question of law as to the interpretation of this Constitution or for the purpose of hearing any reference under article 143 shall be five:

Provided that, where the Court hearing an appeal under any of the provisions of this Chapter other than article 132 consists of less than five Judges and in the course of the hearing of the appeal the Court is satisfied that the appeal involves a substantial question of law as to the interpretation of this Constitution the determination of which is necessary for the disposal of the appeal, such Court shall refer the question for opinion to a Court constituted as required by this clause for the purpose of deciding any case involving such a question and shall on receipt of the opinion dispose of the appeal in conformity with such opinion.

- (4) No judgment shall be delivered by the Supreme Court save in open Court, and no report shall be made under article 143 save in accordance with an opinion also delivered in open Court.
- (5) No judgment and no such opinion shall be delivered by the Supreme Court save with the concurrence of a majority of the Judges present at the hearing of the case, but nothing in this clause shall be deemed to prevent a Judge who does not concur from delivering a dissenting judgment or opinion.
- 146. (1) Appointments of officers and servants of the Supreme Court shall be made by the Chief Justice of India or such other Judge or officer of the Court as he may direct:

Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 26, for "provisions of clause (3)" (w.e.f. 1-2-1977).

² Certain words omitted by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 6 (w.e.f. 13-4-1978).

³ Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 26, for "The minimum number" (w.e.f. 1-2-1977).

- (प्र) देसिष्ड गारिष्ठाणी एडिस्टिन्ट्रीं (प्र)
- (१४) प्रत्यस्था द्वासाय मान्यस्य प्रतास्था हास्य हास्य (१४)
- ਸਲਜ ਆਸ਼ਕਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਹਮਾਹ ਸ਼ੁਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਹਮਾਹ ਸ਼ੁਲਲ ਦੇ ਸ਼ਹਮਾਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ਹਮਾਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ੁਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਰ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਕ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਹ ਸ਼ਿਲ੍ਕ ਸ਼ਿਲ੍ਕ ਸ਼ਿਲ੍ਰ
- लाएस स्वाप्त स्वाप्
- ਅਤਿਸਾਰ ਨਾਲ ਕਈ ਆਜ਼ਹਾ ਹਾਲ ਨਵਾਂ ਜ਼ਾਜ਼ ਜ਼ਿਸ਼ਰ ਜ਼ਿਸ਼ਰ

- മലപ്പെ നിവരും നമ്മ നമ്മെ നിവലുക്കും പുരുന്നു പ്രവേശന്ത് പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്നു പുരുന്ന

(3) ज्ञामित्ता मा अन्तरा मा का स्थान कर मा अन्य स्थान स्थान

ន. നീষविख (एड्रिक्रमऋफेट्राय നംमऋणाण) वाजान के अधार का प्राप्त (१६८-८-१६४६ साजा)। वाजान के अधार प्राप्त (१६८-८-१६४६ साजा)।

ക. ... "ചാരു ഉപ്പെട്ടു . എന്ന പ്രത്യേഷ്ട്രു എന്നു പ്രത്യേഷ്ട്രു വില്ലായ ക്രിക്ക് എന്ന പ്രത്യേഷ്ട്ര എന്ന എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്ന്ന്ന് എന്നു എന്നു എന്നു എന്ന്

Provided that the President may by rule require that in such cases as may be specified in the rule, no person not already attached to the Court shall be appointed to any office connected with the Court, save after consultation with the Union Public Service Commission.

(2) Subject to the provisions of any law made by Parliament, the conditions of service of officers and servants of the Supreme Court shall be such as may be prescribed by rules made by the Chief Justice of India or by some other Judge or officer of the Court authorised by the Chief Justice of India to make rules for the purpose:

Provided that the rules made under this clause shall, so far as they relate to salaries, allowances, leave or pensions, require the approval of the President.

- (3) The administrative expenses of the Supreme Court, including all salaries, allowances and pensions payable to or in respect of the officers and servants of the Court, shall be charged upon the Consolidated Fund of India, and any fees or other moneys taken by the Court shall form part of that Fund.
- 147. In this Chapter and in Chapter V of Part VI, references to any substantial question of law as to the interpretation of this Constitution shall be construed as including references to any substantial question of law as to the interpretation of the Government of India Act, 1935 (including any enactment amending or supplementing that Act), or of any Order in Council or order made thereunder, or of the Indian Independence Act, 1947, or of any order made thereunder.

CHAPTER V.—COMPTROLLER AND AUDITOR-GENERAL OF INDIA

- 148. (1) There shall be a Comptroller and Auditor-General of India who shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal and shall only be removed from office in like manner and on the like grounds as a Judge of the Supreme Court.
  - (2) Every person appointed to be the Comptroller and Auditor-General of India shall, before he enters upon his office, make and subscribe before the President, or some person appointed in that behalf by him, an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule.
  - (3) The salary and other conditions of service of the Comptroller and Auditor-General shall be such as may be determined by Parliament by law and, until they are so determined, shall be as specified in the Second Schedule:

Provided that neither the salary of a Comptroller and Auditor-General nor his rights in respect of leave of absence, pension or age of retirement shall be varied to his disadvantage after his appointment.

, ऋणेंध्रम हमणांटिया एक ठाउँ त्यात्म आयार्थ खंड्रम महाठा ठाँद्रमात्म प्रताप प

നുയെ ആല് എയ് പ്രത്യേഷ് പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യെ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യം

गाञ्चलाया पास्तर स्थाप साम्यस्था हुन स्थाप साम्यस्था स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्थाप

- (ஆ) തുഷ്ണിന ഷ്യാപ്പെയുന്ന് പ്രായസി മണ്ടു ഷ്യാപ്പെയുന്ന വേള്ള എന്നു വേള്ള എന്നു പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്
- আছিল স্বাম্য স্থানি স্থানি

- उ॰ए॰भ॰न कम द्राणता तम्ब्रम्भ प्रत्या क्रिक्षण प्रत्याम प्रत्याम

  - ്ക് തായുവുന്നു വഴുവെ നുക്കുവരുന്നു വരുവുന്നു വരുവുന്നുവുന്നു വരുവുന്നു വരുവുന്നുവുന്നുവുന്നു വരുവുന്നുവു

) എഴുന്റ് ഉപ്പെട്ട എയ്ലെ വേള്ള പ്രവേശം പരിക്കുന്നു പ്രവേശം എയ്ലെ പ്രവേശം പരിക്കുന്നു പ്രവേശം പരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരിക്കുന്നു പരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരവരിക്കുന്നു പരിക്കുന്നു പരിക്

- (4) The Comptroller and Auditor-General shall not be eligible for further office either under the Government of India or under the Government of any State after he has ceased to hold his office.
- (5) Subject to the provisions of this Constitution and of any law made by Parliament, the conditions of service of persons serving in the Indian Audit and Accounts Department and the administrative powers of the Comptroller and Auditor-General shall be such as may be prescribed by rules made by the President after consultation with the Comptroller and Auditor-General.
- (6) The administrative expenses of the office of the Comptroller and Auditor-General, including all salaries, allowances and pensions payable to or in respect of the persons serving in that office, shall be charged upon the Consolidated Fund of India.
- 149. The Comptroller and Auditor-General shall perform such duties and exercise such powers in relation to the accounts of the Union and of the States and of any other authority or body as may be prescribed by or under any law made by Parliament and, until provision in that behalf is so made, shall perform such duties and exercise such powers in relation to the accounts of the Union and of the States as were conferred on or exercisable by the Auditor-General of India immediately before the commencement of this Constitution in relation to the accounts of the Dominion of India and of the Provinces respectively.
- ¹[150. The accounts of the Union and of the States shall be kept in such form as the President may, ²[on the advice of] the Comptroller and Auditor-General of India, prescribe.]
- 151. (1) The reports of the Comptroller and Auditor-General of India relating to the accounts of the Union shall be submitted to the President, who shall cause them to be laid before each House of Parliament.
  - (2) The reports of the Comptroller and Auditor-General of India relating to the accounts of a State shall be submitted to the Governor ³*** of the State, who shall cause them to be laid before the Legislature of the State.

Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 27, for art. 150 (w.e.f. 1-4-1977).

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 22, for "after consultation with" (w.e.f. 20-6-1979).

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- (8) व्यक्तिक अन्तर्भ तामक्रम अरह स्वर्थ क्रिक्स स्वरंभ भाभक्र प्रत्य क्रिक्स स्वरंभ भाभक्र अरह स्वरंभ अरह स्वरंभ अरह स्वरंभ भाभक्र अरह स्वरंभ अरह स्वरंभ
- (७) വൂട്യാക വുല്ലവുന്ന വുപയാലെ നുയന്നെ നേയന്നെ നേയന്നെ നേയന്നെ നേയന്നെ നേയന്നെ വെയ്ലാരുന്ന നേയന്നെ നേയന്നെ നേയന നം അട്ടെ പ്രാൻ വേയും വെയും വെയും വേയും വെയും വേയും വേയും വേയും വേയും വേയും വരു
- (क) प्रमाण्य प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण स्था देंग्य प्रमाण प्रम प्रमाण प्रम प्रमाण प्रमाण
- 882. മെറ്റ് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് പ്രത്യ പ്രത്യ വെട്ട് പ്രത്യ പ്രത്യ വെട്ട് പ്രത്യ പ്രത്യ വെട്ട് പ്രത്യ പ്

- $\mathbf{u}$ क्रम क्रिप्रहोर् जा $\mathbf{v}$ र्म क्रिप्रहोर जिल्लाम क्रिप्रहोर $\mathbf{v}$

- - (3) រាមអាម្តារ នេច្ចក្នុង បានប្រសាស នេច្ចក្នុង បានប្រសាស នេច នេច្ចក្នុង បានសាធារ មានប្រសាស នេច្ចក្នុង បានបានបានបានបានបានបាន នេច្ចក្នុង បានសាធារ នេច្ចក្នុង បានសាធារ នេច្ចក្នុង បានសាធារ នេច្ចក្រសាស នេច្ចក្រសាស

ट. व्यक्तिअस्त्र देश कि स्वेद्ध पुष्ट (दाहिंदाुगुष्ट अस्थ, भारक स्वेद्ध कि स

ន. "ॐएएस्ड ऋळूणऋ" ॐळ उ प्रेळूँणीणणीली ऋळू५४४ पुष्ठीगृष्ट (दिह्मस्मित्य अभाग्या) व्याप्य, १६३४ ला एनणण्ड ६६ ला सञ्जा ऋए प्राव्यक्षिमार्या (अण १०-६-१६३४६ अली)॥

ക. "एसऋसण क्षेर्राम्स स्मूम्" क्रेड प्रेक्टेलाचा एवडावेड (उथक्षा १९६४) मा अव्याप एवडावेड सम्प्राण १९६४ स्मूम्

PART VI

THE STATES 1***

CHAPTER I.—GENERAL

152. In this Part, unless the context otherwise requires, the expression "State" 2[does not include the State of Jammu and Kashmir].

CHAPTER II.—THE EXECUTIVE

The Governor

- **153.** There shall be a Governor for each State:
  - ³[Provided that nothing in this article shall prevent the appointment of the same person as Governor for two or more States.]
- 154. (1) The executive power of the State shall be vested in the Governor and shall be exercised by him either directly or through officers subordinate to him in accordance with this Constitution.
  - (2) Nothing in this article shall—
  - (a) be deemed to transfer to the Governor any functions conferred by any existing law on any other authority; or
  - (b) prevent Parliament or the Legislature of the State from conferring by law functions on any authority subordinate to the Governor.
- **155.** The Governor of a State shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal.
- **156.** (1) The Governor shall hold office during the pleasure of the President.
  - (2) The Governor may, by writing under his hand addressed to the President, resign his office.
  - (3) Subject to the foregoing provisions of this article, a Governor shall hold office for a term of five years from the date on which he enters upon his office:

Provided that a Governor shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.

The words "IN PART A OF THE FIRST SCHEDULE" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "means a State specified in Part A of the First Schedule".

³ Added by s. 6, *ibid*.

ग्रोक्ध - इ

भेरहराण ³ * * *

क्रमध्य - ८ व्ययम्ब

र्<u>चित्र</u>क्त ६ - देशीय मोज्या अस्टिक् स्टिक्स

- ९**९%. के<u>टराणी केटरामो</u>न के<u>टरा</u> फ़्रुनीणाणी के<u>टरा</u>मोन प्रक्त टींण्टी :**
  - ैं। उस्त्रहार प्राप्त हुन भारत के स्वाप्त के स्वाप्त प्राप्त के स्वाप्त के
- \$\$\$. में हुन में क्रिया में मार्थ के हुन में हुन मे हुन में हुन में
  - ಶುಂತ್ರಾ ಕುಕ್ಷಾನ್ ತುಂತ್ರಾ ಆಗುತ್ತು (ತಿ)

  - ്ക് ജ്ചത് പ്രേട്ട് തുപ്പെ പ്രേട്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് പ്രേട്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട്ട് വര്ട് വര്യ വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്ട് വര്യ വര്ട് വര്യ വര്യ വര്ട് വര്യ വര്യ വര്യ വര്യ വര്ട് വര്
- भूतः ने भार्म प्रत्याप के क्ष्या के कार्यात कार्यात के कार्यात क
- । गणादर्गात मन गणार्म गणार्म गणार्म प्रायाहणार अध्याहणार अध्याहणार अध्याहणार अध्याहणार अध्याहणार अभ्याहणार अभ्य
  - (३) के<u>रठ</u>मां नर मज्ञ भारत कर हो हा से कारत कर हो हा से कारत महा भारत हो (३)
  - भारत हुन सम्मान प्राप्त के माने प्रत्यात महामान स्थान होने सम्मान स्थान सम्मान स्थान स्

ട. " അളെ രാ<u>ജ</u>്ളപസ് സില്യ ൽ കൂട്ട വ്യൂവിന്നെ നവ് വുമുട്ടെ ശേ രാക്കുന്ന് നാണ്യ അല് വാണവെ १७ അന്ത്ര വാജ്ളവെ മൂന്നു അവ പുത്തിന്നെ അവ

[ു]ള്ള നേയ്ക്കുന്ന നിയ്യുന്നു പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ വേദ്യ നിയ നിയ പ്രവേദ്യ വേദ്യ രൂട്ട പ്രവേദ്യ നിയ പ്രവേദ്യ വേദ്യ പ്രവേദ്യ വേദ്യ പ്രവേദ്യ വേദ്യ പ്രവേദ്യ വേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവേദ്യ പ്രവ

- 157. No person shall be eligible for appointment as Governor unless he is a citizen of India and has completed the age of thirty-five years.
- 158. (1) The Governor shall not be a member of either House of Parliament or of a House of the Legislature of any State specified in the First Schedule, and if a member of either House of Parliament or of a House of the Legislature of any such State be appointed Governor, he shall be deemed to have vacated his seat in that House on the date on which he enters upon his office as Governor.
  - (2) The Governor shall not hold any other office of profit.
  - (3) The Governor shall be entitled without payment of rent to the use of his official residences and shall be also entitled to such emoluments, allowances and privileges as may be determined by Parliament by law and, until provision in that behalf is so made, such emoluments, allowances and privileges as are specified in the Second Schedule.
  - ¹[(3A) Where the same person is appointed as Governor of two or more States, the emoluments and allowances payable to the Governor shall be allocated among the States in such proportion as the President may by order determine.]
  - (4) The emoluments and allowances of the Governor shall not be diminished during his term of office.
- **160.** The President may make such provision as he thinks fit for the discharge of the functions of the Governor of a State in any contingency not provided for in this Chapter.
- 161. The Governor of a State shall have the power to grant pardons, reprieves, respites or remissions of punishment or to suspend, remit or commute the sentence of any person convicted of any offence against any law relating to a matter to which the executive power of the State extends.
- 162. Subject to the provisions of this Constitution, the executive power of a State shall extend to the matters with respect to which the Legislature of the State has power to make laws:

Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 7.

- ह केड्र मान्य कियान केडिंग स्थान केडिंग कियान केडिंग कियान केडिंग कियान केडिंग कियान कि
  - (3) मे<u>उर</u>मोनए प्रज्ञमा मात्र हुन हुन हुन स्थान स्थान हुन हुन (3)
  - कट्ठ त्याचा के का त्यात का का त्यात का त्यात का त्यात का त्यात के का त्यात का त्यात के का त्यात का त्या त्यात का त्या
  - हणाणुम गिन्नस्म धिभवर्गा मत्र गणर्जम ह्रम णोशश्यक्षम एत्रमण एत्रमण एत्रमण प्रत्यक्षम हिम ग्रीहर्ष (४)

. इ.स. मेर स्माप्त मेरा भाषाया भाषाया भाषाया १९२

" ឃឹក់ឃ,', र, ए <u>৯৩৯४। मिर्गित्र प्रेटामरामा प्रमाण प्रमाण प्रमाण पर्य प्रमाण पर्य प्रमाण प</u>

- ग्रापण क्रिक्स क्षेत्र क्षेत्र प्रति है स्वर्ध । १९२

प्राचित करात्र अधीक्षण के स्वाचित करात्र होता स्वाचित करात्र होता है। ज्या अधीक स्वाचित करात्र होता करात्र करा हिंद के स्वाचित करात्र करात्र करात्र करात्र होता है। ज्या करात्र करात्र करात्र करात्र करात्र करात्र करात्र करा

- \$\$\$. **स्थित अंद्रियोगणी सँभेण ओणणाडिएसीवड , द्रैंग्येण्युए उ**त्तर **, खोणणाडि ए५७४०एण** केष्ट्र केष्ट्
- **388. अंट्रज़ार देंबेण ओणप्रणणि ज्यामें जारेब जैसी के जारेब एक जिस्का के जारेब एक जाप्त के जिस्का के जारेब एक जाप्त के जारेब के जारेब**

s. जुरापुर किस्तर के अ अव्याप का बहुर भूमा का का अपने क

Provided that in any matter with respect to which the Legislature of a State and Parliament have power to make laws, the executive power of the State shall be subject to, and limited by, the executive power expressly conferred by this Constitution or by any law made by Parliament upon the Union or authorities thereof.

Council of Ministers

- 163. (1) There shall be a Council of Ministers with the Chief Minister at the head to aid and advise the Governor in the exercise of his functions, except in so far as he is by or under this Constitution required to exercise his functions or any of them in his discretion.
  - (2) If any question arises whether any matter is or is not a matter as respects which the Governor is by or under this Constitution required to act in his discretion, the decision of the Governor in his discretion shall be final, and the validity of anything done by the Governor shall not be called in question on the ground that he ought or ought not to have acted in his discretion.
  - (3) The question whether any, and if so what, advice was tendered by Ministers to the Governor shall not be inquired into in any court.
- 164. (1) The Chief Minister shall be appointed by the Governor and the other Ministers shall be appointed by the Governor on the advice of the Chief Minister, and the Ministers shall hold office during the pleasure of the Governor:

Provided that in the States of ¹[Chhattisgarh, Jharkhand], Madhya Pradesh and Orissa, there shall be a Minister in charge of tribal welfare who may in addition be in charge of the welfare of the Scheduled Castes and backward classes or any other work.

²[(1A) The total number of Ministers, including the Chief Minister, in the Council of Ministers in a State shall not exceed fifteen per cent. of the total number of members of the Legislative Assembly of that State:

Provided that the number of Ministers, including the Chief Minister in a State shall not be less than twelve:

Provided further that where the total number of Ministers including the Chief Minister in the Council of Ministers in any State at the commencement of the Constitution (Ninety-first Amendment) Act, 2003 exceeds the said fifteen per cent. or the number specified in the first proviso, as the case may be, then the total number of Ministers in that State shall be brought in conformity with the provisions of this clause within six months from such date* as the President may by public notification appoint.

Subs. by the Constitution (Ninety-fourth Amendment) Act, 2006, s. 2, for "Bihar".

Ins. by the Constitution (Ninety-first Amendment) Act, 2003, s. 3.

^{* 7-1-2004,} *vide* S.O. 21(E), dated 7-1-2004.

क्रिया स्थाप स्य

एड्डिस फिर्डिस

- மര്ല ചെയ്യ എട്ടു (१) —**ए ജ म भिक्ट अम हठाभा पार्ट्समा पार्ट्समा एठामा एक्समा एक्समा**
  - आस्टिस प्रस्का हब्सा साम स्थाप कराये माराज्य माराज्य
  - ിച്ച ഉട്ടുന്നു എന്നു പ്രത്യ ചെട്ടുന്നു നട്ടുന്നു പ്രത്യാന് ക്രിച്ചു പ്രത്യാന് ക്രിച്ചു പ്രത്യാന് എന്നു പ്രത്യാന് പ

-ਤਰਨ ਆயोराज्य हर्स किल्लाविक भारताच्या प्रत्येष किल्लाच्या हिन्न हिन्न हिन्न किल्लाच्या हिन्न हिन्न किल्लाच्या किल्लाच

ස්වූත් කාල්ය ක්රීත් මේ කාල්ය වූවා වාසන්වා විසන්වා විසන්වා වැඩිවූ විසන්වා වෙද්ය විසන්වා වෙද්ය විසන්වා වෙදෙන් මෙද්ය විසන්වා වෙදෙන් වෙදෙනෙන් වෙදෙන් වෙදෙන් වෙදෙනෙන්

யிற்கள்கள் இதன் இதன் பிருக்கள் மற்று வளிக்கள் மற்று வளிக்கள் பிருக்கள் இதன் பிருக்கள் பிருக்கள

s. നൂമുട്ടാട് സ്കൂട്ടാള വെട്ടാള വെട്ടാള

- (1B) A member of the Legislative Assembly of a State or either House of the Legislature of a State having Legislative Council belonging to any political party who is disqualified for being a member of that House under paragraph 2 of the Tenth Schedule shall also be disqualified to be appointed as a Minister under clause (1) for duration of the period commencing from the date of his disqualification till the date on which the term of his office as such member would expire or where he contests any election to the Legislative Assembly of a State or either House of the Legislature of a State having Legislative Council, as the case may be, before the expiry of such period, till the date on which he is declared elected, whichever is earlier.]
- (2) The Council of Ministers shall be collectively responsible to the Legislative Assembly of the State.
- (3) Before a Minister enters upon his office, the Governor shall administer to him the oaths of office and of secrecy according to the forms set out for the purpose in the Third Schedule.
- (4) A Minister who for any period of six consecutive months is not a member of the Legislature of the State shall at the expiration of that period cease to be a Minister.
- (5) The salaries and allowances of Ministers shall be such as the Legislature of the State may from time to time by law determine and, until the Legislature of the State so determines, shall be as specified in the Second Schedule.

The Advocate-General for the State

- 165. (1) The Governor of each State shall appoint a person who is qualified to be appointed a Judge of a High Court to be Advocate-General for the State.
  - (2) It shall be the duty of the Advocate-General to give advice to the Government of the State upon such legal matters, and to perform such other duties of a legal character, as may from time to time be referred or assigned to him by the Governor, and to discharge the functions conferred on him by or under this Constitution or any other law for the time being in force.
  - (3) The Advocate-General shall hold office during the pleasure of the Governor, and shall receive such remuneration as the Governor may determine.

Conduct of Government Business

- **166.** (1) All executive action of the Government of a State shall be expressed to be taken in the name of the Governor.
  - (2) Orders and other instruments made and executed in the name of the Governor shall be authenticated in such manner as may be specified in rules to be made by the Governor, and the validity of an order or instrument which is so authenticated shall not be called in question on the ground that it is not an order or instrument made or executed by the Governor.
  - (3) The Governor shall make rules for the more convenient transaction of the business of the Government of the State, and for the allocation among Ministers of the said business in so far as it is not business with respect to which the Governor is by or under this Constitution required to act in his discretion.

- । ଅଧେକ୍ୟାନ୍ତ ହେଉ ଅଧିର ଜ୍ୟାନିକ ଜ୍ୟାନ୍ତ ନ୍ଦ୍ର ହେଉ ଅସ୍ଥେଲି ଅସ୍ଥେଲି ହେଉ ଅଧିର ଜ୍ୟାନ୍ତ ହେଉଲି । ବ୍ୟର୍ଥ ହେଉ ହେଉଲି ହେଉଲି ହେଉଲି ହେଉଲି ହେଉଛି ।
- ിയുന്നവര് ഒക്കുന്ന നടന് വരുപ്പെ വരുപ്പെ വരുപ്പെ വരുപ്പെ വരുപ്പെ പരുപ്പെ പരു
- उ॰॰॰॰। π अराज महाराज महाराज स्थाप महाराज स्थाप स्
- ್ಲಿ ಆಹ್ಆರ್ ಕ್ರಾಪ್ ಕ್ರಾಪ್ ಹುತ್ತಾರು ಬ್ಲಿಸ್ ಹುತ್ತು ಹಿಡುವು ಪ್ರಸ್ತಿಕ್ಕಾರ ಹುತ್ತು ಹು

केटराति कः अन्यान्ति भाष्ट्र का

- हरद्धी १८०० मा १८० के उत्तर प्रात्याहे के उत्तर प्रात्याहे के अधिक स्वर्ध प्रात्याहे के अधिक स्वर्ध प्रात्याहे अधिक स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर
  - ിച്ച हुन समधोर हर्वक माणाव्यक माणाव्यक माणाव्यक आख्य माणाव्यक मा

ठक्रभ्र चारक जाभिष्ठाभ

- - स्मित्रीय हमः उत्तर्भात प्राप्त हम् कालिया मामिय्य मामिय्य भामिय्य स्थान स्थ

1* * * * *

- **167.** It shall be the duty of the Chief Minister of each State—
  - (a) to communicate to the Governor of the State all decisions of the Council of Ministers relating to the administration of the affairs of the State and proposals for legislation;
  - (b) to furnish such information relating to the administration of the affairs of the State and proposals for legislation as the Governor may call for; and
  - (c) if the Governor so requires, to submit for the consideration of the Council of Ministers any matter on which a decision has been taken by a Minister but which has not been considered by the Council.

CHAPTER III.—THE STATE LEGISLATURE

General

- **168.** (1) For every State there shall be a Legislature which shall consist of the Governor, and—
  - (a) in the States of ²[Andhra Pradesh,] Bihar, ^{3***} ⁴[Madhya Pradesh], ^{5***} ⁶[Maharashtra], ⁷[Karnataka], ^{8***} ⁹[and Uttar Pradesh], two Houses;
    - (b) in other States, one House.
  - (2) Where there are two Houses of the Legislature of a State, one shall be known as the Legislative Council and the other as the Legislative Assembly, and where there is only one House, it shall be known as the Legislative Assembly.
- 1 Cl. (4) was ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 28 (w.e.f. 3-1-1977) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 23 (w.e.f. 20-6-1979).
- Ins. by the Andhra Pradesh Legislative Council Act, 2005 (1 of 2006), s. 3 (w.e.f. 30-3-2007).
- The word "Bombay" omitted by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 20 (w.e.f. 1-5-1960).
- 4 No date has been appointed under s. 8(2) of the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, for the insertion of the words "Madhya Pradesh" in this sub-clause.
- 5 The words "Tamil Nadu," omitted by Tamil Nadu Legislative Council (Abolition) Act, 1986 (40 of 1986), s. 4 (w.e.f. 1-11-1986).
- 6 Ins. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 20 (w.e.f. 1-5-1960).
- Subs. by the Mysore State (Alteration of Name) Act, 1973 (31 of 1973), s. 4, for "Mysore" (w.e.f 1-11-1973), which was inserted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 8(1).
- The word "Punjab," omitted by the Punjab Legislative Council (Abolition) Act, 1969 (46 of 1969), s. 4 (w.e.f. 7-1-1970).
- 9 Subs. by the West Bengal Legislative Council (Abolition) Act, 1969 (20 of 1969), s. 4, for "Uttar Pradesh and West Bengal" (w.e.f. 1-8-1969).

[*****]

हार होती - उपीरणेटा ,स्म ीजी<u>भ</u>र्म महाराज्य हार होता होता होता होता होता होता होता है. १९२ - १९४ - १

- সেওপ্র ৪ ই ១রাফ <u>প্রকে</u>শুর ৪ <u>পর্কি</u>শুর ১৮৯৩র সের্জন গ্রিষ্ঠেশুর গ্রিষ্ঠার ১৮৯৩র সামের্ক্ত রাধ্বির সাম্প্র সামার্কির সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্পর্ক সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্প্র সাম্পর্ক সাম্প্র সাম্পর সাম্পর সাম্প্র সাম্পর সাম্পর

एस्डिम डार्टीर ीण<u>स्टर्</u>भ - द्धरह्म**र** डास्ट्रि

९९२. भेट्रा हिला है. हे. १९८१ में है. १९८१ में है.

- (മ്മായ് ക്യായ് ക്യായ് ക്യായ് ക്യായ് പ്രൂപ്പു പ്രക്കുന്നു. (***) (ക്രോപ് ക്യായ് പ്രൂപ്പു പ്രക്ക് പ്രൂപ്പു പ്രക്ക
- (३) भेटर प्रसाण राजेष सहस्राम नेहल पार्टी तरह हानेष्ठ आतामण कार्य कार्
- १८. हु. १८ व्याप्त १८
- a. കാരം നിയുന്നു നിയാട്രിയ എന്നു വരു വേരു പ്രധാന പ്രധാന പ്രവേദന കുടിയ കാരം എന്നു എന്നു പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്ര
- 8. "सज्ज प्राचिकाण" केंद्र केंग्राप्ताचिका व्याप्ताचिका व्यापताचिका व्याप्ताचिका व्याप्ताचिका व्याप्ताचिका व्याप्ताचिका व्यापताचिका व्याप्ताचिका व्याप्ताचिका व्याप्ताचिका व्याप्ताचिका व्यापताचिका व्यापताचि
- फोसीन ऐक्र केंद्र ग्रेके केंसीन ऐक्र (डीवेट मामिक्र संप्रभा) प्रध्य है है के उसे केंद्र केंद्र मिन्सिक स्वयं मामिक्र केंद्र केंद्र मिन्सिक स्वयं मामिक्र स्वयं मिन्सिक स्वयं मामिक्र केंद्र केंद्र मिन्सिक स्वयं मामिक्र स्वयं मिन्सिक स्वयं मामिक्र स्वयं मिन्सिक स्वयं मिनसिक स्वयं
- ह. "ठेनस्ठ (भिष्येकार्टेज्ठर നा आस्वार्टेज्जर हे जा का उच्चार का एक अध्याप (केस र-इ-९३ इन कार्रे
- आळा अध्यात के अध्य अध्यात के अध्यात क
- ହ. "इस्फ्रक्त क्रिक्ट के काल्या प्रकार हुन के विषय ह

- (1) Notwithstanding anything in article 168, Parliament may by law provide for the abolition of the Legislative Council of a State having such a Council or for the creation of such a Council in a State having no such Council, if the Legislative Assembly of the State passes a resolution to that effect by a majority of the total membership of the Assembly and by a majority of not less than two-thirds of the members of the Assembly present and voting.
  - (2) Any law referred to in clause (1) shall contain such provisions for the amendment of this Constitution as may be necessary to give effect to the provisions of the law and may also contain such supplemental, incidental and consequential provisions as Parliament may deem necessary.
  - (3) No such law as aforesaid shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.
- ¹[170. (1) Subject to the provisions of article 333, the Legislative Assembly of each State shall consist of not more than five hundred, and not less than sixty, members chosen by direct election from territorial constituencies in the State.
  - (2) For the purposes of clause (1), each State shall be divided into territorial constituencies in such manner that the ratio between the population of each constituency and the number of seats allotted to it shall, so far as practicable, be the same throughout the State.

²[Explanation.—In this clause, the expression "population" means the population as ascertained at the last preceding census of which the relevant figures have been published:

Provided that the reference in this *Explanation* to the last preceding census of which the relevant figures have been published shall, until the relevant figures for the first census taken after the year *[2026] have been published, be construed as a reference to the **[2001] census.]

(3) Upon the completion of each census, the total number of seats in the Legislative Assembly of each State and the division of each State into territorial constituencies shall be readjusted by such authority and in such manner as Parliament may by law determine:

Provided that such readjustment shall not affect representation in the Legislative Assembly until the dissolution of the then existing Assembly:]

³[Provided further that such readjustment shall take effect from such date as the President may, by order, specify and until such readjustment takes effect, any election to the Legislative Assembly may be held on the basis of the territorial constituencies existing before such readjustment:

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 9, for art. 170.

² Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 29, for the *Explanation* (w.e.f. 3-1-1977).

^{*} Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 5, for "2000" and "1971" respectively.

^{**} Subs. by the Constitution (Eighty-seventh Amendment) Act, 2003, s. 4, for "1991".

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 29 (w.e.f. 3-1-1977).

- 388. മുട്ടാവുള്ള ചെയ്യുന്ന വുട്ടാലെ പുട്ടാലെ പ
- രഷ്ട് ഉപര് ഉന്ന് ഉപന്നെ അക്കിയ ഒളേ മന്ത്രിയ ഇപ് രാള് പ്രച്ചെ രേക്ക് പ്രത്യാന (ഏ) ചെറുക്ക് ഉപ്പെട്ടാന് ക്ഷ് വെയ്യാന് ഒരു ഉപ്പെട്ടാന് പ്രച്ച ചെറുക്ക് പ്രവേശന് പ്രച്ച പ്രപ്രച്ച ഉപ്പെട്ടാന് പ്രച്ച ഉപ്പെട്ടാന് ഉപപ്രച്ച ഉപ്പെട്ടാന് ഉപപ്രച്ച ഉപ്പെട്ടാന് ഉപ്പെട്ടാന് വരുന്ന പ്രച്ച ഉപ്പെട്ടാന് വരുന്ന പ്രച്ച വരുന്ന പ്രച്ച വരുന്ന പ്രച്ച വരുന്ന പ്രച്ച പ്രപ്രച്ച പ്രച്ച പ്രവ്യാ പ്രച്ച പ്രവ്യ പ്രച്ച പ്രപ്ര പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രവ്വ പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രവ്വ പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രച്ച പ്രവ്വ പ്രവ്യ പ്രവ്വാ പ്രവ്യ പ്രവ്യ പ്രവ്വ പ്രവ്യ പ്രവ്വാ പ്രവ്വാ പ്രവ്വാ പ്രവ്യ പ്രവ്വാ പ്രവ്വാ പ്രവ്വാ പ്രവ്യ പ്രവ്യ പ്രവ്വാ പ്രവാ പ്രവ്വാ പ്രവാ പ്രവ്വാ പ്രവാ പ്രവ്വാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവ്വാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവ്വാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ പ്രവാ
  - រប្រាជន៍ ប្រមាណ បាន មាស់ក្រ ប្រធាន មាន នេះក្រ ប្រាអាខ រាយកាម ការប្រការ បាន សាមារា នេះ បាន សាមារា បាន សាមារ បាន សាមារា បាន សាមារា បាន សាមារា បាន សាមារ បាន សាម សាម សាមារ បាន សាមរ បាន សាមារ បាន សាមរ

(%) मांटाना प्रधाय के अपने मांटाने के उन्हें के अपने मांटाने के अपने प्रधाय के अपने मांटाने मांटाने के अपने मांटाने मांटाने

भूज्ञम स्रहिल छाटी हा सहस्र हो <u>भर</u>्छ भर्मे सहस्र हो हो है जे सहस्र हो हो है जे सहस्र है जे समस्त है जो से स्र है जे सहस्र है जे समस्र है जे सहस्र है जे से स्र है जे समस्त है जो सहस्र है जे समस्त है जो सहस्र है जे समस्त है जे समस्त है जे सहस्र है जो सहस्र है जो सहस्र है जो सहस्र है जे समस्त है जो सहस्र है जो स्त है जो सहस्र है जो स्त है जो सहस्र है जो सहस्र है जो स्त है जो स्त है जो सहस्र है जो स्त है जो स्

s. ത്യാട് പ്രാധാന് എന്ന വഴു മയിശായ് മ യായായ വേഷം നിയായ (സന്ത്യൻ വേഷം വേഷം വേഷം വേഷം വേഷം വേഷം വേഷം വ

^{॥(}খিদর ৪০০৪-ឧ-२৪) घौदार्च রেজভাতে ១ ឩ জଠਾଇ ୧୯ ୧୯୭୯ , ୪୩୭୯୭ (ଲାଲ୍କେଖର ପ୍ରେମ୍ବେ ଅଞ୍ଚଳ ଅଧିଷ୍ଟ ଓ ଓ ଓ ଜନ୍ମ ଅଧିଷ୍ଟ ଓ

^{**} অদুপ্রপুত্র প্রের মেন্দুজ্রমা, আ അপং তির সিল্লামা, আল্লেম্মা, আল্লেম্মান্ত প্র মেন্দুজ্রমান্ত প্র মেন্দুজ্য সামান্ত সাম

[॥] विकास १८९४-१-८ वार्ष आत्माराय्य छ ३३ जाता वार्ष १९४१ ,भणका (आत्मार्वस्था राष्ट्र दर्गाणुनी) जाते १८० । अ

Provided also that until the relevant figures for the first census taken after the year *[2026] have been published, it shall not be necessary to ¹[readjust—

- (*i*) the total number of seats in the Legislative Assembly of each State as readjusted on the basis of the 1971 census; and (ii) the division of such State into territorial constituencies as may be readjusted on the basis of the **[2001] census, under this clause.]
- 171. (1) The total number of members in the Legislative Council of a State having such a Council shall not exceed ²[one-third] of the total number of members in the Legislative Assembly of that State:

Provided that the total number of members in the Legislative Council of a State shall in no case be less than forty.

- (2) Until Parliament by law otherwise provides, the composition of the Legislative Council of a State shall be as provided in clause (3).
- (3) Of the total number of members of the Legislative Council of a State—
- (a) as nearly as may be, one-third shall be elected by electorates consisting of members of municipalities, district boards and such other local authorities in the State as Parliament may by law specify;
- (b) as nearly as may be, one-twelfth shall be elected by electorates consisting of persons residing in the State who have been for at least three years graduates of any university in the territory of India or have been for at least three years in possession of qualifications prescribed by or under any law made by Parliament as equivalent to that of a graduate of any such university;
- (c) as nearly as may be, one-twelfth shall be elected by electorates consisting of persons who have been for at least three years engaged in teaching in such educational institutions within the State, not lower in standard than that of a secondary school, as may be prescribed by or under any law made by Parliament;
- (d) as nearly as may be, one-third shall be elected by the members of the Legislative Assembly of the State from amongst persons who are not members of the Assembly;
- (e) the remainder shall be nominated by the Governor in accordance with the provisions of clause (5).

^{*} Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 5, for "2000" and "1971" respectively.

^{**} Subs. by the Constitution (Eighty-seventh Amendment) Act, 2003, s. 4, for "1991".

Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 5, for certain words.

² Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 10, for "one-fourth".

- នារះ ឃុំធារ្ម រារា ୨୫३୧ :182 ହୁ៣।0ភា ਸਤਸਤ ព្រះអុខ្សារ។ ឧଇរ័យ ខ្លាយ ឧប្ទុក ខាប្បន គ្រាប្រអុខ ខាប់ 1ប្រខស្ន2ខម្ម 1ប្រខស្ន2ខម្ម 1ប្រខស្ន2ខម្ម 2ខម្ម 2ខម្ម
- ന്തെയ്ക് അനിവന്ന് ചെല്മ വ്യാക്ക് പ്രേക്ക് പ്രേക്ക് വ്യാക്ക് പ്രേക്ക് വ്യാക്ക് പ്രേക്ക് വ്യാക്ക് വ്യാക് വ്യാക്ക് വ്യാക
  - (ஆ) 5° <u>ठाम</u> ोह्रहरूणाद्वर्र रह्माधाम आर्थित एवर्चित हर्म्च हिन्न हिन्
  - क्षेत्र हेश्व स्वाप्त हिन्न से स्वप्त स्व
  - हिणां अध्यां भाष्ट्रम, छिषाञ्च छक्त्र्य प्रत्योम मण णांभम हण्या द्रमहर्ष पामण भाष्ट्रम द्रव्योण्चेष (८) प्रत्ये पाम्प प्रत्ये पाम्प प्रत्ये प्रत्ये पाम्प प्रत्ये पाम प्रत्ये प्रत्ये पाम प्रत्ये प्रत्ये पाम प्रत्ये पाम प्रत्ये पाम प्रत्ये पाम प्रत्ये पाम प्रत्य प्रत्ये पाम प्रत्ये प्रत्ये प्रत्ये प्रत्ये प्रत्ये पाम प्रत्ये प्रत्ये पाम प्रत्ये प्र
  -) उत्पादक प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के स्वतंत्र स्वतंत्र के स्वतंत्र के
  - - ॥ गिराष्ट्राप्तक गुरूद पार्रम १५१ (२) ठ<u>६</u>टाष्ट्रा गर्मा<u>रुठ</u>भे सप्ताराम र्राभिष्ट्रमन्ट (गर

^{*} നീষাই (सिसीहिससी এই ധംഷം) നിഷ്ട്ര നിഷ്ട്ര

୫-୧୦୦୯ थाଲ୍।॥ ** ପୃସ୍ୱୀଲ (सर्हाष्ट्रकरात ठेंद्र क्रस.तथ्य क्रस.त्य) क्राज्य १ १००८ ।।।

s. റൂമുട്ട (ഇപ്പെട്ട വെട്ടും അപ്പെട്ടും തുടും വേട്ടും വേട്ടും വേട്ടും വേട്ടും വേട്ടും വെട്ടും വെട്ടും വേട്ടും വുടും വു

- (4) The members to be elected under sub-clauses (a), (b) and (c) of clause (3) shall be chosen in such territorial constituencies as may be prescribed by or under any law made by Parliament, and the elections under the said sub-clauses and under sub-clause (d) of the said clause shall be held in accordance with the system of proportional representation by means of the single transferable vote.
- (5) The members to be nominated by the Governor under sub-clause (*e*) of clause (3) shall consist of persons having special knowledge or practical experience in respect of such matters as the following, namely:— Literature, science, art, co-operative movement and social service.
- 172. (1) Every Legislative Assembly of every State, unless sooner dissolved, shall continue for ¹[five years] from the date appointed for its first meeting and no longer and the expiration of the said period of ¹[five years] shall operate as a dissolution of the Assembly:
  - Provided that the said period may, while a Proclamation of Emergency is in operation, be extended by Parliament by law for a period not exceeding one year at a time and not extending in any case beyond a period of six months after the Proclamation has ceased to operate.
  - (2) The Legislative Council of a State shall not be subject to dissolution, but as nearly as possible one-third of the members thereof shall retire as soon as may be on the expiration of every second year in accordance with the provisions made in that behalf by Parliament by law.
- 173. A person shall not be qualified to be chosen to fill a seat in the Legislature of a State unless he—
  - ²[(a) is a citizen of India, and makes and subscribes before some person authorised in that behalf by the Election Commission an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule;]
  - (b) is, in the case of a seat in the Legislative Assembly, not less than twenty-five years of age and, in the case of a seat in the Legislative Council, not less than thirty years of age; and
  - (c) possesses such other qualifications as may be prescribed in that behalf by or under any law made by Parliament.

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 24, for "six years" (w.e.f. 6-9-1979). The words "six years" were subs. for the original words "five years" by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 30 (w.e.f. 3-1-1977).

² Subs. by the Constitution (Sixteenth Amendment) Act, 1963, s. 4, for cl. (a).

- (8) णि ७३-खाउँर (७), (७) एक्स्यूच (७), (७) एक्स्यूच (७) एक्स्यूच एक्स किए सिफ्छ एक्स विषेत्र एक्स्यूच एक्स्यू
- ਲੀଠାយୀଠାਜមੀਨ ਆਕੰਜ ੀਲਘੀଠਾਖ਼ਬਜ°ਜ ຮਲਘਾਸ਼ਨ ਹੁਸੰਸ਼ਨ2ਖ ਲਕੰਜ ੀਆ (ग्र.) 5^6 5 $\underline{m}$ हुए। ਆ। (%) 5^6 5 $\underline{m}$ (%) ।ह्यां भानभीर, 19आदर्ग व्याप्तर्वणीम रुभेंड विराधि विद्याप्तर आ<u>भव</u>र्थ ए अ<u>रेशा प्रा</u>प्तर्वक्ष कर कि विराधि ।

ए हार एसेटा एसेटा एसेटा हिन्म हेस्स निक्रमार्थ कार जिस्सार अस्ताहरू हेस्स हिन्म हेस्स हिन्म हेस्स हिन्म हिन्म

हरणान्रमण गहान शहारी विह्ना विद्वार हे गुरुषान्यस्त । एक उभनत हुमर्सन होभवर्द विह्ना विह्ना विह्ना विह्ना विद्व विद्वार पारक्षणान्त्रस्त के प्रतिक्रम हुमायान्यस्त । । विव्यार मायान्यस्त्वारी । । विव्यार मायान्यस्वारी

-: ज्रणा रहणारभर गिरण्डवर्क भरमा गिरहजम जर्दिर गिर<u>हर</u> भ

- उपार्ट्स , दर्श्वर पार्थिस सरखर रजवाराजन समस वामान विपारस्काम व्यारिष्ठ माम रमणाजेष्य

- (O) ชโฮ้ง เมื่อ เมื่อ

ร. ପൂമുട്ടെ വേട്ടെങ്കു വേട്ടെ വേട്ടെ വെട്ടുട്ടെ പ്രധാനം വരു കുടും വരു വെട്ടുട്ടെ വെട്ടുട്ടെ വെട്ടുട്ടെ വെട്ടുട ചെയ്യ ട്രം ട്രം വേട്ടുട്ടി ചെയ്യ വര്ട്ടുട്ടുട്ടുട്ടെ പ്രധാനം വരു പ്രധാനം പ്രവാനം പ്രധാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രധാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രവാനം പ്രവാനം

^{...} ଠୁସ୍ । ପୁର୍ଯ୍ୟ (ଅନ୍ୟୁର୍ଯ ଅନ୍ୟୁର୍ଥ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟୁର୍ଥ ଅନ୍ୟୁର ଅନ୍ୟୁର୍ଥ ଅନ୍ୟୁର୍ଥ ଅନ୍ୟୁର୍ଥ ଅନ୍ୟୁର୍ଥ ଅନ୍ୟର ଅନ୍ୟର

- ¹[174. (1) The Governor shall from time to time summon the House or each House of the Legislature of the State to meet at such time and place as he thinks fit, but six months shall not intervene between its last sitting in one session and the date appointed for its first sitting in the next session.
  - (2) The Governor may from time to time—
    - (a) prorogue the House or either House;
    - (b) dissolve the Legislative Assembly.]
- 175. (1) The Governor may address the Legislative Assembly or, in the case of a State having a Legislative Council, either House of the Legislature of the State, or both Houses assembled together, and may for that purpose require the attendance of members.
  - (2) The Governor may send messages to the House or Houses of the Legislature of the State, whether with respect to a Bill then pending in the Legislature or otherwise, and a House to which any message is so sent shall with all convenient despatch consider any matter required by the message to be taken into consideration.
- 176. (1) At the commencement of ²[the first session after each general election to the Legislative Assembly and at the commencement of the first session of each year], the Governor shall address the Legislative Assembly or, in the case of a State having a Legislative Council, both Houses assembled together and inform the Legislature of the causes of its summons.
  - (2) Provision shall be made by the rules regulating the procedure of the House or either House for the allotment of time for discussion of the matters referred to in such address ^{3***}.
- 177. Every Minister and the Advocate-General for a State shall have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, the Legislative Assembly of the State or, in the case of a State having a Legislative Council, both Houses, and to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, any committee of the Legislature of which he may be named a member, but shall not, by virtue of this article, be entitled to vote.

Officers of the State Legislature

178. Every Legislative Assembly of a State shall, as soon as may be, choose two members of the Assembly to be respectively Speaker and Deputy Speaker thereof and, so often as the office of Speaker or Deputy Speaker becomes vacant, the Assembly shall choose another member to be Speaker or Deputy Speaker, as the case may be.

¹ Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 8, for art. 174.

² Subs. by s. 9, *ibid*. for "every session".

The words "and for the precedence of such discussion over other business of the House" omitted by s. 9, *ibid*.

- (३) मुंद्रियाप्रत स्थम स्थमार्थ स्था अहत मुंद्रियार्थ श्रीक सहस्य हमतद्र स्थाप्त प्रसंत्र्यात्त स्थम स्थमार्थ सहमार्थ सहस्य हमतद्र स्थाप्त प्रसंत्र्यात्त स्थम स्थमार्थ सहमार्थ सहस्य स्थम हमतद्र सहस्या अस्त्रात्त स्थम स्थमार्थ सहस्य स्थम स्थमार्थ सहस्य स्थमार्थ सहस्य स्थमार्थ स्थमार्य स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्य स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्थ स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्थ स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्थ स्यार्थ स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्थ स्थमार्य स्थमार्थ स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार्य स्थमार
- छद*्*क्र भामराम मराम घटांगा<u>रहर</u>्भ (३)
  - । यह दे हे हैं के जान्म तरामि समाम सामाम प्रामाम प्राम प्रामाम प्राम प्रामाम प्रामाम प्रामाम प्रामाम प्रामाम
  - (の) र्रावेष लगे स्यथम रिज
- (3) ឃុខ ស្រុស សង្គ្រាយ ប្រសាស ស្រុស សង្គ្រាស សង្គ្រាស
- 388. මැටින എല് കുരുന്ന ചുറ്റെ രാച്യ വച്ച കുറ്റ് പ്രക്ഷേ പ്രാക്ക് പ്രക്ഷേ പ്ര
  - ത്രാല് അന്ത്ര മാവന് വേട്ട് മുന്ന വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെ
- आअ. उठि णाटाणक विष्य कि अधिक के अधिक माद्या कि अधिक के अधिक माद्या के उठि वाचा विषय के अधिक माद्या के अधिक माद्या के उठि वाचा विषय के विषय

(மிலு எற்சு விலு வில் விருக்கிய விருக்கிய விருக்கிய

989. विष्ट अभिष्य प्राप्त कार्या अप्राप्त कार्य कार्या अप्राप्त कार्य का

s. നൂമുട്ടത്തെ വെട്ടു വെന്നു പ്രത്യേഷം വെട്ടു വെന്നു വെട്ടു വെട്ടു വെന്നു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വ

[.]a. നൂമുട്ട വേഷയ്യ വാലുയ്ക് വാണ്യ കര്ദ് 'നാന്യ കര്ദ് 'നാന്യ വേഷ്യ വേഷയ്യ വെയ്യ വേഷ്യ വേഷ്യ വേഷ്യ വേഷ്യ വേഷ്യ വ നായക്കുന്ന

- 179. A member holding office as Speaker or Deputy Speaker of an Assembly—
  - (a) shall vacate his office if he ceases to be a member of the Assembly;
  - (b) may at any time by writing under his hand addressed, if such member is the Speaker, to the Deputy Speaker, and if such member is the Deputy Speaker, to the Speaker, resign his office; and
  - (c) may be removed from his office by a resolution of the Assembly passed by a majority of all the then members of the Assembly:

Provided that no resolution for the purpose of clause (*c*) shall be moved unless at least fourteen days' notice has been given of the intention to move the resolution:

Provided further that, whenever the Assembly is dissolved, the Speaker shall not vacate his office until immediately before the first meeting of the Assembly after the dissolution.

- 180. (1) While the office of Speaker is vacant, the duties of the office shall be performed by the Deputy Speaker or, if the office of Deputy Speaker is also vacant, by such member of the Assembly as the Governor may appoint for the purpose.
  - (2) During the absence of the Speaker from any sitting of the Assembly the Deputy Speaker or, if he is also absent, such person as may be determined by the rules of procedure of the Assembly, or, if no such person is present, such other person as may be determined by the Assembly, shall act as Speaker.
- 181. (1) At any sitting of the Legislative Assembly, while any resolution for the removal of the Speaker from his office is under consideration, the Speaker, or while any resolution for the removal of the Deputy Speaker, from his office is under consideration, the Deputy Speaker, shall not, though he is present, preside, and the provisions of clause (2) of article 180 shall apply in relation to every such sitting as they apply in relation to a sitting from which the Speaker or, as the case may be, the Deputy Speaker, is absent.
  - (2) The Speaker shall have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, the Legislative Assembly while any resolution for his removal from office is under consideration in the Assembly and shall, notwithstanding anything in article 189, be entitled to vote only in the first instance on such resolution or on any other matter during such proceedings but not in the case of an equality of votes.
- 182. The Legislative Council of every State having such Council shall, as soon as may be, choose two members of the Council to be respectively Chairman and Deputy Chairman thereof and, so often as the office of Chairman or Deputy Chairman becomes vacant, the Council shall choose another member to be Chairman or Deputy Chairman, as the case may be.
- 183. A member holding office as Chairman or Deputy Chairman of a Legislative Council—
  - (a) shall vacate his office if he ceases to be a member of the Council;

- ചാടിർ -**സ്ഥാപ്ട് ിനുള്ക ഥറ്റക്ക സ്ഥാന് ന് നി വെറാന് വെറുപ്നു ന്റെ വെറുപ് നയുട്ടത് വെറുപ്പെ വെറുപ്പെ വിരുപ് വെറുപ്പെട്ട വേരുപ്പെട്ട വരുപ്പെട്ട വേരുപ്പെട്ട വരുപ്പെട്ട വരുപ്പ**
  - (प्राथ हामार्थ स्टाम मन भार्म क्रिक्ट प्राथ हिन भारत में भारत हो।

  - (ट) ന്റ്രാള് ചെയ്യുന്നു പ്രത്യായ പുരുന്ന വുരു പുരുന്നു വുരുന്നു പുരുന്നു വുരു പുരുന്നു വുരുന്നു പുരുന്നു പുരു

ហោមថា នាស្ត្រ ហៅឆ្កេស សេច្ច មាធ្មេរ ហេច ខេត្ត ក្រសួង ហេច ខេត្ត ប្រសាធ្មេរ ខេត្ត ខេ

- 990. ചെയ്യുള്ള എള്ള ചെയ്യുള്ള ചെയ്യുള്ള വഴുള്ള പ്രത്യേത എള്ളുട്ട വെയുള്ള പ്രത്യേത പുരുത്തം പുരുത്തം പുരുത്തം പുരുത്ത
  - (s) ധ<u>ാട</u>യെന്ന് ഉപന്നെ ക്രാൻ ക്ര
  - (a) റാച്ചെ सिट्ट हमटाग्रुष्ट क्र<u>ाज्य क्रा</u>ण्य द्र<u>ाज्य हम्माण्य हम्माण्य हम्माण्य स्थाप्य स्थाप स्थाप्य स्थाप्य स्थाप्य स्थाप्य स्थाप्य स्थाप स्थाप्य स्थाप स्य स्थाप स्य स्थाप स्य स्थाप स्य स्थाप स्य स्थाप स्य स्थाप स्य</u>
- ាសេរាកែល ಹಟ್ಟಿಅಲತುನ ಸಂഎಸ ಕರುಗ್ರಾಪ್ತಿ ಕವ್ನುಸುಗ್ರಾಪ್ತಿ ಸಿದ್ದಾ ಸಿದ್ದಿಯ ನಿರ್ಣಿಷ ಗುರ್ವಿಸಿರ ಯುನ್ನಾಯ ನಿರ್ಣಿಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಣಿಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಣಿಷಣ್ಣಿಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿಸಿದ ನಿರ್ಣಿಷಣೆಯ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿ

  - (३) <u>അത്ത</u> हम दैंक णायहाण येक प्रकार एक जोह्न प्रविधाल के जोह्न ये खेण एहाण येक प्रकार के उत्तर प्रकार के उत्तर प्रकार के प्
- 382. विशाधि प्राणामिक व्याप्त होते हिल्ला स्थापित स्थाप्त स्थापित स्
- -**ஆ. വാച്ചത് നൂട്ടം വാച്ചത് നൂട്ടം നൂട്ടാ വാച്ചത് നൂട്ടാ വാച്ചത് നൂട്ടാ വാച്ചത് വാച്യത് വാച്യത് വാച്യത് വാച്യത് വാപ്വത് വാച്യത് വാച്യത് വാച്യത് വാച്യത് വാച്യത് വാപ്വത് വാച്യത് വാപ്വത് വാച്യത് വാച്യത് വാച്യത് വാപ്വത് വാച്യത് വാപ്വത് വാപ്**
  - (प्रा) माज्या मंत्र प्राप्त किरुटाण हेल हत्य के भाष्ट्र में भाष्ट्र में स्वाप्त माज्य में भाष्ट्र में भाष्ट्र म

- (b) may at any time by writing under his hand addressed, if such member is the Chairman, to the Deputy Chairman, and if such member is the Deputy Chairman, to the Chairman, resign his office; and
- (c) may be removed from his office by a resolution of the Council passed by a majority of all the then members of the Council:

Provided that no resolution for the purpose of clause (*c*) shall be moved unless at least fourteen days' notice has been given of the intention to move the resolution.

- 184. (1) While the office of Chairman is vacant, the duties of the office shall be performed by the Deputy Chairman or, if the office of Deputy Chairman is also vacant, by such member of the Council as the Governor may appoint for the purpose.
  - (2) During the absence of the Chairman from any sitting of the Council the Deputy Chairman or, if he is also absent, such person as may be determined by the rules of procedure of the Council, or, if no such person is present, such other person as may be determined by the Council, shall act as Chairman.
- 185. (1) At any sitting of the Legislative Council, while any resolution for the removal of the Chairman from his office is under consideration, the Chairman, or while any resolution for the removal of the Deputy Chairman from his office is under consideration, the Deputy Chairman, shall not, though he is present, preside, and the provisions of clause (2) of article 184 shall apply in relation to every such sitting as they apply in relation to a sitting from which the Chairman or, as the case may be, the Deputy Chairman is absent.
  - (2) The Chairman shall have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, the Legislative Council while any resolution for his removal from office is under consideration in the Council and shall, notwithstanding anything in article 189, be entitled to vote only in the first instance on such resolution or on any other matter during such proceedings but not in the case of an equality of votes.
- 186. There shall be paid to the Speaker and the Deputy Speaker of the Legislative Assembly, and to the Chairman and the Deputy Chairman of the Legislative Council, such salaries and allowances as may be respectively fixed by the Legislature of the State by law and, until provision in that behalf is so made, such salaries and allowances as are specified in the Second Schedule.
- **187.** (1) The House or each House of the Legislature of a State shall have a separate secretarial staff:

Provided that nothing in this clause shall, in the case of the Legislature of a State having a Legislative Council, be construed as preventing the creation of posts common to both Houses of such Legislature.

(2) The Legislature of a State may by law regulate the recruitment, and the conditions of service of persons appointed, to the secretarial staff of the House or Houses of the Legislature of the State.

- -गास्त्र उङ्गभ्रहम॰म Шळ्रमण होरुगार्टल-गास्त्र ोह्रहभुद्धक विराणित्त उङ्गभ्रहम॰म रुपा॰रू हम्मण मरुम (ठ)
- उम्रक्ष प्राप्त हेर यह महिक्र विश्व कि जिल्ला शामित है है है जिल्ला शामित है जिल्ला है जिल्ला है जिल्ला (5)

भाषणीगुरुयाँ छूम प्रत्येत ग्रह्मीगा मध्यम भागिगुमुम्बर्धर रुग्निग्न पामहोपारिप्रशिवर्द्ध ह (५)२,२५<u>मा</u> हुरुष्ठहेर ॥ ग्रिष्ठस्य हम प्रत्यात हम प्रत्येत प्रक्रम् सम समाप्रक

- ੀ ਹਿਲਾਗਾ ਹੈ ਜਾਣ ਦੇ ਜਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਗਾ ਹੈ ਜਾਣ ਦੇ ਜਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਗਾ ਹੈ। ਇਲ
- (३) നാർത്താൻ ത്യാപ്പെട്ടുള്ള പ്രത്യാപ്പെട്ടുള്ള പ്രത്യവേട്ടുള്ള പ്രത്യവേട്ടുള്ള പ്രത്യവെട്ടുള്ള പ്രത്യവേട്ടുള്ള പ്രത്യവേട്ടുള്ള പ്രത്യവേട്ടുള്ള പ്രത്യവെട്ടുള്ള പ

- (९) ठाउँख मासांत्रस्या महिम प्रमस्य त्रिमाळाडू मेण हमस्राण दुर्गाण्य प्रेस्त्रमा प्रमाण्य प्रेस्त्रमा प्रमाण्य प्रेस्त्रमा प्रमाण्य प्रेस्त्रमा प्रमाण्य प्रमाण्य प्रसाण्य प्रमाण्य प्रमाण्य प्रसाण्य प्रमाण्य प्रमाण प्रमाण्य प्रमाण प्रमाण
- 999. **யള്ളാന സ്വാന് അടി ജസ്വള്യ സ്വാന് സ്വാന് സ്വാന് സ്വാന് ഉപ്പെട്ടായ** വര്ട്ടായ് പ്രത്യായ വേര്ട്ടായ് പ്രത്യായ വേര്ട്ടായ് പ്രത്യായ വേര്ട്ടായ് പ്രത്യായ വേര്ട്ടായ് പ്രത്യായ വേര്ട്ടായ് പ്രത്യായ വര്ട്ടായ് പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ പ
- \$\$\$. वेर्ट्याम श्रीवेष सम्बन्धामा उप्याक अभिक्ष (९) भेर्य्य प्रसाण श्रीवेष सम्बन्धामा केन्नल प्रसाण अभिक्ष्य लिखाः केन्यल क्ष्मिक केन्यल केन्यल क्ष्मिक केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल किन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल क्ष्मिक केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल क्ष्मिक केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल क्ष्मिक केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल केन्यल क्ष्मिक केन्यल केन्य

दक्षुकुष्ट॥

(%) <u>भेटर</u> प्रसाण रांग्रेख स्वायत क्रिब ಎस्प्रिय सुद्ध सुर्य क्राया क्राया क्राया क्राया क्राया क्राया स्थाप स्थाप स्थाप क्राया क्राया क्राया स्थाप स्थाप

(3) Until provision is made by the Legislature of the State under clause (2), the Governor may, after consultation with the Speaker of the Legislative Assembly or the Chairman of the Legislative Council, as the case may be, make rules regulating the recruitment, and the conditions of service of persons appointed, to the secretarial staff of the Assembly or the Council, and any rules so made shall have effect subject to the provisions of any law made under the said clause.

Conduct of Business

- 188. Every member of the Legislative Assembly or the Legislative Council of a State shall, before taking his seat, make and subscribe before the Governor, or some person appointed in that behalf by him, an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule.
- (1) Save as otherwise provided in this Constitution, all questions at any sitting of a House of the Legislature of a State shall be determined by a majority of votes of the members present and voting, other than the Speaker or Chairman, or person acting as such. The Speaker or Chairman, or person acting as such, shall not vote in the first instance, but shall have and exercise a casting vote in the case of an equality of votes.
  - (2) A House of the Legislature of a State shall have power to act notwithstanding any vacancy in the membership thereof, and any proceedings in the Legislature of a State shall be valid notwithstanding that it is discovered subsequently that some person who was not entitled so to do sat or voted or otherwise took part in the proceedings.
  - (3) Until the Legislature of the State by law otherwise provides, the quorum to constitute a meeting of a House of the Legislature of a State shall be ten members or one tenth of the total number of members of the House, whichever is greater.
  - (4) If at any time during a meeting of the Legislative Assembly or the Legislative Council of a State there is no quorum, it shall be the duty of the Speaker or Chairman, or person acting as such, either to adjourn the House or to suspend the meeting until there is a quorum.

Disqualifications of Members

- 190. (1) No person shall be a member of both Houses of the Legislature of a State and provision shall be made by the Legislature of the State by law for the vacation by a person who is chosen a member of both Houses of his seat in one house or the other.
  - (2) No person shall be a member of the Legislatures of two or more States specified in the First Schedule and if a person is chosen a member of the Legislatures of two or more such States, then, at the expiration of such period as may be specified in rules¹ made by the President, that person's seat in the Legislatures of all such States shall become vacant, unless he has previously resigned his seat in the Legislatures of all but one of the States.
  - (3) If a member of a House of the Legislature of a State—

¹ See the Prohibition of Simultaneous Membership Rules, 1950 published with the Ministry of Law Notification No. F. 46/50-C, dated the 26th January, 1950, Gazette of India, Extraordinary, p. 678.

തും उच्छा कार्य कार कार्य क

मध्य प्रसम्ब

- 999. **एक्ट्रियाट प्रेट्याण एक्ट्रिय एक्ट्रिया प्राप्त एक्ट्रियाण एक्ट्रिय णाधिक प्राप्त होते हैं।** अधिक प्राप्त होते हैं। अधिक प्राप्त होते हैं। अधिक एक्ट्रिया होते हें। अधिक एक्ट्रिया होते हैं। अधिक एक्ट्रिया होते हैं। अधिक एक्ट्रिया है। अधिक एक्ट्रिया है।
- 998. विष्ठिष्ठ से अंडिंग स्वाचित्र के अंडिंग स्वाचित्र के अंडिंग स्वाचित्र से अधित स्वाचित्र से अधित स्वाचित्र से अधित स्वाचित्र से अधित से
  - ॥ गुरुब्रदर्शमा अन्य स्वार्थम ४ इब्ह्य हुम ४ मुन्स पा<u>भव्</u>यभग भव्याप्त पा<u>भव्य</u>भग आ<u>मव्य</u>भग आ<u>मव्य</u>भ
  - ଠେଥିଲା थुद्ध त्मान, थानुल महत्य क्ष्य त्यान थ्राप्ट क्ष्य महत्य क्ष्य क्ष्य प्रत्यान क्ष्य क्
  - (%) भे<u>रत</u> समाण रिवेष संख्य प्राप्त प्राप्त स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स्वाप्त स्वापत स्वापत स्वापत स्वाप्त स्वापत स
  - (8) अंटर प्रसाण ब्रांग्रेस प्रमाण कर्म हुन स्थान स्था

णीटणार्यस गारम्बर्ध रद्धा भरमभ्स

- - क्ष्म त्राध्य क्ष्म अक्षरे प्रक्ष प्रभाव क्ष्म काम त्राध्य कर्षण कार्या व्याप्त कार्य कार्या वाता व्याप्त कर्म काम कार्या कार्य कार्या कार्य कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्य कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्या कार्य कार्या कार्य कार्य
  - ರಿಸಭಾ भिरम भाजा $\mathbb{O}$ हार्द भारत्वाज अंतरि भाजा रहि (2)

(a) becomes subject to any of the disqualifications mentioned in ¹[clause (1) or clause (2) of article 191];

or

²[(b) resigns his seat by writing under his hand addressed to the speaker or the Chairman, as the case may be, and his resignation is accepted by the Speaker or the Chairman, as the case may be,] his seat shall thereupon become vacant:

³[Provided that in the case of any resignation referred to in sub-clause (b), if from information received or otherwise and after making such inquiry as he thinks fit, the Speaker or the Chairman, as the case may be, is satisfied that such resignation is not voluntary or genuine, he shall not accept such resignation.]

(4) If for a period of sixty days a member of a House of the Legislature of a State is without permission of the House absent from all meetings thereof, the House may declare his seat vacant:

Provided that in computing the said period of sixty days no account shall be taken of any period during which the House is prorogued or is adjourned for more than four consecutive days.

- 191. (1) A person shall be disqualified for being chosen as, and for being, a member of the Legislative Assembly or Legislative Council of a State—
  - (a) if he holds any office of profit under the Government of India or the Government of any State specified in the First Schedule, other than an office declared by the Legislature of the State by law not to disqualify its holder;
    - (b) if he is of unsound mind and stands so declared by a competent court;
    - (c) if he is an undischarged insolvent;
  - (d) if he is not a citizen of India, or has voluntarily acquired the citizenship of a foreign State, or is under any acknowledgment of allegiance or adherence to a foreign State;
    - (e) if he is so disqualified by or under any law made by Parliament.

Subs. by the Constitution (Fifty-second Amendment) Act, 1985, s. 4, for "clause (1) of article 191" (w.e.f. 1-3-1985).

² Subs. by the Constitution (Thirty-third Amendment) Act, 1974, s. 3, for sub-clause (b).

³ Ins. by s. 3, *ibid*.

- ്ര) അവര്ഷ ഉത്ത് പ്രത്യം വര്ഷ്ട്ര വര്ഷ്ട്ര പ്രത്യം ഉത്ത് പ്രത്യം പ്രത
- ें[ॐक्रक्रही (७४- <u>षाट</u>ेट(७) क्र मार्ग्यार उठणा ॐणामाणी स्ळेणक्र, प्<u>यठ</u>णाए ए५<u>ळक्</u>षण एगेमाॐए, प्यतेष्ठ स्ळूण इडए, मोट्स हैष्ठ्रहाणी ए५<u>छक्</u>षण प्रॐमामा सम्बेणक्र प्रस्टूण क्रांटिस केणामा क्रीटीन केथ्रान्टिश स्ळूणक्र उठणाटीष्ठ प्रक्र स्टेए तेए ए५ॐ ए५<u>छक्ष</u>ण प्रटुणाष्ठ ए५ॐ केडए
- (8) अंट्रज्ञा क्रिक्ट क्रिया क्रिक्ट क्रिया से साम क्रिया क्रिय
- ១១៤ ៕66មា មារ្ត្រាម្រង្គ្រង្គ្នា ខាងខេត្ត នេះ ខាងខេត្ត ខេត្ត ខេត្
- - - (O) स्ट्रेंच प्रमुख क्रम्प्रथा क्ष्मित स्था स्थान स्यान स्थान स्य
    - (ट) स्ट्रिक क्रिक क्रा क्रिक क्रिक
  - - $\mathbf{n}$ । ोहर $\mathbf{n}$ हा हा है जिस्सा मार्चित हा हा जिस्सा निक्र मार्चित हा हा जिस्सा निक्र मार्चित हा जिस्सा । चिहर्जित हा जिस्सा निक्र मार्चित हा चिहर हा चि

s. ପ୍ରଃମ୍ଡ (রুলমুর্টারেইପর ଓ.୬୮୬) ៣.៣. ଜନ୍ୟ ନାର୍ଥ ଓ ପ୍ରାୟନ୍ତ ଓ ପ୍ରାୟନ୍ତ ଓ ପ୍ରଥମ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଓ ପ୍ରଥମ । ।

[။] गाया हार हिस्स हे स्थाप । भारत हा अ अराजिल हे अराजिल हा अराजिल हा अराजिल हा अराजिल हा अराजिल हो अराजिल हो अर

- ¹[Explanation.—For the purposes of this clause], a person shall not be deemed to hold an office of profit under the Government of India or the Government of any State specified in the First Schedule by reason only that he is a Minister either for the Union or for such State.
- ²[(2) A person shall be disqualified for being a member of the Legislative Assembly or Legislative Council of a State if he is so disqualified under the Tenth Schedule.]
- ³[192. (1) If any question arises as to whether a member of a House of the Legislature of a State has become subject to any of the disqualifications mentioned in clause (1) of article 191, the question shall be referred for the decision of the Governor and his decision shall be final.
  - (2) Before giving any decision on any such question, the Governor shall obtain the opinion of the Election Commission and shall act according to such opinion.]
- 193. If a person sits or votes as a member of the Legislative Assembly or the Legislative Council of a State before he has complied with the requirements of article 188, or when he knows that he is not qualified or that he is disqualified for membership thereof, or that he is prohibited from so doing by the provisions of any law made by Parliament or the Legislature of the State, he shall be liable in respect of each day on which he so sits or votes to a penalty of five hundred rupees to be recovered as a debt due to the State.

Powers, Privileges and Immunities of State Legislatures and their Members

- 194. (1) Subject to the provisions of this Constitution and to the rules and standing orders regulating the procedure of the Legislature, there shall be freedom of speech in the Legislature of every State.
  - (2) No member of the Legislature of a State shall be liable to any proceedings in any court in respect of anything said or any vote given by him in the Legislature or any committee thereof, and no person shall be so liable in respect of the publication by or under the authority of a House of such a Legislature of any report, paper, votes or proceedings.
  - (3) In other respects, the powers, privileges and immunities of a House of the Legislature of a State, and of the members and the committees of a House of such Legislature, shall be such as may from time to time be defined by the Legislature by law, and, until so defined,

Subs. by the Constitution (Fifty-second Amendment) Act, 1985, s. 5, for "(2) For the purposes of this article" (w.e.f. 1-3-1985).

² Ins. by s. 5, *ibid*. (w.e.f. 1-3-1985).

Art. 192 has been successively subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 33 (w.e.f. 3-1-1977) and the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 25 to read as above (w.e.f. 20-6-1979).

- [(a) आरोणूमर क्रम केर्ट्स क्रमण राजेख एगोण एउस्मण राजेख आक्षा संक्रम क्रम्य क्रम्य स्थाप राजेख राजेख हैं।]
- 3\$\$. መስያው ተመል የአም መንያው መጀመር የአም መንያው ነገር ተጠል የአም አር የሚመው መንያው ተመል የአም መንያው የአም መንያው
  - ॥ யിരമിന്ന്യര് ചെയ്യക്കെ നിരിര്യേത്ത്ര പ്രവര്യത്തെ വിവര്യക്കെ വിവര്യക്കെ വിവര്യക്കെ വിവര്യക്കെ ചെട്ടിമ
- , അവിശ്യന ചെന്നിരിരിങ്കാന നിയക്ക് നിയുട്ട ചെയ്യുന്ന നിയുട്ട ചെയ്യുന്നു എന്നു ചെയ്യുന്നു എന്നു പ്രത്യം ഉട്ടേട്ട - इक्षाप्रश्रम क्षित्र कर्
  - වේ පිවස වේ පිළුව මේ වෙස් මේ සිය මේ
  - (६) क्षे<u>टर</u> समाणी रिरोड महस्त्रचाणी मःभरक सम् रिरोड महस्त्रचत्र ए५<u>२४क्</u>षण महाणी स्वाचित्र सम्ब्र में बोसट्र ए५<u>२४क</u>्षण गंथ मार्सिराणित्रमा स्वोक्षय सम्ब्र मूट्यामा रोक्षेत्र, सम्ल्रा रिरोडिस महस्त्रचाणी नेन्नल समाणी स्वोप्तिर सम्बर्ध केर्रो<u>रूम</u> मार्केत्र में सार्वेक्ष भीमालेक्षय, स्वत्र मंथ, गंथ श्रीयमीर ए५<u>२४क्ष</u>ण महस्त सेएरियाणीत्रमा स्वयोप्तमर सम्बर्ध केर्रो<u>रूम</u> मार्केत्र॥

s. ପ୍ରଃମ୍ଡ (র্মার্ট্রেট্রেট্রেচ্চর ୯୯୩% ୯୯୮) ແଦେ, ୨୫୨୧ ଜା ଓ ୯୯୮ ଜଣ ଓ ୯୯୮ ଜଣ ଅଧିକ ଓ ୯୯୮ ଜଣ ଅଧିକ ଓ ୯୯୮ ଜଣ ଅଧିକ ଓ

- ¹[shall be those of that House and of its members and committees immediately before the coming into force of section 26 of the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978].
- (4) The provisions of clauses (1), (2) and (3) shall apply in relation to persons who by virtue of this Constitution have the right to speak in, and otherwise to take part in the proceedings of, a House of the Legislature of a State or any committee thereof as they apply in relation to members of that Legislature.
- 195. Members of the Legislative Assembly and the Legislative Council of a State shall be entitled to receive such salaries and allowances as may from time to time be determined, by the Legislature of the State by law and, until provision in that respect is so made, salaries and allowances at such rates and upon such conditions as were immediately before the commencement of this Constitution applicable in the case of members of the Legislative Assembly of the corresponding Province.

Legislative Procedure

- 196. (1) Subject to the provisions of articles 198 and 207 with respect to Money Bills and other financial Bills, a Bill may originate in either House of the Legislature of a State which has a Legislative Council.
  - (2) Subject to the provisions of articles 197 and 198, a Bill shall not be deemed to have been passed by the Houses of the Legislature of a State having a Legislative Council unless it has been agreed to by both Houses, either without amendment or with such amendments only as are agreed to by both Houses.
  - (3) A Bill pending in the Legislature of a State shall not lapse by reason of the prorogation of the House or Houses thereof.
  - (4) A Bill pending in the Legislative Council of a State which has not been passed by the Legislative Assembly shall not lapse on a dissolution of the Assembly.
  - (5) A Bill which is pending in the Legislative Assembly of a State, or which having been passed by the Legislative Assembly is pending in the Legislative Council, shall lapse on a dissolution of the Assembly.
- 197. (1) If after a Bill has been passed by the Legislative Assembly of a State having a Legislative Council and transmitted to the Legislative Council—
  - (a) the Bill is rejected by the Council; or
  - (b) more than three months elapse from the date on which the Bill is laid before the Council without the Bill being passed by it; or
  - (c) the Bill is passed by the Council with amendments to which the Legislative Assembly does not agree; the Legislative Assembly may, subject to the rules regulating its procedure, pass the Bill again in the same or in any subsequent session with or without such amendments, if any, as have been made, suggested or agreed to by the Legislative Council and then transmit the Bill as so passed to the Legislative Council.

¹ Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 26, for certain words (w.e.f. 20-6-1979).

- टॅ<u>र्ग्न</u>िहिन्नरहा ृ((पुरानुहासकार्येक कमध्यामा) त्यःतार, २१३३३ ७। कम्मकाल १६ प्रस्<u>वस्त</u>ामूल। ज्ञान सम्माल इन्हेल क्यांका क्रमण सम्प्रमाण सम्प्रस्वता क्रमण्या क्रमण्या सम्प्रमाण क्षांकाल हुन स्वत्यात्त्र क्रमण्या ॥]

महीय जिह्म पहन जिहम अवर्क

- होड जाम करें हेड स्टास्क्रिक १३२ मार्टिक १३२ मार्टिक १३२ मार्टिक १३२ मार्टिक एक १४२ मार्टिक एक १४२ मार्टिक एक १४२ मार्टिक प्राप्त स्वाप्त स्

  - (७) भेट्छ प्रसाण रांगेख लगेन्न मार्खन्न टैंक्शर, ए५<u>२०क</u>ाण रांगेख लगेए मोल अंक्षण रांगेख मार्कालन्न मार्खन्न हो। है के स्वर्णन स्वर

-മിന്ന മഥിച്ച ജഥിനിയ്യന ിമ്പ്യസിലന്ന് ചടിര ജഥിനറിര്യ്ക്ക് രയ്ക്ക പിരിയ്യന് വെട്ടാ

- णाठणाधर्म रह्माधा आदीर स्वार्यम रामें एका मार प्रति अतिर अमार प्रति हिंद प्रमाण स्वार हिंद हिंद हिंद (१)
  - णा<u>भवर</u>म्य हेत्र प्रस्तु प्रस्तु प्रस्तु प्रस्तु प्रस्तु प्रस्तु प्रस्तु (आ)
  - ण<u>भक्र</u> शहर <u>भन्</u>ये हे एक मन्या दे प्राचित है एक से ताम क्षेत्र लोग हम हा है हा से प्राचित (ल)
- (ठ) ठांच एक आठाण लाउमा लाउमा हाज हाउमा हाज हाउमा लाउमा लाउमा लाउमा लाउमा लाउमा हाज हाउमा लाउमा लाउमा

s. ଓୁସ୍ଟୋକ୍ଟୋର୍ଡ ରେ ଅନ୍ୟୁଲ୍ଲ (ଜ୍ୟାନ୍ୟ, ୧୫୫୫ ଜାଣ୍ଡ ରେ ଜ୍ୟ ପ୍ରାଞ୍ଜ୍ୟ ଅନ୍ୟା (ଏହା ୯୦-୧-୧୫୫୫ ଅନ୍ଧା) ॥

- (2) If after a Bill has been so passed for the second time by the Legislative Assembly and transmitted to the Legislative Council—
  - (a) the Bill is rejected by the Council; or
- (b) more than one month elapses from the date on which the Bill is laid before the Council without the Bill being passed by it; or
- (c) the Bill is passed by the Council with amendments to which the Legislative Assembly does not agree; the Bill shall be deemed to have been passed by the Houses of the Legislature of the State in the form in which it was passed by the Legislative Assembly for the second time with such amendments, if any, as have been made or suggested by the Legislative Council and agreed to by the Legislative Assembly.
- (3) Nothing in this article shall apply to a Money Bill.
- 198. (1) A Money Bill shall not be introduced in a Legislative Council.
  - (2) After a Money Bill has been passed by the Legislative Assembly of a State having a Legislative Council, it shall be transmitted to the Legislative Council for its recommendations, and the Legislative Council shall within a period of fourteen days from the date of its receipt of the Bill return the Bill to the Legislative Assembly with its recommendations, and the Legislative Assembly may thereupon either accept or reject all or any of the recommendations of the Legislative Council.
  - (3) If the Legislative Assembly accepts any of the recommendations of the Legislative Council, the Money Bill shall be deemed to have been passed by both Houses with the amendments recommended by the Legislative Council and accepted by the Legislative Assembly.
  - (4) If the Legislative Assembly does not accept any of the recommendations of the Legislative Council, the Money Bill shall be deemed to have been passed by both Houses in the form in which it was passed by the Legislative Assembly without any of the amendments recommended by the Legislative Council.
  - (5) If a Money Bill passed by the Legislative Assembly and transmitted to the Legislative Council for its recommendations is not returned to the Legislative Assembly within the said period of fourteen days, it shall be deemed to have been passed by both Houses at the expiration of the said period in the form in which it was passed by the Legislative Assembly.
- 199. (1) For the purposes of this Chapter, a Bill shall be deemed to be a Money Bill if it contains only provisions dealing with all or any of the following matters, namely:—
  - (a) the imposition, abolition, remission, alteration or regulation of any tax;
  - (b) the regulation of the borrowing of money or the giving of any guarantee by the State, or the amendment of the law with respect to any financial obligations undertaken or to be undertaken by the State;
  - (c) the custody of the Consolidated Fund or the Contingency Fund of the State, the payment of moneys into or the withdrawal of moneys from any such Fund;
    - (d) the appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of the State;
  - (e) the declaring of any expenditure to be expenditure charged on the Consolidated Fund of the State, or the increasing of the amount of any such expenditure;

- (\$) रिस्ट सम्प्रित केंद्र सम्प्रात स्थान केंद्र सम्बद्ध स्थान स्
- (a) प्रोक्तकार प्राप्त हेन्द्र होता एक किन्न होता है जिल्ला प्राप्त के स्वाप्त प्राप्त के अपने किन्न हैं कि जा
- ४**६९. শাদিত আদি আদিত মাদার সামাদির নি সামাদির করি সামাদ্রম সামাদির সামাদির সামাদির করিছে।।।**
  - (3) राजेहार सम्मात्र हुन स्थात हुन स्थात हुन स्थात हुन स्थात हुन हुन हुन हुन हुन स्थात आप्त स्थात स्

  - (8) विष्णानिकार आधिषामा जिल्लामा प्रेकिन्जामा मुस्ति उस्तेष्ट हिन्न विष्णानिकार जाति हिन्न हिन्न कि हिन्न कि हिन्न कि हिन्न हिन्न
- - (M) ત્રેટ एं प्रस द्वर्थ १ म. स्था, स्था, स्था, प्राण्या, प्रव्याण्या, प्रविद्याण (प्रविद्यः)

  - - ; आत्मार्यस्य एक प्राथम स्थाप कि स्थाप कि स्थाप कि स्थाप कि स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्थाप
  - आभुळ्भण आत्याद्वर्ट हण्डारूभर भारत्मत्रङ्ग आराह्य संक्ष्य हण्डा हण्डा स्वाप्त अपार्थ हा स्वाप्त हा स्वाप्त हा स्वाप्त हिंद हमण्यात्र स्वाप्त हिंद हमण्यात्र स्वाप्त हिंद हमण्यात्र स्वाप्त स्वाप्त हिंद हमण्यात्र स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स्वाप्त स्वापत स्वापत स्वापत स्वापत स्वापत स्वापत स्वापत स्वापत स्य

- (f) the receipt of money on account of the Consolidated Fund of the State or the public account of the State or the custody or issue of such money; or
  - (g) any matter incidental to any of the matters specified in sub-clauses (a) to (f).
- (2) A Bill shall not be deemed to be a Money Bill by reason only that it provides for the imposition of fines or other pecuniary penalties, or for the demand or payment of fees for licences or fees for services rendered, or by reason that it provides for the imposition, abolition, remission, alteration or regulation of any tax by any local authority or body for local purposes.
- (3) If any question arises whether a Bill introduced in the Legislature of a State which has a Legislative Council is a Money Bill or not, the decision of the Speaker of the Legislative Assembly of such State thereon shall be final.
- (4) There shall be endorsed on every Money Bill when it is transmitted to the Legislative Council under article 198, and when it is presented to the Governor for assent under article 200, the certificate of the Speaker of the Legislative Assembly signed by him that it is a Money Bill.
- 200. When a Bill has been passed by the Legislative Assembly of a State or, in the case of a State having a Legislative Council, has been passed by both Houses of the Legislature of the State, it shall be presented to the Governor and the Governor shall declare either that he assents to the Bill or that he withholds assent therefrom or that he reserves the Bill for the consideration of the President:

Provided that the Governor may, as soon as possible after the presentation to him of the Bill for assent, return the Bill if it is not a Money Bill together with a message requesting that the House or Houses will reconsider the Bill or any specified provisions thereof and, in particular, will consider the desirability of introducing any such amendments as he may recommend in his message and, when a Bill is so returned, the House or Houses shall reconsider the Bill accordingly, and if the Bill is passed again by the House or Houses with or without amendment and presented to the Governor for assent, the Governor shall not withhold assent therefrom:

Provided further that the Governor shall not assent to, but shall reserve for the consideration of the President, any Bill which in the opinion of the Governor would, if it became law, so derogate from the powers of the High Court as to endanger the position which that Court is by this Constitution designed to fill.

201. When a Bill is reserved by a Governor for the consideration of the President, the President shall declare either that he assents to the Bill or that he withholds assent therefrom:

Provided that, where the Bill is not a Money Bill, the President may direct the Governor to return the Bill to the House or, as the case may be, the Houses of the Legislature of the State together with such a message as is mentioned in the first proviso to article 200 and, when a Bill is so returned, the House or Houses shall reconsider it accordingly within a period of six months from the date of receipt of such message and, if it is again passed by the House or Houses with or without amendment, it shall be presented again to the President for his consideration.

- ७०० यात्र दुसुरू ॥

  अश्व करात्र प्रस्ति कूत्र तस्क्रिक क्षात्र अस्तर मिल्ले प्रस्ति क्षात्र अस्तर स्तिम कुष्ट्र तस्क्रिक काल्य कर्म किस्ति क्षात्र क्
- ග $_{\rm S}$ වා කිදාව කළ යුව සුගිව කළාදා වූවක් සිම්මාව සිව සිට කළ වෙදාව කළ යුව ක
- (8) चेंड हर्ये हर
- 800. **राजाणक प्रतेष्ठ मारि** भे<u>रत</u> प्रसाण रांग्रेख एगेए राज प्रसाण मोरा क्रेंडण ए<u>एक</u>मा, रांक्रेख मार्भाणक टेंड भेटतक्रए भेटतक्रमाण केळा प्रतापक मार्गे केळा प्रतापक मार्गे केळा प्रतापक मार्गे केळा प्रतापक मार्गे केळा केळा मार्गे केळा मार्गे केळा मार्गे केळा मार्गे केळा मार्गे केळा मार्गे केळा केळा मार्गे केळा मार्

Procedure in Financial Matters

- 202. (1) The Governor shall in respect of every financial year cause to be laid before the House or Houses of the Legislature of the State a statement of the estimated receipts and expenditure of the State for that year, in this Part referred to as the "annual financial statement".
  - (2) The estimates of expenditure embodied in the annual financial statement shall show separately—
  - (a) the sums required to meet expenditure described by this Constitution as expenditure charged upon the Consolidated Fund of the State; and
  - (b) the sums required to meet other expenditure proposed to be made from the Consolidated Fund of the State; and shall distinguish expenditure on revenue account from other expenditure.
  - (3) The following expenditure shall be expenditure charged on the Consolidated Fund of each State—
  - (a) the emoluments and allowances of the Governor and other expenditure relating to his office;
  - (b) the salaries and allowances of the Speaker and the Deputy Speaker of the Legislative Assembly and, in the case of a State having a Legislative Council, also of the Chairman and the Deputy Chairman of the Legislative Council;
  - (c) debt charges for which the State is liable including interest, sinking fund charges and redemption charges, and other expenditure relating to the raising of loans and the service and redemption of debt;
    - (d) expenditure in respect of the salaries and allowances of Judges of any High Court;
  - (e) any sums required to satisfy any judgment, decree or award of any court or arbitral tribunal;
  - (f) any other expenditure declared by this Constitution, or by the Legislature of the State by law, to be so charged.
- 203. (1) So much of the estimates as relates to expenditure charged upon the Consolidated Fund of a State shall not be submitted to the vote of the Legislative Assembly, but nothing in this clause shall be construed as preventing the discussion in the Legislature of any of those estimates.
  - (2) So much of the said estimates as relates to other expenditure shall be submitted in the form of demands for grants to the Legislative Assembly, and the Legislative Assembly shall have power to assent, or to refuse to assent, to any demand, or to assent to any demand subject to a reduction of the amount specified therein.
  - (3) No demand for a grant shall be made except on the recommendation of the Governor.
- 204. (1) As soon as may be after the grants under article 203 have been made by the Assembly, there shall be introduced a Bill to provide for the appropriation out of the Consolidated Fund of the State of all moneys required to meet—

ण्ट्रमा जिस्ती हर्षा ११ वर्ष वर्ष वर्ष विभाव वर्ष

- - വച്ചത് ചെയ്യ ഉപ്പെട്ട ഉപ്പെട്ട എന്നു വരുന്നു വരുന്നു പ്രത്യ നിയുന്നു പ്രത്യ നിയുന്നു പ്രത്യ പ്രത്യ
    - (ଲ) मृ $\overline{S}$ ଜା ଲ,ଛଠା ଅନ୍ତର୍ଥ୍ୟ ହେଥିଥା । ପ୍ରଥେକ ଅନ୍ତର୍ଥ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର୍ଥ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର ଅନ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର

- - $\mathbf{E}$, which that $\mathbf{E}$ is a set think of the modern properties. The properties are the properties of the properties
- ത്രാച് പ്രത്യായ ന്റെ വുട്ടത് വുടുന്നു വുടുന്ന
- ന്ത്രാണ് ഉജന്ന് വിവര്യങ്ങളെ മണ് മായിന പ്രത്യന്ത്രം പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യന്ത്ര വര്യങ്ങൾ വര്യത്തെ വര്യങ്ങൾ പ്രത്യന്ത്ര പ്
- - (ए) अही अपने स्टार्च हा जा कार्यक यह का अही है जा सम्बन्ध अही है जा स्टार्च जा स्टार्च अही है है। अने जा स्टार्च अही है। अही है। अने जा स्टार्च अही है।

-मरीए रहणायस हारहणा श्रीर एए र्रीट भारती र राज्या स्थाप अर्थ - सरीए राज्या स्थाप अर्थ - स्थाप - स्थाप - स्थाप -

- (%) प्रभित्त प्रस्ति प्राप्ति प्रमुख केत्र प्रमुख का विश्व कि स्वत्य प्रमुख केत्र कि प्रमुख कि स्वत्य प्रमुख कि स्वत्य प्रमुख कि स्वत्य कि स्वत्
- (ஆ) भारतकार्य हार्य हार एक विकास सम्बन्ध किया सहार प्रतिकार भारतार के प्रतिकार के अ

- (a) the grants so made by the Assembly; and
- (b) the expenditure charged on the Consolidated Fund of the State but not exceeding in any case the amount shown in the statement previously laid before the House or Houses.
- (2) No amendment shall be proposed to any such Bill in the House or either House of the Legislature of the State which will have the effect of varying the amount or altering the destination of any grant so made or of varying the amount of any expenditure charged on the Consolidated Fund of the State, and the decision of the person presiding as to whether an amendment is inadmissible under this clause shall be final.
- (3) Subject to the provisions of articles 205 and 206, no money shall be withdrawn from the Consolidated Fund of the State except under appropriation made by law passed in accordance with the provisions of this article.

205. (1) The Governor shall—

- (a) if the amount authorised by any law made in accordance with the provisions of article 204 to be expended for a particular service for the current financial year is found to be insufficient for the purposes of that year or when a need has arisen during the current financial year for supplementary or additional expenditure upon some new service not contemplated in the annual financial statement for that year, or (b) if any money has been spent on any service during a financial year in excess of the amount granted for that service and for that year, cause to be laid before the House or the Houses of the Legislature of the State another statement showing the estimated amount of that expenditure or cause to be presented to the Legislative Assembly of the State a demand for such excess, as the case may be.
- (2) The provisions of articles 202, 203 and 204 shall have effect in relation to any such statement and expenditure or demand and also to any law to be made authorising the appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of the State to meet such expenditure or the grant in respect of such demand as they have effect in relation to the annual financial statement and the expenditure mentioned therein or to a demand for a grant and the law to be made for the authorisation of appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of the State to meet such expenditure or grant.
- **206.** (1) Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Chapter, the Legislative Assembly of a State shall have power—
  - (a) to make any grant in advance in respect of the estimated expenditure for a part of any financial year pending the completion of the procedure prescribed in article 203 for the voting of such grant and the passing of the law in accordance with the provisions of article 204 in relation to that expenditure;
  - (b) to make a grant for meeting an unexpected demand upon the resources of the State when on account of the magnitude or the indefinite character of the service the demand cannot be stated with the details ordinarily given in an annual financial statement;
  - (c) to make an exceptional grant which forms no part of the current service of any financial year; and the Legislature of the State shall have power to authorise by law the withdrawal of moneys from the Consolidated Fund of the State for the purposes for which the said grants are made.

- യാ ചുറിയ കുറിയ കുറിയ വിവാന വിവാന്ന വിവാന വിവാന
- (%) पटातांत्र अपकादा ॥ अपकादा ॥ अपकादा ॥ अपकादा ॥ अपकादा ॥ अपकादा ॥ अपकादा अप

- प्राथिभन्न ह्या ह्या प्राथिक स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स

- हिसा हुन्न १८०० हुन्न १८०० में से तालेय कालेय के कालेय कालेय कालेय के कालेय कालेय
- ឃាអាសាហត្ថេត បាយអាសាហត្ថេស ឃានសាហត្ថេស បានសាយអាសាហគុយ ខេត្ត សាយ ឃានសាយ ឃានសាយ ខេត្ត សាយ (೧) ហាស្តេស ខេត្ត ខែមាហា ឃាត្ត ខេត្ត ខែមាហា ឃាត្ត ខេត្ត ខែមាហា ឃាត្ត ខេត្ត ខេ

६०६. गे॰४ प्रवेष्ट प्र**ामोज्ञल्ड४, गे॰४ प्रवे**ह प्राप्ति प्राप्ति

- ग्रह्म स्थान ग्रह्म हत्ये वार्यम आस्यात अवस्था आस्यात हर्षा आस्यात स्थान वार्य कार्य सम्याभिष्ठ (C) आत्य सम्याभिष्ठ हर्षा ह्यात स्थान क्ष्यात हिन्द सम्याभिष्ठ हर्षा हर्षा हिन्द सम्याभिष्ठ हिन्द हिन्द सम्याभिष्ठ हर्षा हर्षा हिन्द सम्याभिष्ठ हर्षा हिन्द समित हर्य हिन हर्य हिन्द समित हिन्द समित हर्य हिन्द समित हिन हिन्द समित हिन्द

- (2) The provisions of articles 203 and 204 shall have effect in relation to the making of any grant under clause (1) and to any law to be made under that clause as they have effect in relation to the making of a grant with regard to any expenditure mentioned in the annual financial statement and the law to be made for the authorisation of appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of the State to meet such expenditure.
- 207. (1) A Bill or amendment making provision for any of the matters specified in sub-clauses (a) to (f) of clause (1) of article 199 shall not be introduced or moved except on the recommendation of the Governor, and a Bill making such provision shall not be introduced in a Legislative Council:

Provided that no recommendation shall be required under this clause for the moving of an amendment making provision for the reduction or abolition of any tax.

- (2) A Bill or amendment shall not be deemed to make provision for any of the matters aforesaid by reason only that it provides for the imposition of fines or other pecuniary penalties, or for the demand or payment of fees for licences or fees for services rendered, or by reason that it provides for the imposition, abolition, remission, alteration or regulation of any tax by any local authority or body for local purposes.
- (3) A Bill which, if enacted and brought into operation, would involve expenditure from the Consolidated Fund of a State shall not be passed by a House of the Legislature of the State unless the Governor has recommended to that House the consideration of the Bill.

Procedure Generally

- **208.** (1) A House of the Legislature of a State may make rules for regulating, subject to the provisions of this Constitution, its procedure and the conduct of its business.
  - (2) Until rules are made under clause (1), the rules of procedure and standing orders in force immediately before the commencement of this Constitution with respect to the Legislature for the corresponding Province shall have effect in relation to the Legislature of the State subject to such modifications and adaptations as may be made therein by the Speaker of the Legislative Assembly, or the Chairman of the Legislative Council, as the case may be.
  - (3) In a State having a Legislative Council the Governor, after consultation with the Speaker of the Legislative Assembly and the Chairman of the Legislative Council, may make rules as to the procedure with respect to communications between the two Houses.
- 209. The Legislature of a State may, for the purpose of the timely completion of financial business, regulate by law the procedure of, and the conduct of business in, the House or Houses of the Legislature of the State in relation to any financial matter or to any Bill for the appropriation of moneys out of the Consolidated Fund of the State, and, if and so far as any provision of any law so made is inconsistent with any rule made by the House or either House of the Legislature of the State under clause (1) of article 208 or with any rule or standing order having effect in relation to the Legislature of the State under clause (2) of that article, such provision shall prevail.
- **210.** (1) Notwithstanding anything in Part XVII, but subject to the provisions of article 348, business in the Legislature of a State shall be transacted in the official language or languages

- (%) യ്മാന് പ്രാപ്പെ പ്രാപ്പെ പ്രാപ്പെ പ്രാപ്പെ പ്രവ്യാഗ്രം ചെയ്യാ പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാഗ്യാഗ്രം പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാഗ് പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാത്യം പ്രവ്യാഗ്രം പ്രവ്യാത
- 808. **ൗള് माण हिन्न के अप्रकार का अध्याप्त कि अप्रकार का अध्याप्त के अध्याप्त कि अप्रकार का अध्याप्त कि अप्रकार का अध्याप्त कि अप्रकार का अध्याप्त के अप्रकार के अध्याप्त के अध्यापत के अध्याप्त के अध्यापत के अ**

- (3) राज प्रस्त प्रस्कृत प्रमाण किल्ल एक्स एक्स प्रमाण सम्ब्र सब्ब तथा सिर्ध एक्स प्रमाण स्थान प्रस्ता प्रमाण एक्स स्थान स्था
- (%) राज प्रस्त प्रेडल प्रेडल प्राप्त प्रस्तान से हिंदि । अर्थ प्रस्तान से हिंद । अर्थ से हिंद । अर्थ प्रस्तान से हिंद । अर्थ प्रस्तान से हिंद । अर्थ से हिंद । अर्य से हिंद । अर्थ से हिंद । अर्थ से हिंद । अर्थ से हिंद । अर्थ

उद्ध्य भिर्देश्य प्रत्य भारत महत्त्र महत्त्र

- **303.** उडिक स्टर्म एरिस्स्ट्रीण (१) भेट्ट प्रसाण रिजेष्ट स्डिस्ट्राण लेख्न प्रसार केवल स्टर्स लामिश स्टर्माण स्टर्म स
  - (%) <u>២០</u>°८(९) णि स्प्रेस एरिसस एमस्यिद्विष्ठस्त, एसरिवेख प्या प्रस्टर रूप रू<u>स्</u>यां सिंध ग्रेण (अ) प्रस्टिकेश सिंध एरोस्टर्स सिंध ग्रेस्टर्स प्रस्टिकेश सिंध एरोस्टर्स प्रस्टिकेश सिंध एरोस्टर्स प्रस्टिकेश सिंध एरोस्टर्स प्रस्ट्रा प्रस्टिकेश सिंध एरोस्टर्स सिंध एरोस्टर्स सिंध प्रस्टर्स सिंध एरोस सिंध प्रस्टिक सिंध एरोस सिंध प्रस्टेस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध प्रस्टेस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध एरोस सिंध प्रस्टेस सिंध एरोस एरोस सिंध एरो

808. **ाणकार गणना उरमा रहणात्रभर हरहणम जीतेर भा<u>रठ</u>धे खणरा भामहण्या** १९०८

of the State or in Hindi or in English:

Provided that the Speaker of the Legislative Assembly or Chairman of the Legislative Council, or person acting as such, as the case may be, may permit any member who cannot adequately express himself in any of the languages aforesaid to address the House in his mothertongue.

(2) Unless the Legislature of the State by law otherwise provides, this article shall, after the expiration of a period of fifteen years from the commencement of this Constitution, have effect as if the words "or in English" were omitted therefrom:

¹[Provided that in relation to the ²[Legislatures of the States of Himachal Pradesh, Manipur, Meghalaya and Tripura] this clause shall have effect as if for the words "fifteen years" occurring therein, the words "twenty-five years" were substituted:]

³[Provided further that in relation to the ⁴[Legislatures of the States of ⁵[Arunachal Pradesh, Goa and Mizoram]], this clause shall have effect as if for the words "fifteen years" occurring therein, the words "forty years" were substituted.]

- 211. No discussion shall take place in the Legislature of a State with respect to the conduct of any Judge of the Supreme Court or of a High Court in the discharge of his duties.
- 212. (1) The validity of any proceedings in the Legislature of a State shall not be called in question on the ground of any alleged irregularity of procedure.
  - (2) No officer or member of the Legislature of a State in whom powers are vested by or under this Constitution for regulating procedure or the conduct of business, or for maintaining order, in the Legislature shall be subject to the jurisdiction of any court in respect of the exercise by him of those powers.

CHAPTER IV.—LEGISLATIVE POWER OF THE GOVERNOR

213. (1) If at any time, except when the Legislative Assembly of a State is in session, or where there is a Legislative Council in a State, except when both Houses of the Legislature are in session, the Governor is satisfied that circumstances exist which render it necessary for him to take immediate action, he may promulgate such Ordinances as the circumstances appear to him to require:

Provided that the Governor shall not, without instructions from the President, promulgate any such Ordinance if—

(a) a Bill containing the same provisions would under this Constitution have required the previous sanction of the President for the introduction thereof into the Legislature; or

Ins. by the State of Himachal Pradesh Act, 1970 (53 of 1970), s. 46 (w.e.f. 25-1-1971).

Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71, for "Legislature of the State of Himachal Pradesh" (w.e.f. 21-1-1972).

³ Ins. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39 (w.e.f. 20-2-1987).

Subs. by the State of Arunachal Pradesh Act, 1986 (69 of 1986), s. 42, for "Legislature of the State of Mizoram" (w.e.f. 20-2-1987).

Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 63, for "Arunachal Pradesh and Mizoram" (w.e.f. 30-5-1987).

- 302. विकास स्थाप से १८८ हैं उत्तर प्रसाम के सिंद है स्वाप स्थाप है स्वाप स्थाप से १८८ है स्वाप से १८८ है स्वाप से १८८ है स्वाप से १८८ है से साथ से १८८ है से साथ से १८८ है से

  - (%) <u>भेटर</u>क्राण राग्नेष्ट सहस्रवर क्रेड्स असम्बद्ध क्रिस क्षात्र क्षात्र क्षात्र क्षात्र हेस क्षेत्र क्षात्र क्षात्र

  - [प्पम्पण्य अंडिक्स [प्पम्पेयन प्राप्त करणे, गण्ये प्रसण्य सिटिंधेम] गणी भेट्ठाणी हिन्स सिट्सेट प्रणांत्र से सिट्सेट प्रणांत्र अस्ति असे असे सिट्सेट प्रणांत्र कर्म के क्रिस्त असे सिट्सेट प्रणांत्र सिट्सेट प्रणांत्र कर्म के क्रिस्त के क्रिस के क्
- ១ർഗ്യന്ദ്രിൽ ചെയ്യ ഉട്ട് ചെയ്യുന്ന വ്രാഷ്ട്ര ചെയ്യുന്ന പ്രാഷ്ട്ര പ്രവേശന വ്രാഷ്ട്ര വേശന പ്രവേശന വരുന്നു പ്രവേശന പ്രവേശന വരുന്നു പ്രവേശന പ്രവേശന വരുന്നു പ്രവേശന പ്ര
- 323 অনাগ গারাফ <u>রে</u>ডি (२) -**৪ জির**্ডে**নেরের জালেনাও রেজের রাজনের রাজনার রাজনার আন্তর্জন জারার আনালেনাও বিজ্ঞান জারার আনালেনাও করের রাজনার র**

िष्णण भारम॰० ज्यम् । भार्गार १८ - वर्षे हा म

- - स्या एक्टाचेस एक मणस्या , उत्हें चार्कद्वात राजसीव्यात <u>भव</u>्यात हे जात हे जात है ज

^{।(} जिस्र १८६१-१-२२ प्रार्थ) मार्पाटारीसमर्क छ ३८ ७०७७ जिन्न १५५१ ,४७७ क्र<u> छम</u> रस्क्रीर

ട. നുവന് വുണ്ടു ചെയ്യുന്നു പ്രവേശം പ്രവേശം പ്രവേശം വരു പ്രവേശം വരു വുന്നു വുന്ന വു

- (b) he would have deemed it necessary to reserve a Bill containing the same provisions for the consideration of the President; or
- (c) an Act of the Legislature of the State containing the same provisions would under this Constitution have been invalid unless, having been reserved for the consideration of the President, it had received the assent of the President.
- (2) An Ordinance promulgated under this article shall have the same force and effect as an Act of the Legislature of the State assented to by the Governor, but every such Ordinance—
- (a) shall be laid before the Legislative Assembly of the State, or where there is a Legislative Council in the State, before both the Houses, and shall cease to operate at the expiration of six weeks from the reassembly of the Legislature, or if before the expiration of that period a resolution disapproving it is passed by the Legislative Assembly and agreed to by the Legislative Council, if any, upon the passing of the resolution or, as the case may be, on the resolution being agreed to by the Council; and
  - (b) may be withdrawn at any time by the Governor.

Explanation.—Where the Houses of the Legislature of a State having a Legislative Council are summoned to reassemble on different dates, the period of six weeks shall be reckoned from the later of those dates for the purposes of this clause.

(3) If and so far as an Ordinance under this article makes any provision which would not be valid if enacted in an Act of the Legislature of the State assented to by the Governor, it shall be void:

Provided that, for the purposes of the provisions of this Constitution relating to the effect of an Act of the Legislature of a State which is repugnant to an Act of Parliament or an existing law with respect to a matter enumerated in the Concurrent List, an Ordinance promulgated under this article in pursuance of instructions from the President shall be deemed to be an Act of the Legislature of the State which has been reserved for the consideration of the President and assented to by him.

1* * * * *

CHAPTER V.—THE HIGH COURTS IN THE STATES

- 214. 2*** There shall be a High Court for each State.
  3* * * *
- Every High Court shall be a court of record and shall have all the powers of such a court including the power to punish for contempt of itself.
- 216. Every High Court shall consist of a Chief Justice and such other Judges as the President may from time to time deem it necessary to appoint.

  4* * * * *

¹ Cl. (4) was ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 3 (retrospectively) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 27 (w.e.f. 20-6-1979).

² The brackets and figure "(1)" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

³ Cls. (2) and (3) omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

⁴ Proviso omitted by s. 11, *ibid*.

- ហៅសmមួយបេនមេន្តិភ ស្គ្រា ហោកសង្គា ២៨ខ ហ<u>ាលប់</u>មំ ខន្ត ប្រមេទ្ធិក ហេតុ ហេតុ ហេតុ ហេតុ ស្គ្រា ហេតុ ស្គ្រា ស្គ្រា ហៅស្វាយមួយ ស្គ្រា ហៅស្វាយមួយ ស្គ្រា ហៅស្វាយមួយ បាងក្នុង បានក្នុង បានក្រុង បានក្នុង បានក្នុង បានក្រុង បានក្នុង បានក្នុង បានក្នុង បានក្រុង បានក្នុង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រាម បានក្រុង បានក្រង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រង បានក្រុង បានក្រុង បានក្រង ប
- (%) पेक्कांष्वित प्रणाण स्त्रेन्न त्रदेन्न प्रभावादित प्रमाणिक प्रमाणिक प्रमाणिक स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त प्रभावादित स्वाप्त प्रभावादित स्वाप्त प्रभावादित स्वाप्त प्रभावादित स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स्वापत स्वाप्त स
- തെട്ടെ ഉപ്പെട്ട വേരു ഉപ്പെട്ടു പ്രവേശ് ചെയ്ട് വരു പ്രവേശ് പ്രവേശ് വരു ഉപ്പെട്ടു പ്രവേശ വരു പ്രവേശ പ്രവേശ

° * * * * *

णी०भ्रम वर्ष स्वाधि<u>त्रर्</u>य - वर्<u>र</u>ा

£ * * * *

* * * * *

- s. "(९)" केंक्ररात दूर्यां क्षार्था अहार प्राप्त सम्भात स्वाप्त सम्भात है। सामान्य सम्भात है। सामान्य सम्भात स्वाप्त सम्भात सम
- .ജ. <u>അട</u>ാ (ജ) നലാണ ഉട്ട വി വരു പ്രവേദ വാക്കു വി വരു പ്രവേദ വാക്കു വി വരു പ്രവേദ വാക്കു വി വരു പ്രവേദ വാക്കു വാക്കു വരു പ്രവേദ വാക്കു വാക്കു വരു പ്രവേദ വാക്കു വാക് വാക്കു വാക്കു വാക്കു വാക്കു വാക്കു വാക്കു വാക്കു വാക്കു വാക്കു വ

- 217. (1) Every Judge of a High Court shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal after consultation with the Chief Justice of India, the Governor of the State, and, in the case of appointment of a Judge other than the Chief Justice, the Chief Justice of the High Court, and ¹[shall hold office, in the case of an additional or acting Judge, as provided in article 224, and in any other case, until he attains the age of ²[sixtytwo years]]: Provided that—
  - (a) a Judge may, by writing under his hand addressed to the President, resign his office;
  - (b) a Judge may be removed from his office by the President in the manner provided in clause (4) of article 124 for the removal of a Judge of the Supreme Court;
  - (c) the office of a Judge shall be vacated by his being appointed by the President to be a Judge of the Supreme Court or by his being transferred by the President to any other High Court within the territory of India.
  - (2) A person shall not be qualified for appointment as a Judge of a High Court unless he is a citizen of India and—
    - (a) has for at least ten years held a judicial office in the territory of India; or
  - (b) has for at least ten years been an advocate of a High Court ^{3***} or of two or more such Courts in succession; ^{4***}

4* * * * *

Explanation.—For the purposes of this clause—

⁵[(a) in computing the period during which a person has held judicial office in the territory of India, there shall be included any period, after he has held any judicial office, during which the person has been an advocate of a High Court or has held the office of a member of a tribunal or any post, under the Union or a State, requiring special knowledge of law;]

⁶[(*aa*)] in computing the period during which a person has been an advocate of a High Court, there shall be included any period during which the person ⁷[has held judicial office or the office of a member of a tribunal or any post, under the Union or a State, requiring special knowledge of law] after he became an advocate;

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 12, for "shall hold office until he attains the age of sixty years".

² Subs. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 4, for "sixty years".

The words "in any State specified in the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

The word "or" and sub-clause (c) were ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 36 (w.e.f. 3-1-1977) and omitted by the Constitution (Fortyfourth Amendment) Act, 1978, s. 28 (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 28 (w.e.f. 20-6-1979).

⁶ Cl. (a) re-lettered as cl. (aa) by s. 28, ibid. (w.e.f. 20-6-1979).

Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 36, for "has held judicial office" (w.e.f. 3-1-1977).

- - (M) रिमार्क प्राम्य क्रिय में अर्थ क्रिया के क्रिया में क्रिया के क्रिया है। जिल्ला है कि प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के क्रिया के क्
  - ചെയ രണ്ടെട്ട വ്രാഹര്യ നിരുന്നത്. പ്രാഹര്യ നിരുന്നത്. പ്രാഗര്യ പ്രാശ് പ്രാശ്
  - हण्डती विकास के शिक्ष माध्यात प्राप्त के प्र के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के प्राप
  - अडिस्टिस सम्बन्ध साम केड साम्लन्स सम्बन्ध हुड के प्रत्यातम् प्रत्यातम् सम्बन्ध समित्र समित्य समित्र समि
    - (M) तेम<u>मक</u>रम त्रने रेक मेक्स प्राची दम स्टाप्य रिपेश मार्थिक स्वाप्य होत्रे हम महिल्ला स्वाप्य होते हैं स्वाप्य
  - हूं प्राप्त हमणा हु* * *] व्याप्त हमणा हु* * *] क्षण्य काल्य कालय काल्य काल्

-**ന**്ഷജിച്ചുവന മ<u>ം</u>ഉപ്പ - സന്പ്യൂ വന്യുക്കാ

- $\sim$ ਨਾਨ ਨਜ਼ਗਾਲ ਲਣ ਗਿ ਜਲੜੀ ਆਣ ਕੰਗ ਜਤ ਆਨਿਕੰਤ ਨਾਤਨ ਨੇ ਲਗਤੁਜ ਜਤ ਬਿਲਮਰ ਨਿ ਤਜ਼ਗਾ ਜਿ ($\mathbf{m}$)] $^{\circ}$ ਆਤਨ ਨੇ ਲਗਤੁਜ਼ ਜਤ ਬਿਲਮਰ ਨੇ ਲਗਤੁਜ਼ਗਾਲ ਨੇ ਨੰਦ ਨੇ ਹਾਂ ਲਵੇਤ ਆਤੇ ਆਤਨਿਕੰਤ ਆਤਨ ਨੇ ਅਤੇ ਆਤਨ ਨੇ ਰਾਜ਼ਗਤ ਨੇ ਹਾਂ ਲਵੇਤ ਹੈ ਆਤਨ ਨੇ ਆਤਨ ਅਤੇ ਆਤਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ ਆਤਨ ਜਤੇ ਲੰਦ ਜਲਜ਼ ਆਤਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ ਆਤਨ ਜਤੇ ਲੰਦ ਜਲਜ਼ ਆਤਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ ਆਤਨ ਜਤੇ ਲੰਦ ਜਲਜ਼ ਆਤਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ ਜਲਜ਼ਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ਨ ਨੇ ਜਲਜ਼ਨ ਜਲਜ਼ਨ ਨੇ ਜਲ

उट्टर मारामा छन्छर मारामा हुए माराम का माराम हुए हुए हुए माराम भाषान हुए छन्न माराम भाष्ट्र महिल्ला माराम हुए हुए माराम हुए हुए माराम हुए हुए माराम हुए म

[॥] ग्रामाभ कि साम कि साम के साम के स्थाप के साम के साम

ಹ.. ರೈತ್ಯಕ್ಷಣ (ऋម.ភេខ ಎ.೬೩) ಹುತ್ತು ಹುತ್ತು

[,] পাজারীর (ଓাছিদ্রপাসের প্রংরুর ১৯৮৮)।।। পাজারীর রুপ্তের ১৯৮৮ সালারীর প্রামারীর স্থানির বিষয়ের ১৯৮৮)।।

ह. अंडार्ग्नेस (एम्प्रिस १८६४) प्रत्ये (प्राप्ता) प्रत्याप अर्थे क्षा का अर्थे के प्रत्ये (प्राप्ता) के उत्तर प्राप्ता अर्थे के प्रत्ये (प्राप्ता) के उत्तर प्राप्ता अर्थे के प्रत्ये (प्राप्ता) के उत्तर प्राप्ता अर्थे के प्रत्ये के प्राप्ता अर्थे के प्रत्ये (प्राप्ता) के प्रत्ये के प्र

- (b) in computing the period during which a person has held judicial office in the territory of India or been an advocate of a High Court, there shall be included any period before the commencement of this Constitution during which he has held judicial office in any area which was comprised before the fifteenth day of August, 1947, within India as defined by the Government of India Act, 1935, or has been an advocate of any High Court in any such area, as the case may be.
- ¹[(3) If any question arises as to the age of a Judge of a High Court, the question shall be decided by the President after consultation with the Chief Justice of India and the decision of the President shall be final.]
- 218. The provisions of clauses (4) and (5) of article 124 shall apply in relation to a High Court as they apply in relation to the Supreme Court with the substitution of references to the High Court for references to the Supreme Court.
- 219. Every person appointed to be a Judge of a High Court ^{2***} shall, before he enters upon his office, make and subscribe before the Governor of the State, or some person appointed in that behalf by him, an oath or affirmation according to the form set out for the purpose in the Third Schedule.
- ³[220. No person who, after the commencement of this Constitution, has held office as a permanent Judge of a High Court shall plead or act in any court or before any authority in India except the Supreme Court and the other High Courts.
  - Explanation.—In this article, the expression "High Court" does not include a High Court for a State specified in Part B of the First Schedule as it existed before the commencement of the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956.]
- 221. ⁵[(1) There shall be paid to the Judges of each High Court such salaries as may be determined by Parliament by law and, until provision in that behalf is so made, such salaries as are specified in the Second Schedule.]
  - (2) Every Judge shall be entitled to such allowances and to such rights in respect of leave of absence and pension as may from time to time be determined by or under law made by Parliament and, until so determined, to such allowances and rights as are specified in the Second Schedule:
  - Provided that neither the allowances of a Judge nor his rights in respect of leave of absence or pension shall be varied to his disadvantage after his appointment.
- 222. (1) The President may, after consultation with the Chief Justice of India, transfer a Judge from one High Court to any other High Court ^{6***}.

¹ Ins. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 4 (with retrospective effect).

² The words "in a State" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

³ Subs. by s. 13, *ibid.*, for art. 220.

^{4 1}st November, 1956.

⁵ Subs. by the Constitution (Fifty-fourth Amendment) Act, 1986, s. 3, for cl. (1) (w.e.f. 1-4-1986).

The words "within the territory of India" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 14.

- 5°5<u>छ</u> । जिस्से प्रसारिक्ष के स्वर्ण क्रम्म स्वाधिक हर्ष स्वर्ण सिक्षा है। जिस स्वर्ण सिक्षा कि अधिक प्रसार जात्र प्रसार क्ष्म क्ष्
- mu रिस्ट हरिया मि कि स्थाप कि प्राचित कि स्थाप कि स्थाप

-ठाणीस है रेर पारस ीमानीकाल स्वार्यम हिम्बर्य रिजासभैरीह हिमार्क छर्वर .022] र

उरिहें सार्थित सरित अपन्य माजात के सार्थित सम्मान के अपने सम्मान के सार्थित सम्मान के सार्थित सम्मान के सार्थित सम्मान के सार्थित सम्मान सम्म

भण्ण प्राप्त क्ष्मण ज्याप होतह के स्वाप्त के सामार्थ प्राप्त क्ष्मण भण्ण होतह के स्वाप्त भण्ण है स्वाप्त भण्ण होतह के सामार्थ होतह स्वाप्त भण्ण स्वाप्त है स्वाप्त होते स्व

- - (%) बाज्रसाणका प्रवाधनात पुराबद प्रक्रित प्रकाश कालात कर्म संभाग संभाग स्थान स्थान
- ១ឃ°មេអា ថៃរាយមំពី ២ ខែរយៈមេ ១ ខែរយៈម្មាំ ២ ខេត្ត មាន ខ

s. ପୁର୍ବାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ଧାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ତ

^{8.} വുമുട്ട നൂയ് വുണ്ട് കേപ്ര്മ വംഷകും സാന്ന നോണം ഉടർ ന്നു വെയ്ക് വെയ്യു വെയ്യു വുണ്ടു വെയ്യു വെയ്യു വുണ്ടു വെയ്യു വുണ്ടു വെയ്യു വുണ്ടു വെയ്യുന്നു വുണ്ടു വുണ

- ¹[(2) When a Judge has been or is so transferred, he shall, during the period he serves, after the commencement of the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, as a Judge of the other High Court, be entitled to receive in addition to his salary such compensatory allowance as may be determined by Parliament by law and, until so determined, such compensatory allowance as the President may by order fix.]
- **223.** When the office of Chief Justice of a High Court is vacant or when any such Chief Justice is, by reason of absence or otherwise, unable to perform the duties of his office, the duties of the office shall be performed by such one of the other Judges of the Court as the President may appoint for the purpose.
- ²[224. (1) If by reason of any temporary increase in the business of a High Court or by reason of arrears of work therein, it appears to the President that the number of the Judges of that Court should be for the time being increased, the President may appoint duly qualified persons to be additional Judges of the Court for such period not exceeding two years as he may specify.
  - (2) When any Judge of a High Court other than the Chief Justice is by reason of absence or for any other reason unable to perform the duties of his office or is appointed to act temporarily as Chief Justice, the President may appoint a duly qualified person to act as a Judge of that Court until the permanent Judge has resumed his duties.
  - (3) No person appointed as an additional or acting Judge of a High Court shall hold office after attaining the age of ³[sixty-two years].]
- ⁴[224A. Notwithstanding anything in this Chapter, the Chief Justice of a High Court for any State may at any time, with the previous consent of the President, request any person who has held the office of a Judge of that Court or of any other High Court to sit and act as a Judge of the High Court for that State, and every such person so requested shall, while so sitting and acting, be entitled to such allowances as the President may by order determine and have all the jurisdiction, powers and privileges of, but shall not otherwise be deemed to be, a Judge of that High Court:

Provided that nothing in this article shall be deemed to require any such person as aforesaid to sit and act as a Judge of that High Court unless he consents so to do.]

Ins. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 5. Original cl. (2) was omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 14.

² Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 15, for art. 224.

³ Subs. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 6, for "sixty years".

⁴ Ins. by s. 7, *ibid*.

- ാഷ്ട്രസ് हिस्सी हें स्थान विश्वास हिस्सी हैं जिससे अधिक ने सामर्थ प्रतिक्रम विश्वास हिस्सी हैं हुम विश्वास व
- णिस्य मध्स प्रष्ठम णिस्र भिस्त हर्ष (२) -**णण्य णिशिरण्यभिष्ठ रुण परम ण्या प्रदा प्रामण रुज ए**डि. १२३] विष्णास्त्रीर जिल्ला भिष्ठ हर्षण अस्त एक्स्पण जिल्ला जिल्ला हर्णण अस्त प्रस्त जिल्ला हर्णण अस्त प्रस्त जिल्ला हर्णण जिल्ला जिल्ला हर्णण जिल्ला हर्णण
  - (३) ठारेस्टा णा<u>भक्</u>य एसअर केड खोध्याचा रात्रेस्टा होसेस्टा रात्रेस्टा एसअर प्रकाण स्थान क्ष्य स्थान स्थान
  - (%) និងនេះប្រាស់ នេះ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់
- * अड्डिया के अप्तरिक्षणि विश्व कि सामक आरोडिका विश्व कि सामक आरोडिका विश्व कि सामक अडिडिडिंग सम्बद्ध वर्ष सामक अडिडिडिंग स्वाचित कि सामक अडिडिडिंग स्वाच महिला सिका महिला सिका महिला सिका मिला सिक

ន. केखए देंक्सर <u>पाट</u>ेर (३) प्रेर्रावेख (अक्ष-५०० राज्या) पाण्यस्, ९६२६ प्या ശാണാര ८६ प द्वान्य पाज्यस्य । തുടു വാത്ര ശാണ്ട്രത്ത് വാത്ര വാത്ര

ജ. നൂടിച്ചെ (ഇപ്പെട്ടെ വെ കാര്യൻ) നൂട്ടു തെ വെ നുക്കു നില്ലാ ഉപ്പെട്ടു വെ വെ നുക്കുന്നു വെ വെ വെ വെ വെ വെ വെ വ

ន. ଦୁସ୍ୱାନ୍ୟ (ଆନ୍ତ୍ର ରେ ଜ୍ୟୁ ନ୍ୟର ବ୍ୟର୍ଥ ନୁ ଇଣ୍ଡାନ୍ୟ ଓଡ଼ି ଜ୍ୟାନ୍ୟ ଓଡ଼ି ଓ ଅନ୍ୟର୍ଥ ପ୍ରୟୁ ନ୍ୟର ପ୍ରଥମ କ୍ରୟର ପ୍ରଥମ

s. റൂമുട്ടെ കെയ്യുട്ടെ നി യുള്ള വി വെട്ടുട്ടു വി വെട്ടുട്ടെ വി വെട്ടുട്ടെ വി വാണ്ട്ര

- 225. Subject to the provisions of this Constitution and to the provisions of any law of the appropriate Legislature made by virtue of powers conferred on that Legislature by this Constitution, the jurisdiction of, and the law administered in, any existing High Court, and the respective powers of the Judges thereof in relation to the administration of justice in the Court, including any power to make rules of Court and to regulate the sittings of the Court and of members thereof sitting alone or in Division Courts, shall be the same as immediately before the commencement of this Constitution:
  - ¹[Provided that any restriction to which the exercise of original jurisdiction by any of the High Courts with respect to any matter concerning the revenue or concerning any act ordered or done in the collection thereof was subject immediately before the commencement of this Constitution shall no longer apply to the exercise of such jurisdiction.]
- ²[226. (1) Notwithstanding anything in article 32 ^{3***} every High Court shall have power, throughout the territories in relation to which it exercises jurisdiction, to issue to any person or authority, including in appropriate cases, any Government, within those territories directions, orders or writs, including ⁴[writs in the nature of *habeas corpus, mandamus*, prohibition, *quo warranto* and *certiorari*, or any of them, for the enforcement of any of the rights conferred by Part III and for any other purpose.]
  - (2) The power conferred by clause (1) to issue directions, orders or writs to any Government, authority or person may also be exercised by any High Court exercising jurisdiction in relation to the territories within which the cause of action, wholly or in part, arises for the exercise of such power, notwithstanding that the seat of such Government or authority or the residence of such person is not within those territories.

Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 29, (w.e.f. 20-6-1979). Original proviso was omitted by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 37 (w.e.f. 1-2-1977).

² Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 38, for art. 226 (w.e.f. 1-2-1977).

The words, figures and letters "but subject to the provisions of article 131A and article 226A" omitted by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 7 (w.e.f. 13-4-1978).

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 30, for the portion beginning with the words "writs in the nauture of *habeas corpus, mandamus,* prohibition, *quo warranto* and *certiorari,* or any of them" and ending with the words "such illegality has resulted in substantial failure of justice" (w.e.f. 1-8-1979).

र्स गणीटणाटा हा है जिस्सा सम्बद्ध का जिस्सा मार्केस का जिस्सा भणाविक प्राप्त जान्य जार्केस का जिस्सा भणाविक जारेक जारेक्स भणाविक जारेक्स भणाविक जारेक्स भणाविक जारेक्स भणाविक जारेक्स जारेक्

ै[अर्डिक्स द्वित्य एपक्स एक्स केटएं स्थान केटएं स्थान केटएं स्थान केटिस एपक्स एक्स केटिस एपक्स एक्स केटिस स्थान केटिस क

- - (%) റെലെൽന നേടും, ന്യാപ്പ്രിൽ നേടും ദേശ്വണം പ്രാന നേടും ച്യാപ്പ് വ്യാവര് പ്രവര്ദ്ധ വ്യാവര് പ്രവര്ദ്ധ വ്യാവര് പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ വ്യാവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്

ട. വുമുള്ള (ദൂട്ട്യൂട്ട് വുക്കും സ്ഥാലും ജെട്ട് എന്നു ക്രോട്ട് വുക്കും വുക്നും വുക്കും വുക്ക

ଛ. ପ୍ରସ୍ଥାନ ଓ ଅନ୍ତର୍ମ (ଜ୍ୟ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଓ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଓ ଅନ୍ତର ଅନ୍

[െ] ത്രൂട്രാക ഒരു വെന്നു നില്ലാ ക്രിക്കാര് വാക്കുന്നു വാക്കാര് വാക്കാര് വാക്കാര് വാക്കാര് വാക്കാര് വാക്കാര് വാക്

г. ଓୁସ୍ଟ୍ରେମ୍ବ୍ରେମ୍ବର ରେ ଲେଖିଲେ ପ୍ରମାନ ଜ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରମାନ ଜ୍ୟାନ୍ତ ବ୍ୟାନ୍ତ ହେବ ପ୍ରମାନ ଜ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରମାନ ହେଉଛି ଅଲ୍ଲାନ୍ତ

- ¹[(3) Where any party against whom an interim order, whether by way of injunction or stay or in any other manner, is made on, or in any proceedings relating to, a petition under clause (1), without—
- (a) furnishing to such party copies of such petition and all documents in support of the plea for such interim order; and
- (b) giving such party an opportunity of being heard, makes an application to the High Court for the vacation of such order and furnishes a copy of such application to the party in whose favour such order has been made or the counsel of such party, the High Court shall dispose of the application within a period of two weeks from the date on which it is received or from the date on which the copy of such application is so furnished, whichever is later, or where the High Court is closed on the last day of that period, before the expiry of the next day afterwards on which the High Court is open; and if the application is not so disposed of, the interim order shall, on the expiry of that period, or, as the case may be, the expiry of the said next day, stand vacated.]
- ²[(4) The power conferred on a High Court by this article shall not be in derogation of the power conferred on the Supreme Court by clause (2) of article 32.]
- ³**226A.** [Constitutional validity of Central laws not to be considered in proceedings under article 226.] Rep. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 8 (w.e.f. 13-4-1978).
- 227. ⁴[(1) Every High Court shall have superintendence over all courts and tribunals throughout the territories in relation to which it exercises jurisdiction.]
  - (2) Without prejudice to the generality of the foregoing provision, the High Court may—
    - (a) call for returns from such courts;
  - (b) make and issue general rules and prescribe forms for regulating the practice and proceedings of such courts; and
  - (c) prescribe forms in which books, entries and accounts shall be kept by the officers of any such courts.
  - (3) The High Court may also settle tables of fees to be allowed to the sheriff and all clerks and officers of such courts and to attorneys, advocates and pleaders practising therein:

¹ Subs. by s. 30, *ibid.*, for cls. (3), (4), (5) and (6) (w.e.f. 1-8-1979).

² Cl. (7) renumbered as cl. (4) by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 30 (w.e.f. 1-8-1979).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 39 (w.e.f. 1-2-1977).

⁴ Cl. (1) has been successively subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 40 (w.e.f. 1-2-1977) and the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 31, to read as above (w.e.f. 20-6-1979).

គេហុខាន ភាគកាន់ នេះ គេកាន់ នេះ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ នេះ គេកាន់ គេកានេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេកាន់ គេក

នាមឧ ^{c} យ យ ^{c} សេអ សហយេម ^{c} ជ ឆ្លួយ អយ្ពាស្ត្ ដៃយេមមអ ហា<u>មសេ</u>ស១ ៤៧១ ហៃស្រា សហជមិស ស្តេយ ស្រែមហែយ (^{c} អេ

ውጤትር टु, भारत्या (Q) संख्राम भारत्य महाता जेल्ला स्थात्य क्ष्य भारत्य स्थात्य भारत्य स्थात अथ तस्ति स्थात्य स्थात्य स्थात्य काम्यात्र स्थात्य काम्यात्र स्थात्य काम्यात्र स्थात्य विचानमा वि

#1 $\underline{a}$ គ្រយ្ណ ស្គង ហា (a) $\mathbf{S}$ ^{6} $\mathbf{S}$ $\mathbf{B}$ aa ក $\mathbf{B}$ $\mathbf{B$

ಹನ್ನು 1819 ខរះន ೯೮೮ ಕ್ರಾರ್ ಸ ಉಕ್ಕಾಸ ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣ ಅಷ್ಟು ಆಗುತ್ತು ಅಂತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಆಗುತ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿ ಆಗುತ್ತ - ಕಹ್ಯ ಆರುತ್ತಾನ್

-ौर्याण जारण्योरभन्द-यालाजर प्रभविष्य दर्भ ग्राप्यमणम्बर्म भविष्य . १६२२

- -गुरुम हारा प्रस्कार स्था महा के स्थान स्थान
  - : हास म्हित हत्य निमालिक किरान सम्मितिक (BD)
- मर्रो७ हर्द्धण अभिर्द्ध हिम्मुगोराम सहस्र ए॰क्ष ज्ञाण्यम हर्म्याप्रम स्वाप्तिन्दर्भ हम्मुगोराम (७) ज्ञान्य हम॰ए हिस्स हर्मिक्स हर्मिक्स हम॰ए हिस्स हर्मिक्स हर्म हर्मिक्स हर्म हर्मिक्स हर्मिक्स हर्मिक्स हर्म हर्म हर्मिक्स हर्म हर्म हर्मिक्स हर्मिक्स हर्म
- खिहरीके प्रशासक प्रायमक स्थानीहरू हरूपामक उपायिक्या उपायिक्या विकास प्रमाणकर हरूपामक प्रमाणकर हैं स्माणकर है स्माणकर हैं स्म
- पाष्ठक गणा स्ट्रिस पार्टिस प

s. ପ୍ରସୀସଜ (ପ୍ରାଲେକାପର ରୁଜ୍ୟ ନ୍ୟାଲ) ୩୯୭୩ (୧୯୭୯ ଓ ଅଟେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ (୬୯୮୧ ୧୯୮୯) ।।

ടെ. വുമുഴ്ഭ (दार्ष्टिम्पसाठिय വംപഴുംമാണ) നംമാൻ, २१% പം പ്രാന്ധരെ ഈ ദ (ശ്യ २-१-२१% ছ ജംപ്ര), അട്യേട(%) ച്ന് അട്യേട(%)

ട. আন্ত্ৰত (২) অতা তুষাণুজ (এট্টেল্ট্রেড্ড তেন্সকুল্লাম) ক্রেল্সং ১ হন্ধন্ত আন্ত্রেল তেন্দ্রক্রাত্র তেন্দ্রক্র তেন্দ্রক্রাত্র তেন্দ্রক্রাত্র তেন্দ্র ক্রাত্র তেন্দ্র ক্রাত্র তেন্দ্রক্র তেন্দ্র ক্রাত্র তেন্দ্র ক্রাতন ক্রাত্র তেন্দ্র ক্রাত্র তেন্দ্র ক্রাত্র

1* * * * *

- 228. If the High Court is satisfied that a case pending in a court subordinate to it involves a substantial question of law as to the interpretation of this Constitution the determination of which is necessary for the disposal of the case, ²[it shall withdraw the case and ^{3***} may—]
  - (a) either dispose of the case itself, or
  - (b) determine the said question of law and return the case to the court from which the case has been so withdrawn together with a copy of its judgment on such question, and the said court shall on receipt thereof proceed to dispose of the case in conformity with such judgment.
- ⁴**228A.** [Special provisions as to disposal of questions relating to constitutional validity of State laws.] Rep. by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 10 (w.e.f. 13-4-1978).
- 229. (1) Appointments of officers and servants of a High Court shall be made by the Chief Justice of the Court or such other Judge or officer of the Court as he may direct:
  - Provided that the Governor of the State 5*** may by rule require that in such cases as may be specified in the rule no person not already attached to the Court shall be appointed to any office connected with the Court save after consultation with the State Public Service Commission.
  - (2) Subject to the provisions of any law made by the Legislature of the State, the conditions of service of officers and servants of a High Court shall be such as may be prescribed by rules made by the Chief Justice of the Court or by some other Judge or officer of the Court authorised by the Chief Justice to make rules for the purpose:
- 1 Cl. (5) was ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 40 (w.e.f. 1-2-1977) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 31 (w.e.f. 20-6-1979).
- 2 Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act. 1976, s. 41, for "it shall withdraw the case and may—" (w.e.f. 1-2-1977).
- The words, figures and letters "subject to the provisions of article 131A," omitted by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 9 (w.e.f. 13-4-1978).
- 4 Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 42 (w.e.f. 1-2-1977).
- The words "in which the High Court has its principal seat" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

ത്രേക്ക് അവരു വരുന്നു അവരു വരുന്നു പ്രവേശത്തെ വരുന്നു വരുന്നു പ്രവേശത്തെ വരുന്നു പ്രവേശത്തെ പ്രവേശത്ത്തെ പ്രവേശത്തെ പ്രവേശത്ത്തെ പ്രവേശത്തെ പ്രവേശത്ത്തെ പ്രവേശത്ത്തെ പ്രവേശത്ത്തെ പ്രവേശത്തെ പ്രവേ

- - (म्रि) संप्रमण प्राप्त क्या एक प्रमु त_र हो स्व
- **ಸೀರ್ಷಕ್ಕೆ ಕರಿತಿಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಾಸ್ತ್ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಷ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ರಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟಿಸ್ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ ಪ್ರಕ್ಟ**
- -मर्रम राध्य प्रशासक प्राधिर हेर्स प्रषट प्रशासक प्राधिधान होत्र विकास होता । इश्व

  - നുള്ള दुःभागा स्थान कहात दुःभागा सथेन बहुत त्रुंभा श्रिम कहात हो महात कहात हो हो। स्थान कहात हो साम कहात हो। स्थान स्थ

s. আন্ত^ত (ବ), ប៉េងដែយ ៧ (៥គ្គែ៥រេះភក្លុន ೮) দের আমা আ আমর, ९೯೫೯ আ (৩) আত ৪০ ৫ ঠমরেভিছার অরু আদুআ ឋ ឋានៃក្រុម (ខេត្តអង្គមាហ្វែន ৩) দর্শনাম্য আ এ ১৭ - ৭-৪৯॥ ।।।

^{ൂ। ।} প্রমার প্রেটির (রেটিরেট্রেক তের তেনম্প্রমার) ক্রান্স প্রমার ক্রিটার তের তের ক্রিটার (রুটের স্থান স্থান) বি

Provided that the rules made under this clause shall, so far as they relate to salaries, allowances, leave or pensions, require the approval of the Governor of the State 1***.

- (3) The administrative expenses of a High Court, including all salaries, allowances and pensions payable to or in respect of the officers and servants of the Court, shall be charged upon the Consolidated Fund of the State, and any fees or other moneys taken by the Court shall form part of that Fund.
- ²[230. (1) Parliament may by law extend the jurisdiction of a High Court to, or exclude the jurisdiction of a High Court from, any Union territory.
  - (2) Where the High Court of a State exercises jurisdiction in relation to a Union territory,—
  - (a) nothing in this Constitution shall be construed as empowering the Legislature of the State to increase, restrict or abolish that jurisdiction; and
  - (b) the reference in article 227 to the Governor shall, in relation to any rules, forms or tables for subordinate courts in that territory, be construed as a reference to the President.
- 231. (1) Notwithstanding anything contained in the preceding provisions of this Chapter, Parliament may by law establish a common High Court for two or more States or for two or more States and a Union territory.
  - (2) In relation to any such High Court,—
  - (a) the reference in article 217 to the Governor of the State shall be construed as a reference to the Governors of all the States in relation to which the High Court exercises jurisdiction;
  - (b) the reference in article 227 to the Governor shall, in relation to any rules, forms or tables for subordinate courts, be construed as a reference to the Governor of the State in which the subordinate courts are situate; and
  - (c) the references in articles 219 and 229 to the State shall be construed as a reference to the State in which the High Court has its principal seat:

Provided that if such principal seat is in a Union territory, the references in articles 219 and 229 to the Governor, Public Service Commission, Legislature and Consolidated Fund of the State shall be construed respectively as references to the President, Union Public Service Commission, Parliament and Consolidated Fund of India.]

The words "in which the High Court has its principal seat" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by s. 16, *ibid*., for arts. 230, 231 and 232.

ชेंडब्रह्म <u>खिट</u>ेट प्राणि स्ट्रेस, ೧°म्ड एत्सिणीख्रू छट्ड, प्रतेम॰७०, णूर्छा ए५<u>छिम</u>ण गण्डिण स्वी देंएडब्रह्म थेंट्रह्मणे ।।

യും വുടന് വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന

-४ छन्द्रेस स्वाधिमा धामक पामक्रीय प्रत्ये विषय स्वर्थ १० % अ 🕽 🕯

- रूप्राञ्चीटील पारू भाष्य के सिर्धार एक्स ग्राप्ट भिम पाम पाम पान भाम के अभिष्ट दर्ज भाम <u>प्राप्त</u> (३)
- ह्रण णर गणर १ करीर हे प्रति हिस्स अर्थ । जार १ करि है है है जार १ करि है है है जार १ करि है जार १ करि है जर्द भा विष्णुर एउप्रस्म भा<u>भर</u>भ राज्याय है जर्द । जर्द भा विष्णुर एउप्रस्म भा<u>भर</u>भ राज्याय ।

-४णी५ भर्भाष्य दर्ह ४दर्भ ४४म्मण भाषज्ञ॰र भाष्रह्रम भा<u>भ्य</u>भण राज्ञ <u>राज्ञ</u>भ .२.२२

- (६) प्राप्त अप्तर्म त्राप्त क्ष्यक क्ष्यक क्ष्यक प्राप्त क्ष्यक क्ष्यक क्ष्यक्ष क्ष्यक क्ष्य
- -ग्रापूर्व प्रमाणामा भन्नत्मा दर्श रमणाराम (३)
- $\sim$ ក្រោយ នៃនិះ ក្រាយ មេខាស្ថា នេះ ក្រាយ នៃនិះ ក្រាយ មេខាស្ថា មេខាស្សា មេខាស្សា មេខាស្សា មេខាស្ថា មេខាស្សា មេ
- (5) ਦੁਸਤਸਤ ਨ α , ਨੇ ਜਤਸਤ ਨ α , ਨੇ ਜਤਸਤ ਨ α , ਨੇ ਜਤਸਤ ਨੇ ਜਤਸਤ ਨੇ ਜੁਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਨੇ ਜਤਸਤ ਨੇ ਜਤਸਤ ਨੇ ਜਤਸਤ ਨੇ ਜੁਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਜੁਲ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍

s. ପୁର୍ଯ୍ୟ (ହର୍ଷ-୧୯୦୬ ପ୍ରଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଓଡ଼ ଲ୍ଲା ପ୍ରଦ୍ୟ ଓଡ଼ ଲେଖ ପ୍ରଦ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ

ടെ. റൂട്യാട്ട നെഷ്ട്രണ (ഇപ്പെട്ട നെഷ്ട്രണ്ട് നെയ്ട്രണ്ട് നെഷ്ട്രണ്ട് നെയ്ട്രണ്ട് നെഷ്ട്രണ്ട് നെയ്യ് നെഷ്ട്രണ്ട് നെയ്യ് നെയ്യ്

CHAPTER VI.—SUBORDINATE COURTS

- 233. (1) Appointments of persons to be, and the posting and promotion of, district judges in any State shall be made by the Governor of the State in consultation with the High Court exercising jurisdiction in relation to such State.
  - (2) A person not already in the service of the Union or of the State shall only be eligible to be appointed a district judge if he has been for not less than seven years an advocate or a pleader and is recommended by the High Court for appointment.
- ¹[233A. Notwithstanding any judgment, decree or order of any court,—
  - (a) (i) no appointment of any person already in the judicial service of a State or of any person who has been for not less than seven years an advocate or a pleader, to be a district judge in that State, and
  - (ii) no posting, promotion or transfer of any such person as a district judge, made at any time before the commencement of the Constitution (Twentieth Amendment) Act, 1966, otherwise than in accordance with the provisions of article 233 or article 235 shall be deemed to be illegal or void or ever to have become illegal or void by reason only of the fact that such appointment, posting, promotion or transfer was not made in accordance with the said provisions;]
  - (b) no jurisdiction exercised, no judgment, decree, sentence or order passed or made, and no other act or proceeding done or taken, before the commencement of the Constitution (Twentieth Amendment) Act, 1966 by, or before, any person appointed, posted, promoted or transferred as a district judge in any State otherwise than in accordance with the provisions of article 233 or article 235 shall be deemed to be illegal or invalid or ever to have become illegal or invalid by reason only of the fact that such appointment, posting, promotion or transfer was not made in accordance with the said provisions.]
- 234. Appointments of persons other than district judges to the judicial service of a State shall be made by the Governor of the State in accordance with rules made by him in that behalf after consultation with the State Public Service Commission and with the High Court exercising jurisdiction in relation to such State.
- 235. The control over district courts and courts subordinate thereto including the posting and promotion of, and the grant of leave to, persons belonging to the judicial service of a State and holding any post inferior to the post of district judge shall be vested in the High Court, but nothing in this article shall be construed as taking away from any such person any right of appeal which he may have under the law regulating the conditions of his service or as authorising the High Court to deal with him otherwise than in accordance with the conditions of his service prescribed under such law.

Ins. by the Constitution (Twentieth Amendment) Act, 1966, s. 2.

णोर्०ंट १ क्रिस्य प्राची अस्त्र व्यक्ति व्यक्ति व्यक्ति । व्यक्ति

- होगार मडम पारक पारक पारक पारक प्रात्त हुट्टा भागा हुट्टा हों हों। माराई पारक हैं पारक पारक हैं पारक पारक हैं पारक पारक हैं पारक है पारक हैं पारक हैं पारक हैं पारक हैं पारक हैं पारक है पार
- នយាន១៨ម៌ ហាមស៍នៃ សាររ ១៨ রে ត្រូវមាម មន យាលស<u>មន</u>រាត់ ១៨មា ១០ មឃ<u>្មាម</u>ស្លាត .**យಷಿន**]ំ មួយស្រែង ក្រុង មួយស្គ ហ<u>មស</u>ស ប្រាស្រ្ត រូកម្នាំ ហាមស្រាត រូកម្នាំ ហាមស្រាត សម្រាប់ ប្រាស្រ្ត ហាមស្រាត រាម្មារ ស្រែង ប្រាស្រ្ត ហាមស្រាត រាម្មារ ស្រែង ស្រែង ប្រាស្រ្ត ហាមស្រាត រាម្មារ ស្រែង ស្រេង ស្រែង ស្រេង ស្រែង ស្រេង ស្រែង ស្រាង ស្រែង ស្រឹង ស្រាង ស្រែង ស្រេង ស្រាង ស្រែង ស្រាង ស្រាង ស្រាង ស្រង ស្រាង ស្

  - हिन्द्र स्वापी कार्यक पार्क एक मा किर्मे से साम के होणा से सम्बन्ध के साम से साम के सम्बन्ध हो। अर्थ के साम के सम्बन्ध के समा के सम्बन्ध के समा के सम

ह ३३३ वास्टरिय ३३३ प्राचित्रका क्ष्मां कार्या के क्ष्मां कार्या के १३३१ प्राच्या (आपार्क प्राच्या प्राच्या कार्या के १३३१ प्राच्या के १३४६ प्राच्या के १३४६ प्राच्या कार्या कार्य कार्या कार्

ত্রীর ভিছেত্র তংদক্ষণামা। আংমধ, ९६६६ সধ্যন্ত্রপ্র আমি অপ্রতার ৯৯৯ ए५३५मा (आप्रांत । १६६६ त स्वांत क्षात्र क्

- मामार्क समारम विषय कि निर्मार मध्य मिलिस्सभा ५५ भूमी भारती है . इ. इ.

भेट्र प्रसाण जेरा राजिस्माण प्रसाण स्वाप्त स्वाप्त

-८.जाटाण्य स्टेर्यस प्राप्तिक स्टेस्स आत्वामास्य र्यस्स . २ ४ ४ ४

मिंद्राह देशके उत्तर विकास किया हितानीय स्थान में स्थान में स्थान में स्थान स

ร. ପൂമുട്ട് അത്രമ് രാഷമുണ്ഡി നു. കൂട്ടർ അവ രാണവരെ ഉത്ത് വ്യവന്ത്രി വ

236. In this Chapter—

- (a) the expression "district judge" includes judge of a city civil court, additional district judge, joint district judge, assistant district judge, chief judge of a small cause court, chief presidency magistrate, additional chief presidency magistrate, sessions judge, additional sessions judge and assistant sessions Judge;
- (b) the expression "judicial service" means a service consisting exclusively of persons intended to fill the post of district judge and other civil judicial posts inferior to the post of district judge.
- 237. The Governor may by public notification direct that the foregoing provisions of this Chapter and any rules made thereunder shall with effect from such date as may be fixed by him in that behalf apply in relation to any class or classes of magistrates in the State as they apply in relation to persons appointed to the judicial service of the State subject to such exceptions and modifications as may be specified in the notification.

Part VII.—[The States in Part B of the First Schedule.]
Rep. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

PART VIII

¹[THE UNION TERRITORIES]

- ²[239. (1) Save as otherwise provided by Parliament by law, every Union territory shall be administered by the President acting, to such extent as he thinks fit, through an administrator to be appointed by him with such designation as he may specify.
  - (2) Notwithstanding anything contained in Part VI, the President may appoint the Governor of a State as the administrator of an adjoining Union territory, and where a Governor is so appointed, he shall exercise his functions as such administrator independently of his Council of Ministers.

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 17, for the heading "THE STATES IN PART C OF THE FIRST SCHEDULE".

² Subs. by s. 17, *ibid*., for arts. 239 and 240.

- ന്തായിൽ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ

[णिटमंड ीणऊले]² - ९ अभि

- *[848. ෆ්**ਰਮਾਹ ਨਾਹਾ ਨਾਲ ਅਨਾ** ਨਾਲ ਹੈ ਨਾਲ ਹੈ

- ³[239A. (1) Parliament may by law create ⁴[for the Union territory of ⁵[Puducherry]]—
  - (a) a body, whether elected or partly nominated and partly elected, to function as a Legislature for the Union territory, or
  - (b) a Council of Ministers, or both with such constitution, powers and functions, in each case, as may be specified in the law.
  - (2) Any such law as is referred to in clause (1) shall not be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368 notwithstanding that it contains any provision which amends or has the effect of amending this Constitution.]
- ⁶[239AA. (1) As from the date of commencement of the Constitution (Sixty-ninth Amendment) Act, 1991, the Union territory of Delhi shall be called the National Capital Territory of Delhi (hereafter in this Part referred to as the National Capital Territory) and the administrator thereof appointed under article 239 shall be designated as the Lieutenant Governor.
  - (2) (a) There shall be a Legislative Assembly for the National Capital Territory and the seats in such Assembly shall be filled by members chosen by direct election from territorial constituencies in the National Capital Territory.
  - (b) The total number of seats in the Legislative Assembly, the number of seats reserved for Scheduled Castes, the division of the National Capital Territory into territorial constituencies (including the basis for such division) and all other matters relating to the functioning of the Legislative Assembly shall be regulated by law made by Parliament.
  - (c) The provisions of articles 324 to 327 and 329 shall apply in relation to the National Capital Territory, the Legislative Assembly of the National Capital Territory and the members thereof as they apply, in relation to a State, the Legislative Assembly of a State and the members thereof respectively; and any reference in articles 326 and 329 to "appropriate Legislature" shall be deemed to be a reference to Parliament.
  - (3) (a) Subject to the provisions of this Constitution, the Legislative Assembly shall have power to make laws for the whole or any part of the National Capital Territory with respect to any of the matters enumerated in the State List or in the Concurrent List in so far as any such matter is applicable to Union territories except matters with respect to Entries 1, 2 and 18 of the State List and Entries 64, 65 and 66 of that List in so far as they relate to the said Entries 1, 2 and 18.

Ins. by the Constitution (Fourteenth Amendment) Act, 1962, s. 4.

Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 63, for "for any of the Union territories of Goa, Daman and Diu and Pondicherry" (w.e.f. 30-5-1987).

Subs. by the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 4, for "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).

Ins. by the Constitution (Sixty-ninth Amendment) Act, 1991, s. 2 (w.e.f. 1-2-1992).

- **ካ<u>ಅ</u>ಭರ ಹಲುಅುಗ ಭಾಷವಾ ಗು**ಹ್ಡಾ ಸಂಗ್ರಹ ರಾಹವಾಗ ಪ್ರಕ್ಷಣ ಪ್ರಕ್ಷಣ
  - সুদ্রভাসমার্কে সন্থর আক্রম্থত সমুগ্র দেবার , ৪১% আছম সর্বেক সকলের প্রাক্তিস সার আক্রমে সম্প্রাক্তিস সার আক্রমে আক্রমে সম্প্রমে সম্প্রমের সম্প্রমে সম্প্রমে সম্প্রমের সম্পরমের সম্পর্মের সম্প্রমের সম্প্রমের সম্পর্মের সম্পর্মের সম্প্রমের সম্পর্মের সম্প্রমের সম্প্রমের সম্পর্মের সম্পর্মের সম্পর্মের সম্পর্মের সম্পর্মের সম্পর্মের সম্পরমের সম্পর্মের সম্পর্
- - ന്റെ (ജ്) തുരുപ്പെടുന്നു വുട്ട കൂട്ട കുട്ട കുട്ട കുട്ട കുട്ട കുട്ട പ്രാവു വുട്ട പ്രവ്യായ നിയുന്നു വുട്ട വുട്ട വുട്ട കുട്ട കു
  - மുവെ ഉപ്പെട്ട ചെയ്യുന്നു പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ വരുന്നു പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ വരുന്നു പ്രത്യത്തെ പ്രത്ത്രത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്ത്രത്ത്രത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്ത്രത്ത്രത്ത്രത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്രത്യത്തെ പ്ര

ടെ. െ വർ) മിപ്പെട്ടെ പ്രവേശം വിശ്യാം പ്രവേശം പ്രവേശം

^{8.} ज्या क्रिस हिन्दू के अपने क्रिस हैं के स्वर्थ के स्वर्य के स्

ഴ. വുമുട്ടെ അക്കുന്നു വുംഷും വുത്തു വുംഷും വുത്തു വുത്

ह. വുമുത്ത വുങ്ങന്നു വുത്തുന്നു വുത്തു വുഷ്കു വുത്തു വുഷ്കു വുത്തു വുഷ്കു വുത്തു വുഷ്കുന്നു വുത്തു വുഷ്കുന്നു വ

^{38.} നേള്റുപ സ്നൂരും വേർ ക്രൂർ നേയം തുടുക്കെ വേർ വരുക്കുന്നു വ

सिटिंश्वेम वेट्ट प्राथम, ऽइङ्
 आणि अणिल अङ
 ए "सिटिंश्वेम"
केठर मेर्ने टंडिंग्यामिशि
 ।
 सिटिंश्वेम वेट्ट प्राथम
 ।
 सिटिंश्वेम वेट्ट प्राथम
 सिटेंश्वेम वेटिंग
 सिटेंश
 सिटेंश

श. व्याचित्र त्या ३ श्राचित्र १ श्राच १ श्राचित्र १ श्राच

- (b) Nothing in sub-clause (a) shall derogate from the powers of Parliament under this Constitution to make laws with respect to any matter for a Union territory or any part thereof.
- (c) If any provision of a law made by the Legislative Assembly with respect to any matter is repugnant to any provision of a law made by Parliament with respect to that matter, whether passed before or after the law made by the Legislative Assembly, or of an earlier law, other than a law made by the Legislative Assembly, then, in either case, the law made by Parliament, or, as the case may be, such earlier law, shall prevail and the law made by the Legislative Assembly shall, to the extent of the repugnancy, be void:

Provided that if any such law made by the Legislative Assembly has been reserved for the consideration of the President and has received his assent, such law shall prevail in the National Capital Territory:

Provided further that nothing in this sub-clause shall prevent Parliament from enacting at any time any law with respect to the same matter including a law adding to, amending, varying or repealing the law so made by the Legislative Assembly.

(4) There shall be a Council of Ministers consisting of not more than ten per cent. of the total number of members in the Legislative Assembly, with the Chief Minister at the head to aid and advise the Lieutenant Governor in the exercise of his functions in relation to matters with respect to which the Legislative Assembly has power to make laws, except in so far as he is, by or under any law, required to act in his discretion:

Provided that in the case of difference of opinion between the Lieutenant Governor and his Ministers on any matter, the Lieutenant Governor shall refer it to the President for decision and act according to the decision given thereon by the President and pending such decision it shall be competent for the Lieutenant Governor in any case where the matter, in his opinion, is so urgent that it is necessary for him to take immediate action, to take such action or to give such direction in the matter as he deems necessary.

- (5) The Chief Minister shall be appointed by the President and other Ministers shall be appointed by the President on the advice of the Chief Minister and the Ministers shall hold office during the pleasure of the President.
- (6) The Council of Ministers shall be collectively responsible to the Legislative Assembly.

- ଲ୍ଫ ଅନୁ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ (ଲ) ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ (ଲ) ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ (ଲ) ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ (ଅ) ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ଲିଞ୍ଚ ହେ (ଅ) ଅନ୍ତର୍ଗ ଲିଞ୍ଚ ହେ (ଅ) ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଗ ହେ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ଗ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅ
- हम॰ए उत्तरण विषय सहस्य महार जाहां सङ्कर त्रञ्जदा जिज्ञ स्वाधिक हमण्य उत्तरण उत्तर उत्तरण उत्तर हमण्य स्वाधिक हमण्य जाहार हमण्य जाहार हमण्य जाहार हमण्य जाहार हमण्य जाहार हमण्य उत्तर हमण्य हमण

 $\mathbf{z}$ នូវបា ហេដូ ណមក្ដីកាន ក្រុច នេះ នេះបា ក្រុច នេះបា ក្រុច នេះបា ក្រុច នេះបា ក្រុច នេះបា ក្រុច នេះបានក្រុម នេះបា ក្រុច នេះបានក្រុម នេះបានក្រុម នេះបានក្រុម នេះបានក្រុម ក្រុម នេះបានក្រុម នេះបានក្

हान सहस्र कार्य प्रस्ति एउन्हान स्थान स्थान स्थान स्थान स्थान प्रतास स्थान स

- (8) रांगेष्ट अनेत्र देंर प्राण्डिय सम्मयस स्वाधाणी त्रेत्र कक्षेत्राणी न्यान्यक्त्रय लेण्डिय स्वाधिण प्रेड्या स्वाधिण प्रेड्या स्वाधिण प्रेड्या स्वाधिण प्रेड्या स्वाधिण प्रेड्या स्वाधिण स्
- हां गुरुणात्रस्य मुख्यात्रम् सुन्य हुन क्ष्या एक्ष्या क्ष्या प्रमाणकर गुरुणात्रम् मुक्या मुक्या मुक्या भारत्य म स्याम गुरुणात्रस्य मुख्यात्रम् स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त स्थाप्त
- (३) सह्य त्रहार से स्टाउर के स्टाउर एक स्टाउर अध्या सर्भ सूक्र स्टाधिक स्टाधिक स्टाधिक स्टाधिक स्टाधिक स्टाधिक

- ¹[(7) (a)] Parliament may, by law, make provisions for giving effect to, or supplementing the provisions contained in the foregoing clauses and for all matters incidental or consequential thereto.
- ²[(b) Any such law as is referred to in sub-clause (a) shall not be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368 notwithstanding that it contains any provision which amends or has the effect of amending, this Constitution.]
- (8) The provisions of article 239B shall, so far as may be, apply in relation to the National Capital Territory, the Lieutenant Governor and the Legislative Assembly, as they apply in relation to the Union territory of ³[Puducherry], the administrator and its Legislature, respectively; and any reference in that article to "clause (1) of article 239A" shall be deemed to be a reference to this article or article 239AB, as the case may be.
- 239AB. If the President, on receipt of a report from the Lieutenant Governor or otherwise, is satisfied—
  - (a) that a situation has arisen in which the administration of the National Capital Territory cannot be carried on in accordance with the provisions of article 239AA or of any law made in pursuance of that article; or
  - (b) that for the proper administration of the National Capital Territory it is necessary or expedient so to do, the President may by order suspend the operation of any provision of article 239AA or of all or any of the provisions of any law made in pursuance of that article for such period and subject to such conditions as may be specified in such law and make such incidental and consequential provisions as may appear to him to be necessary or expedient for administering the National Capital Territory in accordance with the provisions of article 239 and article 239AA.
- ⁴[239B. (1) If at any time, except when the Legislature of ⁵[the Union territory of ⁶[Puducherry]] is in session, the administrator thereof is satisfied that circumstances exist which render it necessary for him to take immediate action, he may promulgate such Ordinances as the circumstances appear to him to require:

Provided that no such Ordinance shall be promulgated by the administrator except after obtaining instructions from the President in that behalf:

Provided further that whenever the said Legislature is dissolved, or its functioning remains suspended on account of any action taken under any such law as is referred to in clause (1) of article 239A, the administrator shall not promulgate any Ordinance during the period of such dissolution or suspension.

Subs. by the Constitution (Seventieth Amendment) Act, 1992, s. 3, for "(7)" (w.e.f. 21-12-1991).

² Ins. by s. 3, *ibid*. (w.e.f. 21-12-1991).

Subs. by the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 4, for "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).

⁴ Ins. by the Constitution (Twenty-seventh Amendment) Act, 1971, s. 3 (w.e.f. 30-12-1971).

Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 63, for "a Union territory referred to in clause (1) of article 239A" (w.e.f. 30-5-1987).

Subs. by the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 4, for "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).

- ചെയ്യുന്ന ചെയ്യുന്ന ഒരു ഉപ്പെട്ട മെയ്യുന്ന ഉപ്പെട്ട ചെയ്യുന്ന ശ്രമ്മ വരുന്ന ശ്രമ്മ വരുന്നു തരുന്ന പ്രത്യ ചെയ്യുന്ന പ്രത്യ പ്ര
- (%) प्रिकाशिय १९% के प्राप्ति १९% के प्राप्त

୬എം സിഎ എഴെ एए सार्थित है । एक स्थाप है कि एक एक भारत है । एक है । ए

- (O) सब्बा देश्रीण मिं प्राप्त तम क्ष्र दिवारीत एएक भूतशाधिकस्ता क्ष्याधिकस्ता क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक भूति । (O) सब्बा क्ष्याधिक क्ष्याधिक भूति । (O) सब्बा क्ष्याधिक क्षयाधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्षयाधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्षयाधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्षयाधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्ष्याधिक क्षयाधिक क

ഇട്ടാലെ ഉട്ടെ ഉപ്പെട്ടു വ്യാപ്പെട്ടു ന്ന് എട്ടാല് നട്ടു വേളു നട്ടെ വേളുട്ടു പ്രത്യ പുരുപ്പെട്ടു പുരുപ്പെട്ട

उद्धर प्रत्यक्ष कार्यात कार्य

s. സൗറ്റ്, क्रेस्ट ധാകായ ജൂട്ട ,ഗയായ സന്ത്രം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ കൂട്ട വി വായായ ഉപ്പെട്ടു വ

- (2) An Ordinance promulgated under this article in pursuance of instructions from the President shall be deemed to be an Act of the Legislature of the Union territory which has been duly enacted after complying with the provisions in that behalf contained in any such law as is referred to in clause (1) of article 239A, but every such Ordinance—
- (a) shall be laid before the Legislature of the Union territory and shall cease to operate at the expiration of six weeks from the reassembly of the Legislature or if, before the expiration of that period, a resolution disapproving it is passed by the Legislature, upon the passing of the resolution; and
- (b) may be withdrawn at any time by the administrator after obtaining instructions from the President in that behalf.
- (3) If and so far as an Ordinance under this article makes any provision which would not be valid if enacted in an Act of the Legislature of the Union territory made after complying with the provisions in that behalf contained in any such law as is referred to in clause (1) of article 239A, it shall be void.]

1* * * *

- **240.** (1) The President may make regulations for the peace, progress and good government of the Union territory of—
  - (a) the Andaman and Nicobar Islands;
  - ²[(*b*) Lakshadweep;]
  - ³[(c) Dadra and Nagar Haveli;]
  - ⁴[(d) Daman and Diu;]
  - ⁵[(e) Puducherry;]

6*******

7*******.

⁸[Provided that when any body is created under article 239A to function as a Legislature for the ⁹[Union territory

- 1 Cl. (4) was ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 4 (retrospectively) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 32 (w.e.f. 20-6-1979).
- Subs. by the Laccadive, Minicoy and Amindivi Islands (Alteration of Name) Act, 1973 (34 of 1973), s. 4, for entry (*b*) (w.e.f. 1-11-1973).
- Ins. by the Constitution (Tenth Amendment) Act, 1961, s. 3.
- Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 63, for entry (*d*) (w.e.f. 30-5-1987). Entry (*d*) was ins. by the Constitution (Twelfth Amendment) Act, 1962, s. 3.
- 5 Subs. by The Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 4, for "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).
- The entry (f) relating to Mizoram omitted by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39 (w.e.f. 20-2-1987).
- 7 The entry (g) relating to Arunachal Pradesh omitted by the State of Arunachal Pradesh Act, 1986 (69 of 1986), s. 42 (w.e.f. 20-2-1987).
- 8 Ins. by the Constitution (Fourteenth Amendment) Act, 1962, s. 5.
- 9 Subs. by the Constitution (Twenty-seventh Amendment) Act, 1971, s. 4, for "Union territory of Goa, Daman and Diu or Pondicherry" (w.e.f. 15-2-1972).

- (%) में अंतर्भ कार्य के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स
- (ய) பூகு மாத்த நிக்க மிக்க ம
  - ॥ ग्रिणार्ट्र गार्प्पाल्डण्डल पान्धेंड पार्वद्धर्गात पामलीपालम भगलीप्ताल<u>भव</u>दर्शक हमाग्र मरदम प्रभव<u>र भव</u>दरशोष्ठीमाल्चग्र (C)

- - (म) प्रत्य कर कर कार्य ताम अभय क्रम्भ कार्म (म)
  - $[m]_{\overline{K}}$ $[m]_{\overline{K}}$
  - [15 පැදේ සම්බන්ධා ල්ලින් (ව)]^ය
  - [हीह हण्ण अमह (म)]^३]^इ
  - $[\mathrm{Peck}(\mathrm{IR})]^{\mathrm{g}}$
  - ³⁶[* * * *]

्रिक्षक्रमा प्रेम्प्राचित १९७६ मा मा मंत्रम हिल्लेमा उस [प्रिक्सा उस प्रमाण करात्रम स्थान व्यवस्था है का साम क्रिक्स हिल्लेम स्थान स्थान

- .a. ചെറുക്കു എന്നു ക്രൂദ് എന്നു ക്രൂദ് എന്നു ക്രൂദ് എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്ന്ന്ന് എന്നു എന്നു എന്ന് എന്ന്ന്ന്ന് എന്നു എന്ന്ന് എന്ന്ന് എന്ന്ന്ന് എന്ന്ന് എന്ന് എന്ന്
- .a. തീर्रातेष अञ्चलक एनम्बन्ध (आयर्ज एम्बन्ध आयर्ज एम्बन्ध अध्याप्त । अयुक्त प्रतिवास । अयुक्त अयुक्त
- ଌ. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ଓ ଜନ୍ୟ ନ ଅନ୍ତର ଓ ୧୫୧୪ ଅଂଜ୍ୟ ଅନ୍ତର ନ୍ୟାନ୍ତ ଜଣ ହେ ଜନ୍ୟ ପାଞ୍ଜେ ଅନ୍ତର୍କ ଓ ଜନ୍ୟ ପାଞ୍ଜନ୍ୟ ଅନ୍ତର୍କ
- लेंडिंग्स्टें ए ॐ जिल्ला अडेडेंड भित्र अल्लाम अल्ल अल्लाम अल्ल
- इ. जारेक्सिंप भेरन में कि स्प्रिक के आ एक अध्याध के अध्याध के अध्याध के अध्याध के अध्याध के अध्याध के अध्याध क
- %. គឺខែមិក មិ<u>បីស</u> അണം, ୧୭୭୭ ଆ രം....രെ ୭୭ നെയ്യ നെയ്യ നെയ്യ നെയ്യ ഒഴ്ച നെയ്യ ഒഴു ഒ നെയ്യ നേയ്യ എന്ന എന്ന നേയ്യ ഉഴു നെയ്യ നേയ്യ നെയ്യ നെയ്യ എന്ന നേയ്യ ഉഴു ന
- 9. ത്രൂട്രാം ചെയ്യും ചെയ്യും ഉടും എന്നു ക്രൂട്ടം വെ വെപ്പുട്ടും വെ വെപ്പുട്ടും പ്രവാധ വെപ്പുട്ടും പ്രവാധ വെപ്പു

of ¹[Puducherry], the President shall not make any regulation for the peace, progress and good government of that Union territory with effect from the date appointed for the first meeting of the Legislature:]

²[Provided further that whenever the body functioning as a Legislature for the Union territory of ¹[Puducherry] is dissolved, or the functioning of that body as such Legislature remains suspended on account of any action taken under any such law as is referred to in clause (1) of article 239A, the President may, during the period of such dissolution or suspension, make regulations for the peace, progress and good government of that Union territory.]

- (2) Any regulation so made may repeal or amend any Act made by Parliament or ³[any other law] which is for the time being applicable to the Union territory and, when promulgated by the President, shall have the same force and effect as an Act of Parliament which applies to that territory.]
- 241. (1) Parliament may by law constitute a High Court for a ⁴[Union territory] or declare any court in any ⁵[such territory] to be a High Court for all or any of the purposes of this Constitution.
  - (2) The provisions of Chapter V of Part VI shall apply in relation to every High Court referred to in clause (1) as they apply in relation to a High Court referred to in article 214 subject to such modifications or exceptions as Parliament may by law provide.
  - ⁶[(3) Subject to the provisions of this Constitution and to the provisions of any law of the appropriate Legislature made by virtue of powers conferred on that Legislature by or under this Constitution, every High Court exercising jurisdiction immediately before the commencement of the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, in relation to any Union territory shall continue to exercise such jurisdiction in relation to that territory after such commencement.
  - (4) Nothing in this article derogates from the power of Parliament to extend or exclude the jurisdiction of a High Court for a State to, or from, any Union territory or part thereof.]
- **242.** [Coorg.] Rep. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

Subs. by the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 4, for "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).

Ins. by the Constitution (Twenty-seventh Amendment) Act, 1971, s. 4 (w.e.f. 15-2-1972).

³ Subs. by s. 4, *ibid.*, for "any existing law" (w.e.f. 15-2-1972).

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for "State specified in Part C of the First Schedule".

⁵ Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "such State".

⁶ Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for cls. (3) and (4).

- (%) ന് ത്രാല വുക്കുന്ന വ
- - [(ஆ) ശ്മിർ യോടെ സില് മായ് ഡെ അട്ടാല വ്യാപ്പെട്ടാല വ്യാപ്പെട്ടാല പ്രത്യാല പ്രത്യം പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യവ് പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യാല പ്രത്യവ് പ്രത്യാല പ്രത്യ പ്രത്യാല പ്രത്യവ് പ്രത്യ പ്രത്യവ് പ്രത്

जोक्षर ६ - प्रतेष्टर ०<u>श्वर</u>ूनाणी जोक्षर ह्र ४ देखर टमणीय प्रह्णूय ०<u>श्वरू</u>न प्रत्नुत्र सेपाअर प्रतेष्ट टमणीय —

[लैंडिरी वेंख (रूक्ष॰५०० ८० प्रमः केंग्राम) पर्णाप, ९६९६ ०० प्राप्त ६६ प्रसः पूर्व ०० क्रा प्रवास विकास हो।]

୨. ග්නේ සෑදු? - යි ද ව මහ මර්ජ්ර ව ර මහ මාර්ජ්ර ව ර මහ මර්ජ්ර ව ර මහ ව ව මර්ජ්ර ව ර මහ ව ව ව ව ව ව ව ව ව ව ව ව

s. मारेक्रिरिक्षी (सिसीस स्थित) स.चार, १००१ क्षि ए.जा. ८ ब.स. १ कार्य प्राप्त कर्म का अस्ति प्रत्या ।

¹[PART IX

THE PANCHAYATS

- **243.** In this Part, unless the context otherwise requires,—
  - (a) "district" means a district in a State;
  - (b) "Gram Sabha" means a body consisting of persons registered in the electoral rolls relating to a village comprised within the area of Panchayat at the village level;
  - (c) "intermediate level" means a level between the village and district levels specified by the Governor of a State by public notification to be the intermediate level for the purposes of this Part;
  - (d) "Panchayat" means an institution (by whatever name called) of self-government constituted under article 243B, for the rural areas;
    - (e) "Panchayat area" means the territorial area of a Panchayat;
  - (f) "population" means the population as ascertained at the last preceding census of which the relevant figures have been published;
  - (g) "village" means a village specified by the Governor by public notification to be a village for the purposes of this Part and includes a group of villages so specified.
- **243A.** A Gram Sabha may exercise such powers and perform such functions at the village level as the Legislature of a State may, by law, provide.
- **243B.** (1) There shall be constituted in every State, Panchayats at the village, intermediate and district levels in accordance with the provisions of this Part.
  - (2) Notwithstanding anything in clause (1), Panchayats at the intermediate level may not be constituted in a State having a population not exceeding twenty lakhs.
- **243C.** (1) Subject to the provisions of this Part, the Legislature of a State may, by law, make provisions with respect to the composition of Panchayats:
  - Provided that the ratio between the population of the territorial area of a Panchayat at any level and the number of seats in such Panchayat to be filled by election shall, so far as practicable, be the same throughout the State.
  - (2) All the seats in a Panchayat shall be filled by persons chosen by direct election from territorial constituencies in the Panchayat area and, for this purpose, each Panchayat area shall be divided into territorial constituencies in such manner that the ratio between the population of each constituency and the number of seats allotted to it shall, so far as practicable, be the same throughout the Panchayat area.
  - (3) The Legislature of a State may, by law, provide for the representation—
  - (a) of the Chairpersons of the Panchayats at the village level, in the Panchayats at the intermediate level or, in the case of a State not having Panchayats at the intermediate level, in the Panchayats at the district level;

Ins. by the Constitution (Seventy-third Amendment) Act, 1992, s. 2 (w.e.f. 24-4-1993). Original Part IX was omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

३ अभाता³

गाष्ट्रप्रेत्र॰४०१ण

- - (യ) "र्टीर" केंडिया भार्य्य कें भार्य हैं हैं। हैं। हैं। हैं।
  - වාර් ਖਿਜ जाह्रम नब्रू हरूप्रधायुम मठ क्षिभिष्ठ हर्ष या हो यह विष्णा । (೧) स्थाप क्ष्य प्रधाय क्ष्य क्य क्ष्य क्ष

  - ហៃហ៉ាយត្ថ ខេត្ត ខេត្ត ហេ ក្នុន៍ គម្រាសេហ្ ខេត្ត ខែត្រ ខេត្ត ខេត្
    - (मा) "माएमें इंग्लिस हो है कि साम में है कि साम में सा
  - (ए) "भाराम राष्ट्रम एक्ट्रम एक्ट्रम
- ന്ത്രയ്ക് ജിവന ക്രിവന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന് വായ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാരവായ പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവായ പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവാധ കാര്യന്ന് പ്രവായ പ്രവാധ കാര്യവായ പ്രവാധ കാര്യവായ പ്രവാധ കാര്യവായ പ്രവാധ കാര്യവായ പ്രവാധ കാര്യവായ പ

इंडिस मंद्राता क्रिया हिल्ला स्वार्थ कर्ने स्वार्थ क्रिया क्रिया

- -ीछणार्रर गारार्व्स मरागेठ रुप्तेन अनुम गुरूम°ए अद्योग गरहणम अदीर रिपा<u>रठ</u>भे (ஆ)

ട. मोस्प ६ - [स्टेंडर ഗം<u>ജ</u>്വസി मोस्प स छ छेन्नर टामणीय सस्ण्य ഗ<u>ംജ്</u>വ് छ स्वाचा पुरावेड (असःपण ठायामा हामणीय क्षाप्त १४६६ मा एःसल्ड ४६ सस्ण्य ए<u>ःश्र</u>्य साम्प्रात एक्ष्या (असःपण ठायामा ।

- (b) of the Chairpersons of the Panchayats at the intermediate level, in the Panchayats at the district level;
- (c) of the members of the House of the People and the members of the Legislative Assembly of the State representing constituencies which comprise wholly or partly a Panchayat area at a level other than the village level, in such Panchayat;
- (d) of the members of the Council of States and the members of the Legislative Council of the State, where they are registered as electors within—
- (i) a Panchayat area at the intermediate level, in Panchayat at the intermediate level:
  - (ii) a Panchayat area at the district level, in Panchayat at the district level.
- (4) The Chairperson of a Panchayat and other members of a Panchayat whether or not chosen by direct election from territorial constituencies in the Panchayat area shall have the right to vote in the meetings of the Panchayats.
- (5) The Chairperson of—
- (a) a panchayat at the village level shall be elected in such manner as the Legislature of a State may, by law, provide; and
- (b) a Panchayat at the intermediate level or district level shall be elected by, and from amongst, the elected members thereof.

243D. (1) Seats shall be reserved for—

- (a) the Scheduled Castes; and
- (b) the Scheduled Tribes, in every Panchayat and the number of seats so reserved shall bear, as nearly as may be, the same proportion to the total number of seats to be filled by direct election in that Panchayat as the population of the Scheduled Castes in that Panchayat area or of the Scheduled Tribes in that Panchayat area bears to the total population of that area and such seats may be allotted by rotation to different constituencies in a Panchayat.
- (2) Not less than one-third of the total number of seats reserved under clause (1) shall be reserved for women belonging to the Scheduled Castes or, as the case may be, the Scheduled Tribes.
- (3) Not less than one-third (including the number of seats reserved for women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes) of the total number of seats to be filled by direct election in every Panchayat shall be reserved for women and such seats may be allotted by rotation to different constituencies in a Panchayat.
- (4) The offices of the Chairpersons in the Panchayats at the village or any other level shall be reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and women in such manner as the Legislature of a State may, by law, provide:

- (റ) इहामा हो स्वामा हो स्
- उंदर्ज अंग्रेण प्रत्य क्षेत्र प्राचेत्र प्रत्य क्षेत्र क्षेत्र प्रत्य क्षेत्र क्षेत
  - रिभेश सर्वे आप विषय के विषय के अधिक स्वार्थ है अप विषय के अधिक स्वार्थ के अधिक स्वार्य के अधिक स्वार्य के अधिक स्वार्थ के अधिक स्वार्थ के अधिक स्वार्य के अधिक स्वार के अधिक
  - (O) रिटोर्ण केणा विष्य केल से जारी प्राया है जिल्ला है जा है जिल्ला है जिल्
- (8) आर्क्स्प्रेस्ट स्वाचित्राण प्राण्या प्राण्या प्राण्या प्रम्थल म्याचित्र स्वाच्या प्राण्या प्राण्या प्राण्या प्राण्या प्रम्थल म्याच्या प्राप्त स्वाच्या प्राप्त स्वाच्या प्राप्त स्वाच्या प्राप्त स्वाच्या प्राप्त स्वाच्या स्वच्या स्वाच्या स्वच्या स्वाच्या स्वच्या स्वच्य
- (७) (म) इंप्राणीणी द्रेणाळ देंड गाल्डरेस्ट काला त्यांगाळाडा के उस हिन्द हिन्द स्वाप अधार्य (म) हिन्द हिन्द से अधार्य (म) हिन्द हिन्
- (C) स्थापार क्रिन्य हिंदी के स्थाप क्षाप्त के स्थाप के स

उट्टाम्स प्रमान क्रिया क्षेत्र भः उत्तर्भ आ**८८**

- (ന) ന<u>ുമു</u>ച്ച <u>ജ</u>വ് വിവി

हमहम प्रेणक्षत्र हमहम स्टांपाल देंटबां र सहमाता क्षेण्या स्टांपाल के प्र संद्र तात्र ते वात्र से स्टांपाल देंटवां र सिल्ला के प्राप्त के प्रा

- $\frac{1}{2}$ তে. अर्थे प्रथात प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप

Provided that the number of offices of Chairpersons reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes in the Panchayats at each level in any State shall bear, as nearly as may be, the same proportion to the total number of such offices in the Panchayats at each level as the population of the Scheduled Castes in the State or of the Scheduled Tribes in the State bears to the total population of the State:

Provided further that not less than one-third of the total number of offices of Chairpersons in the Panchayats at each level shall be reserved for women:

Provided also that the number of offices reserved under this clause shall be allotted by rotation to different Panchayats at each level.

- (5) The reservation of seats under clauses (1) and (2) and the reservation of offices of Chairpersons (other than the reservation for women) under clause (4) shall cease to have effect on the expiration of the period specified in article 334.
- (6) Nothing in this Part shall prevent the Legislature of a State from making any provision for reservation of seats in any Panchayat or offices of Chairpersons in the Panchayats at any level in favour of backward class of citizens.
- **243E.** (1) Every Panchayat, unless sooner dissolved under any law for the time being in force, shall continue for five years from the date appointed for its first meeting and no longer.
  - (2) No amendment of any law for the time being in force shall have the effect of causing dissolution of a Panchayat at any level, which is functioning immediately before such amendment, till the expiration of its duration specified in clause (1).
  - (3) An election to constitute a Panchayat shall be completed—
    - (a) before the expiry of its duration specified in clause (1);
    - (b) before the expiration of a period of six months from the date of its dissolution:

Provided that where the remainder of the period for which the dissolved Panchayat would have continued is less than six months, it shall not be necessary to hold any election under this clause for constituting the Panchayat for such period.

- (4) A Panchayat constituted upon the dissolution of a Panchayat before the expiration of its duration shall continue only for the remainder of the period for which the dissolved Panchayat would have continued under clause (1) had it not been so dissolved.
- **243F.** (1) A person shall be disqualified for being chosen as, and for being, a member of a Panchayat—
  - (a) if he is so disqualified by or under any law for the time being in force for the purposes of elections to the Legislature of the State concerned:

Provided that no person shall be disqualified on the ground that he is less than twenty-five years of age, if he has attained the age of twenty-one years;

(b) if he is so disqualified by or under any law made by the Legislature of the State.

हरहूर पाएजम्म ४२०६० हुन्छ हुन हुन्छ हुन हुन्छ हुन साम स्वाधान स्वाधान स्वाधान स्वाधान स्वाधान स्वाधान स्वधान स्व इन्नाधान सम्बद्ध हुन्छ । स्वधान स्

ിഎന്നാക് മേച്ച്.ന്ന് വല്ലെ വിശ്യാന് ഉള് മന്ത്രിനാം വിശ്യാന് വിശ്

୬୯୯% ដែលមានស្តី ឃុំ ប្រសាធាន ខាងក្នុង ស្គ្រាស់ ស្គ្រាស់ ស្គារ ស្គ្រាស់ ស្

- णणार्य मन निर्माखणार्एल खर्म निर्मा (८) 26 ह्या मल्स प्राप्ति सन्तमन खर्म निर्मा (४) प्रत्मण (२) प्रतिष्ठ । (५)
- (क) में अट्रिस प्राचीहरू पर्यात उपनेहां प्राचेता प्राचेता हिन्द्र स्वाप्त प्राचेता है। अध्याप्त प्राचेता प्रा
- തെടുക്ക് വെല്ലി ക്കൂക്ക് പ്രവേശന് പ്രവേശന് പ്രവേശന് പ്രവേശന് വേശന് പ്രവേശന് വേശന് വേശന്

  - -१७४८सामार्व्यदर्व दर्धनमा एयोम जिस्सार सम्भाभ भन्तर्भ्यमा (ஆ)
    - ; रात्र से सि <u>मिर</u>दर्श हा शिक्षणाम रिकास है (१) र<u>्ग राष्ट्र</u> (४)
    - :हिष्टि <u>भित्र</u> महिल्ल महिल्ल के जिल्ला स्ट्रिस हिल्ला (७)

 $\mathbf{S}^{\circ}$ ਰਾ ਸਿਲ ਜਨ੍ਹ ਨੂੰ ਜਨ੍ਹ ਨੇ ਲੁਜਨਾ ਨੇ ਜਨ੍ਹ ਨੇ ਨੇ ਨੇ ਸੰਗਾਸਨਾ ਨੇ ਨੇ ਸੰਗਾਸਨਾ ਨੇ ਦੇ ਸੰਗਾਸਨਾ ਨੇ ਸੰਗਾਸਨ

- (8) अळ्ळ भेजस्त्र अण्ड स्वार्य स्वार स्वार्य स्वार्य
- ຮಶಸ ಲನ್ ಬ ಮಾ ಅಕಕ್ಕಾ ಮು ಅಕಕ್ಕಾ ಮು ಅಕ್ಕಾ ಮು ಹಾಗ್ರಾ ಕ್ಷಮ್ ಮು ಕ್ಷಮ್ ಮು ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಾಣ ಕ್ಷಮಾಣ ಕ್ಷಮಾಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಾಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮ್ ಪ್ರವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್ಷವಾಣ ಕ್ಷಮಣ ಕ್

- (2) If any question arises as to whether a member of a Panchayat has become subject to any of the disqualifications mentioned in clause (1), the question shall be referred for the decision of such authority and in such manner as the Legislature of a State may, by law, provide.
- **243G.** Subject to the provisions of this Constitution, the Legislature of a State may, by law, endow the Panchayats with such powers and authority as may be necessary to enable them to function as institutions of self-government and such law may contain provisions for the devolution of powers and responsibilities upon Panchayats at the appropriate level, subject to such conditions as may be specified therein, with respect to—
  - (a) the preparation of plans for economic development and social justice;
  - (b) the implementation of schemes for economic development and social justice as may be entrusted to them including those in relation to the matters listed in the Eleventh Schedule.
- **243H.** The Legislature of a State may, by law,—
  - (a) authorise a Panchayat to levy, collect and appropriate such taxes, duties, tolls and fees in accordance with such procedure and subject to such limits;
  - (b) assign to a Panchayat such taxes, duties, tolls and fees levied and collected by the State Government for such purposes and subject to such conditions and limits;
  - (c) provide for making such grants-in-aid to the Panchayats from the Consolidated Fund of the State; and
  - (d) provide for constitution of such Funds for crediting all moneys received, respectively, by or on behalf of the Panchayats and also for the withdrawal of such moneys therefrom, as may be specified in the law.
- **243-I.** (1) The Governor of a State shall, as soon as may be within one year from the commencement of the Constitution (Seventy-third Amendment) Act, 1992, and thereafter at the expiration of every fifth year, constitute a Finance Commission to review the financial position of the Panchayats and to make recommendations to the Governor as to—
  - (a) the principles which should govern—
  - (i) the distribution between the State and the Panchayats of the net proceeds of the taxes, duties, tolls and fees leviable by the State, which may be divided between them under this Part and the allocation between the Panchayats at all levels of their respective shares of such proceeds;
  - (ii) the determination of the taxes, duties, tolls and fees which may be assigned to, or appropriated by, the Panchayats;
    - (iii) the grants-in-aid to the Panchayats from the Consolidated Fund of the State;
    - (b) the measures needed to improve the financial position of the Panchayats;
  - (c) any other matter referred to the Finance Commission by the Governor in the interests of sound finance of the Panchayats.

- (%) ଲଙ୍କର୍ଯ୍ୟ ନେଥେ ଅନ୍ତର୍ମ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ
- पाठानिकार देस भिर्माण त्याचित हम्मा स्थानिकार न **पाठारखोहर्स मध्यम पोरस्म , किप्पण भिष्माण भिरुह्मण. . प्र.४८३** एक्स भारानिकार प्रदेश मध्यम प्र.४८३ एक्स हिम्माण स्थानिक स्था
  - (ष्प) अन्य प्रमाण किया है हो हम से अनुसार के समस्य भारतीय है है हम से साथील भामस्य अप
  - मूमुङ्ग प्राप्त हिन्द्र के प्रत्येत के प्रत्येत के प्रत्येत के प्रत्येत होश्वीमा स्वर्ष्ट्र हिन्द्र हिन्द्र

- प्राण्यस भावर्यसम प्राण्यमम प्राणीष्याल ४५४म् ५ राज्य भाषा १५४ मा १५४ मा

मे<u>टर</u> प्राप्ता होते सामार्थ होते सामार्थ स्था अवस्थ अवस्थ

- हिमड, उंटर्स भार्म्स एक्सिक एर्ड्स हिस्सी भार्मक व्यवसाय हुन्य एक्सिक हर्स्स भार्मिक हर्स्स भार्मिक एक्सिक हुन्य भार्मिक हुन्य भार्मिक हुन्य ह
- ហោយ និងការ មានមាន មានមាន មានមាន ខេត្ត ហោយ នេះ មានមាន ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខ
  - (5) भे<u>जारे</u> होगा संकान अवन्य मार्थिक स्वापित संकान विश्व स्वापित स्व

- മണ്യ ജനിക്ക് വിക്ക് കോറിയെ വെയ്യ വെയ്യ് പ്രിച്ച പ്രക്ഷ് -

- - (मा) रूपटाण्क्ष्य एक्सि एकिटिया -
- (i) មិ $\overline{CSC}$ ប दैंक्रस्या द्रेष्ठ केंद्रेट्टाण, गांभ्यत्रीण क्रेट्टाण, विच्छा क्षेत्र क्षेत
- (ii) ການ ເມືອງ ເພື່ອການ ເພ
  - (iii) $\frac{\partial C}{\partial x}$ $\frac{\partial C}$

- (2) The Legislature of a State may, by law, provide for the composition of the Commission, the qualifications which shall be requisite for appointment as members thereof and the manner in which they shall be selected.
- (3) The Commission shall determine their procedure and shall have such powers in the performance of their functions as the Legislature of the State may, by law, confer on them.
- (4) The Governor shall cause every recommendation made by the Commission under this article together with an explanatory memorandum as to the action taken thereon to be laid before the Legislature of the State.
- **243J.** The Legislature of a State may, by law, make provisions with respect to the maintenance of accounts by the Panchayats and the auditing of such accounts.
- **243K.** (1) The superintendence, direction and control of the preparation of electoral rolls for, and the conduct of, all elections to the Panchayats shall be vested in a State Election Commission consisting of a State Election Commissioner to be appointed by the Governor.
  - (2) Subject to the provisions of any law made by the Legislature of a State, the conditions of service and tenure of office of the State Election Commissioner shall be such as the Governor may by rule determine:

Provided that the State Election Commissioner shall not be removed from his office except in like manner and on the like grounds as a Judge of a High Court and the conditions of service of the State Election Commissioner shall not be varied to his disadvantage after his appointment.

- (3) The Governor of a State shall, when so requested by the State Election Commission, make available to the State Election Commission such staff as may be necessary for the discharge of the functions conferred on the State Election Commission by clause (1).
- (4) Subject to the provisions of this Constitution, the Legislature of a State may, by law, make provision with respect to all matters relating to, or in connection with, elections to the Panchayats.
- **243L.** The provisions of this Part shall apply to the Union territories and shall, in their application to a Union territory, have effect as if the references to the Governor of a State were references to the Administrator of the Union territory appointed under article 239 and references to the Legislature or the Legislative Assembly of a State were references, in relation to a Union territory having a Legislative Assembly, to that Legislative Assembly:

Provided that the President may, by public notification, direct that the provisions of this Part shall apply to any Union territory or part thereof subject to such exceptions and modifications as he may specify in the notification.

- **243M.** (1) Nothing in this Part shall apply to the Scheduled Areas referred to in clause (1), and the tribal areas referred to in clause (2), of article 244.
  - (2) Nothing in this Part shall apply to—
    - (a) the States of Nagaland, Meghalaya and Mizoram;

- ക്കെ ധിക്ക ിന്നല്ക്ക് ന് വ്യേഷന പ്രധാക്കാന് പ്രധാക്കാന് ന്റ്റ് ചെന്ന് പ്രധാക്കാന് രാധ പ്രധാക്കാന് പ്രവാക്കാന് പ്
  - (%) मुट्टियात्र प्राप्तक महिल्या क्ष्यात्र क
  - यत्रात्म प्रश्न महें प्रथत क्ष्मात्र क्ष्म क्ष्म क्ष्मात्र क्ष्म क्ष्

  - खिरुक्रस्थात जुहार जन्म अदीह जिसमा होते हैं स्ट्रिस जिसमा होते हैं जिसमा जिल्हा जिसमा होते हैं जिसमा जिल्हा जिल
- प्रभाग स्थाप स्य

រក្សាយ ខេត្តកំពុង ប្រសាយ ខេត្តកំពុង ខេត្តកំពុង ប្រសាយ ខេត្តកំពុង ប្រសាយ ខេត្តខេត្តកំពុង ប្រសាយ ខេត្តខេត្តកំពុង ខេត្តខេត្តកំពុង ខេត្តខេត្តកំពុង ខេត្តខេត្តកំពុង ខេត្តខេត្តកំពុង ខេត្តកំពុង ខេត្តកំពិង ខេត្តកំពុង ខេត្តកំពិង ខេត្តកំពិង ខេត្តកំពុង ខេត្តកំពុង ខេត្តកំពុង ខេត្តកំពិង ខេត្តកំពិង

- बहद्धकार ता प्रकार माने स्वाप्त स्वाप्त मह

- នៅឯករារ នេះ នេះ ប្រាស់ មួយ នេះ កញ្ញា ភាព នេះ ក្រុម នេ
- रूभमण रोक्सर्र होटाण भर्काण (a)
  - (ष्प) रेलेटर्क, स्टर्कटर्स प्रस्टाम पिरेर्डिंग प्रस्टाम हेर्डिंग (ष्प)

- (b) the hill areas in the State of Manipur for which District Councils exist under any law for the time being in force.
- (3) Nothing in this Part—
- (a) relating to Panchayats at the district level shall apply to the hill areas of the District of Darjeeling in the State of West Bengal for which Darjeeling Gorkha Hill Council exists under any law for the time being in force;
- (b) shall be construed to affect the functions and powers of the Darjeeling Gorkha Hill Council constituted under such law.
- ¹[(3A) Nothing in article 243D, relating to reservation of seats for the Scheduled Castes, shall apply to the State of Arunachal Pradesh.]
- (4) Notwithstanding anything in this Constitution,—
- (a) the Legislature of a State referred to in subclause (a) of clause (2) may, by law, extend this part to that State, except the areas, if any, referred to in clause (1), if the Legislative Assembly of that State passes a resolution to that effect by a majority of the total membership of that House and by a majority of not less than two-thirds of the members of that House present and voting;
- (b) Parliament may, by law, extend the provisions of this Part to the Scheduled Areas and the tribal areas referred to in clause (1) subject to such exceptions and modifications as may be specified in such law, and no such law shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.
- 243N. Notwithstanding anything in this Part, any provision of any law relating to Panchayats in force in a State immediately before the commencement of the Constitution (Seventy-third Amendment) Act, 1992, which is inconsistent with the provisions of this Part, shall continue to be in force until amended or repealed by a competent Legislature or other competent authority or until the expiration of one year from such commencement, whichever is earlier: Provided that all the Panchayats existing immediately before such commencement shall continue till the expiration of their duration, unless sooner dissolved by a resolution passed to that effect by the Legislative Assembly of that State or, in the case of a State having a Legislative Council, by each House of the Legislature of that State.

¹ Ins. by the Constitution (Eighty-third Amendment) Act, 2000, s. 2.

- ហៃ $\overline{2}$ ម៌ ម្ចារ្ត្រាំ១ភា ខេត្ត ហេនានយែ មាធា $\overline{9}$ ហេត្ត ខេត្ត ខេ
- रहभम्मण विज्ञारक भ्रम्भण (अ)
- ह्मणेर्ड सद्राणं प्रश्वेट दोराज्ञञ्चर्ति दिख्या पोठोऽधर्द्ध ह्मद्रम भामक ज्ञद्धक रिध्यभ्र भाजूमरम (ष्र) द्विध्यभ्र हिह्मणेरभ्र हिह्मणेरभ्र भाजित हो स्वाधिक हो हिस्स भाजित हो है हिस्स भाजित है हिस्स है है है है है है
- വ്യാച്ചാ വിവന്ത് വിവായത്ത് വിവായത്ത്ര വിവായത്ത് വിവായത്ത്ര വിവായത്ത് വിവായത് വിവായത്ത് വിവായത് വിവായത്ത് വിവായത്ത

គេ២៤៕ រាយាយ័យ ជាលេម រាយាយេខឧស្ម័ន គេក្រុក្រស លេយ មេហ្គារា អល់ គេក្រុក្ស នេះ $(\mathfrak{A})$ ០% កាយស្រែសម័យ ខេស្ត្រ ខេស្ត្រ បាយ ជាបេស្ត្រ ខេស្ត្រ ខ

- ചെയ്യുന്ന് നുവരു നുവന്ന നുവരു തുവന്ന ഉപ്പെട്ടുന്ന പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്
- க இதி கிறி மிறை சிறிக் மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கு மிற்கி . க இதி கிறிக் மிற்கு மிற்கு மிற்கி மிற்

ह्यान प्रस्ता करात के स्वाप्त क

ട. വുമുള്ള (ഷ്ട്രൂല്യായ വംഷം) നിന്നു കാരാ വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്ന

243-O. Notwithstanding anything in this Constitution,—

- (a) the validity of any law relating to the delimitation of constituencies or the allotment of seats to such constituencies, made or purporting to be made under article 243K, shall not be called in question in any court;
- (b) no election to any Panchayat shall be called in question except by an election petition presented to such authority and in such manner as is provided for by or under any law made by the Legislature of a State.]

¹[PART IXA

THE MUNICIPALITIES

- **243P.** In this Part, unless the context otherwise requires,—
  - (a) "Committee" means a Committee constituted under article 243S;
  - (b) "district" means a district in a State;
  - (c) "Metropolitan area" means an area having a population of ten lakhs or more, comprised in one or more districts and consisting of two or more Municipalities or Panchayats or other contiguous areas, specified by the Governor by public notification to be a Metropolitan area for the purposes of this Part;
  - (d) "Municipal area" means the territorial area of a Municipality as is notified by the Governor;
    - (e) "Municipality" means an institution of selfgovernment constituted under article 243Q;
    - (f) "Panchayat" means a Panchayat constituted under article 243B;
  - (g) "population" means the population as ascertained at the last preceding census of which the relevant figures have been published.
- **243Q.** (1) There shall be constituted in every State,—
  - (a) a Nagar Panchayat (by whatever name called) for a transitional area, that is to say, an area in transition from a rural area to an urban area;
    - (b) a Municipal Council for a smaller urban area; and
  - (c) a Municipal Corporation for a larger urban area, in accordance with the provisions of this Part:

Provided that a Municipality under this clause may not be constituted in such urban area or part thereof as the Governor may, having regard to the size of the area and the municipal services being provided or proposed to be provided by an industrial establishment in that area and such other factors as he may deem fit, by public notification, specify to be an industrial township.

Ins. by the Constitution (Seventy-fourth Amendment) Act, 1992, s. 2 (w.e.f 1-6-1993).

- - हणाहुं ने साम अरथ प्रमाण प्रसाप्त त्र साम करणा त्र साम सम्माण सम्माण स्था प्रमाण सम्माण सम्
  - នៅស្នាស្នេក នារារ នេះថា ការនិតនុក្ស នានិត្យស្វាររា ។ភាគ នេះការអាស្ត្រ នេះថា ការនេះការ មានប្រុស្ស (∞) អាស្ត្រ ការការអា មារប្រុស្ស និស្ស ១៥នាប្រារារ ។ភាគ ការការអាស្ត្រ ស្រែក ក្រសាស គ្រាន់ មានប្រុស្ស (∞) អាស្ត្រ ការការអាស្ត្រ ការអាស្ត្រ ការអាស្តិ ការអាស្ត្រ ការអាស្ត្ត ការអាស្ត្រ ការអាស្ត្រ ការអាស្ត្រ ការអាស្ត្រ ការអាស្ត្រ ការអាស្ត

ष्य ३ ४भ्वर्गा]²

யிಲிಡி55mlಲಿ19<u>ஜ</u>ெ

- ിഒ<u>ടഘട</u>ര്യ ഒഥ്യിാ്ട് പുവന ക്രായ നെ വേയ ന്യായ ക്യായ ക്യായ ക്യായ ന്യായ ന്യായ പുവര്യ . **ഒടാം**
  - ;ीछणछेत रमण रिमिष्य रमण हर्यम विषक्त अध्य प्रत्याहरू अध्य प्रत्य (ष्य)
  - (O) "टिंट" रेडिए भि<u>र</u>्ठ भारति यहि स्वर्ध हैं।
  - (ट) "ॠംऋकुंगांश्टांकेंद्ध व्यक्तांत्र" केड्रय सि ट्रेंड्र क्रक्ने एछकुण सङ्ग्रह्मण केंद्ध टम, रिटे व्यस एछकुण व्यक्तिण केंद्ध व्यक्तिण केंद्र्य केंद्र्य व्यक्तिण केंद्र्य केंद्र केंद्र्य केंद्र केंद्र्य केंद्र्य केंद्र्य केंद्र केंद्र्य केंद्र केंद्र्य केंद्र केंद्
  - (स) " $\underline{\mathbf{E}}$ प्राणिशोगेन प्राणिशोंन प्राणिशोगेन प्राणिशोगेन प्राणिशेन प्राणिशेन प्राणिशेन प्राणिशे

  - (७) "अर्थ हुमण ४॰ तर्रज्ञात ४ म॰ ल हर्यम १ गा ० २३३३ प्रधारिक्षण ७४ दर्व "४॰ तर्रज्ञात" (७)
  - हिंचलें के क्रिया प्रतिस्था के क्षिया प्रतिस्था प्रतिस्था कार्यों के क्षिया प्रतिस्था प्रतिस्
- ടെയുടെ. **രൂദ്രിസ്രീതി നൗന്ദ -** (s) ല്<u>രു തു</u>തിയും അവിയും അവിത്ര വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു പ്രവാദം പ്രാവരുന്നു പ്രവാദം പ്രവാദം
  - - : णमहीणाम्ड गिप्पक्त रस्त्रं ग्रज्यन्त भम्र ज्ञान भाषान्त्रं प्राचित्रं प्रचित्रं प्रचित्र

ហៃគ្គយ ហែរ ខ្លួអាយ ្រុះអាយ ្រុំអាយ ្រុះអាយ ្រុះអាយ ្រុះអាយ ្រុះអាយ ្រុះអាយ ្រុំអាយ ្រុំអាយ ្រុំអាយ ្រុំអាយ ្រុំអាយ ្រុំអាយ អាយ អាយ

- (2) In this article, "a transitional area", "a smaller urban area" or "a larger urban area" means such area as the Governor may, having regard to the population of the area, the density of the population therein, the revenue generated for local administration, the percentage of employment in non-agricultural activities, the economic importance or such other factors as he may deem fit, specify by public notification for the purposes of this Part.
- **243R.** (1) Save as provided in clause (2), all the seats in a Municipality shall be filled by persons chosen by direct election from the territorial constituencies in the Municipal area and for this purpose each Municipal area shall be divided into territorial constituencies to be known as wards.
  - (2) The Legislature of a State may, by law, provide—
    - (a) for the representation in a Municipality of—
    - (i) persons having special knowledge or experience in Municipal administration;
  - (ii) the members of the House of the People and the members of the Legislative Assembly of the State representing constituencies which comprise wholly or partly the Municipal area;
  - (*iii*) the members of the Council of States and the members of the Legislative Council of the State registered as electors within the Municipal area;
  - (*iv*) the Chairpersons of the Committees constituted under clause (5) of article 243S:

Provided that the persons referred to in paragraph (*i*) shall not have the right to vote in the meetings of the Municipality;

- (b) the manner of election of the Chairperson of a Municipality.
- **243S.** (1) There shall be constituted Wards Committees, consisting of one or more wards, within the territorial area of a Municipality having a population of three lakhs or more.
  - (2) The Legislature of a State may, by law, make provision with respect to—
    - (a) the composition and the territorial area of a Wards Committee;
    - (b) the manner in which the seats in a Wards Committee shall be filled.
  - (3) Amember of a Municipality representing a ward within the territorial area of the Wards Committee shall be a member of that Committee.
  - (4) Where a Wards Committee consists of—
    - (a) one ward, the member representing that ward in the Municipality; or
  - (b) two or more wards, one of the members representing such wards in the Municipality elected by the members of the Wards Committee, shall be the Chairperson of that Committee.
  - (5) Nothing in this article shall be deemed to prevent the Legislature of a State from making any provision for the constitution of Committees in addition to the Wards Committees.

- മെയ്ന് വിശ്യാള് ചെയ്യുന്നു പ്രധാരം പ്രധാരം വരുന്നു വരുന്നു വരു വരുന്നു വരുന്നു പ്രധാരം പ്രവാരം പ്രവാ
  - शिक्षण हे स्वर्भ अस्म अस्म अद्योग अन्यक्त अन्य अर्थ (अ)
    - (M) <u>स्य</u>रिं प्राचित्रा हिंदी हैं अप हिंदी हैं अप है अप हैं अप है अप हैं अप है
    - ; गिणामीलीम हामीलूक मा<u>भक्</u>य हर्ष्ट्रम रामालहर्य हम्मालीमा हामिलीमा हामिलीमा हामिलीमा हामिलीमा हो।

  - जिप्पाणि उस से कार्य के उस महिल्लास कार्य के अध्यक्त कार्य कार्य
    - ः निपाणी हिस्सा हिस्स स्था है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल है। हिस्स निपाल हिस्स निपाल है। हिस्स
    - । दश्केट पार जार जार जार हिमार स्थाप दर्भ हो हो है । व्यक्ति है ।
    - (O) <u>स्</u>रुएि प्रात्ते कि प्रात्म कि प्रात्ति के प्रात

- उपीरणीया, रहणाद्यरे हहुम पलमण रमण पोलीषीमाष्ट लहानेर .पा ४९२

- (୨) ಹಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲ ಹಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲ
- - ह्रस्टर्स पार्गात रिपासठ रिष्यास्टर्स रहाम (प्रा.)
  - (O) प्रकार जिल्ला जिल्ला हमहमा विवास सम्बन्ध (Deaptrage (D)
  - ॥ १५५५ स्ट्राह्म स्थाप सम्प्रम भागि प्राचित्र ब्रह्म
- (%) प्रसाथ विकास कार्याय क्रिया कार्याय क्रिया कर्माय कर
- म्राण विद्यमास्य टाह्मभूत (S)
  - (III) त्रेक्स प्रकार एक्स मान्य एक्स मान्य एक्स हिन्द प्रकार होता है जिस्स प्रकार होता है जिस्स प्रकार एक्स प्र
- ഴ്ചി ചെയ്തിയങ്ങൾ ചേപ്പിയ്ക്കെ മൂട്ട് ജ്യൂശ്യാസ്യാര്ട്ട് പ്രയ്ക്ക് വെയ്ത പര്യം പ്രത്യാ വരുന്നു പ്രത്യാത്ര പ്രത്യാത്ര പ്രത്യാ പ്രത്യാത്ര പ്രത്യ പ്രത്യാത്ര പ്രത്യവര പ്രത്യ പ്ര
- ම මෙන්ව සාග්යාසක යනවා වෙනව කළුව වාරාක වැස්වා වෙනවා වැස්වා වෙනවා ව

- 243T. (1) Seats shall be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes in every Municipality and the number of seats so reserved shall bear, as nearly as may be, the same proportion to the total number of seats to be filled by direct election in that Municipality as the population of the Scheduled Castes in the Municipal area or of the Scheduled Tribes in the Municipal area bears to the total population of that area and such seats may be allotted by rotation to different constituencies in a Municipality.
  - (2) Not less than one-third of the total number of seats reserved under clause (1) shall be reserved for women belonging to the Scheduled Castes or, as the case may be, the Scheduled Tribes.
  - (3) Not less than one-third (including the number of seats reserved for women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes) of the total number of seats to be filled by direct election in every Municipality shall be reserved for women and such seats may be allotted by rotation to different constituencies in a Municipality.
  - (4) The offices of Chairpersons in the Municipalities shall be reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and women in such manner as the Legislature of a State may, by law, provide.
  - (5) The reservation of seats under clauses (1) and (2) and the reservation of offices of Chairpersons (other than the reservation for women) under clause (4) shall cease to have effect on the expiration of the period specified in article 334.
  - (6) Nothing in this Part shall prevent the Legislature of a State from making any provision for reservation of seats in any Municipality or offices of Chairpersons in the Municipalities in favour of backward class of citizens.
- **243U.** (1) Every Municipality, unless sooner dissolved under any law for the time being in force, shall continue for five years from the date appointed for its first meeting and no longer:

  Provided that a Municipality shall be given a reasonable opportunity of being heard before its dissolution.
  - (2) No amendment of any law for the time being in force shall have the effect of causing dissolution of a Municipality at any level, which is functioning immediately before such amendment, till the expiration of its duration specified in clause (1).
  - (3) An election to constitute a Municipality shall be completed,—
    - (a) before the expiry of its duration specified in clause (1);
    - (b) before the expiration of a period of six months from the date of its dissolution:

Provided that where the remainder of the period for which the dissolved Municipality would have continued is less than six months, it shall not be necessary to hold any election under this clause for constituting the Municipality for such period.

(4) A Municipality constituted upon the dissolution of a Municipality before the expiration of its duration shall continue only for the remainder of the period for which the dissolved Municipality would have continued under clause (1) had it not been so dissolved.

- अश्व हिमहम अण्ण (९) स्ट्राट्टाटामिटामिटा अण्ण एक्ट्राटाटामिटामिटा अण्ण हिमहम प्राप्त (१) स्ट्राट्टाटामिटामिटा अण्ण एक्ट्राटा एक्ट्रा
  - ত্রেদ্রতে গ্রন্থর করেন গুলামার করেন ত্রন্থর সামার বিষয়ের করেন গুলামার করেন গুলামার করেন গুলামার বিষয়ের করেন গুলামার করেন প্রমার করেন প্রমার

  - (8) വാള് പ്രത്യാൻ വുട്ടാണ് വുടുപ്പെ വ
  - आत्म स्ट्रिस प्राची भागेख आर्ट्स स्ट्रिस भाग (४) ठ६ ठिष्क व्याप्त स्ट्रिस एक ४४% प्राची १५) प्रत्येक प्राची भागेल आर्ट्स स्ट्रिस भागेल भा
  - (३) गोतार क्रमण विशेष्ट्र क्षेत्र होण्या प्राप्त क्षेत्र होण्या प्राप्त क्षेत्र होण्या प्राप्त होण्या प्राप्त हेण्या प्राप्त होण्या प्राप्त हेण्या प्राप्त हेण्या प्राप्त हेण्या हेण्य

- ಕರ್ಮನವಿಗ್ರಾಹಿಸು ಕ್ರಿಗಾಗಿ ಕ್ರಾಮಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಕ

- (९) स्ट्रिटिशियोजेटिक इस्त्रम् प्रस्तिम प्रस्तिम क्रिया प्रस्तिम प्रस्तिम
- (%) अस्पराध्य के अहम तह अहम तह के अहम तह उन्हें के अहम
- ह्यीम रूपमण मण विरोजीया<u>रम</u> (ஆ)

  - $\mathbf{n}$ Independent of the property of the pro

णञ्चल दें ,किठडमभ्वरूण प्रज्ञूस प्रज्ञूस हुस का किल्युं प्राप्त किल्युं प्रजातिक्षाणा हुस किल्युं प्रजातिक हुस स्थानिक हुस हुस क्रिस विकास हुस किल्युं हुस हुस हुस हुस हुस किल्युं से किल्युं से किल्युं से किल्युं से किल्युं

स्थित क्षेत्र क्षेत

- **243V.** (1) A person shall be disqualified for being chosen as, and for being, a member of a Municipality—
  - (a) if he is so disqualified by or under any law for the time being in force for the purposes of elections to the Legislature of the State concerned:

Provided that no person shall be disqualified on the ground that he is less than twenty-five years of age, if he has attained the age of twenty-one years;

- (b) if he is so disqualified by or under any law made by the Legislature of the State.
- (2) If any question arises as to whether a member of a Municipality has become subject to any of the disqualifications mentioned in clause (1), the question shall be referred for the decision of such authority and in such manner as the Legislature of a State may, by law, provide.
- **243W.** Subject to the provisions of this Constitution, the Legislature of a State may, by law, endow—
  - (a) the Municipalities with such powers and authority as may be necessary to enable them to function as institutions of self-government and such law may contain provisions for the devolution of powers and responsibilities upon Municipalities, subject to such conditions as may be specified therein, with respect to—
    - (i) the preparation of plans for economic development and social justice;
  - (ii) the performance of functions and the implementation of schemes as may be entrusted to them including those in relation to the matters listed in the Twelfth Schedule;
  - (b) the Committees with such powers and authority as may be necessary to enable them to carry out the responsibilities conferred upon them including those in relation to the matters listed in the Twelfth Schedule.
- **243X.** The Legislature of a State may, by law,—
  - (a) authorise a Municipality to levy, collect and appropriate such taxes, duties, tolls and fees in accordance with such procedure and subject to such limits;
  - (b) assign to a Municipality such taxes, duties, tolls and fees levied and collected by the State Government for such purposes and subject to such conditions and limits;
  - (c) provide for making such grants-in-aid to the Municipalities from the Consolidated Fund of the State; and
  - (d) provide for constitution of such Funds for crediting all moneys received, respectively, by or on behalf of the Municipalities and also for the withdrawal of such moneys therefrom, as may be specified in the law.
- **243Y.** (1) The Finance Commission constituted under article 243-I shall also review the financial position of the Municipalities and make recommendations to the Governor as to—
  - (a) the principles which should govern—

- മജ്ച വര[്]ചാ ഘരണം എൻറിട് സ്വാസ്<u>റ്റ് എ</u> എ മെ ഉണ്ണായ **യിനയാന് എ മാര് സ് സിൻ ഒര**്**ചാ വരണം എ . മ ഏടൂ** - ര**്**ല്റ് യിൻ ഒര്**ചാ** വരണം അനാക്ക
  - (ष्रा) स्ट्रियाम जिल्लास अंतिष्ठ जिल्लास स्ट्रिया जिल्लास जिल्लास अल्लास अल्लास जिल्लास जिल्ला (ष्रा) अल्लास (

  - ଆଧିକ୍ଷେ ୪ଟ α ଆ ସମ୍ଭ୍ରଫ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଆନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର୍କ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତ
  - स्था प्राण्यार्थम आवश्य स्था त्राप्त स्थान आवार विश्व स्था स्था हिम त्राप्त स्थान स्था हिम त्राप्त स्थान स्थान
- **ചിറ<u>െ ശ</u>ിറ്റ് ചെന്നാ ചത്തെ ഉടാട്ടിറി രെയ്ത, ചിറിരയാറിയിരിരിരിട്ടിന്റിട്ടു** .ടഷ്ട - ടൂഷ്ട്ര ജഫ്യ ട്രൂട്ട് എട്ട് ഒര്ക്കി എന്നായ ചിറ്റിയ്യ ക്രോയ ക്രീട്ര-**മലിുടാറ്റയ**
  - - (१) एक मार्चित मार्चित प्राप्त के मार्चित कार्य के मार्चित कार्य के मार्चित कार्य मार्च कार्
  - हम्बाग्रज्ञाल स्टब्स्म ग्रस्ट्र विलय्य विकास स्वातिमात्र होन्। स्वातिमात्र हेस्य प्रत्यात्र विकास वि
  - ह्य ϵ स्म ग्रह्मर्घ प्राप्तराष्ट्र । भिम आप्राप्तम्य राभ्वामास्वर्ष्य हर्ष्याप्त समाण्यप्रकाम प्राप्त समाण्यप्त स
- ിഴ<u>ുമട</u>് **യിന ച്ച ിഴിക്കുക യറ്റുക്ക് യിനിയുട്ടെ നട്ടെ വിയിരുട്ടിയുട്ടു . ൽഷൂട . ൽഷൂട്ട് വിയിരുട്ടു . ൽഷൂട്ട് ചെയ്യം പുരുക്കുന്നു . ആഷ്ട്രം പുരുക്കുന്നു . ആഷ്രം പുരുക്കുന്നു . ആഷ്ട്രം പുരുക്കുന് . ആഷ്ട്രം പുരുക്കുന്നു . ആഷ്ട്ര**

  - $\mathbf{u}$ ប្លអាយ ១០៩ ហោយ នេ ១០៩ ហេដ្ឋ ស្គ្រា ស្គ្រា ស្គ្រា ស្គ្គា ស្គ្រា ឃុំ ស្គ្រា ស្គ្រា ឃុំ ស្គ្រា ប្រសាស ស្គ្រា ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ស្គ្រា ប្រសាស ស្គ្រា ស្គ្រា ឃុំ ស្គ្រា ប្រសាស ស្គ្រា ប្រសាស ស្គ្រា ប្រសាស ស្គ្រា ស្គ

  - ರಾಖಿಸುಗ್ ಗುಮ್ ಬ್ರಾಪ್ ಬ್ರಾಪ್
- നിവരിശില്ലെന്ന് ഉള്ള ഉള്ള ജനിക്കായ വേരുടെ ന് ജൂട്ടെ പ്രത്യേ (१) **. ജവികായ വെപ്പെട്ടെം. . കൂടൂ** നിവരിശില്ലെ ഉള്ള ഉപ്പെട്ട് വെറ്റു ഉള്ള ഉപ്പെട്ട് വെറ്റു ഉള്ള ഉപ്പെട്ട് വെറ്റു ഉള്ള പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്
  - स्मित्रम भाषा ∇ महो ∇ ने रहिण ∇ रे राष्ट्रभ ($\mathbf{M}$)

- (i) the distribution between the State and the Municipalities of the net proceeds of the taxes, duties, tolls and fees leviable by the State, which may be divided between them under this Part and the allocation between the Municipalities at all levels of their respective shares of such proceeds;
- (ii) the determination of the taxes, duties, tolls and fees which may be assigned to, or appropriated by, the Municipalities;
- (iii) the grants-in-aid to the Municipalities from the Consolidated Fund of the State;
  - (b) the measures needed to improve the financial position of the Municipalities;
- (c) any other matter referred to the Finance Commission by the Governor in the interests of sound finance of the Municipalities.
- (2) The Governor shall cause every recommendation made by the Commission under this article together with an explanatory memorandum as to the action taken thereon to be laid before the Legislature of the State.
- **243Z.** The Legislature of a State may, by law, make provisions with respect to the maintenance of accounts by the Municipalities and the auditing of such accounts.
- **243ZA.** (1) The superintendence, direction and control of the preparation of electoral rolls for, and the conduct of, all elections to the Municipalities shall be vested in the State Election Commission referred to in article 243K.
  - (2) Subject to the provisions of this Constitution, the Legislature of a State may, by law, make provision with respect to all matters relating to, or in connection with, elections to the Municipalities.
- 243ZB. The provisions of this Part shall apply to the Union territories and shall, in their application to a Union territory, have effect as if the references to the Governor of a State were references to the Administrator of the Union territory appointed under article 239 and references to the Legislature or the Legislative Assembly of a State were references in relation to a Union territory having a Legislative Assembly, to that Legislative Assembly: Provided that the President may, by public notification, direct that the provisions of this Part shall apply to any Union territory or part thereof subject to such exceptions and modifications as he may specify in the notification.
- **243ZC.** (1) Nothing in this Part shall apply to the Scheduled Areas referred to in clause (1), and the tribal areas referred to in clause (2), of article 244.
  - (2) Nothing in this Part shall be construed to affect the functions and powers of the Darjeeling Gorkha Hill Council constituted under any law for the time being in force for the hill areas of the district of Darjeeling in the State of West Bengal.

- (iii) ମ୍ବର୍ତ୍ତର ହେଲାମାଙ୍କ ହେଲ୍ଲ କଥାଠାୟୁ ମଧ୍ୟର ହେଲ୍ଲ ନାଜ ଛଞ୍ଚ ନୟରେ ପ୍ରେମ୍ବର୍ଗ ଲେଲ୍ଲ କଥାଠାୟ $\overline{8}$
- (വ) ह्या द्वारा प्राप्त होत्र स्वर्ध कर स्वर्ध स्वरत्य स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्य स्वय
- ហោយបោយខក រាយេខស្ α ី៦ គយ ខែអ ហែក្លេអ ឃេមបាតេត្ត រាយេខស្ α ១៦ គេស៍អ ហែបបា កយាខែខេម្ហា ១១០វាអាយ (α) ព ២ខេត្តហា១៤ឃេខ សេក្លេ គេបេអ ហែបបា គេបេអ ខេម្បា ស្រាក្សេអ ខេម្បា អាយុ គេបេអ ខេម្បា បាន ខេម្ប បាន ខេម្ប បាន ខេម្បា បាន ខេម្ប បាន ខេម្បា បាន ខេម្បា បាន ខេម្ប បាន ខេមបាន ខេម្ប បាន ខេមបាន ខេម្ប បាន ខេមបាន ខេម្ប បាន ខេមបាន ខេម្ប បាន ខេម្ប បាន ខេមបាន ខេមប បាន ខេមប បាន ខេមបាន ខេមបាន ខេមបាន ខេមប បាន ខេមបាន ខេមបា
- $\frac{1}{888}$ उ.हा का प्राप्त स्थाप कराये के प्राप्त कराये का प्राप्त कराये कराये

द्रोण्टि॥

- ស្ថាភិការ κ (१) $56\overline{5}$ ២ ២៣ ២០៩ មាន κ κ ខេត្ត κ ខេត κ ខេត្ត κ ខេត κ κ ខេត κ

- (3) Notwithstanding anything in this Constitution, Parliament may, by law, extend the provisions of this Part to the Scheduled Areas and the tribal areas referred to in clause (1) subject to such exceptions and modifications as may be specified in such law, and no such law shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.
- **243ZD.** (1) There shall be constituted in every State at the district level a District Planning Committee to consolidate the plans prepared by the Panchayats and the Municipalities in the district and to prepare a draft development plan for the district as a whole.
  - (2) The Legislature of a State may, by law, make provision with respect to—
    - (a) the composition of the District Planning Committees;
    - (b) the manner in which the seats in such Committees shall be filled:

Provided that not less than four-fifths of the total number of members of such Committee shall be elected by, and from amongst, the elected members of the Panchayat at the district level and of the Municipalities in the district in proportion to the ratio between the population of the rural areas and of the urban areas in the district;

- (c) the functions relating to district planning which may be assigned to such Committees;
  - (d) the manner in which the Chairpersons of such Committees shall be chosen.
- (3) Every District Planning Committee shall, in preparing the draft development plan,—
  - (a) have regard to—
- (i) matters of common interest between the Panchayats and the Municipalities including spatial planning, sharing of water and other physical and natural resources, the integrated development of infrastructure and environmental conservation;
  - (ii) the extent and type of available resources whether financial or otherwise;
- (b) consult such institutions and organisations as the Governor may, by order, specify.
- (4) The Chairperson of every District Planning Committee shall forward the development plan, as recommended by such Committee, to the Government of the State.
- **243ZE.** (1) There shall be constituted in every Metropolitan area a Metropolitan Planning Committee to prepare a draft development plan for the Metropolitan area as a whole.
  - (2) The Legislature of a State may, by law, make provision with respect to—
    - (a) the composition of the Metropolitan Planning Committees;
    - (b) the manner in which the seats in such Committees shall be filled:

Provided that not less than two-thirds of the members of such Committee shall be elected by, and from amongst, the elected members of the Municipalities and Chairpersons of the Panchayats in the Metropolitan area in proportion to the ratio between the population of the Municipalities and of the Panchayats in that area;

- (3) លិនដែល យក ម្តាន់ ការណ៍ នុង ប្រសាស លុខ លុខ សាស ស្គាល់ សង្គាល់ ស
- - राज्यार्थ भारार्क् जसमध्य जदाँग जारार्क्ज जारीर विपा<u>राज्</u>
    - ; समधम गिणारिठ हमाद्रर ह्यारिठीव्यामा प्राय<u>्यक</u>्तार भूम<u>ाभव्य</u>त्वाह (ष्य)
  - жहमा प्राण्डा अहर हे हे स्टूरिश से स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य
    - (5) पार्टिस हार्ये भिस्त पार्किस विकास मार्सिस स्वाधिस स्वाधिस हार्ये हार्ये हार्ये हार्ये समाधिस हार्ये हार्य
    - ॥ प्राचित्रम विकासिक विद्यासिक विभावित्रम विकासिक सम्पारिक (स)
  - स्वर्टा मण्ड आण्डेंस गणात्रकेंस गणात्रकार अन्याम का उन्हेंस भणात्रकार अन्याम अन्य प्राप्त अन्य प्राप्त अन्य
    - गिरहलागञ्चर (प्रा)
  - हण्ट्रम पारिहरूपारामराज्ञक्त राष्ट्रम प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्रमाण भावत्र प्राप्त प्रमाण स्वयम प्राप्त प्रमाण स्वयम प्राप्त स्वयम प्राप्त स्वयम प्राप्त स्वयम प्राप्त प्रमाण स्वयम प्राप्त प्रमाण स्वयम स्वय

    - (111) अर्थे प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्रमणाहुक एक सम्पाहुक एक स्वर्ध प्राप्त स्वर्ध प्राप्त प्राप्त प्रमणाहुक (त्र
  - (8) अध्यान प्रज्ञेस मान्य प्रत्यान प्रमान क्ष्यान प्रमान सम्बन्ध समित्र सम्बन्ध समित्र समित्य
- **88ஆವಸா. रिक्टिश्वाल क्रिट्टा क्रिटा क्रिटा क्रिट्टा क्रिट्टा क्रिट्टा क्रिट्टा क्रिट्टा क्रिट्टा क्**
  - (३) भेरा प्रसाण डार्ग अध्य कर्म कर्म १८३ हैं।
    - ;ीणाणीरीम रहणाद्यरि ह्रीब्दीमष्ण णी<u>गजर्गा</u>र ज्वव्हीर्<u>भार्षभव</u>्यःम (ष्ण)

ीण्णारे मामर् एक्टिर सर्जन सम्बन

ेणामट जिपान जिपान स्वाप्त स्वर्ध के महरूद्ध प्राप्त से महर्य जिपान से स्वर्ध से जिप्त से स्वर्ध से जिप्त से से सिक्ष से से सिक्ष से सिक्प से सिक्ष से सिक्

- (c) the representation in such Committees of the Government of India and the Government of the State and of such organisations and Institutions as may be deemed necessary for carrying out the functions assigned to such Committees;
- (d) the functions relating to planning and coordination for the Metropolitan area which may be assigned to such Committees;
  - (e) the manner in which the Chairpersons of such Committees shall be chosen.
- (3) Every Metropolitan Planning Committee shall, in preparing the draft development plan,—
  - (a) have regard to—
- (i) the plans prepared by the Municipalities and the Panchayats in the Metropolitan area;
- (ii) matters of common interest between the Municipalities and the Panchayats, including co-ordinated spatial planning of the area, sharing of water and other physical and natural resources, the integrated development of infrastructure and environmental conservation;
- (iii) the overall objectives and priorities set by the Government of India and the Government of the State;
- (*iv*) the extent and nature of investments likely to be made in the Metropolitan area by agencies of the Government of India and of the Government of the State and other available resources whether financial or otherwise;
  - (b) consult such institutions and organisations as the Governor may, by order, specify.
- (4) The Chairperson of every Metropolitan Planning Committee shall forward the development plan, as recommended by such Committee, to the Government of the State.
- **243ZF.** Notwithstanding anything in this Part, any provision of any law relating to Municipalities in force in a State immediately before the commencement of the Constitution (Seventy-fourth Amendment) Act, 1992, which is inconsistent with the provisions of this Part, shall continue to be in force until amended or repealed by a competent Legislature or other competent authority or until the expiration of one year from such commencement, whichever is earlier:

Provided that all the Municipalities existing immediately before such commencement shall continue till the expiration of their duration, unless sooner dissolved by a resolution passed to that effect by the Legislative Assembly of that State or, in the case of a State having a Legislative Council, by each House of the Legislature of that State.

243ZG. Notwithstanding anything in this Constitution,—

- (a) the validity of any law relating to the delimitation of constituencies or the allotment of seats to such constituencies, made or purporting to be made under article 243ZA shall not be called in question in any court;
- (b) no election to any Municipality shall be called in question except by an election petition presented to such authority and in such manner as is provided for by or under any law made by the Legislature of a State.]

- ര്ളയ് വേഷ്ട് ക്ക്വിച്ച വെയ്യുന്ന ത്രായ് ത്രായ് പ്രത്യായ കാര്യ് ജന്ത്രിയ പ്രത്യായ കാര്യ് ജന്ത്രയ്ക്കായ കാര്യ് പ്രത്യായ പ്രത്യായ കാര്യ്യ വേഷ്ട്ര ക്ക്വിച്ച പ്രത്യായ കാര്യ്യ വേഷ്ട്ര കാര്യ്യ പ്രത്യായ കാര്യ്യ പ്രത്യായ കാര്യ്യ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യവരത്യ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം
- -,जर अरस्की णाणीटार्थिय विकास रेजात स्थान स्थान एक प्रमासक विकास के किरोड जार्थ~~के किरा~~र अस्तर (अ)
- ത്രോ ഇലിറാഴം വ്യാത്ത് നിവ്യാപ്പെട്ടുള്ള പ്രവാശിയുള്ള പ്
- ത്രാക്കാ തർ ഒഴുപ്പ് ജനിവലാ പ്രിമാന്ത്രം വെയ്യാന് വെയ്യാന് വെയ്യാന് വേയ്യാന് വെയ്യാന് വെയ്യാ
  - (C) भे<u>रत</u>्र गोत्तर, त्रुप्यम म्हण्य केहभणामा सत्या उर्हण, पञ्चापम टेंट्टरमें प्रसट्या द्वाराटीय में स्टिस्टर है।
- ും सुन्त्र अस्त्र क्रियान क

- ४ಹणोर्नेट छर्छ्यम रिकामिलीछकूम шलुमक्र шोलश्चर्क रोभिट पारिष्ट .घಒಷ8೩

ग्रोधिस क्षांत्र क्षस क्षस द्रेष्ट्रट्रसण्णू, लेश्वींख (जूमहूळभेस्म् प्राण्ड लामक्रोणांगा) क्षण्यस, १६६६ प्रस्टर र्रेष्मणांगाणी क्षण्यस्त हर्षेड प्रस्टर र्रेष्मणांगाणी क्षणां प्रस्ट क्ष्या क्षिणां प्रस्ट क्ष्या क्ष्या

തിർ ഉപ്പെട്ടുള്ള പ്രവേശിയിയില്ലെ പ്രവേശിയുട്ടുള്ള പ്രവേശിയും തരു പ്രവേശിയും തരു പ്രവേശിയും തരു പ്രവേശിയും പ്രവര്ദ്ധ പ്രവേശിയും പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്

,റ്റം ചെ ചെ ചെ ചെ ചെ ചുറ്റുന്ന **ഉതിന്നെ ഉതിന്നെ ഉത്താന് हिन्न ग्रे ग्रेड എച്ച പറച്ച ചുറ ഉത്താ** നട്ടായ കൂട്ട പ്രചു

- আসাকের দুম্ভান্স আদানরীর ধুমুলার ১৯৫০ চনতে মান্তর চনতে মান্তর দুর্বার জ্বরা আন্তর্ভান্তর জ্বার্রার প্রথম সমার্তর জ্বার্রার প্রথম সমার্তর জ্বার্রার প্রথম সমার্তর স্বার্রার প্রথম সমার্তর স্বার্রার প্রথম সমার্তর স্বার্রার প্রথম সমার্তর স্বার্রার স্বার্রার স্বার্বার স
- ក្រសម្រណ្ឌ ស្ត្រាយ មន្ត្រាយ មាធ្លើនយុធ មាឆ្នេះ បានមន្ត្រាយ ស្ត្រា បានមន្ត្រាយ ស្ត្រា បានស្ត្រា បានស្ត្រា

PART X

THE SCHEDULED AND TRIBAL AREAS

- 244. (1) The provisions of the Fifth Schedule shall apply to the administration and control of the Scheduled Areas and Scheduled Tribes in any State 1*** other than 2[the States of Assam 3[,4[Meghalaya, Tripura and Mizoram]]].
  - (2) The provisions of the Sixth Schedule shall apply to the administration of the tribal areas in ²[the States of Assam ³[, ⁵[Meghalaya, Tripura and Mizoram]]].
- ⁶[**244A.** (1) Notwithstanding anything in this Constitution, Parliament may, by law, form within the State of Assam an autonomous State comprising (whether wholly or in part) all or any of the tribal areas specified in ⁷[Part I] of the table appended to paragraph 20 of the Sixth Schedule and create therefor—
  - (a) a body, whether elected or partly nominated and partly elected, to function as a Legislature for the autonomous State, or
  - (b) a Council of Ministers, or both with such constitution, powers and functions, in each case, as may be specified in the law.
  - (2) Any such law as is referred to in clause (1) may, in particular,—
  - (a) specify the matters enumerated in the State List or the Concurrent List with respect to which the Legislature of the autonomous State shall have power to make laws for the whole or any part thereof, whether to the exclusion of the Legislature of the State of Assam or otherwise;
  - (b) define the matters with respect to which the executive power of the autonomous State shall extend:
  - (c) provide that any tax levied by the State of Assam shall be assigned to the autonomous State in so far as the proceeds thereof are attributable to the autonomous State;
- The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71, for "the State of Assam" (w.e.f. 21-1-1972).
- 3 Subs. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 2, for "and Meghalaya" (w.e.f. 1-4-1985).
- 4 Subs. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39, for "Meghalaya and Tripura" (w.e.f. 20-2-1987).
- 5 Subs. by s. 39, *ibid.*, for "Meghalaya and Tripura and the Union Territory of Mizoram" (w.e.f. 20-2-1987).
- 6 Ins. by the Constitution (Twenty-second Amendment) Act, 1969, s. 2.
- Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71, for "Part A" (w.e.f. 21-1-1972).

ग्रोसन्द ५०

णीलम्ड जिम्बर स्टब्स् एउम्बर्ग हेरिक म्हार प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्

- 888. **നുള്ച അദിർ അത്ര ഉട്ടെട്ടാന് ദേണി നിന്നി നിന്നു** (୨) ക്യാന് എന്നു വേഷന ക്യാന് എന്നു എന്ന്ന് എന്നു എന്ന്നു എന്നു എന്നു എന്നു എന്നു എന്നു എന്നു എന്നു എന്ന് എന്നു എന്ന്നു എന്ന
  - (%) ॐस्ट्राण्ट्रेड ट्राज्यूह्रेन द्रेन्निभारताम व्याप्त $[\Phi$ क्षेत्रेम Φ क्ष्याम्प्रेस प्रमाण्ट्रेड प्राण्ट्रेस प्रमाण्ट्रेड प्रमाण्ट्र प्रमाण्ट्रेड प्रमाण्ट्रेड प्रमाण्ट्रेड प्रमाण्ट्रेड प्रमाण्ट्र प्रमाण्ट्रेड प्रमाण्ट्र प्रमाण्ट्र
- የጀመር መድግ አንድ መድመ መርዝት አቀር አመ ድርብ አውድ አንድ ተርጋር ሚመው መርጀት አድርብ አመመ መርጀት አድርብ መመመን የሚነት አድርብ መመመን የሚነት አድርብ መመመን የመመመን የሚነት አድርብ አምመን መመርጀ የ ንተመ መመርጀ የ ንተመ
  - ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತೆ ಕವಿಕ ಬಹುತು ಬಹ
  - យុស្វាយ ស្រែយេស ,យាស្វាយ មាស្រ្តេយ មាស្រ្តេយ មាស្រ្តេយ អាយ្ធាយ មាស្រ្តេយ ស្រេស្រេយ មាស្រ្តេយ ស្រេស្ស ស្រេស្ស ស្រេស្ស ស្រេស ស្រេស្ស ស្រេស ស្រាស ស្រេស ស្រាស ស្រេស ស្រាស ស្រាស ស្រាស ស្រាស ស្រេស ស្រាស ស្រា
  - ,णण⁶सञ[्]र पार्वस्तर्व, उम्हन्नर्या रमणास्य रोभन्नर्र स (१) र<u>्व</u>ाष्ट्र
  - ത്രുള്ള ഉപ്പെട്ട് വ്യാം ഒരു വിവേഷ പ്രവേശ കരുന്നു വെവരു കാലത്തെ പ്രവേശ പര്യാന കരുന്നു വരു പ്രവേശ പര്യാന് പ്രവേശ പര്യാന് വരുന്നു പ്രവേശ പര്യാന് പ്രവേശ പര്യാന് പ്രവേശ പര്യാന് പ്രവേശ പ്രവേശ പര്യാന് പ്രവേശ പ്രവേശ പര്യാന് പ്രവേശ പ്രവേശ പര്യാന് പര്യാന് പ്രവേശ പ്രവേശ പര്യാന് പര്യാന് പ്രവേശ പര്യാന് പരവര്യ പര്യാന് പരവര്യ പര്യാന് പരവര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യ പരവര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യ പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യ പരവര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യ പരവര്യ പരവര്യ പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യ പരവര്യ പരവര്യ പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പര്യാന് പരവര്യാന് പര്യാന് പരവര്യ പരവര്യ പര്യവര്യാന് പര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യ പരവര്യ പരവര്യവര്യ പര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യ പര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യവര്യ പരവര്യ
    - (O) स्लेप हे अपण्याद अपण्याचे हे हिंच अलग प्रहार के अलग प्रहार हो अपण्या है स्वाप है स्वाप है से अलग है से अलग

- ह. നൂടിട്ടെ നംഷ്ട്രമ നംഷം ചെയ്യ നിയുന്നു നുക്കു നിയുന്നു നിയുന്നു നിയുന്നു നിയുന്നു നിയുന്നു നിയുന്നു നിയുന്നു വരുന്നു വരുന്ന
- ह. अरेंडिस क्रियम क्रयम क्रियम क्रयम क्रियम क्रयम क्रियम क्रियम
- लेडिंगिस के उथा अलाव के अध्यक्ष के अध्यक अध्यक्ष के अधि के अध्यक्ष के अध्यक के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्य के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक्ष के अध्यक

- (d) provide that any reference to a State in any article of this Constitution shall be construed as including a reference to the autonomous State; and
- (e) make such supplemental, incidental and consequential provisions as may be deemed necessary.
- (3) An amendment of any such law as aforesaid in so far as such amendment relates to any of the matters specified in sub-clause (a) or sub-clause (b) of clause (2) shall have no effect unless the amendment is passed in each House of Parliament by not less than two-thirds of the members present and voting.
- (4) Any such law as is referred to in this article shall not be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368 notwithstanding that it contains any provision which amends or has the effect of amending this Constitution.]

PART XI

RELATIONS BETWEEN THE UNION AND THE STATES CHAPTER I.—LEGISLATIVE RELATIONS

Distribution of Legislative Powers

- 245. (1) Subject to the provisions of this Constitution, Parliament may make laws for the whole or any part of the territory of India, and the Legislature of a State may make laws for the whole or any part of the State.
  - (2) No law made by Parliament shall be deemed to be invalid on the ground that it would have extra-territorial operation.
- **246.** (1) Notwithstanding anything in clauses (2) and (3), Parliament has exclusive power to make laws with respect to any of the matters enumerated in List I in the Seventh Schedule (in this Constitution referred to as the "Union List").
  - (2) Notwithstanding anything in clause (3), Parliament, and, subject to clause (1), the Legislature of any State ¹*** also, have power to make laws with respect to any of the matters enumerated in List III in the Seventh Schedule (in this Constitution referred to as the "Concurrent List").
  - (3) Subject to clauses (1) and (2), the Legislature of any State ¹** has exclusive power to make laws for such State or any part thereof with respect to any of the matters enumerated in List II in the Seventh Schedule (in this Constitution referred to as the "State List").
  - (4) Parliament has power to make laws with respect to any matter for any part of the territory of India not included ²[in a State] notwithstanding that such matter is a matter enumerated in the State List.

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "in Part A or Part B of the First Schedule".

- (म) एउटा के प्रत्याप के प्रत्य के

ग्रोस्थ ९९

णिटोभिज ಕರ್ರ ಹರ್ಇವಿ ಗಿಳುಗ್ತಾರ್ ಇಸ್ ಹಾಲುಗಿ ಕರ್ತಿ ಗಿಕ್ಕಾಂ ಇಮ್ - ೭ ನನ್ನಪ್

жые ದಾರ್ಷನ್ ಅಗೆ ಮುತ್ತು ಬಿಡುಗುತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಗಳು

- (३) ടർട്ട ന്റെ പ്രത്യ ന്റെ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ നുവര് പ്രത്യ പ്ര
  - ು हुए होना से साम जेंड्र साम जेंड्ड साम जेंड्र साम ज

  - (8) $^{\circ}$ [भेट्र प्रसणी] स्ट्रा प्रहन्न गेक्सा टम स्ट्रा प्रहन्न एक्स प्रसणी स्ट्रा प्रहन्न प्रसणी हिंदा प्रहन्न प्रसणी हिंद्र प्रसणी। $^{\circ}$ प्रसणी स्ट्रा प्रहन्न प्रसणी। $^{\circ}$ प्रसणी।

ട. നട്ടെ വെ കാല് എന്നു അദ്യാന് പുട്ടി നട്ടെ വെ കാല് വുട്ടി ആരു വെ കാല് വുട്ടി നട്ടെ വെ കാല് വുട്ടി നട്ടെ വെ കാല് വുട്ടി നട്ടെ വെ വുട്ടി വുട്ടി വെ വുട്ടി വുട്ടി

s. प्रकृतक ଓ सम्या ("ग्रामुस स्म तर्मक्रमा ए अ. क्रुंचना चे अ. क्रुंचना चे अ. क्रुंचना च चे अ. क्रुंचना च चे अ. क्रुंचना चे अ. क्रुंचना चे अ. क्रुंचना चे अ. क्रुंचना च चे अ. क्रुंचना चे अ. क्रुंचन

- 247. Notwithstanding anything in this Chapter, Parliament may by law provide for the establishment of any additional courts for the better administration of laws made by Parliament or of any existing laws with respect to a matter enumerated in the Union List.
- **248.** (1) Parliament has exclusive power to make any law with respect to any matter not enumerated in the Concurrent List or State List.
  - (2) Such power shall include the power of making any law imposing a tax not mentioned in either of those Lists.
- 249. (1) Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Chapter, if the Council of States has declared by resolution supported by not less than twothirds of the members present and voting that it is necessary or expedient in the national interest that Parliament should make laws with respect to any matter enumerated in the State List specified in the resolution, it shall be lawful for Parliament to make laws for the whole or any part of the territory of India with respect to that matter while the resolution remains in force.
  - (2) A resolution passed under clause (1) shall remain in force for such period not exceeding one year as may be specified therein:

Provided that, if and so often as a resolution approving the continuance in force of any such resolution is passed in the manner provided in clause (1), such resolution shall continue in force for a further period of one year from the date on which under this clause it would otherwise have ceased to be in force.

- (3) A law made by Parliament which Parliament would not but for the passing of a resolution under clause (1) have been competent to make shall, to the extent of the incompetency, cease to have effect on the expiration of a period of six months after the resolution has ceased to be in force, except as respects things done or omitted to be done before the expiration of the said period.
- 250. (1) Notwithstanding anything in this Chapter, Parliament shall, while a Proclamation of Emergency is in operation, have power to make laws for the whole or any part of the territory of India with respect to any of the matters enumerated in the State List.
  - (2) A law made by Parliament which Parliament would not but for the issue of a Proclamation of Emergency have been competent to make shall, to the extent of the incompetency, cease to have effect on the expiration of a period of six months after the Proclamation has ceased to operate, except as respects things done or omitted to be done before the expiration of the said period.
- 251. Nothing in articles 249 and 250 shall restrict the power of the Legislature of a State to make any law which under this Constitution it has power to make, but if any provision of a law made by the Legislature of a State is repugnant to any provision of a law made by Parliament which Parliament has under either of the said articles power to make, the law made by Parliament, whether passed before or after the law made by the Legislature of the State, shall prevail, and the law made by the Legislature of the State shall to the extent of the repugnancy, but so long only as the law made by Parliament continues to have effect, be inoperative.

- रिस्पार विकास राजन्य प्रमान भन्न राजन्य राजन्य राजन्य १९८३
  - काथता स्थाप स्थाप स्थापत स्यापत स्थापत स्
- - (%) प्राचित्र का कर्म का के कर हम का का कराने मार्थ का अध्याप स्वयं का विचार का का विचार का
- 388. उथा अध्याप मानिस्ता हुन हुन स्थान स
  - (३) माउँर क्रमक दूयरि प्रस्था तक्षेय प्रथाति के अध्या अस्वताति का अध्याप प्रस्ताति होत्र हे अध्याप प्रस्ताति के अध्याप के अध्याप प्रस्ताति के अध्याप के अध्याप प्रस्ताति के अध्याप प्रस्ताति के अध्याप प्रस्ताति के अध्याप के अध
  - रहेबद्धान साम होता उहराने महाने महाने महाने महाने सहस्म भा (२) उद्धा मण कर्य प्रसार प्रसार प्रसार प्रसार प्रसार प्रसार स्थान क्षाने महान के साम महान के स्वाद के साम महान के साम महान के साम महान के साम महान के स्वाद के साम महान के साम महान के स
- ಶಾಮ್ ೨೩೧೮ ಗಳು ಸವರ ನಿಜ್ಞಾನ ನೆಜ್ಜಾನ ಬಿಡ್ಡಾ ಬಿಡ್ಡಾನ ಬಿಡ್ಡಾನ ಬಿಡ್ಡಾನ್ ಬಿಡ್ಡಾನ್ ನಿಜ್ಞಾನ ಬಿಡ್ಡಾನ್ ಬಿಡ್ಡಾನ್

- 252. (1) If it appears to the Legislatures of two or more States to be desirable that any of the matters with respect to which Parliament has no power to make laws for the States except as provided in articles 249 and 250 should be regulated in such States by Parliament by law, and if resolutions to that effect are passed by all the Houses of the Legislatures of those States, it shall be lawful for Parliament to pass an Act for regulating that matter accordingly, and any Act so passed shall apply to such States and to any other State by which it is adopted afterwards by resolution passed in that behalf by the House or, where there are two Houses, by each of the Houses of the Legislature of that State.
  - (2) Any Act so passed by Parliament may be amended or repealed by an Act of Parliament passed or adopted in like manner but shall not, as respects any State to which it applies, be amended or repealed by an Act of the Legislature of that State.
- 253. Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Chapter, Parliament has power to make any law for the whole or any part of the territory of India for implementing any treaty, agreement or convention with any other country or countries or any decision made at any international conference, association or other body.
- 254. (1) If any provision of a law made by the Legislature of a State is repugnant to any provision of a law made by Parliament which Parliament is competent to enact, or to any provision of an existing law with respect to one of the matters enumerated in the Concurrent List, then, subject to the provisions of clause (2), the law made by Parliament, whether passed before or after the law made by the Legislature of such State, or, as the case may be, the existing law, shall prevail and the law made by the Legislature of the State shall, to the extent of the repugnancy, be void.
  - (2) Where a law made by the Legislature of a State ¹*** with respect to one of the matters enumerated in the Concurrent List contains any provision repugnant to the provisions of an earlier law made by Parliament or an existing law with respect to that matter, then, the law so made by the Legislature of such State shall, if it has been reserved for the consideration of the President and has received his assent, prevail in that State:

Provided that nothing in this clause shall prevent Parliament from enacting at any time any law with respect to the same matter including a law adding to, amending, varying or repealing the law so made by the Legislature of the State.

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- **.4.8. അടെറ്റിസ് ദ്യാന് Жർഗ് വിധാ പ്രാംഗ് വിധാ** എന്ന് എന്നെ എന്ന് എന്ന്

- ୪୫୬୪ ୩୩୩୦୭୯୩ ୪୫୯୦ ୬୩୧୦ ୬୩୯୦ ୬୯୯ ୬୯୯ ୭୯୯ ୭୯୯ ୭୯୯ ୭୯୯ ୬୯୯ ୬୫୯ ୧୫୯

- លះអន យុខាធ ជាមា រញាធា ក្នុលខ្លួចនេង លើមាននិងមួយ អក្សពាធ្វេង សុខាធ្វេង សុខាធ្វេង ក្នុង ក្

- 255. No Act of Parliament or of the Legislature of a State 1***, and no provision in any such Act, shall be invalid by reason only that some recommendation or previous sanction required by this Constitution was not given, if assent to that Act was given—
  - (a) where the recommendation required was that of the Governor, either by the Governor or by the President;
  - (b) where the recommendation required was that of the Rajpramukh, either by the Rajpramukh or by the President;
  - (c) where the recommendation or previous sanction required was that of the President, by the President.

CHAPTER II.—ADMINISTRATIVE RELATIONS

General

- 256. The executive power of every State shall be so exercised as to ensure compliance with the laws made by Parliament and any existing laws which apply in that State, and the executive power of the Union shall extend to the giving of such directions to a State as may appear to the Government of India to be necessary for that purpose.
- 257. (1) The executive power of every State shall be so exercised as not to impede or prejudice the exercise of the executive power of the Union, and the executive power of the Union shall extend to the giving of such directions to a State as may appear to the Government of India to be necessary for that purpose.
  - (2) The executive power of the Union shall also extend to the giving of directions to a State as to the construction and maintenance of means of communication declared in the direction to be of national or military importance:
  - Provided that nothing in this clause shall be taken as restricting the power of Parliament to declare highways or waterways to be national highways or national waterways or the power of the Union with respect to the highways or waterways so declared or the power of the Union to construct and maintain means of communication as part of its functions with respect to naval, military and air force works.
  - (3) The executive power of the Union shall also extend to the giving of directions to a State as to the measures to be taken for the protection of the railways within the State.
  - (4) Where in carrying out any direction given to a State under clause (2) as to the construction or maintenance of any means of communication or under clause (3) as to the measures to be taken for the protection of any railway, costs have been incurred in excess of those which would have been incurred in the discharge of the normal duties of the State if such direction had not been given, there shall be paid by the Government of India to the State such sum as may be agreed, or, in default of agreement, as may be determined by an arbitrator appointed by the Chief Justice of India, in respect of the extra costs so incurred by the State.

- - (M) एउप्ति प्राप्ति प्रमाधिक प्रमाधिक
  - (O) एंग्रिस्ता-मेंकर प्रमाधिक प्रकृति का <u>भित्र</u> के प्रमाधिक प्रम
  - . ១៣មេ α េយ ១ថៃរារារអ<u>េម</u>ចេហ៍ម ត្ថិនាមេនាំ មេ មេស្តិន ខេត្ត មេស្តិន មេស្តិន មាន្ត មេស្តិន ម

ण<u>त्रहों इ. - दुर्ग</u>ण क्रमा क्रमा हुन हुन्हें क्रमा क्रमा हुन्हें हुन्हें हुने हुन्हें हुन्हे

- 84%. **उस्त मे<u>टरा</u>ण स्याण स्था प्रक्ष प्रक्ष प्राट** (९) मे<u>टर</u> प्रक्षाणण देंग्राणाणण ठाणा ठारिएएरस ठस्त उस्त उस्त व्याणा हेंग्राण उस्त क्ष्य क
  - (a) उंसाणी देंग्रीमामाणी अमार्ग्य सङ्घ से<u>रत</u> समझ देग्नीणी स्केट एस<u>म्</u>यण अ-टेखणी मर्सू स्केड दें केंडर दें केंडर टेंब्रिंग मुंख्य उत्तरीं स्वाप्त कार्य केंद्र स्वाप्त केंद्र स्वाप्त कार्य केंद्र स्वाप्त स्वाप्त केंद्र स्वाप्त स

ฐแปปิช म 5 แปิดส आ भुख्य ए आ ती जात्र आ भुक्य होता है। जिस हो आ ए लेंट हो होता है के लेंट होता है के लेंट होता है। जिस होता है के लेंट होता है। जिस होता होता है। जिस होता होता है। जिस होता होता है। जिस होता होता है। जिस ह

- (७) पुष्टात्त दुमाता प्रताम प्रताम प्रताम स्वाम स्वाम प्रताम स्वाम प्रताम महिताम प्रताम स्वाम प्रताम स्वाम प्र प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण स्वाम स्वाम
- (8) <u>അ</u>2ेर (६) ाण स्ट्रेंक टमर्डा उंण, ऊ-गोंद्र हेन्नलेण हेन्नलेण ग्रेस्ट्रेंब एप ग्रेस्ट्रेंब एप ग्रेस्ट्रेंब एप ग्रेस्ट्रेंब एप ग्रेस्ट्रेंब एप स्ट्रेंब एप से हिंद है। एप से हिंद है। एप से हिंद से हि

- ¹**257A.** [Assistance to States by deployment of armed forces or other forces of the Union.] Rep. by the Constitution (Fortyfourth Amendment) Act, 1978, s. 33 (w.e.f. 20-6-1979).
- **258.** (1) Notwithstanding anything in this Constitution, the President may, with the consent of the Government of a State, entrust either conditionally or unconditionally to that Government or to its officers functions in relation to any matter to which the executive power of the Union extends.
  - (2) A law made by Parliament which applies in any State may, notwithstanding that it relates to a matter with respect to which the Legislature of the State has no power to make laws, confer powers and impose duties, or authorise the conferring of powers and the imposition of duties, upon the State or officers and authorities thereof.
  - (3) Where by virtue of this article powers and duties have been conferred or imposed upon a State or officers or authorities thereof, there shall be paid by the Government of India to the State such sum as may be agreed, or, in default of agreement, as may be determined by an arbitrator appointed by the Chief Justice of India, in respect of any extra costs of administration incurred by the State in connection with the exercise of those powers and duties.
- ²[258A. Notwithstanding anything in this Constitution, the Governor of a State may, with the consent of the Government of India, entrust either conditionally or unconditionally to that Government or to its officers functions in relation to any matter to which the executive power of the State extends.]
- **259.** [Armed Forces in States in Part B of the First Schedule.] Rep. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- **260.** The Government of India may by agreement with the Government of any territory not being part of the territory of India undertake any executive, legislative or judicial functions vested in the Government of such territory, but every such agreement shall be subject to, and governed by, any law relating to the exercise of foreign jurisdiction for the time being in force.
- **261.** (1) Full faith and credit shall be given throughout the territory of India to public acts, records and judicial proceedings of the Union and of every State.
  - (2) The manner in which and the conditions under which the acts, records and proceedings referred to in clause (1) shall be proved and the effect thereof determined shall be as provided by law made by Parliament.
  - (3) Final judgments or orders delivered or passed by civil courts in any part of the territory of India shall be capable of execution anywhere within that territory according to law.

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 43 (w.e.f. 3-1-1977).

Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 18.

- रिप्पण गिर्फिए रागिरण्डणील रिप्पण हाणील<u>र</u>्जि हम्बर पर्वम . १२२

  - (%) មិ $\overline{CS}$ আកស সমর্মের ত্রতেমর তেংমর ক্রেছে আদের, មិ $\overline{CS}$ দের প্রায়ুল দেউসবর ক্রেছের তর্মের আদ্রুল সমর্মের আদ্রুল সমর্মের আদ্রুল সমর্মের আদ্রুল সমর্মের আদ্রুল সমর্মের সমর্মের আদ্রুল সমর্মের স
- ហោម នេះ ប្រសាស នេះ បានស្គ្រា មានស្គ្រា មានស្ត្រា មានស្ត្រា មានស្ត្រា មានស្ត្រា មានស្ត្រា មានស្ត្រា មានស្

- - យុល្លអាវា គេឃុំជា នមាមធា ហោញសេនមេកអាវា បាលបានក្រសាយ បាលបានក្នុង ស្រែលានក្នុង នាម្មានការ គេមេខា ខេត្ត ខេត្
  - त्रश्चात भाषा उपात क्ष्रात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात प्रमात क्ष्रात क

a. മാടിയ്യ് വി ഒട്ട ജവക വി കാട്ടെ 'നുകുന്ന വി നുകുന്നു വി നുകുന്നു വി പ്രവാധ വി വി പ്രവാധ വി വി വി വി വി വി വി

Disputes relating to Waters

- **262.** (1) Parliament may by law provide for the adjudication of any dispute or complaint with respect to the use, distribution or control of the waters of, or in, any inter-State river or river valley.
  - (2) Notwithstanding anything in this Constitution, Parliament may by law provide that neither the Supreme Court nor any other court shall exercise jurisdiction in respect of any such dispute or complaint as is referred to in clause (1).

Co-ordination between States

- **263.** If at any time it appears to the President that the public interests would be served by the establishment of a Council charged with the duty of—
  - (a) inquiring into and advising upon disputes which may have arisen between States;
  - (b) investigating and discussing subjects in which some or all of the States, or the Union and one or more of the States, have a common interest; or
  - (c) making recommendations upon any such subject and, in particular, recommendations for the better co-ordination of policy and action with respect to that subject, it shall be lawful for the President by order to establish such a Council, and to define the nature of the duties to be performed by it and its organisation and procedure.

PART XII

FINANCE, PROPERTY, CONTRACTS AND SUITS CHAPTER I.—FINANCE

General

- ¹[**264.** In this Part, "Finance Commission" means a Finance Commission constituted under article 280.]
- **265.** No tax shall be levied or collected except by authority of law.
- 266. (1) Subject to the provisions of article 267 and to the provisions of this Chapter with respect to the assignment of the whole or part of the net proceeds of certain taxes and duties to States, all revenues received by the Government of India, all loans raised by that Government by the issue of treasury bills, loans or ways and means advances and all moneys received by that Government in repayment of loans shall form one consolidated fund to be entitled "the Consolidated Fund of India", and all revenues received by the Government of a State, all loans raised by that Government by the issue of treasury bills, loans or ways and means advances and all moneys received by that Government in repayment of loans shall form one consolidated fund to be entitled "the Consolidated Fund of the State".

¹ Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for art. 264.

क्रजभ्य म्हर्ग देंएक्स जागोलब

रमर भिम्न जिल्लामक जमक रिव्यक्त जिल्ला विवास रिव्यक्त

- - (ख) भे<u>रत्र</u>ात प्राचित्र हावित्र हावित्र अपया आपार्य के स्वाचन नेपाण <u>रहर</u> के (ख)

  - , उपार्तकण्य पारिमधील हम्योति हा प्रस्ति हम्प्रस्ति हम्योति हम्योति हम्योति हम्योति हम्योति हम्योति हम्योति हम्योति हम्याति हम्याति

aខ भभीर पाठक नामुक्र पाठक भारतीय पाठक नामुक्र भारतीय पाठक भारतीय पाठक भारतीय पाठक भारतीय पाठक स्थापित स्थापि

ले वे भए

- .१६८] का उसर माण उस्त्र माण अस्त्र माण उस्त्र माण अस्त्र माण अस्
- ചെട്ടുന്ന നില്ലെ നില്ലെ വുന്നു വില്ലായ കുറുപ്പെട്ടുന്നു പ്രാവന്ത്ര പ്രവേശ വുന്നു വുന്നു വുന്നു വുന്നു പ്രവേശ

s. ପୁର୍ଣ୍ଣଳ (ହର୍ଲ-ନେ ଲେ-ଜ୍ୟର ରେ ଅଞ୍ଚଳ ଲେ ପ୍ରାୟ ଓଡ଼ି । ପ୍ରାୟ ଓଡ଼ି ।

- (2) All other public moneys received by or on behalf of the Government of India or the Government of a State shall be credited to the public account of India or the public account of the State, as the case may be.
- (3) No moneys out of the Consolidated Fund of India or the Consolidated Fund of a State shall be appropriated except in accordance with law and for the purposes and in the manner provided in this Constitution.
- 267. (1) Parliament may by law establish a Contingency Fund in the nature of an imprest to be entitled "the Contingency Fund of India" into which shall be paid from time to time such sums as may be determined by such law, and the said Fund shall be placed at the disposal of the President to enable advances to be made by him out of such Fund for the purposes of meeting unforeseen expenditure pending authorisation of such expenditure by Parliament by law under article 115 or article 116.
  - (2) The Legislature of a State may by law establish a Contingency Fund in the nature of an imprest to be entitled "the Contingency Fund of the State" into which shall be paid from time to time such sums as may be determined by such law, and the said Fund shall be placed at the disposal of the Governor 1***of the State to enable advances to be made by him out of such Fund for the purposes of meeting unforeseen expenditure pending authorisation of such expenditure by the Legislature of the State by law under article 205 or article 206.

Distribution of Revenues between the Union and the States

- 268. (1) Such stamp duties and such duties of excise on medicinal and toilet preparations as are mentioned in the Union List shall be levied by the Government of India but shall be collected—
  - (a) in the case where such duties are leviable within any ²[Union territory], by the Government of India, and
    - (b) in other cases, by the States within which such duties are respectively leviable.
  - (2) The proceeds in any financial year of any such duty leviable within any State shall not form part of the Consolidated Fund of India, but shall be assigned to that State.

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "State specified in Part C of the First Schedule".

- (%) गेक्स लक्ष्मोक्ट एस<u>क्क</u>ाण के<u>ट्र</u> लक्ष्मोक्ट हैटागा एस<u>क्क</u>ण स्त्रेग्नाण स्त्रेग्नाण हैटागा एक्ग्रेप्स स्त्रिमणी एग्नेंग्न ल॰ह्मिन्नी गेक्सिम्नी गा<u>ठटीण एग्में</u>ग्न्डिस्क एस<u>क्र</u>कण के<u>ट्र</u>म्नाणी गा<u>ठटीण एग्में</u>ग्न्डिस्क, एर्नेड स्क्रम कहए, नेग्न्सिण्णि।
- សេអាជា ៤១១ គ្រាន់ មានស្លា គ្រាន់ មានស្លាន មានស្លា គ្រាន់ មានស្លា គ្រាន់ មានស្លា គ្រាន់ មានស្លា គ្រាន់ មានស្លា អាចស្លា អា
- 898. **യമാ** ഉപ്പെട്ട ന്റെ വ്യായ ന്റ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റ്റ് വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്യ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്റെ വ്യായ ന്
  - ਲਾਮਨਾਲ ਜੁਸ਼ਨ ਤੇ ਜ਼ਿਲੇ ਜ਼ਲਾ ਜਾ ਜੁਨਾਨ ਲਾਲ ਹਨ, ਜੁਸ਼ਨ ਜ਼ਲਾ ਜੁਸ਼ਨ ਲਾਲ ਹਨ, ਜਿਲਾ ਜਾ ਜੁਲਾਨ ਲਾਲ ਜੁਲਾਨ ਜ਼ਲਾ ਜੁਲਾਨ ਜ

mw र छे इस स्ट अप अप जिल्ला ज

- 889. **उर्जेट देंड आंद्रेस्ट्राम १८८ मेंट्रियांचर जमान्य कामान्य कामान्य क्रियांचर प्राप्त १९) छुट है। अहें स्थाप अध्याप प्राप्त प्रमाण क्रियांचर प्रमाण क्रियांचर प्रमाण क्रियांचर प्रमाण क्रियांचर क्रियांच**
  - (ໝ) ^{3} (ໝ) କେଥିଲେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର
    - ା ଅନ୍ତାନ୍ୟଲଣ ଅନ୍ତର୍ଥ ନୁ ନୁଧି ନୁଧି ନଥା (C) ଅନ୍ତର୍ଥ ନୁଧି ନଥା ନଥା (C)
  - (%) भेट्ठ प्रसणि स्ट्रियात ७°मर त्राचिस्त्र प्राण्डामर त्रेटरेण हैटयात ७°एहमणीय प्राप्त मेथन्या । अष्ट अरुक्ति स्ट्रिया प्राप्त प्र प्राप्त प

ട. "एसञ्चल भेटामान्य के इब्हें प्रेस्ट प्राप्त क्षान्य प्राप्त क्षान्य प्राप्त हुन स्वाप्त प्राप्त हुन स्वाप्त प्राप्त हुन स्वप्त हुन स्वप्त प्राप्त हुन स्वप्त हुन स्वप हुन स्वप्त हुन स्वप्त हुन स्वप हुन स्वप हुन स्वप हुन स्वप्त हुन स्वप हुन स्व

ន. നീമിർଞ (മെലുപ്പെട്ട സ്ഥാര് നാണ്ഡ്) നാണ്യം ശ്ലെയ്യ നാണായ ശ്ലേയ്യ നാള്ള്പ് ന്യൂയ്യ്യ വര്ള്ള് നിന്നു വര്യം വരവര്യം വര്യം വര

- *[268A. (1) Taxes on services shall be levied by the Government of India and such tax shall be collected and appropriated by the Government of India and the States in the manner provided in clause (2).
  - (2) The proceeds in any financial year of any such tax levied in accordance with the provisions of clause (1) shall be—
    - (a) collected by the Government of India and the States;
  - (b) appropriated by the Government of India and the States, in accordance with such principles of collection and appropriation as may be formulated by Parliament by law.]
- 269. ¹[(1) Taxes on the sale or purchase of goods and taxes on the consignment of goods shall be levied and collected by the Government of India but shall be assigned and shall be deemed to have been assigned to the States on or after the 1st day of April, 1996 in the manner provided in clause (2).

Explanation.—For the purposes of this clause,—

- (a) the expression "taxes on the sale or purchase of goods" shall mean taxes on sale or purchase of goods other than newspapers, where such sale or purchase takes place in the course of inter-State trade or commerce;
- (b) the expression "taxes on the consignment of goods" shall mean taxes on the consignment of goods (whether the consignment is to the person making it or to any other person), where such consignment takes place in the course of inter-State trade or commerce.
- (2) The net proceeds in any financial year of any such tax, except in so far as those proceeds represent proceeds attributable to Union territories, shall not form part of the Consolidated Fund of India, but shall be assigned to the States within which that tax is leviable in that year, and shall be distributed among those States in accordance with such principles of distribution as may be formulated by Parliament by law.]
- ²[(3) Parliament may by law formulate principles for determining when a ³[sale or purchase of, or consignment of, goods] takes place in the course of inter-State trade or commerce.]

^{*} Ins. by the Constitution (Eighty-eighth Amendment) Act, 2003, s. 2 (which is yet not in force, date to be notified later on).

Subs. by the Constitution (Eightieth Amendment) Act, 2000, s. 2, for cls. (1) and (2).

Ins. by the Constitution (Sixth Amendment) Act, 1956, s. 3.

³ Subs by the Constitution (Forty-sixth Amendment) Act, 1982, s. 2, for "sale or purchase of goods".

พิพิธม (१) - ชิวิชิโรโต วิห์สิสิ พิตัวสิม พิทิสิ พิหิสิ พิทิสิ พิทิสิ พิทิสิ พิทิสิ พิหิสิ พิหิส พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ พิหิสิ

- ೧೦೩೩ हिन्दू ह
  - (म) जुसर ठसमास क्ष्य सहस्या स्ट्रियरामार्थ्य समान्यामार्थः
  - (O) गेक्फ Oeria प्रस्ता के रहिता है है कि प्रमान के अपने कि प्रमान के अपने के प्रमान के अपने के प्रमान के अपने के अ

- ഉ*ദ*്ധ പ്രകഴിച്ചിറ്റായ മംപ്രത്ത - സ്ഥാപ്ര ചെപ്പെട്ടാ

- 22 धि ४४४४० ण च अप होण्डि रिक्ष स्थाप कोण्डि रिक्ष स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स

ร. നീമിൽ (ऋലിട്ടുവിൻപ്യമ നംഷമംണ്യ) താണ്യ ജന്തായ ജ മ ച്ചുവിച്ചായ ന

നൂമ്യായ നെയ്യായ നുക്കും നാണ് നെയ്യ നെയ്യായ നേയ്യായ നെയ്യായ നെയ്യ നെയ്യായ നെയ്യ നെയ്യ നെയ്യായ നെയ്യായ നെയ്യ നെയ്യ നെയ്യായ നെയ്യ നെയ

^{ം.} ഗുമുച്ച (വൂള്മെല്നാമ രാപക്യണ്യ) നാണ്ഷ, ୧๕६६, റാണാര ഉ ന സുഹു മാരമ നേഷ്യന് മൂള് വുജ്ഞി ക്യൂഷ്യ ക്യൂഷ്യൻ വുത്തി വുത

- ³[270. (1) All taxes and duties referred to in the Union List, except the duties and taxes referred to in articles *[268 and 269], respectively, surcharge on taxes and duties referred to in article 271 and any cess levied for specific purposes under any law made by Parliament shall be levied and collected by the Government of India and shall be distributed between the Union and the States in the manner provided in clause (2).
  - (2) Such percentage, as may be prescribed, of the net proceeds of any such tax or duty in any financial year shall not form part of the Consolidated Fund of India, but shall be assigned to the States within which that tax or duty is leviable in that year, and shall be distributed among those States in such manner and from such time as may be prescribed in the manner provided in clause (3).
  - (3) In this article, "prescribed" means,—
  - (i) until a Finance Commission has been constituted, prescribed by the President by order, and
  - (*ii*) after a Finance Commission has been constituted, prescribed by the President by order after considering the recommendations of the Finance Commission.]
- 271. Notwithstanding anything in articles 269 and 270, Parliament may at any time increase any of the duties or taxes referred to in those articles by a surcharge for purposes of the Union and the whole proceeds of any such surcharge shall form part of the Consolidated Fund of India.
- **272.** [Taxes which are levied and collected by the Union and may be distributed between the Union and the States.] Rep. by the Constitution (Eightieth Amendment) Act, 2000, s. 4.

³ Subs. by the Constitution (Eightieth Amendment) Act, 2000, s. 3, for art. 270 (w.e.f. 1-4-1996).

^{*} The words and figures in brackets shall stand substituted as "articles 268, 268A and 269" by the Constitution (Eighty-eighth Amendment) Act, 2003, s. 3 (which is yet not in force, date to be notified later on).

- 898, 898 एक्सी एउंट के प्राचित्र के प्राचि
  - ടം ഒടു നെയ്ല ന്റെ ഉട്ടെ വ്യവന്ധ നേയ്ലെ ജ്യവന്റെ നേയ്ലാന നേയ്ലെ ജ്യവന്റെ പ്രത്യ ഉട്ടെ വ്യവന്ധ നേയ്ലെ അവന്റെ പ്രത്യ ഉട്ടെ വ്യവന്ധ നേയ്ലെ പ്രത്യ ഉട്ടെ വ്യവന്ധ നേയ്ലെ പ്രത്യ വര്ഷ് വ്യവന്ധ നേയ്ലെ പ്രത്യ വര്ഷ് വര്ഷ
  - ಗಿಹರವರ್ನ್, ಬ್ರಾಮ್, ಜ್ರುಗುಗ್ರಾಗ್ ಆಗ್ರಾಮ್ (ಇ)
    - (M) നे जमार जमार जमार जमार के जिस्से हैं है है है जिस्से के जमार के जमार के जमार के जमार के जमार के जमार के जम
  - സ്ത്രാ സന്താഴം ചെയ്യാന് വ്യാന് വ്യാന് വ്യാന് വ്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന്
  - (5) ឃាញខេត្ត $\mathbf{x}$ គេនេយ៍ គេយ៉ាគន្ថ ពេល ហោមស្លាហ ហោម នោះ គេហ្គា ខេត្ត $\mathbf{x}$ គេហ្គា ខេត្ត $\mathbf{x}$ គេហ្គា ខេត្ត ខេត្ត $\mathbf{x}$ ការបាន ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខ
  - ജിറാന ലമ്പുൾക്ക് (s)
    - ्द⁶भद्रर् ५५५ गण्य १५५५ माय १५५५ स्था १५५ स्था १५ स्था १५५ स्था १५ स्था १५५ स्था १५ स्था १५५ स्था १५ स्था १५
    - വു "श्री हार हो हा हो हैं हैं हैं हैं हैं हैं हैं
    - (i) നഘടെ हामार्ग सामार्ग सामार्ग प्राप्त क्षा मार्ग होता है जिल्ला है जिल्

  - ੀਅਲਲਭੜ ਮਾਲਾਅਤਿੰਦਤਾ ਸ਼ਾਸ਼ ਸਿਲਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਹੇਠੱਟ ਆਫ਼ਹਾ ਹੀਦਤਫ਼ "ਬਰਜ਼ਹੂ-ਬਰਯ ਆਸ਼ਦੇ ਗਿਲਾਸ਼ ਬਲਾਸ਼ਾਸ ਹਿਆੜੜਾ ਸਾਹਮੜਭਾਦ ਆਸ਼ਦੇ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਬਰਜ਼ਹੂ-ਬਰਯ ਬਲਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਬਰਜ਼ਹੂ-ਬਰਯ ਬਲਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਬਰਜ਼ਹੂ-ਬਰਯ ਬਲਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਬਰਜ਼ਹੂ-ਬਰਯ ਬਲਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼ਸ ਸ਼ਾਸ਼
- ୪ଝ୴ୄଌ ଅଇଂବ ଫଲ୍ଅଝୋଲ୍ଫ ଝଲାପଠାଲଂଝ ଲଠିଆର ୧୪% ବ୍ୟୁ

ന്റെയ്ല ന്റെയ്ല പ്രത്യേദ്യ വേട്ട് നേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെട്ട്

(കൂട. നീക്യ ദ്**ര സന്തത് കൂടി കൂട്ട നിയുന്ന വിക്കുന്ന വിക്കുന്നു വിക്കുന്നുന്നു വിക്കുന്നു വിക്കുന്നു വിക്കുന്നു വിക്കുന്നു വിക്കുന്നു വിക്ന**

- 273. (1) There shall be charged on the Consolidated Fund of India in each year as grants-in-aid of the revenues of the States of Assam, Bihar, Orissa and West Bengal, in lieu of assignment of any share of the net proceeds in each year of export duty on jute and jute products to those States, such sums as may be prescribed.
  - (2) The sums so prescribed shall continue to be charged on the Consolidated Fund of India so long as any export duty on jute or jute products continues to be levied by the Government of India or until the expiration of ten years from the commencement of this Constitution whichever is earlier.
  - (3) In this article, the expression "prescribed" has the same meaning as in article 270.
- 274. (1) No Bill or amendment which imposes or varies any tax or duty in which States are interested, or which varies the meaning of the expression "agricultural income" as defined for the purposes of the enactments relating to Indian income-tax, or which affects the principles on which under any of the foregoing provisions of this Chapter moneys are or may be distributable to States, or which imposes any such surcharge for the purposes of the Union as is mentioned in the foregoing provisions of this Chapter, shall be introduced or moved in either House of Parliament except on the recommendation of the President.
  - (2) In this article, the expression "tax or duty in which States are interested" means—
  - (a) a tax or duty the whole or part of the net proceeds whereof are assigned to any State; or (b) a tax or duty by reference to the net proceeds whereof sums are for the time being payable out of the Consolidated Fund of India to any State.
- 275. (1) Such sums as Parliament may by law provide shall be charged on the Consolidated Fund of India in each year as grants-in-aid of the revenues of such States as Parliament may determine to be in need of assistance, and different sums may be fixed for different States:

Provided that there shall be paid out of the Consolidated Fund of India as grants-in-aid of the revenues of a State such capital and recurring sums as may be necessary to enable that State to meet the costs of such schemes of development as may be undertaken by the State with the approval of the Government of India for the purpose of promoting the welfare of the Scheduled Tribes in that State or raising the level of administration of the Scheduled Areas therein to that of the administration of the rest of the areas of that State: Provided further that there shall be paid out of the Consolidated Fund of India as grants-in-aid of the revenues of the State of Assam sums, capital and recurring, equivalent to—

- 8%% विस्त्रा उपार्ट उपार्ट प्राप्त कार्य कार कार्य का
- - (१) भेट्रा प्राप्त केट्रा केट्रा
  - រកាស្ត្រ ស្រាស្ត្រ សមាន ស្រាស្ត្រ ស្រាស ស្រាស្ត្រ ស្រាស្ត្រ ស្រាស ស្រាស្ត្រ ស្រាស្ត្រ ស្រាស្ត្រ ស្រាស្ត្រ ស្រាស ស្រាស្ត្រ ស្រាស ស្រាស្ត្រ ស្រាស ស្រាស
  - ਅਤਾਸਾ ਜ਼ਿਕਲੀ ਫ਼ੁਲੀ ਨੂੰ ਨੇ ਨੇ ਨੀਆ ਲਜਤਭਾਨ ਨਤਾਸ਼ ਮਿਲ ਭਗੁਸ਼ਲਾ ਅਿਉਂਤਨ ਅਨਿਆ ਅ<u>ਮ</u>ੁਨੂੰ ਮੁਸ਼ ਨੇ ਰੀਆ ਨੇ ਨੇ ਨੇ ਅਤੇ ਸੁਲ ਨੇ ਨੇ ਨੇ ਪ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਅਨੇ ਲੈ ਤਿੰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਮੇਸ਼ ਸ਼ਿਲਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੁਲਮੇਸ਼ ਸ਼ਿਲਮੇਸ਼ ਸ਼ੁਲਮੇਸ਼ ਸ਼ਿਲਮੇਸ਼ ਸ਼ਿਲਮੇਸ

- बीग्रा एक जमन्ड जिन्न सुर्वे स्वयं रहित । २४३

(5) വ്യാഷ് ക്യാന് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് പ്രവസ് വ്യാസ് പ്രവസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് വ്യാസ് പ്രവസ് വ്യാസ് പ്രവസ് വ്യാസ് പ്രവസ് വ്യാസ് പ്രവസ് വ്യാസ് പ്രവസ് പ്ര

ത്രാപ്പെട്ടു ന്നു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വെട

- (a) the average excess of expenditure over the revenues during the two years immediately preceding the commencement of this Constitution in respect of the administration of the tribal areas specified in ¹[Part I] of the table appended to paragraph 20 of the Sixth Schedule; and (b) the costs of such schemes of development as may be undertaken by that State with the approval of the Government of India for the purpose of raising he level of administration of the said areas to that of the administration of the rest of the areas of that State.
- ²[(1A) On and from the formation of the autonomous State under article 244A,—
- (i) any sums payable under clause (a) of the second proviso to clause (1) shall, if the autonomous State comprises all the tribal areas referred to therein, be paid to the autonomous State, and, if the autonomous State comprises only some of those tribal areas, be apportioned between the State of Assam and the autonomous State as the President may, by order, specify;
- (ii) there shall be paid out of the Consolidated Fund of India as grants-in-aid of the revenues of the autonomous State sums, capital and recurring, equivalent to the costs of such schemes of development as may be undertaken by the autonomous State with the approval of the Government of India for the purpose of raising the level of administration of that State to that of the administration of the rest of the State of Assam.]
- (2) Until provision is made by Parliament under clause (1), the powers conferred on Parliament under that clause shall be exercisable by the President by order and any order made by the President under this clause shall have effect subject to any provision so made by Parliament:

Provided that after a Finance Commission has been constituted no order shall be made under this clause by the President except after considering the recommendations of the Finance Commission.

- 276. (1) Notwithstanding anything in article 246, no law of the Legislature of a State relating to taxes for the benefit of the State or of a municipality, district board, local board or other local authority therein in respect of professions, trades, callings or employments shall be invalid on the ground that it relates to a tax on income.
  - (2) The total amount payable in respect of any one person to the State or to any one municipality, district board, local board or other local authority in the State by way of taxes on professions, trades, callings and employments shall not exceed ³[two thousand and five hundred rupees] per annum.

Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71, for "Part A" (w.e.f. 21-1-1972).

Ins. by the Constitution (Twenty-second Amendment) Act, 1969, s. 3.

³ Subs. by the Constitution (Sixtieth Amendment) Act, 1988, s. 2, for "two hundred and fifty rupees".

- រោសនេយ៍ នៅនៅរា π [π $\circ$ អម្សា π] រោសន $\circ$ សង្សារាធានេយ៍ សង្សារាធានេយ៍ សង្ឃារាធានេយ៍ សង្ឃារាធានេយ សង្ឃារាធានេយ៍ សង្ឃារធានេយ៍ សង្ឃារាធានេយ៍ សង្ឃារាធានេយ៍ សង្ឃារាធានេយា សង្ឃារាធានេយា
- ឃេយ បារម្ភិត នៅមនុះ ខេត្ត នៅមន្ត្តិ នេះ មាន ខេត្ត ខេត្ត នេះ ខេត្ត ខេត ខេត្ត ខេត្ត

- ហា ១៨ ୬॰४୧ রে তি তর্ম আরম তারতে আরা আরম তারতে তর্মের তারতে আরম তারতে তর্মের তারতে তর্মের তারতে তর্মের তারতে তর্মের তারতে তর্মের মারম তর্মের তর্মের
- ത്തെ വ്യാജ് വുവുന്ന വുവുന്നു വുവുന്നുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നു വുവു

ന്വാഗം അന് ന് വരു പ്രയാന് പ്രവാന് പ്രയാന് പ്രവാന് പ

- 898. टाउटेंट ग्रह्माम हिंदी प्रसाम हिंदी प्रसाम हिंदी प्रसाम हिंदी हैं सम्माम हैं सम्माम हिंदी हैं सम्माम हैं सम्माम हिंदी हैं सम्माम हैं सम हैं सम्माम हैं सम हैं सम्माम हैं सम

ട. "മ്പ്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ് പ്രത്യായ നട്ടാം പര്യായ് ഒരു വര്ള്ള പര്യായ് ഒരു വര്ള്ള പര്യായ് പരത്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പരത്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പരവ്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പര്യായ് പരവ്

s. നൂമുട്ട് ന് യാക്കു കാരം പ്രവേദ്യാക്ക് വിക്കുന്നു വരു വേദ്യാക്കി വിക്കുന്നു വിക്കാര് വിക്കാര് വിക്കാര് വിക്ക

1* * * *

- (3) The power of the Legislature of a State to make laws as aforesaid with respect to taxes on professions, trades, callings and employments shall not be construed as limiting in any way the power of Parliament to make laws with respect to taxes on income accruing from or arising out of professions, trades, callings and employments.
- 277. Any taxes, duties, cesses or fees which, immediately before the commencement of this Constitution, were being lawfully levied by the Government of any State or by any municipality or other local authority or body for the purposes of the State, municipality, district or other local area may, notwithstanding that those taxes, duties, cesses or fees are mentioned in the Union List, continue to be levied and to be applied to the same purposes until provision to the contrary is made by Parliament by law.
- **278.** [Agreement with States in Part B of the First Schedule with regard to certain financial matters.] Rep. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 279. (1) In the foregoing provisions of this Chapter, "net proceeds" means in relation to any tax or duty the proceeds thereof reduced by the cost of collection, and for the purposes of those provisions the net proceeds of any tax or duty, or of any part of any tax or duty, in or attributable to any area shall be ascertained and certified by the Comptroller and Auditor-General of India, whose certificate shall be final.
  - (2) Subject as aforesaid, and to any other express provision of this Chapter, a law made by Parliament or an order of the President may, in any case where under this Part the proceeds of any duty or tax are, or may be, assigned to any State, provide for the manner in which the proceeds are to be calculated, for the time from or at which and the manner in which any payments are to be made, for the making of adjustments between one financial year and another, and for any other incidental or ancillary matters.
- **280.** (1) The President shall, within two years from the commencement of this Constitution and thereafter at the expiration of every fifth year or at such earlier time as the President considers necessary, by order constitute a Finance Commission which shall consist of a Chairman and four other members to be appointed by the President.
  - (2) Parliament may by law determine the qualifications which shall be requisite for appointment as members of the Commission and the manner in which they shall be selected.
  - (3) It shall be the duty of the Commission to make recommendations to the President as to—
  - (a) the distribution between the Union and the States of the net proceeds of taxes which are to be, or may be, divided between them under this Chapter and the allocation between the States of the respective shares of such proceeds;
  - (b) the principles which should govern the grantsin-aid of the revenues of the States out of the Consolidated Fund of India;

¹ Proviso omitted by s. 2, *ibid*.

[* * * * *]

- 388. (**ധല്യു**) ന്യാള് അഭ റൂമ്യാള നവ്യായ ക്രവ്യ പ്രവേഷ്ട്ര ന്യൂ പ്രവേഷ്ട്ര ന്യൂ പ്രവേഷ്ട്ര നിയുട്ടു പ്രവേഷ്ട്ര നിയുട്ടു പ്രയ്യ പ്രവേഷ്ട്ര പ്രയ്യ പ്രവേഷ്ട്ര പ്രയ്യ പ്രവേഷ്ട്ര പ്രയ്യ പ്രവേഷ്ട്ര പ്രവേഷ്ട് പ്രവേഷ്ട്ര പ്രവേഷ്ട് പ്രവേഷ്ട്ര പ്രവേഷ്ട് പ്രവേഷ്ട്ര പ്രവേഷ്ട്ര പ്രവേഷ്ട്ര പ്രവേഷ
- . १९८३ जिंदाराष्ट्र । हाज्य हे स्वस्त प्रताम विस्तर प्रताम का विस्तर हे हे हे , अधारा मामा क्रिया प्रताम क्रिया प्रताम क्रिया प्रताम क्रिया प्रताम क्रिया ज्याप । विषय प्रताम क्रिया प्रताम क्रिया ज्याप । विषय प्रताम क्रिया ज्याप । विषय प्रताम क्रिया ज्याप क्रिया ज्याप । विषय प्रताम क्रिया ज्याप क्रिया ज्याप । विषय ज्याप ज्याप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्याप क्रिया ज्ञाप क्राप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञा ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्राप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञा ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञा ज्ञाप क्रिया ज्ञा ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्राय ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया ज्ञाप क्रिया
- \$88. विस्ति सिंपाण स्वाप्ति के प्रति हिंदि से स्वाप्ति सिंपाण स्वाप्ति सिंपाण सिंपाण
  - अण्णा अण्या अंग्ला भारत प्रतात कराता माराता माराता
- - (%) വുവാല തുട്ട വുന്നവും വുവലുന്നു വുവലുന്ന
  - णिटापिटा सिक्स होण होण है. जिस्सा प्राप्त का जिस्सा प्राप्त होर प्राप्त क्षेत्र प्राप्त के कार्य के अप्राप्त
  - ୮୦୦ ଆସ୍ତର୍ଯ ଆଧାରଣ ଆହ୍ରସଥି ସହର ହେ ହେଇ ବା ଜ୍ୟୁ ନ୍ଧାର ହେ ହେଇ ଜ୍ୟୁ ଆଧାରର ସ୍ଥାର ଜ୍ୟୁ ଆଧାର ହେ ହେଇ ଆଧାର ହେ ଜ୍ୟୁ ଆଧାର ଜ୍ୟୁ

s. (ወያኒቸው (ዾዸደመደ ወደም መጠን መመለ የእንደ ነው መደም የተመደመው የተመደመው የመመር መመመር መመር መመመር የመመር የመመር መመር የመመር የመ

- ¹[(*bb*) the measures needed to augment the Consolidated Fund of a State to supplement the resources of the Panchayats in the State on the basis of the recommendations made by the Finance Commission of the State;]
- $^{2}[(c)]$ the measures needed to augment the Consolidated Fund of a State to supplement the resources of the Municipalities in the State on the basis of the recommendations made by the Finance Commission of the State;]
- $^{3}[(d)]$ any other matter referred to the Commission by the President in the interests of sound finance.
- (4) The Commission shall determine their procedure and shall have such powers in the performance of their functions as Parliament may by law confer on them.
- **281.** The President shall cause every recommendation made by the Finance Commission under the provisions of this Constitution together with an explanatory memorandum as to the action taken thereon to be laid before each House of Parliament.

Miscellaneous Financial Provisions

- **282.** The Union or a State may make any grants for any public purpose, notwithstanding that the purpose is not one with respect to which Parliament or the Legislature of the State, as the case may be, may make laws.
- 283. (1) The custody of the Consolidated Fund of India and the Contingency Fund of India, the payment of moneys into such Funds, the withdrawal of moneys therefrom, the custody of public moneys other than those credited to such Funds received by or on behalf of the Government of India, their payment into the public account of India and the withdrawal of moneys from such account and all other matters connected with or ancillary to matters aforesaid shall be regulated by law made by Parliament, and, until provision in that behalf is so made, shall be regulated by rules made by the President.
  - (2) The custody of the Consolidated Fund of a State and the Contingency Fund of a State, the payment of moneys into such Funds, the withdrawal of moneys therefrom, the custody of public moneys other than those credited to such Funds received by or on behalf of the Government of the State, their payment into the public account of the State and the withdrawal of moneys from such account and all other matters connected with or ancillary to matters aforesaid shall be regulated by law made by the Legislature of the State, and, until provision in that behalf is so made, shall be regulated by rules made by the Governor 4*** of the State.

¹ Ins. by the Constitution (Seventy-third Amendment) Act, 1992, s. 3 (w.e.f. 24-4-1993).

² Ins. by the Constitution (Seventy-fourth Amendment) Act, 1992, s. 3 (w.e.f. 1-6-1993).

³ Sub-clause (c) re-lettered as sub-clause (d) by s. 3, ibid. (w.e.f. 1-6-1993).

⁴ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- ៅក្មេស មាននេះ មានក្នុង ស្លាល មានអន្ត ស្លាល មានក្នុង មានក្រុង មានក្រុង មានក្រុង មានក្រុង មានក្លាល មានក្លុង មានក្លុង មានក្លុង មានក្លុង មានក្លុង មានក្លុង មានក្លាល មានក្លុង មានក្លាង មានក្លុង មានក្លាស មានក្លុង មានក្លុង មានក្លុង មានក្លុង មានក្លាស មានក្លុង មានក្លាង មានក្រាស មានក្លាង មានក្រាស មានក្លាង មានក្លាង មានក្លាង មានក្រាស មានក្រាស មានក្លាង មានក្លាង មានក្រាស មានក្លាង មានក្លាង មានក្រាស មានក្រាស មានក្រាស មានក្រាស មានក្រាស មានក្លាង មានក្លាង មានក្រាស មានក្រាស មានក្រាស មានក្លាង មានក្លាង មានក្រាស មានក្

- (8) मिस्टिट प्रयम्प प्रस्कृतमा द्वारा । अध्याप क्ष्या मिस्टिन कालावा सम्बन्ध स्थान स्थान स्थान स्थान । अध्याप सम्बन्ध समित्य समित्
- 283. നുക്കു ചെല്ലായ പുട്ടു വരു പുട്ടു പുട

णीलमहीछ जिमद्ध ७०० जिद्रम रन्द्रम

- 388. **उंग्रह एक्या अर्थे कार्य कराया कार्या कार्या कार्या कराया कार्या कराया कार्या कराया कार्या कराया करा**
- - ാപു വുലകവുന്ന വുളെക്കു ന് വുള്ള നേട്ടാന കുടുക്കു വുള്ള നേട്ടാന് അഭാപ്പെട്ട കുടുക്കുന്നു വുള്ള നെടുക്കുന്നു വുള്ള വുള്ള നെടുക്കുന്നു വുള്ള നെടുക്കുന്നു വുള്ള വുള

୨. ଓ ଅଧିଥି (ক্রাহ্রের ক্রার্ক ক্ররের প্রশাস আর্টির ক্রের মেলার ক্রার্ক ক্রের ক্রার্ক ক্রিরাক্র ক্রার্ক প্রকর্ম

^{ൂ.} অধ্যার জন্ম প্রমান কর্মার ক্রার জন্ম প্রমান কর্ম প্রমান করা ক্রাম প্রমান করা ক্রাম প্রমান পরিক্র পরিক্র পরিক্র পরিকর পরিক্র পরিক্র পরিকর পরিকর পরিকর পরিকর প্রমান প্রমান প্রমান প্রমান প্রমান প্রমান প্রমান প্রমান প্রমান পরিকর পরিক

രാം പാരു ന് എട്ടും (ട്ര) എം ഇപ്പെഴു് വു - ർ- ദും ഉം യൂരു വു എട്ടും ( ) എട്ടും വു വു എട്ടും വു

- **284.** All moneys received by or deposited with—
  - (a) any officer employed in connection with the affairs of the Union or of a State in his capacity as such, other than revenues or public moneys raised or received by the Government of India or the Government of the State, as the case may be, or (b) any court within the territory of India to the credit of any cause, matter, account or persons, shall be paid into the public account of India or the public account of State, as the case may be.
- 285. (1) The property of the Union shall, save in so far as Parliament may by law otherwise provide, be exempt from all taxes imposed by a State or by any authority within a State.
  - (2) Nothing in clause (1) shall, until Parliament by law otherwise provides, prevent any authority within a State from levying any tax on any property of the Union to which such property was immediately before the commencement of this Constitution liable or treated as liable, so long as that tax continues to be levied in that
- **286.** (1) No law of a State shall impose, or authorise the imposition of, a tax on the sale or purchase of goods where such sale or purchase takes place—
  - (a) outside the State; or
  - (b) in the course of the import of the goods into, or export of the goods out of, the territory of India.

1* * * *

- ²[(2) Parliament may by law formulate principles for determining when a sale or purchase of goods takes place in any of the ways mentioned in clause (1).
- ³[(3) Any law of a State shall, in so far as it imposes, or authorises the imposition of,—
- (a) a tax on the sale or purchase of goods declared by Parliament by law to be of special importance in inter-State trade or commerce; or
- (b) a tax on the sale or purchase of goods, being a tax of the nature referred to in sub-clause (b), subclause (c) or sub-clause (d) of clause (29A) of article 366, be subject to such restrictions and conditions in regard to the system of levy, rates and other incidents of the tax as Parliament may by law specify.]]

¹ Explanation to cl. (1) omitted by the Constitution (Sixth Amendment) Act, 1956, s. 4.

² Subs. by s. 4, *ibid*., for cls. (2) and (3).

³ Subs. by the Constitution (Forty-sixth Amendment) Act, 1982, s. 3, for cl. (3).

- ହଠୀର, ใणमण मञ्ज सङ्ग णाम्छ एक एक एक हा जान्य प्रमण्ड हिंदी हैं। ज्ञान मञ्ज सङ्ग णाम्छ मञ्ज सङ्ग णाम्छ एक हिंदी ज्ञान प्रमण्ड हिंदी ज्ञान प्रमण्ड हिंदी ज्ञान हैं। ज्ञान हिंदी हैं। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी हैं। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हैं। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हैं। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी है। ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी ज्ञान हिंदी है। ज्ञान हिंदी हिंदी है। ज्ञान हिंदी हिंदी है। ज्ञान हिंदी
- \$\$\$. **ांस्ट्रिस क्रिय केंट्रहाय हैंड इंटर्स क्रियाय क्रियाय**
  - (३) उ<u>र्ग्य</u> के अधिक के अधिक

- उपाधका नार्य हेर्स हर्स जा<u>भक्त</u> हर एं स्थाप कार्य हा अ

- - आ<u>म्य</u>रम ; स्वरूक्त स्थांतम भाष<u>रप्रय</u>्व (ष्रा)
- យាលិន្តិសារ ននារ៍ជេដា រៃយេខម៤ ហ<u>ាមថេ</u>ស១ សារយេ១៤០០ រ្គារ យោសមែរារ ហារថយន៍ម៉ាដា សយុដ្ឋ सठ រិយមម៤ $(\mathfrak{O})$

- 198යේ ው මූສ වய සේ යිය සිවෙනී පරිපති වසර මාහුර ම වෙන්වෙට සොපාස මාම හැනු පි මාහුර වසර මාහුර ම මෙන් ම හනුර ම වසර ම වසර ම වසර ම වසර ම වසර වසර ස
- (ಅ) ឃុំមានស្រាប នូន ធា ធាចិន នេះ ធា ធា លេខ-ធាចិន (ಅ), លេខ-ធាចិន (ខ) ប្រសួនមា លេខ-ធាចិន (គ) នេះ ធាចិន ប្រសួនមា បាន ខេត្ត ធា ធាចិន នេះ ធាចិន ប្រសួនមា បាន ខេត្ត ធាចិន ប្រសួនមា បាន ខេត្ត ធាចិន ប្រសួនមា បាន ខេត្ត ធាចិន ប្រសួនមា បាន ខេត្ត ធាចិន បាន ខេត្ត ធាចិន បាន ខេត្ត ធាចិន បាន ខេត្ត ចាប់ បាន ខេត្ត ចាប់ បាន ខេត្ត ចាប់ បាន ខេត្ត បាន បាន ខេត្ត បាន បាន ខេត្ត បាន

s. পুষাৰ্থিছ (ফল্লেল্ডির সেন্দ্রুল্লিজার আন্দর্শন্দ্রের প্রেম কর্মার আন্দর্শন্দ্র আদি সেন্দ্রের জ্বারার প্রায়ের বিষ্ণালিজার বিষ্ণালিজার প্রায়ের বিষ্ণালিজার বিষ্ণালি

[.]a. നൂമുട്ട് (ഇന്നാമ വെഷ്കും നൂന്നു) നുന്നു വേണ്ടാര് അട്ടാര് അട്ടാര് വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു

- 287. Save in so far as Parliament may by law otherwise provide, no law of a State shall impose, or authorise the imposition of, a tax on the consumption or sale of electricity (whether produced by a Government or other persons) which is—
  - (a) consumed by the Government of India, or sold to the Government of India for consumption by that Government; or
  - (b) consumed in the construction, maintenance or operation of any railway by the Government of India or a railway company operating that railway, or sold to that Government or any such railway company for consumption in the construction, maintenance or operation of any railway, and any such law imposing, or authorising the imposition of, a tax on the sale of electricity shall secure that the price of electricity sold to the Government of India for consumption by that Government, or to any such railway company as aforesaid for consumption in the construction, maintenance or operation of any railway, shall be less by the amount of the tax than the price charged to other consumers of a substantial quantity of electricity.
- 288. (1) Save in so far as the President may by order otherwise provide, no law of a State in force immediately before the commencement of this Constitution shall impose, or authorise the imposition of, a tax in respect of any water or electricity stored, generated, consumed, distributed or sold by any authority established by any existing law or any law made by Parliament for regulating or developing any inter-State river or river-valley.
  - Explanation.—The expression "law of a State in force" in this clause shall include a law of a State passed or made before the commencement of this Constitution and not previously repealed, notwithstanding that it or parts of it may not be then in operation either at all or in particular areas.
  - (2) The Legislature of a State may by law impose, or authorise the imposition of, any such tax as is mentioned in clause (1), but no such law shall have any effect unless it has, after having been reserved for the consideration of the President, received his assent; and if any such law provides for the fixation of the rates and other incidents of such tax by means of rules or orders to be made under the law by any authority, the law shall provide for the previous consent of the President being obtained to the making of any such rule or order.
- **289.** (1) The property and income of a State shall be exempt from Union taxation.
  - (2) Nothing in clause (1) shall prevent the Union from imposing, or authorising the imposition of, any tax to such extent, if any, as Parliament may by law provide in respect of a trade or business of any kind carried on by, or on behalf of, the Government of a State, or any operations connected therewith, or any property used or occupied for the purposes of such trade or business, or any income accruing or arising in connection therewith.
  - (3) Nothing in clause (2) shall apply to any trade or business, or to any class of trade or business, which Parliament may by law declare to be incidental to the ordinary functions of Government.

- - (MI) जेक्स अभ्योक्ट अरिष्टिए एस<u>अक</u>ाए जेक्स अभ्योक्त अक्ष्मेक एक प्रतिवृद्ध अरेख र अर्थ है।
  - उह्नद्विष्ठ स्व अच्छा उत्ताल अन्तर क्षित्र सहस्य कार्य कार

होत्र के जात हाँको सम्बद्ध एक्स मार्थ करात है होत्य के स्वयं के स्वयं का स्वय

- 388. முக்க வூக (ദ) தி**ருளிய விருவில்க கணிக் லக்க கூற யுற்கும் எத்த பிருளிய முதிய முத்த முக்கி கணிய முதிய முத்த முக்கி கணிய முதிய முகிய முதிய முகிய முதிய முதிய முதிய முதிய முதிய முதிய முதிய முதிய முதிய முகிய முதிய முதிய முதிய முகிய முதிய முதிய முதிய முகிய முதிய முதிய முதிய**

  - म्हिल स्था प्रस्तिक स्था प्रस्तिक स्था प्रस्तिक स्था त्रिक स्था त्य त्रिक स्था त्रिक

- 290. Where under the provisions of this Constitution the expenses of any court or Commission, or the pension payable to or in respect of a person who has served before the commencement of this Constitution under the Crown in India or after such commencement in connection with the affairs of the Union or of a State, are charged on the Consolidated Fund of India or the Consolidated Fund of a State, then, if—
  - (a) in the case of a charge on the Consolidated Fund of India, the court or Commission serves any of the separate needs of a State, or the person has served wholly or in part in connection with the affairs of a State; or
  - (b) in the case of a charge on the Consolidated Fund of a State, the court or Commission serves any of the separate needs of the Union or another State, or the person has served wholly or in part in connection with the affairs of the Union or another State, there shall be charged on and paid out of the Consolidated Fund of the State or, as the case may be, the Consolidated Fund of India or the Consolidated Fund of the other State, such contribution in respect of the expenses or pension as may be agreed, or as may in default of agreement be determined by an arbitrator to be appointed by the Chief Justice of India.
- ¹[290A. A sum of forty-six lakhs and fifty thousand rupees shall be charged on, and paid out of, the Consolidated Fund of the State of Kerala every year to the Travancore Devaswom Fund; and a sum of thirteen lakhs and fifty thousand rupees shall be charged on, and paid out of, the Consolidated Fund of the State of ²[Tamil Nadu] every year to the Devaswom Fund established in that State for the maintenance of Hindu temples and shrines in the territories transferred to that State on the 1st day of November, 1956, from the State of Travancore-Cochin.]
- **291.** [Privy purse sums of Rulers.] Rep. by the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, s. 2.

CHAPTER II.—BORROWING

- 292. The executive power of the Union extends to borrowing upon the security of the Consolidated Fund of India within such limits, if any, as may from time to time be fixed by Parliament by law and to the giving of guarantees within such limits, if any, as may be so fixed.
- 293. (1) Subject to the provisions of this article, the executive power of a State extends to borrowing within the territory of India upon the security of the Consolidated Fund of the State within such limits, if any, as may from time to time be fixed by the Legislature of such State by law and to the giving of guarantees within such limits, if any, as may be so fixed.

¹ Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 19.

² Subs. by the Madras State (Alteration of Name) Act, 1968 (53 of 1968), s. 4, for "Madras" (w.e.f. 14-1-1969).

- മാചിമ്പന ലട്ടെ പ്രത്യെ നിയായായാ പ്രത്യായി പ്രത്യായാ -

उरिवेष प्राणि स्त्रेत्र मेरि॰ हत्या तरिष्य क्षा स्वरंग करात्र करात्र हत्य क्षा स्वरंग स्वरंग

- किराय के प्रसार में स्वराहत के स

स्टिस प्रस्कृताल आंक्रियाल आंक्रियाल स्थान स्था

\$\$\$. [स्टाभारी जासिकारी जासिकारी अपना किस्ता किस स्वापाली जासिका

ह्यूस र°० - ३ द<u>श्</u>चिण

- шळू मानस्म नस्म नस्म छात्र एक्स एक्स हिल्ला अर्था है। जाता है। ज
- **.383.** अटटा पाट अप्नेट के प्राप्त के कारण करने कारण कारण करने कारण कारण करने कारण करने कारण करने कारण करने कारण करने कारण कारण कारण करने कारण क

s. നൂമുട്ട മെന്നു വ ട്രം ജവനം വ ന് കുട്ടം നൂന്നു വേട്ടം വ ഉപ്പെട്ട വ ചുവുന്നു വ

- (2) The Government of India may, subject to such conditions as may be laid down by or under any law made by Parliament, make loans to any State or, so long as any limits fixed under article 292 are not exceeded, give guarantees in respect of loans raised by any State, and any sums required for the purpose of making such loans shall be charged on the Consolidated Fund of India.
- (3) A State may not without the consent of the Government of India raise any loan if there is still outstanding any part of a loan which has been made to the State by the Government of India or by its predecessor Government, or in respect of which a guarantee has been given by the Government of India or by its predecessor Government.
- (4) A consent under clause (3) may be granted subject to such conditions, if any, as the Government of India may think fit to impose.

CHAPTER III.—PROPERTY, CONTRACTS, RIGHTS, LIABILITIES, OBLIGATIONS AND SUITS

294. As from the commencement of this Constitution—

(a) all property and assets which immediately before such commencement were vested in His Majesty for the purposes of the Government of the Dominion of India and all property and assets which immediately before such commencement were vested in His Majesty for the purposes of the Government of each Governor's Province shall vest respectively in the Union and the corresponding State, and (b) all rights, liabilities and obligations of the Government of the Dominion of India and of the Government of each Governor's Province, whether arising out of any contract or otherwise, shall be the rights, liabilities and obligations respectively of the Government of India and the Government of each corresponding State, subject to any adjustment made or to be made by reason of the creation before the commencement of this Constitution of the Dominion of Pakistan or of the Provinces of West Bengal, East Bengal, West Punjab and East Punjab.

295. (1) As from the commencement of this Constitution—

- (a) all property and assets which immediately before such commencement were vested in any Indian State corresponding to a State specified in Part B of the First Schedule shall vest in the Union, if the purposes for which such property and assets were held immediately before such commencement will thereafter be purposes of the Union relating to any of the matters enumerated in the Union List, and
- (b) all rights, liabilities and obligations of the Government of any Indian State corresponding to a State specified in Part B of the First Schedule, whether arising out of any contract or otherwise, shall be the rights, liabilities and obligations of the Government of India, if the purposes for which such rights were acquired or liabilities or obligations were incurred before such commencement will thereafter be purposes of the Government of India relating to any of the matters enumerated in the Union List, subject to any agreement entered into in that behalf by the Government of India with the Government of that State.

- (%) गेक्स असम्बाद तरम्बाद क्ष्मिक्त असम्बाद क्ष्मिक्त क्ष्मिक्त क्ष्मिक्त अस्त्र असम्बाद क्ष्मिक्त अस्त्र असम्बाद क्ष्मिक्त अस्त्र असम्बाद क्ष्मिक्त असम्बाद क्ष्मिक्त असम्बाद क्ष्मिक्त असम्बाद क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति असम्बाद क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति असम्बाद क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति असम्बाद क्ष्मिक्ति क्षिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्षिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्ष्मिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्रिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति क्ष्मिक्ति क्षिक्ति क्षिक्ति
- (8) गेक्स टाक्सेक्स अस्त्रीय क्रिक्स हिनामा क्रिक्स एक्स्स्या हिन्द्र हिनामा क्रिक्स एक्स्स्य एक्सेक्स एक्सेक्स स्टिक्स एक्सेक्स एक्सेक्स क्रिक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स एक्सेक्स

व्यवस्था

टिंडम, त्रेंटर, हैंहम रोणा, गेंडलिंडर, जूनदै-टिंस्ड व्सल्ला प्रेखरटिंगा स्त्रेमलीं

- - ក្រុយ នគមនិ នាមលារិទារ នាត ឃារានៅធាមមាំ នេះ នេះ នាម្យារអាំនេ នេយអារា ឃាត បារាយាមប្រស ប្រមាញ (ធា) បាឃាត្រេត សម្រារ នេះ បារាយ នេះ បារាយ
  - , എന്നുന്ന പ്രത്യേക വരുട്ടെ വരുട്ടെ ന്നുള്ള ന്നുള്ള ന്റെ എന്ന പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക്ക പ്രത്യക്ക് പ്രത്യക
- **യാച്ച ന്യാച്ച होडाहें से पार्टी आया आयार्थ माउद्देश प्राप्त माउद्धेश प्राप्त माउद्धेश प्राप्त माउद्धेश प्राप्त माउद्धेश प्राप्त प्र प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्र प्राप्त प्राप्त प्र प्र प्राप्त प्र प्र**

  - ചെല്ലെ ത്രയ്യ വെഴ്ച് വേരു പ്രത്യ പ്

- (2) Subject as aforesaid, the Government of each State specified in Part B of the First Schedule shall, as from the commencement of this Constitution, be the successor of the Government of the corresponding Indian State as regards all property and assets and all rights, liabilities and obligations, whether arising out of any contract or otherwise, other than those referred to in clause (1).
- **296.** Subject as hereinafter provided, any property in the territory of India which, if this Constitution had not come into operation, would have accrued to His Majesty or, as the case may be, to the Ruler of an Indian State by escheat or lapse, or as *bona vacantia* for want of a rightful owner, shall, if it is property situate in a State, vest in such State, and shall, in any other case, vest in the Union:

Provided that any property which at the date when it would have so accrued to His Majesty or to the Ruler of an Indian State was in the possession or under the control of the Government of India or the Government of a State shall, according as the purposes for which it was then used or held were purposes of the Union or of a State, vest in the Union or in that State.

Explanation.—In this article, the expressions "Ruler" and "Indian State" have the same meanings as in article 363.

- ¹[297. (1) All lands, minerals and other things of value underlying the ocean within the territorial waters, or the continental shelf, or the exclusive economic zone, of India shall vest in the Union and be held for the purposes of the Union.
  - (2) All other resources of the exclusive economic zone of India shall also vest in the Union and be held for the purposes of the Union.
  - (3) The limits of the territorial waters, the continental shelf, the exclusive economic zone, and other maritime zones, of India shall be such as may be specified, from time to time, by or under any law made by Parliament.]
- ²[298. The executive power of the Union and of each State shall extend to the carrying on of any trade or business and to the acquisition, holding and disposal of property and the making of contracts for any purpose:

Provided that—

- (a) the said executive power of the Union shall, in so far as such trade or business or such purpose is not one with respect to which Parliament may make laws, be subject in each State to legislation by the State; and
- (b) the said executive power of each State shall, in so far as such trade or business or such purpose is not one with respect to which the State Legislature may make laws, be subject to legislation by Parliament.]

Subs. by the Constitution (Fortieth Amendment) Act, 1976, s. 2, for art. 297 (w.e.f. 27-5-1976).

² Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 20, for art. 298.

- (%) सम्बाह्य के क्रांचिश ता प्रतिक के क्ष्या का प्रतिक के का प्रतिक

स्थात उद्भाव काम त्राप्त का

ਇਸ਼ਾਸ਼ ਸ਼ਰੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰੂ ਹੈ ਸ਼ਰੂਰ ਸੰਸ਼ਰ ਹੈ ਸ਼ਰੂਰ ਸੰਸ਼ਰ ਹੈ ਸ਼ਰੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰੂਰ ਸ਼ਰੂਰ ਸ਼ਰੂਰ ਲਵੜੀ ਸ਼ਰੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰੂਰ ਹਨ ਸ਼ਰੂਰ ਹਨ

- (\$) गेक्समा जिल्हामार्थ प्रथमक्षित प्रधानिक्षण प्रमाण्ड उत्तार विश्व आहे के जात कि साम क्षेत्र के प्रधानिक के विश्व आहे के जात के जात
- (%) गेक्सिक्या क्रियाणी दमाणी, लक्ष्म् व्येक्रीणी दमाणी, लख्यूमाणी क्रियाणी क्रियाणी त्याणी त्याणी
- "[६६६. ट्यटेष्ट-क्र**अंण प्रस्टर एणओ, प्रशर्थाण ।** एवेसण प्रस्ट्रण मे<u>ट्र</u> क्रून्नां पाण दें थोण एउणों एण अंति । ट्यटेष्ट-क्रअंण अंत एस<u>अक</u>्षण खोक्षेक प्रस्त प्रसट्टा ग्राभ्ये ट्याटांष्टर, ग्रोक्टांष्टर प्रसट्टा टार्टांष्टर प्रसट्टां प्रसट्टां स्था स्था स्था प्रस्ता केरिक प्रस्ता प्रस्ता केरिक हो ।
  - रमगुलूक रलदर्धन ए बदक्क एसटारे, लूक रिजाट भारएकार्कि रिसदर्ज भार्येट राजिल्ड प्राप्त एक स्थान है। (स) स्ट्रासक होण्यार्थना देस भाराबदक्क रमण एल्ड्राय्ट , रिल्लमलर्जात रिसायर जा<u>कर</u>्यय पर्वस्ति जा<u>कर</u>्यय कार्यक्त हार्येट होण्ड (प्र)

s. ଠୁସ୍ଟ୍ରେସ ରେ ଅନ୍ୟୁଲ୍ଲ (ସ୍ଲେସ ରେ ଅନ୍ୟୁଲ୍ଲ ଅନ୍ଲ

^{େ.} ଓୁସ୍ୱାନ୍ତ ଓ ଜ୍ୟା ଅଲ୍ୟ (ହୁଜ୍ୟ ଅନ୍ତ ଜ୍ୟା ଅଲ୍ୟ ଓଡ଼୍କ ହେ । ପ୍ରମୁକ୍ତ ଜ୍ୟା (ହୁଜ୍ୟ ଅନ୍ତ ଜ୍ୟା ଓଡ଼୍କ ହେ । ପ୍ରମୁକ୍ତ ଜ୍ୟା ଓଡ଼୍କ ଜ୍ୟା ଓଡ଼୍କ ଜ୍ୟା । ।

- (1) All contracts made in the exercise of the executive power of the Union or of a State shall be expressed to be made by the President, or by the Governor ¹*** of the State, as the case may be, and all such contracts and all assurances of property made in the exercise of that power shall be executed on behalf of the President or the Governor ²*** by such persons and in such manner as he may direct or authorise.
  - (2) Neither the President nor the Governor ³*** shall be personally liable in respect of any contract or assurance made or executed for the purposes of this Constitution, or for the purposes of any enactment relating to the Government of India heretofore in force, nor shall any person making or executing any such contract or assurance on behalf of any of them be personally liable in respect thereof.
- **300.** (1) The Government of India may sue or be sued by the name of the Union of India and the Government of a State may sue or be sued by the name of the State and may, subject to any provisions which may be made by Act of Parliament or of the Legislature of such State enacted by virtue of powers conferred by this Constitution, sue or be sued in relation to their respective affairs in the like cases as the Dominion of India and the corresponding Provinces or the corresponding Indian States might have sued or been sued if this Constitution had not been enacted.
  - (2) If at the commencement of this Constitution—
  - (a) any legal proceedings are pending to which the Dominion of India is a party, the Union of India shall be deemed to be substituted for the Dominion in those proceedings; and (b) any legal proceedings are pending to which a Province or an Indian State is a party, the corresponding State shall be deemed to be substituted for the Province or the Indian State in those proceedings.

⁴[CHAPTER IV.—RIGHT TO PROPERTY

300A. No person shall be deprived of his property save by authority of law.

- 1 The words "or the Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.
- The words "or the Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- The words "nor the Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.
- 4 Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 34 (w.e.f. 20-6-1979).

- करात कार्यकार के सामार्थ के प्राप्त कार्यकाल कार्यकाल
  - स्ति के तथा सथान्त्रमा उद्रुष्ट के क्षेत्र क्
- 300. সੇਲ॰ বাছা আন্তে আন্তর্যা আন্তর্যা সংক্রম । (१) ন স্বর্মস আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা করিব তালা আন্তর্যা সংক্রম আন্তর্যা করিব তালা আন্তর্যা আন আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা আন্তর্যা আন্ত
  - නාග්ය ්ත් වරාග න්රේ අර්
  - हमणाह्रम तिहराई एकशोरामर्क मध्य होत्यस्था प्रभाव क्षेत्र एवर्ष एवर्ष एक एवर्ष एक प्रभाव क्षेत्र एवर्ष एक प्रभाव प्रभाव एक स्थान स्
  - स्या मध्य प्रधित्रभर गिण्डद्यी रह्या सिर्प एस्या भन्ध्य र्थाव्य प्रदेशिब्र्जद पास्प्रभए स्या ए॰क्रिया (Ω) स्थिभ्रह्य जर्थाब्र्ज प्रस्था रह्या स्थिभ्रह्य एक्रिया राज्या स्थिभ्रह्य प्रस्था राज्या स्थिभ्रह्य स्थिभिन्न स्थिभ्रह्य स्थिभिन्न स्थिभ्रह्य स्थिभिन्न स्थिभ्रह्य स्थिभिन्न स्थिभिन्न स्थिभिन्न स्थिभिन्न स्थिभिन्न स्थिभिन स्थिभिन्न स्थिभिन्न स्थिभिन स्थिभिन्न स्थिभिन स्थिन स्थिभिन स्थिभिन स्थिमिन स्थिभिन स्थिन स्थिन स्थिमिन स्थिन स्थि स

ण्य गामा अन्य निष्य विष्य चित्र चित्र चित्र च

രിന്ന ഉജർക്ക് ഉക്ക രണ്ണിയെ - **ര്ത്രേഘിന്നയ്പ്ട് നുപ്ക റഘക ീഴിക ഉര്ഗാ വിരുയത രിന്ന ഉയർക്ക്. പ്രോഗം** നിമ്മര് പ്രോഗം പ്രക്ക് നുക്ക് നുക്കും പ്രക്ക് നുക്കും പ്രക്ക് നുക്കുന്നു പ്രക്ക് നുക്കുന്നു പ്രക്ക് നുക്കുന്നു പ്ര

ട. വുമുട്ടര് (മെപ്പെയ്മ പെങ്കുണ്ഡ) മംണംസ് ഭംഭം വംണവരെ ഉം മെന്ന് വരുള്ള എന്നു ക്യാന് എന്നു പ്രത്യാന് വുത്തു വരു വുത്തു വുത

ଛ. ଓ ଅନୁସ୍ଥଳ (ଓାଞ୍ଜେକାରହ ରଂଜଞ୍ଜ ଅନ୍ତର୍ଥ ଇପର ଅର ଜ ଜନ୍ମ ନ୍ୟାନ୍ତ ଓ ଅନ୍ତର୍ଥ ନିୟାନ୍ତ ଓ ଓ ଜନ୍ୟ ପ୍ରଥଳ ହେବ ଓ ଜନ୍ୟ ନିୟାନ୍ତ

PART XIII

TRADE, COMMERCE AND INTERCOURSE WITHIN THE TERRITORY OF INDIA

- **301.** Subject to the other provisions of this Part, trade, commerce and intercourse throughout the territory of India shall be free.
- **302.** Parliament may by law impose such restrictions on the freedom of trade, commerce or intercourse between one State and another or within any part of the territory of India as may be required in the public interest.
- 303. (1) Notwithstanding anything in article 302, neither Parliament nor the Legislature of a State shall have power to make any law giving, or authorising the giving of, any preference to one State over another, or making, or authorising the making of, any discrimination between one State and another, by virtue of any entry relating to trade and commerce in any of the Lists in the Seventh Schedule.
  - (2) Nothing in clause (1) shall prevent Parliament from making any law giving, or authorising the giving of, any preference or making, or authorising the making of, any discrimination if it is declared by such law that it is necessary to do so for the purpose of dealing with a situation arising from scarcity of goods in any part of the territory of India.
- **304.** Notwithstanding anything in article 301 or article 303, the Legislature of a State may by law—
  - (a) impose on goods imported from other States ¹[or the Union territories] any tax to which similar goods manufactured or produced in that State are subject, so, however, as not to discriminate between goods so imported and goods so manufactured or produced; and
  - (b) impose such reasonable restrictions on the freedom of trade, commerce or intercourse with or within that State as may be required in the public interest:

Provided that no Bill or amendment for the purposes of clause (*b*) shall be introduced or moved in the Legislature of a State without the previous sanction of the President.

Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

ग्रोक्ष ८%

गेक्सिणा टिमाणी सिट्टाम टिन्टेण-ऋगणि, प्रतेष प्रोक्षेक्ष और प्रसिट्टा प्रसेण प्रस्टीण

- विस्माण विम्नहरू के सम्भूत के सम्भूत के सम्भूत के सम्भूत कर्म का स्थाप स्थापक स्यापक स्थापक स्यापक स्थापक स्थापक स्थापक स्थापक स्थापक स्थापक स्थापक स्थापक स्था
- 84%. ट्रिंट மான் அரை விளை இரு இது இரு இது விளியார் கான் இது இரு அரு இது விளியார் வ
- ೨೦೦೩ ಈ<u>ರ್</u>ವು ಹಕ್ಕಳ ತುರುಷ ಗ್ರಹ್ಮಗಳ ಗ್ರಹ್ಮಗಳ ಕ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಕ್ರಿ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಕ್ರಿ ಕ್ರಿಸಿ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕ
  - जसन्त ଅदम् अट्र एमहारा अत्रहेर भारहर्म अप्राधिक स्थान स्य

s. ପୃସ୍ଠ ଜ୍ୟୁ ପ୍ରୟନ୍ତ ପ୍ରଧାନ ଜ୍ୟୁ ଅନ୍ତର വെട്ടു വെടുന്ന വെട്ടു വെടുന്ന വെടുന്ന വെടുന്ന വെടുന്ന വെടുന്നു വെടുന്ന

- ¹[305. Nothing in articles 301 and 303 shall affect the provisions of any existing law except in so far as the President may by order otherwise direct; and nothing in article 301 shall affect the operation of any law made before the commencement of the Constitution (Fourth Amendment) Act, 1955, in so far as it relates to, or prevent Parliament or the Legislature of a State from making any law relating to, any such matter as is referred to in subclause (ii) of clause (6) of article 19.]
- **306.** [Power of certain States in Part B of the First Schedule to impose restrictions on trade and commerce.] Rep. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- **307.** Parliament may by law appoint such authority as it considers appropriate for carrying out the purposes of articles 301, 302, 303 and 304, and confer on the authority so appointed such powers and such duties as it thinks necessary.

PART XIV

SERVICES UNDER THE UNION AND THE STATES

CHAPTER I.—SERVICES

- **308.** In this Part, unless the context otherwise requires, the expression "State" ²[does not include the State of Jammu and Kashmir].
- **309.** Subject to the provisions of this Constitution, Acts of the appropriate Legislature may regulate the recruitment, and conditions of service of persons appointed, to public services and posts in connection with the affairs of the Union or of any State:

Provided that it shall be competent for the President or such person as he may direct in the case of services and posts in connection with the affairs of the Union, and for the Governor ^{3***} of a State or such person as he may direct in the case of services and posts in connection with the affairs of the State, to make rules regulating the recruitment, and the conditions of service of persons appointed, to such services and posts until provision in that behalf is made by or under an Act of the appropriate Legislature under this article, and any rules so made shall have effect subject to the provisions of any such Act.

¹ Subs. by the Constitution (Fourth Amendment) Act, 1955, s. 4, for art. 305.

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for "means a State specified in Part A or Part B of the First Schedule".

The words "or Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

- **Жराण प्रस्थाय कुळाणग्रद्धण प्रस्था एक्यां एक्य**
- 38 ജറണം വള്ള് വരുത്ത് വരുത്തെ തുടുപ്പെട്ടു ഇവും വരുത്തെ തുടുത്തെ വരുത്തെ വരു

82 ുകുന്ന നിയന്തര് പ്രത്യക്കെ പ്രത്യായ ക്യാ

... प्राचित्रक १ - ८ स्ट्रांच

- លេខ នេត្ត "25ម៌" វិត្តស25មំ វិត្តសំនាំ វិត្ត្រសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្រសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្រសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្រសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្តសំនាំ វិត្សសំនាំ វិ
- \$0\$. **उँक एक क्रिक्ट प्रसाणी अध्याभागी उन्छा अरह साँ देंड प्रसाणा उक्काणा हिंगमाणी -**उँठे प्रसाणी क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक

তাৰে দেওছিল তেন্দত তেন্দত তাৰেষ দাতাৰ কৰে দাতাৰ কৰি তাৰেষ আত্ৰাৰ কৰিছে বিষ্ণা কৰ

ร. ଠଂଷୀଧିଞ (स्प्तां 🛪 നൂട്ടി ക്രൂസ് നൂട്ടി ക്രൂസ് ക്രൂസ്

ន. ପୁଷ୍ଠୀବଳ (ଉस୍ଜୁନ୍ଦର ଉଧ୍ୟୟର ଉଧ୍ୟୟ ଓ ୨୬ ୧୯) നടന്നു അഷ്ട്ര വേണ്ടു എന്ന എന്നെ അദ്ദേ വരു ഉപ്പെട്ട എന്ന എന്ന വേണ്ടു വെണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വെ

- 310. (1) Except as expressly provided by this Constitution, every person who is a member of a defence service or of a civil service of the Union or of an all-India service or holds any post connected with defence or any civil post under the Union holds office during the pleasure of the President, and every person who is a member of a civil service of a State or holds any civil post under a State holds office during the pleasure of the Governor 1*** of the State.
  - (2) Notwithstanding that a person holding a civil post under the Union or a State holds office during the pleasure of the President or, as the case may be, of the Governor ^{2***} of the State, any contract under which a person, not being a member of a defence service or of an all-India service or of a civil service of the Union or a State, is appointed under this Constitution to hold such a post may, if the President or the Governor ^{3***}, as the case may be, deems it necessary in order to secure the services of a person having special qualifications, provide for the payment to him of compensation, if before the expiration of an agreed period that post is abolished or he is, for reasons not connected with any misconduct on his part, required to vacate that post.
- 311. (1) No person who is a member of a civil service of the Union or an all-India service or a civil service of a State or holds a civil post under the Union or a State shall be dismissed or removed by an authority subordinate to that by which he was appointed.
  - ⁴[(2) No such person as aforesaid shall be dismissed or removed or reduced in rank except after an inquiry in which he has been informed of the charges against him and given a reasonable opportunity of being heard in respect of those charges ⁵***:
  - ⁶[Provided that where it is proposed after such inquiry, to impose upon him any such penalty, such penalty may be imposed on the basis of the evidence adduced during such inquiry and it shall not be necessary to give such person any opportunity of making representation on the penalty proposed:

Provided further that this clause shall not apply—]

(a) where a person is dismissed or removed or reduced in rank on the ground of conduct which has led to his conviction on a criminal charge; or

The words "or, as the case may be, the Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

The words "or the Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

The words "or the Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

⁴ Subs. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 10, for cls. (2) and (3).

⁵ Certain words omitted by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 44 (w.e.f. 3-1-1977).

⁶ Subs. by s. 44, *ibid.*, for certain words (w.e.f. 3-1-1977).

- मब्बम ।जहर्यात मञ्ज ।जावाधीम ही भेर पारक जामक रहे जा <u>भव</u>र भेर में

- (९) । उहाँचेष्ड प्राप्त सङ्गणाण्या केडा विश्व हत एस्कार स्वाप्त एस्कार साम स्वाप्त एस्कार प्राप्त स्वाप्त स्
- (%) उंत एसछ्याण भेट्ट प्रसाण स्ट्रेंक स्राप्त माय्य होण उच्च क्ष्म हा स्राप्त माय्य होण उच्च हा माय्र हा साम हिंदि स्राप्त माय्य हा स्राप्त हा

्रिक्षत्रक्ष व्याप्त स्वापत क्षण्य कार्यात्र स्वापत क्षण्य स्वापत क्षण्य स्वापत क्षण्य व्यापत क्षण्य व्यापत क्षण्य स्वापत स्वापत क्षण्य स्वापत क्षण्य स्वापत क्षण्य स्वापत स्वाप

ि - दर्भग्रभ्य राज्य रहिष्य विसर्ध स्थान

 $\mathbf{R}$ នេះក្រុង ហេដូ ប្រុស្ស មាមអា ប្រុស្ស អាយុ ប្រុស្ស មាមអា ហេដូ នេះក្រុង ហេដូ មាមអាយុ $\mathbf{R}$ នេះក្រុង ហេដូ មាមអាយុ $\mathbf{R}$ មានហេង ហេដូ មាមអាយុ $\mathbf{R}$ មានហេដ្ឋ មានហេង ហេដូ មាមអាយុ $\mathbf{R}$

ട. "एसऋसण, प्रतेष्ठ स्त्रूच कहार, भेटाप्प्यसूक्र" तेक्वर प्रेतंशा लौष्ठांग्रेह (अक्षप्रत्य लभक्षणा) पण्यप, ९६१६ प्रा णण्या ६६ प्रसला ल<u>श्क</u>त्व ए दौज्ञेषाक्राष्ठ ॥

ടെ. "द्यम्भण भेराम्यम् इड के प्रेन्ट्रण प्रकारण प्रकारण प्रक्षान्य (अकल्स्य प्रकारण आमार्थन ।। हामान्यम् अर्थन स्वतं प्रकारण स

ക. നീമ്യൂ (ഇലുക്കുന്നു വേഷം) നി വേഷം (ജ്യൂ പ്രി വേഷം) വേഷം (ജ്യൂ പ്രി വേഷം) നി പ്രി വേഷം വേഷം വേഷം വേഷം വേഷം വ

^{8.} प्रेशिक (प्राहित्युक्त के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य

- (b) where the authority empowered to dismiss or remove a person or to reduce him in rank is satisfied that for some reason, to be recorded by that authority in writing, it is not reasonably practicable to hold such inquiry; or
- (c) where the President or the Governor, as the case may be, is satisfied that in the interest of the security of the State it is not expedient to hold such inquiry.
- (3) If, in respect of any such person as aforesaid, a question arises whether it is reasonably practicable to hold such inquiry as is referred to in clause (2), the decision thereon of the authority empowered to dismiss or remove such person or to reduce him in rank shall be final.]
- 312. (1) Notwithstanding anything in ¹[Chapter VI of Part VI or Part XI], if the Council of States has declared by resolution supported by not less than two-thirds of the members present and voting that it is necessary or expedient in the national interest so to do, Parliament may by law provide for the creation of one or more all India services ²[(including an all-India judicial service)] common to the Union and the States, and, subject to the other provisions of this Chapter, regulate the recruitment, and the conditions of service of persons appointed, to any such service.
  - (2) The services known at the commencement of this Constitution as the Indian Administrative Service and the Indian Police Service shall be deemed to be services created by Parliament under this article.
  - ²[(3) The all-India judicial service referred to in clause (1) shall not include any post inferior to that of a district judge as defined in article 236.
  - (4) The law providing for the creation of the all-India judicial service aforesaid may contain such provisions for the amendment of Chapter VI of Part VI as may be necessary for giving effect to the provisions of that law and no such law shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.]

³[312A. (1) Parliament may by law—

(a) vary or revoke, whether prospectively or retrospectively, the conditions of services as respects remuneration, leave and pension and the rights as respects disciplinary matters of persons who, having been appointed by the Secretary of State or Secretary of State in Council to a civil service of the Crown in India before the commencement of this Constitution, continue on and after the commencement of the Constitution (Twenty-eighth Amendment) Act, 1972, to serve under the Government of India or of a State in any service or post;

¹ Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 45, for "Part XI" (w.e.f. 3-1-1977).

² Ins. by s. 45, *ibid*. (w.e.f. 3-1-1977).

Ins. by the Constitution (Twenty-eighth Amendment) Act, 1972, s. 2 (w.e.f. 29-8-1972).

- (ஆ) सम्मा स्वाप्त प्राप्त का है। उ⁵टान सम्मा स्वाप्त स्वाप
- - ರ್ಷ ಸರ್ಚು ಗಾಗುವುದು ಭಾರತ್ನ ಭಾರವುದು ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಗಾಗುವುದು ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ರ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ರ ಭಾರತ್ನ ಭಾರತ್ರ ಭಾರತ್

  - ত্রংল প্রজন্ম প্রমান রুপ্তর বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার্থ করে বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার নির্দার বিষ্ণার্থ নির্দার বিষ্ণার নির্দার বিষ্ণার নির্দার বিষ্ণার নির্দার বির্দার বিষ্ণার নির্দার বিষ্ণার নির্দার বিষ্ণার নির্দার বিষ্ণার নির্দার বিষ্ণার নির্দার নির

ചെയുത്തു അന് മദ്യായ് നെയ്ല ചെയവും ക്രമ്മും ക്രമ്മും വരുത്തും വരുത്തും നേള് വരുത്തും വരുത്തും നേള് വരുത്തും വരുത്തും പ്രത്യേഷ പ്രവേഷ പ്രത്യ വരുത്തും പ്രത്യ വരുത്തും പ്രത്യ പ്രത

ട. व्यव्याप्त १८ व्याप्त १८ क्षा १८ कार्य १८ व्याप्त १८ कार्य १८ व्याप्त १८ व्यापत १

- (b) vary or revoke, whether prospectively or retrospectively, the conditions of service as respects pension of persons who, having been appointed by the Secretary of State or Secretary of State in Council to a civil service of the Crown in India before the commencement of this Constitution, retired or otherwise ceased to be in service at any time before the commencement of the Constitution (Twentyeighth Amendment) Act, 1972: Provided that in the case of any such person who is holding or has held the office of the Chief Justice or other Judge of the Supreme Court or a High Court, the Comptroller and Auditor-General of India, the Chairman or other member of the Union or a State Public Service Commission or the Chief Election Commissioner, nothing in sub-clause (a) or sub-clause (b) shall be construed as empowering Parliament to vary or revoke, after his appointment to such post, the conditions of his service to his disadvantage except in so far as such conditions of service are applicable to him by reason of his being a person appointed by the Secretary of State or Secretary of State in Council to a civil service of the Crown in India.
- (2) Except to the extent provided for by Parliament by law under this article, nothing in this article shall affect the power of any Legislature or other authority under any other provision of this Constitution to regulate the conditions of service of persons referred to in clause (1).
- (3) Neither the Supreme Court nor any other court shall have jurisdiction in—
- (a) any dispute arising out of any provision of, or any endorsement on, any covenant, agreement or other similar instrument which was entered into or executed by any person referred to in clause (1), or arising out of any letter issued to such person, in relation to his appointment to any civil service of the Crown in India or his continuance in service under the Government of the Dominion of India or a Province thereof;
- (b) any dispute in respect of any right, liability or obligation under article 314 as originally enacted.
- (4) The provisions of this article shall have effect notwithstanding anything in article 314 as originally enacted or in any other provision of this Constitution.]
- 313. Until other provision is made in this behalf under this Constitution, all the laws in force immediately before the commencement of this Constitution and applicable to any public service or any post which continues to exist after the commencement of this Constitution, as an all-India service or as service or post under the Union or a State shall continue in force so far as consistent with the provisions of this Constitution.
- **314.** [Provision for protection of existing officers of certain services.] Rep. by the Constitution (Twenty-eighth Amendment) Act, 1972, s. 3 (w.e.f. 29-8-1972).

- ചെട്ടെ പ്രദ്യേഷ് പ്രവ്യായി പുരുക്കുന്നു പ്രവ്യായി പുരുക്കുന്നു പുര

- (೩) ರಿಂಹರ ಹೆಸ್ ರಾಗ್ಗಳ ಹೆಸ್ತು ಹೆಚ್ಚುಗಳ ಹೆಸ್ತು ಹಿಸುಗಳ ಹೆಸ್ತು ಹೆಸ್ತುಗಳ ಅನ್ನು ಹೆಸ್ತುಗಳ ಅನ್ನು ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸುತ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸುತ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸುತ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸುತ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತುಗಳ ಹೆಸ್ತ
- (%) ळॅम्प्याम मान्यत्र तरक्ष्याम मान्यत्र कार्याम मान्यत्र कार्याम भारत्याम भारत्याम भारत्याम भारत्याम भारत्याम
- आह्रम वास्त्रक्त से सार्थ से स्वर्थ से सार्थ से सार्य से सार्थ स

- ട**ു. നെയ്യാ** ചെട്ട് പ്രദ്യാ ചെയ്യുന്ന എട്ട് പ്രദ്യാ പ്രദ്യായ എല്ലാ പ്രദ്യാ എല്ലാ വര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പരത്ര പരത്ര പരത്ര പരത്ര പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പരത്ര പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ പരത്ര പരത്ര പരത്ര പരത്ര പരത്ര പരത്ര പര്ട്ട എല്ലാ പര്ട്ട എല്ലാ

CHAPTER II.—PUBLIC SERVICE COMMISSIONS

- **315.** (1) Subject to the provisions of this article, there shall be a Public Service Commission for the Union and a Public Service Commission for each State.
  - (2) Two or more States may agree that there shall be one Public Service Commission for that group of States, and if a resolution to that effect is passed by the House or, where there are two Houses, by each House of the Legislature of each of those States, Parliament may by law provide for the appointment of a Joint State Public Service Commission (referred to in this Chapter as Joint Commission) to serve the needs of those States.
  - (3) Any such law as aforesaid may contain such incidental and consequential provisions as may be necessary or desirable for giving effect to the purposes of the law.
  - (4) The Public Service Commission for the Union, if requested so to do by the Governor ¹*** of a State, may, with the approval of the President, agree to serve all or any of the needs of the State.
  - (5) References in this Constitution to the Union Public Service Commission or a State Public Service Commission shall, unless the context otherwise requires, be construed as references to the Commission serving the needs of the Union or, as the case may be, the State as respects the particular matter in question.
- 316. (1) The Chairman and other members of a Public Service Commission shall be appointed, in the case of the Union Commission or a Joint Commission, by the President, and in the case of a State Commission, by the Governor 1*** of the State:

Provided that as nearly as may be one-half of the members of every Public Service Commission shall be persons who at the dates of their respective appointments have held office for at least ten years either under the Government of India or under the Government of a State, and in computing the said period of ten years any period before the commencement of this Constitution during which a person has held office under the Crown in India or under the Government of an Indian State shall be included.

²[(1A) If the office of the Chairman of the Commission becomes vacant or if any such Chairman is by reason of absence or for any other reason unable to perform the duties of his office, those duties shall, until some person appointed under clause (1) to the vacant office has entered on the duties thereof or, as the case may be, until the Chairman has resumed his duties, be performed by such one of the other members of the Commission as the President, in the case of the Union Commission or a Joint Commission, and the Governor of the State in the case of a State Commission, may appoint for the purpose.

¹ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

Ins. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 11.

णीएश्राधा स्थाप क्षेत्र पारिष्ठण - a बर्रह्म

- प्राथम का साम का स्वर्थ के स

- 82र्स प्रस्ति कार्य कारामका शास्त्रक पार्टिक प्रमान होणार प्रमान कार्य कार
- (%) सिसंजिक राजन्य कि सामित के स्वाप्त के सामित सिसंजिक सामित सामित सामित सिसंजिन सिसंजिक सामित सामित सामित सिसंजिक सामित सामित सामित सामित सामित सिसंजिक सिसं
- (8) प्रमाण मा<u>उट</u>ीण प्रेम्मिण प्राम्मिण ए. मे<u>रठ</u> प्रमाण भे<u>रठ</u>मोचए [***] केञ्चरक्षण ट४म्री, क्षेप्र<u>म्म</u>ाण प्रकेष्ठ देंक्षण, क्षे<u>रठ</u>माण माम्याण प्रक्रिक प्राप्त क्षेप्रमाण प्रमाण प्
- രുക്ക് വരുക്ക് വരുക

भभि किस जिस्सण दर्य दें देंसहरे जिप्पोणभ्वत्त हर्य स्थान विष्ण स्थान क्ष्य अण्यामा लाम विष्ण पान्य प्राप्त हर्म जिस्सा जिस्सा

s. "ए४ॐमण छेटा<u>ग्रास</u> क्रूक्र" केंक्र केंक्र केंक्र गोर्नेला टाँक्रांचा होते हैं, लैकारिक क्रिक्षण एक्ष्य एक स्थान क्ष्य हैं। इंड

(2) A member of a Public Service Commission shall hold office for a term of six years from the date on which he enters upon his office or until he attains, in the case of the Union Commission, the age of sixty-five years, and in the case of a State Commission or a Joint Commission, the age of [sixty-two years], whichever is earlier:

Provided that—

- (a) a member of a Public Service Commission may, by writing under his hand addressed, in the case of the Union Commission or a Joint Commission, to the President, and in the case of a State Commission, to the Governor 2*** of the State, resign his office;
- (b) a member of a Public Service Commission may be removed from his office in the manner provided in clause (1) or clause (3) of article 317.
- (3) A person who holds office as a member of a Public Service Commission shall, on the expiration of his term of office, be ineligible for re-appointment to that office.
- 317. (1) Subject to the provisions of clause (3), the Chairman or any other member of a Public Service Commission shall only be removed from his office by order of the President on the ground of misbehaviour after the Supreme Court, on reference being made to it by the President, has, on inquiry held in accordance with the procedure prescribed in that behalf under article 145, reported that the Chairman or such other member, as the case may be, ought on any such ground to be removed.
  - (2) The President, in the case of the Union Commission or a Joint Commission, and the Governor ^{2***} in the case of a State Commission, may suspend from office the Chairman or any other member of the Commission in respect of whom a reference has been made to the Supreme Court under clause (1) until the President has passed orders on receipt of the report of the Supreme Court on such reference.
  - (3) Notwithstanding anything in clause (1), the President may by order remove from office the Chairman or any other member of a Public Service Commission if the Chairman or such other member, as the case may be,—
    - (a) is adjudged an insolvent; or
  - (b) engages during his term of office in any paid employment outside the duties of his office; or
  - (c) is, in the opinion of the President, unfit to continue in office by reason of infirmity of mind or body.

¹ Subs. by the Constitution (Forty-first Amendment) Act, 1976, s. 2, for "sixty years".

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- ोहहर⁸र

- ചെയ്യുന്നു പ്രത്യായിലെ പ്രത്യവേട്ട് പ്രത്യായിലെ പ്രത്യവെട്ട് പ്രത്യായിലെ പ്രത്യായിലെ പ്രത്യവെട്ട് പ്രത്യവെട്
- (a) 5^6 $\overline{5}$ $\overline{B}$ មា 82a $\overline{5}$ $\overline{B}$ ហៃ 82a $\overline{5}$ $\overline{B}$ ហៃ 82a $\overline{5}$ $\overline{B}$ ហេ 82a $\overline{5}$ $\overline{B}$ ហេ 82a $\overline{5}$ $\overline{B}$ $\overline{5}$ $\overline{5}$
- हर दर्श्ट मध्यम णिल्लम ने प्रिया कि प्राप्त क्रिया मन एदर्श्क भागश्रामिष्ठ लिल्लेस मन्ने प्राप्त (%) हिस्स क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया मन प्राप्ति क्रिया क्रिया

- रमर जस्जन्द्रीय पारुर पार्ये मार्ये मार्ये मार्ये भाग कि मार्थ पार्ये पार्ये पार्ये पार्ये पार्ये पार्ये पार्ये

- असाम त्याप्त क्रिया प्राप्त क्रिया त्राप्त त्राप्त क्रिय त्राप्त क्रिया त्राप्त क्रिय त्राप्
- (%) विदुर (९) त्र यस यस देश्वरभण्ण, गा<u>त्रदी</u>ण लेभगील व्यस्तिल यसणि लगेगाओं ए४<u>ग्र</u>भण सन्तर्भ (%)
  - णाभुरभगः; (ग्रहरेंद्र भर्मीष्ठ न्द्ररा) विष्ठभोगा दर्भ विषदर्भ राज्ञा प्रभाव प्रभाव विष्ठभाव विष्ठभाव विष्ठभाव

ടെ. "एसऋका कुट्रण्यस्ट्रण अष्टर्यता। നുവുന്നു വുവുന്നു വുവുന്നുന

- (4) If the Chairman or any other member of a Public Service Commission is or becomes in any way concerned or interested in any contract or agreement made by or on behalf of the Government of India or the Government of a State or participates in any way in the profit thereof or in any benefit or emolument arising therefrom otherwise than as a member and in common with the other members of an incorporated company, he shall, for the purposes of clause (1), be deemed to be guilty of misbehaviour.
- 318. In the case of the Union Commission or a Joint Commission, the President and, in the case of a State Commission, the Governor 1*** of the State may by regulations—
  - (a) determine the number of members of the Commission and their conditions of service; and
  - (b) make provision with respect to the number of members of the staff of the Commission and their conditions of service:

Provided that the conditions of service of a member of a Public Service Commission shall not be varied to his disadvantage after his appointment.

319. On ceasing to hold office—

- (a) the Chairman of the Union Public Service Commission shall be ineligible for further employment either under the Government of India or under the Government of a State;
- (b) the Chairman of a State Public Service Commission shall be eligible for appointment as the Chairman or any other member of the Union Public Service Commission or as the Chairman of any other State Public Service Commission, but not for any other employment either under the Government of India or under the Government of a State;
- (c) a member other than the Chairman of the Union Public Service Commission shall be eligible for appointment as the Chairman of the Union Public Service Commission, or as the Chairman of a State Public Service Commission, but not for any other employment either under the Government of India or under the Government of a State;
- (d) a member other than the Chairman of a State Public Service Commission shall be eligible for appointment as the Chairman or any other member of the Union Public Service Commission or as the Chairman of that or any other State Public Service Commission, but not for any other employment either under the Government of India or under the Government of a State.
- **320.** (1) It shall be the duty of the Union and the State Public Service Commissions to conduct examinations for appointments to the services of the Union and the services of the State respectively.
  - (2) It shall also be the duty of the Union Public Service Commission, if requested by any two or more States so to do, to assist those States in framing and operating schemes of joint recruitment for any services for which candidates possessing special qualifications are required.

¹ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- (8) माञ्चरामा उत्तर स्टार्ट (१) हे देश्वरीय स्टार्शिय स्टार्थ स्टार्शिय स्टार्शिय स्टार्शिय स्टार्शिय स्टार्शिय स्टार्शिय स्
- രണ്ടെ ചെല്ലായുന്നു പ്രക്ഷേ പ്
  - шо अध्याद्ध आधार आधार प्राप्त होता है जिस्से प्राप्त होता है जिस के अध्याद के प्राप्त के प्राप्त के प्राप्त के

शिक्रम हामा क्राप्त क्र क्राप्त क्राप्त क्राप्त क्राप्त क्राप्त क्र

- - ीणजम्म छठि ण<u>भक्</u>षभण हर्द्य गामक्ष्यिभण भन्नहि हुँ विस्ताहिल गामक्ष्यभण पा<u>ठिह</u>णा गिमकेल (ष्र) ;
  - ખાજીભી માઇ આ પ્રાપ્ત માં આ મું છે. આ પ્રાપ્ત પ્રાપ્ત
- លន្ន Σ ម៌ យក្កអា ឃាន្ទ្រ ឃាន្ទ្រ ឃាន្ទ្រ ឃាន្ទ្រ ឃាន្ទ្រ ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រ ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃា ឃាន្ទ្រឃាយ ឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាយ ឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាយ ឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាយ ឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាយ ឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្ទាស្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្ទាស្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្រឃាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្ទិស្ទ្ឋឃាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្រសាន្ទ្រឃាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្រសាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្ទាស្ទ្ឋឃាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្ធសាន្ទ្រសាន្ទ្ធសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្ធសាន្ទ្រសាន្ទ្ឋសាន្ទ្រសាន្ទ្រសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្រសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ត្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ធសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ធសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទសាន្ទ្ឋសាន្ទ្ឋសាន្ទសាន្ទសសាន្ទសាន្ទសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្ទសសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្ទសសាន្ត្ឋសាន្តសាន្ត្ឋសាន្ត្រសាន្ត្ធសាន្តសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្តសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្ត្រសាន្ត្ឋសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្តសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្ឋសាន្ត្ឋសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្តិសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្តសាន្ត្តសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្រសាន្ត្តសាន្ត្រសាន្ត្តសាន្ត្តស
  - ത്രാലെയുന്ന വുട്ടു നേറ്റ് ദേശ്യാന ക്രിക്കുന്ന ക്രാവര് വുട്ടുന്നു പ്രത്യാന ക്രാവര് വുട്ടുന്നു പ്രത്യാന ക്രാവര് നില്ലെ പ്രത്യാന് ക്രാവര് നില്ലെ പ്രത്യാന് എന്നു പ്രത്യാന് പ്രത്യ

ട. "ए<u>ফ</u>क्ताल मुड्रास्ट क्ष्रण्य प्रमुख्यात हैं कुल्या प्रमुख्यात हैं कुल्या एक्स्प्रण्य एक्स्

- (3) The Union Public Service Commission or the State Public Service Commission, as the case may be, shall be consulted—
- (a) on all matters relating to methods of recruitment to civil services and for civil posts;
- (b) on the principles to be followed in making appointments to civil services and posts and in making promotions and transfers from one service to another and on the suitability of candidates for such appointments, promotions or transfers;
- (c) on all disciplinary matters affecting a person serving under the Government of India or the Government of a State in a civil capacity, including memorials or petitions relating to such matters;
- (d) on any claim by or in respect of a person who is serving or has served under the Government of India or the Government of a State or under the Crown in India or under the Government of an Indian State, in a civil capacity, that any costs incurred by him in defending legal proceedings instituted against him in respect of acts done or purporting to be done in the execution of his duty should be paid out of the Consolidated Fund of India, or, as the case may be, out of the Consolidated Fund of the State;
- (e) on any claim for the award of a pension in respect of injuries sustained by a person while serving under the Government of India or the Government of a State or under the Crown in India or under the Government of an Indian State, in a civil capacity, and any question as to the amount of any such award, and it shall be the duty of a Public Service Commission to advise on any matter so referred to them and on any other matter which the President, or, as the case may be, the Governor 1*** of the State, may refer to them: Provided that the President as respects the all-India services and also as respects other services and posts in connection with the affairs of the Union, and the Governor 2***, as respects other services and posts in connection with the affairs of a State, may make regulations specifying the matters in which either generally, or in any particular class of case or in any particular circumstances, it shall not be necessary for a Public Service Commission to be consulted.
- (4) Nothing in clause (3) shall require a Public Service Commission to be consulted as respects the manner in which any provision referred to in clause (4) of article 16 may be made or as respects the manner in which effect may be given to the provisions of article 335.
- (5) All regulations made under the proviso to clause (3) by the President or the Governor ***
  of a State shall be laid for not less than fourteen days before each House of Parliament or
  the House or each House of the Legislature of the State, as the case may be, as soon as
  possible after they are made, and shall be subject to such modifications, whether by way
  of repeal or amendment, as both Houses of Parliament or the House or both Houses of the
  Legislature of the State may make during the session in which they are so laid.

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

The words "or Rajpramukh, as the case may be" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

- ്ക് നുള്ള പ്രാവ് തുട്ടു ക്രൂന്ന വുള്ള പ്രവ്യായ വുള്ള പ്രവ്യായ പുള്ള പ്രവ്യായ പുള്ള പുള്ള
- ियहण्ये में भाषाधारम $\frac{\partial W}{\partial x}$ मध्ये प्रत्ये प्र
- ठळ उचा गणणां के अध्या स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्रीम स्त्री उच्च स्त्रीण स्त्री पणां स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीण स्त्रीच स्त्रीण स्त्रीच स्त्री
- আক্তেম্য ৫১৯৫৫ ছেই মা আন্তর্ভার দেশ্রের চালক্ষিমত হেইছা আক্তেমতা দেশ্রের আক্তেমতা আক্তিমতা দেশ্রের আক্তেমতা আক্তেমতা দেশ্রের চালক্ষের চালক্যের চালক্ষের চা
- चिर्भित हर्म गिण्डस्था गायुद्धमा मायुद्धमा भाग्यस्था हर्म गायुद्धमा मायुद्धमा हर्म मायुद्धमा हर्म हर्म गायुद्धमा मायुद्धमा म
- स्वारित उपात अधियात के स्वारित के स्वारित
- हात समस्य प्रमाण स्थाप होटास है। 2° हार्य होटास होटास होटास है। 2° हार्य होटास है। 2° हार्य होटास होटास है। 2° हार्य है। 2° हार्य होटास है। 2° हार्य होटास है। 2° हार्य है। 2° हे। 2° हार्य है। 2° हे। 2° हे।
- (๑) មិល<u>ភេមា</u>ឃាសថែ ២५<u>ភេមា មិខភ</u> ឃាតាម ខែខភ្ជាក់។ [***] ए <u>ឃាខ</u>ិខ (৯) ៧ ស្វឹនគុត ែតិមថែ ហាម<u>លេ</u>ម ខេត្ត ប្រមាន សមាន សមាន សមាន ប្រជាពល ប្រការ ប្រជាពល បាចិត ប្រជាពល បាច្រេច ប្រជាពល បា

ട. "एसॐसण सेटा<u>सस्य केड्र प्रेड्र</u>णीय द्यानाहार, जुरावृद्ध (ऋस.सटार टामअ.सम्प्र) क्रान्य हार ए.स. १३६६ व्या टानाहार १८ सम्बद्ध कार्य कार्य कार्य कार्य हार स्थाप कार्य कार्य

ടെ. "एस<u>ञ्च</u>ण केट<u>गाल</u> इड़ व्यक्तेष्ठ सञ्जा ठाइए " त्रेन्नेंट्या टाँचेन्याहर, त्रेन्निड (अकल्सलून നാണ്) व्याप्यस, ९६९६

- 321. An Act made by Parliament or, as the case may be, the Legislature of a State may provide for the exercise of additional functions by the Union Public Service Commission or the State Public Service Commission as respects the services of the Union or the State and also as respects the services of any local authority or other body corporate constituted by law or of any public institution.
- 322. The expenses of the Union or a State Public Service Commission, including any salaries, allowances and pensions payable to or in respect of the members or staff of the Commission, shall be charged on the Consolidated Fund of India or, as the case may be, the Consolidated Fund of the State.
- 323. (1) It shall be the duty of the Union Commission to present annually to the President a report as to the work done by the Commission and on receipt of such report the President shall cause a copy thereof together with a memorandum explaining, as respects the cases, if any, where the advice of the Commission was not accepted, the reasons for such non-acceptance to be laid before each House of Parliament.
  - (2) It shall be the duty of a State Commission to present annually to the Governor ^{1***} of the State a report as to the work done by the Commission, and it shall be the duty of a Joint Commission to present annually to the Governor ^{1***} of each of the States the needs of which are served by the Joint Commission a report as to the work done by the Commission in relation to that State, and in either case the Governor ^{2***}, shall, on receipt of such report, cause a copy thereof together with a memorandum explaining, as respects the cases, if any, where the advice of the Commission was not accepted, the reasons for such non-acceptance to be laid before the Legislature of the State.

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

The words "or Rajpramukh, as the case may be" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

- ४७५ परिसर्प परिवर्ण क्रिकेट जिल्लाहरू जिल्लाहरू जिल्लाहरू जिल्लाहरू जिल्लाहरू जिल्लाहरू जिल्लाहरू जिल्लाहरू ज

വുടെ വേഴുത്തും നുട്ടു ക്രാന് മുത്തു ക്രാന് വുട്ടും വുട്ടും വുട്ടും വുട്ടും വുട്ടും വുട്ടും വുട്ടും വുട്ടും വുടും വുടു

- 3.2. गाउडाण ठेक्यां प्राप्त कार्य कार कार्य कार कार्य कार कार्य कार कार्य का
- . **32%** ചെട്ടു പെട്ടു ചെട്ടു പെട്ടു ചെട്ടു പെട്ടു പെട്ടു

ട. "एसऋमण क्षेट<u>णास</u>क्रूक" केळ्ठ प्रेकॅलांचा, लैडांबेख (अक्षरलूड നാमक्रोचणा) पण्चप्स, ९ङ्क खा നായന ഒഴ पस्लाच നാ<u>क</u>रूवर दौरोच्याक्रीहा।

ടെ. നെയ്യെ സംജ്യപ്പെ പ്രോഷ്ട്ര അയ്യ ചെയ്യുന്ന് വുമുവുന്ന് വുമുവുന്നു വുക്കുന്നു കരുന്നു കരുന്നു കരുന്നു കരുന്നു കരുന്നു വുക്കുന്നു കരുന്നു പ്രവേശ വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക്കുന്നു വുക

¹[PART XIVA

TRIBUNALS

- **323A.** (1) Parliament may, by law, provide for the adjudication or trial by administrative tribunals of disputes and complaints with respect to recruitment and conditions of service of persons appointed to public services and posts in connection with the affairs of the Union or of any State or of any local or other authority within the territory of India or under the control of the Government of India or of any corporation owned or controlled by the Government.
  - (2) A law made under clause (1) may—
  - (a) provide for the establishment of an administrative tribunal for the Union and a separate administrative tribunal for each State or for two or more States;
  - (b) specify the jurisdiction, powers (including the power to punish for contempt) and authority which may be exercised by each of the said tribunals;
  - (c) provide for the procedure (including provisions as to limitation and rules of evidence) to be followed by the said tribunals;
  - (d) exclude the jurisdiction of all courts, except the jurisdiction of the Supreme Court under article 136, with respect to the disputes or complaints referred to in clause (1);
  - (e) provide for the transfer to each such administrative tribunal of any cases pending before any court or other authority immediately before the establishment of such tribunal as would have been within the jurisdiction of such tribunal if the causes of action on which such suits or proceedings are based had arisen after such establishment;
  - (f) repeal or amend any order made by the President under clause (3) of article 371D;
  - (g) contain such supplemental, incidental and consequential provisions (including provisions as to fees) as Parliament may deem necessary for the effective functioning of, and for the speedy disposal of cases by, and the enforcement of the orders of, such tribunals.
  - (3) The provisions of this article shall have effect notwithstanding anything in any other provision of this Constitution or in any other law for the time being in force.
- **323B.** (1) The appropriate Legislature may, by law, provide for the adjudication or trial by tribunals of any disputes, complaints, or offences with respect to all or any of the matters specified in clause (2) with respect to which such Legislature has power to make laws.
  - (2) The matters referred to in clause (1) are the following, namely:—
    - (a) levy, assessment, collection and enforcement of any tax;
    - (b) foreign exchange, import and export across customs frontiers;

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 46 (w.e.f. 3-1-1977).

ध्य ३२ - अभिराह²

<u>ಶಕ್ರಶಿಶಭ್ಯವಲ್ಲ</u>

- - जह्य अद्यंग हम॰ तर्म मा (२) ५<u>५ ज्</u>या (३)
  - មោស្រា ការស្នេក បាសន្និន្ត បាសនាង អាយា ស្រា បាសនាង មានស្រា បាសនាង មានស្រា បាសនាង មានស្នា មានស្នា បាសនាង មានស្នា បាសនាង មានស្នា បាសនាង មានស្នា បាសនាង មានស្វា បាសនាង មានសាង មានស្វា បាសនាង មានស្វា បាសនាង មានសាង មានស្វា បាសនាង មានស្វា បាសង្ស បាសង្សា បាសនាង មានស្វា បាសនាង មានស្វា បាសនាង មានស្វា បាសនាង មានស្វា បាសនាង មានស្វា បាស្សា បាសង្សា បាស្សា បាស្សា បាសនាង មានស្ស

  - ष्टि 32 एक सिक्स आड्रिक व्याप्त आक्ष्यक व्याप्त आक्ष्यक व्याप्त सिक्स है। 25 कि सिक्स विकास है सिक्स सिक्स
  - ത്രോഷന ശ്രദ്യേത ചെയ്യാട്ട വേള്ള പ്രത്യേത പ്രത്യേത പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ്യ പ്രത്യവയ്
    - (D) प्रत्याप्त १९९९ मा स्वाप्त स्वरंक में अरुम प्राप्त क्राप्त कार्या क्रिक स्वरंक मा क्रिक स्वरंक मा क्रिक स्वरंक मा क्रिक संवर्ध है।
  - ១៤៤៣ ១៩៤៤ មួយ ១៩៤៤ ក្រុម ១៩៤៤ ក្រិស ១៩៤២ ក្រុម ១៩៤២ ក្រុម ១៩៤៤ ក្រុម ១៩៤៤ ក្រុម ១៩៤២ ក្រុម ១៤២ ក្រុម ១៩៤២ ក្រុម ១៩៤២ ក្រិស ក្រុម ១២២ ក្រុម ១៩២ ក្រុម ១៩២ ក្រុម ១៩២២ ក្រុម ១៩២២ ក្រុម ១៩២២
  - सक्र सम्म ह्या छदक्र राभग्रभ्य गण्डूक मब्दम जा<u>भव्य</u>भ्य ह्यानिशाल व्यक्त हाजालक छित्र (ब्रह्म) (ब्रह्म) स्वर्थ ह्य
- एअअअस प्रमण्डिया प्रश्निक प्रमण्डिया है। अस्तर्भ प्रमण्डिया प्रम
  - िश्र होडाया प्रायय किल्ला त्रिस्त होडाया स्वर्ध (१) प्र δ हा किल्ला स्वर्ध (३) किल्ला स्वर्ध (३)
    - (Ш) प्रेटएं द⁸ठ, प्र³माण्यम प्रास्ट्रा प्रयहण्डा ,
  - ിയവഴരവയെ ലവ്റ്റ് ചെയ്ക്ക് ക്രിക്ക് പ്രത്യക്ക് ക്രിക്ക് ക്രിക് ക്രിക്ക് ക്രിക് ക്രിക്ക് ക്രെക്ക് ക്രിക്ക് ക്രിക്ക് ക്രിക്ക് ക്രെക്ക് ക്രിക്ക് ക്രെക്ക് ക്രെക്ക് ക്രെക്ക് ക്രെക്ക് ക്രെ

ട. റൂമുട്ട നില്ലെ വേട്ടി നില്ലെ ഉട്ടെ വിവരം ക്രാം വിവരം പ്രവര്ശ് പ്രവര്ശ്

- (c) industrial and labour disputes;
- (d) land reforms by way of acquisition by the State of any estate as defined in article 31A or of any rights therein or the extinguishment or modification of any such rights or by way of ceiling on agricultural land or in any other way;
  - (e) ceiling on urban property;
- (f) elections to either House of Parliament or the House or either House of the Legislature of a State, but excluding the matters referred to in article 329 and article 329A;
- (g) production, procurement, supply and distribution of food-stuffs (including edible oilseeds and oils) and such other goods as the President may, by public notification, declare to be essential goods for the purpose of this article and control of prices of such goods;
- $^{1}[(h)]$ rent, its regulation and control and tenancy issues including the right, title and interest of landlords and tenants;]
- $^{2}[(i)]$ offences against laws with respect to any of the matters specified in subclauses (a) to $^{3}[(h)]$ and fees in respect of any of those matters;
- $^{2}[(j)]$ any matter incidental to any of the matters specified in sub-clauses (a) to $^{4}[(i)]$.
- (3) A law made under clause (1) may—
  - (a) provide for the establishment of a hierarchy of tribunals;
- (b) specify the jurisdiction, powers (including the power to punish for contempt) and authority which may be exercised by each of the said tribunals;
- (c) provide for the procedure (including provisions as to limitation and rules of evidence) to be followed by the said tribunals;
- (d) exclude the jurisdiction of all courts, except the jurisdiction of the Supreme Court under article 136, with respect to all or any of the matters falling within the jurisdiction of the said tribunals;
- (e) provide for the transfer to each such tribunal of any cases pending before any court or any other authority immediately before the establishment of such tribunal as would have been within the jurisdiction of such tribunal if the causes of action on which such suits or proceedings are based had arisen after such establishment;

Ins. by the Constitution (Seventy-fifth Amendment) Act, 1993, s. 2 (w.e.f. 15-5-1994).

Sub-clauses (h) and (i) re-lettered as sub-clauses (i) and (j) by s. 2, ibid. (w.e.f. 15-5-1994).

³ Subs. by s. 2, *ibid.*, for "(*g*)" (w.e.f. 15-5-1994).

⁴ Subs. by s. 2, *ibid.*, for "(*h*)" (w.e.f. 15-5-1994).

- (୨) ଠାଇେଦ୍ୱାର ଫଳଠା ଦ-ଦେ, ଖନ୍ଦାର ଅନ୍ୟର ଧଂନ୍ୟର (୧)
- अक्र ताब्र क्षा कर के साथ है से स्वर्थ के साथ है से साथ है से साथ है से साथ है साथ है
  - $\mathbf{x}$ $\mathbf{x}$
- $\Box$ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଅଧିଟ ଆଜ୍ୟ ହେନି ଆହ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଆହେନ୍ତ ଆକ୍ଷର ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ହେନି ଓ ଆ ୧୬.৯ ୮ ଆହେନ୍ତ ଅଧିକ ଜଣ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ
- യാക്ക് സ്റ്റ് പ്രാന്ദ്ര പ്രാന്ദ്ര പ്രാസ് നിയുന്ന നിയുന്ന നിയുന്നു വരുക്ക് നിയുന്നു വരുക്ക് നിയുന്നു വരുക്ക് പര്യക്ക് പരുക്ക് പരുക് പരുക്ക് പരുക്ക്
- ग्रञ्जदक्रि ४ म॰ ७ हर्यम १ण (२) ४⁶५ प्रा
  - रीएणार्ट्र गारार्क् श्रद्धक ४५४ ब्रामीठ माग्र मर्द्रम ८,५५४ (व्य)
- भाठल्ल) णाठाखणठा, णारू गिष्वसीष्ठ दृश्यत हुन्नु हुन्य हुन्
- ੀਆਨਹਮਾਸ਼ਨੀ) ਸਾਹਿਜਨੀਹ ਆਨਹਜ਼ਨ ਜਦਾੜ ਨੂੰ ਲੰਗਾਹਨ ਦੇ ਲੱਗਾਹਨ ਦੇ ਲੱਗਾਹਨ
- आधार प्रसात कालका अन्यत्य कालक स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वति स्वत्तात्र स्वत्तात्र स्वति स्वति

s. നീമ്മിയ് (जूमहुक्किस्चोलुक നഘक्सभण्या (प्राचिक्सभार क्रायुन्त प्राचिक्सभूत क्रायुन्त प्राचिक्सभूत क्रायुन्त

[ൂ]ർ ടൂർ ന് ന് വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വ

ജ. നൂമുട്ട വെണ്ടാ വുണ്ടാക്കുന്ന വെണ്ടുട്ട നി വുണ്ടു വുണ്ടായ വുണ്ടു വുണ്ടായ വു

- (f) contain such supplemental, incidental and consequential provisions (including provisions as to fees) as the appropriate Legislature may deem necessary for the effective functioning of, and for the speedy disposal of cases by, and the enforcement of the orders of, such tribunals.
- (4) The provisions of this article shall have effect notwithstanding anything in any other provision of this Constitution or in any other law for the time being in force.

Explanation.—In this article, "appropriate Legislature", in relation to any matter, means Parliament or, as the case may be, a State Legislature competent to make laws with respect to such matter in accordance with the provisions of Part XI.]

PART XV

ELECTIONS

- **324.** (1) The superintendence, direction and control of the preparation of the electoral rolls for, and the conduct of, all elections to Parliament and to the Legislature of every State and of elections to the offices of President and Vice-President held under this Constitution ^{1***} shall be vested in a Commission (referred to in this Constitution as the Election Commission).
  - (2) The Election Commission shall consist of the Chief Election Commissioner and such number of other Election Commissioners, if any, as the President may from time to time fix and the appointment of the Chief Election Commissioner and other Election Commissioners shall, subject to the provisions of any law made in that behalf by Parliament, be made by the President.
  - (3) When any other Election Commissioner is so appointed the Chief Election Commissioner shall act as the Chairman of the Election Commission.
  - (4) Before each general election to the House of the People and to the Legislative Assembly of each State, and before the first general election and thereafter before each biennial election to the Legislative Council of each State having such Council, the President may also appoint after consultation with the Election Commission such Regional Commissioners as he may consider necessary to assist the Election Commission in the performance of the functions conferred on the Commission by clause (1).
  - (5) Subject to the provisions of any law made by Parliament, the conditions of service and tenure of office of the Election Commissioners and the Regional Commissioners shall be such as the President may by rule determine:

The words "including the appointment of election tribunals for the decision of doubts and disputes arising out of or in connection with elections to Parliament and to the Legislatures of States" omitted by the Constitution (Nineteenth Amendment) Act, 1966, s. 2.

- (8) റീടിൽ ധനിസ് ധൽ മ്പില്ടനിയ ए४ॐഈ महम प्रमुख उपाय प्रेस्टामा है उन्न स्वाधित के उन्न स्वाधित के उन्न स्वाधित कराने स्वाधित स्वा

भारेक्ट इं

ह्यो आ

- चार के ज्रह्मा श्री के ज्रह्मा श्री के ज्रह्मा श्री के ज्रह्मा आप्रका आप्रका आप्रका अध्या अधिक स्थान स्थान श्री अधिक स्थान स्थान
  - (%) मांजिय प्राचित स्वाचित्र क्षा के कार्य क्षा हिन्दी में स्वाचित्र क्षा का कार्य क्षा हिन्दी स्वाचित्र क्षा स्वाचित्र क्षा हिन्दी स्वाचित्र क्षा कार्य के उत्तर स्वाचित्र क्षा कार्य कार कार्य कार
  - രെ വരു വെട്ടു പ്രത്യാന് പ്രത്യാന്

  - (๑) റീറുളെ റൗന്ദ്യന്ന് ന്മായ്യൻ കുറ്റ് സൂര്യ, കിരുപ്പെയ്യുന്ന് എന്നെ അഴി കുടന്ന എന്നു വരുവേരുന്നു. വരുപ്പെയ്യുന്നു പ്രവേശന്ത്യൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന് പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ പ്രവേശന്ത്രൻ

Provided that the Chief Election Commissioner shall not be removed from his office except in like manner and on the like grounds as a Judge of the Supreme Court and the conditions of service of the Chief Election Commissioner shall not be varied to his disadvantage after his appointment:

Provided further that any other Election Commissioner or a Regional Commissioner shall not be removed from office except on the recommendation of the Chief Election Commissioner.

- (6) The President, or the Governor ¹*** of a State, shall, when so requested by the Election Commission, make available to the Election Commission or to a Regional Commissioner such staff as may be necessary for the discharge of the functions conferred on the Election Commission by clause (1).
- 325. There shall be one general electoral roll for every territorial constituency for election to either House of Parliament or to the House or either House of the Legislature of a State and no person shall be ineligible for inclusion in any such roll or claim to be included in any special electoral roll for any such constituency on grounds only of religion, race, caste, sex or any of them.
- 326. The elections to the House of the People and to the Legislative Assembly of every State shall be on the basis of adult suffrage; that is to say, every person who is a citizen of India and who is not less than ²[eighteen years] of age on such date as may be fixed in that behalf by or under any law made by the appropriate Legislature and is not otherwise disqualified under this Constitution or any law made by the appropriate Legislature on the ground of non-residence, unsoundness of mind, crime or corrupt or illegal practice, shall be entitled to be registered as a voter at any such election.
- 327. Subject to the provisions of this Constitution, Parliament may from time to time by law make provision with respect to all matters relating to, or in connection with, elections to either House of Parliament or to the House or either House of the Legislature of a State including the preparation of electoral rolls, the delimitation of constituencies and all other matters necessary for securing the due constitution of such House or Houses.
- 328. Subject to the provisions of this Constitution and in so far as provision in that behalf is not made by Parliament, the Legislature of a State may from time to time by law make provision with respect to all matters relating to, or in connection with, the elections to the House or either House of the Legislature of the State including the preparation of electoral rolls and all other matters necessary for securing the due constitution of such House or Houses.

The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by the Constitution (Sixty-first Amendment) Act, 1988, s. 2, for "twenty-one years".

ചൈ SS រាធាអាច,ខា អាត្របាយ បានឧក្សា ឃេតុខេត្ត នេះ កាស្ត្រ កាននេះ កាស្ត្រ កាស្

ਸਤਜ਼ ਨਿਜ਼ਹਾ (हर्ह्स हर्डा हर्डा किर्मा प्रभाग प्रश्निक्ष हर्द्ध किर्मा प्रभाग प्रभाग प्रभाग प्रभाग प्रभाग किर्मा प्रभाग प्रभाग प्रभाग किर्मा किर्म

- र्डे के स्वाम विष्य के स्वाम विष्य हैं के स्वाम क्ष्याम प्रमाम क्ष्याम क्ष्
- \$2.2 उच्च अरेड हम्हा अपार्ट हम्हा स्वाचित्र हम्हा हम्हा
- भाष्ट्रमाध्य प्रस्ते प्रस्त होता हुन होता हुन होता हुन होता स्वाधिकाराम् स्वाधिकाराम् स्वाधिकाराम् स्वाधिकाराम स्वाधिकार स्वाधिकार स्वाधिकार स्वाधिकाराम स्वाधिकार स्वाधिकाराम स्वाधिकार

- **329.** ¹[Notwithstanding anything in this Constitution ^{2***}—]
  - (a) the validity of any law relating to the delimitation of constituencies or the allotment of seats to such constituencies, made or purporting to be made under article 327 or article 328, shall not be called in question in any court;
  - (b) no election to either House of Parliament or to the House or either House of the Legislature of a State shall be called in question except by an election petition presented to such authority and in such manner as may be provided for by or under any law made by the appropriate Legislature.
- ³**329A.** [Special provision as to elections to Parliament in the case of Prime Minister and Speaker.] Rep. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 36 (w.e.f. 20-6-1979).

PART XVI

SPECIAL PROVISIONS RELATING TO CERTAIN CLASSES

- **330.** (1) Seats shall be reserved in the House of the People for
  - (a) the Scheduled Castes;
  - ⁴[(*b*) the Scheduled Tribes except the Scheduled Tribes in the autonomous districts of Assam; and]
    - (c) the Scheduled Tribes in the autonomous districts of Assam.
  - (2) The number of seats reserved in any State ⁵[or Union territory] for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes under clause (1) shall bear, as nearly as may be, the same proportion to the total number of seats allotted to that State ⁵[or Union territory] in the House of the People as the population of the Scheduled Castes in the State ⁵[or Union territory] or of the Scheduled Tribes in the State ⁵[or Union territory] or part of the State ⁵[or Union territory, as the case may be, in respect of which seats are so reserved, bears to the total population of the State ⁵[or Union territory].
  - ⁶[(3) Notwithstanding anything contained in clause (2), the number of seats reserved in the House of the People for the Scheduled Tribes in the autonomous districts of Assam shall bear to the total number of seats allotted to that State a proportion not less than the population of the Scheduled Tribes in the said autonomous districts bears to the total population of the State.]

⁷[Explanation—In this article and in article 332, the expression "population" means the population as ascertained at the last preceding census of which the relevant figures have been published:

¹ Subs. by the Constitution (Thirty-ninth Amendment) Act, 1975, s. 3, for certain words.

The words, figures and letters "but subject to the provisions of article 329A" omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 35 (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Thirty-ninth Amendment) Act, 1975, s. 4.

⁴ Subs. by the Constitution (Fifty-first Amendment) Act, 1984, s. 2, for sub-clause (b) (w.e.f. 16-6-1986).

⁵ Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

⁶ Ins. by the Constitution (Thirty-first Amendment) Act, 1973, s. 3.

⁷ Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 47 (w.e.f. 3-1-1977).

- വുമുള്ള നേല് അടുത്തു തല്ലെ മുടുക വലയായുന്നു വേണ്ട് വെണ്ട് വേണ്ട് വേണ്ട് വേണ്ട് വേണ്ട് വെണ്ട് വേണ്ട് വെണ്ട് വെണ്
- मर्झर ग्रामण्डस्टर्स आणाजन्सीम आक्षामा<u>गर</u>क ण्यामम कर्षाणीम मद<u>्ध</u>ार रह्णा .**ष्ट** १८

നീമ്യ (SS നൂര നൗന്നും നായ കാല് നായ കുടെ നി നായായ കൂടെ ए (SO-ഉ-ജ് ചെയ്യ്) വ്യൂപ് വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര വിഷ്ട്ര

२२ अभिर्मा सन्नर्य प्राप्त हिंदी के अप्राप्त प्राप्त के अप्राप्त के अप्राप्त के अप्राप्त के अप्राप्त के अप्राप्त के अप्रा

. ८४ मा उद्धान से एक सिर्म ता साथ ता कार से स्वरंग का अपने का अपने में स्वरंग ता अपने का अपने में अपने अपने अप

- राज्यामक उद्यार्थ भील प्यमहीजीलक प्राचित्राम हर्द्रम हरिल पार्व्ड (२)
- (M) വുടുപ്പെ മുവുകവുന്നു.
- [(0) ന്റെലൻ സംഘടന ജ്യാൻ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം വരുന്നു വരുന്നു. വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്
  - (ट) प्रेलिमार्ग प्रकेश हे स्वाधिक भागक होता है जन्म का अर्थ का अर्थ का अर्थ का अर्थ का अर्थ के स्वाधिक स्वाधिक
- व्याख्य स्ट्रियाण दूवय स्वाणा स्वाण स्वाण
- [(%) $\underline{\mathbf{m}}$ $\underline{\mathbf{m}}$

്യെട്ടു പ്രാഷ്ട്ര ക്യൂപ്പ് പുരുപ്പ് പുരുപ്പ് എട്ടു പുരുപ്പു പുരുപ് പുരുപ്പു പുരുപ്യവു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്പു പുരുപ്വു പുരുപ്വു പുരുപ്വു പുരുപ്വു പുരുപ

Provided that the reference in this *Explanation* to the last preceding census of which the relevant figures have been published shall, until the relevant figures for the first census taken after the year 1[2026] have been published, be construed as a reference to the 2[2001] census.]

- 331. Notwithstanding anything in article 81, the President may, if he is of opinion that the Anglo-Indian community is not adequately represented in the House of the People, nominate not more than two members of that community to the House of the People.
- 332. (1) Seats shall be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes, 3[except the Scheduled Tribes in the autonomous districts of Assam], in the Legislative Assembly of every State 4***.
  - (2) Seats shall be reserved also for the autonomous districts in the Legislative Assembly of the State of Assam.
  - (3) The number of seats reserved for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes in the Legislative Assembly of any State under clause (1) shall bear, as nearly as may be, the same proportion to the total number of seats in the Assembly as the population of the Scheduled Castes in the State or of the Scheduled Tribes in the State or part of the State, as the case may be, in respect of which seats are so reserved, bears to the total population of the State.
  - ⁵[(3A) Notwithstanding anything contained in clause (3), until the taking effect, under article 170, of the readjustment, on the basis of the first census after the year 6[2026], of the number of seats in the Legislative Assemblies of the States of Arunachal Pradesh, Meghalaya, Mizoram and Nagaland, the seats which shall be reserved for the Scheduled Tribes in the Legislative Assembly of any such State shall be,—
  - (a) if all the seats in the Legislative Assembly of such State in existence on the date of coming into force of the Constitution (Fifty-seventh Amendment) Act, 1987 (hereafter in this clause referred to as the existing Assembly) are held by members of the Scheduled Tribes, all the seats except one;
  - (b) in any other case, such number of seats as bears to the total number of seats, a proportion not less than the number (as on the said date) of members belonging to the Scheduled Tribes in the existing Assembly bears to the total number of seats in the existing Assembly.]

Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 6, for "2000" and "1971" respectively.

² Subs. by the Constitution (Eighty-seventh Amendment) Act, 2003, s. 5, for "1991".

³ Subs. by the Constitution (Fifty-first Amendment) Act, 1984, s. 3, for certain words (w.e.f. 16-6-1986).

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

Ins. by the Constitution (Fifty-seventh Amendment) Act, 1987, s. 2 (w.e.f. 21-9-1987).

⁶ Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 7, for "2000".

- ಶ್ರಹ್ತಗಳ ಪಾರುತ್ತಿತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿಸ ಪ್ರಸ್ತಿಸುವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಸ್ತಿಸುವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಸ್ತಿಸುವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಸ್ತಿಸುವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಭಾತ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರವಿಸ್ತವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಭಾತ್ರವ ಪ್ರಸ್ತವ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವವ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವಾದ
  - ॥ गुज्यमद उरुवाईर प्राप्तिक हरिए अर्घेड गिज्र<u>र</u>िक मुठ्ये माम्या प्राप्तिक प्रमानिक एक एक एक एक एक एक एक (३)
  - m_2 ಶುուর m_3 তের স্থানার সংস্কৃতির স্থানার সংস্কৃতির স্থানার সংস্কৃতির স্থানার সংস্কৃতির স্থানার সংস্কৃতির স্থানার স্থানার সংস্কৃতির স্থানার স্থানার
  - (இது) நிறு கூரி தித்த இது காரிய கிக்கர் கிக்கர் கிக்கர், மீப் கிக்கர் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர்கள் கிக்கர

  - ರ್ಷ ಪ್ರಸ್ತು ಸಮ್ ಸಮ್ ಸಮ್ ಸರಿಗಿನ (ಹುಗು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಗಿವನ್,) ಸಹಕಾವರ್ಗ ಗುಗುಗಳು ಹಿಡು (೧) ಗಿಸ್ತಪ್ತು ಪರ್ಸ್ ಸಿಗಿಪ್ಪು ಪರ್ಸಿಸಿ ಬರ್ಜ್ನ ಬರ್ಜ್ನು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಪರ್ಸಿಸಿ ಬರ್ಜ್ನು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಪರ್ಸಿಸಿ ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಟಿಸಿ ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಟಿಸಿ ಸಿಗಿಪ್ಟಿಸಿಸಿಸಿ ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಪು ಸಿಗಿಪ್ಟಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿ ಸಿಗಿಪ್ಟ ಸಿಗಿಪ್ಟಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿಸಿಸಿಕ್ಕಿಸ

^{।। (}পাশর ৪০০৪-৪-১৪) हो ज्ञाचार ह ए ए. ।। (अर्थ के अर्थ का अर्थ का अर्थ का अर्थ का अर्थ का अर्थ के अर्थ के अर्थ

^{**} ପୁୟାମୁଲ (#साह्यिसत्तर क.स.बभस.कस) क.स.क.भ. १८०७ क.स.५५ ५६७६, ଜ.स.५५५ ५६७५, ଜ.स.५५५ ५८९५ १८९-१८५

- ¹[(3B) Notwithstanding anything contained in clause (3), until the re-adjustment, under article 170, takes effect on the basis of the first census after the year ²[2026], of the number of seats in the Legislative Assembly of the State of Tripura, the seats which shall be reserved for the Scheduled Tribes in the Legislative Assembly shall be, such number of seats as bears to the total number of seats, a proportion not less than the number, as on the date of coming into force of the Constitution (Seventysecond Amendment) Act, 1992, of members belonging to the Scheduled Tribes in the Legislative Assembly in existence on the said date bears to the total number of seats in that Assembly.]
- (4) The number of seats reserved for an autonomous district in the Legislative Assembly of the State of Assam shall bear to the total number of seats in that Assembly a proportion not less than the population of the district bears to the total population of the State.
- (5) The constituencies for the seats reserved for any autonomous district of Assam shall not comprise any area outside that district ^{3***}.
- (6) No person who is not a member of a Scheduled Tribe of any autonomous district of the State of Assam shall be eligible for election to the Legislative Assembly of the State from any constituency of that district 4***:
- ⁵[Provided that for elections to the Legislative Assembly of the State of Assam, the representation of the Scheduled Tribes and non-Scheduled Tribes in the constituencies included in the Bodoland Territorial Areas District, so notified, and existing prior to the constitution of Bodoland Territorial Areas District, shall be maintained.]
- 333. Notwithstanding anything in article 170, the Governor ^{6***} of a State may, if he is of opinion that the Anglo-Indian community needs representation in the Legislative Assembly of the State and is not adequately represented therein, ⁷[nominate one member of that community to the Assembly].
- **334.** Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Part, the provisions of this Constitution relating to—
  - (a) the reservation of seats for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes in the House of the People and in the Legislative Assemblies of the States; and
- Ins. by the Constitution (Seventy-second Amendment) Act, 1992, s. 2 (w.e.f. 5-12-1992).
- 2 Subs. by the Constitution (Eighty-fourth Amendment) Act, 2001, s. 7, for "2000".
- 3 Certain words omitted by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (w.e.f. 21-1-1972).
- 4 Certain words omitted by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (w.e.f. 21-1-1972).
- 5 Ins. by the Constitution (Ninetieth Amendment) Act, 2003, s. 2.
- The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- Subs. by the Constitution (Twenty-third Amendment) Act, 1969, s. 4, for "nominate such number of members of the community to the Assembly as he considers appropriate".

- दुवर संदान स्टुयान क्रांत्र क्रमान क्रांत्र क्रमान क्रियान हुत स्वान क्रमान क्
- (७) प्रेटिनाण प्रज्ञित हमां त्याहर हम होन्य प्राप्त प्र प्र प्राप

ร. ପୁର୍ଣ୍ଣ (सिस्सिसिस्पूष्ट अ.स.अ.मा.) क.ला. १ (अ.स.५) हा पुरान के प्राप्त क

- (b) the representation of the Anglo-Indian community in the House of the People and in the Legislative Assemblies of the States by nomination, shall cease to have effect on the expiration of a period of ¹[seventy years] from the commencement of this Constitution: Provided that nothing in this article shall affect any representation in the House of the People or in the Legislative Assembly of a State until the dissolution of the then existing House or Assembly, as the case may be.
- 335. The claims of the members of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes shall be taken into consideration, consistently with the maintenance of efficiency of administration, in the making of appointments to services and posts in connection with the affairs of the Union or of a State:

²[Provided that nothing in this article shall prevent in making of any provision in favour of the members of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes for relaxation in qualifying marks in any examination or lowering the standards of evaluation, for reservation in matters of promotion to any class or classes of services or posts in connection with the affairs of the Union or of a State.]

336. (1) During the first two years after the commencement of this Constitution, appointments of members of the Anglo-Indian community to posts in the railway, customs, postal and telegraph services of the Union shall be made on the same basis as immediately before the fifteenth day of August, 1947.

During every succeeding period of two years, the number of posts reserved for the members of the said community in the said services shall, as nearly as possible, be less by ten per cent. than the numbers so reserved during the immediately preceding period of two years:

Provided that at the end of ten years from the commencement of this Constitution all such reservations shall cease.

- (2) Nothing in clause (1) shall bar the appointment of members of the Anglo-Indian community to posts other than, or in addition to, those reserved for the community under that clause if such members are found qualified for appointment on merit as compared with the members of other communities.
- 337. During the first three financial years after the commencement of this Constitution, the same grants, if any, shall be made by the Union and by each State ^{3***} for the benefit of the Anglo-Indian community in respect of education as were made in the financial year ending on the thirty-first day of March, 1948.

During every succeeding period of three years the grants may be less by ten per cent. than those for the immediately preceding period of three years:

Provided that at the end often years from the commencement of this Constitution such grants, to the extent to which they are a special concession to the Anglo-Indian community, shall cease:

Subs. by the Constitution (Ninety-fifth Amendment) Act, 2009, s. 2, for "sixty years" (w.e.f. 25-1-2010).

Ins. by the Constitution (Eighty-second Amendment) Act, 2000, s. 2.

The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- १४६ स्वाधान प्रत्या प्रत्य प्रत्या प्रत्या प्रत्या प्रत्या प्रत्या प्रत्या प्रत्या प्रत्य प्रत्या प्रत्या प्रत्य प्रत्य

- നാറ്റ് സ്സ[്]ജേദ്പ ജയീറായമപ്പെ സ്സഎക്കി വെട്ടുന്നു പ്രത്യായ പുക്കിയസ്ട്രത്യ ഉപ്പെട്ടുന്നു പുക്കു

ि। दक्षीमा रञ्जारक रामार्करार्वाम पारम विषयाञ्चर सर्वारम रदर्द राज्ञन्त पा<u>भव्</u>तभग

ण्याच्यान की प्राप्त के प्राप्त की उन्हों के स्वाराज के कार्य के कार्यक्र को अने बार के प्राप्त के जिस्काल अप

- (%) ខណ្ឌា ជាស្រេស ខេត្ត ជាស្រាស ខេត្ត ជាស្

Provided further that no educational institution shall be entitled to receive any grant under this article unless at least forty per cent. of the annual admissions therein are made available to members of communities other than the Anglo-Indian community.

- 338. ¹[(1) There shall be a Commission for the Scheduled Castes to be known as the National Commission for the Scheduled Castes.
  - (2) Subject to the provisions of any law made in this behalf by Parliament, the Commission shall consist of a Chairperson, Vice-Chairperson and three other Members and the conditions of service and tenure of office of the Chairperson, Vice-Chairperson and other Members so appointed shall be such as the President may by rule determine.]
  - (3) The Chairperson, Vice-Chairperson and other Members of the Commission shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal.
  - (4) The Commission shall have the power to regulate its own procedure.
  - (5) It shall be the duty of the Commission—
  - (a) to investigate and monitor all matters relating to the safeguards provided for the Scheduled Castes ²*** under this Constitution or under any other law for the time being in force or under any order of the Government and to evaluate the working of such safeguards;
  - (b) to inquire into specific complaints with respect to the deprivation of rights and safeguards of the Scheduled Castes ^{3***};
  - (c) to participate and advise on the planning process of socio-economic development of the Scheduled Castes ³*** and to evaluate the progress of their development under the Union and any State;
  - (*d*) to present to the President, annually and at such other times as the Commission may deem fit, reports upon the working of those safeguards;
  - (e) to make in such reports recommendations as to the measures that should be taken by the Union or any State for the effective implementation of those safeguards and other measures for the protection, welfare and socio-economic development of the Scheduled Castes 3***; and
  - (f) to discharge such other functions in relation to the protection, welfare and development and advancement of the Scheduled Castes ³*** as the President may, subject to the provisions of any law made by Parliament, by rule specify.

¹ Subs. by s. 2, *ibid.*, for cls. (1) and (2) (w.e.f. 19-2-2004).

The words "and Scheduled Tribes" omitted by s. 2, *ibid*. (w.e.f. 19-2-2004).

The words "and Scheduled Tribes" omitted by the Constitution (Eighty-ninth Amendment) Act, 2003, s. 2 (w.e.f. 19-2-2004).

- - താലെ അവ് സ്വാര് ക്രാര് ക്രാ
  - (ജ) ല്നാള് നായ് പ്രത്യായ നട്ടെ വിവായ ക്രാൻ പ്രത്യായ നട്ടെ വിവായ തായ പ്രത്യായ നട്ടെ വിവായ തായ പ്രത്യായ നട്ടെ വിവായ തായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യവയ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ
  - (८) प्राम्हित क्र स्ट्रेंस स्थान प्रयाद प्राप्त का अध्यात स्थान स्थान स्थान स्थान स्थान स्थान स्थान स्थान स्थान
  - វិត្តក្នុង វិហាជៈម៉ា វិធី អា ហា១០វិអាយា ៤៦)
  - ារាមម្រាម មាស្រួស១ ៩៩៨ ហៃនេះ មាននេះ បាងស្នា មស្នា មាស្រួស១ ៩៩៨ ហៃយេ នាស្រួស១ ៩៩៨ ហៃយេ នេះ ខេត្ត ហេយេ ខេត្ត ហេយេ ខេត្ត ខេត្ត
  - യറ്റുക്കാ എട്ടി പ്രവേശത്ത് (ജാഗൂ , ഉപ്പം ക്രാൻ പ്രവേശത്ത് എടുക്ക് എപ്പെട്ട് പ്രവേശത്ത് വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു പ്രവേശത്ത് വരുക്കുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നു വ
  - ញ្ចេអាយ ខម្មាន ស្រាយ ស្រែសញ្ញា (%00% អាយុ ឃាយុខមាស ខេត្តប្ត មួយ ខេត្តបាន ស្រាយ ក្រុម ខេត្តបាន ស្រាយ ស្រុស បាន ស្រាយ មន្ត្រ មួយ ខេត្តបាន ស្រាយ មន្ត្រ មួយ ខេត្តបាន ស្រាយ មន្ត្រ មួយ ខេត្តបាន ស្រាយ មន្ត្រ មួយ ខេត្តបាន អាយុ មាន ខេត្តបាន មួយ ខេត្តបាន ខេត្តប
  - ചെരുക്ക വര്ഷന് ജലർഷ മയ്മ ചച്ചു വരാവിഷണ ന്യാക്ക വരുക്ക വരുക്ക വരുക്കുന്നു കുന്നു കുരുക്കുന്നു കുരുക്കുന്നു.
  - ചെട്ടു ചെയ്യുന്ന ക്രാല് അവരുക്കുന്ന നേറുക എട്ടു പ്രകാരം പ്ര

s. ପୁର୍ଯ୍ୟ (सम्प्राध्य ८८८ सम्प्राध्य १८८८ साम्याध्य १८८८ सम्प्राध्य १८८८ सम्बर्ध सम्प्राध्य १८८८ सम्बर्ध सम्प

- (6) The President shall cause all such reports to be laid before each House of Parliament along with a memorandum explaining the action taken or proposed to be taken on the recommendations relating to the Union and the reasons for the non-acceptance, if any, of any of such recommendations.
- (7) Where any such report, or any part thereof, relates to any matter with which any State Government is concerned, a copy of such report shall be forwarded to the Governor of the State who shall cause it to be laid before the Legislature of the State along with a memorandum explaining the action taken or proposed to be taken on the recommendations relating to the State and the reasons for the non-acceptance, if any, of any of such recommendations.
- (8) The Commission shall, while investigating any matter referred to in sub-clause (a) or inquiring into any complaint referred to in sub-clause (b) of clause (5), have all the powers of a civil court trying a suit and in particular in respect of the following matters, namely:—
- (a) summoning and enforcing the attendance of any person from any part of India and examining him on oath;
  - (b) requiring the discovery and production of any document;
  - (c) receiving evidence on affidavits;
  - (d) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;
  - (e) issuing commissions for the examination of witnesses and documents;
  - (f) any other matter which the President may, by rule, determine.
- (9) The Union and every State Government shall consult the Commission on all major policy matters affecting Scheduled Castes 1***.]
- ²[(10)] In this article, references to the Scheduled Castes ^{1***} shall be construed as including references to such other backward classes as the President may, on receipt of the report of a Commission appointed under clause (1) of article 340, by order specify and also to the Anglo-Indian community.
- ³[338A. (1) There shall be a Commission for the Scheduled Tribes to be known as the National Commission for the Scheduled Tribes.
  - (2) Subject to the provisions of any law made in this behalf by Parliament, the Commission shall consist of a Chairperson, Vice-Chairperson and three other Members and the conditions of service and tenure of office of the Chairperson, Vice-Chairperson and other Members so appointed shall be such as the President by rule determine.
  - (3) The Chairperson, Vice-Chairperson and other Members of the Commission shall be appointed by the President by warrant under his hand and seal.
  - (4) The Commission shall have the power to regulate its own procedure.

The words "and Scheduled Tribes" omitted by the Constitution (Eighty-ninth Amendment) Act, 2003, s. 2 (w.e.f. 19-2-2004).

² Cl. (3) renumbered as cl. (10) by the Constitution (Sixty-fifth Amendment) Act, 1990, s. 2 (w.e.f. 12-3-1992).

Ins. by the Constitution (Eighty-ninth Amendment) Act, 2003, s. 3 (w.e.f. 19-2-2004).

- स्वित कुट्ट क्यांत्र क्षाण्य कुट्ट क्यांत्र क्षाण्य कुट्ट क्यांत्र कुट्ट क्यांत्र कुट्ट क्यांत्र कुट्ट क्यांत्र कुट्ट क्यांत्र क्यांत्र कुट्ट क्यांत्र क्यांत्य क्यांत्र क्य
- - (Q) मिरिक्षाम् ४ अनुसार अस्त या ७००० था प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त अस्त स
- (स) स्राभाष्ट्रम प्रेरः हत्यु तर्रेयः कार्यक्रमा आ<u>श्चित्र</u> कार्यक्रमा आस्त्रमा कार्यक्रमा कार्यक्रम कार्यक्रमा कार्यक्रम कार्यक्
  - (आ) लेब्राजिस सम्बाध क्रिक्स स्थाप क्रिक्स स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्थाप
  - ॥ हमर्डार रिग्र प्रमणी भाषा आराण ५ एक एक एक प्रमाण के अपराम <u>भार भ</u>र (७)
- ിण 08.2 एका स्विक्ट एक स्वर्ध स्विक्ट के स्विक्ट का उर्वन पांतरिक्ष स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध का उर्वन पांतरिक्ष स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर

- (८) प्राम्हिक क्रिक क्रिक मान्य स्थाप अध्यक्त स्थाप स्थाप अध्यक्त है ।
- ऋहुम १५ जन्म स्माया १५ स्थाय १५ स्थाय

ร. നീമ്യൂട് ക്രെല്ലേട്ടുന്നുവരു വാക്കുക്കാന വാണു താരു വാക്കുക്കുന്നു വാക്കുക്കുന്നു വാക്കുക്കുക്കുന്നു വാക്കുക

- (5) It shall be the duty of the Commission—
- (a) to investigate and monitor all matters relating to the safeguards provided for the Scheduled Tribes under this Constitution or under any other law for the time being in force or under any order of the Government and to evaluate the working of such safeguards;
- (b) to inquire into specific complaints with respect to the deprivation of rights and safeguards of the Scheduled Tribes;
- (c) to participate and advise on the planning process of socio-economic development of the Scheduled Tribes and to evaluate the progress of their development under the Union and any State;
- (d) to present to the President, annually and at such other times as the Commission may deem fit, reports upon the working of those safeguards;
- (e) to make in such reports recommendations as to the measures that should be taken by the Union or any State for the effective implementation of those safeguards and other measures for the protection, welfare and socio-economic development of the Scheduled Tribes; and
- (f) to discharge such other functions in relation to the protection, welfare and development and advancement of the Scheduled Tribes as the President may, subject to the provisions of any law made by Parliament, by rule specify.
- (6) The President shall cause all such reports to be laid before each House of Parliament along with a memorandum explaining the action taken or proposed to be taken on the recommendations relating to the Union and the reasons for the non-acceptance, if any, of any of such recommendations.
- (7) Where any such report, or any part thereof, relates to any matter with which any State Government is concerned, a copy of such report shall be forwarded to the Governor of the State who shall cause it to be laid before the Legislature of the State along with a memorandum explaining the action taken or proposed to be taken on the recommendations relating to the State and the reasons for the non-acceptance, if any, of any of such recommendations.
- (8) The Commission shall, while investigating any matter referred to in sub-clause (a) or inquiring into any complaint referred to in sub-clause (b) of clause (5), have all the powers of a civil court trying a suit and in particular in respect of the following matters, namely:—
- (a) summoning and enforcing the attendance of any person from any part of India and examining him on oath;
  - (b) requiring the discovery and production of any document;
  - (c) receiving evidence on affidavits;
  - (d) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;
  - (e) issuing commissions for the examination of witnesses and documents;
  - (f) any other matter which the President may, by rule, determine.
- (9) The Union and every State Government shall consult the Commission on all major policy matters affecting Scheduled Tribes.]

- រោមគ្រោះ នេះក្នុង រាជានេះ មិន្ត្រអស់ នេះកា រាជានេះ មិន្ត្រ នេះកា រាជានេះ មិន្ត្រិស្តា នេះកា រាជានេះកា រាជានេះ មិន្ត្រិស្តា នេះកា រាជានេះ មិនប្រជាពល់ នេះកា រាជានេះកា រាជានេះ មិនប្រជាពល់ នេះកា រាជានេះកា រាជានេះ មិនប្រជាពល់ នេះកា រាជានេះ មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពល់ នេះការបាន មិនប្រជាពល់ មិនប្សាក់ មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពលល់ មិនប្រជាពល់ មិនប្រសាធិសា មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពល់ មិនប្រជាពល
- mm មាន a ស្មាន a មាន a បាល និង a បាល និង a បាល និង បាល នេះ បាល បាល ខេត្ត បាល ខេត្ត
- रिस्तम्म रह्नर्रः स्वाप्तेयँ प्राटाञ्चलभणात्र मारीत्र भिषामुद्ध ७९० प्रश्लमम् उर्मण भिष्णप्रेर ह्यूहुँ । उर्मण रोणा प्रार्थक्र । जाद्रश्लम् । उर्मण उर्मण कर्णम कर्णम कर्णम प्रार्थक्रम्म । उर्मण उर्मण कर्णम कर्णम प्रार्थक्रम्म । उर्मण अर्थन । अर्यन । अर्थन । अर्थन । अर्थन । अर्थन । अर्यन । अर्थन । अर्यन । अर्थन । अर्यम । अर्यम । अर्थन । अर्यम । अर्यम । अर्यम । अर्यम । अर्थन । अर्यम । अर्यम । अ

- 8592437 ក្តារាយនេធម៌ នេះ ប្រសាយ បានបាយ នេះ បាយ នេះ បានបាយ នេះ បាយ នេះ បានបាយ នេះ បានបាយ នេះ បានបាយ នេះ បានបាយ នេះ បានបាយ នេះ បាយ
- सम्पाध आयुक्तभावाद स्टाक्तिय स्पाम्परिस्टाम स्टाम्य स्टाम्य
- (%) ധാര്യപ്പെടെ കുന്നുകൾ നായും വേഴുത്തും കഴ്ചി വരുന്നു നേല്ലെ ഉപ്പെട്ട വരുന്നു നെല്ലു പ്രവേഷ നിയുകൾ നായുകൾ പ്രവേഷ പ്രവേ
- S° 5. The schill with the mean meant in the most sequence with the most mean meant as a sequence of the most meant meant with the most meant me
- - (O) When a same a serification of the same and considering and considering
  - (S) ਮੋਨਾ ਹੁਕਾਰੀ ਸੂਲਾ ਪਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਾ ਹੈ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਹੈ (S)
  - (स) स्वर्ता प्रमाण केर हे हिन्दू हमें प्रमाण केर होता विकास मार्<u>भेड</u> हमें स्वर्ता हमार्थ के स्वर्ता हमार्थ हमें स्वर्त हमें स्वर्ता हमें स्वरता हमें स्वर्ता हमे
  - (आ) ന്റി ചെയ്യ മാന് കുറു കുറു കുറു പ്രാക്ഷം പ്രാക്ഷം പ്രാക്ഷ വെച്ച വെട്ടു കുറു വെട്ടു വെച്ച വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു
  - ॥ हमउर्र र्रेज रमण्या के प्राप्त प्राप्त करन प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त क्रिल्प (उ)
- $\vec{m}$ सिंह हैं हैं जिस क्रिक्ट के ब्रह्म का क्ष्यां ता तान क्ष्यां कि कि क्ष्यां कि कि क्ष्यां कि क्ष्यां कि कि क्ष्यां कि क्ष्यां कि कि क्ष्यां कि कि क्ष्यां कि क्ष्यां कि

- 339. (1) The President may at any time and shall, at the expiration often years from the commencement of this Constitution by order appoint a Commission to report on the administration of the Scheduled Areas and the welfare of the Scheduled Tribes in the States 1***.
  - The order may define the composition, powers and procedure of the Commission and may contain such incidental or ancillary provisions as the President may consider necessary or desirable.
  - (2) The executive power of the Union shall extend to the giving of directions to ²[a State] as to the drawing up and execution of schemes specified in the direction to be essential for the welfare of the Scheduled Tribes in the State.
- 340. (1) The President may by order appoint a Commission consisting of such persons as he thinks fit to investigate the conditions of socially and educationally backward classes within the territory of India and the difficulties under which they labour and to make recommendations as to the steps that should be taken by the Union or any State to remove such difficulties and to improve their condition and as to the grants that should be made for the purpose by the Union or any State and the conditions subject to which such grants should be made, and the order appointing such Commission shall define the procedure to be followed by the Commission.
  - (2) A Commission so appointed shall investigate the matters referred to them and present to the President a report setting out the facts as found by them and making such recommendations as they think proper.
  - (3) The President shall cause a copy of the report so presented together with a memorandum explaining the action taken thereon to be laid before each House of Parliament.
- 341. (1) The President ³[may with respect to any State ⁴[or Union territory], and where it is a State ⁵***, after consultation with the Governor ⁶*** thereof,] by public notification⁷, specify the castes, races or tribes or parts of or groups within castes, races or tribes which shall for the purposes of this Constitution be deemed to be Scheduled Castes in relation to that State ⁸[or Union territory, as the case may be].
- The words and letters "specified in Part A and Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 2 Subs by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for "any such State".
- 3 Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 10, for "may, after consultation with the Governor or Rajpramukh of a State".
- 4 Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 5 The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.
- 6 The words "or Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.
- See the Constitution (Scheduled Castes) Order, 1950 (C.O. 19), the Constitution (Scheduled Castes) (Union Territories) Order, 1951 (C.O. 32), the Constitution (Jammu and Kashmir) Scheduled Castes Order, 1956 (C.O. 52), the Constitution (Dadra and Nagar Haveli) Scheduled Castes Order, 1962 (C.O. 64), the Constitution (Pondicherry) Scheduled Castes Order, 1964 (C.O. 68), the Constitution (Goa, Daman and Diu) Scheduled Castes Order, 1968 (C.O. 81) and the Constitution (Sikkim) Scheduled Castes Order, 1978 (C.O. 110).
- 8 Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- **ഉഷ്യ उठाउदार दर्शक आणा। उठाउदा प्रक्राय उठाउदा अध्याप्त हर्षय अध्याप्त प्रक्राय उठाउदार विषाण प्रमाण कर्म हर्मा भाषा प्रभाण कर्म प्रमाण प्य**
  - នុង នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្លង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្នុង គឺ នេះ ក្ល

- उमण्य अया श्रामिक राभिया ज्ञाम अधारी भाषा । अध्य अध्य 🔾 🕒

- स्टिस क्रिस अस्त्र सुराम सामात्र कराम अस्टिस स्टिस स
- (%) അരുപ്പെ നാലുക്കുന്നു അരുപ്പെ നാലുക്കുന്നു പ്രധാന ക്രാപ്പെ വരുക്കുന്നു പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന വരുക്കുന്നു പ്രധാന പ്രവാന പ്രവാന പ്രവാന പ്രധാന പ്രവാന പ്രവാ
- ാണം. ജൈറ പ്രവാദ്യ നട്ടെ മുട്ടു വുത്തു വുത

_ଅ ୧୯ ଅଟେ ଅଟେ ଓ ୧୧ ଅଟେ

अणामित्। (३) मुराज्ञस्य प्रमुष्ट असाल तत्रज्ञस्य क्षेत्रस्य स्टूंताश्र क्षित्तम्य असेत्रस्य क्षेत्रस्य क्षेत्

- (2) Parliament may by law include in or exclude from the list of Scheduled Castes specified in a notification issued under clause (1) any caste, race or tribe or part of or group within any caste, race or tribe, but save as aforesaid a notification issued under the said clause shall not be varied by any subsequent notification.
- 342. (1) The President ³[may with respect to any State ²[or Union territory], and where it is a State ^{4***}, after consultation with the Governor ^{5***} thereof,] by public notification⁶, specify the tribes or tribal communities or parts of or groups within tribes or tribal communities which shall for the purposes of this Constitution be deemed to be Scheduled Tribes in relation to that State ²[or Union territory, as the case may be].
  - (2) Parliament may by law include in or exclude from the list of Scheduled Tribes specified in a notification issued under clause (1) any tribe or tribal community or part of or group within any tribe or tribal community, but save as aforesaid a notification issued under the said clause shall not be varied by any subsequent notification.

PART XVII

OFFICIAL LANGUAGE

CHAPTER I.—LANGUAGE OF THE UNION

343. (1) The official language of the Union shall be Hindi in Devanagari script.

The form of numerals to be used for the official purposes of the Union shall be the international form of Indian numerals.

(2) Notwithstanding anything in clause (1), for a period of fifteen years from the commencement of this Constitution, the English language shall continue to be used for all the official purposes of the Union for which it was being used immediately before such commencement:

Provided that the President may, during the said period, by order⁷ authorise the use of the Hindi language in addition to the English language and of the Devanagari form of numerals in addition to the international form of Indian numerals for any of the official purposes of the Union.

- (3) Notwithstanding anything in this article, Parliament may by law provide for the use, after the said period of fifteen years, of—
- 3 Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 11, for "may, after consultation with the Governor or Rajpramukh of a State,".
- The words and letters "Specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 5 The words "or Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.
- 6 See the Constitution (Scheduled Tribes) Order, 1950 (C.O. 22), the Constitution (Scheduled Tribes) (Union Territories) Order, 1951 (C.O. 33), the Constitution (Andaman and Nicobar Islands) Scheduled Tribes Order, 1959 (C.O. 58), the Constitution (Dadra and Nagar Haveli) Scheduled Tribes Order, 1962 (C.O. 65), the Constitution (Scheduled Tribes) (Uttar Pradesh) Order, 1967 (C.O. 78), the Constitution (Goa, Daman and Diu) Scheduled Tribes Order, 1968 (C.O. 82), the Constitution (Nagaland) Scheduled Tribes Order, 1970 (C.O. 88) and the Constitution (Sikkim) Scheduled Tribes Order, 1978 (C.O. 111).
- 7 See C.O. 41.

त्रिश्चा त्राध्य प्रभव्य प्रमाण क्ष्य प्रभव्य प्रभ्वा क्ष्य क्ष्य

- moracia (1888) - 1888

- मुणडेंग्ययात क्रब्रान्च असेम्बर क्रिस्ट क्रिस्ट म्हिस मुणडेंग्ययात क्रिस्ट क्रिस्ट क्रिस्ट क्रिस्ट मान्य क्रिस्ट क्रिस क्रि
- (3) उंटाइड एक्स प्रमण्ड एक्स प्रमण्ड एक्स स्था (अ) उंटाइड एक्स भाव एक्स प्रमण्ड एक्स एक्स प्रमण्ड प्रमण्ड एक्स प्रमण्ड एक

ж? अभी क्रिक्ट कर्ने क्रिक्ट कर क्रिक्ट कर क्रिक्ट कर क्रिक्ट कर क्रिक्ट कर क्रिक्ट कर क्रिक्ट कर

॥ गुज्यादणी मिस्रीक खाणकरम विजारिक स्वाचिक हो । अहम विजासके । अहम

- (३) <u>അट</u>ेर (९) ह्र खाभणामह केड्राह्म डॅक्डलू, लैहिनिस प्राप्त प्रस्ट हें हिन्स प्राण्ट प्रस्ट हें हिन्स एक्ट्राण अस्ति हैं एक्ट्राण एक्ट
- (%) पंकार क्षावर क्षावर्ष क्षावर्ष क्षावर्ष क्षावर्ष हमजू हमणू स्थान क्षावर्ष क्षावर्प क्षावर्ष क्षावर्य क्षावर्ष क्षावर्ष क्षावर्ष क्षावर्ष क्षावर्ष क्षावर्य क्षाव्य क्
  - തംഗ്യ (എന്നു) നിവുപ്പെട്ട ചുവന്നു പ്രപുവുക്കു

। दर्ह हो राज रूप्या प्रमहीखानमा पारक प्रताम स्वरं प्रताम स्वरं प्रताम स्वरं प्रताम स्वरं प्रताम स्वरं प्रताम

- (a) the English language, or (b) the Devanagari form of numerals, for such purposes as may be specified in the law.
- 344. (1) The President shall, at the expiration of five years from the commencement of this Constitution and thereafter at the expiration of ten years from such commencement, by order constitute a Commission which shall consist of a Chairman and such other members representing the different languages specified in the Eighth Schedule as the President may appoint, and the order shall define the procedure to be followed by the Commission.
  - (2) It shall be the duty of the Commission to make recommendations to the President as to—
    - (a) the progressive use of the Hindi language for the official purposes of the Union;
  - (b) restrictions on the use of the English language for all or any of the official purposes of the Union;
    - (c) the language to be used for all or any of the purposes mentioned in article 348;
    - (d) the form of numerals to be used for any one or more specified purposes of the Union;
  - (e) any other matter referred to the Commission by the President as regards the official language of the Union and the language for communication between the Union and a State or between one State and another and their use.
  - (3) In making their recommendations under clause (2), the Commission shall have due regard to the industrial, cultural and scientific advancement of India, and the just claims and the interests of persons belonging to the non-Hindi speaking areas in regard to the public services.
  - (4) There shall be constituted a Committee consisting of thirty members, of whom twenty shall be members of the House of the People and ten shall be members of the Council of States to be elected respectively by the members of the House of the People and the members of the Council of States in accordance with the system of proportional representation by means of the single transferable vote.
  - (5) It shall be the duty of the Committee to examine the recommendations of the Commission constituted under clause (1) and to report to the President their opinion thereon.
  - (6) Notwithstanding anything in article 343, the President may, after consideration of the report referred to in clause (5), issue directions in accordance with the whole or any part of that report.

CHAPTER II.—REGIONAL LANGUAGES

- 345. Subject to the provisions of articles 346 and 347, the Legislature of a State may by law adopt any one or more of the languages in use in the State or Hindi as the language or languages to be used for all or any of the official purposes of that State:
  - Provided that, until the Legislature of the State otherwise provides by law, the English language shall continue to be used for those official purposes within the State for which it was being used immediately before the commencement of this Constitution.
- 346. The language for the time being authorised for use in the Union for official purposes shall be the official language for communication between one State and another State and between a State and the Union:
  - Provided that if two or more States agree that the Hindi language should be the official language

- विदामाण स्वार्थम भिर्म भिर्म विद्यार या प्राप्त प्राप्त प्राप्त मार्थ अध्या

- (s) មិល<u>ស</u>ម្បាលថែ, លិនដែយ យល់ថេ អមាចន នាំភ្លាន អាតមេស អាតមេស នាំក្រុង យកល័យ អាចមេស នេះ បានមួយ មេសាលា មេ
- - (യ്യ) ഗ്കസ് ഈര ഈര മൗ്ട ിജ്ചീര പ്രെഷ്കാല് നമ്പ് വരു വി
  - (O) पुनमार्थ कार्या है साम प्रमान करात्र हमार्थ हमार्य हमार्थ हमार्थ हमार्थ हमार्थ हमार्थ हमार्थ हमार्थ हमार्थ हमार्थ हम

  - (स) जैसार्ग प्राप्तायर प्रस्त एस<u>जि</u>ना प्रसार हुन के प्राप्त प्रमान का प्रमान के प्रम
- स्टिन्स अस्त्र तामक साम्य हिंदिन स्थापिक आतार होता है जिस असम प्रतित है जिस आमक हिंदि आप हिंदिन स्थापिक कर्ण स्थापिक स्थापिक

- अक्रम प्राचित कर प्राचित कर सम्बन्ध होजा १३) प्रत्या प्रमाण कर्म मा १४) प्रत्या प्रमाण कर प्राचित प्रमाण कर प्रम कर प्रमाण कर प्रमाण कर प्रमाण कर प्रमाण कर प्रमाण कर प्रमाण कर
- (६) प्रेम्याम ४८% त्र मान्यत्म प्राप्त प्रमण्डम प्राप्त प्रमण्डम प्रमण्यम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्यम प्रमण्यम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम प्रमण्डम

മിനജ്ട മദ്ധ । जामठ मा - पाञ्च रहें

- - स्टा गािंस सब्बा से<u>टर</u> पब्राण पेडि टांस कोट के कि साम स्टाप्त के दें कि साम स्टाप्त के स्टार्स क

- for communication between such States, that language may be used for such communication.
- 347. On a demand being made in that behalf the President may, if he is satisfied that a substantial proportion of the population of a State desire the use of any language spoken by them to be recognised by that State, direct that such language shall also be officially recognised throughout that State or any part thereof for such purpose as he may specify.

CHAPTER III.—LANGUAGE OF THE SUPREME COURT, HIGH COURTS, ETC.

- **348.** (1) Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this Part, until Parliament by law otherwise provides—
  - (a) all proceedings in the Supreme Court and in every High Court, (b) the authoritative texts—
  - (i) of all Bills to be introduced or amendments thereto to be moved in either House of Parliament or in the House or either House of the Legislature of a State,
  - (ii) of all Acts passed by Parliament or the Legislature of a State and of all Ordinances promulgated by the President or the Governor 1*** of a State, and
  - (*iii*) of all orders, rules, regulations and bye-laws issued under this Constitution or under any law made by Parliament or the Legislature of a State, shall be in the English language.
  - (2) Notwithstanding anything in sub-clause (a) of clause (1), the Governor ^{1***} of a State may, with the previous consent of the President, authorise the use of the Hindi language, or any other language used for any official purposes of the State, in proceedings in the High Court having its principal seat in that State:

Provided that nothing in this clause shall apply to any judgment, decree or order passed or made by such High Court.

- (3) Notwithstanding anything in sub-clause (*b*) of clause (1), where the Legislature of a State has prescribed any language other than the English language for use in Bills introduced in, or Acts passed by, the Legislature of the State or in Ordinances promulgated by the Governor ¹*** of the State or in any order, rule, regulation or bye-law referred to in paragraph (*iii*) of that sub-clause, a translation of the same in the English language published under the authority of the Governor ¹*** of the State in the Official Gazette of that State shall be deemed to be the authoritative text thereof in the English language under this article.
- 349. During the period of fifteen years from the commencement of this Constitution, no Bill or amendment making provision for the language to be used for any of the purposes mentioned in clause (1) of article 348 shall be introduced or moved in either House of Parliament without the previous sanction of the President, and the President shall not give his sanction to the introduction of any such Bill or the moving of any such amendment except after he has taken into consideration the recommendations of the Commission constituted under clause (1) of article 344 and the report of the Committee constituted under clause (4) of that article.

¹ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

अध्यक्ष जिल्ला जिल्ला प्रमुख क्रिस्ट क्रायक जिल्ला जिल्ला प्रमुख क्रिस जिल्ला जिल्ला हिंदि क्रिस क्रिस

७ जिर्मारणमारामिक स्थाप स्थाप मान्याप - प्राप्त हुए अ

- **രുളെ വിവാഴയായ യുടുന്ന പ്രവാടിയ കൂന്ന ഉപ്പോട്ട വിവാഴയായ യുടുന്ന ഉപ്പോട്ട വിവാഴയായ പ്രവാധ ന്റെ വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ ഉപ്പോട്ട വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ പ്രവാധ വിവാഴയായ വിവാഴയായ വിവാഴയായ വിവാഴയായ വിവാഴയായ വിവാഴയായ വിവാഴയായ പ്രവാഴയായ വിവാഴയായ പ്രവാഴയായ വിവാഴയായ വിവാഴയായ**
  - , स्वाधितराभस स्वाध्य भत्वत्व वर्ष्य प्रभावत्वा माज्<u>म</u>ार (व्या
  - யിഗട്ടേ ചെട്ടു വേരു ചെയ്യ (വ

  - ວາຜາແ $\underline{\alpha}$ ຜິດວາຍ ແລັສລາມ ແສລາມແ ກາພາສູ ເວັກ ເວາແດ ສະເມ ໂພາສາມ $\underline{\alpha}$ ຄົນ ພາຍເກລາ ເຂົ້າ ພາຍເກລາ ເພັກ ເພື່ອ ເພື່ອ

  - (३) णी एउट्याप्त १९) ए एउट्याप्त १८० हम्मा १
  - (%) ២៤១² (९) ៧ បែន ២៤១² (೧) ន ២៤៧៣ ន ជូនភាវ ខិមន្តហ្គ, មិ $\overline{\Omega}$ ន យក៧ ឃុំខេត្ត បារាច និ៩០០ ខិមខេត្ត បារាច និ៩០០ ខិមខេត្ត បារាច នេះ បារា
- 28. विशेष सभी विष्ठ प्रक्रण प्राप्त क्षेत्र विषय प्राप्त क्षेत्र क्ष

CHAPTER IV.—SPECIAL DIRECTIVES

- **350.** Every person shall be entitled to submit a representation for the redress of any grievance to any officer or authority of the Union or a State in any of the languages used in the Union or in the State, as the case may be.
- ¹[350A. It shall be the endeavour of every State and of every local authority within the State to provide adequate facilities for instruction in the mother-tongue at the primary stage of education to children belonging to linguistic minority groups; and the President may issue such directions to any State as he considers necessary or proper for securing the provision of such facilities.
- **350B.** (1) There shall be a Special Officer for linguistic minorities to be appointed by the President.
  - (2) It shall be the duty of the Special Officer to investigate all matters relating to the safeguards provided for linguistic minorities under this Constitution and report to the President upon those matters at such intervals as the President may direct, and the President shall cause all such reports to be laid before each House of Parliament, and sent to the Governments of the States concerned.]
- 351. It shall be the duty of the Union to promote the spread of the Hindi language, to develop it so that it may serve as a medium of expression for all the elements of the composite culture of India and to secure its enrichment by assimilating without interfering with its genius, the forms, style and expressions used in Hindustani and in the other languages of India specified in the Eighth Schedule, and by drawing, wherever necessary or desirable, for its vocabulary, primarily on Sanskrit and secondarily on other languages.

PART XVIII

EMERGENCY PROVISIONS

- (1) If the President is satisfied that a grave emergency exists whereby the security of India or of any part of the territory thereof is threatened, whether by war or external aggression or '[armed rebellion], he may, by Proclamation, make a declaration to that effect ²[in respect of the whole of India or of such part of the territory thereof as may be specified in the Proclamation].
  - ³[Explanation.—A Proclamation of Emergency declaring that the security of India or any part of the territory thereof is threatened by war or by external aggression or by armed rebellion may be made before the actual occurrence of war or of any such aggression or rebellion, if the President is satisfied that there is imminent danger thereof.]
  - ⁴[(2) A Proclamation issued under clause (1) may be varied or revoked by a subsequent Proclamation.
- Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 21.
- Subs by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 37, for "internal disturbance" (w.e.f. 20-6-1979).
- Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 48 (w.e.f. 3-1-1977).
- Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 37 (w.e.f. 20-6-1979).
- 4 Subs. by s. 37, *ibid.*, for cls. (2), (2A) and (3) (w.e.f. 20-6-1979).

ग्रामकी मार्क मार्क कर्य - मार्क अर्थ अ

- <u>റെട്ട</u> നുക്കിയിടാന്ന് എന്ന റ്ര്യ സ് ന്യാനിക്ക് ന്റെ **ഉപ്പോട്ടാന് കാന് കാന് കാന് നാന്ന് നാന്നെ** നാട്ട് എന്ന് നാല് നാട്ട് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് എന്ന് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് എന്ന് ഉപ്പോട്ട് എന്ന് എന്
- ह्याणि रहमार पाएम रव्या गान्न हर्षण गान्न हर्षण भारमक ह्या भारमक हिल्लेम हर्षण्य गारमक पाएम ह्या प्राप्त हिल्लेम हर्षण्य प्राप्त हिल्लेम हर्षण्य प्राप्त हिल्लेम हर्षण्य प्राप्त हिल्लेम हर्षण्य प्राप्त हर्षण्य प्रवर्षण्य प्राप्त हर्षण्य प्राप्त हर्णण्य प्राप्त हर्षण्य प्राप्त हर्णण्य हर्णण्य प्राप्त हर्णण्य हर्णण्य
- हरूपाञ्च छोरुप्राप्त<u>भक्</u>ट १) **भ्रंगेड्र फ्राफ्तिर फ्राफ्ति एक क्राफ्रिस क्राफ्ति एक क्राफ्रिस क्राफ्ति क्राफ्रिस क्राफ्रिस क्राफ्ति क्राफ्रिस क्राफ्रिस क्राफ्ति क्राफ्रिस क्र**
  - തുട്ടാവന്നു വേണ്ട് വേണ്ട് നുട്ടാന് നുടുന്നു പ്രവേഷ്ട് വാട്ടുന്നു പ്രവേഷ്ട് വാട്ടുന്നു പ്രവേഷ്ട് വാട്ടുന്നു പ്രവേഷ്ട് വാട്ടുന്നു പ്രവേഷ്ട് പ്രവേഷ

म्रोतिस दे

मर्म जिल्ला अध्यक्ष

- - েও) ত্রিত (৪) তি দেইস সামের ক্রিমরাজ্য অস্ত্র দেশুদের ক্রিমরাজ্য প্রকর্ম করে ১ ১১.১৯০০ । ৪) ত্রিমরাজ্য প্রকর্ম করে ১ ১১.১৯০০ । ৪)

- (3) The President shall not issue a Proclamation under clause (1) or a Proclamation varying such Proclamation unless the decision of the Union Cabinet (that is to say, the Council consisting of the Prime Minister and other Ministers of Cabinet rank appointed under article 75) that such a Proclamation may be issued has been communicated to him in writing.
- (4) Every Proclamation issued under this article shall be laid before each House of Parliament and shall, except where it is a Proclamation revoking a previous Proclamation, cease to operate at the expiration of one month unless before the expiration of that period it has been approved by resolutions of both Houses of Parliament:

Provided that if any such Proclamation (not being a Proclamation revoking a previous Proclamation) is issued at a time when the House of the People has been dissolved, or the dissolution of the House of the People takes place during the period of one month referred to in this clause, and if a resolution approving the Proclamation has been passed by the Council of States, but no resolution with respect to such Proclamation has been passed by the House of the People before the expiration of that period, the Proclamation shall cease to operate at the expiration of thirty days from the date on which the House of the People first sits after its reconstitution, unless before the expiration of the said period of thirty days a resolution approving the Proclamation has been also passed by the House of the People.

(5) A Proclamation so approved shall, unless revoked, cease to operate on the expiration of a period of six months from the date of the passing of the second of the resolutions approving the Proclamation under clause (4):

Provided that if and so often as a resolution approving the continuance in force of such a Proclamation is passed by both Houses of Parliament the Proclamation shall, unless revoked, continue in force for a further period of six months from the date on which it would otherwise have ceased to operate under this clause:

Provided further that if the dissolution of the House of the People takes place during any such period of six months and a resolution approving the continuance in force of such Proclamation has been passed by the Council of States but no resolution with respect to the continuance in force of such Proclamation has been passed by the House of the People during the said period, the Proclamation shall cease to operate at the expiration of thirty days from the date on which the House of the People first sits after its reconstitution unless before the expiration of the said period of thirty days, a resolution approving the continuance in force of the Proclamation has been also passed by the House of the People.

- (6) For the purposes of clauses (4) and (5), a resolution may be passed by either House of Parliament only by a majority of the total membership of that House and by a majority of not less than two-thirds of the Members of that House present and voting.
- (7) Notwithstanding anything contained in the foregoing clauses, the President shall revoke a Proclamation issued under clause (1) or a Proclamation varying such Proclamation if the House of the People passes a resolution disapproving, or, as the case may be, disapproving the continuance in force of, such Proclamation.
- (8) Where a notice in writing signed by not less than one-tenth of the total number of members of the House of the People has been given, of their intention to move a resolution

- ക്ക अण्या सार्थ हुन हम्मातिक कार्य है। शहर वर्ष मात्रात्म तर्म भा (५) श्रात्म मात्रात्म मात्रा
- നുള്ള आसार स्टाम प्रतास के आधार के प्रतास के साम के स्टाम स्टाम

स्ता भारति सब्बा स्वाप्त क्षेत्र हेन्न माम पस्त (लेखराण हेन्न माम पस्तू हैं उभार हेन्न माम पस्त्र रिक्क मान स्वाप्त स्वाप्त

स्ता माधि स्ब्रुज्ञ प्राण्मिष्ठ देख्नमेणमा प्रांतु त्रसम्ब्रूट देंटर നീനक्षा नेष्नल प्रतिस्पट ॐघट ॐघट प्रेरु प्रांति हिन्ने प्रांति हिन्ने प्रांति हिन्ने प्रांति हिन्ने प्रांति हिन्ने स्वार्थ हिन्मे स्वार्थ हिन्ने स्वार्थ हिन्मे स्वार्थ हिन्ने स्वार्थ हिन्ने स्वार्थ हिन्मे स्वार्थ हिने स्वार्थ हिन्मे स्वार्थ हिन्मे स्वार्थ हिन्मे स्वार्थ हिन्मे स्

स्टाइत स्ट्रे अंट माधि स्ट्रूब टिण एगेड्र ग्रूलेड्ड प्टाएमड के इ प्टाएम स्ट्रूण के प्राप्त के प्र

- (%) सम्मण्य प्रत्येह स्वित्र प्रत्येह स्वित्र प्रत्येह स्वत्य प्रत्येह स्वत्य प्रत्येह स्वत्य प्रत्येह स्वत्य स्

for disapproving, or, as the case may be, for disapproving the continuance in force of, a Proclamation issued under clause (1) or a Proclamation varying such Proclamation,—

- (a) to the Speaker, if the House is in session; or
- (b) to the President, if the House is not in session, a special sitting of the House shall be held within fourteen days from the date on which such notice is received by the Speaker, or, as the case may be, by the President, for the purpose of considering such resolution.]
- ¹[²[(9)] The power conferred on the President by this article shall include the power to issue different Proclamations on different grounds, being war or external aggression or ³[armed rebellion] or imminent danger of war or external aggression or ³[armed rebellion], whether or not there is a Proclamation already issued by the President under clause (1) and such Proclamation is in operation.

4* * * * *]

- **353.** While a Proclamation of Emergency is in operation, then—
  - (a) notwithstanding anything in this Constitution, the executive power of the Union shall extend to the giving of directions to any State as to the manner in which the executive power thereof is to be exercised;
  - (b) the power of Parliament to make laws with respect to any matter shall include power to make laws conferring powers and imposing duties, or authorising the conferring of powers and the imposition of duties, upon the Union or officers and authorities of the Union as respects that matter, notwithstanding that it is one which is not enumerated in the Union List:
  - ⁵[Provided that where a Proclamation of Emergency is in operation only in any part of the territory of India,—
    - (i) the executive power of the Union to give directions under clause (a), and
  - (ii) the power of Parliament to make laws under clause (b), shall also extend to any State other than a State in which or in any part of which the Proclamation of Emergency is in operation if and in so far as the security of India or any part of the territory thereof is threatened by activities in or in relation to the part of the territory of India in which the Proclamation of Emergency is in operation.]
- 354. (1) The President may, while a Proclamation of Emergency is in operation, by order direct that all or any of the provisions of articles 268 to 279 shall for such period, not extending in any case beyond the expiration of the financial year in which such Proclamation ceases to operate, as may be specified in the order, have effect subject to such exceptions or modifications as he thinks fit.

Ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 5 (retrospectively).

² Cl. (4) re-numbered as cl. (9) by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 37 (w.e.f20-6-1979).

³ Subs. by s. 37, *ibid.*, for "internal disturbance" (w.e.f 20-6-1979).

⁴ Cl. (5) omitted by s. 37, *ibid*. (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act 1976, s. 49 (w.e.f. 3-1-1977).

- ന്നു ഉപ്പെട്ടു : ജനത്തി ന്നു വിത്യം പ്രത്യം വിത്യം വിത്യം വിത്യം വിത്യം പ്രത്യം പ്രത്രം പ്രത്യം പ്രത്രം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്രം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്രം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്

រាពេស្រីក្នុន ៤៤ នេះ ៤៤ នេះ ២៤៤ នេះ ២៤៤ ខែ ខេត្ត ខេ

- (\$) മ്റാള് നെള്ള പ്രയായ പ്രയായ പ്രയായ വേരു എട്ടു വേരു എട്ടു പ്രയായ പ്യ
- ಗಿನನಮ ಗಸಮ, ನಮಿಗಿದುಸ ಮು ಸುಮ್ ಮು ಸುಮಿ ಬಿಲ್ ಬಲು ಎಂದು ಪ್ರತಿ **ಗು ಸುಮಿ ಬಿಲ್ಲಾ ಬಲು ಎಂ ಜ**

  - (೧) റ്റെ ചെയ്യുള്ള ഉപ്പെട്ടു പ്രത്യ തുന്നു പ്രത്യ പ്രത്യ

- шट्रमण, ह्रण रमाध आपर्क पारक पारक पारक्षण भारमा पारक पान पान हें हाम विष्य (पा) र<u>ें 5 पा</u> (१)
- ह्य प्रसाध भारमा हम॰० अद्या प्रहार्थ हर्मम भा (०) ५<u>६ छ</u> (११)

उणीराणहरू ४५५ विम जा<u>भवर</u>४५ ४५५ बहुक ४९८म मह विष्युभविद ४१५५ मक आत्मार्कस्ट रिराइ ५६५ विम्युभ विद्युभ विद्यु

892 हिन्द प्राप्त हेन्द्र हे

- (2) Every order made under clause (1) shall, as soon as may be after it is made, be laid before each House of Parliament.
- 355. It shall be the duty of the Union to protect every State against external aggression and internal disturbance and to ensure that the Government of every State is carried on in accordance with the provisions of this Constitution.
- 356. (1) If the President, on receipt of a report from the Governor ^{1***} of a State or otherwise, is satisfied that a situation has arisen in which the Government of the State cannot be carried on in accordance with the provisions of this Constitution, the President may by Proclamation—
  - (a) assume to himselfall or any of the functions of the Government of the State and all or any of the powers vested in or exercisable by the Governor ²*** or any body or authority in the State other than the Legislature of the State;
  - (b) declare that the powers of the Legislature of the State shall be exercisable by or under the authority of Parliament;
  - (c) make such incidental and consequential provisions as appear to the President to be necessary or desirable for giving effect to the objects of the Proclamation, including provisions for suspending in whole or in part the operation of any provisions of this Constitution relating to any body or authority in the State:

Provided that nothing in this clause shall authorise the President to assume to himself any of the powers vested in or exercisable by a High Court, or to suspend in whole or in part the operation of any provision of this Constitution relating to High Courts.

- (2) Any such Proclamation may be revoked or varied by a subsequent Proclamation.
- (3) Every Proclamation under this article shall be laid before each House of Parliament and shall, except where it is a Proclamation revoking a previous Proclamation, cease to operate at the expiration of two months unless before the expiration of that period it has been approved by resolutions of both Houses of Parliament:

Provided that if any such Proclamation (not being a Proclamation revoking a previous Proclamation) is issued at a time when the House of the People is dissolved or the dissolution of the House of the People takes place during the period of two months referred to in this clause, and if a resolution approving the Proclamation has been passed by the Council of States, but no resolution with respect to such Proclamation has been passed by the House of the People before the expiration of that period, the Proclamation shall cease to operate at the expiration of thirty days from the date on which the House of the People first sits after its reconstitution unless before the expiration of the said period of thirty days a resolution approving the Proclamation has been also passed by the House of the People.

¹ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch

The words "or Rajpramukh, as the case may be" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

- (%) <u>២८</u>°८ (९) णि स्ट्रेस केंद्र ए ए अत्राह्म केंद्र ए ए अत्राह्म केंद्र ए ए अत्राह्म केंद्र ए ए अत्राह्म केंद्र ए अत्राहम केंद्र ए अत्
- **ाश्यक्रमा ीणहरूदर्णाद्ध दर्सरे ीणाण्यम एट्रमण भारत्यहर भारत्य रहें एक्ष्मण प्रमाल क्रमण्डम एक्ष्मण एक्ष्मण एक्ष्मण व्रमालक्ष्मण एक्ष्मण एक्ष्मण व्रमालक्ष्मण एक्ष्मण एक्षण एक्ष**
- - 在来 ふのあ स्वा,ब्र प्रुट्टा अप्टर अप्टर सिंदि अपटर सिंद अपट

  - उभाउञ्चल आखिक अहम आत्र प्रेष्टा के प्रत्यात कर हुन है। जिससी साथ का उत्तर प्रत्यात सम्बर्ण अहम आत्र प्रत्यात सम्बर्ण स्थात स्

  - । යේදා වනදානය ආඡලාව වැනැණීදී වනා ඇළුණුදා වස්ස් නා ඇමණිදුව වෙනාවක පෘතාවක
  - (%) प्रेमिक प्राचित्र प्

स्ट्रित आधि सब्बा प्रतिष्ट्रम देख्येण्या प्रति (लेखएणि देख्येण्या प्रस्टु देंग्नेण्या देख्येण्या एक एउठठ त्रित सिंदि में प्रति विद्युष्ट प्रतिष्ट्र स्थान स्थान

(4) A Proclamation so approved shall, unless revoked, cease to operate on the expiration of a period of ¹[six months from the date of issue of the Proclamation]:

Provided that if and so often as a resolution approving the continuance in force of such a Proclamation is passed by both Houses of Parliament, the Proclamation shall, unless revoked, continue in force for a further period of ²[six months] from the date on which under this clause it would otherwise have ceased to operate, but no such Proclamation shall in any case remain in force for more than three years:

Provided further that if the dissolution of the House of the People takes place during any such period of ²[six months] and a resolution approving the continuance in force of such Proclamation has been passed by the Council of States, but no resolution with respect to the continuance in force of such Proclamation has been passed by the House of the People during the said period, the Proclamation shall cease to operate at the expiration of thirty days from the date on which the House of the People first sits after its reconstitution unless before the expiration of the said period of thirty days a resolution approving the continuance in force of the Proclamation has been also passed by the House of the People:

³[Provided also that in the case of the Proclamation issued under clause (1) on the 11th day of May, 1987 with respect to the State of Punjab, the reference in the first proviso to this clause to "three years" shall be construed as a reference to ⁴[five years].]

⁵[(5) Notwithstanding anything contained in clause (4), a resolution with respect to the continuance in force of a Proclamation approved under clause (3) for any period beyond the expiration of one year from the date of issue of such Proclamation shall not be passed by either House of Parliament unless—

(a) a Proclamation of Emergency is in operation, in the whole of India or, as the case may be, in the whole or any part of the State, at the time of the passing of such resolution, and (b) the Election Commission certifies that the continuance in force of the Proclamation approved under clause (3) during the period specified in such resolution is necessary on account of difficulties in holding general elections to the Legislative Assembly of the State concerned:]

- Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 38, for "one year from the date of the passing of the second of the resolutions approving the Proclamation under clause (3)" (w.e.f. 20-6-1979). The words "one year" were subs. for the original words "six months" by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 50 (w.e.f. 3-1-1977).
- Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 38, for "one year" (w.e.f. 20-6-1979). The words "one year" were subs. for the original words "six months" by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 50 (w.e.f. 3-1-1977).
- Ins. by the Constitution (Sixty-fourth Amendment) Act, 1990, s. 2.
- Successively subs. by the Constitution (Sixty-seventh Amendment) Act, 1990, s. 2 and the Constitution (Sixty-eighth Amendment) Act, 1991, s. 2 to read as above.
- 5 Subs by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 38, for cl. (5) (w.e.f. 20-6-1979). Cl. (5) was ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 6 (retrospectively).

கை आधि கூரை ഗ്രേജ്യി രുടെ നേവ്ലെന്ന നേവ്യുക്ക പ്രചായന്നെ നേര് വെയ്യുക്ക് വ്യായ നേര് പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രവായ പ്രവായ പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രചായന് പ്രചായന്നെ പ്രചായന് പ്രചായന്നെ പ്രചായന് പ്രവായന് പ്രവായന് പ്രചായന് പ്രവായന് പ്രവായന

हर्म भा (२) ऽ<u>र्विष</u> प्रभीमण्ड ४० १२ भा॰म ष्रिष्ठ ११ भारत्य प्रमायक १९३१ हाज्यम भा<u>रत्व</u> १८ भार्त्य प्रमायक्ष्य १९३५ भारत्य प्रमायक्ष्य प्रमायक्ष्य प्रमायक्ष्य १९३५ भारत्य प्रमायक्ष्य प्रमायक्ष्य प्रमायक्ष्य १९३५ भारत्य प्रमायक्ष्य प्रमायक्षय प्रमायक्य

- खणजगणा मडम गणहूम हेट्टर एभ<u>कर</u>भेण उद्धा गणहणाम अध्याप अध

- ¹[Provided that nothing in this clause shall apply to the Proclamation issued under clause (1) on the 11th day of May, 1987 with respect to the State of Punjab.]
- 357. (1) Where by a Proclamation issued under clause (1) of article 356, it has been declared that the powers of the Legislature of the State shall be exercisable by or under the authority of Parliament, it shall be competent—
  - (a) for Parliament to confer on the President the power of the Legislature of the State to make laws, and to authorise the President to delegate, subject to such conditions as he may think fit to impose, the power so conferred to any other authority to be specified by him in that behalf;
  - (b) for Parliament, or for the President or other authority in whom such power to make laws is vested under sub-clause (a), to make laws conferring powers and imposing duties, or authorising the conferring of powers and the imposition of duties, upon the Union or officers and authorities thereof;
  - (c) for the President to authorise when the House of the People is not in session expenditure from the Consolidated Fund of the State pending the sanction of such expenditure by Parliament.
  - ²[(2) Any law made in exercise of the power of the Legislature of the State by Parliament or the President or other authority referred to in sub-clause (a) of clause (1) which Parliament or the President or such other authority would not, but for the issue of a Proclamation under article 356, have been competent to make shall, after the Proclamation has ceased to operate, continue in force until altered or repealed or amended by a competent Legislature or other authority.]
- 358. ³[(1)]⁴[While a Proclamation of Emergency declaring that the security of India or any part of the territory thereof is threatened by war or by external aggression is in operation], nothing in article 19 shall restrict the power of the State as defined in Part III to make any law or to take any executive action which the State would but for the provisions contained in that Part be competent to make or to take, but any law so made shall, to the extent of the incompetency, cease to have effect as soon as the Proclamation ceases to operate, except as respects things done or omitted to be done before the law so ceases to have effect:

⁵[Provided that ⁶[where such Proclamation of Emergency] is in operation only in any part of the territory of India, any such law may be made, or any such executive action may be taken, under this article in relation to or in any State or Union territory in which or in any part of which the Proclamation of Emergency is not in operation, if and in so far as the security of India or any part of the territory thereof is threatened by activities in or in relation to the part of the territory of India in which the Proclamation of Emergency is in operation.]

Omitted by the Constitution (Sixty-third Amendment) Act, 1989, s. 2 (w.e.f. 6-1-1990). Ins. by the Constitution (Sixty-fourth Amendment) Act, 1990, s. 2.

² Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 51, for cl. (2).

Art. 358 re-numbered as cl. (1) thereof by by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 39 (w.e.f. 20-6-1979).

⁴ Subs. by s. 39, *ibid.*, for "While a Proclamation of Emergency is in operation" (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 52 (w.e.f. 3-1-1977).

⁶ Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 39, for "where a Proclamation of Emergency" (w.e.f. 20-6-1979).

स्टिश्ट हर्स के ज्ञा है। उर्हें हिन्न भारते हर्स है हिन्न भारते हर्स है है। स्थान है हिन्न भारते हिन्न भारते हिन्न भारते हैं। स्थान है हिन्न भारते हैं। स्थान है हिन्न भारते हैं। स्थान है हिन्न भारते हैं। स्थान है। स्थान है।

- - ന്നായ് പ്രാന്ധ ത്രയ് വരുന്ന ത്രയ്ക്ക് പ്രത്യായത് വരുന്ന ത്രയ്യാ വര്ഷ് വരുന്ന ത്രയ്യാ വര്ഷ് വരുന്നു ത്രയ്യാ വര്ഷ് വര്

  - (%) में उड़ स्क्राण क्रिक्ष त्रिण्या क्ष्मण्या त्रिक्ष त्रिक्षण क्ष्मण्या त्रिक्षण क्ष्मण्या त्रिक्षण क्ष्मण्या त्रिक्षण क्ष्मण्या क्य

– रस्थन्यभर सुप्राधिरशिक्षक श्रि म्हारिस्ता स्थापिर स्थापित स

स्ट्रा माधि सब्बा प्राण्डिम इस्वा उट्टिंग देख्यों मा प्राण्ड गिया स्वा विषय स्व विष

- *[(2) Nothing in clause (1) shall apply—
- (a) to any law which does not contain a recital to the effect that such law is in relation to the Proclamation of Emergency in operation when it is made; or (b) to any executive action taken otherwise than under a law containing such a recital.]
- 359. (1) Where a Proclamation of Emergency is in operation, the President may by order declare that the right to move any court for the enforcement of such of ¹[the rights conferred by Part III (except articles 20 and 21)] as may be mentioned in the order and all proceedings pending in any court for the enforcement of the rights so mentioned shall remain suspended for the period during which the Proclamation is in force or for such shorter period as may be specified in the order.
  - ²[(1A) While an order made under clause (1) mentioning any of ¹[the rights conferred by Part III (except articles 20 and 21)] is in operation, nothing in that Part conferring those rights shall restrict the power of the State as defined in the said Part to make any law or to take any executive action which the State would but for the provisions contained in that Part be competent to make or to take, but any law so made shall, to the extent of the incompetency, cease to have effect as soon as the order aforesaid ceases to operate, except as respects things done or omitted to be done before the law so ceases to have effect:]

³[Provided that where a Proclamation of Emergency is in operation only in any part of the territory of India, any such law may be made, or any such executive action may be taken, under this article in relation to or in any State or Union territory in which or in any part of which the Proclamation of Emergency is not in operation, if and in so far as the security of India or any part of the territory thereof is threatened by activities in or in relation to the part of the territory of India in which the Proclamation of Emergency is in operation.]

⁴[(1B) Nothing in clause (1A) shall apply—

- (a) to any law which does not contain a recital to the effect that such law is in relation to the Proclamation of Emergency in operation when it is made; or
- (b) to any executive action taken otherwise than under a law containing such a recital.]
- (2) An order made as aforesaid may extend to the whole or any part of the territory of India:

^{*} Ins. by s. 39, *ibid*. (w.e.f. 20-6-1979).

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 40, for "the rights conferred by Part III" (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 7 (retrospectively).

Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 53 (w.e.f. 3-1-1977).

Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 40 (w.e.f. 20-6-1979).

- द॰Ө<u>७</u>५४ (स्रोट्या गार्यम) रिभम्म रोक्षद्रं ह (५) र<u>॰टिया</u> (३)
- mभद्रौंट ीण४७m पाठक रिजन्य सर्वेस रिजन्य स्त्रिस रिजन्य (∞) । स्वाधिक स्त्रिस रिजन्य स्तिस रिजन्य स्त्रिस स्त्रिस रिजन्य स्तिस स्त्रिस रिजन्य स्तिस स्त्रिस स्त्रिस स्तिस स्त्रिस स्त्रिस स्तिस स्त्रिस स्त्रिस स्तिस स स्तिस स्तिस स्तिस स्तिस स्तिस स्तिस स्तिस स्त
- 29.2 विश्वां के अध्यय प्राप्त क्षेत्र के अध्यय प्राप्त क्षेत्र क्षेत
  - (२८) मिटेंट (१) मिटेंट प्रत्येत के काम अवसाम आसे स्वास्त्र स्वास्त स्वास्त स्वास्त स्वास स्

- - ।। स्वाधायाहरू आरुम्, वाराम्याहरू प्रमाधायाहरू सरहरू भागमाम अर्थे अस्ति भागमाम अर्थे सम्प्रोधाम (C)
- ്രു स्थान के के प्रत्या के का स्थान के क

- ²[Provided that where a Proclamation of Emergency is in operation only in a part of the territory of India, any such order shall not extend to any other part of the territory of India unless the President, being satisfied that the security of India or any part of the territory thereof is threatened by activities in or in relation to the part of the territory of India in which the Proclamation of Emergency is in operation, considers such extension to be necessary.]
- (3) Every order made under clause (1) shall, as soon as may be after it is made, be laid before each House of Parliament.
- ³**359A.** [Application of this Part to the State of Punjab.] Rep. by the Constitution (Sixty-third Amendment) Act, 1989, s. 3 (w.e.f. 6-1-1990).
- **360.** (1) If the President is satisfied that a situation has arisen whereby the financial stability or credit of India or of any part of the territory thereof is threatened, he may by a Proclamation make a declaration to that effect.
  - ⁴[(2) A Proclamation issued under clause (1)—
    - (a) may be revoked or varied by a subsequent Proclamation;
    - (b) shall be laid before each House of Parliament;
  - (c) shall cease to operate at the expiration of two months, unless before the expiration of that period it has been approved by resolutions of both Houses of Parliament: Provided that if any such Proclamation is issued at a time when the House of the People has been dissolved or the dissolution of the House of the People takes place during the period of two months referred to in subclause (c), and if a resolution approving the Proclamation has been passed by the Council of States, but no resolution with respect to
  - period of two months referred to in subclause (c), and if a resolution approving the Proclamation has been passed by the Council of States, but no resolution with respect to such Proclamation has been passed by the House of the People before the expiration of that period, the Proclamation shall cease to operate at the expiration of thirty days from the date on which the House of the People first sits after its reconstitution unless before the expiration of the said period of thirty days a resolution approving the Proclamation has been also passed by the House of the People.]
  - (3) During the period any such Proclamation as is mentioned in clause (1) is in operation, the executive authority of the Union shall extend to the giving of directions to any State to observe such canons of financial propriety as may be specified in the directions, and to the giving of such other directions as the President may deem necessary and adequate for the purpose.
  - (4) Notwithstanding anything in this Constitution—
    - (a) any such direction may include—
  - (i) a provision requiring the reduction of salaries and allowances of all or any class of persons serving in connection with the affairs of a State;
- Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 53 (w.e.f. 3-1-1977).
- Ins. by the Constitution (Fifty-ninth Amendment) Act, 1988, s. 3. It shall cease to operate on the expiry of a period of two years from the commencement of this Act, *i.e.*, thirtieth day of March, 1988.
- 4 Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 41, for cl. (2) (w.e.f. 20-6-1979).

स्ति आसि सब्बा इससर एत। देव्यक्षणा स्ति विस्प्रा दम स्प्रेस सम्मा अस्य प्रस्क्रमा क्रिक्ष स्ति देव के कि के के के के के के उत्तर प्रस्क्रमा क्रिक्षण स्वा क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्वा क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्वा क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्वा क्रिक्षणा स्व क्र क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्व क्रिक्णणा स्व क्रिक्षणा स्व क्रिक्णणा स्व क्रिक्षणा स्व क्रिक्षणा स्व

- (%) <u>ഇട</u>ുറ്റ (९) സി കുട്ടു പ്യായായ് വാക്കാര് എക്കാന് എന്നു എന്നു വേഴുന്നു പ്രവേശന്ത്ര എന്നു വേഴുന്നു പ്രവേശന്ത്ര എന്നു പ്രവേശന്ത്ര പ്രവേശന് പ്രവേശന്ത്ര പ്രവേശന്
- ക ചാവധാനി എഴുഴെ, ഗുമ്പാന് സ്വസ്ക്കോ മറ്റ് മേത്രാമ്പ് ക്യാമ്പ് ക്യോഗ് വെയ്യ ന്റെ വേയ് പ്രധാന വെയ്യ പ്രധാന വെയ്യ ന്റ്റ് ചെയ്യാന് വേയ്യ പ്രധാന വേയ്യ വേയ്യ വേയ്യ വേയ്യ വേയ്യ വേയ്യ വേയ്യ വേയ്യ വ

— हामा जा । हा से हिन्द हर्ष का निष्य 🕒 . 🕫 🔐

- स्थित के प्रमात त्रिक्र के प्रमात त्रिक्त के प्रमात के प्रमात त्रिक्त के प्रमात के
- स्यूण आर्प्यार्ट्स रहे रित्रप्रार्थ स्त्रं में भा (२) रहे $\underline{\Sigma}$ (३)
  - (म) सर्याण देखराजा प्रमात द्वारा है से अन्य भारत है से अन्य स्वार्थ से अन्य से
  - (ന) ന്നായ് ക്യൂ നല്ക് വല്ക് വയ്ക് വയ്ക് വയ്ക് വയ്യു വയ്യു വയ്ക്കുന്നു വയ്ക്കുന്നുന്നു വയ്ക്കുന്നുന്നു വയായത്ത് വയ്ക്കുന്നു വയ്ക്കുന്നുന്
- जिष्ठर्स होणम एन होण एन हैं जिल्ला होण होण हैं है जिल्ला होण हैं है जिल्ला है जिल्ला

स्ट्रित माधि स्ट्रिक्स प्रटिश्च देख्वयेणमा प्र्यूत देण एगेड्र युणेक क्रिस्ट स्थमक म्यूयेणट एपछ्टा देण एगेड्र युलेक उत्तरित स्थान क्रिक्स प्रत्येण देख्य एगेड्र युलेक उत्तरित से प्रत्येण देश्वयं प्रत्येण प्रित्येण प्रत्येण प

- ೧೯೩೪ हो बस्तर हमगानिष्ठा स्थापक क्रिएक (१)
  - दर्घ हल्ला स्थाप मार्चित मध्य हमार्गाण्य (**प्रा**)

- (ii) a provision requiring all Money Bills or other Bills to which the provisions of article 207 apply to be reserved for the consideration of the President after they are passed by the Legislature of the State;
- (b) it shall be competent for the President during the period any Proclamation issued under this article is in operation to issue directions for the reduction of salaries and allowances of all or any class of persons serving in connection with the affairs of the Union including the Judges of the Supreme Court and the High Courts.

1* * * * *

1 Cl. (5) was ins. by the Constitution (Thirty-eighth Amendment) Act, 1975, s. 8 (retrospectively) and omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 41 (w.e.f. 20-6-1979).

PART XIX

MISCELLANEOUS

361. (1) The President, or the Governor or Rajpramukh of a State, shall not be answerable to any court for the exercise and performance of the powers and duties of his office or for any act done or purporting to be done by him in the exercise and performance of those powers and duties:

Provided that the conduct of the President may be brought under review by any court, tribunal or body appointed or designated by either House of Parliament for the investigation of a charge under article 61:

Provided further that nothing in this clause shall be construed as restricting the right of any person to bring appropriate proceedings against the Government of India or the Government of a State.

- (2) No criminal proceedings whatsoever shall be instituted or continued against the President, or the Governor 1*** of a State, in any court during his term of office.
- (3) No process for the arrest or imprisonment of the President, or the Governor ¹*** of a State, shall issue from any court during his term of office.
- (4) No civil proceedings in which relief is claimed against the President, or the Governor ¹*** of a State, shall be instituted during his term of office in any court in respect of any act done or purporting to be done by him in his personal capacity, whether before or after he entered upon his office as President, or as Governor ¹*** of such State, until the expiration of two months next after notice in writing has been delivered to the President or the Governor ²***, as the case may be, or left at his office stating the nature of the proceedings, the cause of action therefor, the name, description and place of residence of the party by whom such proceedings are to be instituted and the relief which he claims.

¹ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

The words "or the Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., ibid.

- $\vec{u}$ មានក្រុក នេះ មានក្រក្រុក នេះ មានក្រុក នេះ មានក្រិត មានក្រុក នេះ មានក្រុក នេះ មានក្រុក នេះ មានក្រុក នេះ មានក្រុក ន

ग्रोसिस ९६

मर्झर गार्स्स न्यम

स्टा गासि स्ब्रूज्ञ केटा क्रिक्य गासि केटा प्राप्त किया प्राप्त क्रिक्य क्रिक्य प्राप्त क्रिक्य गासिक क्रिक्य गासिक क्रिक्य प्राप्त क्रिक्य गासिक क्रिक क्रिक्य गासिक क्रिक्य गासिक क्रिक्य गासिक क्

स्टिं स्त्रे छेट माथि $\overline{\mathbf{m}}$ र प्राप्त माथि $\overline{\mathbf{m$

- (%) ಈഗാള സൂട് ഒട്ടു എന്നു ആയുഴാ എന്നു എന്ന് എന്നു എന്ന്ന്ന് എന്ന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന
- (ജ) केळक्षण हेएएउगण एस्क्रक्षण के<u>टर</u> प्रसाण के<u>टर</u> मासका प्रकृत प्रसाण केल्व । ब्रह्मक केल्व हो स्वाप केल्व हो स्वाप केल्व । ब्रह्मक केल्व हो स्वाप केल्य हो स्वाप केल्व हो स्वाप केल्य हो स्वाप हो स्वाप केल्य हो स्वाप हो स्वाप हो स्वाप केल्य हो स्वाप हो स्वाप
- (8) भेटाउर्खियार्था तर्मक्रिका भेट्टाउर सम्भा भेट्टायां समाम समाम अस्ति क्रायां स्थान प्रक्रिका क्ष्रियां सम्पान क्ष्रियां समाम समाम क्ष्रियां समाम क्ष्रियां समाम समाम क्ष्रियां क

- ¹[361A. (1) No person shall be liable to any proceedings, civil or criminal, in any court in respect of the publication in a newspaper of a substantially true report of any proceedings of either House of Parliament or the Legislative Assembly, or, as the case may be, either House of the Legislature, of a State, unless the publication is proved to have been made with malice: Provided that nothing in this clause shall apply to the publication of any report of the proceedings of a secret sitting of either House of Parliament or the Legislative Assembly, or, as the case may be, either House of the Legislature, of a State.
  - (2) Clause (1) shall apply in relation to reports or matters broadcast by means of wireless telegraphy as part of any programme or service provided by means of a broadcasting station as it applies in relation to reports or matters published in a newspaper.
  - *Explanation.*—In this article, "newspaper" includes a news agency report containing material for publication in a newspaper.]
- ²[361B. A member of a House belonging to any political party who is disqualified for being a member of the House under paragraph 2 of the Tenth Schedule shall also be disqualified to hold any remunerative political post for duration of the period commencing from the date of his disqualification till the date on which the term of his office as such member would expire or till the date on which he contests an election to a House and is declared elected, whichever is earlier.

Explanation.—For the purposes of this article,—

- (a) the expression "House" has the meaning assigned to it in clause (a) of paragraph 1 of the Tenth Schedule;
  - (b) the expression "remunerative political post" means any office—
- (i) under the Government of India or the Government of a State where the salary or remuneration for such office is paid out of the public revenue of the Government of India or the Government of the State, as the case may be; or
- (ii) under a body, whether incorporated or not, which is wholly or partially owned by the Government of India or the Government of a State and the salary or remuneration for such office is paid by such body, except where such salary or remuneration paid is compensatory in nature.
- **362.** [Rights and privileges of Rulers of Indian States.] Rep. by the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, s. 2.
- 363. (1) Notwithstanding anything in this Constitution but subject to the provisions of article 143, neither the Supreme Court nor any other court shall have jurisdiction in any dispute arising out of any provision of a treaty, agreement, covenant, engagement, sanad or other similar instrument which was entered into or executed before the commencement of this Constitution by any Ruler of an Indian State and to which the Government of the Dominion of India or any of its predecessor Governments was a party and which has or has been continued in operation after such commencement, or in any dispute in respect of any right accruing under or any liability or obligation arising out of any of the provisions of this Constitution relating to any such treaty, agreement, covenant, engagement, sanad or other similar instrument.

Ins. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 42 (w.e.f. 20-6-1979).

Ins. by the Constitution (Ninety-first Amendment) Act, 2003, s. 4.

- **. १८८३ मा अक्टर्ड से स्टर्ग के उर्थ मानामा मिला माराज्यामा मिलाया प्रस्कान में माराज्य मानामा मिलाया प्रस्कान में माराज्य मानामा स्वाचित्र स्वच**
  - स्टिंच आसार होता है। जिस्से सामार स्पाय प्रस्ता है। जिस्से सामार स्पाय प्रस्ता है। जिस्से सम्बर्ध है। जिससे सम्बर्
  - ក្នុង អាយា នេះបាន នេះកង្កាយ នេះបាន នេះកង្កាយ នេះបាន នេះ
- - മ്പ് സ്വാന് വ്യാന് വ്യാന് വ്യാന് പ്രത്യാന് ന് വ്യാന് വ്

  - ग्रेट्रॉर होसदर्क 'मत्र रुष्णोब्हारुंगा हमर जन्नोगा हरुव' (C)
  - ንසේ වනුය ඔරුණ වාල් වෙන් විශාලින විශාලය කරන වාල් වාල් වාල් විශාලය ව විශාලය ව විශාලය විශාලය විශාලය විශාලය විශාලය විශාලය විශාලය විශාලය විශාලය ව
- **ം. ട**േയാർ വിന്നു ന് വിന്നു വിന്ന
- $oldsymbol{s}$ ಕಾರ್. ೧೬೩, ನೆಲಾಗಿ ಹುದುರುತ್ತಾಗೆ ಮೆಳಲಾಗು ಸಚಿರಕಂಗಿ ಹುತ್ತು ಸಚಿನ ಕಾರ್ಬಿಕ ಸ್ಥಾನಿ ಕಾರ್ಬಿಕ ಸಾಗಿತ್ತಾಗಿ ಕಾರ್ಬಿಕ ಸಾಗಿತ್ರಾಗಿ ಸಿದಿಕ ಸಿದಿಕ ಸಾಗಿತ್ರಾಗಿ ಸಿದಿಕ ಸಿದಿಕ ಸಿದಿಕ ಸಿದಿಕ ಸಿದಿಕ
  - തുവെള്ള നേവ്യു അപ്രിക്ക് വേള്ള വെള്ള നെയ്ലുന്നു വുടുള്ള വേള്ള വെള്ള നേവു വുടുള്ള പ്രവേദ്യ വെള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രാവര്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രാവര്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ പുടുള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ പുടുള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ പുടുള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ പുടുള്ള പ്രവേദ്യ വുടുള്ള പ്രവേദ്യ പുടുള്ള പുടുള്ള

- (2) In this article—
- (a) "Indian State" means any territory recognised before the commencement of this Constitution by His Majesty or the Government of the Dominion of India as being such a State: and
- (b) "Ruler" includes the Prince, Chief or other person recognised before such commencement by His Majesty or the Government of the Dominion of India as the Ruler of any Indian State.
- ¹[363A. Notwithstanding anything in this Constitution or in any law for the time being in force—
  - (a) the Prince, Chief or other person who, at any time before the commencement of the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, was recognised by the President as the Ruler of an Indian State or any person who, at any time before such commencement, was recognised by the President as the successor of such ruler shall, on and from such commencement, cease to be recognised as such Ruler or the successor of such Ruler;
  - (b) on and from the commencement of the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, privy purse is abolished and all rights, liabilities and obligations in respect of privy purse are extinguished and accordingly the Ruler or, as the case may be, the successor of such Ruler, referred to in clause (a) or any other person shall not be paid any sum as privy purse.]
- **364.** (1) Notwithstanding anything in this Constitution, the President may by public notification direct that as from such date as may be specified in the notification—
  - (a) any law made by Parliament or by the Legislature of a State shall not apply to any major port or aerodrome or shall apply thereto subject to such exceptions or modifications as may be specified in the notification, or (b) any existing law shall cease to have effect in any major port or aerodrome except as respects things done or omitted to be done before the said date, or shall in its application to such port or aerodrome have effect subject to such exceptions or modifications as may be specified in the notification.
  - (2) In this article—
  - (a) "major port" means a port declared to be a major port by or under any law made by Parliament or any existing law and includes all areas for the time being included within the limits of such port;
  - (b) "aerodrome" means aerodrome as defined for the purposes of the enactments relating to airways, aircraft and air navigation.
- 365. Where any State has failed to comply with, or to give effect to, any directions given in the exercise of the executive power of the Union under any of the provisions of this Constitution, it shall be lawful for the President to hold that a situation has arisen in which the Government of the State cannot be carried on in accordance with the provisions of this Constitution.
- **366.** In this Constitution, unless the context otherwise requires, the following expressions have the meanings hereby respectively assigned to them, that is to say—
  - (1) "agricultural income" means agricultural income as defined for the purposes of the enactments relating to Indian income-tax;

Ins. by the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, s. 3.

- $\Re$ $\cos \pi$ $\cos \pi$
- भभिष्ण आख्यभग गोयता होत् होति । अध्याप होति । अधिभभिष्ण अद्वेष । अधिभभिष्ण अदिष्ण अदिष्ण
- गुरुटा उन्न रोष्ट स्प्रांत हैं सार्थ गुराज स्थार गुराज स्थार होतर एस सार्थ होतर हैं । स्थार स्थार प्रस्ता हैं से अधिक अद्योग स्थार प्रस्ता हैं से अधिक अद्योग स्थार प्रस्ता स्थार स्थार प्रस्त । सहस्र । सार्थ स्थार प्रस्ता स्थार स्थार प्रस्ता स्थार स्थार प्रस्ता स्थार स्था स्थार स्

സംപംച്ച ഇളൗൗ ഒടിച്ചാ നുന്ന ത്രാ മൂന്ന മുന്ന ചെയ്യ മൂന്ന പ്രത്യാ പ്രത്യാ ചെയ്യ ചെ

- ा दर्मिता स्थाना हात्म तर्मित सम्भात साल्या निर्मालका साल्या कार्या निर्मालका सम्भातम् स्थान स्
- 882. **ಆಸ್ ಪ್ರಮಾಣಗಂಗಲು, ಹಾಹ್ಲಲು ಹಾಲೀಕಾರ್ಯಗಂಗಲು ಹಾಗೆ ಕಿರು ಮಾಹ್ರ ಹಾಗು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಸ್ತು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಸ್ತು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಣಕ**
  - ຮ്້ අන ഉപ്പിലെ എത്തെ വേര്ല് എപ്പിലെ ഉപ്പെട്ട പ്രത്യാന് വേര്ക്കാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് ഉപ്പെട്ട ഉപ്പെട്ട പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യാന് പ്രത്യാന

  - (%) மீப்லிய யால்கு மால்களி மாலிய இது இது விற்கிய கூறிய இது விற்கு மால்களிய விற்கு மால்களிய கூற்களிய கூறிய கூற்களிய கூறிய கூறிய
  - (೧)) "ឃាង មានបាធាតេស ಅಭಿಷ ឃាញ មាន នេះ ឃាញ មាន ខេត្ត ខេត្ត

में उठ के स्वर्ण किया काम प्रकार के उठ के अध्याप काम करात कारण है उठ के उठ क

ತ್ತುತ್ತ ಹುತ್ತು ಹುತ್ತ

- (2) "an Anglo-Indian" means a person whose father or any of whose other male progenitors in the male line is or was of European descent but who is domiciled within the territory of India and is or was born within such territory of parents habitually resident therein and not established there for temporary purposes only;
- (3) "article" means an article of this Constitution;
- (4) "borrow" includes the raising of money by the grant of annuities, and "loan" shall be construed accordingly;

1* * * *

- (5) "clause" means a clause of the article in which the expression occurs;
- (6) "corporation tax" means any tax on income, so far as that tax is payable by companies and is a tax in the case of which the following conditions are fulfilled:—
  - (a) that it is not chargeable in respect of agricultural income;
- (b) that no deduction in respect of the tax paid by companies is, by any enactments which may apply to the tax, authorised to be made from dividends payable by the companies to individuals:
- (c) that no provision exists for taking the tax so paid into account in computing for the purposes of Indian income-tax the total income of individuals receiving such dividends, or in computing the Indian income-tax payable by, or refundable to, such individuals;
- (7) "corresponding Province", "corresponding Indian State" or "corresponding State" means in cases of doubt such Province, Indian State or State as may be determined by the President to be the corresponding Province, the corresponding Indian State or the corresponding State, as the case may be, for the particular purpose in question;
- (8) "debt" includes any liability in respect of any obligation to repay capital sums by way of annuities and any liability under any guarantee, and "debt charges" shall be construed accordingly;
- (9) "estate duty" means a duty to be assessed on or by reference to the principal value, ascertained in accordance with such rules as may be prescribed by or under laws made by Parliament or the Legislature of a State relating to the duty, of all property passing upon death or deemed, under the provisions of the said laws, so to pass;
- (10) "existing law" means any law, Ordinance, order, bye-law, rule or regulation passed or made before the commencement of this Constitution by any Legislature, authority or person having power to make such a law, Ordinance, order, bye-law, rule or regulation;
- (11) "Federal Court" means the Federal Court constituted under the Government of India Act, 1935;
- (12) "goods" includes all materials, commodities, and articles;
- (13) "guarantee" includes any obligation undertaken before the commencement of this Constitution to make payments in the event of the profits of an undertaking falling short of a specified amount;

¹ Cl. (4A) was ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 54 (w.e.f. 1-2-1977) and omitted by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 11 (w.e.f. 13-4-1978).

- (९) "ರೆಇಲುಷಹುಗೆ ಹೆವ" ಸಿವಕಲ್ ವಆಹ್ ನೇಹಿತ ಮಾಡುವ ಮುಗ್ಗಳ ಹೆವ್ವ ಬ್ಯಾಗಿ ಹೆವ್ವ ಬ್ಯಾಗಿ ಹೆವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವು ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವ್ನ ಬ್ಯಾಗಿ ಹಿವು
- (ஆ) "एकागूर्य हिष्णा क्रिया क्रिया क्रिया हिष्ण हिष्ण क्रिया है। हिण्या क्रिया क्रिया है। हिण्या क्रिया क्रिया है।
- ത്ത് ചെയ്യുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു
- (८०४) द्भुयः (८०४)
- ; राजनाजूर हुरूप् र दर्ब र र उ<u>ज्</u>या रस्ट हम्म एकाष्टिक्य राजन हुए ।
- ण्डेमक रखन तम्म तम्म होत्र स्था है। अरुमार हे स्था है। स्था है।
  - ; എള് പ്രധ്യാ പട്ട് ഉപ്പെടുന്നു പട്ട് വെ പ്രത്യാ പ്രത്യാ പ്രസ്ത്ര പട്ട് വെ പ്രത്യാ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യാ പ്രത്
- मा मा से हिस्सी हें से हिस्सी से से हिस्सी से से हिस्सी से से हिस्सी हें से साम से हिस्सी हें से सिस्सी हें से हिस्सी से हिस्सी से हिस्सी हिस्सी से हिस्सी से हिस्सी से हिस्सी से हिस्सी से हिस्सी से हिस्सी हिससी हिस्सी हिस्सी हिस्सी हिस्सी हिस्सी हिस्सी हिससी हिससी
- (%) "யூசுலார்கள் <u>സ</u>க்காய <u>സ</u>க்காய இரைக்கும் இருக்கும் இருக்கும்
- (३) "ෆঙ্किः" केळिलार प्रक्री प्रक्रीण पिक्ट ए॰ पटः ए जिल्हा भारति स्वीमा पिक्ट ए॰ अल्लाकिमा प्राप्त स्वीमा प्रक्रिक मार्टीमा स्वीमा प्रक्रिक मार्टीमा स्वीमा स्वीम
- (%) "देश प्रक्रमण कार्येष क्षेत्र क्ष

- (%२)) "സ്പംഭ്യെ വ്യാമ്പ് വ്യാമ് വ്യാമ്പ് വ്യാമ് വ്യാമ്പ് വ്യാമ്യ് വ്യാമ്പ് വ്യാമ്പ് വ്യാമ്യ് വ്യാവ് വ്യാമ്യ്

- (14) "High Court" means any Court which is deemed for the purposes of this Constitution to be a High Court for any State and includes—
- (a) any Court in the territory of India constituted or reconstituted under this Constitution as a High Court, and
- (b) any other Court in the territory of India which may be declared by Parliament by law to be a High Court for all or any of the purposes of this Constitution;
- (15) "Indian State" means any territory which the Government of the Dominion of India recognised as such a State;
- (16) "Part" means a Part of this Constitution;
- (17) "pension" means a pension, whether contributory or not, of any kind whatsoever payable to or in respect of any person, and includes retired pay so payable; a gratuity so payable and any sum or sums so payable by way of the return, with or without interest thereon or any other addition thereto, of subscriptions to a provident fund;
- (18) "Proclamation of Emergency" means a Proclamation issued under clause (1) of article 352;
- (19) "public notification" means a notification in the Gazette of India, or, as the case may be, the Official Gazette of a State;
- (20) "railway" does not include—
  - (a) a tramway wholly within a municipal area, or
- (b) any other line of communication wholly situate in one State and declared by Parliament by law not to be a railway;

1* * * * * *

- ²[(22) "Ruler" means the Prince, Chief or other person who, at any time before the commencement of the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, was recognised by the President as the Ruler of an Indian State or any person who, at any time before such commencement, was recognised by the President as the successor of such Ruler;]
- (23) "Schedule" means a Schedule to this Constitution;
- (24) "Scheduled Castes" means such castes, races or tribes or parts of or groups within such castes, races or tribes as are deemed under article 341 to be Scheduled Castes for the purposes of this Constitution;
- (25) "Scheduled Tribes" means such tribes or tribal communities or parts of or groups within such tribes or tribal communities as are deemed under article 342 to be Scheduled Tribes for the purposes of this Constitution;
- (26) "securities" includes stock;

3* * * * * *

¹ Cl. (21) omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

² Subs. by the Constitution (Twenty-sixth Amendment) Act, 1971, s. 4, for cl. (22).

Cl. (26A) was ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 54 (w.e.f. 1-2-1977) and omitted by the Constitution (Forty-third Amendment) Act, 1977, s. 11 (w.e.f. 13-4-1978).

- खिणमाण मध्य वास्त्र प्राप्त स्थान वास्त्र प्राप्त स्थान विश्व क्ष्य विष्ठ हैं प्रमुख्य विष्ठ प्रत्य प्रमुख्य विष्ठ प्रत्य प्रमुख्य विष्ठ प्
- (%) "រាំមមធា មិ $\overline{\Omega}$ " ខិតនហា ភាគមេខាន ១ ខេត្ត នៃ២ ខេត្ត បាយអិតថ យោម មិននេះ ខេត្ត ខេត្ត
- ; ദ്രാബാജ് ഉക്കാ നമ്പാൾ വിവാന ചെട്ടിട്റെ വാഭയ്യ് ന്നാന് (ഭാ
- ഉള്ളുക്കുന്ന ച്ചാലുക്കു പ്രാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രാപ്പെട്ടുക്കുന്ന ച്ചാലുക്കുന്ന പ്രാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ് പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്പെട്ടുക്കുന്ന പ്രവ്യാപ്
- (\$\$) "m82്യ ए॰m82്യ ए॰m82്യ യൂട്ടെ സൂരു വേഷ്ട്ര വേഷ്ട്ര സൂരു വേഷ്ട്ര വേഷ്
- दर्शवर्द्ध ,िएक प्रीलीर्णात्रम ,स्रीलष्टदर्ज "भरिष्ध" (03)
- (0) មិ $\overline{\Omega}$ ឃាង ប្រសាល់ ប្រធាជា គ្រាយ់ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ់ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ់ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ់ នេះការ គ្រាយ់ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្គាយ់ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយៈ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយៈ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ៍ នេះការ គ្រាយ៍ ន
- (%) (നൂമു നൂട്ടു നടിലു (ജനു വേ ജി കുട്ടു വെ ജി
- ; එම්ම සින්න සම්බන්ග මෙන්න් සින්න් සින්න් සම්බන්ත් සම්බන්ග (යි. (යි. දින්න් සම්බන්ත් සම්බන්ත් සම්බන්ත් සම්බන්ත්
- (Sa) "നുള്ള നിന്നു പ്രധാന എന്നു നിന്നു ഉപ്പോട്ട് പ്രധാന എന്നു പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന എന്നു എന്ന്ന് എന്നു എന്ന് എന്ന് എന്നു എന്നു എന്നു എന്നു എന്ന് എന്ന്ന്ന് എന്ന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന്ന് എ
- ്രം) "റാ<u>ജ്</u>പ്പ് ചെയ്യുവ് ത്രായ് എന്നു വരു പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യായ പ്രത്യം പ്രത്യം
- (खब्ब) ഗൂമു നൂട്ട വ ജ്യട്ടം നടന്നു പ്രത്യ വ വുടു വരു വരു വരു വ

- (27) "sub-clause" means a sub-clause of the clause in which the expression occurs;
- (28) "taxation" includes the imposition of any tax or impost, whether general or local or special, and "tax" shall be construed accordingly;
- (29) "tax on income" includes a tax in the nature of an excess profits tax;
- *[(29A) "tax on the sale or purchase of goods" includes—
- (a) a tax on the transfer, otherwise than in pursuance of a contract, of property in any goods for cash, deferred payment or other valuable consideration;
- (b) a tax on the transfer of property in goods (whether as goods or in some other form) involved in the execution of a works contract;
- (c) a tax on the delivery of goods on hirepurchase or any system of payment by instalments;
- (d) a tax on the transfer of the right to use any goods for any purpose (whether or not for a specified period) for cash, deferred payment or other valuable consideration;
- (e) a tax on the supply of goods by any unincorporated association or body of persons to a member thereof for cash, deferred payment or other valuable consideration;
- (f) a tax on the supply, by way of or as part of any service or in any other manner whatsoever, of goods, being food or any other article for human consumption or any drink (whether or not intoxicating), where such supply or service, is for cash, deferred payment or other valuable consideration, and such transfer, delivery or supply of any goods shall be deemed to be a sale of those goods by the person making the transfer, delivery or supply and a purchase of those goods by the person to whom such transfer, delivery or supply is made;] ¹[(30) "Union territory" means any Union territory specified in the First Schedule and includes any other territory comprised within the territory of India but not specified in that Schedule.]
- **367.** (1) Unless the context otherwise requires, the General Clauses Act, 1897, shall, subject to any adaptations and modifications that may be made therein under article 372, apply for the interpretation of this Constitution as it applies for the interpretation of an Act of the Legislature of the Dominion of India.
  - (2) Any reference in this Constitution to Acts or laws of, or made by, Parliament, or to Acts or laws of, or made by, the Legislature of a State 2***, shall be construed as including a reference to an Ordinance made by the President or, to an Ordinance made by a Governor 3***, as the case may be.
  - (3) For the purposes of this Constitution "foreign State" means any State other than India: Provided that, subject to the provisions of any law made by Parliament, the President may by order⁴ declare any State not to be a foreign State for such purposes as may be specified in the order.

^{*} Ins. by the Constitution (Forty-sixth Amendment) Act, 1982, s. 4.

¹ Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for cl. (30).

² The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule" omitted by s. 29 and Sch., ibid.

The words "or Rajpramukh "omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

⁴ See the Constitution (Declaration as to Foreign States) Order, 1950 (C.O. 2).

- ; ใบพบน ร<u>์รพ</u>-ธก ใพสม ร<u>์รพ</u> ธใษาสุ บากม ลี่ห์ บากธสล์ "ร<u>์รพ</u>-ธก" (หล)
- (\$ഒ) "शुण्या केंद्र प्रस्कृत केंद्र केंद्र प्रस्कृत केंद्र प्रस्कृत केंद्र केंद्र प्रस्कृत केंद्र के
- (೩೩) "ಹುತ್ತಾ ಕ್ಷಣ್ಣ ಬ್ಯಾಪ್ ಕ್ಷಣ್ಣ ಬ್ಯಾಪ್ ಕ್ಷಣ್ಣ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರಾಣ್ಣ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ ಪ್ರವ್ಯಾಪ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯಾಪ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಸ್ತ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರತ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ ಪ್ರವ್ಯ
- हरूणीगा जाकेट कर मध्यम ,प्णमस्रीजार उत्यासस्य हम्मण काट रहणीगा पार्ट्य प्रमाण प्रमाण कार्य हम्मणीकाष्ट्र (क्ष) जामस्रीजामण मर्जर रहे रमम जाकर्य कार्य क्षेत्र कार्य सम्भाणमा स्वाप्त हिन्स स्वाप्त स्व
- സ്ഥാര്മ്മ പര്ഷ്ട എയ്യായ് മുട്ട ചുവന്ന് നുട്ടു ചുവന്ന നുടുന്ന മുട്ട ചുവന്ന നുടുന്ന വരുന്ന നുടുന്ന വരുന്നു വരുന്ന
- णा<u>भक</u>्यभण सहण्यात्र भीत हाल्या निवास के ज्ञान निवास कार्य के स्वार्य के स्वर्य के स्वार्य के स्वर्य के स्वार्य के स्वा
- स्थान प्रस्कृत प्र
- णाहक अध्याप सामा का अध्याप स्था त्राच्या त्राच्या त्राच्या स्था त्राच्या त्राच्याच
- प्रस्टा क्रिया मार्टी होता मार्टी होता मार्टी क्रिया मार्
- ര്ഷ് പ്രദ്യാവ എട്ടോ വ്യായില് പ്രദ്യാവ എട്ടാല് പ്രദ്യാവ എട്ടാല് പ്രദ്യാവ എട്ടാല് പ്രദ്യാവ എട്ടാല് വരുന്നെ എട്ടാല് വരുന്നെ എട്ടാല് വരുന്നെ എട്ടാല് വരുന്നെ എട്ടാല് പ്രദ്യാവ പ്രദ്യവ പ്രദ്യവ പ്രദ്യവ പ്രദ്യാവ പ്രദ്യവ പ്രവ്യവ പ്രദ്യവ പ്രദ്യവ പ്രവ്യവ പ്രവ്യവ്യവ പ്രവ്യവ പ്രവ്യവ്യവ പ്രവ്യവ പ്രവ്യവ
  - (३) ហ្វូនព្រុធ ជាប្រធាន ជាប

PART XX

AMENDMENT OF THE CONSTITUTION

- 368. ²[(1) Notwithstanding anything in this Constitution, Parliament may in exercise of its constituent power amend by way of addition, variation or repeal any provision of this Constitution in accordance with the procedure laid down in this article.]
  - ³[(2)] An amendment of this Constitution may be initiated only by the introduction of a Bill for the purpose in either House of Parliament, and when the Bill is passed in each House by a majority of the total membership of that House and by a majority of not less than two-thirds of the members of that House present and voting, ⁴[it shall be presented to the President who shall give his assent to the Bill and thereupon] the Constitution shall stand amended in accordance with the terms of the Bill:

Provided that if such amendment seeks to make any change in—

- (a) article 54, article 55, article 73, article 162 or article 241, or
- (b) Chapter IV of Part V, Chapter V of Part VI, or Chapter I of Part XI, or
- (c) any of the Lists in the Seventh Schedule, or
- (d) the representation of States in Parliament, or
- (e) the provisions of this article, the amendment shall also require to be ratified by the Legislatures of not less than one-half of the States 5*** by resolutions to that effect passed by those Legislatures before the Bill making provision for such amendment is presented to the President for assent.
- ⁶[(3) Nothing in article 13 shall apply to any amendment made under this article.]
- ⁷[(4) No amendment of this Constitution (including the provisions of Part III) made or purporting to have been made under this article [whether before or after the commencement of section 55 of the Constitution (Fortysecond Amendment) Act, 1976] shall be called in question in any court on any ground.
- (5) For the removal of doubts, it is hereby declared that there shall be no limitation whatever on the constituent power of Parliament to amend by way of addition, variation or repeal the provisions of this Constitution under this article.]
- 2 Ins. by s. 3, *ibid*.
- 3 Art. 368 renumbered as cl. (2) thereof by s. 3, *ibid*.
- Subs. by s. 3, *ibid.*, for "it shall be presented to the President for his assent and upon such assent being given to the Bill,".
- The words and letters "specified in Parts A and B of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 6 Ins. by the Constitution (Twenty-fourth Amendment) Act, 1971, s. 3.
- Cls. (4) and (5) were ins. in article 368 by s. 55 of the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976. This section has been declared invalid by the Supreme Court in *Minerva Mills Ltd. and Others Vs. Union of India and Others* (1980) 2 S.C.C. 591.

೦೩ ೪ಆ೫ ಸುಗ್ರಹ್ಮ ಇಕ್ಕಳು

– ಸಮ್ಸ ಗುರ್ತುಸ ಕ್ಷಾತ್ರ ಗುತ್ತು ಗುರ್ತು ಗಿರುಗಿ ಗುರ್ಗಾ ಕ್ಷಾತ್ರಿಕ ಕ್ಷಾತ್ರಿಕ ಕ್ಷಾತ್ರಿಕ ಕ್ಷಾತ್ರಿಕ ಕ್ಷಾತ್ರಿಕ ಕ್ಷಾತ್ರಿಕ

- (5) വുമുത് നാല് അല്പ്പെട്ട യുട്ടാലുട്ട ട്ലോണ് അവും നാല് വുട്ടാലുട്ട വുട്ടാലു

– മിവന സ്പര്ജ്മം മെപ്പിവന ഉജ്ജ പ്രിസ് പ്രഷ

- (M) प्रेक्यमा १८६, प्रेक्यमा १८६, प्रेक्यमा १६६, प्रेक्यमा १६६, प्रेक्यमा प्रेक्यमा १६६, ए४<u>७४५</u>मा
- ക്കുന്നു വേഷനത്തു വേഷ്ട്ര വേഷ്ട്ര വേഷനത്തു വേഷനത്തു വേഷ്ട്ര വേഷനത്തു വേഷനത്ത്ര വേഷനത്തു വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ര വേഷനത്ര വേഷനത്ത്ര വേഷനത്ര വേ

  - መ<u>ዋ</u>ጀንብ አመ ልጁ ያ ትፈዝ የ የ የ መመር መመር መመር መመር መ
  - (സ) യ്ലായ മയിൽ ജിയ്യ (സ)

- ଞ୍ଚୋଠଞ୍ଚାଁଲ କୁନ୍ଦ ଟାକ୍ତଙ୍କରି ह ୟ? ୮କ୍ଷାବ୍ଦେକ୍ତି हर्ष्यभूम माण ^{6} हम $^{\circ}$ ୦ ଅଣି ୪ ଓ हर्स्म ଆଦାପଦ୍ଧ ୮କ୍ଷାବ୍ଦକ୍ତି । द ^{6} ବର୍ଷ
- (8) प्राप्तिकाम क्रिस प्राप्ति स्ट्रेस एवर्षिक एक्सक्रमणा (क्रिस्ट्रेस एकस्या क्रिस्ट्रेस प्राप्तिक क्रिस क्रिस
- (๑) त्राण्टर ग्रामण्सण खोणण्डणणिससण, पेक्काखान प्राणिण स्टेश लैगीनेख प्राणिण प्राणिश्वात है। त्राणिण प्राणिश्व केस्तरीखर, क्रथण्डल ए४क्काण ग्रामर्ट देश्यणमाणी स्पण्यात लैकाकी लैगीनेख लग्नामाणिख स्विक्यणेक्काल्य केर्ने के

PART XXI

¹[TEMPORARY, TRANSITIONALAND SPECIAL PROVISIONS]

- 369. Notwithstanding anything in this Constitution, Parliament shall, during a period of five years from the commencement of this Constitution, have power to make laws with respect to the following matters as if they were enumerated in the Concurrent List, namely:—
  - (a) trade and commerce within a State in, and the production, supply and distribution of, cotton and woollen textiles, raw cotton (including ginned cotton and unginned cotton or *kapas*), cotton seed, paper (including newsprint), food-stuffs (including edible oilseeds and oil), cattle fodder (including oil-cakes and other concentrates), coal (including coke and derivatives of coal), iron, steel and mica;
  - (b) offences against laws with respect to any of the matters mentioned in clause (a), jurisdiction and powers of all courts except the Supreme Court with respect to any of those matters, and fees in respect of any of those matters but not including fees taken in any court; but any law made by Parliament, which Parliament would not but for the provisions of this article have been competent to make, shall, to the extent of the incompetency, cease to have effect on the expiration of the said period, except as respects things done or omitted to be done before the expiration thereof.
- ²[**370.** (1) Notwithstanding anything in this Constitution,—
  - (a) the provisions of article 238 shall not apply in relation to the State of Jammu and Kashmir;
    - (b) the power of Parliament to make laws for the said State shall be limited to—
  - (i) those matters in the Union List and the Concurrent List which, in consultation with the Government of the State, are declared by the President to correspond to matters specified in the Instrument of Accession governing the accession of the State to the Dominion of India as the matters with respect to which the Dominion Legislature may make laws for that State; and
  - (ii) such other matters in the said Lists as, with the concurrence of the Government of the State, the President may by order specify.

Explanation.—For the purposes of this article, the Government of the State means the person for the time being recognised by the President as the Maharaja of Jammu and Kashmir acting on the advice of the Council of Ministers for the time being in office under the Maharaja's Proclamation dated the fifth day of March, 1948;

- Subs. by the Constitution (Thirteenth Amendment) Act, 1962, s. 2, for "TEMPORARY AND TRANSITIONAL PROVISIONS" (w.e.f. 1-12-1963).
- In exercise of the powers conferred by this article the President, on the recommendation of the Constituent Assembly of the State of Jammu and Kashmir, declared that, as from the 17th day of November, 1952, the said art. 370 shall be operative with the modification that for the *Explanation* in cl. (1) thereof, the following *Explanation* is substituted, namely:—
  - "Explanation.—For the purposes of this article, the Government of the State means the person for the time being recognised by the President on the recommendation of the Legislative Assembly of the State as the *Sadar-I-Riyasat of Jammu and Kashmir, acting on the advice of the Council of Ministers of the State for the time being in office."
  - (Ministry of Law Order No. C.O. 44, dated the 15th November, 1952). * Now "Governor".

म्रोस्ट ६९

നിവെടിന്നു സ്ഥര്ജമര് മെന്നു ജെന്ന് ഉമര്യ വ്യാഭിന്നു വെട്ടായത്ത

- - ம் இத்த மகும் கத்தை வரை சிற்ற மிற்ற இது மக்கும் மற்ற இத்த வரை கற்ற மாற்ற இத்த (மு) மத்தை மற்ற இத்த வருக்கும் மற்ற இத்த வருக்கும் மற்ற இத்த இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த இத்த மற்ற இத்த மற்ற இத்த இத்த மற்ற இத
  - ത്രാലാര്, ഉപ്പെട്ട പ്രത്യ ത്രാല് പ്രത്യ ത്രാലാല് പ്രത്യ ത്രാലത്തെ പ്രത്യ ത്രാലത്തെ പ്രത്യ ത്രാലത്തെ പ്രത്യ ത്രയ ത്രയ്ക്കെ പ്രത്യ ത്രയ്ക്കെ പ്രത്യ തെരുന്നു. ഉപ്പെട്ട പ്രത്യ തെരുന്നു പ്രത്യ പ

- மிலரியம் கசூம் 1 பிரக்க கூறமை கமக்க 1 பி $\mathbf{z}$ ச் பிக்கம் மலகம் நூக் .0%

- –,೧೮೮೭ ಕನ್ನಡನ ಕಗಳಗಿಗಿ ಹಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಕರಿಸಲ್ಲಿ
  - π दर्भगुरूप किल्लाहरूम निम्ना के प्राप्त के भी मार्च के भी हैं हैं कि स्वाप्त हैं कि स्वाप्त हैं हैं कि स्वाप्त हैं हैं कि स्वाप्त हैं हैं कि स्वाप्त हैं कि स्वाप्त हैं कि स्वाप्त हैं है है कि स्वाप्त हैं कि स्वाप्त है कि स्वाप्त हैं कि स्वाप्त है कि
- มาดามสัม ฐิม โชเมต โพธ คน ธ ค ∞ ขลาม โพษ ขะหรัโรษโน สมชัม เมชัม กัน ชิโษส ∞ (∞) องเมสโตม ครั้งแม้ เพมัง ครั้งแม้ เพมังแม้ เพมิงแม้ เพมังแม้ เพมิงแม้ เพมังแม้ เพมิงแม้ เพมังแม้ เพมิงแม้ เพมิงแม้
- ,ଜ്ୟ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଜ୍ଞାନ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥ ଜ୍ଞାନ୍ତ ହେ ସେ ୧୯୬୯ ଅନୁ ଜ୍ଞାନ୍ତ ହେ ଓଡ଼ି ଜ୍ଞାନ୍ତ ହେ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଜ୍ଞାନ୍ତ ହେ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର୍କ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର୍କ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର୍କ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର ଅ
- खि रिसेंस जा 85 रिष्ठदर् पिखिभा जिल्ला कि स्ट्रिंस जानकीणमध्म जिल्ला हिस्स जिल्ला जा कि स्ट्रिंस जा जा कि स्ट्रिंस जा कि स्ट्रिंस जा कि स्ट्रिंस जा जा कि स्ट्रिंस जा

- (c) the provisions of article 1 and of this article shall apply in relation to that State;
- (d) such of the other provisions of this Constitution shall apply in relation to that State subject to such exceptions and modifications as the President may by order¹ specify:

Provided that no such order which relates to the matters specified in the Instrument of Accession of the State referred to in paragraph (i) of sub-clause (b) shall be issued except in consultation with the Government of the State:

Provided further that no such order which relates to matters other than those referred to in the last preceding proviso shall be issued except with the concurrence of that Government.

- (2) If the concurrence of the Government of the State referred to in paragraph (ii) of subclause (b) of clause (1) or in the second proviso to sub-clause (d) of that clause be given before the Constituent Assembly for the purpose of framing the Constitution of the State is convened, it shall be placed before such Assembly for such decision as it may take thereon.
- (3) Notwithstanding anything in the foregoing provisions of this article, the President may, by public notification, declare that this article shall cease to be operative or shall be operative only with such exceptions and modifications and from such date as he may specify:

Provided that the recommendation of the Constituent Assembly of the State referred to in clause (2) shall be necessary before the President issues such a notification.

²[**371.** ^{3*} * * *

- (2) Notwithstanding anything in this Constitution, the President may by order made with respect to ⁴[the State of Maharashtra or Gujarat], provide for any special responsibility of the Governor for—
- (a) the establishment of separate development boards for Vidarbha, Marathwada, ⁵[and the rest of Maharashtra or, as the case may be,] Saurashtra, Kutch and the rest of Gujarat with the provision that a report on the working of each of these boards will be placed each year before the State Legislative Assembly;
- (b) the equitable allocation of funds for developmental expenditure over the said areas, subject to the requirements of the State as a whole; and
- (c) an equitable arrangement providing adequate facilities for technical education and vocational training, and adequate opportunities for employment in services under the control of the State Government, in respect of all the said areas, subject to the requirements of the State as a whole.]

⁶[**371A.** (1) Notwithstanding anything in this Constitution,—

- 1 See the Constitution (Application to Jammu and Kashmir) Order, 1954 (C.O. 48) as amended from time to time, in Appendix I.
- 2 Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 22, for art. 371.
- 3 Cl. (1) omitted by the Constitution (Thirty-second Amendment) Act, 1973, s. 2, (w.e.f. 1-7-1974).
- Subs. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 85, for "the State of Bombay" (w.e.f. 1-5-1960).
- Subs. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 85, for "the rest of Maharashtra," (w.e.f. 1-5-1960).
- 6 Ins. by the Constitution (Thirteenth Amendment) Act, 1962, s. 2 (w.e.f. 1-12-1963).

- (5) प्राथम स्ट्रिक स्

- (%) प्राच्या अर्थे के अर्थे के स्वाप्त अर्थे मा अर्थे मा अर्थे मा अर्थे मा अर्थे मा अर्थे सम्बाध अर्थे मा अर्थे सम्बाध सम्बाध अर्थे सम्बाध सम्बाध अर्थे सम्बाध अर्थे सम्बाध सम्बाध अर्थे सम्बाध सम्य सम्बाध सम्य सम्बाध सम्बाध सम्बाध सम्बाध सम्बाध सम्बाध सम्बाध सम्बाध सम्बाध
- क्षणा, काल्य प्रश्रंक कर कराया मांचाया प्रसम्बद्धा काला प्रसम्बद्धा कराय प्रमायाता कराया प्रस्ता कराया कर
- - (%) ಆಗತಕ್ಷಿತ ಹಲ್ಲಾಗುತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿಸ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿಸುತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತಿಸುತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತಿಸುತ್ತಿಸುತಿಸುತಿಸುತಿ
  - प्रभाम , स्टिर्फ्य कर्मिंट आस्त्र होचेंड्स होचेंडस होचें
  - भगम॰೧ सङ्क्रम แปะสธ होभद्ध , ១២॰५ π द्रम भिष्यस्थित । उर्थम हाम्यम हमस्म । उर्थम हमस्म हमस्म हमस्म । उर्थम हमस्म हमस्म । उर्थम हमस्म हमस्म । उर्थम । उर्थम हमस्म । उर्थम । उर्थम । उर्थम हमस्म । उर्थम । उर
  - េះ នៅ១ឃៈ« សេយា យាលអាច សមាឧត៍, ១១៧៣ ជ៍ អា ហាមយែមស ៧០៩១ ១៩ ១៩ ២០១៣ ២៣៤២ ខេត្ត ១៩ ១៩ ២០១៧ ២៣៤៥ ២០១៣ ២៣៩៤ ២០១៣ ២៣៩៤ ២០១៣ ២៣៩៤ ២០១៣ ២៣៩៤ ២០១៣ ខេត្ត សេ ឃាសេ ខេត្ត ខេត្ត ឃាសេ ខេត្ត ឃាសេ ខេត្ត ឃាសេ ខេត្ត ខេត្

— रामाया मार्मान्डदर्ग राजें सभा भा<u>रठ</u>र्भ सञ्चारमार **मा**रा स्था

– ೧೯೮೭ ಕನ್ನಡನ ಕमणीಆಗಾ ಹುಂಬಾ ಅದೇಕರು (೨)

- (a) no Act of Parliament in respect of—
- (i) religious or social practices of the Nagas, (ii) Naga customary law and procedure, (iii) administration of civil and criminal justice involving decisions according to Naga customary law, (iv) ownership and transfer of land and its resources, shall apply to the State of Nagaland unless the Legislative Assembly of Nagaland by a resolution so decides;
- (b) the Governor of Nagaland shall have special responsibility with respect to law and order in the State of Nagaland for so long as in his opinion internal disturbances occurring in the Naga Hills-Tuensang Area immediately before the formation of that State continue therein or in any part thereof and in the discharge of his functions in relation thereto the Governor shall, after consulting the Council of Ministers, exercise his individual judgment as to the action to be taken:

Provided that if any question arises whether any matter is or is not a matter as respects which the Governor is under this sub-clause required to act in the exercise of his individual judgment, the decision of the Governor in his discretion shall be final, and the validity of anything done by the Governor shall not be called in question on the ground that he ought or ought not to have acted in the exercise of his individual judgment:

Provided further that if the President on receipt of a report from the Governor or otherwise is satisfied that it is no longer necessary for the Governor to have special responsibility with respect to law and order in the State of Nagaland, he may by order direct that the Governor shall cease to have such responsibility with effect from such date as may be specified in the order;

- (c) in making his recommendation with respect to any demand for a grant, the Governor of Nagaland shall ensure that any money provided by the Government of India out of the Consolidated Fund of India for any specific service or purpose is included in the demand for a grant relating to that service or purpose and not in any other demand;
- (d) as from such date as the Governor of Nagaland may by public notification in this behalf specify, there shall be established a regional council for the Tuensang district consisting of thirty-five members and the Governor shall in his discretion make rules providing for—
- (i) the composition of the regional council and the manner in which the members of the regional council shall be chosen:

Provided that the Deputy Commissioner of the Tuensang district shall be the Chairman *ex officio* of the regional council and the Vice-Chairman of the regional council shall be elected by the members thereof from amongst themselves;

- (ii) the qualifications for being chosen as, and for being, members of the regional council:
- (*iii*) the term of office of, and the salaries and allowances, if any, to be paid to members of, the regional council;
  - (iv) the procedure and conduct of business of the regional council;
- (ν) the appointment of officers and staff of the regional council and their conditions of services; and

- - (i) ऐष्णेटी जार्ज क्षा क्षा क्षा क्षा क्षा क्षा क्षा है।
  - (ii) ऐलिल क्षेत्रक क्षेत्रक प्रस्ति क्षा प्रताय क्षा प्रताय क्षा भारत है।

  - $\mathfrak{m}$ in decay and result of the mass mass and the mass means are the mass and the mass and the mass and the mass are the mass and the mass and the mass are the mass and the mass are the mass and the mass are the mass are the mass and the mass are th
- णण्डि सण्डम विष्ठित एउट स्वास प्राप्त का स्वास प्राप्त स्वास प्राप्त साम प्राप्त साम प्राप्त साम विष्ठ स्वास विष्ठ स्वास प्राप्त स्वास स

स्ट्रिंग प्रहाण प्रस्ति संस्कृत विभागात अधिक एक उन्हर्म प्रमाण प्रस्ति हुट के उन्हर्म प्रमाण प्रम प्रमाण प

स्त्रे छेट ग्राधि सब्बा भेठळ्या प्राप्त हेट्या प्राप्त हिंदा है जिस्सा स्वाप्त हैं के अध्याप्त हैं के अध्याप्त सिंदा है के उत्तर से अध्याप्त सिंदा है के उत्तर सिंदा है के उ

- हबूम (ठोवर्क्स) उद्धान्तर मम टाउड्राम विक्रमामिक्ट्राम प्रमुख्यात स्त्रम हक्ष्म राज्यस्य प्रमुख्य हन्नर्भ भारतम् स्वर्भ हक्ष्म प्रमुक्ष हक्षम —ीउनाम॰० एड्राम रिक्स विक्रमामिक्ट्राम प्रमुख्यात प्रमुख्यात प्रमुख्यात प्रमुख्य हन्नर्भ भारतम् स्वर्भ हक्ष्म स्वर्भ हिन्स् स्वर्भ हिन्स स्वर्भ स्व
- :และ โกรละ แบบสุดมา แกรละ โบละโบละโน เกาสามา เกาสามา
  - ; दर्म जीरम गाजिस मन्द्रे गिषरादर्ग जालम्ज गिषरञ्च उदर्ग भरमभ्म गापि (ii)
- ហោត ^{6} রেអ យុល្លអារា ឧនាর យាលេខហ្គា ឃេខជ ឧរី র্ম យល្លអារា យាលេមហៀន ^{6} ជា ហោកលេខជា ខេត្ត បាន ^{8} វ ឃេខជា ហេខ ^{8} វ ឃេខ ^{8} វ ឃេខជា ហេខ ^{8} វ ឃេខជា ហេខ ^{8} វ ឃេខជា ហេខ ^{8} វ ឃេខ ^{8} វ

- (vi) any other matter in respect of which it is necessary to make rules for the constitution and proper functioning of the regional council.
- (2) Notwithstanding anything in this Constitution, for a period of ten years from the date of the formation of the State of Nagaland or for such further period as the Governor may, on the recommendation of the regional council, by public notification specify in this behalf,—
  - (a) the administration of the Tuensang district shall be carried on by the Governor;
- (b) where any money is provided by the Government of India to the Government of Nagaland to meet the requirements of the State of Nagaland as a whole, the Governor shall in his discretion arrange for an equitable allocation of that money between the Tuensang district and the rest of the State;
- (c) no Act of the Legislature of Nagaland shall apply to Tuensang district unless the Governor, on the recommendation of the regional council, by public notification so directs and the Governor in giving such direction with respect to any such Act may direct that the Act shall in its application to the Tuensang district or any part thereof have effect subject to such exceptions or modifications as the Governor may specify on the recommendation of the regional council:

Provided that any direction given under this sub-clause may be given so as to have retrospective effect;

- (d) the Governor may make regulations for the peace, progress and good Government of the Tuensang district and any regulations so made may repeal or amend with retrospective effect, if necessary, any Act of Parliament or any other law which is for the time being applicable to that district;
- (e) (i) one of the members representing the Tuensang district in the Legislative Assembly of Nagaland shall be appointed Minister for Tuensang affairs by the Governor on the advice of the Chief Minister and the Chief Minister in tendering his advice shall act on the recommendation of the majority of the members as aforesaid¹;
- (ii) the Minister for Tuensang affairs shall deal with, and have direct access to the Governor on, all matters relating to the Tuensang district but he shall keep the Chief Minister informed about the same;
- (f) notwithstanding anything in the foregoing provisions of this clause, the final decision on all matters relating to the Tuensang district shall be made by the Governor in his discretion:
- (g) in articles 54 and 55 and clause (4) of article 80, references to the elected members of the Legislative Assembly of a State or to each such member shall include references to the members or member of the Legislative Assembly of Nagaland elected by the regional council established under this article;
- Paragraph 2 of the Constitution (Removal of Difficulties) Order No. X provides (w.e.f. 1-12-1963) that article 371A of the Constitution of India Shall have effect as if the following Proviso were added to paragraph (i) of sub-clause (e) of clause (2) thereof, namely:—

[&]quot;Provided that the Governor may, on the advice of the Chief Minister, appoint any person as Minister for Tuensang affairs to act as such until such time as persons are chosen in accordance with law to fill the seats allocated to the Tuensang district in the Legislative Assembly of Nagaland."

- स्था का अध्याप्त स्थालम स्थाम स्थालम स्थालम स्थालम स्थालम स्थालम स्थालम स्थालम स्थालम स्थालम
  - (प्रा) अरुर एक निष्य प्रति हैं से अरुर विप्रभाषी <u>भर</u>्दा है अरुर (प्रा)
- राज्यात स्थान्य प्राप्त स्थान्य स्थान स्थान्य स्थानित स्थानित स्थान स्थानित स्थानित

- , णामहोणोराका एत्या प्रत्या क्षेत्र के का जात्रम प्रत्या विष्णाहित प्रति हमण अध्या हित हमण अध्या हमण स्वति हमण अध्या हमण अध्या हमण स्वति हमण अध्या हमण स्वति हमण अध्या हमण स्वति हमण स्व
- យោធាយាត្រត្ថ អមាត្រ សេច្ចី មេអា បាសាយាម្រាល់ បាត់ បាល់ខាះកល្លេខ ប្រាស្មានអា ស្លារ អមារិជ ហោយបានសេស (ii) បាយ់ អាយុសមារ្យេស ស្លារ សេច ស្លេខមារ្យុនស្លែ សេច ស្លេខមារ្យេស សេច អាយុសមារិស មានប្រមាន អាយុសមារិស មានប្រមាន អ្វី ស្រែស មាល់ខាង នាក ហេយា មាល់សមានតំ ស្លេមសេច្រាអា នាក ហេយា មាល់សមានតំ

- (h) in article 170—
- (i) clause (1) shall, in relation to the Legislative Assembly of Nagaland, have effect as if for the word "sixty", the word "forty-six" had been substituted;
- (ii) in the said clause, the reference to direct election from territorial constituencies in the State shall include election by the members of the regional council established under this article;
- (*iii*) in clauses (2) and (3), references to territorial constituencies shall mean references to territorial constituencies in the Kohima and Mokokchung districts.
- (3) If any difficulty arises in giving effect to any of the foregoing provisions of this article, the President may by order do anything (including any adaptation or modification of any other article) which appears to him to be necessary for the purpose of removing that difficulty:

Provided that no such order shall be made after the expiration of three years from the date of the formation of the State of Nagaland.

Explanation.—In this article, the Kohima, Mokokchung and Tuensang districts shall have the same meanings as in the State of Nagaland Act, 1962.]

- ¹[371B. Notwithstanding anything in this Constitution, the President may, by order made with respect to the State of Assam, provide for the constitution and functions of a committee of the Legislative Assembly of the State consisting of members of that Assembly elected from the tribal areas specified in ²[Part I] of the table appended to paragraph 20 of the Sixth Schedule and such number of other members of that Assembly as may be specified in the order and for the modifications to be made in the rules of procedure of that Assembly for the constitution and proper functioning of such committee.]
- ³[371C. (1) Notwithstanding anything in this Constitution, the President may, by order made with respect to the State of Manipur, provide for the constitution and functions of a committee of the Legislative Assembly of the State consisting of members of that Assembly elected from the Hill Areas of that State, for the modifications to be made in the rules of business of the Government and in the rules of procedure of the Legislative Assembly of the State and for any special responsibility of the Governor in order to secure the proper functioning of such committee.
  - (2) The Governor shall annually, or whenever so required by the President, make a report to the President regarding the administration of the Hill Areas in the State of Manipur and the executive power of the Union shall extend to the giving of directions to the State as to the administration of the said areas.

Explanation.—In this article, the expression "Hill Areas" means such areas as the President may, by order, declare to be Hill areas.]

Ins. by the Constitution (Twenty-second Amendment) Act, 1969, s. 4.

Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71, for "Part A" (w.e.f. 21-1-1972).

Ins. by the Constitution (Twenty-seventh Amendment) Act, 1971, s. 5 (w.e.f. 15-2-1972).

(24) 成品が関連 2380 型 —

- सीर्ज्य सूर्णालहोत्रश्रम छर्द्र पोलिलश्रम मुख्योख्लश्रम भामठ ,ह (३) प्रत्यम् (३) ठ<u>्टाम</u> (iii) होछनाछ्य छर्द्र रिजालहोत्रश्रम स्वालिलिशम्य मुख्योब्लिस रिजे ह्यालिभणो<u>क्य</u>लिह प्रत्यां प्रामम
- (ஆ) प्रोक्षण सर्थक द्रेस हमणीस्वर्ण भिष्ट प्रसम्भातम् होन्यसम्भ एक सम्भातम् प्राप्त प्रमातम् प्रमातम्

स्टा आधि । अंदिया जास्त्र स्थान क्ष्या हिल्ला हे हे जिल्ला हे स्थान हे स्थान स्थान हे स्थान हे स्थान हे स्थान हे स्थान है स्यान है स्थान है स्थान है स्थान है स्थान है स्थान है स्थान है स्था

ന്ത്രേയ് നുവുന്ന നുവുന്ന നുവുന്ന പ്രത്യായ പുവുന്ന പ

8850. प्राया आया अपने विषय मार्ये में भारत कि भारत है अपने भारत है जिल्ला कि स्वार्थ के अपने कि भारत है जिल्ला

— हो आर के आर पार्क हर के हैं निका जा<u>रठ</u> के भूप कि आर कि अर है है है जिल्ला के उन्हें के अर कि जा है है कि अर कि

- (३) पुष्टा कारण कारण सम्सानात कारण सम्मान स्थान स्थान
- (3) ല്<u>റ</u>മ്സ്വ ന്റിസ് നൂട്ടാ, നേള്ളാന ല്യായ്യ സർവ സ്ഥാര് എട്ടാന് വ്യസ് പ്രവസ് വ്യസ് പ്രവസ് വ്യസ് പ്രവസ് പ

स्थाना, डमट्याना, — कम्भाम क्याना क्याना क्याना दमट्यान कथा भूदानदा। स्थाना, डमट्याना, ज्याना क्याना क्याना कथा भूदानदा।

- ¹[371D. (1) The President may by order made with respect to the State of Andhra Pradesh provide, having regard to the requirements of the State as a whole, for equitable opportunities and facilities for the people belonging to different parts of the State, in the matter of public employment and in the matter of education, and different provisions may be made for various parts of the State.
  - (2) An order made under clause (1) may, in particular,—
  - (a) require the State Government to organise any class or classes of posts in a civil service of, or any class or classes of civil posts under, the State into different local cadres for different parts of the State and allot in accordance with such principles and procedure as may be specified in the order the persons holding such posts to the local cadres so organised;
    - (b) specify any part or parts of the State which shall be regarded as the local area—
  - (i) for direct recruitment to posts in any local cadre (whether organised in pursuance of an order under this article or constituted otherwise) under the State Government; (ii) for direct recruitment to posts in any cadre under any local authority within the State; and (iii) for the purposes of admission to any University within the State or to any other educational institution which is subject to the control of the State Government;
  - (c) specify the extent to which, the manner in which and the conditions subject to which, preference or reservation shall be given or made—(i) in the matter of direct recruitment to posts in any such cadre referred to in sub-clause (b) as may be specified in this behalf in the order; (ii) in the matter of admission to any such University or other educational institution referred to in sub-clause (b) as may be specified in this behalf in the order, to or in favour of candidates who have resided or studied for any period specified in the order in the local area in respect of such cadre, University or other educational institution, as the case may be.
  - (3) The President may, by order, provide for the constitution of an Administrative Tribunal for the State of Andhra Pradesh to exercise such jurisdiction, powers and authority [including any jurisdiction, power and authority which immediately before the commencement of the Constitution (Thirty-second Amendment) Act, 1973, was exercisable by any court (other than the Supreme Court) or by any tribunal or other authority] as may be specified in the order with respect to the following matters, namely:—
  - (a) appointment, allotment or promotion to such class or classes of posts in any civil service of the State, or to such class or classes of civil posts under the State, or to such class or classes of posts under the control of any local authority within the State, as may be specified in the order;
  - (b) seniority of persons appointed, allotted or promoted to such class or classes of posts in any civil service of the State, or to such class or classes of civil posts under the State, or to such class or classes of posts under the control of any local authority within the State, as may be specified in the order;
  - (c) such other conditions of service of persons appointed, allotted or promoted to such class or classes of posts in any civil service of the State or to such class or classes of civil posts under the State or to such class or classes of posts under the control of any local authority within the State, as may be specified in the order.

Ins. by the Constitution (Thirty-second Amendment) Act, 1973, s. 3 (w.e.f. 1-7-1974).

— रीग्रफ ग्राफ स्वार्ट राजे शक्त भारत्वे ए असम्बर्ध स्वार्ट में अरक्ष

- 35, मृत्य प्राप्त क्ष्म 35 महत्य तार्थ क्ष्म ता
- गुद्धक मुस्त प्रकाभ साम के स्वतान मा (२) प्र<u>श्</u>चिता

॥ दर्श ग्राप्यक्र (रुस्य भरुष्टिक)

- - (Q) Symal arelyga myrams by $\overline{S}$ are are are calculated with the continuation of the continuation of
- ១១៩ ២៤ភា ហាមកម្លេក ស្តេរ ហៅលេវា ៤៣៤៤១ ២៣០៤២០ ខុខ បា បាន (i) ១៩៤៤ ខុខ សាស្ត្រ សាស្ត្រ សាស្ត្រ បាន (i) ១៩៤៤ ខុខ សាស្ត្រ សា
- $\mathbf{R}$ នៅល្អ $\mathbf{R}$ នេះ ប្រាស្លាប ខេត្ត ស្ត្រ ហៅស្រាប ខេត្ត នេះ $\mathbf{R}$ មាស្រាប ខេត្ត $\mathbf{R}$

- रूम गामा क्षिक है के साम होत्र के हिन्द्र है (೧) हे हिम्म होत्र के हिन्द्र होत्र का हिन्द्र माम होत्र जिस्का होत्र आक्रिक है। हिम्म होत्र जिस्का होत्र जित्र होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जित्र होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जित्र होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जित्र होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जित्र होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जित्र होत्र होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र जिस्का होत्र होत्य होत्र होत्य होत्र होत्य होत्य होत्र होत्र होत्य होत्य होत्य होत्य होत्य हो
- $\overline{M}$ தல்தது வரையு மாழ் கலிற முக்கர் மால் மாகு மால் மாக மால் மாக மாலிற மாழ் கள் மாலில் மாக மாலிறாம். இது தல் மாக மாலிறாம். இது வரையில் மாக மாலிறாம். இது வரியில் மாக மாகம். இது வரியில் மாக மாக மாகம். இது வரியில் மாக மாகம். இது வரியில் மாகம். இது வரியில் மாக மாகம். இது வரியில் மாக மாகம். இது வரியில் மாகம். இதியில் மாகம். இதியில் மாகம். இதியில் மாகம். இதியில் மாகம். இதியில்.
- আনুন্দ সামার তেওঁ আদুর বিষ্ণা বিষ্ণা তেওঁ আদুর বিষ্ণা ব

- (4) An order made under clause (3) may—
- (a) authorise the Administrative Tribunal to receive representations for the redress of grievances relating to any matter within its jurisdiction as the President may specify in the order and to make such orders thereon as the Administrative Tribunal deems fit;
- (b) contain such provisions with respect to the powers and authorities and procedure of the Administrative Tribunal (including provisions with respect to the powers of the Administrative Tribunal to punish for contempt of itself) as the President may deem necessary;
- (c) provide for the transfer to the Administrative Tribunal of such classes of proceedings, being proceedings relating to matters within its jurisdiction and pending before any court (other than the Supreme Court) or tribunal or other authority immediately before the commencement of such order, as may be specified in the order;
- (d) contain such supplemental, incidental and consequential provisions (including provisions as to fees and as to limitation, evidence or for the application of any law for the time being in force subject to any exceptions or modifications) as the President may deem necessary.
- ¹(5) The Order of the Administrative Tribunal finally disposing of any case shall become effective upon its confirmation by the State Government or on the expiry of three months from the date on which the order is made, whichever is earlier:

Provided that the State Government may, by special order made in writing and for reasons to be specified therein, modify or annul any order of the Administrative Tribunal before it becomes effective and in such a case, the order of the Administrative Tribunal shall have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be.

- (6) Every special order made by the State Government under the proviso to clause (5) shall be laid, as soon as may be after it is made, before both Houses of the State Legislature.
- (7) The High Court for the State shall not have any powers of superintendence over the Administrative Tribunal and no court (other than the Supreme Court) or tribunal shall exercise any jurisdiction, power or authority in respect of any matter subject to the jurisdiction, power or authority of, or in relation to, the Administrative Tribunal.
- (8) If the President is satisfied that the continued existence of the Administrative Tribunal is not necessary, the President may by order abolish the Administrative Tribunal and make such provisions in such order as he may deem fit for the transfer and disposal of cases pending before the Tribunal immediately before such abolition.
- (9) Notwithstanding any judgment, decree or order of any court, tribunal or other authority,—
  - (a) no appointment, posting, promotion or transfer of any person—
- (i) made before the 1st day of November, 1956, to any post under the Government of, or any local authority within, the State of Hyderabad as it existed before that date; or

In *P. Sambamurthy and others* vs. *State of Andhara Pradesh and another* (1987) 1 SCC, p. 362, the Supreme Court declared cl. (5) of art. 371D along with the proviso to be unconstitutional and void.

- រោយស្រែកជា ណ $\overline{9}$ ៤ភា ខេត្ត នមសាស្រា នៅសេត្រក្រសួល ក្រសួល របស់ របស់ នេះ មួយ ក្រសួល អនុអាស្រា នេះ មួយ ក្រសួល នេះ មួយ ក្រសួល ប្រកាស នេះ មួយ ក្រសួល នេះ មួយ ក្រសួល ប្រកាស នេះ មួយ ក្រសួល ក្រសួង ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល ក្រសួល
- स्वाणमा जाना जाना है हे हे से स्वर्ण हमणीएक विस्तृत क्षेत्र क्षेत्र क्षेत्र क्षेत्र क्षेत्र स्वर्ण क्षेत्र हमणीएक विस्तृत है स्वर्ण क्षेत्र हमणीएक हे हे स्वर्ण क्षेत्र हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक स्वर्ण में उपलेख में अधिक हमणीएक क्षेत्र हमणीएक हमणी हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक हमणीएक ह
- ፓብፓ ዊ ፕሮ መመርፓ ደረዝ ነጣ (ዴ) 26<u>2 መ</u>

- (उ) ឃាង មាញស្រែងស្នា និង និង មាន មាន នេះ និង មាន នេះ និង មាន មាន នេះ និង មាន មាន នេះ និង មាន នេះ នេះ និង មាន នេះ និង មាន នេះ និង មាន នេះ និង មាន នេះ នេះ និង មាន នេះ នេះ និង មាន នេះ និង នេះ និង មាន
- ชब $^{\circ}$ ण खिणलबू, रहेंस्वाब $^{\circ}$ ण एक्स हमग्रीटाण, एश्रब एक्स हश्रद वर्ष देस एरिसाप्त एरिसा किएटार्स (स्रि एस्स हाथ्रिस किएस खिल्स खिणलब्स खिणल्स खिलल्स खिणल्स खिलल्स खिणल्स खिलल्स छिलस्ट एरिस हिस्स छिलस्ट एस्स हिस्स छिलस्ट एस्स छिलस्ट एस्स हिस्स हिस्स छिलस्ट एस्स हिस्स छिलस्ट एस्स हिस्स छिलस्ट एस्स हिस्स हिस्स छिलस्ट छिलस्ट छिलस्ट छिलस्ट छिलस्ट छिलस्ट छिलस्ट हिस्स हिस्स छिलस्ट छिल
- स्ट्रा प्राधित हें के से अल्लाह ते देखे हम सामा स्ट्रा स्ट्रा से सामा स्ट्रा से सामा स्ट्रा से सिल्ला से सिल्ला से सिल्ला से सिल्ला से सिल्ला से सिल्ला से सिल्लाह सिलाह स
- දී ਜह ਜਿਨ੍ਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ
- လുट्राहृत्य येक्षुक्ष्ण । $\frac{1}{2}$ प्रक्षण अप्राण्ड प्रस्था अप्राण्ड प्रस्थित याच्या प्रम्थित प्रम
- (६) स्ट्रिट स्टर्स एटर्स कार्य के मार्थ है में स्ट्रिट स्ट्रेट स्ट्रिट स्ट्रिट स्ट्रेट स्ट्र स्ट्रेट स्ट्रेट स्ट्र स्ट्रेट स्ट्रेट स्ट्रेट स्ट्रेट स्ट्रेट स्

- (ii) made before the commencement of the Constitution (Thirty-second Amendment) Act, 1973, to any post under the Government of, or any local or other authority within, the State of Andhra Pradesh; and
- (b) no action taken or thing done by or before any person referred to in subclause (a), shall be deemed to be illegal or void or ever to have become illegal or void merely on the ground that the appointment, posting, promotion or transfer of such person was not made in accordance with any law, then in force, providing for any requirement as to residence within the State of Hyderabad or, as the case may be, within any part of the State of Andhra Pradesh, in respect of such appointment, posting, promotion or transfer.
- (10) The provisions of this article and of any order made by the President thereunder shall have effect notwithstanding anything in any other provision of this Constitution or in any other law for the time being in force.
- **371E.** Parliament may by law provide for the establishment of a University in the State of Andhra Pradesh.]
- ¹[371F. Notwithstanding anything in this Constitution,—
  - (a) the Legislative Assembly of the State of Sikkim shall consist of not less than thirty members;
  - (b) as from the date of commencement of the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975 (hereafter in this article referred to as the appointed day)—
  - (*i*) the Assembly for Sikkim formed as a result of the elections held in Sikkim in April, 1974 with thirty-two members elected in the said elections (hereinafter referred to as the sitting members) shall be deemed to be the Legislative Assembly of the State of Sikkim duly constituted under this Constitution;
  - (ii) the sitting members shall be deemed to be the members of the Legislative Assembly of the State of Sikkim duly elected under this Constitution; and
  - (iii) the said Legislative Assembly of the State of Sikkim shall exercise the powers and perform the functions of the Legislative Assembly of a State under this Constitution;
  - (c) in the case of the Assembly deemed to be the Legislative Assembly of the State of Sikkim under clause (b), the references to the period of ^{1} [five years], in clause (1) of article 172 shall be construed as references to a period of ^{2} [four years] and the said period of ^{2} [four years] shall be deemed to commence from the appointed day;

Ins. by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, s. 3 (w.e.f. 26-4-1975).

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 43, for "six years" (w.e.f. 6-9-1979). The words "six years" were subs. for the original words "five years" by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 56 (w.e.f. 3-1-1977).

Subs. by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 43, for "five years" (w.e.f. 6-9-1979). The words "five years" were subs. for the original words "four years" by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 56 (w.e.f. 3-1-1977).

त्यस्य क्षण्य संस्थात मुक्तात मुक्तात क्षित्र (भूस्म) क्षण्य क्षण्य क्षण्य प्रथ्य प्रथ्य क्षण्य क

- - (M) भारोगमर सिक्ट उपक्रमण केरि केरि पासर अधिक हैं। हम मोजल्बर एस<u>र</u> एस केरि पासर हैं।

- መሟሚትን መጽፔ ዩገጂዥ ን፳፱፱ ਫ©ወዝብ ጣ<u>ଉ</u>ፍትን ጽшর্মন የጣ፳፱ ਫ©መዝ ዩገፈማጠ ୪ና (፲፱) እና፫፱፱ ዓ/ም እና የተመ ት/ም የገፈኛና

কুলে दूर सुसुरु ॥

प्रकार प्राप्त कारण कर्ये कारण कर्या तामारम सर्थम तामारम त

- माभग्रा मा विश्वास है कि स्वाप्त के अपने कि सार अपने स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स्वाप्त के स

ਨੂੰਨ ਨਾਲ ਹਾਲ ਹਾਲ ਹੈ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸ਼ਹਾਬ ਨਾਲ ਦੇ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸ਼ਹਾਬ ਨਾਲ ਦੇ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸੰਗਤ ਸੰਗਤ ਸੰਗਤ ਸੰਗਤ ਹੈ ਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹਾ

– रामाया मार्मान्डदर्व राजे भिम पा<u>रज्</u>ध मीष्राणील . ५१% इ

- ०४ वर्षे हो ब्रह्म १ विकास क्षेत्र का अर्ध हो १ विकास

- (M) ट्राम से<u>र</u>्य माष्ट्रमा हिन्स होट को प्याप्त स्थान स्था
- ത്യെയ്ക് ക്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് ക്യൂര് വെന്നു ക്യാന് ക്യൂര് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന്
- ១៨ $\mathbf{m}$ $\mathbf{m$

- (*d*) until other provisions are made by Parliament by law, there shall be allotted to the State of Sikkim one seat in the House of the People and the State of Sikkim shall form one parliamentary constituency to be called the parliamentary constituency for Sikkim;
- (e) the representative of the State of Sikkim in the House of the People in existence on the appointed day shall be elected by the members of the Legislative Assembly of the State of Sikkim; belonging to such sections alone may stand for election to the Legislative Assembly of the State of Sikkim;
- (g) the Governor of Sikkim shall have special responsibility for peace and for an equitable arrangement for ensuring the social and economic advancement of different sections of the population of Sikkim and in the discharge of his special responsibility under this clause, the Governor of Sikkim shall, subject to such directions as the President may, from time to time, deem fit to issue, act in his discretion;
- (h) all property and assets (whether within or outside the territories comprised in the State of Sikkim) which immediately before the appointed day were vested in the Government of Sikkim or in any other authority or in any person for the purposes of the Government of Sikkim shall, as from the appointed day, vest in the Government of the State of Sikkim:
- (i) the High Court functioning as such immediately before the appointed day in the territories comprised in the State of Sikkim shall, on and from the appointed day, be deemed to be the High Court for the State of Sikkim;
- (*j*) all courts of civil, criminal and revenue jurisdiction, all authorities and all officers, judicial, executive and ministerial, throughout the territory of the State of Sikkim shall continue on and from the appointed day to exercise their respective functions subject to the provisions of this Constitution;
- (k) all laws in force immediately before the appointed day in the territories comprised in the State of Sikkim or any part thereof shall continue to be in force therein until amended or repealed by a competent Legislature or other competent authority;
- (l) for the purpose of facilitating the application of any such law as is referred to in clause (k) in relation to the administration of the State of Sikkim and for the purpose of bringing the provisions of any such law into accord with the provisions of this Constitution, the President may, within two years from the appointed day, by order, make such adaptations and modifications of the law, whether by way of repeal or amendment, as may be necessary or expedient, and thereupon, every such law shall have effect subject to the adaptations and modifications so made, and any such adaptation or modification shall not be questioned in any court of law;
- (*m*) neither the Supreme Court nor any other court shall have jurisdiction in respect of any dispute or other matter arising out of any treaty, agreement, engagement or other similar instrument relating to Sikkim which was entered into or executed before the appointed day and to which the Government of India or any of its predecessor Governments was a party, but nothing in this clause shall be construed to derogate from the provisions of article 143;

- (無) ហំហាតថ ឃាំភាចថ ឃាក់ថែ ដី<u>ស</u>មាន អាស៊ីតា, ហោយោក ម<u>ិន</u>នាយៅគេមា ខ³យា ហាំត ហាំម យក ហាយោក ម<u>ិនន</u>ប ហើយណាក់ ម<u>ិនន</u>បៅ ហាំមកវៃត្តកាខេត្តថា ប្រាស់ ប្រភព្វិស្សិត បាំមាលប្រជាព្រះ មិន ប្រភព្វិស្សិត បាំមាលប្រជាព្រះ មិន ប្រភព្វិស្សិត បាំមាលប្រជាព្រះ មិន ប្រភព្វិស្សិត បាំមាលប្រជាព្រះ មិន ប្រភព្វិស្សិត បាំមាលប្រជាព្រះ បាំមាលបាំមាលប្រជាព្រះ បាំមាលប្រជាព្រះ បាំមាលបាំម
- (m) $\mathbf{w}$ $\mathbf{w}$

- നുള്ള വേഴും വഴുന്നു വേഴു നെല്ല വേളുന്നു വെളുന്നു വേളുന്നു വേളുന്നു വെളുന്നു വേളുന്
- प्राचित उर्द के अस्तर त्राम्य पार्ट के माम्रामा तार्ट के माम्यामा तार्ट के सम्बन्ध के अस्तर हेस्स के अस्तर हेस माम्यामा (अ) पार्ट के अस्तर के अस्तर के अस्तर हेस अस्तर हेस अस्तर हैसे माम्यामात (अ) सम्वन्ध के अस्तर हैसे अस्तर हैसे

- (X) प्राण्टित क्षेत्र प्राप्त के क्षाक्ष क्षेत्र क्षे

- (n) the President may, by public notification, extend with such restrictions or modifications as he thinks fit to the State of Sikkim any enactment which is in force in a State in India at the date of the notification:
- (*o*) if any difficulty arises in giving effect to any of the foregoing provisions of this article, the President may, by order¹, do anything (including any adaptation or modification of any other article) which appears to him to be necessary for the purpose of removing that difficulty:

Provided that no such order shall be made after the expiry of two years from the appointed day;

- (p) all things done and all actions taken in or in relation to the State of Sikkim or the territories comprised therein during the period commencing on the appointed day and ending immediately before the date on which the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, receives the assent of the President shall, in so far as they are in conformity with the provisions of this Constitution as amended by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, be deemed for all purposes to have been validly done or taken under this Constitution as so amended.]
- 1 See the Constitution (Removal of Difficulties) Order No. XI (C.O. 99).

¹[371G. Notwithstanding anything in this Constitution,—

- (a) no Act of Parliament in respect of—
  - (i) religious or social practices of the Mizos,
  - (ii) Mizo customary law and procedure,
- (iii) administration of civil and criminal justice involving decisions according to Mizo customary law,
- (*iv*) ownership and transfer of land, shall apply to the State of Mizoram unless the Legislative Assembly of the State of Mizoram by a resolution so decides:

Provided that nothing in this clause shall apply to any Central Act in force in the Union territory of Mizoram immediately before the commencement of the Constitution (Fifty-third Amendment) Act, 1986;

(b) the Legislative Assembly of the State of Mizoram shall consist of not less than forty members.]

²[371H. Notwithstanding anything in this Constitution,—

(a) the Governor of Arunachal Pradesh shall have special responsibility with respect to law and order in the State of Arunachal Pradesh and in the discharge of his functions in relation thereto, the Governor shall, after consulting the Council of Ministers, exercise his individual judgment as to the action to be taken:

Ins. by the Constitution (Fifty-third Amendment) Act, 1986, s. 2 (w.e.f. 20-2-1987).

Ins. by the Constitution (Fifty-fifth Amendment) Act, 1986, s. 2 (w.e.f. 20-2-1987).

- मिट्रेट त्याश्च प्राक्तिस्था क्ष्मिस्था क्ष्मिस्था सम्भाव १८% ठामिस्था क्ष्मिस्य प्रमाव क्ष्मिस्य क्ष्म
- (२) में अंक्ष्यां स्टेंड स्टेंड प्रकार प्राप्त प्रत्य प्रवास क्षेत्र स्टेंड प्रकार प्रत्य प्रवास स्टेंड स्टेंड प्रकार प्रवास स्टेंड स्टेंड प्रकार स्टेंड प्रकार स्टेंड प्रकार स्टेंड प्रकार स्टेंड स्टेंड प्रकार स्टेंड स्टेंड प्रकार स्टेंड स्
- (黑) प्रेसिक्स अप्रताम क्रिस्ट प्रथमित स्वाप्त स्वाप्

(७) ट्रांणिसि सेट्रिंस एस्क्रिस स्ब्रूब देख्यां उमर्णियाण सभी देंएए, प्रिष्ट् एस्रिंस प्रब्रुब्राण क्रिंदि उस् क्रिक्रिंस स्वेति अप्तर्थ क्रिक्र ट्रिक्स क्रिक्र देख्या क्रिक्र हें इस्रिंस क्रिक्र हें इस्रिंस क्रिक्र ट्रेक्स स्वेति क्रिक्र हें इस्रिंस क्रिक्र ट्रेक्स क्रिक्स क

— रीग्रस्य ग्रास्थित हे राष्ट्रम पार्टिस में भेरिटीम र १६%

— ळुढमठू दायञ्चर दमगानिषा श्राणक अशृद्धि

- - (i) सिंदिश्याणी जसक प्रस्या असेटाणी प्रययही,
  - (ii) พี่เราพ พังมา พั
  - (iii) मिटिशार्प प्रेंक्ट प्रेंक्ट देंक्ट सरपर्य मज़्या कल्प टश्मज़्य लोगीन प्रमल्या <u>प्राक्</u>षीमिटिश्न रलजील सर्ज्य स
  - ः प्रिक्रम प्राप्त (vi)

स्टा मांधा सम्बाह्य प्राप्त कराय कार्य का

(a) महिंदि में में केंद्र राग है जिस्से मार्थ अधि स्थाप है जिस ह

ಲೋಗ್ಲಿ ಹುಡುಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಮ್ಮ ಹುದ್ದರ್ಭ –

(图) प्रसंदेरच <u>गातिक्र त्याति हुट्य</u> प्रमाण क्याति हुट्य सम्माण क

Provided that if any question arises whether any matter is or is not a matter as respects which the Governor is under this clause required to act in the exercise of his individual judgment, the decision of the Governor in his discretion shall be final, and the validity of anything done by the Governor shall not be called in question on the ground that he ought or ought not to have acted in the exercise of his individual judgment:

Provided further that if the President on receipt of a report from the Governor or otherwise is satisfied that it is no longer necessary for the Governor to have special responsibility with respect to law and order in the State of Arunachal Pradesh, he may by order direct that the Governor shall cease to have such responsibility with effect from such date as may be specified in the order;

- (b) the Legislative Assembly of the State of Arunachal Pradesh shall consist of not less than thirty members.]
- ¹[**371-I.** Notwithstanding anything in this Constitution, the Legislative Assembly of the State of Goa shall consist of not less than thirty members.]
- 372. (1) Notwithstanding the repeal by this Constitution of the enactments referred to in article 395 but subject to the other provisions of this Constitution, all the law in force in the territory of India immediately before the commencement of this Constitution shall continue in force therein until altered or repealed or amended by a competent Legislature or other competent authority.
  - (2) For the purpose of brining the provisions of any law in force in the territory of India into accord with the provisions of this Constitution, the President may by order² make such adaptations and modifications of such law, whether by way of repeal or amendment, as may be necessary or expedient, and provide that the law shall, as from such date as may be specified in the order, have effect subject to the adaptations and modifications so made, and any such adaptation or modification shall not be questioned in any court of law.
  - (3) Nothing in clause (2) shall be deemed—
  - (a) to empower the President to make any adaptation or modification of any law after the expiration of ³[three years] from the commencement of this Constitution; or
  - (b) to prevent any competent Legislature or other competent authority from repealing or amending any law adapted or modified by the President under the said clause.

Ins. by the Constitution (Fifty-sixth Amendment) Act, 1987, s. 2 (w.e.f. 30-5-1987).

See the Adaptation of Laws Order, 1950, dated the 26th January, 1950, Gazette of India, Extraordinary, p. 449, as amended by Notification No. S.R.O. 115, dated the 5th June, 1950, Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, p. 51, Notification No. S.R.O. 870, dated the 4th November, 1950, Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, p. 903, Notification No. S.R.O. 508, dated the 4th April, 1951, Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, p. 287, Notification No. S.R.O. 1140B, dated 2nd July, 1952, Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, p. 616/I; and the Adaptation of the Travancore-Cochin Land Acquisition Laws Order, 1952, dated the 20th November, 1952, Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, p. 923.

³ Subs. by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 12, for "two years".

मंत्र अंद्राणीनार्थ करेड के कर देसके के के दिस्के के के दिस्के के का अस्त्र से कार्य के कार के कार्य के कार्य

॥ ව්යාද වසරු කාස<u>ලිය</u>මහා පුපසංස සහ රුල මද්18 ක<u>ාහවලි</u> ලංස<u>ලා</u> පාසුවල

- हामाक मार्कान्द्रवर्ध राजे विभागा<u>राज</u>्ये प्रंपा . त्रश्क

ाजियां हे जिल्ला सामान के साम होता है जिल्ला संस्था साम होता है जिल्ला होता है जिल्ला होता है जिल्ला सामान साम

- ४७०एर्प द्रबर्ग्यम प्राप्तमा ४७०५ गुरु पर्याप प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त

- (3) गेथ्य प्राप्त प्रथम प्राप्त केंद्र कें

তে अध्याम s — प्रेस्टिक स्वाम प्रतां के स्रेस्टिक "प्रस्ततां के प्रेस्टिक प्रेस्टिक प्रेसिक विद्यां स्वाम प्रतां के स्वाम स्वाम के प्रतां के स्वाम स्वाम के प्रतां के प्रता

Explanation I.—The expression "law in force" in this article shall include a law passed or made by a Legislature or other competent authority in the territory of India before the commencement of this Constitution and not previously repealed, notwithstanding that it or parts of it may not be then in operation either at all or in particular areas.

Explanation II.—Any law passed or made by a Legislature or other competent authority in the territory of India which immediately before the commencement of this Constitution had extra-territorial effect as well as effect in the territory of India shall, subject to any such adaptations and modifications as aforesaid, contiue to have such extra-territorial effect.

Explanation III.—Nothing in this article shall be construed as continuing any temporary law in force beyond the date fixed for its expiration or the date on which it would have expired if this Constitution had not come into force.

Explanation IV.—An Ordinance promulgated by the Governor of a Province under section 88 of the Government of India Act, 1935, and in force immediately before the commencement of this Constitution shall, unless withdrawn by the Governor of the corresponding State earlier, cease to operate at the expiration of six weeks from the first meeting after such commencement of the Legislative Assembly of that State functioning under clause (1) of article 382, and nothing in this article shall be construed as continuing any such Ordinance in force beyond the said period.

- ¹[372A. (1) For the purposes of bringing the provisions of any law in force in India or in any part thereof, immediately before the commencement of the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, into accord with the provisions of this Constitution as amended by that Act, the President may by order² made before the first day of November, 1957, make such adaptations and modifications of the law, whether by way of repeal or amendment, as may be necessary or expedient, and provide that the law shall, as from such date as may be specified in the order, have effect subject to the adaptations and modifications so made, and any such adaptation or modification shall not be questioned in any court of law.
  - (2) Nothing in clause (1) shall be deemed to prevent a competent Legislature or other competent authority from repealing or amending any law adapted or modified by the President under the said clause.]
- 373. Until provision is made by Parliament under clause (7) of article 22, or until the expiration of one year from the commencement of this Constitution, whichever is earlier, the said article shall have effect as if for any reference to Parliament in clauses (4) and (7) thereof there were substituted a reference to the President and for any reference to any law made by Parliament in those clauses there were substituted a reference to an order made by the President.
- 374. (1) The Judges of the Federal Court holding office immediately before the commencement of this Constitution shall, unless they have elected otherwise, become on such commencement the Judges of the Supreme Court and shall thereupon be entitled to such salaries and allowances and to such rights in respect of leave of absence and pension as are provided for under article 125 in respect of the Judges of the Supreme Court.

¹ Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 23.

² See the Adaptation of Laws Orders of 1956 and 1957.

ത്രുണ്ട പരുപ്പെ നുവുന്നു പരുപ്പെ കുന്നു വരു വരു വരു വരു വരു പരുപ്പെ വരു പരുപ്പെ പരു

उङ्क्रिक्य अण्या $= - \frac{1}{2}$ आसे प्रमुल हैं ज्ञान प्रस्कृत एक एक जिल्ला स्थान स्थान स्थान हैं क्रिक्स स्थान स्थान स्थान स्थान हैं ज्ञान स्थान स्थ

ഗര്ജ്യം വേരു വേരു വേരു വേരു പ്രകാരം വേരു വേരു വേരു വേരു പ്രക്ഷാ വേരു പ്രകാരം പരിക്കു പ്രകാരം പരിക്കുന്ന പരിക്കു പ്രകാരം പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന

- ിയെന്ന ിച്ചെട്ടാ $oldsymbol{x}$ ഉഥിനച്ചത്ത് ിച്ചിയേ $oldsymbol{u}$ ന്നു വെ

- (९) ന്ദ്രിൽ (೫ നുര നടന്നായായ അൻ) അയർ, ९६६६ स्पर्य कण्ण क्रैशण सिसेण मेक्प्र स्पर्यमा खानाण्म व विद्या क्ष्मा क्ष
- हर्म जारम वामर्य २३ अ १३ अ १३ मा हिस कर्म जारम अस्तर हिस जारम अस्तर है हैं। १९ अ १५ मा हिस अस्तर हैं हैं। इस अस्तर हैं।

ហៅស π អ្នស្លេចមិត្ត ក្រសួល នេះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្យ ប្រជាព្រះ ប្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្យ ប្រះ ប្រជាព្យ ប្រះ ប្រជាព្យ ប្រជាព្យ

ത്തെ ഡ്ലാഴ്വെ നുഴു പ്രത്യേക്കു ക്രമ്മ വരു പ്രത്യേക്കു പ്രത്യേക്കു പ്രത്യേക്കു പ്രത്യേക്കു പ്രത്യേക്കു പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്യ

- (2) All suits, appeals and proceedings, civil or criminal, pending in the Federal Court at the commencement of this Constitution shall stand removed to the Supreme Court, and the Supreme Court shall have jurisdiction to hear and determine the same, and the judgments and orders of the Federal Court delivered or made before the commencement of this Constitution shall have the same force and effect as if they had been delivered or made by the Supreme Court.
- (3) Nothing in this Constitution shall operate to invalidate the exercise of jurisdiction by His Majesty in Council to dispose of appeals and petitions from, or in respect of, any judgment, decree or order of any court within the territory of India in so far as the exercise of such jurisdiction is authorised by law, and any order of His Majesty in Council made on any such appeal or petition after the commencement of this Constitution shall for all purposes have effect as if it were an order or decree made by the Supreme Court in the exercise of the jurisdiction conferred on such Court by this Constitution.
- (4) On and from the commencement of this Constitution the jurisdiction of the authority functioning as the Privy Council in a State specified in Part B of the First Schedule to entertain and dispose of appeals and petitions from or in respect of any judgment, decree or order of any court within that State shall cease, and all appeals and other proceedings pending before the said authority at such commencement shall be transferred to, and disposed of by, the Supreme Court.
- (5) Further provision may be made by Parliament by law to give effect to the provisions of this article.
- 375. All courts of civil, criminal and revenue jurisdiction, all authorities and all officers, judicial, executive and ministerial, throughout the territory of India, shall continue to exercise their respective functions subject to the provisions of this Constitution.
- 376. (1) Notwithstanding anything in clause (2) of article 217, the Judges of a High Court in any Province holding office immediately before the commencement of this Constitution shall, unless they have elected otherwise, become on such commencement the Judges of the High Court in the corresponding State, and shall thereupon be entitled to such salaries and allowances and to such rights in respect of leave of absence and pension as are provided for under article 221 in respect of the Judges of such High Court. ¹[Any such Judge shall, notwithstanding that he is not a citizen of India, be eligible for appointment as Chief Justice of such High Court, or as Chief Justice or other Judge of any other High Court.]

Added by the by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 13.

- തുളിലെ അപ്പെട്ട മാക്കു ക്രാലയ്ക്കുന്നു. വ്യാലം കുട്ട പ്രത്യ പുട്ട പു
- (आर्थ) कुरुष तर्ग्यता प्रमात कुरुष्टिता कुरुष्टिता क्ष्मित कुरुष्टिता क्ष्मित कुरुष्टिता क्ष्मित कुरुष्टिता क्ष्मित कुरुष्टिता कुरुष्टिता कुरुष्टित कुरुष्
- ദ്രായപ്രവാരം നുക്കുന്നു എന്നു വരു പ്രധാന ചുക്കുന്നു എന്നു എന്നു
- ४७°रम ७७दर्म ७४७°मधीटपर्मा पामसीण४७७२५ ँसम टिम पाटिरिप्तिमा सिट्स ४७०५ (क)

ാജ്ന മ്ഷ ിഴ്ചലിനടിന്നായ ആടിൽന വിനക്തിച്ച നായാക്ക് നിരിപ്പോയ നിന്നു വിനക്ഷ് നട്ടെ വിനക്ഷ് നട്ടെ വിനക്ഷ് നട്ടെ പ

गेस्प्रसा दमाण सट्टाम देंड टागान, प्राम्यासाय कर्य सहला संग्रेट स्थान प्रमाण कर्य सहला सहल्या स्थान प्रमाण स्थान स्थान

णोणहो आक्रम हुन है कि अपाणि अपाणि अपाणि अपाणि वर्ष १४%

- (2) The Judges of a High Court in any Indian State corresponding to any State specified in Part B of the First Schedule holding office immediately before the commencement of this Constitution shall, unless they have elected otherwise, become on such commencement the Judges of the High Court in the State so specified and shall, notwithstanding anything in clauses (1) and (2) of article 217 but subject to the proviso to clause (1) of that article, continue to hold office until the expiration of such period as the President may by order determine.
- (3) In this article, the expression "Judge" does not include an acting Judge or an additional Judge.
- 377. The Auditor-General of India holding office immediately before the commencement of this Constitution shall, unless he has elected otherwise, become on such commencement the Comptroller and Auditor-General of India and shall thereupon be entitled to such salaries and to such rights in respect of leave of absence and pension as are provided for under clause (3) of article 148 in respect of the Comptroller and Auditor-General of India and be entitled to continue to hold office until the expiration of his term of office as determined under the provisions which were applicable to him immediately before such commencement.
- 378. (1) The members of the Public Service Commission for the Dominion of India holding office immediately before the commencement of this Constitution shall, unless they have elected otherwise, become on such commencement the members of the Public Service Commission for the Union and shall, notwithstanding anything in clauses (1) and (2) of article 316 but subject to the proviso to clause (2) of that article, continue to hold office until the expiration of their term of office as determined under the rules which were applicable immediately before such commencement to such members.
  - (2) The members of a Public Service Commission of a Province or of a Public Service Commission serving the needs of a group of Provinces holding office immediately before the commencement of this Constitution shall, unless they have elected otherwise, become on such commencement the members of the Public Service Commission for the corresponding State or the members of the Joint State Public Service Commission serving the needs of the corresponding States, as the case may be, and shall, notwithstanding anything in clauses (1) and (2) of article 316 but subject to the proviso to clause (2) of that article, continue to hold office until the expiration of their term of office as determined under the rules which were applicable immediately before such commencement to such members.
- 1[378A. Notwithstanding anything contained in article 172, the Legislative Assembly of the State of Andhra Pradesh as constituted under the provisions of sections 28 and 29 of the States Reorganisation Act, 1956, shall, unless sooner dissolved, continue for a period of five years from the date referred to in the said section 29 and no longer and the expiration of the said period shall operate as a dissolution of that Legislative Assembly.]
- **379.—391.** Rep. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- (३) വുച്ച അവരെ വുപരെ ചെയ്യ പുപരെ പുപരെ പുപരെ പുപരെ പുപരെ പുപരെ പുപരെ പുപരം പുവരം പുപരം പുവരം പുവരം പുവരം പുപരം പുവരം പ
- 388. गेक्स प्राप्त क्षेत्र के प्राप्त कार्य के स्वत्र के स्वत्य के स्वत्र के स्वत्य के स्वत्य

- हामाया हार्गेट विमा पाञ्चलीमाघा लाभवां पान्य पान्य मान्य अर

- (३) प्राचित प्रस्ति कुमा प्रमाण प्रस्ति कुमा सम्माण सम्माण सम्माण प्रस्ति सम्माण प्रस्ति कुमा प्रमाण प्रस्ति कुमा प्रमाण प्रमाण प्रस्ति कुमा प्रमाण प्रस्ति कुमा प्रमाण प

— हो आराण आराण क्रिस्ट कार्ट स्थान क्रिस्ट कार्ट स्थान क्रिस्ट क्रिस क्रिस्ट क्रिस्ट क्रिस क्र

ജെട-ൂട്ട. റീമ്പ്ക് (ജ നുമ നംപച്ചും) നു. നു. നു. പ്രാത്തി വിത്രം പ്രത്തി വിത്രം പ്രത്യം പ്രത്തി പ്രത്തി വിതരം പ്രത്തി പ്രത്തി വിത്രം പ്രത്തി വിത്രം പ്രത്തി വിത്രം പ്രത്തി വിത്രം പ്രത്തി പ്രത്തി വിതരം പ്രത്തി വിതരം പ്രത്തി പ്രത്തി പ്രത്തി വിതരം പ്രത്തി പ്രത്തി വേതരം പ്രത്തി വിതരം പ്രത്തി വര്ത്രം പ്രത്തി വരത്തി വിതരം പ്രവരം പ്രത്തി വര്ത്രം പ്രത്തി വര്ത്രം പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത് പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത് പ്രവര്ത്രം പ്രവര്ത

- 392. (1) The President may, for the purpose of removing any difficulties, particularly in relation to the transition from the provisions of the Government of India Act, 1935, to the provisions of this Constitution, by order direct that this Constitution shall, during such period as may be specified in the order, have effect subject to such adaptations, whether by way of modification, addition or omission, as he may deem to be necessary or expedient:
  - (2) Every order made under clause (1) shall be laid before Parliament.
  - (3) The powers conferred on the President by this article, by article 324, by clause (3) of article 367 and by article 391 shall, before the commencement of this Constitution, be exercisable by the Governor-General of the Dominion of India.

Provided that no such order shall be made after the first meeting of Parliament duly constituted under Chapter II of Part V.

PART XXII

SHORT TITLE, COMMENCEMENT ²[, AUTHORITATIVE TEXT IN HINDI] AND REPEALS

- **393.** This Constitution may be called the Constitution of India.
- 394. This article and articles 5, 6, 7, 8, 9, 60, 324, 366, 367, 379, 380, 388, 391, 392 and 393 shall come into force at once, and the remaining provisions of this Constitution shall come into force on the twenty-sixth day of January, 1950, which day is referred to in this Constitution as the commencement of this Constitution.
- ³[**394A.** (1) The President shall cause to be published under his authority,—
  - (a) the translation of this Constitution in the Hindi language, signed by the members of the Constituent Assembly, with such modifications as may be necessary to bring it in conformity with the language, style and terminology adopted in the authoritative texts of Central Acts in the Hindi language, and incorporating therein all the amendments of this Constitution made before such publication; and
  - (b) the translation in the Hindi language of every amendment of this Constitution made in the English language.

Ins. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 24.

Ins. by the Constitution (Fifty-eighth Amendment) Act, 1987, s. 2.

³ Ins. by s. 3, *ibid*.

– ിയെന്ന് വിമായപ്പെം വ്രേയ്ക്ക് വിക്കുന്നു പ്രധാന പ്രധാന പ്രാജ്യ പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്രധാന പ്രവാസ പ്രധാന പ്രവാന പ്രധാന പ്രവാന പ്രവാന

(९) भेटाउडिमाप्यांट, प्रसुष्ठ प्यस्त क्रियाणात्र प्राचित्र एउडिमापित्रस्या, स्ट्रा प्रियाण्य प्राचित्र क्रियाण्य प्राचित्र प्राचित्र क्रियाण्य प्राचित्र क्रियाण्य स्ट्रियाण्य प्राचित्र क्रियाण्य स्ट्रियाण्य स्ट्रियाण स

म्हित्र प्राप्त क्षेत्र क्ष्म क्ष्

- (ജ) ന് ക്രായ് പ്രവാദ്യ ന് പ്രവാദ്യ പ

22 भभीर्ण हें कियाण गाश्चर्य होहशक, रहेंद्र हास्मा प्रशास एक किया । யोण्याचार देंसमूल प्रायमण पोलहरूं गुह्रद

. சடியிசு **க**ூலை ப

ा गुजानेस जदर् अदीहरू सिक्स विभाग सिक्स एक अधिहरू

\$\$. प्रस्टिष्ठ क्षेष्ठ — ऐक्काधान एको एस्ला ऐक्काधानकीय ६, ६, ४, ६, ६, ६०, ६,६४, ६,६४, ६,६४, ६,६०, ६,६४, ६,६४, ६,६४, ६,६०, ६,६४, ६

— आश्राहर हे जिल्लाल पणान्न के उन्हें जिल्लाहर का अर

- (८) मुर्चित्र प्रमानिक्ष्य मिन्न प्रमानिक्ष्य प्रमानिक्ष्य (८)
- മായ് ചെയ്യുന്ന് പ്രത്യേഷ് പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ്രത്യേഷ് പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ്രത്യേഷ് പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ
- ;អាយា ររបោះផនាត ផនាខ្មុ ស្រាយ្យមេរី នៅមាន ស្វាយ មេរុខ ស្វាន្ត្រី ស្វាយ នាព្យន្ត្រ (ಎ)

- (2) The translation of this Constitution and of every amendment thereof published under clause (1) shall be construed to have the same meaning as the original thereof and if any difficulty arises in so construing any part of such translation, the President shall cause the same to be revised suitably.
- (3) The translation of this Constitution and of every amendment thereof published under this article shall be deemed to be, for all purposes, the authoritative text thereof in the Hindi language.]
- 395. The Indian Independence Act, 1947, and the Government of India Act, 1935, together with all enactments amending or supplementing the latter Act, but not including the Abolition of Privy Council Jurisdiction Act, 1949, are hereby repealed.

- ത്ര സ്ഥാം അച്ച പ്രവിധന്ത് ഉപ്പെടുന്നു വ്യവന്ത് ഇല് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വേട്ട് വെട്ട് വെട്
- жकर. प्रस्टरूखकर इडक्रांत्रेल इड्क्रामाल्क्ष्मका स्वराप्त देशका का अवस्ता के का उड़ेन्द्र के क्ष्या के का अवस्ता के अवस्त

¹[FIRST SCHEDULE

[Articles 1 and 4] I. THE STATES

	Name	Territories
1.	Andhra Pradesh	² [The territories specified in sub-section (1) of section 3 of the Andhra State Act, 1953, subsection (1) of section 3 of the States Reorganisation Act, 1956, the First Schedule to the Andhra Pradesh and Madras (Alteration of Boundaries) Act, 1959, and the Schedule to the Andhra Pradesh and Mysore (Transfer of Territory) Act, 1968, but excluding the territories specified in the Second Schedule to the Andhra Pradesh and Madras (Alteration of Boundaries) Act, 1959.]
2.	Assam	The territories which immediately before the commencement of this Constitution were comprised in the Province of Assam, the Khasi States and the Assam Tribal Areas, but excluding the territories specified in the Schedule to the Assam (Alteration of Boundaries) Act, 1951 ³ [and the territories specified in sub-section (1) of section 3 of the State of Nagaland Act, 1962] ⁴ [and the territories specified in sections 5, 6 and 7 of the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971].
3.	Bihar	⁵ [The territories which immediately before the commencement of this Constitution were either comprised in the Province of Bihar or were being administered as if they formed part of that Province and the territories specified in clause (<i>a</i>) of sub-section (1) of section 3 of the Bihar and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1968, but excluding the territories specified in sub-section (1) of section 3 of the Bihar and West Bengal (Transfer of Territories) Act, 1956, and the territories specified in clause (b) of sub-section (1) of section 3 of the first mentioned Act ⁶ [and the territories specified in section 3 of the Bihar Reorganisation Act, 2000].]

- Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 2, for the First Sch.
- 2 Subs. by the Andhra Pradesh and Mysore (Transfer of Territory) Act, 1968 (36 of 1968) s. 4, for the former entry (w.e.f. 1-10-1968).
- 3 Added by the State of Nagaland Act, 1962 (27 of 1962), s. 4 (w.e.f. 1-12-1963).
- Added by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 9 (w.e.f. 21-1-1972).
- 5 Subs. by the Bihar and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1968 (24 of 1968), s. 4, for the former entry (w.e.f. 10-6-1970).
- 6 Ins. by the Bihar Reorganisation Act, 2000 (30 of 2000), s. 5 (w.e.f. 15-11-2000).

ധം<u>ജയ്</u>ചധ്വ

१[**प्रज्ञ**िक एक <u>श्र</u>म

(ខេ ៣ីហាមា ខ ៤៣ខែមេញ)

I. ക്ടേനിച

	மிசுசு	ಡ#ಲಿಗೆ
ς.	തുള്ള വുക്കുന	अस्तरं सारा अस्त
S.	ФС	വുമുള്ള നേറ്റ്ര നുന്നു ഇത്ത് ക്യൂണ്ട് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്റ് എന്ന് എന് എ
ኤ .	ণ্ৰহীষ্	िंदांचेट स्तात प्रस्ति प्रस्ति केला सम्मान बाध्य प्राप्ति स्तित स्तात स्ता स्ता

- s. (స്യാസി) ഡുക്യാ നുള്ളപസി കുക്കാ (స്റിയ ദ്വീർ ഡനിധ) നീർിഷ (ജ ന്റർ നൗണ്യ) ഡുയർ, ടൂഴെ വി നോയനയും ഒ നിയുടിപ്പായസ
- ൂ. തുരു നൂട്ട നൂട്ടു നൂട്ടു
- (आप्यार्किपार्ट र्गुमीटा) மः समित्र प्राप्तमा स्वयम्ब प्राप्तमा स्वयम्ब एक्षेष्ठ (एक्ष्मी आस्व १८६२-३-०२) यभ्यतम ।। आप्याप्ति । अध्याप्त । अध्यापत । अध्य

Name	Territories
² [4. Gujarat	The territories referred to in sub-section (1) of section 3 of the Bombay Reorganisation Act, 1960.]
5. Kerala	The territories specified in sub-section (1) of section 5 of the States Reorganisation Act, 1956.
6. Madhya Pradesh	The territories specified in sub-section (1) of section 9 of the States Reorganisation Act, 1956 ³ [and the First Schedule to the Rajasthan and Madhya Pradesh (Transfer of Territories) Act, 1959 ⁴ [but excluding the territories specified in section 3 of the Madhya Pradesh Reorganisation Act, 2000].]
⁵ [7. Tamil Nadu]	The territories which immediately before the commencement of this Constitution were either comprised in the Province of Madras or were being administered as if they formed part of that Province and the territories specified in section 4 of the States Reorganisation Act, 1956, ⁶ [and the Second Schedule to the Andhra Pradesh and Madras (Alteration of Boundaries) Act, 1959,] but excluding the territories specified in sub-section (1) of section 3 and subsection (1) of section 4 of the Andhra State Act, 1953 and ⁷ [the territories specified in clause (b) of sub-section (1) of section 5, section 6 and clause (d) of sub-section (1) of section 7 of the States Reorganisation Act, 1956 and the territories specified in the First Schedule to the Andhra Pradesh and Madras (Alteration of Boundaries) Act, 1959].
⁸ [8. Maharashtra	The territories specified in sub-section (1) of section 8 of the States Reorganisation Act, 1956, but excluding the territories referred to in subsection (1) of section 3 of the Bombay Reorganisation Act, 1960.]

- 2 Subs. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 4, for entry 4 (w.e.f. 1-5-1960).
- Ins. by the Rajasthan and Madhya Pradesh (Transfer of Territories) Act, 1959 (47 of 1959), s. 4 (w.e.f. 1-10-1959).
- 4 Ins. by the Madhya Pardesh Reorganisation Act, 2000 (28 of 2000), s. 5 (w.e.f. 1-11-2000).
- 5 Subs. by the Madras State (Alteration of Name) Act, 1968 (53 of 1968), s. 5, for "7. Madras" (w.e.f. 14-1-1969).
- Ins. by the Andhra Pradesh and Madras (Alteration of Boundaries) Act, 1959 (56 of 1959), s. 6 (w.e.f. 1-4-1960).
- 7 Subs. by s. 6, *ibid.*, for certain words (w.e.f. 1-4-1960).
- 8 Ins. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 4 (w.e.f. 1-5-1960).

	шын	шронг
·S]	^፫ ሪዓለ	മ°मर° ലിധ്രീലസർട്രായെ ധായധം, ୨ହୁହା സി നായനായ ക സി നട-നംബനയ (९) ब्र
 .	ක ංසද	$\overline{\Omega}$ ംഗോ ലെ ന്യുന്നു കാര്യാന് നെ നെ വേർ
Ģ .	ෆ <u>°ஈஹ</u> ா <u>হ</u> டக	c_{8} ക് സ് നുഴ്യേ വായ്യ് പ്രസ്പർ, c_{8} എന്നെ വരു വേരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വരു വ
⁹ [33.	ॐस्ति ऐक्रू	ന്ദിച്യ ന്റെ നുപ്പായ ഉപ്പെട്ടെ പ്രത്യായ ഉപ്പെട്ടെ പ്രത്യായ ഉപ്പെട്ടെ പ്രത്യായ ഉപ്പെട്ടെ പ്രത്യായ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പര്യായ പര്യായ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പര്യായ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പര്യായ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പര്യായ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പര്യായ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പരത്യ പര്യവര്യ പരത്യ പ
⁵⁵ [Ģ.	<u> </u>	നം നായ അന്ത്യം പ്രധാനം വിധാനം

- %. भेरलजेष प्रस्लूण स्वरं अस्ति हैं। अस्ति
- ഴ. ಹ<u>িಹ</u>ਦੇਟ <u>មੇਟਨ</u> (सीய **ए॰**एक्फेण्णा) ए॰प्पर, ९६६६ (९६६६ സി ୧%) സി റോന്ധര ഒ ৫ "%. स्टे<u>क्स</u>ेट" സി स्ट्र्र्स्फ (९८-९-९६६ নিত্ৰ ক্ষিত্ৰ ক্ষি
- \$. चण्डा के अण्या के अध्य के
- u होद्रपणंस्त्रज्ञील (एक्रीणस १३१२-८-१) प्रामस्रीणभद्र कॅर्र ग्राप्त क्रिक्रण र जण्या १ जण्या १ जण्या अर्थ । ए

Name	Territories
² [³ [9.] Karnataka]	The territories specified in sub-section (1) of section 7 of the States Reorganisation Act, 1956 ⁴ [but excluding the territory specified in the Schedule to the Andhra Pradesh and Mysore (Transfer of Territory) Act, 1968].
³ [10.] Orissa	The territories which immediately before the commencement of this Constitution were either comprised in the Province of Orissa or were being administered as if they formed part of that Province.
³ [11.] Punjab	The territories specified in section 11 of the States Reorganisation Act, 1956 ⁵ [and the territories referred to in Part II of the First Schedule to the Acquired Territories (Merger) Act, 1960] ⁶ [but excluding the territories referred to in Part II of the First Schedule to the Constitution (Ninth Amendment) Act, 1960] ⁷ [and the territories specified in sub-section (1) of section 3, section 4 and sub-section (1) of section 5 of the Punjab Reorganisation Act, 1966].
³ [12.] Rajasthan	The territories specified in section 10 of the States Reorganisation Act, 1956 ⁸ [but excluding the territories specified in the First Schedule to the Rajasthan and Madhya Pradesh (Transfer of Territories) Act, 1959].
³ [13.] Uttar Pradesh	⁹ [The territories which immediately before the commencement of this Constitution were either comprised in the Province known as the United Provinces or were being administered as if they formed part of that Province, the territories specified in clause (b) of sub-section (1) of section 3 of the Bihar and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1968, and the territories specified in clause (b) of sub-section (1) of section 4 of the Haryana and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1979, but excluding the territories specified in clause (a) of sub-section (1) of section 3 of the Bihar and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1968, ¹⁰ [and the territories specified in section 3 of the Uttar Pradesh Reorganisation Act, 2000] and the territories specified in clause (a) of sub-section (1) of section 4 of the Haryana and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1979.]

¹ Ins. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 4 (w.e.f. 1-5-1960).

² Subs. by the Mysore State (Alteration of Name) Act, 1973 (31 of 1973), s. 5, for "9. Mysore" (w.e.f. 1-11-1973).

³ Entries 8 to 14 renumbered as entries 9 to 15 by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 4 (w.e.f. 1-5-1960).

⁴ Ins. by the Andhra Pradesh and Mysore (Transfer of Territory) Act, 1968 (36 of 1968), s. 4 (w.e.f. 1-10-1968).

⁵ Ins. by the Acquired Territories (Merger) Act, I960 (64 of 1960), s. 4 (w.e.f. 17-1-1961).

⁶ Added by the Constitution (Ninth Amendment) Act, 1960, s. 3 (w.e.f. 17-1-1961).

⁷ Ins. by the Punjab Reorganisation Act, 1966 (31 of 1966), s. 7 (w.e.f. 1-11-1966).

⁸ Ins. by the Rajasthan and Madhya Pradesh (Transfer of Territories) Act, 1959 (47 of 1959), s. 4 (w.e.f. 1-10-1959).

⁹ Subs. by the Haryana and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1979 (31 of 1979), s. 5, for the entry against "13. Uttar Pradesh" (w.e.f. 15-9-1983).

Ins. by the Uttar Pradesh Reorganisation Act, 2000 (29 of 2000), s. 5 (w.e.f. 9-11-2000).

யிசுசு	ट #Ofw
^{९६-९६} [इ. प्राक्टिउधा	ന്റെ പ്രത്യേഷ് വിക്കുന്നു പ്രത്യേഷ് വിക്കുന്നു പ്രത്യേഷ കുടുപ്പു വിക്കുന്നു പ്രത്യേഷ വിക്കുന്നു. വിക്കുന്നു പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്ട
^{ss} [so. æ ^s ආ්ෆ්	ದೃಶುಶ್ರಹ ಹದುದ ಸನದತ ತಂಗು ಅತ್ತಿಗು ಆಕ್ರಗಳ ಪಡ್ಕುಗುತ್ತು ಬ್ರಹುಗುತ್ತು ಬ್ರಹುಗುತ್ತು ಬ್ರಹುಗುತ್ತು ಬ್ರಹುಗುತ್ತು ಬ್ರಹುಗುತ್ತ ಗುವುದು ಪ್ರಕ್ರಾಗ ಪ್ರಕ್ರಗಳ ಪ್ರಕ
४५३ डेड डेड डेड डेड डेड डेड डेड डेड डेड डे	തും നേയ്ന വെന്നെ ഉട്ടോ നേവനം (ദ്രാ ചെന്നു ഒരു നേക്കുന്ന കരുന്നു പരുക്കുന്നു കരുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നുന്നു പരുക്കുന്നു പരുക്കുന്നുന്നു പരുക്കുന്നുന്നു പരുക്കുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്ന
^{ടെ} [ടൂ. ല് റ ോ്	നംണു ടൂടെ നി ന്യാളെ വംഷ്ഗ്വ <u>ന്നു</u> ചന്യ വാലുക്കുന്ന ജ്യപ്പെട്ടു ചന്യമുന്നു. ച്ചു പ്രാലം പ്രത്യ പ്രാവുള്ള നുള്ള അവരുട്ടു പ്രാവുള്ള വട്ടു വുടുപ്പുട്ടു. വുള്ള പ്രവുള്ള വുള്ള
[େ] [୧ <u>୫</u> . ଞ୍ଜୟୁଷଣ <u>୩୩</u> ୫ଟଠ	स्थित्रिश्च स्थात अध्याप्त प्रस्ति के माश्रम तास्त्र काल क्षत्रम् मास्त्रम स्थान अध्याप्त स्थान स

- se. चण्यात्रेतेस्त्र रूक्षिकेर्यार (स्विट्स) चण्याप, sseo (sseo IVI हर) IVI कण्याप र ए (ss-s-sses त्रार्ण रूप) रेतारिवटपामा II
- % সা আতা চার্মার্ম (গুরুর পার্মার ବৃទর-१२-१) ଅ ଖ ଅଫାଫ ଆ ଏ (୧ፌ ୨୮ ୬ ଜ ବୃହନ) ନଥା ଓ ଜନ୍ମ ୬ ଜନ ୬ ଜନ୍ମ ୬ ଜନ
- ୨୨. ଓ ଓ ଓ ଜୁନ୍ଧ ଜ୍ଞା ଓ ଓ ଲେ ଜୁନ୍ଧ । ଜୁନ୍ଧ ଜୁନ୍ଦ ଓ ଜୁନ୍ଧ ଜୁନ୍ଦ ଜ
- ുട. തെൻ വ് ഡെക് വ് ഡ

Name	Territories
¹ [14.] West Bengal	The territories which immediately before the commencement of this Constitution were either comprised in the Province of West Bengal or were being administered as if they formed part of that Province and the territory of Chandernagore as defined in clause (c) of section 2 of the Chandernagore (Merger) Act, 1954 and also the territories specified in sub-section (1) of section 3 of the Bihar and West Bengal (Transfer of Territories) Act, 1956.
¹ [15.] Jammu and Kashmir	The territory which immediately before the commencement of this Constitution was comprised in the Indian State of Jammu and Kashmir.
² [16. Nagaland	The territories specified in sub-section (1) of section 3 of the State of Nagaland Act, 1962.]
³ [17. Haryana	⁴ [The territories specified in sub-section (1) of section 3 of the Punjab Reorganisation Act, 1966 and the territories specified in clause (a) of subsection (1) of section 4 of the Haryana and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1979, but excluding the territories specified in clause (v) of sub-section (1) of section 4 of that Act.]]
5[18. Himachal Pradesh	The territories which immediately before the commencement of this Constitution were being administered as if they were Chief Commissioners' Provinces under the names of Himachal Pradesh and Bilaspur and the territories specified in sub-section (1) of section 5 of the Punjab Reorganisation Act, 1966.]
6[19. Manipur	The territory which immediately before the commencement of this Constitution was being administered as if it were a Chief Commissioner's Province under the name of Manipur.
20. Tripura	The territory which immediately before the commencement of this Constitution was being administered as if it were a Chief Commissioner's Province under the name of Tripura.
21. Meghalaya	The territories specified in section 5 of the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971.]

Entries 8 to 14 renumbered as entries 9 to 15 by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 4 (w.e.f. 1-5-1960).

² Ins. by the State of Nagaland Act, 1962 (27 of 1962), s. 4 (w.e.f. 1-12-1963).

³ Ins. by the Punjab Reorganisation Act, 1966 (31 of 1966), s. 7 (w.e.f. l-11-1966).

Subs. by the Haryana and Uttar Pradesh (Alteration of Boundaries) Act, 1979 (31 of 1979). s. 5, for the entry against "17. Haryana" (w.e.f. 15-9-1983).

⁵ Ins. by the State of Himachal Pradesh Act, 1970 (53 of 1970), s. 4 (w.e.f. 25-1-1971).

⁶ lns. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 9 (w.e.f. 21-1-1972).

	шш	ರ#೧೯೩
.S?] ⁰²	ନ୍ମାଲଃ ନଠଃୟ	നീമിയ ന്നാര് നുന്നു പ്രവേദ രാണ ത്രൂണ് കെല്ല വാര് മാണം വേള് വര്യാ ത്രു പ്രവേദ വാര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പരത്ര പര്യാ പര്യാ പരത്ര പര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പരത്ര പരവര്യാ പരവര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പരവര്യാ പര്യാ പര്യാ പരവര്യാ പരത്ര പരവര്യാ പരവര്യാ പരവര്യാ പരവര്യാ പരവര്യാ പരവര്യവര്യാ പരവര്യവര്യാ പര്യാ പരവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്യവര്
^{£0} [5&.	വഴുന്നു ആവഴുന്നു വി	തുമുട്ടെ നാര് उत्हान हान क्ष्या सम्प्रात्म कार प्रसाध के उत्तर प्रमाध के उत्तर प्रमाध के उत्तर प्रमाध के उत्तर कार्यमान के उत्तर के जिल्ला के उत्तर के जिल्ला के उत्तर कार्या के उत्तर कार्या के उत्तर कार्या के उत्तर कार्य
^{£5} [5&.	ෆ් ෆ්ට°ලක	നു उटाउट टाम्प्रांच एक्ट एक्टिल्ड क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्र
⁸⁸ [5%.	न्ध रोटे	ച്ചു പ്രത്യേട്ട ലിയ്ക്കുന്നു താരായ യായം റ്റെ വ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ
^{£8} [99.	୦% <u>%ଅ</u> ∭ ୮୪୪ଐବ	ന്ദിർ അവസ നടന്നെ പ്രധാന ചെയ്യ പ്രധാന ചെയ്യ മറുവെ പ്രധാന പ്രാധന പ്രധാന പരിക്ക് വാധാന പരിക്ക് വാധവന പരിക്ക് വാധാന പരിക്ക് വാധവന പരിക്ക് വാധവന പരിക്ക് വാധവന പരിക്ക് വാധവന പരിക്ക് വാധവന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരവാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരവാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരവാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരവാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന വാധവന്ന പരവാധവന്ന പരവാധവന്ന പരവാധവന്ന പരിക്ക് വാധവന്ന വാധവന്ന പരവാധവന്ന വാധവന്ന
^{દ્દક} [९\$.	ÆGLÄÄÐ	ചിर हर्यम गिणामम हदर् भिण्णामम हा हमन्हित ज्याम गाहरू एडर्क एडर्म जिल्लामा ज्यान हा हमन्हित ज्याम एडर्क एडर्क अ
£0.	<u>श</u> ्क्षार्र्णे	हर्रम विषयीमम हर्द्ध विष्या <u>भिष</u> ्ध ह्यामम विषय पाठक प्रथम प्राप्त प्रधान प्रथम अधिक अधिक प्रथम अधिक प्रथम अधिक प्रथम अधिक प्रथम अधिक अधिक अधिक अधिक अधिक अधिक अधिक अधिक
& \$.	⊮° केटर्र	ധൻ ए॰ш४, ९६४९ സ് നംഎം ഉത്താർ എന്നു പ്രവേശം എന്ന നംഎം ഉത്താർ വേശം ഉത്താർ വേശം ഉത്താർ വേശം വേശം ഉത്താർ വേശം ഉത്ത

so. ठुमरु, स्मिन्न के सामिन्न के सामिन के सामिन्न के सामिन्न के सामिन्न के सामिन्न के सामिन्न के सामिन के सामिन्न के सामिन्न के सामिन्न के सामिन्न के सामिन्न के सामिन के सामिन्न के सामिन्न के सामिन के साम

^{88.} ऐग्णेट क्राज्य के क्राज्य क

[॥] mመጋር ከአጠፍ (ታል በብሄ የጽፌ?--- 6%) ጋ ያ መርመሪ በብ (ሜቀ በብ ዕጽፌን) ዕጽፌን የምመ <u>አን</u>ፅ ርን<u>ጻ ብ</u>ጠ ኮኦኒብነፍ

भाह ३४६२-३-१३) प इ ଅଠାଇରେ ମଧ୍ୟ (୧୫ ମଧ୍ୟ ୧୫୫୨ (୨୯୬୯ ଅରେ ୧୯୯୯) भाष ଓ ଅଧାର ୧୯୬୯ ଅଧାର ୧୯୬୯ ଅଧାର ୧୯୬୯ । । । अध्याप ।

Name	Territories
¹ [22. Sikkim	The territories which immediately before the commencement of the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, were comprised in Sikkim.]
² [23. Mizoram	The territories specified in section 6 of the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971.]
³ [24. Arunachal Pradesh	The territories specified in section 7 of the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971.]
⁴ [25. Goa	The territories specified in section 3 of the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987.]
⁵ [26. Chhattisgarh	The territories specified in section 3 of the Madhya Pradesh Reorganisation Act, 2000.]
⁶ [27. ⁷ [Uttarakhand]	The territories specified in section 3 of the Uttar Pradesh Reorganisation Act, 2000.]
⁸ [28. Jharkhand	The territories specified in section 3 of the Bihar Reorganisation Act, 2000.]

Ins. by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, s. 2 (w.e.f. 26-4-1975).

² Ins. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 4 (w.e.f. 20-2-1987).

³ Ins. by the State of Arunachal Pardesh Act, 1986 (69 of 1986), s. 4 (w.e.f. 20-2-1987).

⁴ Ins. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 5 (w.e.f. 30-5-1987).

Ins. by the Madhya Pardesh Reorganisation Act, 2000 (28 of 2000), s. 5 (w.e.f. 1-11-2000).

Ins. by the Uttar Pardesh Reorganisation Act, 2000 (29 of 2000) s. 5 (w.e.f. 9-11-2000).

Subs. by the Uttaranchal (Alteration of Name) Act, 2006 (52 of 2006), s. 4, for the word "Uttaranchal" (w.e.f. 1-1-2007).

⁸ Ins. by the Bihar Reorganisation Act, 2000 (30 of 2000), s. 5 (w.e.f. 15-11-2000).

	шонь
as[sa. 公f亚阳(H	ത്മിച്ല (ജം തുർ നാലക്യാണ) നാണ്ക്, ഉഴും വാദ്യ ചെയ്യ ചെയ്യു എന്നു വാദ്യ ത്രിയത്തിന്റെ വാദ്യ വാദ്യ പ്രത്യം വാദ്യ പ്രത്യം പ്രത്യ
⁸³ [88. स्टि ³ धेम	ധൻയ ഔധസംബ ടക്കാമ്രിയി (കിക്കുകളാക്കുന്നു) കാണ് ശാക്കാര് കുടുന്നു വേട്ടു വേട്ടു വെടുന്നു വേട്ടു വേട്ടു വെടുന്നു വേടുന്നു വേടുന്ന
.83] ₃₃	ധൻ ए॰ण्या विषय है है स्वाप्त है है स्वाप्त है है स्वाप्त है से स्वाप्त है स्वाप्त है स्वाप्त है स्वाप्त है स्व स्वाप्त स्वाप्त
^{६इ} [६९. 🏴 ने	സംभं, श्रेम्ब कम्प्रिण श्रार्थ सामिनाम्बर्ध १८०० क्राप्त १८०० सामिना स्थापत १८०० स्थापत १८०० स्थापत १८०० स्थाप भारतिष्ठ दमराणा॥
™ [୫୫. ୦.୧୬୪tଠାଜ⊕	കുമു സ്ഥാന നിയാന്റെ ന
^{ः[द्रअ. ²[ज्रस्यभेत्रष्टज्ञ]}	ജെഗോ <u>സ്</u> പ്രങ്ങ ു ചാവരം പ്രത്യ നി നാന്നെ ജ ചെയ്യാ പ്രത്യ നി നാന്നെ പ്രത്യ പ്ര
™ [ዬ ~~୨~~ . ₴ጕጆ©ኧ	യ ന്നാനട മിടവണ ह ൂ ഇന്നം ന് വംഗാ എന്നെ ഇനംടപ്പെന്നു എന്ന

. इ.अ. मां प्रत्येत के सह १८०३ के स्था के स

. इंड. एक गण स्थाप्त (एक गण स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स

. इड. गणेत्र, अंसह सम्प्राम हाह सांस्थित स्वर्थ के अपने हाह सांस्थित स्वर्थ के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्थ के स्वर्य के स्वर्

M. MR. (3点 പ്രിക് വിക് 2003-22-5) വ ക ചെന്നു വി (63 പ്രിക് 2003) 2003 (43 പ്രിക്

ന. ജ്യാല <u>സ്</u>രൂത് നിയ്യസ്താനേയ യായം, ഒരാര (ഒരാര സ് ഒഴ) സ് നായനെ ഒരു (ഉ-55-8000 ജസ് എ്.

ट. "ছ्रस्क्रभेख्न्यन" केंक्र मेंक्रॉणी स्कूस्क प्रस्क्रभेख्ननणी (सीवा क्षेत्रक) क्षण्यस्, ६००६ (६००६ व्या ६६) ाणी നण्यात ७ उ राष्ट्रकेष्ट्रमान्यक (क्षेव्य ९-९-६००४ क्षणी)॥

म. मारामा प्रतिहास स्थाप के अध्याप १२१-२१) ए २ अध्याप १००० ११००० १५ माराम अध्याप स्थाप भारत (१५६ १५१ १५१ १५१ १५

II. THE UNION TERRITORIES

Name	Extent
1. Delhi	The territory which immediately before the commencement of this Constitution was comprised in the Chief Commissioner's Province of Delhi.
9* * * *	
10* * * * *	
¹¹ [2.] The Andaman and Nicobar Islands	The territory which immediately before the commencement of this Constitution was comprised in the Chief Commissioner's Province of the Andaman and Nicobar Islands.
¹ [3.] ² [Lakshadweep]	The territory specified in section 6 of the States Reorganisation Act, 1956.
³ [1[4.] Dadra and	The territory which immediately before the eleventh day of August,
Nagar Haveli	1961 was comprised in Free Dadra and Nagar Haveli.]
⁴ [¹ [5.] Daman and Diu	The territories specified in section 4 of the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987.]
⁵ [¹ [6.] ⁶ [Puducherry]	The territories which immediately before the sixteenth day of August, 1962, were comprised in the French Establishments in India known as Pondicherry, Karikal, Mahe and Yanam.]
⁷ [¹ [7.] Chandigarh	The territories specified in section 4 of the Punjab Reorganisation Act, 1966.]
8* * * * *	,
8a* * * * *	

- 9 Entry 2 relating to "Himachal Pradesh" omitted by the State of Himachal Pradesh Act, 1970 (53 of 1970), s. 4 (w.e.f. 25-1-1971).
- Entries relating to Manipur and Tripura omitted by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 9 (w.e.f. 21-1-1972).
- Entries 4 to 9 renumbered as entries 2 to 7 by s. 9, *ibid.* (w.e.f. 21-1-1972).
- Entries 4 to 9 renumbered as entries 2 to 7 by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 9 (w.e.f. 21-1-1972).
- Subs. by the Laccadive, Minicoy and Amindivi Islands (Alteration of Name) Act, 1973 (34 of 1973), s. 5, for "The Laccadive, Minicoy and Amindivi Islands" (w.e.f. 1-11-1973).
- Ins. by the Constitution (Tenth Amendment) Act, 1961, s. 2.
- 4 Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 5, for entry 5 (w.e.f. 30-5-1987).
- Ins. by the Constitution (Fourteenth Amendment) Act, 1962, ss. 3 and 7 (w.e.f. 16-8-1962).
- Subs. by the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 5, for the word "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).
- 7 lns. by the Punjab Reorganisation Act, 1966 (31 of 1966), s. 7 (w.ef. 1-11-1966).
- 8 Entry 8 relating to Mizoram omitted by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 4 and entry 9 relating to Arunachal Pradesh renumbered as entry 8 (w.e.f. 20-2-1987).
- 8a Entry 8 relating to Arunachal Pradesh omitted by the State of Arunachal Pradesh Act, 1986 (69 of 1986), s. 4 (w.e.f. 20-2-1987).

II. ភ្លប់នេយ សមាស្រមាល្បា

	யிசுசு	ड्सर्फार्ण
ς.	ন্ধ ণনূচ	റാജി ^{ന്} ലാന് ചെയ്യാനുക്കു ചിറ്റ് ഉണ്ടു പുട്ടു ചെയ്യ ചെയ്യു ചെയ്യു ചെയ്യു ചെയ്യു ചെയ്യു ചെയ്യു ചെയ്യു പുടു പുടു പുടു പുടു പുടു പുടു പുടു പു
	%0 (* * * *) %2 (* * * *)	
^{&&} [S.	ന്യാഴുക കഴുങ്ങു വുഷുക കഴുങ്ങു	എട [്] മ്പിന പ്രദാവുഷന ചുഗ എന്നു പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യുന്ന പ്രദേശ്യ പ്രവരം പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യ പ്രദേശ്യ പ്ര
££.	ℋ <u>൛</u> ℥℺℡⅁ ^{ℴℴℴ}	<u>നും</u> ംഗ ലിയുപപ്പെട്ടായ കാണും കുടും വ്യവന്ത്ര പ്രവാധ കാരുന്നു വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വേദ്യ വ
.(S) ²²] ^{S22}	මනුක <u>ජින</u> ි ක්කාන ක්කාන ක්කාන	तम्बर्ध रमरू प्राप्त स्वाप्तम त्या हुन हो हुन हुन स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्व स्वाप्त स्वाप्त
^{\$6} [\$\$(\$6).	ಜ್ರಿಚ ಗ್ಲಿನಾಗಾ ವಾಸ್ತ್ರ್ವ	เพิ่วว่, श्रेस्ट व्यस्ट्राच श्राह्य भिव्योधिक उड्ड क्या उपाय १ । अस्त्राच राम्याच ।
&#[&\$(F).</td><td>ॏॣॖॹॖॖॖॖॖॖॖॖॖॖॣॖॖॖॖॣॖॖॖ</td><td>९६९६ സ് ഡസ്റ്റെ മ്യി ९६ ए। തുർ दूसिसक्षी ऋण ससेणक्<u>ष हिल</u>ेखलक्षी सीलीणाणी गेक्सक देंहमलीण गाल्डिक्रीजन्मणी, क्षक्षीक्षन, सेळ॰ प्रस्लूण छेऐमक्र छेड्नक्षर टमलीण॥</td></tr><tr><td>$\mathbb{S}^{\mathcal{G}}$ [wh $(\mathcal{B})$.</td><td>አሮአየኰው \$ [* * * *] 80 [* * * *]</td><td>ଲା ଆଧିର ଅଧିକ ଅଧିକ ଓ ଅଧିକ ଅଧିକ ଓ ଅଧିକ ଅଧିକ ୧୫୧ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧିକ</td></tr></tbody></table>		

- ാം. "ক্রিমন <u>স্প্রে</u>জণ্ড" আরা দ্বলার্থ রাজরার রাজর রাজর রাজরার রাজরার রাজর রাজরার র
- %%% (१६%%) पा उत्तर्भात के सम्प्रित के समित हैं एवं स्ट्रेस समित हैं एवं स्ट्रेस समित एक्षेत्र एक्षेत्र प्राण्य के समित हैं एवं स्ट्रेस समित हैं एवं समि
- . % अहं सं तम्बर्ध हे अप हैं हो अप हैं अप
- .s.a. നീത് വി യാല് വി १९२१, भण का आप का स्वाप प्रताप हाल है ए के सार्थ प्रताप हाल है । अस्ति सार्थ प्रताप हाल ह
- .e. നൂമുട്ട് വ ദ കാവം വ കാര്യം വ ന്ന് പ്രക്ഷം വ എന്നു വേട്ടുട്ട് പ്രക്ഷം വ എന്നു വെട്ടുട്ട് പ്രക്ഷം വ
- u mcm2r12ක10 (ग्रह्म १गार्य ४६२१-२-०%) ग्र २ क्रांटान विद्याल का अराज्य क्रांच्या का अराज्य का अराज्य का अराज्य
- ା ग्रापाउटीराप्रर्ल (उँदो ौगह्र ३२१२ १९४) ପ ଝ шଠाम्रम ଅ ஆ ଅଠାଙ୍କ । ୬ ହଃ ୧, ୬ ଜଂଫ (ग्रापार्कहार उर्जाभम् अंधर
- । आस्पार्टरीयसर्क (एँक भेजार ३३१२-२२-२) ए ४ जल्पा (२२ विच ३३१२) ३६६२ (५४७५ प्राप्त ५५१२) १४ अल्पा १२२ विच १२१२
- ଛଛ. सिंटि'भेमाण सभी देंए४ ९६%। णी ६९ त्रुष चण्याप ए त्रेग्रासाहित्री ४ ग्रेज्ञहम ए५४भ ७ चज्र सेटि'भेम भेट्छ चण्याप, ९६७६ । আরা তে॰णाण ४ ए (३८१-३-०३) जैंचा का साम्वा । चर्चा के स्वा उत्तर १ १०३० । जिल्लामा के साम्वा ।
- 30. प्रमुटेस्रन <u>मार्क</u> १७४१ अराज्य मार्क हे हिन्स एमस्रक हे स्वर्म स्वर्म स्वर्म हे स्वर्म स्वर्य स्वर्य स्वर्म स्वर्म स्वर्म स्

SECOND SCHEDULE

[Articles 59(3), 65(3), 75(6), 97, 125, 148(3), 158(3), 164 (5), 186 and 221]

PARTA

PROVISIONS AS TO THE PRESIDENT AND THE GOVERNORS OF STATES 1***

- 1. There shall be paid to the President and to the Governors of the States 1*** the following emoluments per mensem, that is to say:—
  - The President .. 10,000 rupees*.
  - The Governor of a State .. 5,500 rupees**.
- 2. There shall also be paid to the President and to the Governors of the States 2*** such allowances as were payable respectively to the Governor-General of the Dominion of India and to the Governors of the corresponding Provinces immediately before the commencement of this Constitution.
- 3. The President and the Governors of 3[the States] throughout their respective terms of office shall be entitled to the same privileges to which the Governor-General and the Governors of the corresponding Provinces were respectively entitled immediately before the commencement of this Constitution.
- 4. While the Vice-President or any other person is discharging the functions of, or is acting as, President, or any person is discharging the functions of the Governor, he shall be entitled to the same emoluments, allowances and privileges as the President or the Governor whose functions he discharges or for whom he acts, as the case may be.

4* * * * *

1 The words and letters "specified in Part A of the First Schedule" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

- The words "so specified" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 3 Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "such States".
- 4 Part B omitted by s. 29 and sch., *ibid*.

Now 50,000 rupees, *vide* the President's Emoluments and Pension (Amendment) Act, 1998 (25 of 1998), s. 2 (w.e.f. 1-1-1996).

^{**} Now 36,000 rupees, *vide* the Governors (Emoluments, Allowances and Privileges) Amendment Act, 1998 (27 of 1998), s. 2 (w.e.f. 1-1-1996).

血ないない。2012年

[१८४४ मिन्यामा १९१६), १९१६), १९१६), १८१, १८१, १८१, १८१६), १९१६), १९१६), १९१६ मिन्यामा १८१६)

श्रामामा - प्रा

में अराज्य का प्राप्त के देश मार्थ होते हैं में मार्थ होते हैं है है से स्वाप्त के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्ध के स

ीय जिल्लास<u>भर</u>क्ष

टुगोर : ९०,०००] 🛚 🛣

र्मारहर्भ भामग्र हर्भ

टार्गो ः ६,६००]ःः

- ϵ . ග්යායන් කයාග සහත් වැඩියන් කින් කයාග සහත්වා කෑම සහත්වා කම් සහත්වා කම් සහත්වා කම්වා සහත්වා කම්වා සහත්වා කම්වා සහත්වා කම්වා සහත්වා කම්වා සහත්වා කම්වා සහත්වා සහත්ව සහත්වා සහත්ව සහත්ව
- ും. തുട്യാക്ക് ക്രാപ്ര കുറുന്നു കുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു കുറുന്നു
- 2. इजा-भेल<u>रूभ</u> तर्मका प्रस्कृत प्रस्कृत प्रस्ति केल्क्सिस स्ति केल्क्सिस स्ति ज्ञानिक स्वाप्त प्रस्कृत प्रस्कृत प्रस्कृत स्वाप्त स्ति केल्क्सिस स्ति ज्ञानिक स्वाप्त स्ति केल्क्सिस स्वाप्त क्रिस्ति स्वाप्त स्वाप्त

8 * * *

^{88. &}quot;प्रञ्नेष्ठ एः<u>म्र</u>्यूनागी जेपाष्ट्राया का जेजाया प्राप्त हेड प्रेसेटा प्रम्मण प्

ଥେ ଓଡ଼େ । भुन्य कर भाका र ४ १००,२२ मार ५ १८० । भुन्य कर भाका १८० १८६ । भुन्य कर १८० । भुन्य कर १८० ।

^{. ...} ടൂടെ പ്രൂട്ട വെ വേ പ്രൂട്ട വെ പ്രൂട്ട വെ പ്രൂട്ട വെ പ്രൂട്ട വെ പ്രൂട്ട വെ പ്രൂട്ട വേ പ്രൂട്ട വേ പ്രൂട്ട വ

^{28. &}quot;അ്യാന് ക്രാന്ത്ര ഒഴ്ച സ്ത്രിയ ആ വ്യാദ്യ ന്റെ വ്യാദ്യ നിയ്ക്ക് നിന്റെ പ്രത്യാന് പ്രത്യം പ്രത്യാന് പ്രത്യാന പ്രത്യാന് പ്രത്യം പ്രത്യാന് പ്രത്

ടം. #ച്ചത്ത് വുമുട്ട വെല്കും സ്വാന്ത്ര സ്വാന്ത്ര സ്വാന്ത്ര പ്രവാന്ത്ര വുട്ട നെയ്ക്കുന്ന നാന്ത്ര വുട്ട നെയ്ക്കുന്ന നാന്ത്ര പ്രവാന്ത്ര പ്രവാസ് പ്രവാസ്

PART C

PROVISIONS AS TO THE SPEAKER AND THE DEPUTY SPEAKER OF THE HOUSE OF THE PEOPLE AND THE CHAIRMAN AND THE DEPUTY CHAIRMAN OF THE COUNCIL OF STATES AND THE SPEAKER AND THE DEPUTY SPEAKER OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY 1*** AND THE CHAIRMAN AND THE DEPUTY CHAIRMAN OF THE LEGISLATIVE COUNCIL OF 2[A STATE]

- 7. There shall be paid to the Speaker of the House of the People and the Chairman of the Council of States such salaries and allowances as were payable to the Speaker of the Constituent Assembly of the Dominion of India immediately before the commencement of this Constitution, and there shall be paid to the Deputy Speaker of the House of the People and to the Deputy Chairman of the Council of States such salaries and allowances as were payable to the Deputy Speaker of the Constituent Assembly of the Dominion of India immediately before such commencement.
- 8. There shall be paid to the Speaker and the Deputy Speaker of the Legislative Assembly 3*** and to the Chairman and the Deputy Chairman of the Legislative Council of 4[a State] such salaries and allowances as were payable respectively to the Speaker and the Deputy Speaker of the Legislative Assembly and the President and the Deputy President of the Legislative Council of the corresponding Province immediately before the commencement of this Constitution and, where the corresponding Province had no Legislative Council immediately before such commencement, there shall be paid to the Chairman and the Deputy Chairman of the Legislative Council of the State such salaries and allowances as the Governor of the State may determine.

PART D

PROVISIONS AS TO THE JUDGES OF THE SUPREME COURT AND OF THE HIGH COURTS 5****

9. (1) There shall be paid to the Judges of the Supreme Court, in respect of time spent on actual service, salary at the following rates per mensem, that is to say:—

The Chief Justice .. ⁶[10,000 rupees.]* Any other Judge .. ⁷[9,000 rupees]:**

- The words and letter "OF A STATE IN PART A OF THE FIRST SCHEDULE" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 2 Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "ANY SUCH STATE".
- The words and letter "of a State specified in Part A of the First Schedule" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.
- 4 Subs. by s. 29 and Sch., *ibid.*, for "such State".
- 5 The words and letter "IN STATES IN PART A OF THE FIRST SCHEDULE" omitted by s. 25, *ibid*.
- 6 Subs. by the Constitution (Fifty-fourth Amendment) Act, 1986, s. 4, for "5,000 rupees" (w.e.f. 1-4-1986).
- 7 Subs. by s. 4, *ibid.*, for "4,000 rupees" (w.e.f. 1-4-1986).
- * Now 33,000 rupees, *vide* the High Court and Supreme Court Judges (Conditions of Service) Amendment Act, 1998 (81 of 1998), s. 7 (w.e.f. 1-1-1996).
- ** Now 30,000 rupees, *vide* s. 7, *ibid*. (w.e.f. 1-1-1996).

अवाष्ट्राण - ट

 3° ហេរ៉ាហេ ហ្វាហេ ៤ ប្រាក់ សារ្ត្រាស់ សារ្ត្ត្រាស់ សារ្ត្រ សារ្ត្រាស់ សារ្ត្រ សារ្ត្រ សារស្ត្រ សារស

- ඉ. उठांचेट प्रशास क्षणां प्रस्त क्षणां क्षण ससेवाज सभी देंएठ ग्राम्भण प्रसाण प्रांचेट एगेणा एग्रापाभ प्रस्ता प्रसाण प्रमाण प्रसाण प्रसाण

अ - नामा

ूज्य प्रभाष्ट्र प्रमाण्य ह्या स्थाप्त हें प्रभाष्ट्र प्रमाण्य हें प्रभाष्ट्र प्रमाण्य हें स्थाप्त स्थापत स्यापत स्थापत स्यापत स्थापत स्थापत स्थापत स्थापत स्थापत स्थापत स्थापत स्थापत स्था

^{8%. &}quot;

"

क्रिक्टर 6क्रिक्टर 6

रङ. रङ्क प्राप्त प्रमुखेल प्राप्त प्रमुक्त प्राप्त प्रमुक्त प्र

လေး എയ്ലെ വാണ് എയ്ലെ വാണ് ഒരു നെല്ല് വാണ്ട് നെല്ല് വാണ്ട് വുഴുവുന്ന നെല്ല് ശ്രൂ വുള്ള വാണ്ട് വേട്ട് വേട്ട് വാണ്ട് വേട്ട് വാണ്ട് വാണ്

[ം]ര. വലുള്ള (ശൈംസ് മാറ്റ് മെപ്പ് വിക്കുന്നു) ന്നു കൂട്ടം വി വാണവരു ഉള്ള നല്ലാന് വാള്ള് ചെയ്യുന്നു എന്നു എട്ടു വു

es. मध्यात हुडेड का अच्चात का उन्हें का अच्चात का अचचात का अच्चात का अच्चात का अच्चात का अच्चात का अच्चात का अच्चा

Provided that if a Judge of the Supreme Court at the time of his appointment is in receipt of a pension (other than a disability or wound pension) in respect of any previous service under the Government of India or any of its predecessor Governments or under the Government of a State or any of its predecessor Governments, his salary in respect of service in the Supreme Court ¹[shall be reduced—

- (a) by the amount of that pension, and
- (b) if he has, before such appointment, received in lieu of a portion of the pension due to him in respect of such previous service the commuted value thereof, by the amount of that portion of the pension, and
- (c) if he has, before such appointment, received a retirement gratuity in respect of such previous service, by the pension equivalent of that gratuity].
- (2) Every Judge of the Supreme Court shall be entitled without payment of rent to the use of an official residence.
- (3) Nothing in sub-paragraph (2) of this paragraph shall apply to a Judge who, immediately before the commencement of this Constitution,—
- (a) was holding office as the Chief Justice of the Federal Court and has become on such commencement the Chief Justice of the Supreme Court under clause (1) of article 374, or
- (b) was holding office as any other Judge of the Federal Court and has on such commencement become a Judge (other than the Chief Justice) of the Supreme Court under the said clause, during the period he holds office as such Chief Justice or other Judge, and every Judge who so becomes the Chief Justice or other Judge of the Supreme Court shall, in respect of time spent on actual service as such Chief Justice or other Judge, as the case may be, be entitled to receive in addition to the salary specified in sub-paragraph (1) of this paragraph as special pay an amount equivalent to the difference between the salary so specified and the salary which he was drawing immediately before such commencement.
- (4) Every Judge of the Supreme Court shall receive such reasonable allowances to reimburse him for expenses incurred in travelling on duty within the territory of India and shall be afforded such reasonable facilities in connection with travelling as the President may from time to time prescribe.
- (5) The rights in respect of leave of absence (including leave allowances) and pension of the Judges of the Supreme Court shall be governed by the provisions which, immediately before the commencement of this Constitution, were applicable to the Judges of the Federal Court.

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 25, for "shall be reduced by the amount of that pension".

स्टा प्राप्त संबद्ध हुटडा अधिक स्वत्य क्ष्म साम्प्र प्रक्ष मात्रक्ष मात्रक्ष मात्रक्ष मात्रक्ष स्वत्य स्व

- र्म हिक्क रिक्रीत विशास्त्र राजा (मि)
- സ്ഥാപ്പ് मडीगा सङाध्यम घटाँठ भिम्म खायहर्य भगावाज्य साम्म भगावाज्य हज्य खायहर्य महाज व्यक्तम (റ) होट्ये घटाँक प्रमुख भगाज्य कार्य भगाज्य सम्बद्ध भगाज्य सम्बद्ध भगाज्य सम्बद्ध भगाज्य सम्बद्ध भगाज्य सम्बद्ध सम्बद्ध
- (3) प्राप्त हुन हुन हुन कि तान से हुन हुन कि तान से कि तान से कि तान से कि साम के कि साम के कि साम के कि साम के
- र्ह्यम । (2) 5 (5) (2) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (3) (4) (4) (4) (4) (5) (5) (5) (6) (7) (7) (7) (7) (8) (
- ह्यात स्थाप स्था
- स्विस्ट प्रकामक (क्रिक्रम स्विस्ट प्रकामक स्वाप्त प्रताप्त क्रिक्रम स्वाप्त प्रमाण्य स्वाप्त प्रताप्त स्वाप्त स्वाप

^{....} ത്രാച്ചയപ്പത്ര ജ്യ मദ്യംഗ ച്രത്യ തരായാന്ന. മ ഒഴ തവനംഗ ഉത്തെ 'ഗന്ധാന് ന്നന്ധാല്യാ ജന് പ്രത്യ ത്രാപ്രത്യം ആ ന്നാപ്രത്യ ജ്യ നട്ടാന് പ്രത്യം ജ്യ പ്രത്യം വരുന്നു. വരുന്നു പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ

10. ¹[(1) There shall be paid to the Judges of High Courts, in respect of time spent on actual service, salary at the following rates per mensem, that is to say,—

The Chief Justice .. 2[9,000 rupees]*

Any other Judge .. 3[8,000 rupees]:**

Provided that if a Judge of a High Court at the time of his appointment is in receipt of a pension (other than a disability or wound pension) in respect of any previous service under the Government of India or any of its predecessor Governments or under the Government of a State or any of its predecessor Governments, his salary in respect of service in the High Court shall be reduced—

- (a) by the amount of that pension, and
- (b) if he has, before such appointment, received in lieu of a portion of the pension due to him in respect of such previous service the commuted value thereof, by the amount of that portion of the pension, and
- (c) if he has, before such appointment, received a retirement gratuity in respect of such previous service, by the pension equivalent of that gratuity.]
- (2) Every person who immediately before the commencement of this Constitution—
- (a) was holding office as the Chief Justice of a High Court in any Province and has on such commencement become the Chief Justice of the High Court in the corresponding State under clause (1) of article 376, or (b) was holding office as any other Judge of a High Court in any Province and has on such commencement become a Judge (other than the Chief Justice) of the High Court in the corresponding State under the said clause, shall, if he was immediately before such commencement drawing a salary at a rate higher than that specified in sub-paragraph (1) of this paragraph, be entitled to receive in respect of time spent on actual service as such Chief Justice or other Judge, as the case may be, in addition to the salary specified in the said sub-paragraph as special pay an amount equivalent to the difference between the salary so specified and the salary which he was drawing immediately before such commencement.

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 25, for sub-paragraph (1).

Subs. by the Constitution (Fifty-fourth Amendment) Act, 1986, s. 4, for "4000 rupees" (w.e.f. 1-4-1986).

³ Subs. by s. 4, *ibid*, for "3,500 rupees" (w.e.f. 1-4-1986).

^{*} Now "30,000 rupees" *vide* the High Court and Supreme Court Judges (Conditions of Service) Amendment Act, 1998 (18 of 1998), s. 4 (w.e.f. 1-1-1996).

^{**} Now "26,000 rupees" vide s. 4, ibid. (w.e.f. 1-1-1996).

30. (s) के जिस्सा हिटल क्षिण्या क्रमल क्षेत्र महिल्ल क्षेत्र क्षा क्षेत्र क्षा क्षेत्र क्

- , रूस हक राम भाजराज्या (ष्रा)
- നായുന്ന ഒല്ലെ വായായുന്ന് ക്രാപ്പ് വായായുന്നു പ്രധാന വായായുന്നു പ്രധാന വായായുന്നു പ്രധാന വായായുന്നു പ്രധാന പ്രവാന പ്രവാന
- हणांस्रम पा॰क् भिष्ठ हिंदु हिंदु हो ।
- บหญาม แก้สาม ระเอน แลว โดยเกิดเปร สโน โดยหลุด และ โดเลามา เรา เลามา เ

- ¹[(3) Any person who, immediately before the commencement of the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, was holding office as the Chief Justice of the High Court of a State specified in Part B of the First Schedule and has on such commencement become the Chief Justice of the High Court of a State specified in the said Schedule as amended by the said Act, shall, if he was immediately before such commencement drawing any amount as allowance in addition to his salary, be entitled to receive in respect of time spent on actual service as such Chief Justice, the same amount as allowance in addition to the salary specified in sub-paragraph (1) of this paragraph.]
- 11. In this Part, unless the context otherwise requires,—
  - (a) the expression "Chief Justice" includes an acting Chief Justice, and a "Judge" includes an ad hoc Judge;
    - (b) "actual service" includes—
  - (i) time spent by a Judge on duty as a Judge or in the performance of such other functions as he may at the request of the President undertake to discharge;
    - (ii) vacations, excluding any time during which the Judge is absent on leave; and
  - (iii) joining time on transfer from a High Court to the Supreme Court or from one High Court to another.

¹ Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 25, for sub-paragraphs (3) and (4).

- उमट्रक णाट्रमण हमभवर्णा मंद्रमण उठ आप्तर्थक विक्रमण स्थान में सामक उठ आप्तर्थक विक्रमण सम्बद्धक हम्म महास्था (८) स्थान सामक उठ सामक सामक उठ सामक सामक उठ सामक सामक उठ समक उठ सामक उठ सामक उठ सामक उठ सामक
- - (ய) "xfe zowfo" ತಿವಕ ಸೆನೆಂಗೆ ಹಾಗು ಹಾಗು ಸ್ಟ್ರಿಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಣ ಪ್ರಾಥ್ ನರ್ನ ನಿವಕ್ಷನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ನರ್ನ ಸ್ಥಿತ್ಯಾಣ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ನರ್ನ
  - होण्डदर् "णहर हणः जाणर्रं (റ)
  - ១៤៣ $\underline{n}$ ១៤៣ $\underline{n}$ ១៤៣ $\underline{n}$ ១២៩ភា ២២៤៣ ១៣៤ភា ២២៤៣ ២៣៤៣ ១៣៤៤១ ២៤ភា ២៤៤ ខេត្ត $\underline{n}$ ១០០ ១៣២ ១០៤ $\underline{n}$ ១០០៤) : អស្សា ខាងខាំ១ ស្គឺដូង ៣២៤៩ត៍
  - क्रिस्टर्श क्रिस्टर्स हल्ला प्रकृष्ट । स्थान हल्ला हल्ला
  - พहर रम्भ भर्भ प्रात्म के भारतम् भर्भ प्रात्म ह्या स्वर्भ भारतम् स्वर्भ स्वर्य स्वर्भ स्वर्भ स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्

त्रह्म

PART E

PROVISIONS AS TO THE COMPTROLLER AND AUDITOR-GENERAL OF INDIA

- 12. (1) There shall be paid to the Comptroller and Auditor-General of India a salary at the rate of *four thousand rupees per mensem.
  - (2) The person who was holding office immediately before the commencement of this Constitution as Auditor-General of India and has become on such commencement the Comptroller and Auditor-General of India under artcle 377 shall in addition to the salary specified in subparagraph (1) of this paragraph be entitled to receive as special pay an amount equivalent to the difference between the salary so specified and the salary which he was drawing as Auditor-General of India immediately before such commencement.
  - (3) The rights in respect of leave of absence and pension and the other conditions of service of the Comptroller and Auditor-General of India shall be governed or shall continue to be governed, as the case may be, by the provisions which were applicable to the Auditor-General of India immediately before the commencement of this Constitution and all references in those provisions to the Governor-General shall be construed as references to the President.

^{*} The Comptroller and Auditor-General of India shall be paid a salary equal to the salary of the Judges of the Supreme Court *vide* s. 3 of the Comptroller and Auditor-General's (Duties, Powers and Conditions of Service) Act, 1971 (56 of 1971). The salary of Judges of the Supreme Court has been raised to Rs. 30,000 per mensem by the High Court and Supreme Court Judges (Conditions of Service) Amendment Act, 1998 (18 of 1998), s. 7 (w.e.f. 1-1-1996).

आर - पाष्प्रपार्थर

- ss. (s) गेक्पर्णा साम<u>ळक्</u>वटक क्रम्लूट कार्याहरीय कार्याहरीय कार्याहरीय कार्याहरीय क्रम्या साम्याहरीय (s) अर आर्थाणिया ॥
  - त्रुच्च कुच्च क्ष्म कट्य त्यूं के क्ष्म कट्य त्यूं के क्ष्म कट्य त्यूं के क्ष्म कट्य त्यूं त्यूं के क्ष्म क्ष्म
  - ടൂപ്പെ ന്ന് പ്രത്യ ന്റെ വരു വരു ന്ന് പ്രത്യ ന്റെ വരു പ്രത്യ ന്റെ വരു പ്രത്യ ന്റെ വരു പ്രത്യ ന്റെ വരു പ്രത്യ നെ പ്രത്യ ന്റെ വരു പ്രത്യ നെ പ്രത്യ

[%] കെയ്ച് അയ്ഷ വേരം ഉംഭം നിലുന്ന മുവിക്കുന്നു. ഒരു തുവേരം വേരു പ്രസ്ത കേയ്യ പ്രസ്ത കരും പ്രസ്ത പ്ര

THIRD SCHEDULE

[Articles 75(4), 99, 124(6), 148(2), 164(3), 188 and 219]*

Forms of Oaths or Affirmations

T

Form of oath of office for a Minister for the Union:—

"I, A. B., do swear in the name of God / solemnly affirm that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established, ¹[that I will uphold the sovereignty and integrity of India,] that I will faithfully and conscientiously discharge my duties as a Minister for the Union and that I will do right to all manner of people in accordance with the Constitution and the law, without fear or favour, affection or ill-will."

H

Form of oath of secrecy for a Minister for the Union:—

"I, A.B., do swear in the name of God / solemnly affirm that I will not directly or indirectly communicate or reveal to any person or persons any matter which shall be brought under my consideration or shall become known to me as a Minister for the Union except as may be required for the due discharge of my duties as such Minister."

²[III A

Form of oath or affirmation to be made by a candidate for election to Parliament:—

"I, A.B., having been nominated as a candidate to fill a seat in the Council of States (or the House of the People) do swear in the name of God / solemnly affirm that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established and that I will uphold the sovereignty and integrity of India."

R

Form of oath or affirmation to be made by a member of Parliament:—

"I, A.B., having been elected (or nominated) a member of the Council of States (or the House of the People) do swear in the name of God that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established, that I will uphold the sovereignty and integrity of India and that I will faithfully discharge the duty upon which I am about to enter."]

TV

Form of oath or affirmation to be made by the Judges of the Supreme Court and the Comptroller and Auditor-General of India:—

"I, A.B., having been appointed Chief Justice (or a Judge) of the Supreme Court of India (or Comptroller and Auditor-General of India) do swear in the name of God / solemnly affirm that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established, 1 [that I will uphold the sovereignty and integrity of India,] that I will duly and faithfully and to the best of my ability, knowledge and judgment perform the duties of my office without fear or favour, affection or ill-will and that I will uphold the Constitution and the laws."

^{*} See also arts. 84(a) and 173 (a).

Ins. by the Constitution (Sixteenth Amendment) Act, 1963, s. 5.

² Subs by s. 5, *ibid*., for Form III.

LXB.CO ROHVD

(ഒ), इहर आत्राज्य आकर्त (हा), इहर (हा), इहर (हा) हहर हा व्याप्त आवार का क्ष्य का कार्य कार्य का का कार्य का क

T

-: $\mathbb{D}^{2}$ $\mathbb{D}^{3}$ $\mathbb{D}^{3}$

"ய്, A. B., ए किंद्रवेणेख्य स्माणि सीम्ब्र मेंटणटी / ग्राम्पराच टाम्पराच टाम्पराच केंद्रवर्ध स्त्रुली फेड्र एए एक विकास सामाणि मेंटणटी किंद्र हैं किंद्र

П

-: மூற்க கூறால் பியாயம் கூறை பிக்கை பியக்கைய

 $\coprod$

Α

-: $\mathbf{n}$ $\mathbf{$

ਹੁੰਸ ਹਜਦਸ ਲਈ ਲਭਕ ਹਕੰਸ ਸ਼ਾਖੀਸ ਲਹਕੰਸ ਸ਼ਹਾ ਨਾਹਾਲਾ (ਆਦਿ ਘਾਰ ਆਖ਼ੁਲਮਹ) ਆਦਿਨ ਨਾਨ ਨੂੰ ਨੂੰ ਨੂੰ A.B. ਤੇ "B.B. ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੁੰਸ਼ ਨੂੰ ਹਜਦਨ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਹਲ ਹੈ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਹੈ ਜ਼ਿਲ੍

В

ें प्रत्या तथकात सम्बद्ध कराने सम्बद्ध कराने सम्बद्ध कराने स्वत्य क्ष्य क्ष्य क्ष्य क्ष्य क्ष्य क्ष्य क्ष्य क्ष

"ឃ്, A. B., ब्र क्षेट्र ामेणा (ए५ α एक्षण नेणा १००००। एक्षण मण्डल प्रकाम १००००। एक्षण मण्डल प्रकाम १००००। एक्षण मण्डल प्रक्षण मण्डल प्रकाम १००००। एक्षण प्रमार प्रकाम १००००। एक्षण प्रमार प्रकाम प

IV

"ய്, A. B., जेक्सिया लूल्याम योध्यस्ता र्राह उल्जाल (एस्जिक्स एउट), (एस्जिक्स जेक्सिया वास्जिक्येज्वित क्ष्मिय सेजिस र एक्सिया लिक्सिया है उत्तर के क्ष्मिय सेजिस र एक्सिया लिक्सिया है कि उत्तर के क्ष्मिय के करिया है कि उत्तर के कि स्वा के कि स्व के स्व कि स्व के कि स्व के स्व स्

Form of oath of office for a Minister for a State:—

V

Form of oath of secrecy for a Minister for a State:—

"I, A.B., do swear in the name of God / solemnly affirm that I will not directly or indirectly communicate or reveal to any person or persons any matter which shall be brought under my consideration or shall become known to me as a Minister for the State of ....except as may be required for the due discharge of my duties as such Minister."

$^{2}[VII]$

A

Form of oath or affirmation to be made by a candidate for election to the Legislature of a State:—

"I, A.B., having been nominated as a candidate to fill a seat in the Legislative Assembly (or Legislative Council), do swear in the name of God / solemnly affirm that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established and that I will uphold the sovereignty and integrity of India."

B

Form of oath or affirmation to be made by a member of the Legislature of a State:—

"I, A.B., having been elected (or nominated) a member of the Legislative Assembly (or Legislative Council), do swear in the name of God that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established, that I will uphold the sovereignty and integrity of India and that I will faithfully discharge the duty upon which I am about to enter."]

VIII

Form of oath or affirmation to be made by the Judges of a High Court:—

"I, A.B., having been appointed Chief Justice (or a Judge) of the High Court at (or of) ......do swear in the name of God/solemnly affirm that I will bear true faith and allegiance to the Constitution of India as by law established, ³[that I will uphold the sovereignty and integrity of India,] that I will duly and faithfully and to the best of my ability, knowledge and judgment perform the duties of my office without fear or favour, affection or ill-will and that I will uphold the Constitution and the laws."

Ins. by the Constitution (Sixteenth Amendment) Act, 1963, s. 5.

² Subs. by the Constitution (Sixteenth Amendment) Act, 1963, s. 5, for Form VII.

³ Ins. by s. 5, *ibid*.

—ः ण*्*णम ४५००५ गणहर्ता पाहर एमण भ<u>म्</u>याम पामहोणामण <u>२८</u>भ

VI

ें प्रत्यात प्रताम हा से कि हुन से अपने प्रताम के कि हुन से कि

யអសារា<u>នប</u>ម ..... វាស្ថុអា <u>មេខ៨ត៍ ១អដ្</u>ក ១៩៣୯ ೯°ೱឃ<u>្លា</u> / <u>១១៣០៤ សារាអា មាឃ្ណះអា សារាជិត៨ស្ន</u> ១, A. B. , ឯ" អង្គស វារាអា មេស្ថេខាអា សេអាយា អម្សិត សសារបានក្រស់ លា<u>មស</u>ស១ សសារបាយ ស១១១១៤ សារបាយ បានស្វែ មាយ អាយា មេស្ត្រ លាមស្រ១ ៩^ស្សេខាន់។ ១១៨ មេស្ថ លា<u>មស</u>ស១ ១១៣៤៤៣៤ សសេអាយា វៃអា សអហ្គាប់មេ ១៤ស១ ស១៤៤ សារបាយ យេស្ត្រ រាយ ស្វ្រាស់ ពេទ្ធ ទេស្សាយ ស្វ្រាស់

VII A

-: மூற கூற கூற கூறிக்கை இதற்கி வக்கு அக்கு வக்கு வக்கு கூறிக்கை கூறிக்கைக்கு வக்கு வக்கு

भूत, A. B., डू रिट एमेमा एस्प्रिया एस्प्रिया एक्ट्रिया मामान हिन्दु माम् एक्ट्रिया ए

B

— धार्मे स्थाप स्

ण्या अधिक प्रत्याम एक प्रत्

VIII

—ः व्यन्त्रम रह्नजाग्रञ्जीठील हरदर्ज गिरमस्य ग्रव्यन्तर जा<u>भव</u>रम्य प्रत्यालिक राज्यात विद्यासम्बद्धा दर्ज

そそでは、<a href="https://www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/www.com/ww.cow/ww.com/ww.com/ww.cow/

^{90.} पुराप्तर्थ (अस्त्रिक्त के अ अत्राचा क्षेत्रहरू भण्ड का अस्त्रहरू का अस्त्रहरू का अस्त्रहरू के अस्त्रहरू अस

¹[FOURTH SCHEDULE

[Articles 4(1) and 80(2)]

Allocation of seats in the Council of States

To each State or Union territory specified in the first column of the following table, there shall be allotted the number of seats specified in the second column thereof opposite to that State or that Union territory, as the case may be:

TABLE

1.	Andhra Pradesh	18
2.	Assam	7
3.	Bihar	² [16]
³ [4	Jharkhand	6]
⁴ [⁵ [5.]	Goa	1]
⁶ [⁵ [6.]	Gujarat	11]
⁷ [⁵ [7.]	Haryana	5]
⁵ [8.]	Kerala	9
⁵ [9.]	Madhya Pradesh	8[11]
⁹ [⁵ [10.]	Chhattisgarh	5]
¹⁰ [⁵ [11.]	Tamil Nadu]	1[18]
¹² [⁵ [12.]	Maharashtra	19]
¹³ [⁵ [13.]	Karnataka]	12
⁵ [14.]	Orissa	10
⁵ [15.]	Punjab	¹⁴ [7]

- Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 3, for the Fourth Sch.
- 2 Subs. by the Bihar Reorganisation Act, 2000 (30 of 2000), s. 7, for "22" (w.e.f. 15-11-2000).
- 3 Ins. by s. 7, *ibid*. (w.e.f. 15-11-2000).
- 4 Ins. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 6 (w.e.f. 30-5-1987).
- 5 Entries 4 to 29 renumbered as entries 5 to 30 by the Bihar Reorganisation Act, 2000 (30 of 2000), s. 7 (w.e.f. 15-11-2000).
- Subs. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 6, for entry 4* (renumbered as 6*) (w.e.f. 1-5-1960).
- 7 Ins. by the Punjab Reorganisation Act, 1966 (31 of 1966), s. 9 (w.e.f. 1-11-1966).
- 8 Subs. by the Madhya Pradesh Reorganisation Act, 2000 (28 of 2000), s. 7, for "16" (w.e.f. 1-11-2000).
- 9 Ins. by s. 7, *ibid*. (w.e.f. 1-11-2000).
- Subs. by the Madras State (Alteration of Name) Act, 1968 (53 of 1968), s. 5, for "*8. Madras" (renumbered as *11) (w.e.f. 14-1-1969).
- Subs. by the Andhra Pradesh and Madras (Alteration of Boundaries) Act, 1959 (56 of 1959), s. 8, for "17" (w.e.f. 1-4-1960).
- 12 Ins. by the Bombay Reorganisation Act, 1960 (11 of 1960), s. 6 (w.e.f. 1-5-1960).
- Subs. by the Mysore State (Alteration of Name) Act, 1973 (31 of 1973), s. 5, for "*10. Mysore" (renumbered as *13) (w.e.f. 1-11-1973).
- 14 Subs. by the Punjab Reorganisation Act, 1966 (31 of 1966), s. 9, for "11" (w.e.f. 1-11-1966).

म्हणूषु तः <u>श्र</u>ामु

[(2) OR மற்கம் (5) S மிரையிலும்றி??

में हुए अर्थ स्थाप स्थाप स्थाप

स्ट्रिश उर्जं प्रताम स्ट्रिश एउड्डिश माधित मुद्ध करमाज्यम स्ट्रिश करमाज्यम महाम माधित प्रताम स्ट्रिश करमाज्यम स्ट्रिश करम

۶.	1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.	58
S.	च्टेलेम	$\aleph$
& .	જાજિલ	$_{\&v}[\&\&]$
.S] ²²⁹	ਵੇ ଫਙଞ ቖ	&]
^{&8} [&\(\varphi\)]	nosta	8]
^{ଡ଼ଡ଼ୄୣୗଡ଼} ୄଡ଼ୢୗ.	ાઁડ ા , દા, દા, દા, દા, દા, દા, દા, દા, દા, દા	88]
^{&%[&&} [%].	কণ্ণ <u>ক</u>	ဖု]
^{&&} [&].	ක ංදේ	ç
^{&&} [&].	# <u>ar</u> <u>am</u> <u>ar</u> #	$_{\delta\delta}[\delta\delta]$
^{&&} [&&[&&].	ന്യാൻ വാധ്യാ വാധ്യ വാധ്യാ വാധ്യ	ှ
³⁵⁰ [⁶⁶ [55].	ळेह्मांच ऐक्रू]	85[&&]
³⁸⁸ [\$6].		\$&]
***[&&].	කපදහඹ]	32
^{çç} [९८].	₡ ³ಆf⊘`	90

- ରେ ଆ ଆଅଅନୀ X ଅଟି ବାସ୍ତ ଓଡ଼-୧୨-୧୧) ଅ ଝ ଅଠାଙ୍କ ବାସ୍ତ (୦ଛ ବିଶ୍ୱ ଅଧ୍ୟ ୧୯୦ ଓଡ଼-୧୨-୧୧) ଅ ଝ ଅଠାଙ୍କ ବିଶ୍ୱ ଅଧ୍ୟ ୧୯୦ ଓଡ଼

- ॥ आस्प्राप्टीय स्थाप १९१८-१२-१२ ए १ ए एक जिल्ला १२३ कि १९११ भण एक १९११ अप एक प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त भ
- 99. ത്യ നെയ്യുന്നു പ്രധാന നിന്നു 2000 (ഉപ്പെട്ടാ) വേഴു വെ 20% വെട്ടാലുന്നു വെ 20% വെടുട്ടായ നെയ്യുന്നു വെ 20% വെടുട്ടായ നെയ്യുന്നു വെടുട്ടായ നേയ്യുന്നു വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ നേയ്യുന്നു വെടുട്ടായ നേയ്യുന്നു വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട്ടായ വെടുട
- и गासा उट्टी गार १५५ । ଅଞ୍ଜ ଅଫସ ଓ ଅଟେ ଅଫସ ବିଶ ବିଶ ବିଶ ବିଶ ଓ ଅଟେ ଅଫସର ଅଫର ଅଫର ଅଫର ଅଫର ଅନ୍ୟାନ ପ୍ରଥମ
- 885. 世紀 अ९८ (१९२९ चि.स.) अर्था आप अर्था अर्था
- ୫ዬ. ठेमठ भाष्ट्रिभारे हिन्दू के जाज है। जिस्से हिन्दू है। जिस्से हिन्दू है। जिस्से हिन्दू है। जिस्से हिन्दू है। जिस्से हिन्दू

¹[16.]	Rajasthan	10
¹ [17.]	Uttar Pradesh	² [31]
³ [¹ [18.]	⁴ [Uttarakhand]	3]
¹ [19.]	West Bengal	16
¹ [20.]	Jammu and Kashmir	4
⁵ [1[21.]	Nagaland	1]
⁶ [¹ [22.]	Himachal Pradesh	3]
¹ [23.]	Manipur	1
¹ [24.]	Tripura	1
¹ [25.]	Meghalaya	1
⁷ [1[26.]	Sikkim	1]
⁸ [¹ [27.]	Mizoram	1]
⁹ [¹ [28.]	Arunachal Pradesh	1]
¹ [29.]	Delhi	3
¹ [30.]	¹⁰ [Puducherry]	1
	Total	¹¹ [233]]

Entries 4 to 29 renumbered as entries 5 to 30 by the Bihar Reorganisation Act, 2000 (30 of 2000), s. 7 (w.e.f. 15-11-2000).

² Subs. by the Uttar Pradesh Reorganisation Act, 2000 (29 of 2000), s. 7, for "34" (w.e.f. 9-11-2000).

³ Ins. by s. 7, *ibid*. (w.e.f. 9-11-2000).

Subs. by the Uttaranchal (Alteration of Name) Act, 2006 (52 of 2006), s. 5 for the word "Uttaranchal" (w.e.f. 1-1-2007).

⁵ Ins. by the State of Nagaland Act, 1962 (27 of 1962), s. 6 (w.e.f. 1-12-1963).

⁶ Ins. by the State of Himachal Pradesh Act, 1970 (53 of 1970), s. 5 (w.e.f. 25-1-1971).

⁷ Ins. by the Constitution (Thirty-sixth Amendment) Act, 1975, s. 4 (w.e.f. 26-4-1975).

⁸ Ins. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 5 (w.e.f. 20-2-1987).

⁹ Ins. by the State of Arunachal Pradesh Act, 1986 (69 of 1986), s. 5 (w.e.f. 20-2-1987).

Subs. by the Pondicherry (Alteration of Name) Act, 2006 (44 of 2006), s. 6, for the word "Pondicherry" (w.e.f. 1-10-2006).

Subs. by the Goa, Daman and Diu Reorganisation Act, 1987 (18 of 1987), s. 6, for "232" (w.e.f. 30-5-1987).

$[lpha]^{ m sst}$		^{ଌୄଢ଼} [९ଡ଼].
90	. ലൂടയുഭ	^{&&} [&&].
$[s_{\mathscr{A}}]$	ന <u>ം ജവ്</u> യ നുവു	^{&&} [&%].
. <u>&</u>]	[ছ়ধফপ্রমন্তর]	$^{89}[^{99}[99].$
९६	. ৮୩ms mxmga	^{&&} [&&].
8	എത്തെ നൂടുന്നു പ്രവാധത്തെ വിവാധത്തെ വിവാധത്ത്തെ വിവാധത്തെ വിവാധത്ത്തെ വിവാധത്ത്ത്തെ വിവാധത്ത്ത്തെ വിവാധത്ത്ത്ത്ത്ര വിവാധത്ത്ത്ത്ത്ര വിവാധത്ത്ത്ര വിവാധത്ത്ത്ര വിവാധത്ത്ത്ര വിവാധത്ത്ര വിവാധത്ത്ത്ര വിവാധത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവാധത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ര വിവായത്ര വിവായത്ര വിവായത്ര വിവായത്ര വിവായത്ര വിവായത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ര വിവായത്ത്ര വിവായത്ര വിവായ	^{@@} [80].
8]	. එළුපැළඹ	***[\$\$].
&]	পঞ্চাদ দর্মনীক	***[&&].
8]	. # दाग्रांक	^{&&} [88]
ς	. <u>忽</u> 見滅時,	$[\mathrm{S}2]^{\mathrm{gg}}$
ς	. к°केटर्रे	^{ଡ଼ଡ଼} [ଛଡ଼].
8]	. നിന്നുവിനെ	^{90[99} [89].
8]	. ਜ਼ ਿੱਟ े क्षेम	^{63[66} [83].
8]	. ш <u>е</u> ж.с	⁹² [⁹⁹ [29].
&]	. স্বেন	^{હૃૃ} [દ્ગકૃ].
8]		^{&&} [&0].
$[_{\mathcal{A}\mathcal{A}\mathcal{A}}]^{_{\mathrm{SP}}}$	— க அரும்	

- . S& വൂട്ട വെന്നുക്കും പ്രാപ്പ് വേണ്ട് വെന്നു പ്രാപ്പ് വേണ്ട് വെന്നു പ്രവേശ് പ്രവേശ് പ്രവേശ പ്രവേശ
- (एईर गिक २००३-२१-३) छ ४ छा। १९३ गि १०००३ (२००३ १८५४) छा। १९४ छा। १९४ हे गिक १९५ हे हो। १९४ हे गिक १९४ हो। १९
- 888. प्रकंध प्रतं (इ-१-१८) का अधान है। जिल्ला के शाम १९००३ (अधान १९००३) का अधान (अधान १९०२-१-१) व्याप १९०५ सम्ब
- अङ. ऐर्पेट प्राप्त के <u>र</u>िक् प्राप्त अङ्ह (९३६) अङ अण्याप (४३ रिवास अङ्ह) अङ्ह प्राप्त के <u>र</u>िक सङ्घात ।
- ॥ आस्याहरी राज के विकास १८६१ १ २३) छ २ ज्यापण (अ२ विचा १८६२) १८६२ , भण्ण छ <u>रा</u>ह भित्र । एस निवास हिस्सी र
- 95. मिंदि⁹में में <u>रेट</u>त पण्या (१३३ व्हाइर १९३१) मां अध्याप अध्याप अध्याप संस्था अध्याप अध्याप
- आ आपाठारीप्रसर्क (एईन विषय १९३१-३-०३) य न जाता (१३ विषय १९३१) १९३१ स्थाप स्टार्य स्थाप स्टार्य स्थाप स्टार्य स
- .se ক্রি. আ শুরুর দুর্গ করের নাল্র প্রায় প্রায় করিছে এই প্রায় করের নাল্র প্রায় করিছে এই বিজ্ঞান প্রকর্ম আ প্রকর্ম আ প্রের প্রকর্ম আ শুরুর করের নাল্র প্রক্র প্রকর্ম আ শুরুর করের নাল্র প্রকর্ম আ শুরুর শুরুর

FIFTH SCHEDULE

[Article 244(1)]

Provisions as to the Administration and Control of Scheduled Areas and Scheduled Tribes

PARTA

GENERAL

- 1. **Interpretation.**—In this Schedule, unless the context otherwise requires, the expression "State" ^{1*} * * does not include the ²[States of Assam ³[,⁴[Meghalaya, Tripura and Mizoram.]]]
- 2. **Executive power of a State in Scheduled Areas.**—Subject to the provisions of this Schedule, the executive power of a State extends to the Scheduled Areas therein.
- 3. **Report by the Governor** 5* * * to the President regarding the administration of Scheduled Areas.—The Governor 5*** of each State having Scheduled Areas therein shall annually, or whenever so required by the President, make a report to the President regarding the administration of the Scheduled Areas in that State and the executive power of the Union shall extend to the giving of directions to the State as to the administration of the said areas.

PART B

ADMINISTRATION AND CONTROL OF SCHEDULED AREAS AND SCHEDULED TRIBES

- 4. **Tribes Advisory Council.**—(1) There shall be established in each State having Scheduled Areas therein and, if the President so directs, also in any State having Scheduled Tribes but not Scheduled Areas therein, a Tribes Advisory Council consisting of not more than twenty members of whom, as nearly as may be, three-fourths shall be the representatives of the Scheduled Tribes in the Legislative Assembly of the State:
  - Provided that if the number of representatives of the Scheduled Tribes in the Legislative Assembly of the State is less than the number of seats in the Tribes Advisory Council to be filled by such representatives, the remaining seats shall be filled by other members of those tribes.
- The words and letters "means a State specified in Part A or Part B of the First Schedule but" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71, for "State of Assam" (w.e.f. 21-1-1972).
- 3 Subs. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 3, for "and Meghalaya" (w.e.f. 1-4-1985).
- 4 Subs. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39, for "Meghalaya and Tripura" (w.e.f. 20-2-1987).
- The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

⊯ग्राज्य तःश्<u>रध्य</u>न

[(2) 882 下町100円]

ದ್ರುವಾಸಿಗು ಹಾಣ್ എಸತ್ಯಾದಿಗಾಗು ಕ್ರಸ್ತ ಸ್ವಿಸ್ತ ಸ್ವಿಸ್ತ ಸ್ವಿಸ್ತ ಸ್ವಿಸ್ತ ಸ್ವಾಸ್ತ ಗುರುಕ್ರ ಸ್ವಿಸ್ತ ದುರುಕ್ರ ಸ್ವಿಸ್ತ ನಿರ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಿಸ್ತ ಸ್ವಿಸ್ತ ನಿರ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಿಸ್ತ ಸ್ವಿಸ್ಟ ಸ್ಟಿಸ್ಟ ಸ್ಟಿಸ್ಟ

ख्रा - जास्त्रणहू

ष्ठदर्ग भामरिज

- **?. ചാര്ക്**യ പാര്ക്ക് പര്യന്ത് ന്റെ ഉപ്പെട്ട് പ്രത്യന്ത് എന്റെ ഉപ്പെട്ട് പര്യന്ത് എന്റെ ഉപ്പെട്ട് എന്റെ എന്ന് എന്റെ എന്റെ എന്ന് എന
- ន. **೧೫೬೬ គឺស្គា** មានសម្រាក ស្រាស្សក សម្រាស្សក សម្រាសក ស សម្រាសក ស សម្រាសក សម្រាសក ស សម្រាសក សម្រាសក ស សម្រាសក ស សម្រាសក ស សម្រាសក ស សម្រាសក ស សម្រាសក ស ស្រាសក ស ស្រាសក ស សម្រាសក ស ស្រាសក ស ស ស្រាសក ស សម្រាសក ស ស្រាសក ស ស្រាសក ស ស ស្រាសក ស ស្រាសក ស ស ស្រាសក ស ស្រាសក ស ស ស ស្រាសក ស ស្រាសក ស

ख्यामाम् - **अ**

രം $\overline{x}$ उपलाण दूर मुट्ट प्रथाणा, त्राम्य मुट्ट त्याम्य मुट्ट त्याम्य स्थाप मुट्ट स्थाप्त स्थाप स्

കാര് ചെയ്തുന്ന ക്രൂക്ക് പ്രാത്ത വേർക്ക് വരുന്നു വരു പ്രത്ത പ്രവത്ത പ്രവത്ത്ത പ്രവത്ത പ്രവത്

^{98.} တီชโม้ष्ट (एड्रिसेंगायळ ठानकोणा) पण्याप, ९६९८ ए (९-४-९६९६ काणी केंग्र) ठाईष्ट्रके सार्थिकोण स्कूमी करेंग्र भेट्रके पण्याप, ९६९६ व्या നण्यापट ೩६६ ए (६०-६-९६९४ काणी करेंग्र) ठाईष्ट्रिया ॥

९९. "ए<u>५७७</u>६० में <u>८८७ मा</u> के प्रत्यात क्षेत्र प्रत्यात क्षेत्र हैं। क्षेत्र क्षेत्र

- (2) It shall be the duty of the Tribes Advisory Council to advise on such matters pertaining to the welfare and advancement of the Scheduled Tribes in the State as may be referred to them by the Governor 1* * *.
- (3) The Governor ^{2*} * * may make rules prescribing or regulating, as the case may be,—
- (a) the number of members of the Council, the mode of their appointment and the appointment of the Chairman of the Council and of the officers and servants thereof;
  - (b) the conduct of its meetings and its procedure in general; and
  - (c) all other incidental matters.
- 5. **Law applicable to Scheduled Areas.**—(1) Notwithstanding anything in this Constitution, the Governor ^{1*} * * may by public notification direct that any particular Act of Parliament or of the Legislature of the State shall not apply to a Scheduled Area or any part thereof in the State or shall apply to a Scheduled Area or any part thereof in the State subject to such exceptions and modifications as he may specify in the notification and any direction given under this sub-paragraph may be given so as to have retrospective effect.
  - (2) The Governor 1* * * may make regulations for the peace and good government of any area in a State which is for the time being a Scheduled Area.

In particular and without prejudice to the generality of the foregoing power, such regulations may—

- (a) prohibit or restrict the transfer of land by or among members of the Scheduled Tribes in such area;
  - (b) regulate the allotment of land to members of the Scheduled Tribes in such area;
- (c) regulate the carrying on of business as money-lender by persons who lend money to members of the Scheduled Tribes in such area.

The words "or Rajpramukh, as the case may be" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.

The words "or Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

- - ത്രാല പ്രത്യാപ്പരു ക്രാല് ക്രാവ് ക്
  - താക്കാ ; ന്നു ചെയ്യാക്ക് ഉപ്പെട്ടു പ്രാക്ക് കാര്യ്ക്ക് പ്രാക്ക് കാര്യ്യ പുട്ടു നട്ടു നട്ടു വരുക്കുന്നു വരുക്ക
  - ॥ णोटामधम रद्धा प्राप्ता पारहर पारहर प्राप्ता (5)

- - उम्र उम्ह उम्ह अहुन क्रम्ह क्ष्याम भाषात्र त्रक्रम भाषा भाष्य हेक्ष्य भाष्य प्रत्य क्ष्य भाष्य भाष्य हेक्ष्य भाष्य भाष्य हेक्ष्य भाष्य भाष्य हेक्ष्य भाष्य भाष्य भाष्य हेक्ष्य भाष्य भाष
  - (O) पण्णा सह मार्ग मह स्वाधित के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्

[.] ഒട്ട. എന്നു പ്രാലം ഉട്ടെ എന്നു പ്രവേധ നുവുന്നു എന്നു പ്രവേധ എന്നു പ്രവേധ വാരു പ്രവേശ പ്രവേധ വാരു പ്രവേശ പ്രവേശ

^{ും. &}quot;द्रा<u>क्ष भारत्यात सूच के इर प्रे</u>क्षण हा कि हो होता है। हा सूच का सूच्यात स्थाप का सूच्यात सूच

[ു]ട. "ए४ॐण केट्टर्ग्यस्था केट्टर्ग्यस्था केट्टर्ग्यस्था कार्यस्था केट्टर्ग्यस्था कार्यस्था केट्टर्ग्यस्था केट्टर्ग्यस्था केट्ट्र्यस्था केट्ट्र्यस्यस्था केट्ट्र्यस्था केट्ट्र्यस्था केट्ट्र्यस्था केट्ट्र्यस्था केट

- (3) In making any such regulation as is referred to in sub-paragraph (2) of this paragraph, the Governor 1*** may repeal or amend any Act of Parliament or of the Legislature of the State or any existing law which is for the time being applicable to the area in question.
- (4) All regulations made under this paragraph shall be submitted forthwith to the President and, until assented to by him, shall have no effect.
- (5) No regulation shall be made under this paragraph unless the Governor ^{2***} making the regulation has, in the case where there is a Tribes Advisory Council for the State, consulted such Council.

PART C

SCHEDULED AREAS

- 6. **Scheduled Areas**.—(1) In this Constitution, the expression "Scheduled Areas" means such areas as the President may by order³ declare to be Scheduled Areas.
  - (2) The President may at any time by order⁴—
  - (a) direct that the whole or any specified part of a Scheduled Area shall cease to be a Scheduled Area or a part of such an area;
  - ⁵[(aa) increase the area of any Scheduled Area in a State after consultation with the Governor of that State;]
    - (b) alter, but only by way of rectification of boundaries, any Scheduled Area;
  - (c) on any alteration of the boundaries of a State or on the admission into the Union or the establishment of a new State, declare any territory not previously included in any State to be, or to form part of, a Scheduled Area;

¹ The words "or Rajpramukh" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch

The words "or the Rajpramukh" omitted by s. 29 and Sch., *ibid*.

³ See the Scheduled Areas (Part A States) Order, 1950 (C.O. 9), the Scheduled Areas (Part B States) Order, 1950 (C.O. 26), the Scheduled Areas (Himachal Pradesh) Order, 1975 (C.O. 102) and the Scheduled Areas (States of Bihar, Gujarat, Madhya Pradesh and Orissa) Order, 1977 (C.O. 109).

⁴ See the Madras Scheduled Areas (Cessor) Order, 1950 (C.O. 30) and the Andhra Scheduled Areas (Cessor) Order, 1955 (C.O. 50).

Ins. by the Fifth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1976 (101 of 1976), s. 2.

- स्था प्रश्निक स्थान त्रिक त्रस्तिक क्ष्म क्ष्मिक स्थान प्रश्निक स्थान स्थान
- ॥ वर्ष्मित्र प्रस्ति हमान्त्र भाष्ट्र भाष्ट्य भाष्ट्र भाष्ट्र भाष्ट्र भाष्ट्र भाष्ट्र भाष्ट्र भाष्ट्र भाष्ट्य
- (ବ) <u>හිਟਨ</u>ਸ਼ਾਜੋਹਟ^{©©} ಆଂग्रुट॰೧७ 때ଠୀ ගଂਸਤਜ਼, <u>ਲਖ</u>ੇਨਰ ए॰ਜ਼ਹੇਨਰ ਘੰਗੇਨਰ ਦੀ <u>ਸ਼ੜ</u>ਦਾਹੀਂ ਹੁੰਤ <u>ਹੈਟਨ</u> ਘੁਜ਼ਾਗੇਜ਼ਦਾਹਨ। ਘੁਨਾਜ਼ਿਸ ਸ਼ਾਜ਼ਿਸ਼ ਭਾਰਤਾਜ਼ਾਜ਼ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਦੇ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਦੀ ਸ਼ਰਦਾਹਰ ਜ਼ਰਦਾਹਰ ਜ਼

ळेणाळाण - ट

നംജ്യ്ച SHOUM

- $\mathbf{e}$. $\mathbf{$
  - ग्रेळ स्वातिक स्
  - ന്നും വര്ണ നുള്ള പുല്ല സ്കൂട്ടാ വല നുള്ള ദേശ്യായ് വര്യ വര്യം വര്യ വര്യ വര്യം വരവര്യം വര്യം വര
    - हें दक रजनभाज के द्वर प्रमाण के <u>दर</u> प्रमाण के <u>दर</u> प्रमाण के <u>दर</u> प्रमाण के <u>दर</u> के जाम के <u>दर</u> के <u>जाम के दर</u> के <u>जाम के दर के जाम के दर के जाम के दर के दर के <u>जाम के दर के जाम के दर के जाम के दर के दर के जाम के <u>जाम के दर के जाम के दर के जाम के दर के दर के जाम के <u>जाम के दर के जाम के जाम के जाम के दर के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के जाम के <u>जाम के जाम </u></u></u></u></u></u></u></u></u></u></u></u>

[ൂ]ടെ. "ए५<u>छन</u>ण मे<u>ठरामाम</u>हूम" केइर प्रेक्षणा पणा जैर्रावेष्ट (छन्न॰५०० ठामक्रोपमा) पण्याप, ९६२६ खा നാനण ഒട നലന്ത്ര ന<u>ംജ</u>പ്പ ടൂന്നു പ്രത്യ നിയ്യ പ്രത്യ പ്രത

ട്ടം. "ദേ<u>യ</u>ണം <u>കുടുത്ത</u> അയ്യായ യൂപ്പെട്ടു ആയ്യായ പുട്ടുത്ത് അവു വുമുള്ള (മെപ്പോട്ടുത്ത് കുടുപ്പെട്ടുത്ത് അയ്യായ അയ്യായ അയ്യായ പുടുപ്പെട്ടുത്ത് പുടുപ്പെട്ടുത് പുടുപ്പെട്ടുത്ത് പുടുപ് പുടുപ്പെ

^{88.} ගෘහිත් කළා කළා සැම්ක සැම්ක

^{ം.} मह्मेर ೧७४४ वर्षे व्यवस्था (पुराया १९४१) सम्बर्ध (पुराया स्थाया १९४१) सम्बर्ध १९४४ वर्ष प्रमाय १९४५) सम्बर्ध १९४५ वर्ष सम्बर्ध १९४ वर्य सम्बर्ध १९४ वर्य सम्बर्ध १९४ वर्य सम्बर्ध

[।] आसार प्राप्त त य श जाता का कि के प्राप्त के स्वर्ध के अपने के स्वर्ध के अपने के स्वर्ध के अपने के स्वर्ध के अपने के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्ध के स्वर्ध के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य के स्वर्य

 ^{1} [(d) rescind, in relation to any State or States, any order or orders made under this paragraph, and in consultation with the Governor of the State concerned, make fresh orders redefining the areas which are to be Scheduled Areas;] and any such order may contain such incidental and consequential provisions as appear to the President to be necessary and proper, but save as aforesaid, the order made under sub-paragraph (1) of this paragraph shall not be varied by any subsequent order.

PART D

AMENDMENT OF THE SCHEDULE

- 7. Amendment of the Schedule.—(1) Parliament may from time to time by law amend by way of addition, variation or repeal any of the provisions of this Schedule and, when the Schedule is so amended, any reference to this Schedule in this Constitution shall be construed as a reference to such Schedule as so amended.
  - (2) No such law as is mentioned in sub-paragraph (1) of this paragraph shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.

Ins. by the Fifth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1976 (101 of 1976), s. 2.

उस्थात कारात्र के आपतात्र के स्वत्य के स्वत्

द्रह्म होरास्त्र स्ट्रिस हाल्या भाष्ट्रह्म प्रत्यमा हर्द्ध प्राप्त प्राप्त स्ट्रम प्राप्त स्ट्रम हाल्या प्रत्य प्रत्य स्ट्रम प्रत्य स्ट्रम प्रत्य स्ट्रम प्रत्य प्रत्य स्ट्रम प्रत्य प्रत्य स्ट्रम प्रत्य भा (२) उक्त स्त्य भा (२) उक्त स्त्य भा त्रत्य भा त्

சு - யாயைல் யாய[்]கை சுலிலை ச<u>ஒக</u>ுல

- - ി १९३३ टाष्ट्रीयलक्ष्म क्रम क्रम क्रमणीटक हा १३) उस्मा अभारत क्रमण क्रमण क्रमण क्रमण क्रमण क्रमण व्यक्षण क्रमण

SIXTH SCHEDULE

[Articles 244(2) and 275(1)]

Provisions as to the Administration of Tribal Areas in ¹[the States of Assam, Meghalaya, Tripura and Mizoram]

- ²1. **Autonomous districts and autonomous regions.**—(1) Subject to the provisions of this paragraph, the tribal areas in each item of ³[⁴[Parts I, II and IIA] and in Part III] of the table appended to paragraph 20 of this Schedule shall be an autonomous district.
  - (2) If there are different Scheduled Tribes in an autonomous district, the Governor may, by public notification, divide the area or areas inhabited by them into autonomous regions.
  - (3) The Governor may, by public notification,—
    - (a) include any area in 3[any of the Parts] of the said table,
    - (b) exclude any area from 3[any of the Parts] of the said table,
    - (c) create a new autonomous district,
    - (d) increase the area of any autonomous district,
    - (e) diminish the area of any autonomous district,
  - (f) unite two or more autonomous districts or parts thereof so as to form one autonomous district,
    - ⁵[(*ff*) alter the name of any autonomous district,]
    - (g) define the boundaries of any autonomous district:

Provided that no order shall be made by the Governor under clauses (c), (d), (e) and (f) of this sub-paragraph except after consideration of the report of a Commission appointed under sub-paragraph (1) of paragraph 14 of this Schedule:

⁶[Provided further that any order made by the Governor under this subparagraph may contain such incidental and consequential provisions (including any amendment of paragraph 20 and of any item in any of the Parts of the said Table) as appear to the Governor to be necessary for giving effect to the provisions of the order.]

- 1 Subs. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39, for certain words (w.e.f. 20-2-1987).
- Paragraph 1 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to insert the following proviso after subparagraph (2), namely:—
  - "Provided that nothing in this sub-paragraph shall apply to the Bodoland Territorial Areas District."
- 3 Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch., for "Part A" (w.e.f. 21-1-1972).
- 4 Subs. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 4, for "Parts I and II" (w.e.f. 1-4-1985).
- Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970)
- Ins. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(i) and Eighth Sch. (w.e.f. 21-1-1972).

<u>አቒ፟፞፞፞</u> ක් ක් ක් ක් ක් ක් ක්

[(2) २%2 மற்கம் (2) 882 மிரையின் மற்ற

ै[र् प्रेंटिंग्रे हें हुने हुने अस्त्रीय के प्रमुख प्रमुख प्रमुख के स्वर्थ हुने हुने हुने हुने हुने हुने हुने

गेरु ಪुश्रुशास समें दूर कामा अध्याप

- - (%) അംഗം പ്രത്യാൻ നിയ്യുന്നു വിധാന്ത്ര എന്നു പ്രത്യാൻ പ

  - (ജുന हमगौनम साउँम आध्या നാനത്തു പ്രത്യ പ്രത്യ होष्टवर्ष होस्वर्थ हें भे का हमगौनम (व्य
  - ्रिज्ञ अम्प्राप्तिक त्या त्रिक्ष क्षेत्र क्षेत्र त्या त्या क्षेत्र क्षेत्र त्या त्या क्षेत्र क्षेत्र त्या त्या हुन हे स्वापित हैं है स्वाप्तिक हैं है स्वाप्तिक हैं है स्वाप्तिक हैं है स्वर्ध स्वाप्तिक हैं से स्वाप्तिक हैं से
    - (S) विदेश कि अर्जे के अर्जे क

    - ्दर्र रजराजर द्वेमठ गिमम भर्माक्रिस्टाह टाम ${\mathfrak S}$ र्र रजराज्य हमणीक्ष्य (${\mathfrak m}$

ह्ट साराय हेस्स्य प्राप्त का जनसम्प्रकार का जिल्हा हे लाम जात है है है है जा प्रमणी क्षाया (एए)

(X) प्राचित एंजी हैं जिस्सा अधी <u>भुष</u>्य के लाम हैं कर हैं जिस हैं जिस है जिस ह

യാവ് ചെയ്യ ക്.പ് ചിയ (ദ) ച<u>്</u>ചെ പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത

ा प्टर्स सम्बद्ध कार्यात ताम्यत्य ताम्यत्य कार्यात का

- s. অম্আ-ए॰шশা ভারতা আণি প্রেটি ক্রমেন্ট (জিন্টেমিন্টের স্থেপ জিন্টার স্থিন্ট স্থান্ট ক্রমেন্ট ভারতা ত্রিক্র করে জিন্টার স্থান্ট ক্রমেন্ট ভারতা ত্রিক্র করে জিন্টার স্থান্ট ক্রমেন্টার ক্
- s. सिंटिंभेम के<u>टर</u> प्राचित्र, १६६६ व्या ७००० ८६ ए (१०-१-१६६% आणी क्र्य) अधिटांनटामा ॥
- ക.. प्रोता प्राचित १४ अटाचारी जा ११३ हो ११ १४ अटा १४३१, १४७२० (अटा प्राचित विकास का अटा विकास का अटा प्राचेत एक अटा विकास का अटा विका
- ह. स्याप्त क्रिया का अध्यक्त के जिल्ला का स्वाप्त कर्म का अध्यक्त स्वाप्त का अध्यक्त स्वाप्त अध्यक्त स्वाप्त स
- ളെ. നുന്നു അട്ടാം ഉട്ടെ ചെന്നു (കുട്ടോ ഉട്ടെ ചെന്നു (കുട്ടോ ഉട്ടെ കുട്ടാം) കുടുന്നു (കുട്ടോ ഉട്ടാം) ചെന്നു ആരു വേരു വുടുന്നു ത്ര വുടുപ്പെടുന്നു ത്ര ഉട്ടാം) ചെന്നു ആരുപ്പെടു

- ¹2. **Constitution of District Councils and Regional Councils.**—²[(1) There shall be a District Council for each autonomous district consisting of not more than thirty members, of whom not more than four persons shall be nominated by the Governor and the rest shall be elected on the basis of adult suffrage.]
  - (2) There shall be a separate Regional Council for each area constituted an autonomous region under sub-paragraph (2) of paragraph 1 of this Schedule.
  - (3) Each District Council and each Regional Council shall be a body corporate by the name respectively of "the District Council of (*name of district*)" and "the Regional Council of (*name of region*)", shall have perpetual succession and a common seal and shall by the said name sue and be sued.
  - (4) Subject to the provisions of this Schedule, the administration of an autonomous district shall, in so far as it is not vested under this Schedule in any Regional Council within such district, be vested in the District Council for such district and the administration of an autonomous region shall be vested in the Regional Council for such region.
  - (5) In an autonomous district with Regional Councils, the District Council shall have only such powers with respect to the areas under the authority of the Regional Council as may be delegated to it by the Regional Council in addition to the powers conferred on it by this Schedule with respect to such areas.
- Paragraph 2 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to insert the following proviso after subparagraph (1), namely:—
  - "Provided that the Bodoland Territorial Council shall consist of not more than forty-six members of whom forty shall be elected on the basis of adult suffrage, of whom thirty shall be reserved for the Scheduled Tribes, five for non-tribal communities, five open for all communities and the remaining six shall be nominated by the Governor having same rights and privileges as other members, including voting rights, from amongst the un-represented communities of the Bodoland Territorial Areas District, of which at least two shall be women."
  - Paragraph 2 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1995 (42 of 1995), s. 2, so as to insert the following proviso after subparagraph (3), namely:—
  - "Provided that the District Council constituted for the North Cachar Hills District shall be called as the North Cachar Hills Autonomous Council and the District Council constituted for the Karbi Anglong District shall be called as the Karbi Anglong Autonomous Council."
- * Paragraph 2 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to insert the following proviso after the proviso in sub-paragraph (3), namely:—
  - "Provided further that the District Council constituted for the Bodoland Territorial Areas District shall be called the Bodoland Territorial Council."
- Subs. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch., for sub-paragraph (1) (w.e.f. 2-4-1970).

$\mathbf{s}$. $\mathbf{s}$ ന്നുള്ള വിവായ വിവായ

- (s) एं अलें एं सिटा जा उच्चा ताला है है से साम है है से साम है है सिटा ताला है सिटा ताला

- (8) സംഗ്രൂപ നോട്ട് സില് വേട്ട് പ്രാഷ്ട്ര സംഗ്രൂപ് വര്യായ് കാര് പ്രാഷ്ട്ര പ്രവ്യ പ്രവേട്ട പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രവ്യ പ്രവ്യ പ്രവ്യ പ്രവേട്ട പ്രാഷ്ട്ര പ്രാഷ്ട്ര പ്രവ്യ പ്രവ്

^{8.} କ୍ରେମ୍ବର ଅନ୍ତର୍ଜ୍ୟ (୫.୬୬) ଅଂଶ୍ୱର (୧୬.୭୬) ଅଂଶ୍ୱର (୧୬.୭୬) ଅଂଶ୍ୱର (୧୬.୭୬) ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଅନୁସୂସତ ଓ ଓ ଓ ଓ ଜେ ଅଂଶ୍ୱର ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଜେ ଅଂଶ୍ୟ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଜେ ଅଂଶ୍ୱର ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଜେ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଜେ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଜେ ଅଂଶ୍ୱର ଓ ଅ

- (6) The Governor shall make rules for the first constitution of District Councils and Regional Councils in consultation with the existing tribal Councils or other representative tribal organisations within the autonomous districts or regions concerned, and such rules shall provide for—
- (a) the composition of the District Councils and Regional Councils and the allocation of seats therein;
- (b) the delimitation of territorial constituencies for the purpose of elections to those Councils;
- (c) the qualifications for voting at such elections and the preparation of electoral rolls therefor;
  - (d) the qualifications for being elected at such elections as members of such Councils;
  - (e) the term of office of members of ¹[Regional Councils];
- (f) any other matter relating to or connected with elections or nominations to such Councils:
- (g) the procedure and the conduct of business ²[(including the power to act notwithstanding any vacancy)] in the District and Regional Councils;
  - (h) the appointment of officers and staff of the District and Regional Councils.
- ²[(6A) The elected members of the District Council shall hold office for a term of five years from the date appointed for the first meeting of the Council after the general elections to the Council, unless the District Council is sooner dissolved under paragraph 16 and a nominated member shall hold office at the pleasure of the Governor:

Provided that the said period of five years may, while a Proclamation of Emergency is in operation or if circumstances exist which, in the opinion of the Governor, render the holding of elections impracticable, be extended by the Governor for a period not exceeding one year at a time and in any case where a Proclamation of Emergency is in operation not extending beyond a period of six months after the Proclamation has ceased to operate:

Provided further that a member elected to fill a casual vacancy shall hold office only for the remainder of the term of office of the member whom he replaces.]

- (7) The District or the Regional Council may after its first constitution make rules ²[with the approval of the Governor] with regard to the matters specified in sub-paragraph (6) of this paragraph and may also make rules ³[with like approval] regulating—
- (a) the formation of subordinate local Councils or Boards and their procedure and the conduct of their business; and

Subs. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch., for "such Councils" (w.e.f. 2-4-1970).

² Ins. by s. 74 and Fourth Sch., *ibid* (w.e.f. 2-4-1970).

Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).

- មុខប្រក្រព័យ α ្រព័យ α ្រព័យ α នេះ គ្រាស់ នេះ គេបាន នេះ គេបា
- $\mathbf{R}$ $\mathbf{R}$
  - ; സന്ത്രേക് നിവിവമം നുള്ളി വേണ്ടെ നിച്ച പ്രവാധത്ത് വിവായത്ത് വിവ
- - ; मर्ज हर्यात पारक उप्पीटा उपाटिक मध्य जिल्ला पारक प्राप्त हिंदि (M)
- 895 មេនា ឃន២៤ (១៤ ^{6} ២ ៩១៦) ២០ភាយ ន២៤ (១५६५) តាហា ២៤០២ ខេត្ត បាន បាន បាន ខេត្ត បាន ខេត្ត បាន ខេត្ត ខេត
- $(\mathbf{x})$ អាហ្សាស្នេក ឃុខភាស្ត្រ បានស្លេក ឃុំ បានស្លេក ឃុក បានស្លេក ឃុំ បានស្លេក ឃុំ បានស្លេក ឃាងស្លេក ឃុំ បានស្លេក ឃុំ បានស្លេក បានស្លេ
- । হেন্সর ঢাতের্নতা ঢাত্ররতা নির্মাণ করের আতাবিদাতের প্রাপ্তর্জার করের আত্ররতা দ্বালার করের আত্ররতার (৫) করের আতারর দ্বালার করের আতারর দ্বালারর দ্বালারর করের আত্রর হাত্রর করের বিশ্বর বিশ্বর

स्ता भारता संभ्रम केड्या केड्या प्रचास मान्यात स्थात स्थात

हिन्द्रीय अनुम एक्स एमकीमा एक देस एमकीमा एक देस एमकीमा एक देस एमक्स एमक

- ಹ್ಲೂಯ (ಹಿಸ್ತುಗುಂಗುಂಗು ದುರು ಬಿಸು ಸ್ಟುಗು ಪ್ರಾತ್ತು ಪ್ರಭಾಸ್ತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತು ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ಟಿ ಪ್ರ ಪ್ರಸ

ഴ. অটেন প্রাক্তির তেওঁ (৮॰৯২৫র) আলাধ, ১৯৬৯ (১৯৬৯ আন তেওঁ) আন তেওঁ আনতা ক্রিয়া আনতা কর্মনিত আনতা ক্রিয়া আনতা কর্মনিত আনতা ক্রিয়া আনতা কর্মনিত আনতা ক্রিয়া আনতা কর্মনিত আনতা করে আনতা কর্মনিত আনতা করে কর্মনিত আনতা করে আনতা করে কর্মনিত আনতা করে আনতা করে করে আনতা করে আনতা

so. वेंटोम सिप्य[े]सम्परेक्टर°एड (म्र॰क्टेर्डर) प्रःणस्, ९६६६ (९६६६ मर्ग ५६) मर्ग टायाल अर प्रस्तूच स्मित्र टाउर्ह्च (६-१८६८) कार्या अरमार्थ (म्र॰क्टेर्डर प्रमाण) केम्प्रियच्या ॥

(b) generally all matters relating to the transaction of business pertaining to the administration of the district or region, as the case may be:

Provided that until rules are made by the District or the Regional Council under this subparagraph the rules made by the Governor under sub-paragraph

(6) of this paragraph shall have effect in respect of elections to, the officers and staff of, and the procedure and the conduct of business in, each such Council.

2* * * * *

- Powers of the District Councils and Regional Councils to make laws.—(1) The Regional Council for an autonomous region in respect of all areas within such region and the District Council for an autonomous district in respect of all areas within the district except those which are under the authority of Regional Councils, if any, within the district shall have power to make laws with respect to—
  - (a) the allotment, occupation or use, or the setting apart, of land, other than any land which is a reserved forest for the purposes of agriculture or grazing or for residential or other non-agricultural purposes or for any other purpose likely to promote the interests of the inhabitants of any village or town:
- 2 Second proviso omitted by s. 74 and Fourth Sch., *ibid.* (w.e.f. 2-4-1970).
- Paragraph 3 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to substitute sub-paragraph (3) as under,—
  - "(3) Save as otherwise provided in sub-paragraph (2) of paragraph 3A or sub-paragraph (2) of paragraph 3B, all laws made under this paragraph or sub-paragraph (1) of paragraph 3A or sub-paragraph (1) of paragraph 3B shall be submitted forthwith to the Governor and, until assented to by him, shall have no effect.";

After paragraph 3, the following paragraph has been inserted in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1995 (42 of 1995), s. 2, namely:—

- "3A. Additional powers of the North Cachar Hills Autonomous Council and the Karbi Anglong Autonomous Council to make laws.—(1) Without prejudice to the provisions of paragraph 3, the North Cachar Hills Autonomous Council and the Karbi Anglong Autonomous Council within their respective districts, shall have power to make laws with respect to—
- (a) industries, subject to the provisions of entries 7 and 52 of List I of the Seventh Schedule;
- (b) communications, that is to say, roads, bridges, ferries and other means of communication not specified in List I of the Seventh Schedule; municipal tramways, ropeways, inland waterways and traffic thereon subject to the provisions of List I and List III of the Seventh Schedule with regard to such waterways; vehicles other than mechanically propelled vehicles; (c) preservation, protection and improvement of stock and prevention of animal diseases; veterinary training and practice; cattle pounds; (d) primary and secondary education; (e) agriculture, including agricultural education and research, protection against pests and prevention of plant diseases; (f) fisheries; (g) water, that is to say, water supplies, irrigation and canals, drainage and embankments, water storage and water power subject to the provisions of entry 56 of List I of the Seventh Schedule; (h) social security and social insurance; employment and unemployment; (i) flood control schemes for protection of villages, paddy fields, markets, towns, etc. (not of technical nature); (j) theatre and dramatic performances, cinemas subject to the provisions of entry 60 of List I of the Seventh Schedule; sports, entertainments and amusements; (k) public health and sanitation, hospitals and dispensaries; (l) minor irrigation;

एके बर्यम जिल्लाम उस्मानका प्रत्यम कि कि उन्हें कि स्थान कर प्रत्यम कि कि अस्त्रम कि कि स्थान कि कि स्थान कि कि अस्त्रम कि कि अस्त्रम कि कि अस्त्रम कि कि निर्माणका कि निर्म

55

— ിയ്ക്കാ ചെയ്യ പ്രത്യെയ്യ് പ്രത്യായത്ത് പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യാ

- (३) ឃុំស្លេស មុខេត្ត ជាមាស្រេស ការណ៍ នេះ ការណ៍ ការណ៍ គេបាញ ការណ៍ មុខេត្ត ជាមាស្រេស ការណ៍ មុខេត្ត ជាមាស្រេស ការណ៍ មេខាន ការណ៍ ការណ៍
- - (റ) हेणाज्य क्रमा हर हमी हिस्स हमा हर हमी हिस्स हमा हिस्स हिस हिस्स हिस्स हिस हिस्स हिस्स हिस्स हिस है।

उद्धार होता रागीय करणार है एकमा एकदा एममा एकदा रिवास भामम एकदा रिवास स्थाप

ന്നു ന്ന് നേഷ്ട്ര നേഷ്ട്രയ്ക്ക് ഉഷ്ട്രായ്ക്കുന്നു നേഷ്ട്ര നേഷ്ട്ര നേഷ്ട്രാ ഉപ്പാന് നേഷ്ട്ര (स) अञ्चल प्रकार का

[?]s. യ്റ്റ് ക് എന്നു എന്നു ആരു പ്രധ്യായം (കുട്ടു നി രം) പ്രവസ്ത്ര ഒരു നേട്ട് നി കുടുന്ന കുടുന്നു ആരു വേട്ടു നു രൂട്ട് വേട്ട് എന്നു വേട്ട് വേട്ട്

- (*m*) trade and commerce in, and the production, supply and distribution of, food stuffs, cattle fodder, raw cotton and raw jute; (*n*) libraries, museums and other similar institutions controlled or financed by the State; ancient and historical monuments and records other than those declared by or under any law made by Parliament to be of national importance; and (*o*) alienation of land.
- (2) All laws made by the North Cachar Hills Autonomous Council and the Karbi Anglong Autonomous Council under paragraph 3 or under this paragraph shall, in so far as they relate to matters specified in List III of the Seventh Schedule, be submitted forthwith to the Governor who shall reserve the same for the consideration of the President.
- (3) When a law is reserved for the consideration of the President, the President shall declare either that he assents to the said law or that he withholds assent therefrom:

Provided that the President may direct the Governor to return the law to the North Cachar Hills Autonomous Council or the Karbi Anglong Autonomous Council, as the case may be, together with a message requesting that the said Council will reconsider the law or any specified provisions thereof and, in particular, will, consider the desirability of introducing any such amendments as he may recommend in his message and, when the law is so returned, the said Council shall consider the law accordingly within a period of six months from the date of receipt of such message and, if the law is again passed by the said Council with or without amendment it shall be presented again to the President for his consideration."

After paragraph 3A, the following paragraph has been inserted in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003, (44 of 2003), s. 2, namely:—

"3B. Additional powers of the Bodoland Territorial Council to make laws.—(1) Without prejudice to the provisions of paragraph 3, the Bodoland Territorial Council within its areas shall have power to make laws with respect to:—(i) agriculture, including agricultural education and research, protection against pests and prevention of plant diseases; (ii) animal husbandry and veterinary, that is to say, preservation, protection and improvement of stock and prevention of animal diseases, veterinary training and practice, cattle pounds; (iii) co-operation; (iv) cultural affairs; (v) education, that is to say, primary education, higher secondary including vocational training, adult education, college education (general); (vi) fisheries; (vii) flood control for protection of village, paddy fields, markets and towns (not of technical nature); (viii) Food and civil supply; (ix) forests (other than reserved forests); (x) handloom and textile; (xi) health and family welfare; (xii) intoxicating liquors, opium and derivatives, subject to the provisions of entry 84 of List I of the Seventh Schedule; (xiii) irrigation; (xiv) labour and employment; (xv) land and revenue; (xvi) library services (financed and controlled by the State Government); (xvii) lotteries (subject to the provisions of entry 40 of List I of the Seventh Schedule), theatres, dramatic performances and cinemas (subject to the provisions of entry 60 of List I of the Seventh Schedule); (xviii) markets and fairs; (xix) municipal corporation, improvement trust, district boards and other local authorities; (xx) museum and archaeology institutions controlled or financed by the State, ancient and historical monuments and records other than those declared by or under any law made by Parliament to be of national importance; (xxi) panchayat and rural development; (xxii) planning and development; (xxiii) printing and stationery; (xxiv) pubic health engineering; (xxv) public works department; (xxvi) publicity and public relations; (xxvii) registration of births and deaths; (xxviii) relief and rehabilitation; (xxix) sericulture; (xxx) small, cottage and rural industry subject to the provisions of entries 7 and 52 of List I of the Seventh Schedule; (xxxi) Social Welfare; (xxxii) soil conservation; (xxxiii) sports and youth welfare; (xxxiv) statistics; (xxxv) tourism; (xxxvi) transport (roads, bridges, ferries and other means of communications not specified in List I of the Seventh Schedule, municipal tramways, ropeways, inland waterways and traffic thereon subject to the provision of List I and List III of the Seventh Schedule with regard to such waterways, vehicles other than mechanically propelled vehicles); (xxxvii) tribal research institute controlled and financed by the State Government; (xxxviii) urban development—town and country planning; (xxxix) weights and measures subject to the provisions of entry 50 of List I of the Seventh Schedule; and (xl) Welfare of plain tribes and backward classes:

- ത്രിയെയ്ക് ചെയ്യുക്ക പ്രത്യായയ്ക്ക് പര്യാക്ക് പര്യാക്ക് പര്യാക്ക് പര്യാക്ക് പര്യാക്ക് വരുക്കാ പര്യാക്ക് വരുക്കാ പര്യാക്ക് വരുക്കാ പര്യാക്ക് വരുക്കാന് വരുക
- ហោក នៅអា យុល្លអាយា លាខារររ ខាន្ត ហា α សេខ ហាយន្ត ហោក នៃ ខាន្ត ហាយន្ត ហេយា ខេត្ត ខេ
  - (X) Aleuli Gaya abe so america and the X
  - (अ) दल प्रमय विषय क्षेत्र हुआ सिता हा है।
  - $\mathbf{x}$ हात्रम् प्राप्त प्राप्त हात्र्र $\mathbf{x}$
  - (व्य) सिर्द्रमणि प्रथएरिकाम (व्य)

- k្នំ ្ន ្ត ្រឹង ស្រាយ ក្រុម នេះ នេះ គ្រឹង ស្រាយ អាច សាច អាច ស្រាយ អាច អាច ស្រាយ អាច អាច ស្រាយ អាច ស្រាយ អាច អាច

(९) प्रेॐएंस् अर्डि प्रसणि क्रिंटएंच ख्रेड्डिं प्रसणि क्रिंटएंच ख्रेड्डिं प्रसणि स्वार्थि क्रिंडेंच्य प्रसणि स्वरंडिंच्य प्रसणि क्रिंडेंच्य क्रिंडे

 $^{^{8-8}}$ % मा मिल्री किल्रिट क्षा स्था के किल्रिट क्षा किल्रिट क्षा मिल्री क्षा किल्रिट क्षा मिल्री क्षा किल्रिट क्षा मिल्रिट क्षा म

Provided that nothing in such laws shall— (a) extinguish or modify the existing rights and privileges of any citizen in respect of his land at the date of commencement of this Act; and (b) disallow any citizen from acquiring land either by way of inheritance, allotment, settlement or by any other way of transfer if such citizen is otherwise eligible for such acquisition of land within the Bodoland Territorial Areas District.

- (2) All laws made under paragraph 3 or under this paragraph shall in so far as they relate to matters specified in List III of the Seventh Schedule, be submitted forthwith to the Governor who shall reserve the same for the consideration of the President.
- (3) When a law is reserved for the consideration of the President, the President shall declare either that he assents to the said law or that he withholds assent therefrom:

Provided that the President may direct the Governor to return the law to the Bodoland Territorial Council, together with the message requesting that the said Council will reconsider the law or any specified provisions thereof and, in particular, will consider the desirability of introducing any such amendments as he may recommend in his message and, when the law is so returned, the said Council shall consider the law accordingly within a period of six month from the date of receipt of such message and, if the law is again passéd by the said Council with or without amendments it shall be presented again to the President for his consideration.".

- തുളെ അത് എത്തെ അല്ലെ വാലു പ്രാക്കുന്നു വെലുന്നു വേലുന്നു വെലുന്നു വെലുന്ന
- ക്ക വെയുന്നു അന് എന്നു നെയുന്നു അന് ക്രാന് ക്രാന് നെയുന്നു വെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര ന്റെ പ്രാന്ദ്ര നെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര നെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര നെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര നെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര നെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര നെയുന്നു പ്രാന്ദ്ര പ്രവേശ വരുന്നു പ്രാന്ദ്ര പ്രവേശ വരുന്നു പ്രവേശ വരുന

^{98. &}quot;ർഗ്ന" രൂടെ വുട്ടി അന്ത്രി ന്റെ വാധി വിധാനം പ്രവാധി (കിർക്കും നെറുന്നു) എന്നു വുട്ടി നെറുന്നു എന്നു വുട്ടി വ

Provided that nothing in such laws shall prevent the compulsory acquisition of any land, whether occupied or unoccupied, for public purposes ¹[by the Government of the State concerned] in accordance with the law for the time being in force authorising such acquisition;

- (b) the management of any forest not being a reserved forest;
- (c) the use of any canal or water-course for the purpose of agriculture;
- (d) the regulation of the practice of jhum or other forms of shifting cultivation;
- (e) the establishment of village or town committees or councils and their powers;
- (f) any other matter relating to village or town administration, including village or town police and public health and sanitation;
  - (g) the appointment or succession of Chiefs or Headmen;
  - (h) the inheritance of property;
  - ²[(*i*) marriage and divorce;]
  - (j) social customs.
- (2) In this paragraph, a "reserved forest" means any area which is a reserved forest under the Assam Forest Regulation, 1891, or under any other law for the time being in force in the area in question.
- (3) All laws made under this paragraph shall be submitted forthwith to the Governor and, until assented to by him, shall have no effect.
- Administration of justice in autonomous districts and autonomous regions.—(1) The Regional Council for an autonomous region in respect of areas within such region and the District Council for an autonomous district in respect of areas within the district other than those which are under the authority of the Regional Councils, if any, within the district may constitute village councils or courts for the trial of suits and cases between the parties all of whom belong to Scheduled Tribes within such areas, other than suits and cases to which the provisions of sub-paragraph (1) of paragraph 5 of this Schedule apply, to the exclusion of any court in the State, and may appoint suitable persons to be members of such village councils or presiding officers of such courts, and may also appoint such officers as may be necessary for the administration of the laws made under paragraph 3 of this Schedule.

Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch., for cetain words (w.e.f. 21-1-1972).

Subs. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch., for cl. (i) (w.e.f. 2-4-1970).

Paragraph 4 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to insert the following sub-paragraph after sub-paragraph (5), namely:—

[&]quot;(6) Nothing in this paragraph shall apply to the Bodoland Territorial Council constituted under the proviso to sub-paragraph (3) of paragraph 2 of this Schedule."

- (8) មាវែប ហេដា មានស្លាប់ មានស្លាប់
- $\mathbf{R}$ മ് പ്രവാധ ച് വ്രാവം ന് ന് വായ്ക്ക് ന് വായ്ക്ക് വ്യാക്ക് വ്യായായ് വ്യായായിരുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നു വ
- ിയ (१) <u>ച്</u>വെൻസാന്താന് വരുന്ന വരുന്ന വരുന്ന വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന
- នាំ α សន័យ ខេត្តបាននេះ ប្រ នេះ ប្រ
  - (स) पटानिक्स सामानिक स्थानिक स
- $\mathfrak{D}$ தன் மகர் நகரியக்கு பெருவியக்கு பெருவியக்கள் (த) அதன் கையே மகர் மகர் மகர்கள் மக்கள் ம

[.] २२ के. उहाँ से साह्य का १४ चाजन १४ चाजन १२३१) इङ्क (१४६६ अण्ड १८६ अण्ड १८६५ मा) चाजन १४ चाजन १४१ वर्ष । अप्य ।। आस्पार्य (१९६ चाजन १४६ चाजन १४६ वर्ष १९६१)

- (2) Notwithstanding anything in this Constitution, the Regional Council for an autonomous region or any court constituted in that behalf by the Regional Council or, if in respect of any area within an autonomous district there is no Regional Council, the District Council for such district, or any court constituted in that behalf by the District Council, shall exercise the powers of a court of appeal in respect of all suits and cases triable by a village council or court constituted under sub-paragraph (1) of this paragraph within such region or area, as the case may be, other than those to which the provisions of sub-paragraph (1) of paragraph 5 of this Schedule apply, and no other court except the High Court and the Supreme Court shall have jurisdiction over such suits or cases.
- (3) The High Court ¹*** shall have and exercise such jurisdiction over the suits and cases to which the provisions of sub-paragraph (2) of this paragraph apply as the Governor may from time to time by order specify.
- (4) A Regional Council or District Council, as the case may be, may with the previous approval of the Governor make rules regulating—
- (a) the constitution of village councils and courts and the powers to be exercised by them under this paragraph;
- (b) the procedure to be followed by village councils or courts in the trial of suits and cases under sub-paragraph (1) of this paragraph;
- (c) the procedure to be followed by the Regional or District Council or any court constituted by such Council in appeals and other proceedings under sub-paragraph (2) of this paragraph;
  - (d) the enforcement of decisions and orders of such councils and courts;
- (e) all other ancillary matters for the carrying out of the provisions of sub-paragraphs (1) and (2) of this paragraph.

The words "of Assam" omitted by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch. (w.e.f. 21-1-1972).

- (i) നട-സൗംഘ്ല് (s) ह्र "टेमडे ॐएमडि छोणडू ग्रामएसण प्याणामड टमाणण प्याह्म देंड, ന<u>ुख्य</u> प्याणामड एमणा प्राह्म हें एं एड-ग्राह्म हें एडिन हें एं एड-ग्राह्म हें एडिन हें एं एड-ग्राह्म हें एडिन हैं एडिन
- (ii) നൂട്ടു (ജ്യ ന്നാണ്ട് (ജ്യ പ്രധാന വേ (ജ്യ പ്രൂപും വെ (ii)
- ह्र (S) च्रेंचुण॰कुग्रा-४८) (iii)
- ,១ភាយ mយ៍ អ3៤៤ ប្រភាយ ប្រភាយ ប្រភាយ ប្រភាយ ប្រភាយ ប្រភាយ 10៤៤ ប្រភាយ 10៤៤ ប្រភាយ ប្រភាយ ប្រភាឃ 10៤៤ ប្រភាឃ ប្រភាឃ 10៤៤ ប្រក្រកាឃ 10៤៤ ប្រភាឃ 10៤៤ ប្រភាឃ 10៤៤ ប្រភាឃ 10៤៤ ប្រភាឃ ប្រភាឃ 10៤៤ ប្រក្សឃ 10៤ ប្រភាឃ 10៤
- - °5 Γ 15 Π 20 Π 30 Π 30 Π 4 Π 4 Π 50 Π 5
- ന്റെ പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് (ദ്) ചര്യ്യ പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് (ദ്) ചര്യ്യ പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് (ദ്) ചര്യ്യ പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് (ദ്) ചര്യം പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് ഉപ്പെട്ട് പ്രാക്ക് പ്രാക് പ്രാക്ക് പ്രാക് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് പ്രാക്ക് പ്രാക്

- ^{1} [(5) On and from such date as the President may, ^{2} [after consulting the Government of the State concerned], by notification appoint in this behalf, this paragraph shall have effect in relation to such autonomous district or region as may be specified in the notification, as if—(i) in sub-paragraph (1), for the words "between the parties all of whom belong to Scheduled Tribes within such areas, other than suits and cases to which the provisions of sub-paragraph (1) of paragraph 5 of this Schedule apply,", the words "not being suits and cases of the nature referred to in sub-paragraph (1) of paragraph (5) of this Schedule, which the Governor may specify in this behalf", had been substituted; (ii) sub-paragraphs (2) and (3) had been omitted; (iii) in sub-paragraph (4)—
- (a) for the words "A Regional Council or District Council, as the case may be, may with the previous approval of the Governor make rules regulating", the words "the Governor may make rules regulating" had been substituted; and (b) for clause (a), the following clause had been substituted, namely:— "(a) the constitution of village councils and courts, the powers to be exercised by them under this paragraph and the courts to which appeals from the decisions of village councils and courts shall lie;"; (c) for clause (c), the following clause had been substituted, namely:— "(c) the transfer of appeals and other proceedings pending before the Regional or District Council or any court constituted by such Council immediately before the date appointed by the President under sub-paragraph (5);"; and (d) in clause (e), for the words, brackets and figures "subparagraphs (1) and (2)", the word, brackets and figure "subparagraph (1)" had been substituted.]
- Conferment of powers under the Code of Civil Procedure, 1908, and the Code of Criminal Procedure, 1898³, on the Regional and District Councils and on certain courts and officers for the trial of certain suits, cases and offences.—(1) The Governor may, for the trial of suits or cases arising out of any law in force in any autonomous district or region being a law specified in that behalf by the Governor, or for the trial of offences punishable with death, transportation for life, or imprisonment for a term of not less than five years under the Indian Penal Code or under any other law for the time being applicable to such district or region, confer on the District Council or the Regional Council having authority over such district or region or on courts constituted by such District Council or on any officer appointed in that behalf by the Governor, such powers under the Code of Civil Procedure, 1908, or, as the case may be, the Code of Criminal Procedure, 18981, as he deems appropriate, and thereupon the said Council, court or officer shall try the suits, cases or offences in exercise of the powers so conferred.
  - (2) The Governor may withdraw or modify any of the powers conferred on a District Council, Regional Council, court or officer under sub-paragraph (1) of this paragraph.

Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).

Subs. by the North- Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch., for certain words (w.e.f. 21-1-1972).

³ See now the Code of Criminal Procedure, 1973 (Act 2 of 1974).

- - ത്രായ്ക് പ്രാവേദ്യ വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു. വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നുന്നു വരുക്കുന്നുന്നു വരുക്കുന്നുന്നു വരുക്കുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നു

  - ^{38} (8) ^{38} आएभणमें ^{38} आएभणमें ^{38} आपभणमें ^{38} आपभणमें

९४. <u>व्यक्त</u>िसिट॰न <u>जात्मेलक</u> के अरङ्, ९६४३ (९६४३ के व्यक्तिसिट॰न जात्मेलक अरङ्, ९६४३ अरङ्, ९६४३ के व्यक्तिसिट॰न जात्मेलक अरङ्, ९६४३ अरङ्

९९. <u>प्रा</u>क्तां सिंदि॰न <u>प्रा</u>क्तां अर्थे । अ

- (3) Save as expressly provided in this paragraph, the Code of Civil Procedure, 1908, and the Code of Criminal Procedure, 18981, shall not apply to the trial of any suits, cases or offences in an autonomous district or in any autonomous region to which the provisions of this paragraph apply.
- ²[(4) On and from the date appointed by the President under subparagraph (5) of paragraph 4 in relation to any autonomous district or autonomous region, nothing contained in this paragraph shall, in its application to that district or region, be deemed to authorise the Governor to confer on the District Council or Regional Council or on courts constituted by the District Council any of the powers referred to in sub-paragraph (1) of this paragraph.]

³[6. Powers of the District Council to establish primary schools, etc.—

- (1) The District Council for an autonomous district may establish, construct, or manage primary schools, dispensaries, markets, ⁴[cattle pounds], ferries, fisheries, roads, road transport and waterways in the district and may, with the previous approval of the Governor, make regulations for the regulation and control thereof and, in particular, may prescribe the language and the manner in which primary education shall be imparted in the primary schools in the district.
- (2) The Governor may, with the consent of any District Council, entrust either conditionally or unconditionally to that Council or to its officers functions in relation to agriculture, animal husbandry, community projects, co-operative societies, social welfare, village planning or any other matter to which the executive power of the State 5* * * extends.]
- 7. **District and Regional Funds**.—(1) There shall be constituted for each autonomous district, a District Fund and for each autonomous region, a Regional Fund to which shall be credited all moneys received respectively by the District Council for that district and the Regional Council for that region in the course of the administration of such district or region, as the case may be, in accordance with the provisions of this Constitution.
  - ⁶[(2) The Governor may make rules for the management of the District Fund, or, as the case may be, the Regional Fund and for the procedure to be followed in respect of payment of money into the said Fund, the withdrawal of moneys therefrom, the custody of moneys therein and any other matter connected with or ancillary to the matters aforesaid.
  - (3) The accounts of the District Council or, as the case may be, the Regional Council shall be kept in such form as the Comptroller and Auditor-General of India may, with the approval of the President, prescribe.

Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).

³ Subs. by s. 74 and Fourth Sch., *ibid.*, for paragraph 6 (w.e.f. 2-4-1970).

⁴ Subs. by the Repealing and Amending Act, 1974 (56 of 1974), s. 4, for "cattle ponds".

The words "of Assam or Meghalaya, as the case may be" omitted by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch. (w.e.f. 21-1-1972).

Subs. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch., for sub-paragraph (2) (w.e.f. 2-4-1970).

- (९) ऋतिञ्द्वाम भ्रेड्याचार क्रांत्रिक्वाम प्रमुख्याचार प्रमुख्याचार
- (%) មិ<u>ខ</u>ន្ទហិតប, គលែ<u>១១</u>មើយ។ ឃិន្ទេយកែល យន់ខេល ខិតបប, គលេ<u>១</u>មើយ។ ឃិន្ទេយកែត ប្រសិទ្ឋហា ឃុន្តហេ ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេហិតបាយ ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេឃកែត ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទេឃកែត ឃិន្ទេយកែត ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្ធ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្ធ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃាង ឃិន្ទ្រ ឃាង ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ទ្ធ ឃិន្ត្រ ឃាង ឃិន្ទ្រ ឃិន្ទ្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃាង ឃិន្ត្ត ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃាង ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃាង ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្រ ឃិន្ត្ត

ж. — മിറാച്ചു ചെയ്യാ വിതാടിയ നിയ്യായ പ്രത്യായ —

- π_0 200,500, भारत कराताका काठबताता संज्ञा प्रकार का प्रकार का उन्निता काठवाता काठबताता काठबताता संज्ञा प्रकार काठवताता संज्ञा प्रकार के अन्य प्रकार काठवताता संज्ञा संज्ञा काठवताता संज्ञा संज्ञा
- स्विम्याण स्वा द्वा करणा प्रत्य क्षा अहम स्वम्याण क्ष्य क्ष्य स्वम्याण स्वा द्वा त्रिक्षण क्ष्य क्य
- ക്കാര് പ്രവസ് വേട്ടെ സ്വസ് പ്രവസ് പ്രവസ് നുള്ള നിയുന്നു. നില്ലെ നിയുള്ള നിയ

ടെ. ಹೆದ್ದು ಹಾಗುತ್ತಾರು ಹುದ್ದು ತಿತ್ತಿತೆ (ನಿಷ್ಣಿಕ್ಕು ಗಾಗಿ ಅಂಗಾಗು ನಿಷ್ಣಿಕ್ಕು ಹಾಗುತ್ತು ಹಾಗುತ್ತು ಬಿಸ್ಟಾಗಿ ಹಾಗುತ್ತಿ ಬಿಸ್ಟಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸ್ಟಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸ್ಟಿ ಬ

[.] ടൂ. വഴിച്ച സ്. വഴിച്ച നി. ഉടുട്ട (ഉടുട്ട പ്രച്ച നി. ഉടുട്ട (ഉടുട്ട പ്രച്ച നി. ഉടുട്ട വഴിച്ച നി. ഉടുട്ട വഴിച്ച നി. ഉടുട്ട (ഉടുട്ട പ്രച്ച നി. ഉടുട്ട വഴിച്ച നി. വഴിച്ച വഴിച്ച വഴിച്ചു വഴിച്ച വഴിച്ചു വഴിച്ചു

(4) The Comptroller and Auditor-General shall cause the accounts of the District and Regional Councils to be audited in such manner as he may think fit, and the reports of the Comptroller and Auditor-General relating to such accounts shall be submitted to the Governor who shall cause them to be laid before the Council.]

8. Powers to assess and collect land revenue and to impose taxes.—

- (1) The Regional Council for an autonomous region in respect of all lands within such region and the District Council for an autonomous district in respect of all lands within the district except those which are in the areas under the authority of Regional Councils, if any, within the district, shall have the power to assess and collect revenue in respect of such lands in accordance with the principles for the time being followed ¹[by the Government of the State in assessing lands for the purpose of land revenue in the State generally].
- (2) The Regional Council for an autonomous region in respect of areas within such region and the District Council for an autonomous district in respect of all areas in the district except those which are under the authority of Regional Councils, if any, within the district, shall have power to levy and collect taxes on lands and buildings, and tolls on persons resident within such areas.
- (3) The District Council for an autonomous district shall have the power to levy and collect all or any of the following taxes within such district, that is to say—
  - (a) taxes on professions, trades, callings and employments;
  - (b) taxes on animals, vehicles and boats;
- (c) taxes on the entry of goods into a market for sale therein, and tolls on passengers and goods carried in ferries; and
  - (d) taxes for the maintenance of schools, dispensaries or roads.
- (4) A Regional Council or District Council, as the case may be, may make regulations to provide for the levy and collection of any of the taxes specified in sub-paragraphs (2) and (3) of this paragraph ²[and every such regulation shall be submitted forthwith to the Governor and, until assented to by him, shall have no effect].

³9. Licences or leases for the purpose of prospecting for, or extraction of, minerals.—

- Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch., for certain words (w.e.f. 21-1-1972).
- 2 Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).
- Paragraph 9 has been amended in its application to the States of Tripura and Mizoram by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, so as to insert the following sub-paragraph after sub-paragraph (2), namely:—
  - "(3) The Governor may, by order, direct that the share of royalties to be made over to a District Council under this paragraph shall be made over to that Council within a period of one year from the date of any agreement under sub-paragraph (1) or, as the case may be, of any determination under sub-paragraph (2)."
- Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (i) and Eighth Sch., for "the Government of Assam" (w.e.f. 21-1-1972).

ത്രെട്ട് ചെല്ലെ അല്യാന നേട്ട് ചെല്ലെ നേട്ട് ചെല്ലെ നേട്ട് ചെല്ലെ നേട്ട് എട്ട് എട്ട

- प्राधारिष्ण राजनाम राजन प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त प्राप्त जिस्र विभाग । -

- उत्तर स्थात स्थात हता प्रतात स्थात स्थात
- (%) भीठिए च खोळ्लाचर क्रिक्टिश्च भीठिए स्वापित स्वाप
- (%) ചെയ്ലുന്നു എട്ടതുപ്പെ നുരുപ്പെ കുരുപ്പെ പ്രത്യേഷ ചെയ്യുന്നു എട്ടുപ്പെ എട്ടുപ്പെ എട്ടുപ്പെ എട്ടുപ്പെ എട്ടുപ എട്ടുപ്പെ എട്ടുപ്പെ
- (യ) (सर्वे स्टाधियाम्मवणी) टाइसम्बर्धित अंदर्भ हम्मवणी) हिस्सम्बर्धित हैं हम्मवणी (खडन्स्र) (खडन्स्र) (खडन्स्र (खडन्स्र) स्टाधिय हेंद्र हम्मवणी हम्य
  - (ന) ന് നയനിച്ച, സ്പ്രിവ് നയ്ക്കായ ചെയ്യുന്നു വിവായ വിവ
- തയിനിച്ച ഉയർ പ്രതിനായം ഒട്ട തന്നയാടിനുന്നു തയിനാം നെ നയക്ക് ഒരു പ്രതിക്കെ വരുന്നു പ്രതിക്കാന് വരുന്നു പ്രതിക്ക
  - (स) <u>നമ്പ</u>ാൻ മുമ്പു ന്ന്നിന്നെ വേള്ള പ്രവ്യാപ്പെട്ട ചെയ്യാന്ന നേള്ള പ്രവ്യാധ വേള്ള പ്രവ്യാധ (स)
- ച്<u>ക്</u> പ്രക്ഷ സ്വാഷന സ്ഥാന് പ്രക്ഷ് പ്രക്ഷ് പ്രക്ഷ് പ്രക്ഷൻ പ്രക്ഷ് പ്രക്ഷൻ പ്രക്ഷൻ

^{.83.} ന്റെ വായായ രൂ. ഉട്ട ട്രൂട്ട വുട്ടു വു

[.] अड क्रांच संप्रोच सर्पायुक्त राष्ट्र क्रांच स्थायुक्त स्थायुक्

- (1) Such share of the royalties accruing each year from licences or leases for the purpose of prospecting for, or the extraction of, minerals granted by ⁴[the Government of the State] in respect of any area within an autonomous district as may be agreed upon between ⁴[the Government of the State] and the District Council of such district shall be made over to that District Council.
- (2) If any dispute arises as to the share of such royalties to be made over to a District Council, it shall be referred to the Governor for determination and the amount determined by the Governor in his discretion shall be deemed to be the amount payable under subparagraph (1) of this paragraph to the District Council and the decision of the Governor shall be final.
- ¹10. **Power of District Council to make regulations for the control of money-lending and trading by non-tribals.**—(1) The District Council of an autonomous district may make regulations for the regulation and control of money-lending or trading within the district by persons other than Scheduled Tribes resident in the district.
  - (2) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing power, such regulations may—
  - (a) prescribe that no one except the holder of a licence issued in that behalf shall carry on the business of money-lending;
  - (b) prescribe the maximum rate of interest which may be charged or be recovered by a money-lender;
  - (c) provide for the maintenance of accounts by money-lenders and for the inspection of such accounts by officers appointed in that behalf by the District Council;
  - (d) prescribe that no person who is not a member of the Scheduled Tribes resident in the district shall carry on wholesale or retail business in any commodity except under a licence issued in that behalf by the District Council:

Provided that no regulations may be made under this paragraph unless they are passed by a majority of not less than three-fourths of the total membership of the District Council:

- Paragraph 10 has been amended in its application to the States of Tripura and Mizoram by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, as under:—
  - (a) in the heading, the words "by non-tribals" shall be omitted; (b) in sub-paragraph (1), the words "other than Scheduled Tribes" shall be omitted; (c) in sub-paragraph (2), for clause (d), the following clause shall be substituted, namely:—
  - "(d) prescribe that no person resident in the district shall carry on any trade, whether wholesale or retail, except under a licence issued in that behalf by the District Council:".
- Paragraph 10 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to insert the following sub-paragraph after sub-paragraph (3), namely:—
  - "(4) Nothing in this paragraph shall apply to the Bodoland Territorial Council constituted under the proviso to sub-paragraph (3) of paragraph 2 of this Schedule.".

. ജ. ചെട്ടെ നട്ടെ നട്ടെ എട്ടെ എള്ളുടെ പ്രാജിറിപ ലിനാഴിന്ന സ്സ്പ് ിഴുയിരുട പ്രസ്ത -

खिटाण कर हरणीम सर्गात क्रिक्य मिन्य के स्त्रम जिल्ला स्ट्रेस क्रिक्य मिन्य क्रिक्य कर्मण कर्म क्रिक्य कर्मण क्रिक्य हें स्त्रम जिल्ला स्त्रम क्रिक्य हें स्त्रम जिल्ला स्त्रम क्रिक्य हें स्त्रम क्रिक्य हैं स्त्रम हैं स्त्रम क्रिक्य हैं स्त्रम क्रिक्य हैं स्त्रम क्रिक्य हैं स्त्रम हैं

א שו<u>भिक</u>्यां अप्राप्त हार्य हार हार्य ह

- त्रस्थ के साम्प्रकात का कि देश के साम्प्रकात के साम के स्वर्ध के साम के स्वर्ध के साम के स्वर्ध के साम के स्वर्ध के साम के सा
- (%) അകാന്യ നും ഇവുന്നു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു വരുത്തു പുരുത്തു വരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുരുത്തു പുര
- हत्तर प्रभाग प्रस्कार श्रीत एक्टरमण द्वाम प्रभाग दिया एक्टर प्रभाग प्रमाण प्रम प्रमाण प्रम प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण प्रमाण
- ଆଜା ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ହେ ଓଡ଼ି ଆଧି ଓଡ଼ିଆ ଆଲାଲ ଜେଇ ପ୍ରଥିଲି ଓଡ଼ିଆ ଆଲାଲ ଜେଇ ଓଡ଼ିଆ ଆଲାଜ ଆବ୍ୟର୍ଥ ଓଡ଼ିଆ ଆଲାଜ ଆବ୍ୟର୍ଥ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼
- ന്നു ചെയ്യുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു

ന്ന് പ്രാല് ക്രൂപ്പ് സ്വാല് ക്രൂപ്പ് ന്റേന്റെ സ്വാധ്യാ ക്രൂപ്പ് പ്രാപ്പ് പ്രവ്യാപ്പ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ്പ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രാപ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ് പ്രവ്

ியாழ்க்கி வரிவை வைவை காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள் காவர்கள்

Provided further that it shall not be competent under any such regulations to refuse the grant of a licence to a money-lender or a trader who has been carrying on business within the district since before the time of the making of such regulations.

- (3) All regulations made under this paragraph shall be submitted forthwith to the Governor and, until assented to by him, shall have no effect.
- 11. **Publication of laws, rules and regulations made under the Schedule.**—All laws, rules and regulations made under this Schedule by a District Council or a Regional Council shall be published forthwith in the Official Gazette of the State and shall on such publication have the force of law.
- ¹12. ²[Application of Acts of Parliament and of the Legislature of the State of Assam to autonomous districts and autonomous regions in the State of Assam].—(1) Notwithstanding anything in this Constitution—
  - (a) no Act of the ³[Legislature of the State of Assam] in respect of any of the matters specified in paragraph 3 of this Schedule as matters with respect to which a District Council or a Regional Council may make laws, and no Act of the ³[Legislature of the State of Assam] prohibiting or restricting the consumption of any non-distilled alcoholic liquor shall apply to any autonomous district or autonomous region ⁴[in that State] unless in either case the District Council for such district or having jurisdiction over such region by public notification so directs, and the District Council in giving such direction with respect to any Act may direct that the Act shall in its application to such district or region or any part thereof have effect subject to such exceptions or modifications as it thinks fit;
  - (b) the Governor may, by public notification, direct that any Act of Parliament or of the ³[Legislature of the State of Assam] to which the provisions of clause (a) of this subparagraph do not apply shall not apply to an autonomous district or an autonomous region ⁴[in that State], or shall apply to such district or region or any part thereof subject to such exceptions or modifications as he may specify in the notification.
  - (2) Any direction given under sub-paragraph (1) of this paragraph may be given so as to have retrospective effect.
- ⁵[12A. Application of Acts of Parliament and of the Legislature of the State of Meghalaya to autonomous districts and autonomous regions in the State of Meghalaya.—

  Notwithstanding anything in this Constitution,—
- Paragraph 12 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, as under,—in paragraph 12, in sub-paragraph (1), in clause (a), for the words, figures and letter "matters specified in paragraph 3 or paragraph 3A of this Schedule; the words, figures and letters "matters specified in paragraph 3 or paragraph 3A or 3B of this Schedule" shall be substituted.
- 2 Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch., for the heading (w.e.f. 21-1-1972).
- 3 Subs. by s. 71(i) and Eighth Sch., ibid., for "Legislature of the State" (w.e.f. 21-1-1972).
- 4 Ins. by s. 71(*i*) and Eighth Sch., *ibid*. (w.e.f. 21-1-1972).
- 5 Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71(*i*) and Eighth Sch., for paragraph 12A (w.e.f. 21-1-1972).

ससेवार थाएकस्तान संस्थान स्टेला प्रस्तान स्टेला प्रस्तान स्टिला अस्तर स्टेला स्टिला स्टेला स

(ஆ) സൗപ്രായ ചുത്തു പ്രവേഷയ ചുത്തു നില്ല പ്രവേഷയ പുത്തു പ്രവേഷയ ചുത്തു പുത്തു പുത്തു

कात्म स्थल प्रकार कार्य कार

- แ उपार्टी हुक पारिहर्स हर्व "गुरुव्हरूग पोराहर्<u>द्ध</u>ि" गाप्तीहरू (प्र
- ။ 'පାଇଂ ଫୁ ନ ହଳ ଲାଇକ୍ ଓର୍ ଅନ୍ୟର୍ଥ ନ ହେନ୍ତ ଅଧ୍ୟର ଜାରହଙ୍ଗରିୟ <u>ବ୍ୟହ</u>ର, ୬ ଓର ଅନ୍ଦ୍ରୟ ନ ହେ (ଓ) ଅନ୍ଦ୍ରୟ ନ ହର
- 1हरसम , $\circ$ 5 दी राजी राज्य र $\circ$ 5 क्या भार्यम रहरनम क्या (म) र्रिसम रहरम क्या (से) प्राप्त क्या (ह)
- "(ਜ਼) គីលេខ និង ក្រុក និង ក្រុក និង ក្រុក នេះ និង ក្រុក ក្កក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុក ក្រុ
- \$\$. നുള്ള നാല് കുട്ടത് വേലം കുട്ടത്തെ വേലം കുട്ടത്തെ വേലം പ്രത്യേക വേലം പ്രത്യേക പ്രത്യം പ്രത്

- ०४ के इर्ग यह १४ मा अपने स्थाप स्
- ഉള്ള നോല് കുടുള്ള പുറുള്ള പുര്ള പുറുള്ള പുറുള്ള പുറുള്ള പുറുള്ള പുറുള്ള പുറുള്ള പുറുള്ള പുറു
- (ജ) жылы महासाम स्थान क्षिण स्थान स्थान

ക്ഷ. ധുച്ച ഗ്വാസ്യ മലവിലെ (പ്രൂപ്പെട്ടാട്ടായ്) ക്യാന് ശ്രായ്യ ക്രോസ് ക്രായ്യ ക്രായ

ടും. നുവന്നു പ്രാപ്രത്യ വെന്നു (കുപ്പെട്ടുടെ കുന്നു വുവന്നു വുവന്നു

- (a) if any provision of a law made by a District or Regional Council in the State of Meghalaya with respect to any matter specified in subparagraph (1) of paragraph 3 of this Schedule or if any provision of any regulation made by a District Council or a Regional Council in that State under paragraph 8 or paragraph 10 of this Schedule, is repugnant to any provision of a law made by the Legislature of the State of Meghalaya with respect to that matter, then, the law or regulation made by the District Council or, as the case may be, the Regional Council whether made before or after the law made by the Legislature of the State of Meghalaya, shall, to the extent of repugnancy, be void and the law made by the Legislature of the State of Meghalaya shall prevail;
- (b) the President may, with respect to any Act of Parliament, by notification, direct that it shall not apply to an autonomous district or an autonomous region in the State of Meghalaya, or shall apply to such district or region or any part thereof subject to such exceptions or modifications as he may specify in the notification and any such direction may be given so as to have retrospective effect.

²[12AA. Application of Acts of Parliament and of the Legislature of the State of Tripura to the autonomous district and autonomous regions in the State of Tripura.— Notwithstanding anything in this Constitution,—

(a) no Act of the Legislature of the State of Tripura in respect of any of the matters specified in paragraph 3 of this Schedule as matters with respect to which a District Council or a Regional Council may make laws, and no Act of the Legislature of the State of Tripura prohibiting or restricting the consumption of any non-distilled alcoholic liquor shall apply to the autonomous district or autonomous region in that State unless, in either case, the District Council for that district or having jurisdiction over such region by public notification so directs, and the District Council in giving such direction with respect to any Act may direct that the Act shall, in its application to that district or such region or any part thereof, have effect subject to such exceptions or modifications as it thinks fit; (b) the Governor may, by public notification, direct that any Act of the Legislature of the State of Tripura to which the provisions of clause (a) of this sub-paragraph do not apply, shall not apply to the autonomous district or an autonomous region in that State, or shall apply to that district or such region, or any part thereof, subject to such exceptions or modifications, as he may specify in the notification; (c) the President may, with respect to any Act of Parliament, by notification, direct that it shall not apply to the autonomous district or an autonomous region in the State of Tripura, or shall apply to such district or region or any part thereof, subject to such exceptions or modifications as he may specify in the notification and any such direction may be given so as to have retrospective effect.

12B. Application of Acts of Parliament and of the Legislature of the State of Mizoram to autonomous districts and autonomous regions in the State of Mizoram.— Notwithstanding anything in this Constitution,—

Subs. by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, for paragraphs 12AA and 12B. Paragraph 12AA was ins. by the Constitution (Fortyninth Amendment) Act, 1984, s. 4 (w.e.f. 1-4-1985).

ಹಬಿರುತುರಿ ಅನ್ಯಲೀಯ ಬಲ್ಲನು ಬಿರುಸಿಗುತ್ತಿಯ ಅನ್ಯಲೀಯ ಕ್ಷತ್ತು ಸಬ್ಲನ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಾಸ್ತಿ ಪ್ರಾಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಭಾಸಿ ಬಿರುಸಿ ಬಿರುಸಿ ಬಿರುಸಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿ ಬಿರುಸಿ ಬಿರುಸಿ ಬಿರುಸಿ ಬಿರುಸಿ ಪ್ರಸ್ತಿ ಪ್ರಸ್ತಿಸಿ ಬಿರುಸಿ ಬಿ

— अध्याद्य हे सम्मानिक स्थापिक स्

- (O) មិល $\overline{\text{MEM}}$ ជាស្មាញ ៤០១៤ គេការ មាន ក្រុម គេការ នុង ក្រុម គេការ អង្គការ គេការ គេកា

ಸಾഥിറാജാിഎ റാണ്ഗ്ര്യോ ന്റ്റോണ് വാധ്യാന്ത്രയാ വേട്ട് വെട്ടാണ്ട് എന്റ് എന്നു വെട്ടു വരുന്നു വരുന്നു പര്യാന് വരുന്നു പര്യാന് വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു പര്യാന് വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നുന്നു വരുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്ന

- (O) भेट्टिंग्राप्त द्र्याता क्रिक्ट प्रश्वात क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्

കാ. യൂപ്പായ പ്രാമ്പായ പ്രാമ്പായ കുട്ടു കുടും നുന്നു പുടും വരു പ്രാമ്പായ പുടും വരു പ

^{\$\$.} जैर्रावेष (७१मळ) प्राच्या (७१९९ (९६९९ विष्ठ १९६९) विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६४ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६८ विष्ठ १९६४ वि

- (a) no Act of the Legislature of the State of Mizoram in respect of any of the matters specified in paragraph 3 of this Schedule as matters with respect to which a District Council or a Regional Council may make laws, and no Act of the Legislature of the State of Mizoram prohibiting or restricting the consumption of any non-distilled alcoholic liquor shall apply to any autonomous district or autonomous region in that State unless, in either case, the District Council for such district or having jurisdiction over such region, by public notification, so directs, and the District Council, in giving such direction with respect to any Act, may direct that the Act shall, in its application to such district or region or any part thereof, have effect subject to such exceptions or modifications as it thinks fit; (b) the Governor may, by public notification, direct that any Act of the Legislature of the State of Mizoram to which the provisions of clause (a) of this sub-paragraph do not apply, shall not apply to an autonomous district or an autonomous region in that State, or shall apply to such district or region, or any part thereof, subject to such exceptions or modifications, as he may specify in the notification; (c) the President may, with respect to any Act of Parliament, by notification, direct that it shall not apply to an autonomous district or an autonomous region in the State of Mizoram, or shall apply to such district or region or any part thereof, subject to such exceptions or modifications as he may specify in the notification and any such direction may be given so as to have retrospective effect.]]
- 13. **Estimated receipts and expenditure pertaining to autonomous districts to be shown separately in the annual financial statement.**—The estimated receipts and expenditure pertaining to an autonomous district which are to be credited to, or is to be made from, the Consolidated Fund of the State 1*** shall be first placed before the District Council for discussion and then after such discussion be shown separately in the annual financial statement of the State to be laid before the Legislature of the State under article 202.
- Appointment of Commission to inquire into and report on the administration of autonomous districts and autonomous regions.—(1) The Governor may at any time appoint a Commission to examine and report on any matter specified by him relating to the administration of the autonomous districts and autonomous regions in the State, including matters specified in clauses (c), (d), (e) and (f) of sub-paragraph (3) of paragraph 1 of this Schedule, or may appoint a Commission to inquire into and report from time to time on the administration of autonomous districts and autonomous regions in the State generally and in particular on—(a) the provision of educational and medical facilities and communications in such districts and regions; (b) the need for any new or special legislation in respect of such districts and regions; and (c) the administration of the laws, rules and regulations made by the District and Regional Councils; and define the procedure to be followed by such Commission.

The words "of Assam" omitted by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (i) and Eighth Sch. (w.e.f. 21-1-1972).

Paragraph 14 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1995 (42 of 1995), s. 2, as under:— 'in paragraph 14, in sub-paragraph (2), the words "with the recommendations of the Governor with respect thereto" shall be omitted.'.

- (O) मे<u>रज</u>मेनए देंमोणाचा प्रेंकर एंग्रां० प्रस् ग्रिंड्र एक-मांक्षेट्र प्राणिप <u>क्र</u>ेट्र प्राणेप प्राचेट्र प्राचेट्

រោស្រ បាលនយ៍សែ និងហេស បាក្រក់ បាល្លារាវា នកសោរបាន នៃ ខាយាលែងបារាម្មិស្លាក ខាត់បំសែ ω . ω ខេត់បា កស្តាស់ស្តាស្ត្រ បាន ខេត់បា ស្តាស់ស្តាស្ត្រ បាន ខេត់បា ខេតបា ខេត់បា ខេត្តបា ខេត្តបា ខេត់បា ខេត្តបា ខេត់បា ខេត្តបា ខេត់បា ខេត់បា ខេត់បា ខេត្តបា ខេតិបា ខេត់បា ខេត់បា ខេត

सम्पाय गोंटी त्यां के कुट्टरं क्यांत्र प्रचात कुट्टरं के चित्र कुट्टरं कि भाष्ट्र कुन्यां कुन्यां कुन्यां कि सम् इद्राचाय के कि सम्पाय कुट्टरं क्यांत्र कुन्यां के कुन्यां के कुन्यां कुन्यां कुन्यां कुन्यां कुन्यां कुन्यां कि कि सम्पाय के कि सम्पाय कुन्यां कुन

ក្រសួង ហៃត្រះ ្រះ ហេត្រ ហេតា ខេត្ត ហេតា ខេត្ត ខេត្ត ហេតា ខេត្ត ហេតា ខេត្ត ខេ

- (६) मेंट्यमं प्राप्त क्ष्म स्वस्ता क्ष्म स्वस्ता क्ष्म स्वस्ता क्ष्म स्वस्ता क्ष्म हें हें हिंदि संस्ता क्ष्म स्वस्ता का क्ष्म हें हें हिंदि संस्ता केंद्र से क्षा का कि स्वस्ता केंद्र से कि स्वस्ता केंद्र से कि स्वस्ता केंद्र से कि स्वस्ता केंद्र से कि स्वस्ता क
- យល្អាយ ហោយលេអ គីអា សម្រារា សេខស្ពាយ ៣០១១១១ ៣០១១១១ ៣០១២០១ ៤៣) អោយលេអ ហេដ្ឋាយ ៣០១២ ខេស្សាយ ($\mathbf{m}$) មានេះប្រមុខ ឃុំ ស្រុក ហេយុខ ហែយុខ ហេយុខ ហេយ
  - (D) प्राचित्र हर्ष देखे मात्रा कार्यक्र मात्राहर के मात्राहर हरे हेस विकार कार्य के मात्राहर के मात्र

[.] ഒ. നमर्राप्रेस (നംലൂപ്പെ വേർ ട്രൂട്ട്) हेडेडे भात कर हेडेड भार का कार्य (भार क्षित्र) आहे हेडेड भार का भारत

കൂട. "ൻറ്റ് പെട്ടു വുട്ടു പുട്ടു വുട്ടു പുട്ടു വുട്ടു പുട്ടു വുട്ടു വു

- (2) The report of every such Commission with the recommendations of the Governor with respect thereto shall be laid before the Legislature of the State by the Minister concerned together with an explanatory memorandum regarding the action proposed to be taken thereon by *[the Government of the State].
- (3) In allocating the business of the Government of the State among his Ministers the Governor may place one of his Ministers specially in charge of the welfare of the autonomous districts and autonomous regions in the State.
- 115. Annulment or suspension of acts and resolutions of District and Regional Councils.—
  (1) If at any time the Governor is satisfied that an act or resolution of a District or a Regional Council is likely to endanger the safety of India ²[or is likely to be prejudicial to public order], he may annul or suspend such act or resolution and take such steps as he may consider necessary (including the suspension of the Council and the assumption to himself of all or any of the powers vested in or exercisable by the Council) to prevent the commission or continuance of such act, or the giving of effect to such resolution.
  - (2) Any order made by the Governor under sub-paragraph (1) of this paragraph together with the reasons therefor shall be laid before the Legislature of the State as soon as possible and the order shall, unless revoked by the Legislature of the State, continue in force for a period of twelve months from the date on which it was so made:

Provided that if and so often as a resolution approving the continuance in force of such order is passed by the Legislature of the State, the order shall unless cancelled by the Governor continue in force for a further period of twelve months from the date on which under this paragraph it would otherwise have ceased to operate.

³16. **Dissolution of a District or a Regional Council.**—⁴[(1)] The Governor may on the recommendation of a Commission appointed under paragraph 14 of this Schedule by public notification order the dissolution of a District or a Regional Council, and—

- * Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (i) and Eighth Sch., for "the Government of Assam" (w.e.f. 21-1-1972).
- Paragraph 15 has been amended in its application to the States of Tripura and Mizoram by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, as under,—

  (a) in the opening paragraph, for the words "by the Legislature of the State", the words "by him"
  - (a) in the opening paragraph, for the words "by the Legislature of the State", the words "by him" shall be substituted; (b) the proviso shall be omitted.
- Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).
- Paragraph 16 has been amended in its application to the States of Tripura and Mizoram by the Sixth Sechedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, as under,—
  - '(a) in sub-paragraph (1), the words "subject to the previous approval of the Legislature of the State" occurring in clause (b), and the second proviso shall be omitted; (b) for sub-paragraph (3), the following sub-paragraph shall be substituted, namely:—
  - "(3) Every order made under sub-paragraph (1) or sub-paragraph (2) of this paragraph, along with the reasons therefor shall be laid before the Legislature of the State." '.
- 4 Paragraph 16 renumbered as sub-paragraph (1) thereof by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).

$\mathbf{z}$ $\mathbf{z}$

- (९) भेट्ठमोरण प्राप्त सक्षम प्रक्रम प्रस्त हालक्ष्मी एउड्ड हेड्ड एक्ष्म प्रस्त हालक्ष्मी प्राप्त एउड्ड हेड्ड एउड्ड प्रक्रिक विद्या एउड्ड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड्ड हेड्ड हेड्ड हेड्ड हेड्ड हेड्ड हेड्ड हेड हेड्ड हेड हेड हे
- (\$) មិ<u>ខន</u>ាក់ថេ ៣២២៩៩ យល់ហៅ លន-៣២២២៩ (\$) ហៅ ឝេឆិត ឆិយាឆថៃ យិមតថ យត្ថ ឆិយា៣ហៅ ឝថកាហ ខិតថេ មិ<u>ខន</u> យត្ថហៅ យិនឲ ល្បាំហៅ ឝឝ៌យត និមានៃឝឆ្នី ឆ្លិច រាយ្តែរាយ២៧, យឝ្ហេយ យិមតថ យត្ថ មិ<u>ខន</u> យត្ថហៅ យិនឲ ល្បាំហើត អម្ពេច ប្រជាព្រះ ប្រជាព្យ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាពិសិត ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្រ ប្រជាព្រះ ប្រជាព្យ ប្រជាព្យ ប្រជាព្ធ ប្រជាព្យ ប្រជាពិសិត ប្រជាព្យ ប្រជាពិសិត ប្រជាព្យ ប្រជាពិសិត ប្រជាព្យ ប្រជាពិសិត ប្រជាពិសិត ប្រជាពិសិសិ

स्टा माधिन स्ब्रूब्र भेट्ट पब्रूम पेंडल उभेए प्याम्म एंभक्रभ प्या प्रस्कृत देंग्य पढ़ेर माब्रित अंक्रम स्वाप उभेज प्याम उभाग सेंक्रम प्रमुख्य स्वाप स्वाप

- हर्वर "បាយर्स्म" ४४५ तुम गाणील र्हेर ४५० अवर्ष गाहुण १८५६ १५५५ १५५५ (ख) अवर्ष गाहुण १८५६ १५५५ (ख) अवर्ष विकास १५५५ (ख)
  - (O) गण्डा हुन हुन हुन हुन (O)

- ४๔៕ឆ្ន កាលនាង**ថា ៤.១**១៧ ៕<u>១៥</u>ភាព ការាម្ចាស់ ការាម្ចាស់

^{.8.} प्रोचा एंचाआंचा टामणीवाणी (भविष्योभारेकटण्डा) एक्या, १६६३ (१६६४) हिन्दू प्राप्त हिन्दू होने स्वर्क क्षेत्र प्रोचा प्राप्त हिन्दू होने हिन्दू होने स्वर्क क्षेत्र हिन्दू होने स्वर्क क्षेत्र हिन्दू होने स्वर्क क्षेत्र होने होने हिन्दू हैने हिन्दू होने हिन

(a) direct that a fresh general election shall be held immediately for the reconstitution of the Council, or (b) subject to the previous approval of the Legislature of the State assume the administration of the area under the authority of such Council himself or place the administration of such area under the Commission appointed under the said paragraph or any other body considered suitable by him for a period not exceeding twelve months: Provided that when an order under clause (a) of this paragraph has been made, the Governor may take the action referred to in clause (b) of this paragraph with regard to the administration of the area in question pending the reconstitution of the Council on fresh general election: Provided further that no action shall be taken under clause (b) of this paragraph without giving the District or the Regional Council, as the case may be, an opportunity of placing its views before the Legislature of the State.

*[(2) If at any time the Governor is satisfied that a situation has arisen in which the administration of an autonomous district or region cannot be carried on in accordance with the provisions of this Schedule, he may, by public notification, assume to himselfall or any of the functions or powers vested in or exercisable by the District Council or, as the case may be, the Regional Council and declare that such functions or powers shall be exercisable by such person or authority as he may specify in this behalf, for a period not exceeding six months:

Provided that the Governor may by a further order or orders extend the operation of the initial order by a period not exceeding six months on each occasion.

- (3) Every order made under sub-paragraph (2) of this paragraph with the reasons therefor shall be laid before the Legislature of the State and shall cease to operate at the expiration of thirty days from the date on which the State Legislature first sits after the issue of the order, unless, before the expiry of that period it has been approved by the State Legislature.]
- ¹17. **Exclusion of areas from autonomous districts in forming constituencies in such districts.**—For the purposes of elections to ²[the Legislative Assembly of Assam or Meghalaya] ³[or Tripura] ⁴[or Mizoram], the Governor may by order declare that any area within an autonomous district ⁵[in the State of Assam or Meghalaya ³[or Tripura] ⁴[or Mizoram], as the case may be,] shall not form part of any constituency to fill a seat or seats in the Assembly reserved for any such district but shall form part of a constituency to fill a seat or seats in the Assembly not so reserved to be specified in the order.

6* * * * *

^{*} Ins. by the Assam Reorganisation (Meghalaya) Act, 1969 (55 of 1969), s. 74 and Fourth Sch. (w.e.f. 2-4-1970).

Paragraph 17 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2, so as to insert the following proviso, namely:—
"Provided that nothing in this paragraph shall apply to the Bodoland Territorial Areas District.".

Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (i) and Eighth Sch., for "the Legislative Assembly of the Assam" (w.e.f. 21-1-1972).

Ins. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 4 (w.e.f. 1-4-1985).

⁴ Ins. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39 (w.e.f. 20-2-1987).

Ins. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (i) and Eighth Sch. (w.e.f. 21-1-1972).

⁶ Paragraph 18 omitted by s. 71(*i*) and Eighth Sch., *ibid*. (w.e.f. 21-1-1972).

स्टा भारतम सञ्ज्ञा भारतम स्वतः हुन स्वतः माख्य (ख) क्षा स्वेत्र से क्षा कर से उत्ताम स्वतः स्वतः स्वतः स्वतः स स्वाम स्वतः स्व स्वतः स्व

स्त्रे छेट मािक्ष स्त्रुत्ता त्रां<u>ठळक्षीण५ ए५छक</u>्षण क्षांटए॰च **खो**ञ्चष्ट्राच, च्रेन्न्डम उंधामा व्यस्ट, स्त्रुत्ता स्४ के<u>टर</u> व्यत्नाणी च्रेन्नष्ट अमेली ससेवात्र उत्तरवाणी क्रकेवारेठ माित्रट, <u>खट</u>ेट (७) लि स्ट्रेन्न उत्तर व्यवस्था होक्षेत्र ॥

കാരുന് വലരുക്കുന്നു അത്രുക്കുന്നു പ്രത്യായ പര്ശുക്കുന്നു വെരുക്കുന്നു പ്രത്യായ പര്ഷ് പ്രത്യായ പര്ഷ് പര്ഷ് വെയ്യായ പര്ഷ് പരത്ത് പര്ഷ് പര്ഷ് പരത്ത് പര്ഷ് പര്ഷ് പര്യ പര്ഷ് പര്യ പര്ഷ് പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പര്യ പര്ഷ് പരത്ത് പരത്ത് പരത്ത് പര്യ പര്ഷ് പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പരത്യ പര്യ പരത്ത് പരത്ത് പര്യ പര്യ പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പരത്ത് പര്യ പര്യ പരത്ത് പരത്ത് പര്യ പര്യ പരത്ത് പര്യ പരത്ത് പരത

स्था आहम के के उर्थ के स्थाप के स्थाप

(ஆ) आल्धलाहि प्राणि एव-आल्धलाहि (३) जिस्मालिक आयाणिक प्राणिक प्राणि केंद्र प्राणिक अद्योणिक अद्याणिक अद्योणिक अद्याणिक अद्योणिक अद्योणिक अद्योणिक अद्योणिक अद्योणिक अद्योणिक अद्याणिक अद्योणिक अद्योणिक

2888 in, 88 $\overrightarrow{O}$ 2 $\cancel{C}$ $\cancel{O}$ and $\cancel{C}$ $\cancel{O}$ in $\cancel{E}$ $\cancel{O}$ in $\cancel{E}$ in

- (图) $\cos \frac{1}{2}$ (%) हिंदि (%) हिंदि प्रत्याण प्रतिष्ठ प्रत्याण प्रतिष्ठ त्रिणा प्रतिष्ठ प
- ക്കുന്ന പ്രത്യായ വഴുന്ന വരു ചെയ്യായ നട്ടുന്ന വരുന്നു പ്രത്യായ വരുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ വരുന്നു പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ പ്രത്യായ പ്രത്യ
- жыற്ച ിയിലെ നിലുക്കിൽ മെല്യിലെ നിലെ വേണ്ട് ജമലം നില്ലാൽ വേണ്ട് കുടും അവിലെ നില്ലാൽ വേണ്ട് കുടും വേണ്ട് വേണ്ട് എന്ന

⁻²⁾ गुर्हेड एक हा से साल्याम १४ छाना १९ का १९६१ । अब १९६१ से स्वर्ध स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स आ सामाज्ञाप एक्ट्री आहे १९६९ । अस्य स्थाप स

- *19. **Transitional provisions.**—(1) As soon as possible after the commencement of this Constitution the Governor shall take steps for the constitution of a District Council for each autonomous district in the State under this Schedule and, until a District Council is so constituted for an autonomous district, the administration of such district shall be vested in the Governor and the following provisions shall apply to the administration of the areas within such district instead of the foregoing provisions of this Schedule, namely:—
  - (a) no Act of Parliament or of the Legislature of the State shall apply to any such area unless the Governor by public notification so directs; and the Governor in giving such a direction with respect to any Act may direct that the Act shall, in its application to the area or to any specified part thereof, have effect subject to such exceptions or modifications as he thinks fit; (b) the Governor may make regulations for the peace and good government of any such area and any regulations so made may repeal or amend any Act of Parliament or of the Legislature of the State or any existing law which is for the time being applicable to such area.
  - (2) Any direction given by the Governor under clause (a) of sub-paragraph (1) of this paragraph may be given so as to have retrospective effect.
  - (3) All regulations made under clause (b) of sub-paragraph (1) of this paragraph shall be submitted forthwith to the President and, until assented to by him, shall have no effect.
- ¹[20. **Tribal areas.**—(1) The areas specified in Parts I, II ²[, IIA] and III of the table below shall respectively be the tribal areas within the State of Assam, the State of Meghalaya ²[, the State of Tripura] and the ³[State] of Mizoram.
  - (2) ⁴[Any reference in Part I, Part II or Part III of the table below] to any district shall be construed as a reference to the territories comprised within the autonomous district of that name existing immediately before the day appointed under clause (*b*) of section 2 of the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971:
- * Paragraph 19 has been amended in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003) s. 2, so as to insert the following sub-paragraph after sub-paragraph (3), namely:—
  - "(4) As soon as possible after the commencement of this Act, and Interim Executive Council for Bodoland Territorial Areas District in Assam shall be formed by the Governor from amongst leaders of the Bodo movement, including the signatories to the Memorandum of Settlement, and shall provide adequate representation to the non-tribal communities in that area:

Provided that Interim Council shall be for a period of six months during which endeavour to hold the election to the Council shall be made.

Explanation.—For the purposes of this sub-paragraph, the expression "Memorandum of Settlement" means the Memorandum signed on the 10th day of February, 2003 between Government of India, Government of Assam and Bodo Liberation Tigers."

- Subs. by the North-Eastern Areas (Reorganisation) Act, 1971 (81 of 1971), s. 71 (i) and Eighth Sch., for paragraphs 20 and 20A (w.e.f. 21-1-1972).
- Ins. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 4 (w.e.f. 1-4-1985).
- 3 Subs. by the State of Mizoram Act, 1986 (34 of 1986), s. 39, for "Union territory" (w.e.f. 20-2-1987).
- Subs. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 4, for "Any reference in the Table below" (w.e.f. 1-4-1985).

हुत दुन्न क्रम्य भारत्र हुत हुत हुत्ता हुत हुत्त हुत हुत्त हुत हुत्त हुत हुत्त हुत हुत्त हुत हुत्त हुत हुत्त हुत्त हुत्त हुत्त हुत्त हुत्त हुत्त हुत्त हुत हुत्त हुत्त

* * * 38

णीटारी मार्क पर्वत कि विकार कि वि

- (३) തെലുള്ള വേദ്യായ മുത്തു പ്രത്യേഷ വുരു വേദ്യായ ന്റെ പ്രത്യേഷ വുരു വുരു വുരു പ്രത്യേഷ നില്ലെ വുരു വുരു പ്രത്യേഷ നില്ലെ വുരു വുരു പ്രത്യേഷ നില്ലെ വുരു പ്രത്യേഷ നില്ലെ വുരു പ്രത്യേഷ നില്ലെ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്
- खिणणीत उराहित स्वाहित स्वाह
- त्रश्रक्तक त्रिया प्रथा प्र
- (%) आत्मा कार्यामा कर्म स्वयं मिल्ला का कर्म हिन्स स्वयं भार कार्य स्वर्ण कार्य स्वर्ण स्वयं महास्वर्ण स्वरंग भारत स्वरंग स्वरं

[।] ग्रामा प्राप्त हेड्ड १८-४-१) य ८ ज्ञामा अहड्ड , भण्या प्राप्त (भ्राप्त हेड्ड १८) य ८ ज्ञामा अहड्ड , भण्या प्राप्त हेड्ड । अहड्ड विकास

^{30.} मिरिओम भे<u>र र प्राप्त अ</u>श्वर का एक्का एक अध्याप एक अध्याप प्राप्त स्थान स्थाप अध्याप स्थाप अध्याप अध्याप अध्याप

[.]as. प्रिया एंग्यामण्या उसटाचाणी (भिष्यान्याण्या उसटाण्याय) स्थाप्याप्याप्य १५ उद्घेणाच्याप्याप्य १५१ -२१३) अध्याप्याप्य १५१ -१३३) स्थाप्याप्याप्य १५१ -१३३)

Provided that for the purposes of clauses (*e*) and (*f*) of sub-paragraph (1) of paragraph 3, paragraph 4, paragraph 5, paragraph 6, sub-paragraph (2), clauses (*a*), (*b*) and (*d*) of sub-paragraph (3) and sub-paragraph (4) of paragraph 8 and clause (*d*) of sub-paragraph (2) of paragraph 10 of this Schedule, no part of the area comprised within the municipality of Shillong shall be deemed to be within the ⁵[Khasi Hills District].

⁸[(3) The reference in Part IIA in the table below to the "Tripura Tribal Areas District" shall be construed as a reference to the territory comprising the tribal areas specified in the First Schedule to the Tripura Tribal Areas Autonomous District Council Act, 1979.]

TABLE

PART I

- 1. The North Cachar Hills District.
- 2. ⁶[The Karbi Anglong District.]
- 3. ⁷[The Bodoland Territorial Areas District.]

PART II

- ⁵[1. Khasi Hills District.
- 2. Jaintia Hills District.]
- 3. The Garo Hills District.

¹[PART IIA

Tripura Tribal Areas District.

PART III

2***

- ³[1. The Chakma District.
- ⁴[2. The Mara District.
- 3. The Lai District.]]

Subs. by the Government of Meghalaya Notification No. DCA 31/72/11 dated the 14th June, 1973, Gazette of Meghalaya, Pt. VA, dated 23-6-1973, p. 200.

⁶ Subs. by the Government of Assam Notification No. TAD/R/115/74/47, dated 14-10-1976 for "The Mikir Hills District".

Ins. by the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 2003 (44 of 2003), s. 2.

⁸ Ins. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 4 (w.e.f. 1-4-1985).

८०. Шонь ५०४५ १०४ № −

- (%) $\frac{1}{2}$ আরা মান্তর্নামর প্রমান রুদ্ধের শ্রম্ম রুদ্ধের শ্রম রুদ্ধের শ্র

ാര്ക് വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു

ZX o X

		90,84		
29.00 m. I		_{se} [ञ्चायाण II प्रा		
	ς.	भण <u>ीक</u> ्टलीह्र गिणालिणीह्र गिक्टला णह्म	<u>ज्व</u> ध्याँम् ज्व	[৮₪ <u>෦෨</u> ෭ඁ෨෦ඁඁඁඁඁ෦෩෩෩෪ඁ෩෫෮෭෫ඁඁ
	S.	⁸⁸ [അപ്പെടും തുടുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപുപു	ञ्चामा III	
		ञ्चलस्राण II	¢0 ★ ≯	* * *
	.2]%8	ുന് പ്രവ്യവുള്ളിൽ പ്രത്യവുട്ട	°°[S.	भणी <u>कर</u> ाजाह
	S.	ರ್ಷಚಿತ್ರವು ಸುಗಗಳು ಬ್ಲಿ ಬಿಡುವಿ ನ	$^{ ho_8}[$ 8.	時的 240225年 山本
	& .	്പെട്ടു പ്രവ്യവുട്ട പ്രവുദ്ധവുട്ട	& .	ද්ਙ ඹ්ෆ <u>හ</u> අ¶ඬිය]

യുള്പു. നുക്കുപ്പെടുന്നു പ്രക്യാനു വേട്ടായി അന്ത്ര പ്രക്യാന്റെ വേട്ടായി പ്രക്യാന് ക്രി പ്രക്യാന് പ്രക്ക് പ്രക്യാന് പ്രക്യാന്

[॥] आसाउटारीरासर्क (छाँद ीमार्स २२.४-४-४) छ ଓ ଅଫେଟ ମିଜା ୨୧ ୧,୪% ଓ ଆଫେ (आसार्थसम्बर्ध ए १५ -४५ १५ । ୬୪

८९. 🗼 हिटोमेन भेट्ट प्राचिस, ९६६६ ए (६०-६-९६६% जेजार्ज केंग्राज्य अधिक अभिजेक्षी" णी स्टर्स्य लाह्यित्वामा ॥

^{90. &}quot;ਜ਼ਿੱਟੇ' ऋ'ে ক্রেড স্টেশিডার ক্রেটারেড ফণ্ডাফিণ্ডারিডারেড কেন্দ্রিটারেডার ক্রেডারেড ডেন্সেডার (প্রেন্সেডার জিল্ডারেডার জিল্ডার জিল্

^{98.} सिंटिंभेन स्री७७<u>०</u>१णाथ खोञ्चष्टाचिताणाणा (स्त्रिच स्त्रेण प्राणाविताणा) प्रेथक्रस, ९००० स्त्रिक स्रीठंभा ए०८०४, ९०००, १००० स्त्रिक स्त्

[.]ae ପୁର୍ଯ୍ୟ (ଠାର ଜଣ ଜଣ ଓ ନାଲ ଜଣ ଓ ୧୯୬୯ (ଆଲା. ଜଣ ଓ ଓ ୧୯୬୯ (ଆଲା. ଜଣ ଓ ୧୯୬୯)

- ⁵[20A. **Dissolution of the Mizo District Council.**—(1) Notwithstanding anything in this Schedule, the District Council of the Mizo District existing immediately before the prescribed date (hereinafter referred to as the Mizo District Council) shall stand dissolved and cease to exist.
  - (2) The Administrator of the Union territory of Mizoram may, by one or more orders, provide for all or any of the following matters, namely:—
  - (a) the transfer, in whole or in part, of the assets, rights and liabilities of the Mizo District Council (including the rights and liabilities under any contract made by it) to the Union or to any other authority;
  - (b) the substitution of the Union or any other authority for the Mizo District Council, or the addition of the Union or any other authority, as a party to any legal proceedings to which the Mizo District Council is a party;
  - (c) the transfer or re-employment of any employees of the Mizo District Council to or by the Union or any other authority, the terms and conditions of service applicable to such employees after such transfer or re-employment;
  - (d) the continuance of any laws, made by the Mizo District Council and in force immediately before its dissolution, subject to such adaptations and modifications, whether by way of repeal or amendment, as the Administrator may make in this behalf, until such laws are altered, repealed or amended by a competent Legislature or other competent authority;
  - (e) such incidental, consequential and supplementary matters as the Administrator considers necessary.

Explanation.—In this paragraph and in paragraph 20B of this Schedule, the expression "prescribed date" means the date on which the Legislative Assembly of the Union territory of Mizoram is duly constituted under and in accordance with the provisions of the Government of Union Territories Act, 1963.

Ins. by the Constitution (Forty-ninth Amendment) Act, 1984, s. 4 (w.e.f. 1-4-1985).

The words "The Mizo District." omitted by the Government of Union Territories (Amendment) Act, 1971 (83 of 1971), s. 13 (w.e.f. 29-4-1972).

Ins. by the Mizoram District Councils (Miscellaneous Provisions) Order, 1972, published in the Mizoram Gazette, 1972, dated the 5th May, 1972, Vol. I, Pt. II, p. 17 (w.e.f29-4-1972).

Subs. by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, for serial numbers 2 and 3 and the entries relating thereto.

⁵ Subs. by the Government of Union Territories (Amendment) Act, 1971 (83 of 1971), s. 13, for paragraph 20A (w.e.f. 29-4-1972).

- മേഷ്ട്ര ലോത്യക്ക് ക്രിഷ അരു]²³

- (९) നൗള്ള ധാര് ചെല്ലുന്നു വിവര് നില്ലുന്നു വിവര് പ്രാപ്പി ക്കുന്നു പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ എത്തു പ്രവര്ദ്ധ എത്തു പ്രവര്ദ്ധ എത്തു പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്ധ പ്രത്യ നടത്തു പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്ധ പ്രവര്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവര്ദ്യ പ്രവ്ദ്യ പ്ര
- %) संदिश्वेम प्रतिष्ठ क्षण्या प्रसित्तमाम जास्वरूप क्षण्या प्रसित्तमा ज्ञानिक क्षण्या कष्ण्या कष्णि कष्

- ചെട്ടെ ന് ഇപ്പെട്ട് ഇപ്പെട്ട് ഇപ്പെട്ട് ഇപ്പെട്ട് ഉപ്പെട്ട് എപ്പെട്ട് എപ്പ

ഴെ ഇവുടെ മുപുതുകുവുന്നു വെണ്ണി വെണ്ണുന്നു വരു വുട്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വേണ്ടു വെണ്ടു വെണ

- Autonomous regions in the Union territory of Mizoram to be autonomous districts and transitory provisions consequent thereto.—(1) Notwithstanding anything in this Schedule,—(a) every autonomous region existing immediately before the prescribed date in the Union territory of Mizoram shall, on and from that date, be an autonomous district in that Union territory (hereafter referred to as the corresponding new district) and the Administrator thereof may, by one or more orders, direct that such consequential amendments as are necessary to give effect to the provisions of this clause shall be made in paragraph 20 of this Schedule (including Part III of the table appended to that paragraph) and thereupon the said paragraph and the said Part III shall be deemed to have been amended accordingly; (b) every Regional Council of an autonomous region in the Union territory of Mizoram existing immediately before the prescribed date (hereafter referred to as the existing Regional Council) shall, on and from that date and until a District Council is duly constituted for the corresponding new district, be deemed to be the District Council of that district (hereafter referred to as the corresponding new District Council).
  - (2) Every member whether elected or nominated of an existing Regional Council shall be deemed to have been elected or, as the case may be, nominated to the corresponding new District Council and shall hold office until a District Council is duly constituted for the corresponding new district under this Schedule.
  - (3) Until rules are made under sub-paragraph (7) of paragraph 2 and sub-paragraph (4) of paragraph 4 of this Schedule by the corresponding new District Council, the rules made under the said provisions by the existing Regional Council and in force immediately before the prescribed date shall have effect in relation to the corresponding new District Council subject to such adaptations and modifications as may be made therein by the Administrator of the Union territory of Mizoram.

After paragraph 20B, the following paragraph has been inserted in its application to the State of Assam by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1995 (42 of 1995), s. 2, namely:—

"20BA. Exercise of discretionary powers by the Governor in the discharge of his functions.— The Governor in the discharge of his functions under sub-paragraphs (2) and (3) of paragraph 1, subparagraphs (1), (6), sub-paragraph (6A) excluding the first proviso and sub-paragraph (7) of paragraph 2, sub-paragraph (3) of paragraph 3, sub-paragraph (4) of paragraph 4, paragraph 5, sub-paragraph (1) of paragraph 6, sub-paragraph (2) of paragraph 7, sub-paragraph (4) of paragraph 8, sub-paragraph (3) of paragraph 9, sub-paragraph (3) of paragraph 10, sub-paragraph (1) of paragraph 14, subparagraph (1) of paragraph 15 and sub-paragraphs (1) and (2) of paragraph 16 of this Schedule, shall, after consulting the Council of Ministers and the North Cachar Hills Autonomous Council or the Karbi Anglong Autonomous Council, as the case may be, take such action as he considers necessary in his discretion."

After paragraph 20B, the following paragraph has been inserted in its application to the States of Tripura and Mizoram, by the Sixth Schedule to the Constitution (Amendment) Act, 1988 (67 of 1988), s. 2, namely:—

"20BB. Exercise of discretionary powers by the Governor in the discharge of his functions.—The Governor, in the discharge of his functions under sub-paragraphs (2) and (3) of paragraph 1, subparagraphs (1) and (7) of paragraph 2, sub-paragraph (3) of paragraph 3, sub-paragraph (4) of paragraph 4, paragraph 5, sub-paragraph (1) of paragraph 6, sub-paragraph (2) of paragraph 7, subparagraph (3) of paragraph 9, sub-paragraph (1) of paragraph 14, sub-paragraph (1) of paragraph 15 and sub-paragraphs (1) and (2) of paragraph 16 of this Schedule, shall, after consulting the Council of Ministers, and if he thinks it necessary, the District Council or the Regional Council concerned, take such action as he considers necessary in his discretion."

നാഴണി<u>ന</u>്തിരെ ചെറുക്കുന്ന നിന്താന് നിന്ത്രേയ വിത്രം ഉപ്പെട്ട് നിന്റെ വിന്നു നിന്ത്രേയ പ്രത്യേത്ത് നിന്റെ വരു പ്രത്യേത്ത് നിന്റെ വരു പ്രത്യേത്ത് നിന്റെ വരു പ്രത്യേത്ത് നിന്റെ വരു പ്രത്യേത്ത്ത് പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരത്രം പര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവര്യം പരവ

- ०८६३ ह्या स्थानिक स्थानिक स्थानिक स्थाप ।
- തും കുറുന്ന ഉപന്റെ കുന്നു തുവുന്ന പ്രാപ്പെ ജന്റെ ചെയ്യുന്ന പ്രാപ്പെ പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വേദ് പ്രാപ്പെ പ്രവ്വേദ് പ്രവ്ദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വേദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്ദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്ദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്രവ്വാദ് പ്
- ന്റെ ഉപ്പെട്ടു പ്രാര്യ്ക്ക് വിവര്യിലെ പ്രത്യേഷ് പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ പ്രത്യം പ്
- (%) सिंग्य खेलिया प्रत्येत हैं के उन्हें के उन्हें के उन्हें के उन्हें के अध्याप कि उन्हें के अध्याप कि उन्हें के अध्याप कि उन्हें के अध्याप के
- (%) प्रति कार्य के अधिक क्षेत्र के उद्भाव कार्य के अधिक के अधिक के अधिक कार्य के अधिक कार्य के अधिक कार्य के अधिक कार्य के अधिक के अधिक कार्य कार कार्य कार कार्य कार कार्य कार कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार कार्य कार्य कार्य कार कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार कार्य कार कार्य कार कार्य कार
- शिष्ठसण जास्वरण उसके सम्बद्ध के स्वार्क स्वर्ण हें से स्वर्ण हैं से स्वर्ण के स्वर्ण
- ന്റെയ്ന് പടിയ ന്റ്റ് എന്ന് നട്ട് ചെയ്യുന്ന പട്ട് ചെയ്യുന്ന പട്ട് പ്രത്യായ പ്രത്യായ പ്രത്യായ പട്ട് പ്രത്യായ പട്ട് പ്രത്യായ പട്ട് പട
- തില്ട് ജയിവേഴെ എട്ടെ ചെയ്യുന്നു മുന്നത് ചെയ്യുന്നു വേഴി പ്രാച്ചത് പുരുക്ക് പുരുക്ക് പുരുക്ക് പുരുക്ക് വരുക്ക് വരുക് വരുക്ക് വരുക്ക്
- មានស្តែ នេះបាន និងក្នុង និងក្រស្ស និងក្នុង និងក្នុង និងក្នុង និងក្នុង និងក្នុង និងក្នុង និងក្រស្ស និងក្នុង និងក្សាង និងក្នុង និងក្នុង
- តយអ៍អា ឃ ∞ ហៃត្ថយ ជាមេស ឧបឃាយយ យល្អអា ឧមភេព ∞ បត្ថយ ក្រហមន្ត្រា ៤ (អ) ហេយ ដើម មិត្ត ខ្លស់ ស្គេរ ស្គេរ ខ្លស់ ស្គេរ ខេត្ត ខ្លស់ ស្គេរ ខេត្ត ខ្លស់ ស្គេរ ខេត្ត ខ្លស់ ស្គេរ ខេត្ត ខេ

- (4) The Administrator of the Union territory of Mizoram may, by one or more orders, provide for all or any of the following matters, namely:—(a) the transfer in whole or in part of the assets, rights and liabilities of the existing Regional Council (including the rights and liabilities under any contract made by it) to the corresponding new District Council; (b) the substitution of the corresponding new District Council for the existing Regional Council as a party to the legal proceedings to which the existing Regional Council is a party; (c) the transfer or re-employment of any employees of the existing Regional Council to or by the corresponding new District Council, the terms and conditions of service applicable to such employees after such transfer or re-employment; (d) the continuance of any laws made by the existing Regional Council and in force immediately before the prescribed date, subject to such adaptations and modifications, whether by way of repeal or amendment, as the Administrator may make in this behalf until such laws are altered, repealed or amended by a competent Legislature or other competent authority; (e) such incidental, consequential and supplementary matters as the Administrator considers necessary.
- 20C. **Interpretation**.—Subject to any provision made in this behalf, the provisions of this Schedule shall, in their application to the Union territory of Mizoram, have effect—
  - (1) as if references to the Governor and Government of the State were references to the Administrator of the Union territory appointed under article 239, references to State (except in the expression "Government of the State") were references to the Union territory of Mizoram and references to the State Legislature were references to the Legislative Assembly of the Union territory of Mizoram;
  - (2) as if—(a) in sub-paragraph (5) of paragraph 4, the provision for consultation with the Government of the State concerned had been omitted; (b) in sub-paragraph (2) of paragraph 6, for the words "to which the executive power of the State extends", the words "with respect to which the Legislative Assembly of the Union territory of Mizoram has power to make laws" had been substituted; (c) in paragraph 13, the words and figures "under article 202" had been omitted.]]
- 21. **Amendment of the Schedule**.—(1) Parliament may from time to time by law amend by way of addition, variation or repeal any of the provisions of this Schedule and, when the Schedule is so amended, any reference to this Schedule in this Constitution shall be construed as a reference to such Schedule as so amended.
  - (2) No such law as is mentioned in sub-paragraph (1) of this paragraph shall be deemed to be an amendment of this Constitution for the purposes of article 368.

ಹಿತ್ತಾಗಿ ಹುದ್ದು ಹುತ್ತು ಹುತ್ತಿ ಪ್ರಕ್ಷಣ ದಿಶ್ವವಾಗಿ ಹುತ್ತು ಹ

തെലുള്ള വുടെ ഒരു വരു കരുത്തു കരുത്തു പരുത്തു പരുത്തു

- (१) भेट्ठा में दिन्द्र कि स्त्री प्रस्तु के स्वाप अब्देश माया स्वाप के स्वाप अब्देश कि स्वाप अब्देश कि स्वाप अव्याप स्वाप के स्वाप अव्याप स्वाप स्व
- இத்ரு இறு (நிவீக்கி) (இ)
- हतर्क "ब्रह्मण होत छोल्याल भाराण्य पाहमण हात्र भारत्य हात्र स्वाचान्य हात्र स्वाच्या स्वाच्या स्वच्या स्वच्य
- (5) ಸ್ವಾಪ್ ಟ್ರಾಪ್ ಟ್ರಾಪ್ ಬ್ರಾಪ್ ಬ್ಟ

. മൂള്ള നയിയുട്ടുള്ള — സംവംജി

म जिजार्ड है ज्ञ

- ു) आಂಕ್ರಾಗ್ ಹಾತ್ರ ದಾಗಿ ಬ್ರಾಗ್ ಜಾತ್ರಿಸ್ ಜ್ಯು ಪ್ರಸ್ತಿ ಬರು ಪ್ರೀಸ್ ಜ್ಯು ಪ್ರಭಾಗಿ ಜಾತ್ರಿಸಿ ಬರು ಪ್ರಭಾಗಿ ಜನ್ನು ಬರು ಪ್ರಭಾಗಿ ಜನ್ನು ಬರು ಪ್ರಭಾಗಿ ಜನ್ನು ಬರು ಪ್ರಭಾಗಿ ಬರು ಪ್ರಭ

SEVENTH SCHEDULE

(Article 246)

List I—Union List

- 1. Defence of India and every part thereof including preparation for defence and all such acts as may be conducive in times of war to its prosecution and after its termination to effective demobilisation.
- 2. Naval, military and air forces; any other armed forces of the Union.
- ¹[2A. Deployment of any armed force of the Union or any other force subject to the control of the Union or any contingent or unit thereof in any State in aid of the civil power; powers, jurisdiction, privileges and liabilities of the members of such forces while on such deployment.]
- 3. Delimitation of cantonment areas, local self-government in such areas, the constitution and powers within such areas of cantonment authorities and the regulation of house accommodation (including the control of rents) in such areas.
- 4. Naval, military and air force works.
- 5. Arms, firearms, ammunition and explosives.
- 6. Atomic energy and mineral resources necessary for its production.
- 7. Industries declared by Parliament by law to be necessary for the purpose of defence or for the prosecution of war.
- 8. Central Bureau of Intelligence and Investigation.
- 9. Preventive detention for reasons connected with Defence, Foreign Affairs, or the security of India; persons subjected to such detention.
- 10. Foreign affairs; all matters which bring the Union into relation with any foreign country.
- 11. Diplomatic, consular and trade representation.
- 12. United Nations Organisation.
- 13. Participation in international conferences, associations and other bodies and implementing of decisions made thereat.
- 14. Entering into treaties and agreements with foreign countries and implementing of treaties, agreements and conventions with foreign countries.
- 15. War and peace.
- 16. Foreign jurisdiction.
- 17. Citizenship, naturalisation and aliens.
- 18. Extradition.
- 19. Admission into, and emigration and expulsion from, India; passports and visas.
- 20. Pilgrimages to places outside India.
- Ins. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 57 (w.e.f. 3-1-1977).

മുപംദധ്മ ധം<u>ജ്</u>ച്ച

[इड२ ध्याब्रिक्स्

टिलिस I - (गेक्स) प्राणुष्टहाणी टिलिस

- ു താരു വേട്ടാ ഉടുന്ന് വെട്ടായ പ്രവേദ്യ വെട്ടായ പ്രവേദ്യ വെട്ടായ പ്രവേദ്യ വെട്ടായ പ്രവേദ്യ വെട്ടായ പു

- a. अट्टांचाणी, ख्रेंद्रेनाणी व्यास्टान एंग्वायान तेष्ट्रासीटा निवासी अपन्यात है.
- я. шणेटाअर्थ प्राप्त हर्म प्रमुख मार्चेत्र एक प्रमुख प्रम
- u प्रात्मिन्टर्भ्यात विवासी हर्षेत्र स्टूर्यक्रम स्थाता हुन प्रत्मे प्रात्मिन विवास विवास विवास हिन्द्र स्टूर्
- ж. टेख गोवारुणए४णमा सम्बन्धा ए४<u>७४</u>०० टेंग्रोण जोण्य अण्य ए४७०० मा मार्गिक्य प्रकार केडल में कार्या एउडल से स्वर्थ प्रकार केडल स्वर्थ प्रकार केडल स्वर्थ प्रकार केडल स्वर्थ प्रकार केडल स्वर्थ प्रकार स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्य स्वर्य स्वर्थ स्वर्य स्वर्थ स्वर्थ स्वर्य स्वर्
- ହ. ଓଲ୍ଲେଲ ହରଣ ଅନ୍ତର ଅ
- ള. देंगोण ओणरेखाए, सिंगोणणी र्यंभमणीणाए, ए५<u>४४भ</u>ाए गेभ५षा अहत ओमत्रहाए सभी देंग्य सम्मणीणाए। हर्षक्ष अभय केंद्र स्थानणीण सिर्माण केंद्र सेटा हर्षे कर उत्तर स्थान हर्षे हर्षे कर उत्तर स्थान हर्षे हर्षे कर उत्तर स्थान स्था
- u प्रमणमाण सथीन् रञ्जा है विम जामण पार्णिवीम रहजाएण (अभए) ; प्राटामधेंद्र विप्राप्तिविभेग .o.
- ss. व्याप्त कार्या करान कराने मानिक कार्या कराने का कार्या कराने का अपने कार्या कराने कराने कार्या कराने कार्य
- ន». व्याप्त सार्वमाणी प्राव्यक्त स्वर्ण क्ष्या स्वर्ण क्ष्या प्राप्त स्वर्ण क्ष्या प्राप्त स्वर्ण क्ष्या प्राप्त स्वर्ण क्ष्य स्वर्ण क्
- ss. सिम्प्रिणाताना ऋस्तिन सम्प्रात सालिन स्वत्या सालिन स्वत्या स्वत्या सालिन सालिन स्वत्या सालिन स्वत्या सालिन साल
- ८६. ट्रेट सम्प्रा अहा ।
- . इ.स. भारत होते हैं है से साम क्रांची स्थाप करें हैं है है से सम्बंध स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप
- ss. जोजीम विद्यार्थ करें कालुमक प्रत्याचनत्वरूक अठीव्होल , हवर्षक अठीव्होल . ss
- 18 रेंस छोटर्स स्वर्क्य सम्माण सम्मान हुमाशाम राजान राजान प्रतान हुमाशाम प्रमान हुमाशाम प्रमान हुन अपने स्वर्क्य
- ॥ णीटेटीय प्रतास प्राप्त स्वास और त्यान के बार में के बार में जाने में जाने में प्रतास के प्रतास

- 21. Piracies and crimes committed on the high seas or in the air; offences against the law of nations committed on land or the high seas or in the air.
- 22. Railways.
- 23. Highways declared by or under law made by Parliament to be national highways.
- 24. Shipping and navigation on inland waterways, declared by Parliament by law to be national waterways, as regards mechanically propelled vessels; the rule of the road on such waterways.
- 25. Maritime shipping and navigation, including shipping and navigation on tidal waters; provision of education and training for the mercantile marine and regulation of such education and training provided by States and other agencies.
- 26. Lighthouses, including lightships, beacons and other provision for the safety of shipping and aircraft.
- 27. Ports declared by or under law made by Parliament or existing law to be major ports, including their delimitation, and the constitution and powers of port authorities therein.
- 28. Port quarantine, including hospitals connected therewith; seamen's and marine hospitals.
- 29. Airways; aircraft and air navigation; provision of aerodromes; regulation and organisation of air traffic and of aerodromes; provision for aeronautical education and training and regulation of such education and training provided by States and other agencies.
- 30. Carriage of passengers and goods by railway, sea or air, or by national waterways in mechanically propelled vessels.
- 31. Posts and telegraphs; telephones, wireless, broadcasting and other like forms of communication.
- 32. Property of the Union and the revenue therefrom, but as regards property situated in a State ¹*** subject to legislation by the State, save in so far as Parliament by law otherwise provides.

2* * * * *

- 34. Courts of wards for the estates of Rulers of Indian States.
- 35. Public debt of the Union.
- 36. Currency, coinage and legal tender; foreign exchange.
- 37. Foreign loans.
- 38. Reserve Bank of India.
- 39. Post Office Savings Bank.
- 40. Lotteries organised by the Government of India or the Government of a State.
- The words and letters "specified in Part A or Part B of the First Schedule but" omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch.
- 2 Entry 33 omitted by s. 26, *ibid*.

- so. गेक्परामा समोष्टल देंठ टमणीयल देंठ टेक्स्मणीयल ख[े]कर ॥
- ടെട. ന<u>െങ്</u>ങളുടെ ദ<u>േഷ</u> നേയ്ക്കുന്ന പ്രത്യായ നെയ്യ നേയ്യ നെയ്യ നെയ്യ നേയ്യ നെയ്യ നേയ്യ നെയ്യ നെയ്യ നേയ്യ നെയ്യ നേയ്യ നെ
- .23
- കൊ. टॅमोणावा टमटेन्नटावार केंग्र मोक्षराहित स्था किन्य केंग्र हेन्न्य हैन्स्य किन्य हैन्स्य हैन्स्य

- ടെ. अडे क्राम्य प्रस्ते प्रहेड प्रमात हेड्स प्रमात हैड्स प्रम हैड्स प्रमात हैड्स प्रम हैड्स प्रमात हैड्स प्रमात हैड्स प्रमात हैड्स प्रमात हैड्स प्रम हैड्स प्रमात हैड्स प्रम
- ६९. ्राचित्र प्रति के क्षेत्र के अधिए क्षेत्र के अधिए क्षेत्र के स्वर्ण के
- ും. एभाज्यत्वा तमर्राणां स्वाहित हात्र हात्र क्षण्या एभाज्यत्व क्षण्या एभाज्यत्व क्षण्या स्वाहित हात्र हात्य हात्र हात्य हात्र हात्य हात्र हात
- ചെറ്റാട് ഒട്ട്. വരുന്ന പര്യാ പരുന്ന പര്യാ പരുന്ന പര്യാ പരുന്ന പര്യാ പരുന്ന പരവന്ന പരുന്ന പരവുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന പരുന്ന
- ॥ අවසුද් සුරා খৈল एस सम्माराज्य шलम या किलासिक किल्ला स्वर्ध हैं से उन्हों हैं कि एस सम्माराज्य चलना के अलेगा
- %%. (गुरुर) त्यभा क्राह्म क्रिया सम्बंद्ध क्रिया माम्यात क्रिया क्रिय क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया क्रिया
- <u>%</u> %***
- ൂദ. गेस्प्रसा से<u>टर</u>ानामा ग्रेस्ट इंड मेस्ट्रिस हिल्ला है। ज्यान स्थान स्थान
- .e. (गेक्स) प्राणुष्टराणी देंगोपापा (अन्तरेष्ट)
- ൂം. നംഭ്യാന് നുക്കുന്നു (തുട്ടെന്നു നുക്കുന്നു വുട്ടു വുട്ടു വുട്ടു വുട്ടു വുട്ടു വുട്ടു വുട്ടു വുടുന്നു വുടുന
- ବହ. त्रेष्ट्रम १९४९ क्षेत्र ए.जू. ए.जू.

- 41. Trade and commerce with foreign countries; import and export across customs frontiers; definition of customs frontiers.
- 42. Inter-State trade and commerce.
- 43. Incorporation, regulation and winding up of trading corporations, including banking, insurance and financial corporations, but not including co-operative societies.
- 44. Incorporation, regulation and winding up of corporations, whether trading or not, with objects not confined to one State, but not including universities.
- 45. Banking.
- 46. Bills of exchange, cheques, promissory notes and other like instruments.
- 47. Insurance.
- 48. Stock exchanges and futures markets.
- 49. Patents, inventions and designs; copyright; trade-marks and merchandise marks.
- 50. Establishment of standards of weight and measure.
- 51. Establishment of standards of quality for goods to be exported out of India or transported from one State to another.
- 52. Industries, the control of which by the Union is declared by Parliament by law to be expedient in the public interest.
- 53. Regulation and development of oilfields and mineral oil resources; petroleum and petroleum products; other liquids and substances declared by Parliament by law to be dangerously inflammable.
- 54. Regulation of mines and mineral development to the extent to which such regulation and development under the control of the Union is declared by Parliament by law to be expedient in the public interest.
- 55. Regulation of labour and safety in mines and oilfields.
- 56. Regulation and development of inter-State rivers and river valleys to the extent to which such regulation and development under the control of the Union is declared by Parliament by law to be expedient in the public interest.
- 57. Fishing and fisheries beyond territorial waters.
- 58. Manufacture, supply and distribution of salt by Union agencies; regulation and control of manufacture, supply and distribution of salt by other agencies.
- 59. Cultivation, manufacture, and sale for export, of opium.
- 60. Sanctioning of cinematograph films for exhibition.
- 61. Industrial disputes concerning Union employees.
- 62. The institutions known at the commencement of this Constitution as the National Library, the Indian Museum, the Imperial War Museum, the Victoria Memorial and the Indian War Memorial, and any other like institution financed by the Government of India wholly or in part and declared by Parliament by law to be an institution of national importance.

- ॥ राम र्सिन भारत्यामिन अ. १६ २
- & इ. गेरु५ष्मा सिटेस्ट र॰ण्ण॥
- 88: 1000 स्वाम्य क्ष्मा प्रश्नाम प्रश्नाम प्रश्नाम ।
- 30. गेक्स ගණාමුණ एस<u>ऋकाल केटर</u> बाह्माली जनाबुक्त जीवरेवार ट⁹ऋक्तिवात
- 28. चिंगोणा ट्विंग क्षेंद्र चांत्रका आयाउदी किया मार्थ है होता मह्या क्षेत्र चांत्रह चांत्रह चांत्रहा आयार्थ होता स्थाप क्षेत्रहा चांत्रहा चांत्र
- 38. (गेक्प्रस्मा) के<u>टर</u>्यामा सिक्स के ह्य दायहुन ।
- .88 प्राचित्रक प्राचित्रक प्राचित्रक प्राच्च प्राच प्राच प्राच प्राच प्राच प्राच प्राच प्राचच प्राच प्राच प्राच प्राच प्राच प्राच प्
- രം. മംത്യത്യു മുക്കുവി
- ଃହ. ସୀସ ଅଂହ ଅଂଆନ୍ଧ୍ୟ ନ୍ୟାଲ୍ୟ ନ୍ୟାଲ୍ୟ ନ୍ୟାଲ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍
- ୪%. ହଇଠାଲ**େ**ଲଠା ॥
- ୪୨. ୧୯୯୯ ଅଂଜ୍ୟୁଲ ଅଂଜଠାରେ ଅନ୍ଧୃତ ସାହରଣ ....
- ുട. ത്രായ്പ്രേവ്, ന്യൂട് മുപ്പെട്ട എന്നു ന്യൂട് ന്യൂട്ട ന്യൂട്ട ന്യൂട്ട ന്യൂട്ട ന്യൂട്ട ന്യൂട്ട ന്യൂട്ട നിയുട്ട നിയു
- eo. (अस्मित क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्र
- 95. गेसप्रभण केल्राच कार्य प्रसाय कार्य केल्या कार्य कार्य कार्य केल्या कार्य कार्य
- ഴെ... देन्न उत्तर प्रस्ता प्रश्ने प्रस्ता प्रश्ने प्रस्ता प्रस्ते प्रस्ता प्रस्ते प्
- 98. കൂട് പ്രസ്ത്ര സ്വലം വിവലം മരുന്നു വിവലം മരുന്നു വിവലം വ
- ചെയ്യുന്നു നടന്നു ചുപ്പുക്കുന്നു നടന്നു വരു നടന്നു കൂട്ടം എട്ടു നടന്നു കുടുന്നു കുടുന്നു കുടുന്നു കുടുന്നു കു നാലയുട്ട നട്ടുന്നു പുപ്പുക്കുന്നു പുപ്പുക്കുന്നു പുപ്പുക്കുന്നു പുപ്പുക്കുന്നു പുപ്പുക്കുന്നു പുപ്പുക്കുന്നു പുപ്പുകളുടെ പുപ്പുകളു
- ५६. योणाम क्रमण क्रमण
- अर्थे का अपने नाम का अपने न अर्थे के स्वात का अपने नाम अर्थे का अपने नाम का अपने
- ea. गेम्प्रमा उमार्थ प्रमाण प्रामाण व्यवस्था ग्रेस स्वाप प्रमाण के हेश सह्या के हेश सह्या के हेश सह्या अ
- ടെം. (ചുപ്പു അയ് നടംഭുവുന്നു ഇടു വുല്ല വിലുന്നു നടന്നു ഇടു എല്ല വിലുള്ള വുല്ല പ്രത്യായ വുട്ട എല്ല വുട്ട എല്ല വു ത്രമാ ചെയ്യായ ന്നെ നടന്നു പ്രത്യായ വുട്ട വുടുപ്പു പ്രത്യായ വുടു വുടുപ്പു വുടുത്തു വുടുത്തു വുടുത്തു വുടുത്തു പ വുടുത്തു വു

- 63. The institutions known at the commencement of this Constitution as the Benares Hindu University, the Aligarh Muslim University and the ¹[Delhi University; the University established in pursuance of article 371E;] any other institution declared by Parliament by law to be an institution of national importance.
- 64. Institutions for scientific or technical education financed by the Government of India wholly or in part and declared by Parliament by law to be institutions of national importance.
- 65. Union agencies and institutions for—(a) professional, vocational or technical training, including the training of police officers; or (b) the promotion of special studies or research; or (c) scientific or technical assistance in the investigation or detection of crime.
- 66. Co-ordination and determination of standards in institutions for higher education or research and scientific and technical institutions.
- 67. Ancient and historical monuments and records, and archaeological sites and remains, ²[declared by or under law made by Parliament] to be of national importance.
- 68. The Survey of India, the Geological, Botanical, Zoological and Anthropological Surveys of India; Meteorological organisations.
- 69. Census.
- 70. Union Public Service; All-India Services; Union Public Service Commission.
- 71. Union pensions, that is to say, pensions payable by the Government of India or out of the Consolidated Fund of India.
- 72. Elections to Parliament, to the Legislatures of States and to the offices of President and Vice-President; the Election Commission.
- 73. Salaries and allowances of members of Parliament, the Chairman and Deputy Chairman of the Council of States and the Speaker and Deputy Speaker of the House of the People.
- 74. Powers, privileges and immunities of each House of Parliament and of the members and the Committees of each House; enforcement of attendance of persons for giving evidence or producing documents before committees of Parliament or commissions appointed by Parliament.
- 75. Emoluments, allowances, privileges, and rights in respect of leave of absence, of the President and Governors; salaries and allowances of the Ministers for the Union; the salaries, allowances, and rights in respect of leave of absence and other conditions of service of the Comptroller and Auditor-General.

Subs. by the Constitution (Thirty-second Amendment) Act, 1973, s. 4, for "Delhi University and" (w.e.f. 1-7-1974).

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 27, for "declared by Parliament by law".

- हा होगार हरेक मिल्लाहर हात्मा हात्र हा हो है । अर अर जिल्ला से का जिल्ला से का जिल्ला से का जिल्ला से का जिल्ला

- ತ್ತೂ. ហೆಶನಿಆ ಹುಗರ ಸಚಿರತ ಸ್ಥೆತ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ಲಿಯ ಸೇಶ್ರ ಪ್ರಭಾಗಿಯನ್ನು ಹೆಡುತ್ತು ಪ್ರಭಾಗಿಯ ಪ
- 88. ചുക്കുവുക്കുന്ന നട്ടെ വുക്കുന്ന വെയുക്കുന്നു. വെയുക്കുന്ന വെയുക്കുന്നു വെയുക്കുന്നു. വെയുക്കുന്നു വെയുക്കുന്നു. വെയുക്കുന്നു വെയുക്കുന്നുന്നു വെയുക്കുന്നു വെയുക്കുന്നു വെയുക്കുന്നുന്നു വെയുക്കുന്നു വെയുക്കുന്നുന്നു വെയുക്കുന്നുന്നുന്നു വെയുക്കുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്
- -ലിവജവള്ളിതോജ് നാചച ലിവിവജംഗു വിഷാച്ചന്ന ക്രിവ് മൂട്ട് നിച്ചജിപ്പിവാന (നിവ്യൂട്ട് നിയുട്ടി വിക്കുന്നു)

  - രാ) ஆയ് പുരു വെട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വുരു വെട്ടു വുരു വെട്ടു വുരു വെട്ടു വുരു വെട്ടു വുരു വെട്ടു വുരു വെടു
- हह. प्रोप्ता के सामिष्ट स्थापि एसक्ष्मण कारिष्टाण कार्मण वस्ता कार्मण कार्य कार कार्य का
- %». "[देआंणि च्रैक्र सम्प्रेक्ठरणे केवए मोक्टि इस ए ८५० एक्ष च्रिक्ट ए एक्षणे स्ट्रेस्स देख्नमेणा एक्षणे का कार्यस्त विकास कार्यस्त कारस्त कार्यस्त कार्यस्त कार्यस्त कार्यस्त कार्यस्त कार्यस्त कार्य
- ളെ. गेक्पसाँ ख्रार टाक्ना ग्रहें हैं, गेक्पखा दिसेंकारी, ग्रोमहाटावारी ले झरण्यावारी व्यस्त्रवा सीव्यन्धिकारी स्त्रवाल ख्रार सांप्रवाहित टाक्ना ग्रहें हैं स्वाह दुवाटोर्गि स्त्रवाल सीव्यन्धिकार सीव्यक्त सीव्यक्त सीव्यक्त सीव्यक्त
- ६६. सिष्णिश्रा मध्य
- 30. (ച്കും) ന്ന്യ്രേമണ് വെക്കുകൾ ചരിക്കുന്നു പ്രവേശം വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വ
- २९६ (जेक्स) प्रजालकारी माञ्चलकार्ता, महनून्नी, जेक्स लक्ष्मिक्ट एस<u>ज्क्ष</u>ण जेक्समा प्रजालकार लाहिक । आक्ष्मिक प्रजालकार माजिक सम्बद्ध ।
- രുടെ പ്രാഷ്യ പ്രത്യ പ

ഴു.. "ജംചച്ചു വ്യാപ്പെയ്യും" ചെയ്യുന്നു അന്ത്രിനെ നേരില്ലെ അര് വേട്ടം നിയാന് വേട്ടായും വെടുന്നു. അട്ടം നിയാന് വെടുന്നു വെടുന്നു. നിയാന് വെടുന്നു വെടുന്നു

- 76. Audit of the accounts of the Union and of the States.
- 77. Constitution, organisation, jurisdiction and powers of the Supreme Court (including contempt of such Court), and the fees taken therein; persons entitled to practise before the Supreme Court.
- 78. Constitution and organisation ¹[(including vacations)] of the High Courts except provisions as to officers and servants of High Courts; persons entitled to practise before the High Courts.
- ²[79. Extension of the jurisdiction of a High Court to, and exclusion of the jurisdiction of a High Court from, any Union territory.]
- 80. Extension of the powers and jurisdiction of members of a police force belonging to any State to any area outside that State, but not so as to enable the police of one State to exercise powers and jurisdiction in any area outside that State without the consent of the Government of the State in which such area is situated; extension of the powers and jurisdiction of members of a police force belonging to any State to railway areas outside that State.
- 81. Inter-State migration; inter-State quarantine.
- 82. Taxes on income other than agricultural income.
- 83. Duties of customs including export duties.
- 84. Duties of excise on tobacco and other goods manufactured or produced in India except—

  (a) alcoholic liquors for human consumption;
  - (b) opium, Indian hemp and other narcotic drugs and narcotics, but including medicinal and toilet preparations containing alcohol or any substance included in sub-paragraph (b) of this entry.
- 85. Corporation tax.
- 86. Taxes on the capital value of the assets, exclusive of agricultural land, of individuals and companies; taxes on the capital of companies.

Ins. by the Constitution (Fifteenth Amendment) Act, 1963, s. 12 (with retrospective effect).

² Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 29 and Sch., for entry 79.

- കൂട. ග්ගනාක් සංසනහලා මාන නැත්ව කාලාන නොදේ යාම මාන නැත්ව කාලාක්ව සහවා යාම මාන නොදු මාන නොදු මාන නොදු මාන නොදු ම මාන නොදු ම
- 388. ന്റെയ് പ്രത്യ ക്ഷായ് പ്രത്യ ക്ഷായ പ്രത്യ ക്ഷായ പ്രത്യ ക്ഷായ പ്രത്യ പ്രത്
- अइ. <u>मेर्टर</u>ावाणी व्यस्ता (ग्रेक्स) व्याहणाम विरुट्ठा व्याहणाम विरुट्ठा व्याहणाम विरुट्ठा विरुट्ट विरुट्ट विरुट्ठा विरुट्ट विरुट विरुट्ट विरुट विरुट
- अअ. ज्ञाम्त्रीम म्हिक्स (क्टूडिट) ठ्रान्स्म, म्हण्या क्टूडिट ठ्राम् क्रुम्माम महिम्स महिम्स महिम्स क्रिक्स व्य ज्ञाम्ह्री, क्रम्लिया ठाम्म्याम महिम्स क्रिक्स द्वार द्वार ट्राम्स क्रम्माम महिम्स महिम्स क्रिक्स (ह्याचित क्रिक्स) प्रमाण क्रम्स क्रिक्स द्वार ट्राम्स क्रम्माम क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रम्माम क्रिक्स क्र
- ख्र मा (भर्त्या उण्यामा काम्प्रेस सार्वेस सा
- 90. भेट्छ प्रसाण ग्राटाल होमलामा सिप्टेंडलाचाण लिप्पार्थित प्रसाण लिप्पार्थित होमला आमा स्वाल होत्र प्रसाण सिप्टेंडलाचा सिप्टेंडलाचा लिप्पार्थित होत्य प्रसाण सिप्टेंडलाचा सिप्टेंडलाच सिप्टेंडलाचा सिप्टेंडलाचा सिप्टेंडलाचा सिप्टेंडलाचा सिप्टेंडलाच सिप्टेंडलाच
- \$\$. <u>मुद्रय</u>्यानात स्तिमञ्जा राम ७,००४ मा ७,००४ मा ७,००४ सहात क्षेत्र हेन्<u>टर</u> वामा वामातात स्तिमञ्ज वातुर यात्रात अ,ग्राहत यस्य ॥
- නෙ යික-ගැක් සහ ගත් කරන කරන සහ වේ වූ වන් වෙත් වෙත් වෙත් වෙත් වෙත්ව යින
- . എന്നായ ചെയ്യ ചട്ടു വനംശ മൂട്ട ജ്യന്നം ഉട്ടു ചാവും പുട
- 88. जिसमार के प्रकाम के स्वाधिक होता आत्र के स्वाधिक होता है। उसके होता के स्वाधिक होता है। उसके है। उसके होता है। उसके होता है। उसके होता है। उसके होता है। उसके है। उसके होता है। उसके होता है। उसके होता है। उसके होता है। उसके है। उसके होता है। उसके होता है। उसके होता है। उसके होता है। उसके है। उसके होता है। उसके होता है। उसके है। उसके होता है। उसके है।
  - (ष्प) सिंए उपाएर हाः
  - ന്വാലമാം ന് മേരുപ്പ് ന് വ്യാഷന് വരുഷന് വര

- ह०. पुष्रापुष्ट (ऋस.त.४ ८०.४ म.५) त.म.५) त

- 87. Estate duty in respect of property other than agricultural land.
- 88. Duties in respect of succession to property other than agricultural land.
- 89. Terminal taxes on goods or passengers, carried by railway, sea or air; taxes on railway fares and freights.
- 90. Taxes other than stamp duties on transactions in stock exchanges and futures markets.
- 91. Rates of stamp duty in respect of bills of exchange, cheques, promissory notes, bills of lading, letters of credit, policies of insurance, transfer of shares, debentures, proxies and receipts.
- 92. Taxes on the sale or purchase of newspapers and on advertisements published therein.
- ¹[92A. Taxes on the sale or purchase of goods other than newspapers, where such sale or purchase takes place in the course of inter-State trade or commerce.]
- ²[92B. Taxes on the consignments of goods (whether the consignment is to the person making it or to any other person), where such consignment takes place in the course of inter-State trade or commerce.]
- *[92C. Taxes on services.]
- 93. Offences against laws with respect to any of the matters in this List.
- 94. Inquiries, surveys and statistics for the purpose of any of the matters in this List.
- 95. Jurisdiction and powers of all courts, except the Supreme Court, with respect to any of the matters in this List; admiralty jurisdiction.
- 96. Fees in respect of any of the matters in this List, but not including fees taken in any court.
- 97. Any other matter not enumerated in List II or List III including any tax not mentioned in either of those Lists.

List II—State List

1. Public order (but not including ³[the use of any naval, military or air force or any other armed force of the Union or of any other force subject to the control of the Union or of any contingent or unit thereof] in aid of the civil power).

Ins. by the Constitution (Sixth Amendment) Act, 1956, s. 2.

Ins. by the Constitution (Forty-sixth Amendment) Act, 1982, s. 5.

^{*} Ins. by the Constitution (Eighty-eighth Amendment) Act, 2003, s. 4 (which is yet not in force, date to be notified later on).

³ Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 57, for certain words (w.e.f. 3-1-1977).

- ഴെ. टर्ड-ज्रमणीणार्ण टनरेन्डलभज्ञ र्रंष अ॰णण, टरेंक्र सिप्केक्षणीणार्ण प्रस्णूण खोनमारणीणार्ण, रेंक्रणीणव्रष्ठार्ण टमार्थांक्ष क्रेन्नकर; खोनमारणीणार्ण टनरेन्डलभज्ञ रेंष्ठ अ॰णण॥
- ୫೫. ट्रेंच्न ट्रांचाच्चरण टम ए५४४४ उट समर्स ट्रेंड ५८७५४ अ॰ण्णा
- ംള. ए॰шऊण, ന<u>െങ്</u>ളെങ്ങള് ലൂലെ സ്യാസ്യാണം ഇല്ലെ ഉപ്പെട്ടെ വുഹന്ന നില്ലം പ്രവേശം വ്യാസ്യ സ്വാസ്യ നില്ലം പ്രവേശം വുള്ള പ്രവേശം പുള്ള പുള്
- ହ୦. <u>നൂർ</u> अभाग अभाग तस्त्र हे अध्यात है के स्थाप के स्थाप हे स्थाप स्थाप होता है है से स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स
- $\mathfrak{s}$ ട. മ്പാ സ്ലെ സ്വസ്പാര് , സ്ഥാം സ്വസ് സ്വസ് സ്വസ് വ്യവ് പ്രസ്ഥ ന് വേർ വ്യവ് പ്രസ്ഥ പ്ര
- 88. प्रकार स्थान स्थान स्थान स्थान सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध स्थान स्थान
- भाषाणाठाउउउ हुन एसअन आपेस्टाच त्रेष्ठ साल्याच देवन देव कर साल्याच स्वरूप आप्याप्त हुन हुन । अब्ज साम अब्ज साम अब्ज स्वरूप साम अब्ज साम अव्ज साम अब्ज साम अव्ज सम्मान साम अव्ज साम अव्ज साम अव्ज सम्मान साम अव्ज साम अवज साम अवज सम्मान साम अवज सम्मान साम अवज सम्मान साम अवज साम अवज सम्मान साम अवज सम्मान
- *[೯६-ट. ग्रह्मामा सभी देंएह्याचा स्था देंहर अध्यापा ॥

- ളം. टांटा प्राचित्र होल्या अधिमायाण सभी देंटा खोल्य ग्रामणसणा, लुग्रामी खोल्य एउळर, लण्याणी अस्य खाल्या व्याप्त क्षेत्र सम्याणा विकास वि
- इंड. **व्यक्तां के अपने का का का का का कि का कराया कराय**
- 8%. टांटिन मामिटा माने हें हिल्ला प्राप्त हर्ष हें हिल्ला सहिता माने हरे हिल्ला माने हिल्ला सहिता माने हिल्ला है

टाउर II - मे<u>र</u>हाण टाउर

- ട. दुण्णामा जुल्या कुल्या हुणियाच जाय्याता स्थला णाय्यात दुब्र प्रज्ञाताता जुल्या कुल्या कुल्या कुल्याता जुल्या कुल्याता जुल्या कुल्याता जुल्या कुल्याता जुल्याता जुल्यात
- es. जैर्रावेख (अकुण्यल जभारतीय आप) प्राथम , ९६१६ व्या जिल्ला ह ए ने मार्रावरणाम ॥
- ുള യായായ വിവിധ്യ (വ്ളൂൽല്ലായ് വെൻക്കാം നിയായായ ക്രാൻ വേർക്കി വേർക്കുന്നു നിയായ ക്രാൻ വേർക്കുന്നു വേർ
- ടെ.. "ടാവ് പെട്ടുന്ന് അട്ടാ വുള്ള പ്രത്യാന് പുള്ള പു

- ¹[2. Police (including railway and village police) subject to the provisions of entry 2A of List I.]
- 3. 2***Officers and servants of the High Court; procedure in rent and revenue courts; fees taken in all courts except the Supreme Court.
- 4. Prisons, reformatories, Borstal institutions and other institutions of a like nature, and persons detained therein; arrangements with other States for the use of prisons and other institutions.
- 5. Local government, that is to say, the constitution and powers of municipal corporations, improvement trusts, districts boards, mining settlement authorities and other local authorities for the purpose of local selfgovernment or village administration.
- 6. Public health and sanitation; hospitals and dispensaries.
- 7. Pilgrimages, other than pilgrimages to places outside India.
- 8. Intoxicating liquors, that is to say, the production, manufacture, possession, transport, purchase and sale of intoxicating liquors.
- 9. Relief of the disabled and unemployable.
- 10. Burials and burial grounds; cremations and cremation grounds.
- 12. Libraries, museums and other similar institutions controlled or financed by the State; ancient and historical monuments and records other than those 4[declared by or under law made by Parliament] to be of national importance.
- 13. Communications, that is to say, roads, bridges, ferries, and other means of communication not specified in List I; municipal tramways; ropeways; inland waterways and traffic thereon subject to the provisions of List I and List III with regard to such waterways; vehicles other than mechanically propelled vehicles.

¹ Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 57, for entry 2 (w.e.f. 3-1-1977).

² Certain words omitted by s. 57, *ibid*. (w.e.f. 3-1-1977).

³ Entry 11 omitted by s. 57, *ibid*. (w.e.f. 3-1-1977).

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 27, for "declared by Parliament by law".

- ്. എത്തിയ വേട്ട് വിവി വരുന്ന പ്രത്യ കാര്യ വരുന്ന പ്രത്യ വരുന്ന പ്രത്യ വരുന്ന പ്രത്യ വരുന്ന പ്രത്യ വരുന്ന പ്രത്യ പരിക്കുന്ന പരവരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരവരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരവരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരവരിക്കുന്ന പരവരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്നെ പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കുന്ന പരിക്കു
- ടം. व्यवसाय के हाराज्य का सम्बाध के साम अक्षात के साम काम के साम के सा
- उ. उ.न्याम भाषा मिसमप्र त.स्थु. कहारा प्रमण्डा प्रम
- ഴ. टे॰प्रा॰च पा॰गिका क्षेत्रका, प्र्वाणिकाणा प्रेट्रल पुंसेरेकाणा क्षात्रका काण्याका क्षात्रका क्षात्रका क्षात्रका काण्याका क्षात्रका काण्याका का
- ह. चौत्राचा कारण्या कारण्या कारण्या होते के स्वारण्या होत्य निष्या स्वारण्या कारण्या कारण्या के स्वारण्या हो स
- अ. टेक प्रभन्न स्थाप समाध्य देव सहमणीया होते प्रभन्न स्थापन निष्य स्थापन समाध्य समाध्य
- ९. चंद्र के स्वाचित्र होता प्राचित्र प्राच्या प्रमच, प्रमच, प्रमच, महरूम, महरूम, महरूम, महरूम, प्रमच, स्वाच्या१२. व्याच्या१२. व्याच१२. व्याच१२. व्याच१२. व्याच<l

- ുട. ക്രൂപ് സ്യായന് സ്വായന് ക്രൂപ് സ്വായന് ക്രൂപ് പ്രായ വരുമായി പ്രവായ വരുപ്പെ പ്രവായ വരുപ്പെ പ്രവായ വരുപ്പെ വരുപ്പെ
- ടൂം. সংক্রেল সংথাৰে ক্রম্প্রেল সাংখ্যা স্থানার স্থানার প্রাপ্ত করে ক্রাণ্ডির স্থানার স্থানার

ବଃ. ପ୍ଲୟାନ୍ୟ (ଜାନେସାସ୍ଥ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ

^{99. &}quot;யञ्च प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल (स्वेडल एक्टल प्रसण्डल प्रमण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रसण्डल प्रमण्डल प्रसण्डल प्रमण्डल प्रसण्डल प्रसण्य प्रसण्डल प्रमण्डल प्रसण्डल प्रसण

ହେ. देख्नहम १९ प्रज्ञू लेश्वीवेष्ड (एड्रिएजि॰क्ट्रिय लाभागा) प्राथम, १९३१ प्राणित देव्येष्ट । प्राप्त देवमक- "मर्जे म्हलांच क्रम त्रूर्वामक्लाकांलांच देख्नकः । स्वेष्ट । एक्ट्रिय प्राप्त हिन्द प्राप्त हिन्द प्राप्त । प्राप्त हिन्द हि

- 14. Agriculture, including agricultural education and research, protection against pests and prevention of plant diseases.
- 15. Preservation, protection and improvement of stock and prevention of animal diseases; veterinary training and practice.
- 16. Pounds and the prevention of cattle trespass.
- 17. Water, that is to say, water supplies, irrigation and canals, drainage and embankments, water storage and water power subject to the provisions of entry 56 of List I.
- 18. Land, that is to say, rights in or over land, land tenures including the relation of landlord and tenant, and the collection of rents; transfer and alienation of agricultural land; land improvement and agricultural loans; colonization.

1* * * * *

- 21. Fisheries.
- 22. Courts of wards subject to the provisions of entry 34 of List I; encumbered and attached estates.
- 23. Regulation of mines and mineral development subject to the provisions of List I with respect to regulation and development under the control of the Union.
- 24. Industries subject to the provisions of [entries 7 and 52] of List I.
- 25. Gas and gas-works.
- 26. Trade and commerce within the State subject to the provisions of entry 33 of List III.
- 27. Production, supply and distribution of goods subject to the provisions of entry 33 of List III.
- 28. Markets and fairs.

1* * * * *

- 30. Money-lending and money-lenders; relief of agricultural indebtedness.
- 31. Inns and inn-keepers.

Entries 19, 20 and 29 omitted by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, s. 57 (w.e.f. 3-1-1977).

² Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 28, for "entry 52".

- 382. टॅंझ-टाधान्नराण रहा. टॅंझ-टाधान्नराण सभी टेंटर सर्ने स्टाधा रामर प्रस्टूण ग्रीटिएर, राहराधा रामराधा आप राहराधा राहराधा
- ୨୨. Èसमन्न रु॰ण्णा ले लिखू हाण्यञ्खर, ओण्यञ्णा, प्रस्तूण हटए लिक्न ओमन्नए यमर, प्रस्तूण ले लिखारी देव्रेटलीपन्न किस्मान अक्कुणीपन्न किस्मान अक्कुणीपन्न किस्मान किस्
- ९६. ന് നയനിയ हेरीषञ्चर उत्तरम प्रस्ताव ले നയനിയ खेरूप प्रस्ता उत्तर्धा उत्तर प्रस्ता उत्तर्धा
- . १९२ प्राया से साम १२ मनस्तर जिल्ला से साम एक हैं जा अध्याप है जा अध्याप है जा अध्याप है जा सहस्र ते जा प्रमाण के मनस्तर है जा प्रमाण के जा के जा सम्बर्ध के जा से सम्बर्ध के जा स्थाप के जा स्थाप के समस्य प्रमाण के जा समस्य के जा सम
- ९६. दम, सञ्ज्ञर्सा, दमञ्ज देंष्ठ व्यस्त्र्राण दमाणी व्यविद्याचित्राण, दम शिरिष्टिष्ठाणी व्यस्त्र्राण व्यस्त्र्राण व्यस्त्र्राण व्यस्त्र्राण व्यस्त्र्राण व्यव्यक्षित्र स्वाप्त्रेष्ट्रिक्ष ।

⁶⁶***

- ടെ. ചി ഒംന്ന നല്ക്കാന എട്ടെ പട്ടെ വിക്കുന്നു വിക്കുന്നു വിക്കുന്നു വിക്കാര് വിക് വിക്കാര് വി
- යෙ. ਟਾਹਿਤ । ਆਂ ਨੇਸ਼ਦਸ ਨੇ ਆਂ ਧਾਸ਼ਤਿਲਗਿਆਂ ਸੰਸ਼ ਸਾਂਭਰ ਗੁਰਜ਼ਨ ਗੁਰਜ਼ਨ ਸੰਸ਼ਦ ਸ਼ੁਰਜ਼ਨ ਗੁਰਜ਼ਨ ਸੰਸ਼ਦ ਸ਼ੁਰਜ਼ਨ ਗੁਰਜ਼ਨ ਸੰਸ਼ਦ ਸੰਸ਼ਦ ਸ਼ੁਰਜ਼ਨ ਹੈ। ਤੋਂ ਸੰਸ਼ਦ ਸੰਸ਼ਦ
- .%. विस्त आप्रभात के आम स्था है है है है से स्वतंत्र के स्वतंत्र
- и шाठा पारहण पारहणा पारहेला पारहेल
- ॥ एक मा विष्य के उन्हें के प्राप्त के प्राप्त
- . കൂ. പ്രാച്ച നിന്നു നിന്നു
- ss. മ്പ്രൂപാവി നല്കാന കുട്ടു വി

30***

- и होगत प्रान्त जिल्ला हुन होने देशों हुन हैं। प्राप्त हुन है हैं। प्राप्त हुन हैं हैं। प्राप्त हुन हैं।
- ും. स्ट्रियाम प्रसाय स्ट्रिय स्ट्रिय

६७. प्रशिव्य (एह्एक्टिक्ट्रिक्ट प्रमानिक्षणा) प्राचित्र, ९६३६ खा प्राचित्र ६३ ए (६-९-९६४४ त्राण क्रेस्ट प्रमानिक्र खण्या एक्ट्रिक्ट प्रमानिक्र विभन्न -९६. सम्प्रीत १३० टमटवाखी प्राचित्र क्रिस्ट सम्प्राच अप्राचित्र खण्या स्थाप विभाग स्थाप स्थाप

अठ. तुर्वामुक्त तुस्तम् दुस्तम् तुस्ति कर्मणा करान्य, रहेशह म्या कतान्य करान्य त्यान्य साला पूर्व करान्य विस्त अठ. तुस्ति दुस्तम् अर्थ करान्य प्रमान सालान्य करान्य तिमान्य करान्य तुस्ति करान्य प्रमान स्थाप करान्य प्रमान स

- 32. Incorporation, regulation and winding up of corporations, other than those specified in List I, and universities; unincorporated trading, literary, scientific, religious and other societies and associations; co-operative societies.
- 33. Theatres and dramatic performances; cinemas subject to the provisions of entry 60 of List I; sports, entertainments and amusements.
- 34. Betting and gambling.
- 35. Works, lands and buildings vested in or in the possession of the State.

1* * * * *

- 37. Elections to the Legislature of the State subject to the provisions of any law made by Parliament.
- 38. Salaries and allowances of members of the Legislature of the State, of the Speaker and Deputy Speaker of the Legislative Assembly and, if there is a Legislative Council, of the Chairman and Deputy Chairman thereof.
- 39. Powers, privileges and immunities of the Legislative Assembly and of the members and the committees thereof, and, if there is a Legislative Council, of that Council and of the members and the committees thereof; enforcement of attendance of persons for giving evidence or producing documents before committees of the Legislature of the State.
- 40. Salaries and allowances of Ministers for the State.
- 41. State public services; State Public Service Commission.
- 42. State pensions, that is to say, pensions payable by the State or out of the Consolidated Fund of the State.
- 43. Public debt of the State.
- 44. Treasure trove.
- 45. Land revenue, including the assessment and collection of revenue, the maintenance of land records, survey for revenue purposes and records of rights, and alienation of revenues.
- 46. Taxes on agricultural income.
- 47. Duties in respect of succession to agricultural land.
- 48. Estate duty in respect of agricultural land.

¹ Entry 36 omitted by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 26.

- കട. ത്രീക്ക് വാരു വിവരു വിവരു വിവരു വിവരു വിവരു വിവരു വിവരു പ്രവര്ദ്ധ വിവരു വിവരു
- കൂ.. <u>ജല്</u>ങ് പ്രാപ്രത്ത് അന്റ്റ് വരുന്നു പ്രത്യം പ്രവ്യായ പ്രവ്
- 88. <u>उत्रे</u>भ देर प्रस्ता <u>उत्रे</u>भ लेखएर ॥
- ം. കുട്ടു വട്ടെ ചെയ്യുന്ന ചെയ്യുന്നു ഉപ്പോർ എന്നു പ്രവേശ്യ വ്യാപ്പാര് കുടുന്നു വരുന്നു. പ്രവേശ്യ പ്രവേശ്യ വ്യാപ്പാര് പ്രവേശ്യ പ
- ॥ हन्द्रीम गिर्गाए अर्द्ध्य गिरा<u>ठ</u> भे, एअंगा द्रम गिराधाल ह्यां हम ए एह्रा एवं अर
- .ඉ.. <u>මेटराणी प्रोज्ञ</u>ण क्योणी हमरामाणी, रविष्ठण जोणी <u>ल्या</u>णी <u>क्याणी प्राप्त</u>णी हमरामाणी प्राप्तण हमरामाणी प्राप्तणी हमरामाणी हमर हमर हमरामाणी हमरामाणी हमरामाणी हमर हमर हमर हमरामाणी हमरामाणी हमरामाणी हमर हमर हमर हमर
- രുന്നു വ്യാപ്രത്യ ആയ് മുറ്റ് വുടുന്നു വുടുന്ന
- 30. ല്<u>രുസ് ക്രൂൻ</u> പ്രവ്യവ ന്യായ നട്ടു പ്രവ്യവ എന്നു എന്നു എന്നു പ്രവ്യവ നട്ടു പ്രവ്യവ പ്രവേ പ്രവ്യവ പ്രവ്യവ പ്രവേ പ് പ്രവേ പ്രവ
- 28. ക്<u>രാന് दुर</u> എന്ന നൂട്ടു പ്രത്യക്കു (വരുക്കുന്നു നൂട്ടു പ്രത്യക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വ
- . 38. କ<u>୍ରିଟ</u>ନ୍ତ ଓ ଅନ୍ତର୍ମ ଅନ୍ତର୍ମ ଓ ଅନ୍ତର୍ମ ଓ ଅନ୍ତର୍ମ ଓ ଅନ୍ତର୍ମ ଜ୍ୟନ୍ତ ଓ ଅନ୍ତର୍ମ ଆ ଅନ୍ତର୍ମ ଆ ଅନ୍ତର୍ମ ଅଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ମ ଅଧ୍ୟ
- २६. के<u>टर</u> प्रमाण द्राणी द्राप्राणामा ०० व्हरेखा
- ss. रेंट्राज्ज रेंप्रजय उत्तरमह राष्ट्रणा ॥
- 29. टमाणी फ्रेटरे, फ्रेटरे ट॰ग्गमा प्रास्ट्राच फ्रेमटीएड, तमाणी स्रोचाळ छाणाणी प्रेटरे प्रतिष्ठिणीच उमर, (तमाणी) प्राचीभिक्षणीचाणी जूना करते उम्हित्व प्रस्ट्राच फ्रेटरे प्राचिक्षणीचाणी कृत्र उम्हित्व प्रस्ट्राच फ्रेटरे प्राचिक्षणीचाणी कृत्र विभाग के उस्ति प्रस्ट्राच के उस्ति स्ति के उस्ति प्रस्ट्राच के उस्ति के उस
- ുह. ජීක ෆ්ටක්ක් මේ සමය වී නංග ෆ්ටක් ॥

жร. നൂടിച്യ (ഇപ്പെട്ടെ വെഷ്ട്രാണ്) നുംണം, ടൂഴുള മ്മി നാണായ ഉള ഒ വ് പ്രാല് ഇവ് ഇപ്പെട്ട് നെ നാണ് എന്നു വേണ്ട് എന്നു നാണ്ട് ഉള്ള വേണ്ട് പ്രാല് പ

- 49. Taxes on lands and buildings.
- 50. Taxes on mineral rights subject to any limitations imposed by Parliament by law relating to mineral development.
- 51. Duties of excise on the following goods manufactured or produced in the State and countervailing duties at the same or lower rates on similar goods manufactured or produced elsewhere in India:—
  - (a) alcoholic liquors for human consumption;
  - (b) opium, Indian hemp and other narcotic drugs and narcotics; but not including medicinal and toilet preparations containing alcohol or any substance included in sub-paragraph (b) of this entry.
- 52. Taxes on the entry of goods into a local area for consumption, use or sale therein.
- 53. Taxes on the consumption or sale of electricity.
- ¹[54. Taxes on the sale or purchase of goods other than newspapers, subject to the provisions of entry 92A of List I.]
- 55. Taxes on advertisements other than advertisements published in the newspapers 2[and advertisements broadcast by radio or television].
- 56. Taxes on goods and passengers carried by road or on inland waterways.
- 57. Taxes on vehicles, whether mechanically propelled or not, suitable for use on roads, including tramcars subject to the provisions of entry 35 of List III.
- 58. Taxes on animals and boats.
- 59. Tolls.
- 60. Taxes on professions, trades, callings and employments.
- 61. Capitation taxes.
- 62. Taxes on luxuries, including taxes on entertainments, amusements, betting and gambling.
- 63. Rates of stamp duty in respect of documents other than those specified in the provisions of List I with regard to rates of stamp duty.
- 64. Offences against laws with respect to any of the matters in this List.
- 65. Jurisdiction and powers of all courts, except the Supreme Court, with respect to any of the matters in this List.
- 66. Fees in respect of any of the matters in this List, but not including fees taken in any court.

¹ Subs. by the Constitution (Sixth Amendment) Act, 1956, s. 2, for entry 54.

Ins. by the Constitution (Forty–second Amendment) Act, 1976, s. 57 (w.e.f. 3-1-1977).

sg. टामଠୀш प्राप्तमा द्वामटेप्लणीचम देश अण्याण॥

- 69. जिस्माण क्रिक्स मार्चित क्रिक्स मार्चित
- 6.5 एत्र क्रिक्र महान प्राप्त क्रिक्र महान क्रिक्र महान क्रिक्र महान क्रिक्र महान प्राप्त क्रिक्र महान क्रिक्र महा
  - (ष्रा) सिए उपण्य इराजी (ष्रा)
- २६. प्राधित आप्रिक्त के अध्याप सम्बद्ध सम्म कार्याष्ट्र कार्य प्राधित स्वास सम्बद्ध सम्बद्ध स्वास सम्बद्ध समित्य सम्बद्ध समित्य सम्बद्ध समित्य सम्बद्ध समित्य सम्बद्ध समित्य समित
- ୧ଛ. ଅନ୍ୟର୍ଜ ଅନ୍ଥର ଅନ୍ୟର ଅନ୍ଥର ଅନ୍ୟର ଅନ୍ଥର ଅନ୍ଥର
- 88. विराध प्राणित हेन्स स्थान स्थान
- ംം. മുടെയുന്നു ടൂണ്ട കോടുപ്പെടുന്നു ആവുന്നു ആവുന്നു ആവുന്നു വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെട്ടു വേട്ടു വെ
- हें स्वाधित एत्या स्वाधित होता होता होता होता है जिस्ते होता होता है स्वाधित होता है स्वाधित होता है से स्वाधित होता है से स्वाधित होता है से स्वाधित है से स्वाधित होता है से स्वाधित है से स
- %». वाहराष्ट्र के एक एक स्वाहर के स्वाहर के सामित स्वाहर है सामित स्वाहर है स्वाहर है स्वाहर है स्वाहर है स्वाहर है स्वाहर है से सामित स्वाहर से सामित स्वाहर से सामित स्वाहर से सामित स्वाहर से सामित सामि
- ବଳ. ଠଠା प्राप्त ଅନ୍ତର୍ଥ ଅନ୍ତର୍ଥ
- ବହ. ଅଧାର ଅଧାର ଅଧାର ଅଧାର ଅଧାର ଜଣ ଅଧ୍ୟ ଅଧାର ଜଣ ଅଧ୍ୟ ଅଧାର ଜଣ ଅଧ୍ୟ ଅଧାର ଜଣ ଅଧ୍ୟ ଅଧାର ଜଣ ଅଧାର ଜଣ ଅଧାର ଜଣ ଅଧାର ଜଣ ଅଧ
- हर. सिमानामा प्रेडर द्वर अन्याण ॥
- ുള. യയം അഷ്യ സുക്തിയ ടൂട്ട ശം അവാവിന്ന് സുക്തിയ സുക്തിയ നിയായില്ല് വരുന്നു വരു പുക്കുന്ന് വരുന്നു പുക്കുന്നു വരുന്നു പുക്കുന്നു വരുന്നു പുക്കുന്നു വരുന്നു പുക്കുന്നു വരുന്നു പുക്കുന്നു വരുന്നു പുക്കുന്നു പുക്കുന്നുന്നു പുക്കുന്നു പുക്കുന്നു
- हर. टांटर स्टार्टिस स्टार
- ള്. ट്രെൻ നേവ്യ ചെല്ലു ചെല്ലു വിലുന്നു പ്രവേശ ക്രി വ്യാത്ര വിലുന്നു വിലു
- 388. ហិชโม้ต (ऋञ्चण्ठ्र ന॰मऋ॰ण्गा) पण्णप, ९६३६ खा ന॰ण्णा ६ ए लेखएणि प्रत्नमए देवमऊ "६८. ऋ४मणी ए५४४४ आ॰५४२०१ प्रत्नेम् ए५४५४ लाज्य देवस देव ॐ॰ण्णा देवस देवस देवस है।

List III—Concurrent List

- 1. Criminal law, including all matters included in the Indian Penal Code at the commencement of this Constitution but excluding offences against laws with respect to any of the matters specified in List I or List II and excluding the use of naval, military or air forces or any other armed forces of the Union in aid of the civil power.
- 2. Criminal procedure, including all matters included in the Code of Criminal Procedure at the commencement of this Constitution.
- 3. Preventive detention for reasons connected with the security of a State, the maintenance of public order, or the maintenance of supplies and services essential to the community; persons subjected to such detention.
- 4. Removal from one State to another State of prisoners, accused persons and persons subjected to preventive detention for reasons specified in entry 3 of this List.
- 5. Marriage and divorce; infants and minors; adoption; wills, intestacy and succession; joint family and partition; all matters in respect of which parties in judicial proceedings were immediately before the commencement of this Constitution subject to their personal law.
- 6. Transfer of property other than agricultural land; registration of deeds and documents.
- 7. Contracts, including partnership, agency, contracts of carriage, and other special forms of contracts, but not including contracts relating to agricultural land.
- 8. Actionable wrongs.
- 9. Bankruptcy and insolvency.
- 10. Trust and Trustees.
- 11. Administrators-general and official trustees.
- ¹[11A. Administration of Justice; constitution and organisation of all courts, except the Supreme Court and the High Courts.]
- 12. Evidence and oaths; recognition of laws, public acts and records, and judicial proceedings.
- 13. Civil procedure, including all matters included in the Code of Civil Procedure at the commencement of this Constitution, limitation and arbitration.
- 14. Contempt of court, but not including contempt of the Supreme Court.
- 15. Vagrancy; nomadic and migratory tribes.
- 16. Lunacy and mental deficiency, including places for the reception or treatment of lunatics and mental deficients.
- 17. Prevention of cruelty to animals.
- ¹[17A. Forests.
- 17B. Protection of wild animals and birds.]
- 18. Adulteration of foodstuffs and other goods.
- 19. Drugs and poisons, subject to the provisions of entry 59 of List I with respect to opium.
- 20. Economic and social planning.

ട്രെ Ⅲ - മാമ്മാം പെട്ടും പ്രാധ്യായില് പ്രായില് പ്രാധ്യായില് പ്രായില് പ്രായില് പ്രായില് പ്രായില്

- इ. अहमां हैं इ दे हे प्रस्त के क्रिक्ष के क्रिक्ष क्ष्म क्ष्म
- भङ्का । अहम । अ
- उटां प्रताम अञ्चल अञ्चल के अञ्चल के अञ्चल के अञ्चल अञ्चल के अञ्चल अ
- ह. टैंझ शावस्त्रमण तम ए४४४ ठ एक मास्त्रमा क्रियांक पार्वेष केंद्र हे स्वर्धिय साम्या अवस्था विकास स्वर्धिय हैं संवर्धिय केंद्र मास्त्रमा केंद्र मास्त्रमा क्रियांक क्रियांक स्वर्धिय स्वरत्य स्वर्धिय स्वर्धिय स्वर्धिय स्वर्धिय स्वर्धिय स्वर्धिय स्वरत्य स्वर्धिय स्वर्धिय स्वर्धिय स्वरत्य स्वर्धिय स्वरत्य स्वरत्य स्वर्धिय स्वरत्य स्वर्धिय स्वर्य स्वरत्य स्वर्धिय स्वरत्य स्वर्धिय स्वरत्य स्वरत्य स्वरत्य स्वरत्य स्वरत्य स्वरत्
- ж. шक्छा प्राप्त प्राप्त कार्य मार्ग स्वाप क्ष्य कार्य कार
- मेरा हिन्स के स्वरं स
- ହ. ଅନ୍ୟୁଲ ଆଲ୍ ଆଲ୍ ଅନ୍ୟୁଲ ଓ ଅନ୍ୟୁଲ ହଙ୍କ ଅନ୍ୟୁଲ ଜଣ୍ଡ ଓ ଓ
- 50. <u>液</u>母の水 ជាគ្នល់ជា <u>液</u>母の氷 (II
- ss. നംജ്യ ହସ୍କୁ ନ୍ୟାନ୍ୟ ଜ୍ୟାନ୍ୟ ଜ୍ୟାନ୍ୟ ଜ୍ୟାନ୍ୟ ଜ୍ୟାନ୍ୟ ହୁଣ୍ଡ । ।
- 38. लेक्षा, स्प्रमुख प्रस्त स्वर्ण स्वर्ण सेष्णस्याः सेक्ष्यलाच्यु, देंगोणाच्या उत्रस्य विष्णु स्वर्ण स्व
- . ... നെ പ്രത്യം പ്ര
- 82. (রুজ দুর্ম মান্দর্ভন্ম মান্দর্ভন্ম নান্দর্ভন্ম সেরুল্ফের ফ্রের্ড্রের ক্রের্ড্রের সেরুল্রের সিল্লের সিল্লের
- अर. जैर्डाचेट (प्रिटीच केंद्राय जिल्लाम अप्याप) प्राथम प्राथम (१६८१ १८०३) अप एक ए (१८८१ १८८१ वर्ष) केंद्र

- ¹[20A. Population control and family planning.]
- 21. Commercial and industrial monopolies, combines and trusts.
- 22. Trade unions; industrial and labour disputes.
- 23. Social security and social insurance; employment and unemployment.
- 24. Welfare of labour including conditions of work, provident funds, employers' liability, workmen's compensation, invalidity and old age pensions and maternity benefits.
- ²[25. Education, including technical education, medical education and universities, subject to the provisions of entries 63, 64, 65 and 66 of List I; vocational and technical training of labour.]
- 26. Legal, medical and other professions.

Ins. by the Constitution (Forty–second Amendment) Act, 1976, s. 57 (w.e.f. 3-1-1977).

² Subs. by s. 57, *ibid.*, for entry 25 (w.e.f. 3-1-1977).

- ९६. ब्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स क्रिक्स विषय हिन्स व्याधिक स्थाधिक स्थाध
- . ടൂ. ത് വരുവുന്നു ഉപ്പെട്ട എന്നുകൾ പ്ര
- ^{೫೯}[ಽ೫ **ದು**. ಇಕ್ಕಲ್ನೂ ೧
- ಽ೫-೧. ರಗರಉಗ್ಗೆ ಇಸ್ ಬ್ಲಾಗಿಗಳ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಬಿಡ್ಡು ಬಿಡ್ಡು
- ss. प्रेयत्र प्राचित्रका प्राप्त क्ष्या प्राप्त क्ष्या प्राप्त प्राप्त क्ष्या प्राप्त क्ष्या प्राप्त क्ष्या प्र
- ss. इंटिंग से मारे का प्रायम के मंत्र हे मंत्र हे मारे हैं मारे हैं
- 80. ७७७ यम अदिहित्य क्रिया अस्टान यह अ
- ॥ ம $\hat{\mathbf{H}}$ य होटार हम हे न हार प्राथम कर उर्ध हा एक स्वर्ण आ पार्टिक स्वाप्त मार्च हा है। $\hat{\mathbf{H}}$
- и മ്പ്രാഴവ<u>ക്</u>ഷ മറിയാണ് മെല്ലായ് നട്ടു വെട്ടുന്ന വരുന്ന വരുന്ന
- ୫୫. ୬୭୫୬ ନୁମ୍ବର ଅନ୍ୟର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତ
- കൂട. നെട് വെ ഉപ്പെ വേട്ട ചില് വെട്ടായ വ
- .33 प्राप्त हे जिया होना हे हे हैं से स्वतंत्र के स्
- ॥ Шोटामउञ्चीट आरार्ल्यक आटामक विमान्ध्याच्या १३३

अ९. ठैराजे । जिस्ता हिस्त होते हैं अप अण्याप १९३१ मा जिस्त १९३१ के ए. १९८ -२-३॥ अर्था हो होते हैं अप अप अर्थ ह

अह. जुरानुत (त्तिम्तिक्याय कामध्याम) कामभ्य मार्थ मार्थ मार्थ मार्थ मार्थ कामभ्य क्षेत्र कामभ्य काम

- 27. Relief and rehabilitation of persons displaced from their original place of residence by reason of the setting up of the Dominions of India and Pakistan.
- 28. Charities and charitable institutions, charitable and religious endowments and religious institutions.
- 29. Prevention of the extension from one State to another of infectious or contagious diseases or pests affecting men, animals or plants.
- 30. Vital statistics including registration of births and deaths.
- 31. Ports other than those declared by or under law made by Parliament or existing law to be major ports.
- 32. Shipping and navigation on inland waterways as regards mechanically propelled vessels, and the rule of the road on such waterways, and the carriage of passengers and goods on inland waterways subject to the provisions of List I with respect to national waterways.
- ¹[33. Trade and commerce in, and the production, supply and distribution of,—
  - (a) the products of any industry where the control of such industry by the Union is declared by Parliament by law to be expedient in the public interest, and imported goods of the same kind as such products;
  - (b) foodstuffs, including edible oilseeds and oils;
  - (c) cattle fodder, including oilcakes and other concentrates;
  - (d) raw cotton, whether ginned or unginned, and cotton seed; and
  - (e) raw jute.]
- ²[33A. Weights and measures except establishment of standards.]
- 34. Price control.
- 35. Mechanically propelled vehicles including the principles on which taxes on such vehicles are to be levied.
- 36. Factories.
- 37. Boilers.
- 38. Electricity.

¹ Subs. by the Constitution (Third Amendment) Act, 1954, s. 2, for entry 33.

Ins. by the Constitution (Forty–second Amendment) Act, 1976, s. 57 (w.e.f. 3-1-1977).

- ടും. ല്ര്നറ്രിപ്രത്യ നല്ഗ്നറ്റെ മുക്കും മരുത്തുകളെ മയുന്നു എന്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നു വുക്കുന്നു വുക്നുന്നു വുക്കുന്നുന്നു വുക്കുന്നുന്നു വുക്കുന്നുന്നുന്നുന്നുന്നുന്
- ും. ഇവുന്ന നിവ് വിവര് വിവര്
- ൂം. ഗ്രൂർ സൂര്യ നുക്കു എന്നു എന്ന്ന് എന്നു എന്നു എന്ന് എന്നു എന്ന്ന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന്ന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന് എന്ന്
- ा अब पार्याण हाणे देस आहे. बारियाण हैं से सार्याण है से सार्
- - (റ) मेएर ग्रेप्शिं, मेर होर केंद्र केंद्र
  - (ठ) റ് റെപ്രോ സാധ്യ സാധ്യ നട്ടാല് നട്ടാല് വാട്ടാല് വാട്ട
  - (#) റ്റ്വത്യം അന്റ് ദാവ്വ് സ്ത്രാൻ സ്ത്രാൻ സ്ത്രാൻ സ്ത്രാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത്യം പ്രത്യാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത
  - [ஆவி தித்தும் இயல் (ய
- [ഉപ്പോ പ്രസ്ഥ നിവര് (പ്രമെന്ന് മേക്ക് വേട്ട് ക്രൂട്ട് വെട്ട് നെയ്ക്ക് വേട്ട് നെയ്ക്ക് വേട്ട് വെട്ട് വെട്ട് വെട്ട്
- . १% अण्या १ सम्बर्ध सम्बर्ध १५% सम्बर्ध
- .se. अधिक समस्य प्रमाय प्रमाय प्रमाय प्रमाय सम्बन्ध प्रमाय समुमाय समुमाय प्रमाय प्रमाय प्रमाय समस्य प्रमाय समस
- . इ. ह॰ एक्टिया सम्बद्धाः
- . (アンス (メラッカ は) (スペート) (スペー
- .ട. മടം<u>ണമെ</u>പ്രവുദ്ദ
- %%. റൂമ്യാള് രാലക്കുന്ന് നാണ്യ നാണ്യ ഒരു വെയാണ് ഉപ്പെട്ടുന്ന് പ്രാല് വേയാലെ വ്യാലെ വ്യാല് പ്രാല് പ

- 39. Newspapers, books and printing presses.
- 40. Archaeological sites and remains other than those ¹[declared by or under law made by Parliament] to be of national importance.
- 41. Custody, management and disposal of property (including agricultural land) declared by law to be evacuee property.
- ²[42. Acquisition and requisitioning of property.]
- 43. Recovery in a State of claims in respect of taxes and other public demands, including arrears of land-revenue and sums recoverable as such arrears, arising outside that State.
- 44. Stamp duties other than duties or fees collected by means of judicial stamps, but not including rates of stamp duty.
- 45. Inquiries and statistics for the purposes of any of the matters specified in List II or List III.
- 46. Jurisdiction and powers of all courts, except the Supreme Court, with respect to any of the matters in this List.
- 47. Fees in respect of any of the matters in this List, but not including fees taken in any court.

Subs. by the Constitution (Seventh Amendment) Act, 1956, s. 27, for "declared by Parliament by law".

² Subs. by s. 26, *ibid*., for entry 42.

- ॥ ब्रुणका उसर स्वाप्त स्वर्ण क्रमण कारणकार स्वर्ण क्रमण क्रमण कारणकार स्वर
- 20. चेंडल प्रमुख्य कार्य क्रिक्स केंद्र केंद्र सहमार्था क्रिक्स केंद्र होने हिन्द्र में भाष्ट्र क्रिक्स क्र
- 88. प्रेंक्ट सङ्ग्रम स्प्रों केश्वण्य अविवास स्थान स्थान स्थान हिंद हो । अविवास स्थान स्थान हिंद हो । अविवास स्थान स्थ
- [82.87 අවුදුරු (ව්යානයක්ව) අවුන්ව සහ සොයා අන්වාදී (වෘත්තාපා අවුල්ව යා අවුල්ව
- .... केंद्रह त्याम समोष्टम केंद्रह प्याप्त क्ष्मणा प्याप्त क्ष्मणा प्याप्त क्ष्मणा प्याप्त क्ष्मणा प्याप्त क्षमणा स्थापत क्ष्मणा स्थापत स्यापत स्थापत स
- । स्ट्रीस-द ीजाधीलम घलमण र छोडीच र राजरम जिस्स वालमधील रिक्सिर र III प्रतमण II ५०१५
- 26. टांलर क्लाइ क्रांसिक्ताला समित दूतका जास्ति सामिक्ताला समित दूतका जास्ति सामिक्ताला ति सामिक्ताला प्राप्ति सामिक्ताला सामिकाला सामिकाला
- . ss. പ്രാച്ചെ വ്യാച്ചെ വ്യാച്ചെ ന്റെ വിവട്ട വിവട്ട പ്രവല പ്രവലം പ്രവലം പ്രവലം പ്രവലം പ്രവലം പ്രവലം പ്രവലം പ്ര

^{90.} पुष्रापृष्ठ प्रसम्भण ४८ मा अन्यस्थ प्रसम्भण १८ का १८ का प्रमाण १८ का १८ का प्रमाण १८ का प्र

 x_0 ក្រុម x_0

EIGHTH SCHEDULE

[Articles 344 (1) and 351]

Languages

- 1. Assamese.
- 2. Bengali.
- ¹[3. Bodo.
  - 4. Dogri.]
- ²[5.] Gujarati.
- ³[6.] Hindi.
- ³[7.] Kannada.
- ³[8.] Kashmiri.
- ⁴[³[9.] Konkani.]
- ¹[10. Maithili.]
- ⁵[11.] Malayalam.
- ⁴[⁶[12.] Manipuri.]
  - ⁶[13.] Marathi.
- ⁴[⁶[14.] Nepali.]
  - ⁶[15.] ¹⁰[Odia.]
  - ⁶[16.] Punjabi.
  - ⁶[17.] Sanskrit.
  - ¹[18. Santhali.]
- ⁷[8[19.] Sindhi.]
  - ⁹[20.] Tamil.
- ⁹[21.] Telugu.
- ⁹[22.] Urdu.
- 1 Ins. by the Constitution (Ninety-second Amendment) Act, 2003, s. 2.
- 2 Entry 3 renumbered as entry 5 by s. 2, *ibid*.
- 3 Entries 4 to 7 renumbered as entries 6 to 9 by s. 2, *ibid*.
- 4 Ins. by the Constitution (Seventy-first Amendment) Act, 1992, s. 2.
- 5 Entry 8 renumbered as entry 11 by the Constitution (Ninety-second Amendment) Act, 2003, s. 2.
- 6 Entries 9 to 14 renumbered as entries 12 to 17 by s. 2, *ibid*.
- Added by the Constitution (Twenty-first Amendment) Act, 1967, s. 2.
- 8 Entry 15 renumbered as entry 19 by the Constitution (Ninety-second Amendment) Act, 2003, s. 2.
- 9 Entries 16 to 18 renumbered as entries 20 to 22 by s. 2, *ibid*.
- Subs. by the Constitution (Ninety-sixth Amendment) Act, 2011, s. 2, for "Oriya".

മുള്ള യുചയ (ഉ) ഉടൂ യിനടയിരുക്തി] [ഉഴൂ യുചയ (ഉ) ഉടൂ യിനടയിരുക്തി]

ದೃಡಿಯ ಖ್ಯ

\$.	डीमर्लक्र
s.	മംമ്പംട്ട
*[&.	$g_{\mathfrak{d}}$
8.	% <u>जिस्</u> ति [
**[¢.]	ાઁડઇ,શ્વ
**[&.]	া মুক্তাত
**[₃ 8.]	we टेर्न
**[<i>\(\(\(\) \)</i> .]	മ്യാലില
⁹ °[**[\$.]	ख्य [े] द्वामुद्ध
*[50.	ಹಿಎಒೆटऻ]
$[[.22]^{23}]^{3}$	⊯ ट्रेटम
$[.22]^{29}$	હિંદ્યાં હિંદ
⁹⁸ [98.]	सिंधेजी]
$[.82]^{2\mathfrak{P}}$	ए॰ग्रोटिरी]
^ç [(ç.]	™[৻৻৽৸৻৻৻][Odia.]
^{૬દ્ભ} [९ ६ .]	ीर्ह्यभार
$\left[.lpha ight]^{lpha_{ m g}}$	റുവ ~~ന്~~ പപ്പെ
* [\$\$.	೧೯೩೭[]
[%] [**[\$&.]	೧೯೯೩]
^{&} [**[80.]	हो मर्द
[[22]**]28	ૠ૰ઽનાઁ
[[.22]**] ²⁸	ଅ ፀ୬ <u>୪</u>

```
9S. प्रशास (ज्ञमहुम्भेक्षेक्ष पुत्र क्षा एक्ष्य पुत्र प्रभाष क्षा एक्ष पुत्र क्षा प्रभाष प्रभ
```

इह. पुष्रातृब्ध (ज्ञमह्ञ्यम्हण व्यवस्थाः अध्यतः १९४८ प्राप्तरः व्यवस्थाः अध्यतः प्राप्तरः ।

[ു]ടെ വുമുപ്പ് വ ദ ചെന്നു കൂട്ടം വുമ വംഷം വേ വുഷ്ക് വേ ചുക്കു വെ വുഷ്ക് വുമ്പി വാണ്ട്ര

^{*} अंडारीस्ट्राह्म हेन्स् हेन्स

^{**} अंडरिट (स्विह्मकेक्ट्रिकेट एड एक्सकेक्ट्रा) पण्डा १ वर्ष हिन्से हिनसे हिन्से हिनसे हिन्से हिनसे हिनसे

യ. വുടുട്ടെ പ്രക്ഷേ ക്രില് വുട വുട്ട വുട്ട വുട്ട വുട്ട വുട്ട വുട്ട വുടുട്ടെ വുട്ട വുടുട്ടെ വുടുട്ടെ വുടുട്ടെ വുടുട്ട

¹[NINTH SCHEDULE

(Article 31B)

- 1. The Bihar Land Reforms Act, 1950 (Bihar Act XXX of 1950).
- 2. The Bombay Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948 (Bombay Act LXVII of 1948).
- 3. The Bombay Maleki Tenure Abolition Act, 1949 (Bombay Act LXI of 1949).
- 4. The Bombay Taluqdari Tenure Abolition Act, 1949 (Bombay Act LXII of 1949).
- 5. The Panch Mahals Mehwassi Tenure Abolition Act, 1949 (Bombay Act LXIII of 1949).
- 6. The Bombay Khoti Abolition Act, 1950 (Bombay Act VI of 1950).
- 7. The Bombay Paragana and Kulkarni Watan Abolition Act, 1950 (Bombay Act LX of 1950).
- 8. The Madhya Pradesh Abolition of Proprietary Rights (Estates, Mahals, Alienated Lands) Act, 1950 (Madhya Pradesh Act I of 1951).
- 9. The Madras Estates (Abolition and Conversion into Ryotwari) Act, 1948 (Madras Act XXVI of 1948).
- 10. The Madras Estates (Abolition and Conversion into Ryotwari) Amendment Act, 1950 (Madras Act I of 1950).
- 11. The Uttar Pradesh Zamindari Abolition and Land Reforms Act, 1950 (Uttar Pradesh Act I of 1951).
- 12. The Hyderabad (Abolition of Jagirs) Regulation, 1358F (No. LXIX of 1358, Fasli).
- 13. The Hyderabad Jagirs (Commutation) Regulation, 1359F (No. XXV of 1359, Fasli).]
- ²[14. The Bihar Displaced Persons Rehabilitation (Acquisition of Land) Act, 1950 (Bihar Act XXXVIII of 1950).
- 15. The United Provinces Land Acquisition (Rehabilitation of Refugees) Act, 1948 (U.P. Act XXVI of 1948).
- 16. The Resettlement of Displaced Persons (Land Acquisition) Act, 1948 (Act LX of 1948).
- 17. Sections 52A to 52G of the Insurance Act, 1938 (Act IV of 1938), as inserted by section 42 of the Insurance (Amendment) Act, 1950 (Act XLVII of 1950).
- 18. The Railway Companies (Emergency Provisions) Act, 1951 (Act LI of 1951).
- 19. Chapter III-A of the Industries (Development and Regulation) Act, 1951 (Act LXV of 1951), as inserted by section 13 of the Industries (Development and Regulation) Amendment Act, 1953 (Act XXVI of 1953).
- 20. The West Bengal Land Development and Planning Act, 1948 (West Bengal Act XXI of 1948), as amended by West Bengal Act XXIX of 1951.]
- 1 Added by the Constitution (First Amendment) Act, 1951, s. 14.
- 2 Added by the Constitution (Fourth Amendment) Act, 1955, s. 5.

[ග-8ී 上野1882] වෙ-8ී පහාහසාණ]ෑ

- S. अभिन दण्ड भारिकेस एमप्य १९३० (९६६० भारिकेस स्थल्य १८००)
- s. अभिष्ठः अर्धेष्टा व्यस्ताच दश्च टमावाणा विषय, १६८६ (१६८६ ग्रि उभिष्ठः विषय ६८५)
- \$. यें मर सेंट॰ प्या सिंटा प्याप्त कार सेंटे॰ प्याप्त सेंटिश्च कार सेंटे॰ प्याप्त कर सेंट॰ प्याप्त कार सेंट॰ प्याप्त का
- S. ठुंमरु भेटामभेंसी अन्त्रिस क्रिडे प्राचित क्रिस के साम के
- ह. युभार प्रश्ने प्राचि कर्ने द्वाराक्ष कामार १ १६६० (१६६० प्रान् रुभार कामार १)

- \$. គឺ $\underline{\mathbf{m}}$ ខ្លួន នេះ នេះ $\mathbf{m}$ ខេត្ត នេះ $\mathbf{m}$
- $^{\circ\circ}$ ാഴെ ഇന്ന് ലര്ക്ക് നേര്ട്ടിന് കോട് കോന്ന നേന്ന് നേര്ട്ട് കാന്ന നേന്ന് നെന്ന് നെന്ന് നെന്ന് നെന്ന് നെന്ന് നെന്ന് നെന്നു ന
- 38. あると ( ) です。 ( ) です。 ( ) では では では では では では できる ( ) できる (
- (२३ भ्रष्ट मण १म इ२३२, हेलर्टी, प्रक्रिक स्थाप (अलब्समाम्य) लभागर्ठ हर्ष<u> भह</u>दर्त
- 98]?8. മിര്ഷ സ്വാസ് പ്രസ്ഥാന എന്ന പ്രസ്ഥാന എന്ന പ്രസ്ഥാന എന്ന പ്രസ്ഥാസ് പ്രസ്ഥാസ് പ്രസ്ഥാസ് പ്രസ്ഥാസ് പ്രസ്ഥാസ അവ്യം പ്രസ്ഥാസ് പ്രസ്
- रह. ज्रंटेक्ज मार्स अविकारिए ए.स्. मार्स क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्र

- ९७. भि॰न्मः प्राप्तः प्रमाणः एदि (त्रस्तिरः स्टाप्तः प्राप्तः भारतः । प्राप्तः । प्राप्तः । प्राप्तः । प्राप्त
- $\mathfrak{C}_{\mathfrak{S}}$. $\mathfrak{C}_{\mathfrak{S}$
- . ss. നൂമുട്ട നൂട്ട കാണ് വേട്ടം നി വാണ്ട്ര വേട്ടെ നിയായുട്ട വാട്ടി വേട്ടെ നിയാലുട്ട വാട്ടി വെട്ടു വാട്ടി വെട്ട

- ¹[21. The Andhra Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings Act, 1961 (Andhra Pradesh Act X of 1961).
- 22. The Andhra Pradesh (Telangana Area) Tenancy and Agricultural Lands (Validation) Act, 1961 (Andhra Pradesh Act XXI of 1961).
- 23. The Andhra Pradesh (Telangana Area) Ijara and Kowli Land Cancellation of Irregular Pattas and Abolition of Concessional Assessment Act, 1961 (Andhra Pradesh Act XXXVI of 1961).
- 24. The Assam State Acquisition of Lands belonging to Religious or Charitable Institution of Public Nature Act, 1959 (Assam Act IX of 1961).
- 25. The Bihar Land Reforms (Amendment) Act, 1953 (Bihar Act XX of 1954).
- 26. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) Act, 1961 (Bihar Act XII of 1962), (except section 28 of this Act).
- 27. The Bombay Taluqdari Tenure Abolition (Amendment) Act, 1954 (Bombay Act I of 1955).
- 28. The Bombay Taluqdari Tenure Abolition (Amendment) Act, 1957 (Bombay Act XVIII of 1958).
- 29. The Bombay Inams (Kutch Area) Abolition Act, 1958 (Bombay Act XCVIII of 1958).
- 30. The Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Gujarat Amendment) Act, 1960 (Gujarat Act XVI of 1960).
- 31. The Gujarat Agricultural Lands Ceiling Act, 1960 (Gujarat Act XXVI of 1961).
- 32. The Sagbara and Mehwassi Estates (Proprietary Rights Abolition, etc.) Regulation, 1962 (Gujarat Regulation I of 1962).
- 33. The Gujarat Surviving Alienations Abolition Act, 1963 (Gujarat Act XXXIII of 1963), except in so far as this Act relates to an alienation referred to in sub-clause (*d*) of clause (3) of section 2 thereof.
- 34. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961 (Maharashtra Act XXVII of 1961).
- 35. The Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands (Re-enactment, Validation and Further Amendment) Act, 1961 (Maharashtra Act XLV of 1961).
- 36. The Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 (Hyderabad Act XXI of 1950).
- 37. The Jenmikaram Payment (Abolition) Act, 1960 (Kerala Act III of 1961).
- 38. The Kerala Land Tax Act, 1961 (Kerala Act XIII of 1961).
- 39. The Kerala Land Reforms Act, 1963 (Kerala Act I of 1964).
- 40. The Madhya Pradesh Land Revenue Code, 1959 (Madhya Pradesh Act XX of 1959).
- 41. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings Act, 1960 (Madhya Pradesh Act XX of 1960).

¹ Added by the Constitution (Seventeenth Amendment) Act, 1964, s. 3.

- ഴിലായ നാ<u>ര്വേണ്. എട</u>യത്ത് ചി ദ്യമ്പ് നെയ്യ നിയ്യ പ്രവാധ നിയ്യ പ്രവാധ നായ്യ പ്രവാധ നായ്യ പ്രവാധ നട്ടായ നട്യ
- . രൂട്ടം സ്ഥാന (ചരിച്ചെന്ന്) വരു പ്രാപ്രവന്നു പ്രവസ്ക് പ
- සෙන. $\mathbf{u}$. $\mathbf{u}$.
- 88. $\mathbf{w}_{\mathcal{D}}$ $\mathbf{w}_{\mathcal{D}$
- अहे. राष्ट्रेस सण्डा सक्ति हुन हुन स्थार सण्डा सुन स्थार सण्डा स्थार स्था स्थार स्था स्थार स्था
- ରେ: ସ୍ଥାନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଜଣ୍ଡ ଜଣ ଜଣ ଅଧ୍ୟ ୧୯୯୯ (୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯) ଅଧ୍ୟ ୧୯୯୯ କରେ ଜଣ ଅଧ୍ୟ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯ କରେ ୧୯୯୯ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କଟ ୧୯୯୯ କରେ ୧୯୯୯ କଟ ୧୯୯୯ କଟ ୧୯୯୯ କଟ ୧୯୯୯ କଟ ୧୯୯୯ କଟ ୧୯୯୯ କଟ
- 8%. മുപ്പും മുട്ടെ പ്രാപ്പുലു നുംവുലു നുംപുന്നു (നംഷം ജെഷം കെ.ന്) നംവു (ദ്രൂക്ക പ്രവ്യാന് വുംപു ദ്രൂക്ക വുംവു വുംപു പുംപു പു

- തം അടു കുട്ടി അടു പ്രാര് എട്ടു പ്രാര് അടു പ്രാര് അടു പ്രാര് അടു പ്രാര് എട്ടു പ്രാര് പ്രാര് എട്ടു പ്രാര് പ്രാര് പ്രാര് പ്രാര് എട്ടു പ്രാര് പ്
- കുട. ത്രായ സാൻ പ്രത്യാൻ പ്രത്
- %%. एक प्राचित से अवस्था (क के प्राचित के का प्राचित के का प्राचित के का भारत है कि प्राचित के प्राच के प्राचित के प्राचित के प्राचित के प्राचित के प्राचित के प्राच
- %. अ. स. स. १५५ कि. स. १५६८ (२६६८ मा. स. १५५८ क. १८५८ मा. स. १८५८
- %इ. **प्रा**भेटे टण्डम भिहिभारा प्राप्य , १६६६ (१६६८ ए। प्राप्य रे प्राप्य I)
- 02 ഉപ്പെട്ടാ വരു ചെയ്യ വരു പ്രവേഷ പ്

[.] अहा के स्वाप्त के अहा के स्वाप्त के अहा र ते का अहा के साम के सम्बन्ध का अहा के सम्बन्ध के सम्बन्ध के स्वाप्त

- 42. The Madras Cultivating Tenants Protection Act, 1955 (Madras Act XXV of 1955).
- 43. The Madras Cultivating Tenants (Payment of Fair Rent) Act, 1956 (Madras Act XXIV of 1956).
- 44. The Madras Occupants of Kudiyiruppu (Protection from Eviction) Act, 1961 (Madras Act XXXVIII of 1961).
- 45. The Madras Public Trusts (Regulation of Administration of Agricultural Lands) Act, 1961 (Madras Act LVII of 1961).
- 46. The Madras Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Act, 1961 (Madras Act LVIII of 1961).
- 47. The Mysore Tenancy Act, 1952 (Mysore Act XIII of 1952).
- 48. The Coorg Tenants Act, 1957 (Mysore Act XIV of 1957).
- 49. The Mysore Village Offices Abolition Act, 1961 (Mysore Act XIV of 1961).
- 50. The Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands (Validation) Act, 1961 (Mysore Act XXXVI of 1961).
- 51. The Mysore Land Reforms Act, 1961 (Mysore Act X of 1962).
- 52. The Orissa Land Reforms Act, 1960 (Orissa Act XVI of 1960).
- 53. The Orissa Merged Territories (Village Offices Abolition) Act, 1963 (Orissa Act X of 1963).
- 54. The Punjab Security of Land Tenures Act, 1953 (Punjab Act X of 1953).
- 55. The Rajasthan Tenancy Act, 1955 (Rajasthan Act III of 1955).
- 56. The Rajasthan Zamindari and Biswedari Abolition Act, 1959 (Rajasthan Act VIII of 1959).
- 57. The Kumaun and Uttarakhand Zamindari Abolition and Land Reforms Act, 1960 (Uttar Pradesh Act XVII of 1960).
- 58. The Uttar Pradesh Imposition of Ceiling on Land Holdings Act, 1960 (Uttar Pradesh Act I of 1961).
- 59. The West Bengal Estates Acquisition Act, 1953 (West Bengal Act I of 1954).
- 60. The West Bengal Land Reforms Act, 1955 (West Bengal Act X of 1956).
- 61. The Delhi Land Reforms Act, 1954 (Delhi Act VIII of 1954).
- 62. The Delhi Land Holdings (Ceiling) Act, 1960 (Central Act 24 of 1960).
- 63. The Manipur Land Revenue and Land Reforms Act, 1960 (Central Act 33 of 1960).
- 64. The Tripura Land Revenue and Land Reforms Act, 1960 (Central Act 43 of 1960).
- ¹[65. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1969 (Kerala Act 35 of 1969).
- 66. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1971 (Kerala Act 25 of 1971).]
- ²[67. The Andhra Pradesh Land Reforms (Ceiling on Agricultural Holdings) Act, 1973 (Andhra Pradesh Act 1 of 1973).

¹ Ins. by the Constitution (Twenty-ninth Amendment) Act, 1972, s. 2.

Ins. by the Constitution (Thirty-fourth Amendment) Act, 1974, s. 2.

- . १३३ में इंस्केट प्राचीकरीय किसी के इंस्केट प्राचीकरान कारण अधिक के साम के अधिक स्थाप अधिक स्थाप अधिक से अधिक से
- ८%. म्हें में या प्राप्त प्राप्त प्रत्येत का प्रत्येत के प्रत्येत का का प्रत्येत का प्रत
- 88. ക്<u>യെ</u>റ്റെ നൃത്യപ്പെടെ ആഴിയിയ്യുന്ന് (<u>പ്ര</u>ംശം കരു പ്രത്യം കരു പ്രത്യം കരു പ്രത്യം കരു പ്രത്യം കരു പ്രത്യം പ്രത്യ
- २६. स्ट्रिस्ट प्राप्त प्रमाप अर्थ पान्य प्रमाप अर्थ पान्य प
- २६. स्टेंसिस क्षा का १३६९ (१६६९ एक्स स्टेंसिस प्राथम प्राथम प्राथम स्टेंसिस स्थाप १५६९) स्थाप स्थाप १५६९ (१६६९ एक्स स्थाप १५६९)
- ८अ. स्ट्रिजिस उर्लेख्या ब्राज्य १९६६ (१६६६ मा स्ट्रिजिस ब्राज्य १६७)
- Se. व्यामा केंद्रिय कि.म.४ २४६% (२४६% मार्स १४८०) कि.म.५ ८८)
- S\$. स्ट्रिजें मारिल्ट केंद्रिलिल करेंदिल कामर, १६६९ (१६६९ मिर्ट्स्जेंस कामर १८)
- 69. (३३३१) १३३१, ১৮ш॰য় (७००% য়ৢঢ় ८००० साम्प्राच्या पण्याप स्वर्ण स्वर्

- 98. अण्डेड प्राचित्र प्राचित्र हें हे से साथ प्राचित्र हें जिस्से हें जिस्से प्राचित्र हें जिस्से प्राचित्र हैं
- हर. मेरलके अंशेषण कार, १६६६ (१६६६ व्या मेरलके कार्य कार्य क्षे
- (२ ४णण्य अरेटा अंत २२२१) २२२१, ४णण्य अटा ५५४७ मिर्हर<u>म्य</u>ोह ह्या विहास अपना अंतराहरू अण्य अरेटा अ
- 88. യൂക്യയ യായു പ്രാർ പ

- ह०. प्राचित प्रजामा दुःहार साहिन्सा काला से १३६५, (१३६६ मा प्राचित प्राचित प्राचित प्राचित प्राचित प्राचित प्र
- ६८. अन्तर प्रकार के अप १५६० अन्तर प्रकार अन्तर सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध सम्बन्ध स
- ହେ. ଅନ୍ତ୍ୟୁ ଅନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତ୍ର (ଅଟେ) ଅନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର
- (ୟୟ ଫଅଫ ଫଅଫଅ ମଂମଧ୍ୟ ଅଂଅଟେ) ନେ ଅଂଅଂଧ ଫଅଟେ ଅନ୍ତର୍ଥ ନେ ଅଂଅ ଅଧିକ ଅଂଅ ଅଧିକ ଅଂଅ ଅଧିକ ଅଂଅ ଅଧିକ ଅଂଅ ଅଧିକ ଅଂଅ
- §S. 48. The same same of the s
- -११ कराष्ट्रीय प्रतार्थ प्रोटामा स्वयं मा उन्न होता है। उन्न होता होता स्वयं भी अपने स्वयं प्रतार कार्य कार्य
  - (म) इ.इ.म. जा राम के के जिल्ला के अन्य का अन्य
    - (३ करमण गेण tva ०३३२) भण्ण एळा चेल्या स्थान प्राप्त (३ करमण ग्रेम प्राप्त स्थान प्राप्त स्थान प्राप्त स्थान स्

    - 88- म दाम का का मार १८००१) मार १८००१ के का मार भारत १८००१ हें के साथ वा मार १८००१ हें के साथ मार भारत १९००१ व

    - ചെയ്യും ആയ് എവ്. ഒടു എവ്. പ്രത്യേഷ്ട് എന്നു പ്രത്യേഷ്ട് എന്നു പ്രത്യേഷ്ട് എന്നു പ്രത്യേഷ്ട് എന്നു പ്രത്യേഷ്ട് എന്നു പ്രത്യേഷ്ട് എന്നു പ്രത്യേഷ്ട് പ്രത്യേഷ്ട്ര പ്രത്യേഷ്ട് പ്രത്യം പ്രത്യേഷ്ട് പ്രത്യെ പ്രത്യേഷ്ട് പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യേഷ്ട് പ്രത്യം പ്രത്യ

    - ॥ गेयाधार्याः १३२ मेगर १३२ मेगर ३३ मनस्त्रं ह्या ४२२ मेगर ४२ मनस्त्रं (C)

- 68. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Act, 1972 (Bihar Act 1 of 1973).
- 69. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Act, 1973 (Bihar Act IX of 1973).
- 70. The Bihar Land Reforms (Amendment) Act, 1972 (Bihar Act V of 1972).
- 71. The Gujarat Agricultural Lands Ceiling (Amendment) Act, 1972 (Gujarat Act 2 of 1974).
- 72. The Haryana Ceiling on Land Holdings Act, 1972 (Haryana Act 26 of 1972).
- 73. The Himachal Pradesh Ceiling on Land Holdings Act, 1972 (Himachal Pradesh Act 19 of 1973).
- 74. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1972 (Kerala Act 17 of 1972).
- 75. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Amendment) Act, 1972 (Madhya Pradesh Act 12 of 1974).
- 76. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Second Amendment) Act, 1972 (Madhya Pradesh Act 13 of 1974).
- 77. The Mysore Land Reforms (Amendment) Act, 1973 (Karnataka Act 1 of 1974).
- 78. The Punjab Land Reforms Act, 1972 (Punjab Act 10 of 1973).
- 79. The Rajasthan Imposition of Ceiling on Agricultural Holdings Act, 1973 (Rajasthan Act 11 of 1973).
- 80. The Gudalur Janmam Estates (Abolition and Conversion into Ryotwari) Act, 1969 (Tamil Nadu Act 24 of 1969).
- 81. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1972 (West Bengal Act XII of 1972).
- 82. The West Bengal Estates Acquisition (Amendment) Act, 1964 (West Bengal Act XXII of 1964).
- 83. The West Bengal Estates Acquisition (Second Amendment) Act, 1973 (West Bengal Act XXXIII of 1973).
- 84. The Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Gujarat Amendment) Act, 1972 (Gujarat Act 5 of 1973).
- 85. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1974 (Orissa Act 9 of 1974).
- 86. The Tripura Land Revenue and Land Reforms (Second Amendment) Act, 1974 (Tripura Act 7 of 1974).]
  - 1 [2* * * * *
- 88. The Industries (Development and Regulation) Act, 1951 (Central Act 65 of 1951).
- 89. The Requisitioning and Acquisition of Immovable Property Act, 1952 (Central Act 30 of 1952).
- 90. The Mines and Minerals (Regulation and Development) Act, 1957 (Central Act 67 of 1957).
- 91. The Monopolies and Restrictive Trade Practices Act, 1969 (Central Act 54 of 1969).

  2* * * * *
- Ins. by the Constitution (Thirty-ninth Amendment) Act, 1976, s. 5.
- 2 Entries 87 and 92 omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 44 (w.e.f. 20-6-1979).

- ^{९९}[६६. **पा॰**भेटे ट॰एम भहिभाग (प॰स॰एमस्७५) प॰पप, ९९६९ (९६६ रूपी पा॰भेटे प॰पप ६६)
- इह. **प्रा**भेटे टण्डम भिर्मित (प्राप्त हुन सार क्षेत्र) प्राप्त , ९६%९ (९६%९ प्राप्त क्षेत्र)
- $^{$\$}$ [§%. അലൻ സ്പ്രസ്ഥ ക്രോൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രോൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്രസ്ഥ ക്രാൻ പ്രസ്ഥ ക്രൻ പ്ര

- अठ. रिकेश टुब्हम सिंहिन्सिए (पुन्सुब्हम्स्य पुन्स्य पुन्स १९६३६ (१६३६ प्रिकेश पुन्स ५)

- अंश. **व्यापन हे ते उन्हार मिर्ट किए का स्थापन (क्रिक्स क्रम्म क्रिक्स) क्राप्त क्रिक्स (१६३४६ क्रिक्स क्रिक्स)**

- अअ. हेरू तेन देन से स्वाहिन सार (य॰ स॰ सम्बन्ध ए॰ प॰ प॰ प, ९६% (९६% प॰ पा विकट्रेक के प॰ प॰ ९)
- अइ. जि. मां के प्रत्याप के अध्य १७ के अध्य १० मां मार्क के मार्क स्थान के अध्य १०० मार्क विकास स्थान स्थान स्थान
- ുള്. ക്രാക് ക്രാക്ക് ക്രാക്ക് നിര്യ യായ നിര്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ ന്റെ പ്രത്യ പ
- 60. ଜିଞ୍ଚିଞ (୧୭୭୭ ଜିଞ୍ଚିଞ (୧୭୭୭ ଜିଞ୍ଚିଞ ଜିଅନ୍ୟ ଅଲ୍ଯାଖରେ ଅଲ୍ଲେ ଅଲ୍ଥାଖରେ ଜିଞ୍ଚିଞ (୧୭୭୭ ଜିଞ୍ଚିଞ ଜିଅନ୍ୟ ୧୯)

- इह. **प्रे**भिंटे दुन्हम सिंहेन्सिट (क्रिस ह्या सिंहेन्सिट) प्राचित हुन्स हुन्स
- रहा जुन्मार्मे प्रकार अ) किम्मार्मे प्रकार का स्थाप प्रकार का स्थाप (വാണ്ടെ നാലുക്കുന്നു) നാലും, ഉട്ടു വേദ്യം പുരുന്നു വാട്ടു വാട്ടു വാട്ടുന്നു വാട്ടു വാട്ടു
- 99. တီಶಾರ್ವಿ ಪ್ರತಾಗಿ ಪ್ರಾಥಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತು ಬಿಡುವುದ ಬೀಟು ಬಿಡುವುದು ಬಿಡುವುದು ಬೀಟು ಬಿಡುವುದು ಬಿಡುವುದು ಬೀಟು ಬಿಡುವುದು ಬೀಟ

- 93. The Coking Coal Mines (Emergency Provisions) Act, 1971 (Central Act 64 of 1971).
- 94. The Coking Coal Mines (Nationalisation) Act, 1972 (Central Act 36 of 1972).
- 95. The General Insurance Business (Nationalisation) Act, 1972 (Central Act 57 of 1972).
- 96. The Indian Copper Corporation (Acquisition of Undertaking) Act, 1972 (Central Act 58 of 1972).
- 97. The Sick Textile Undertakings (Taking Over of Management) Act, 1972 (Central Act 72 of 1972).
- 98. The Coal Mines (Taking Over of Management) Act, 1973 (Central Act 15 of 1973).
- 99. The Coal Mines (Nationalisation) Act, 1973 (Central Act 26 of 1973).
- 100. The Foreign Exchange Regulation Act, 1973 (Central Act 46 of 1973).
- 101. The Alcock Ashdown Company Limited (Acquisition of Undertakings) Act, 1973 (Central Act 56 of 1973).
- 102. The Coal Mines (Conservation and Development) Act, 1974 (Central Act 28 of 1974).
- 103. The Additional Emoluments (Compulsory Deposit) Act, 1974 (Central Act 37 of 1974).
- 104. The Conservation of Foreign Exchange and Prevention of Smuggling Activities Act, 1974 (Central Act 52 of 1974).
- 105. The Sick Textile Undertakings (Nationalisation) Act, 1974 (Central Act 57 of 1974).
- 106. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1964 (Maharashtra Act XVI of 1965).
- 107. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1965 (Maharashtra Act XXXII of 1965).
- 108. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1968 (Maharashtra Act XVI of 1968).
- 109. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Second Amendment) Act, 1968 (Maharashtra Act XXXIII of 1968).
- 110. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1969 (Maharashtra Act XXXVII of 1969).
- 111. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Second Amendment) Act, 1969 (Maharashtra Act XXXVIII of 1969).
- 112. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1970 (Maharashtra Act XXVII of 1970).
- 113. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1972 (Maharashtra Act XIII of 1972).
- 114. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1973 (Maharashtra Act L of 1973).
- 115. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1965 (Orissa Act 13 of 1965).
- 116. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1966 (Orissa Act 8 of 1967).

- ⁹⁰[98. ⁹⁵[****]
- ്ടെ. ന്യായാ ഉട്ടോ 'ഫെൽ എസ് പ്രസ്ക് കുട്ട വുന്നു പ്രസ്ക് പ്രസ്ക

- gs. ^{\$5}[****]
- (८३ भणा प्राप्त १८५६) १४३१) १४३१, भणा (८७५) भणा (८७५) ए.स. १५५) ए.स. १५५ मा प्राप्त १५५)

- ളെ. ത്യാന് വി ഉഴുട്ടോ ഉഴുട്ട വി വി അന്ദ്ര വി എന്നു പ്രത്യാന പ്രത്യാന്ന പ്രത്യാന പ്രത്യാന്ന പ്രത്യാന പ്രത്യാന്ന പ്രത്യാന പ്രത്യാന്ന പ്രത്യാന പ്രത്യാന്ന പ്രത്യാന പ്രത്യ പ്രത്യാന പ്രത്യാന പ്രത്യ പ്രത്യാന
- ፍዝ. α መጠብ አንድር ጠርጀትርን መጠብመር (አንደጠብ መንደት መርያት መብብ መብብ የአንድ ተማርያት መብረ የአንድ ተማርያት መብርያት መብር
- (३३ भणःग मः अस्तरः) अस्तरः १ अणःग (७००८द्रेऽ.५००) एजदम् मः पाः
- SOO. E'GE TO THE SENT TO THE TOTAL SENSE (SENSE IN COMPANY OF THE SE)
- ാരം തുപ്പാന കാരു പ്രവസ്ത നേയുട്ട നേയുന്നു വരുന്നു വരുന്നുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്നു വരുന്ന
- (ଝ.ፌ ንш.ଅ ୮.ଜୟୁ ଅଂଣ ଓ ୧୯୬) ୧୯୫୧, ን.ଲ.୭ (୨.୮୯) ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନଥା ୧୯.୭୯ ଅଟେ ୮.୭୯) ୧୯୬୯ ଅଟେ ୧୯୬୯ ଅଟେ ୧୯୬୯ ଅଟେ ୧୯୬୯

- 509. അജ് സ്വാന സ്വാന വ്യാന് വിവാനം പ്രത്യാന് പ്രത്യാന്
- 80%. ക്രിസ് ഡ്രൂൻ പ്രസ്ഥിയ ന്റെ പ്രസ്ഥിയ പ്രസ്ഥി
- 909. അവർ പ്രത്യ ന്യൂപ്പെട്ടു ക്യാന് വരു പ്രത്യ എന്ന വരു പ്രത്യ പ
- 980. ക്ക് നായ സംസ് പ്രത്യ നായ നില്ലെ നില്ലാ നില്ലാ നില്ലാ നില്ലായ നില

- 117. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1967 (Orissa Act 13 of 1967).
- 118. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1969 (Orissa Act 13 of 1969).
- 119. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1970 (Orissa Act 18 of 1970).
- 120. The Uttar Pradesh Imposition of Ceiling on Land Holdings (Amendment) Act, 1972 (Uttar Pradesh Act 18 of 1973).
- 121. The Uttar Pradesh Imposition of Ceiling on Land Holdings (Amendment) Act, 1974 (Uttar Pradesh Act 2 of 1975).
- 122. The Tripura Land Revenue and Land Reforms (Third Amendment) Act, 1975 (Tripura Act 3 of 1975).
- 123. The Dadra and Nagar Haveli Land Reforms Regulation, 1971 (3 of 1971).
- 124. The Dadra and Nagar Haveli Land Reforms (Amendment) Regulation, 1973 (5 of 1973).]
- ¹[125. Section 66A and Chapter IVA of the Motor Vehicles Act, 1939² (Central Act 4 of 1939).
- 126. The Essential Commodities Act, 1955 (Central Act 10 of 1955).
- 127. The Smugglers and Foreign Exchange Manipulators (Forfeiture of Property) Act, 1976 (Central Act 13 of 1976).
- 128. The Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976 (Central Act 19 of 1976).
- 129. The Conservation of Foreign Exchange and Prevention of Smuggling Activities (Amendment) Act, 1976 (Central Act 20 of 1976).
- 131. The Levy Sugar Price Equalisation Fund Act, 1976 (Central Act 31 of 1976).
- 132. The Urban Land (Ceiling and Regulation) Act, 1976 (Central Act 33 of 1976).
- 133. The Departmentalisation of Union Accounts (Transfer of Personnel) Act, 1976 (Central Act 59 of 1976).
- 134. The Assam Fixation of Ceiling on Land Holdings Act, 1956 (Assam Act I of 1957).
- 135. The Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha Region) Act, 1958 (Bombay Act XCIX of 1958).
- 136. The Gujarat Private Forests (Acquisition) Act, 1972 (Gujarat Act 14 of 1973).
- 137. The Haryana Ceiling on Land Holdings (Amendment) Act, 1976 (Haryana Act 17 of 1976).
- 138. The Himachal Pradesh Tenancy and Land Reforms Act, 1972 (Himachal Pradesh Act 8 of 1974).
- 139. The Himachal Pradesh Village Common Lands Vesting and Utilization Act, 1974 (Himachal Pradesh Act 18 of 1974).
- 1 Entries 125 to 188 ins. by the Constitution (Fortieth Amendment) Act, 1976, s. 3.
- 2 See now the relevant provisions of the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988).
- 3 Entry 130 omitted by the Constitution (Forty-fourth Amendment) Act, 1978, s. 44 (w.e.f. 20-6-1979).

- 588. គឺទំហសម្មាយក្សមាន ឃាម គ្រប់បាន ឃាម គ្រប់បាន ឃាម គឺទំខុន (បាន គឺមាន គឺមាន
- 988. ക്രാപ്പ് സ്കൂട്ടം സ്കൂട്ടം നെ വരുട്ടാ നെ വര

- ९९६. प्रेमिए दुःहर भार कार्टिमारा (प्रान्सिःहरूसः एस) प्रान्यस, ९६६६ (९६६६ मार्ग प्रेमिए) प्रान्यस ९६०)
- ९९६. प्रेमिएं टल्ह्य महिन्मए (प्रिक्टिक्स एस) प्राचित्र (१६६६ (१६६४ व्याप १)
- ८८%. प्रेमिए देब्ह महिन्मण (प्रम्हिन्सण (प्रम्हिन्सण प्रमाप, १५६% (१६६% पर्व प्रमाप प्रेमिए प्राम्प १८%)
- ९९६. प्रेमिल टेन्डिस मिट्रिसल (प्रमुख्यम्बर्ध) प्राचित्र, ९६६६ (९६६६ पि प्रेमिल प्राचित्र प्र

- 9%35) ഉ%35 ക്രയായ (ക്രയാഷ്യായ) വല്യൂട്രം ജമാല മുന്ന നില്ലാ പുരുന്നിട്ട വായുന്നിൽ വായുന്ന നുരുക്ക് പുരു കരുക്കു

- (8 ሁሠም ፓምዓለም ነጣ ቁፈቁ?) ቁፈቁ? , ሁሠም መርመሽጭ দ ጭናራቱ *ਤ*መ መ-8 ዋለሙጥ ለማግመ መ-9 ምርመና . ቀ2?^{] 28}
- ८१६. विश्वास अन्तर्भ क्षात्र कि हुई (१६६६ कि ए. १८६५) से सार्व के स्थाप अन्तर्भ के स्थाप अन्य के स्थाप अन स्थाप अन्य के स्थाप अन्य के स्थाप अन्य के स्थाप अन्य के स्थाप अन
- 882. (2888) . (2888)
- $\text{CSF.} \qquad \text{MESCH-JICK } \text{CSFR} (SFR ML C) \text{CRPACA } \text{CRPAC$
- ç‰0. ^{ç‱}[***]
- (2.2 ንш°ш Ե°<u>19</u>४७°С) ३४३२, ७४३२, ७७३ ७८°८८ <u>Үш</u> С С <u>А भ</u>ш भण भार 📆
- (ය. උදුන් කියා දංජන්කය) අයදුර උදුන් ද උදුන් (කයාදාය සකාක අකාක අවදාර) අකාව කදුන්න . ය. දර

- ଛଛ. ପୁର୍ଯ୍ୟ ଜ୍ୟେ ଓ ଜୁ ଅରେ ଇଠାଲେ ଓ ଜେ ଓ ଓ ଜେ ୬ ୧୬ ର ଇଠାଲେ ଓ ଓ ଜେ ୬ ୧୬ ର ଲେଲ୍ ଓ ଜେ ୬ ୧୬ ର ଇତ୍ୟାନ ଜ୍ୟ

- 140. The Karnataka Land Reforms (Second Amendment and Miscellaneous Provisions) Act, 1974 (Karnataka Act 31 of 1974).
- 141. The Karnataka Land Reforms (Second Amendment) Act, 1976 (Karnataka Act 27 of 1976).
- 142. The Kerala Prevention of Eviction Act, 1966 (Kerala Act 12 of 1966).
- 143. The Thiruppuvaram Payment (Abolition) Act, 1969 (Kerala Act 19 of 1969).
- 144. The Sreepadam Lands Enfranchisement Act, 1969 (Kerala Act 20 of 1969).
- 145. The Sree Pandaravaka Lands (Vesting and Enfranchisement) Act, 1971 (Kerala Act 20 of 1971).
- 146. The Kerala Private Forests (Vesting and Assignment) Act, 1971 (Kerala Act 26 of 1971).
- 147. The Kerala Agricultural Workers Act, 1974 (Kerala Act 18 of 1974).
- 148. The Kerala Cashew Factories (Acquisition) Act, 1974 (Kerala Act 29 of 1974).
- 149. The Kerala Chitties Act, 1975 (Kerala Act 23 of 1975).
- 150. The Kerala Scheduled Tribes (Restriction on Transfer of Lands and Restoration of Alienated Lands) Act, 1975 (Kerala Act 31 of 1975).
- 151. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1976 (Kerala Act 15 of 1976).
- 152. The Kanam Tenancy Abolition Act, 1976 (Kerala Act 16 of 1976).
- 153. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Amendment) Act, 1974 (Madhya Pradesh Act 20 of 1974).
- 154. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Amendment) Act, 1975 (Madhya Pradesh Act 2 of 1976).
- 155. The West Khandesh Mehwassi Estates (Proprietary Rights Abolition, etc.) Regulation, 1961 (Maharashtra Regulation 1 of 1962).
- 156. The Maharashtra Restoration of Lands to Scheduled Tribes Act, 1974 (Maharashtra Act XIV of 1975).
- 157. The Maharashtra Agricultural Lands (Lowering of Ceiling on Holdings) and (Amendment) Act, 1972 (Maharashtra Act XXI of 1975).
- 158. The Maharashtra Private Forest (Acquisition) Act, 1975 (Maharashtra Act XXIX of 1975).
- 159. The Maharashtra Agricultural Lands (Lowering of Ceiling on Holdings) and (Amendment) Amendment Act, 1975 (Maharashtra Act XLVII of 1975).
- 160. The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) (Amendment) Act, 1975 (Maharashtra Act II of 1976).
- 161. The Orissa Estates Abolition Act, 1951 (Orissa Act I of 1952).
- 162. The Rajasthan Colonisation Act, 1954 (Rajasthan Act XXVII of 1954).
- 163. The Rajasthan Land Reforms and Acquisition of Landowners' Estates Act, 1963 (Rajasthan Act 11 of 1964).

- S&2. पेंटोम होण्टिन प्रेंट टारिशिय प्रेंग्ट तहार क्रिन्स किया प्रेंग्स प्राप्त प्राप्त

- (සිදු එමාන රාජිතය ඔහු දෙදෙදා දෙදෙදා එමාන (එනංකු සනංකා හා උම්බස්දෙල් සනංස නංක මාත්ර රාජිතය . සි. බද
- (୧ ୪୮୮୩ ଫ.ଫେ.୩୮ ୮୪.୫୮) ଏଖେ ୧.୧୧) ୪୯୫୧ ,୪୮୮୩ ଫ.୮୯.୯୮ ୪୯୭୯ ୪୯୯୯ ୯୯.୫୯୯ ୯.୫୯୬ ୧.୧୧
- हर्स्मोर भा ४४३१) ४४३१, ४४७७ ज्ञ ७०००५६१४४ हु ह्य ज्या व्याधकार एह्य ज्या ५५६१ । १४३१ एक्स्प्रेस एक्सिस एक्सिस
- ९८९. व्यावरिक्रको टल्ह्य क्षिट्रक्मण (७०क्वल्य व्यन्धल्य) व्यन्धल्य, ५६%६ (५६%६ व्याविक्रको व्यन्धल्य) ह्य
- (ഒട്ട നി. എട്ട് നി. എട്ട് ട്രൂട്ട് നി. എട്ട് നി. എട്ട് നി. എട്ട് നി. എട്ട് നി. എട്ട് നി. എട്ട് നി. എട്ട്
- SSS. <u>जिं</u>भाजम टेल्ड्रिज प्रल<u>हिंस</u> एक्ट्रेड स्थाप, १६६६ (१६६६ प्रलाप स्थाप १०)
- ९८६. <u>त्र</u>ा आर्डिम ने अपने प्रतान के प्रतान क
- \$89. ග්රී නිසා එම් 2% දෙදු වැඩළුවේ , එම් පෙළුවේ වැඩළුවේ කාල්ට වැඩළුවේ සිදුවේ කාල්ට දැම්වෙන් සිදුවේ සිදුවේ සිදුව
- (%? එම්නේ ම්ලේක් මේ 8%%?) 8%%? එම්නේ පමසුවක් පමසුවක්වම්නේ මිදී මේන්
- ९८५. **व्याभिक्त क्रि. व्याभिक्त क्रि. व्याभिक्त क्रि. व्याभिक्त विश्व विष्य विश्व विष्य विश्व विश्व विष्य विष्य विष्य विष्य विष्य विष**
- ९८इ. प्राथमें दे सिभीत प्राथम, ९६३६ (९६३६ मा प्राथमें दे पर्याप ३६३)
- ९६८. वि.स. स. १६८ च. १८८ च.
- ९६४. प्राप्टिम उर्प्रिक्ट पर्वे प्राप्टिस प्रा
- ടെട്ട. ക്രൂറ്റ് പ്രയാക്ക് പ്രവാക്ക് പ്രയാക്ക് പ്രവാക്ക് പ്രവാക് പ്രവാക്ക് പ്രവാക്ക് പ്രവാക്ക് പ്രവാക്ക് പ്രവാക്ക് പ
- രുപ്പ ചെയ്യ ക്രൂട്ട് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക് ക്രയ്ക
- ୨ବ୧. സൗൻ മുത്യൻ സംഹിധി ജവർ <u>എസ് എസ്</u> വാം വേദ്യൻ എൻ വേർ എസ് വേദ്യൻ എസ് വേദ്യ
- ८६६. म्हिन्स्प्रम् सन्प्रमुक्त सार्वे स्वर्ध १८६६ स्वर्ध अराज्य स्वर्ध १८६६ स्वर्ध अराज्य स्वर्ध १८६६ स्वर्ध अराज्य स्वरंध स्वरंध अराज्य स्वरंध अराज्य स्वरंध स्व
- ८६६. स्थि, अर प्रमास स्थान स्
- (%8 というなど) 展別の 近日 18できる 到 回日にいる (である) 28を3 (大学の研究の) でいまい (では、18を3) 28を3 (大学の研究の) でいまい (後8 という) 28を3 (大学の研究の) 18を3 (大学の研究の) 18を3 (大学の研究の) 18を3 (大学の研究の) 18を3 (大学の研究の) 18を3 (大学の) 18 (大学の) 1

- 164. The Rajasthan Imposition of Ceiling on Agricultural Holdings (Amendment) Act, 1976 (Rajasthan Act 8 of 1976).
- 165. The Rajasthan Tenancy (Amendment) Act, 1976 (Rajasthan Act 12 of 1976).
- 166. The Tamil Nadu Land Reforms (Reduction of Ceiling on Land) Act, 1970 (Tamil Nadu Act 17 of 1970).
- 167. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1971 (Tamil Nadu Act 41 of 1971).
- 168. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1972 (Tamil Nadu Act 10 of 1972).
- 169. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Second Amendment Act, 1972 (Tamil Nadu Act 20 of 1972).
- 170. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Third Amendment Act, 1972 (Tamil Nadu Act 37 of 1972).
- 171. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Fourth Amendment Act, 1972 (Tamil Nadu Act 39 of 1972).
- 172. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Sixth Amendment Act, 1972 (Tamil Nadu Act 7 of 1974).
- 173. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Fifth Amendment Act, 1972 (Tamil Nadu Act 10 of 1974).
- 174. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1974 (Tamil Nadu Act 15 of 1974).
- 175. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Third Amendment Act, 1974 (Tamil Nadu Act 30 of 1974).
- 176. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Second Amendment Act, 1974 (Tamil Nadu Act 32 of 1974).
- 177. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1975 (Tamil Nadu Act 11 of 1975).
- 178. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Second Amendment Act, 1975 (Tamil Nadu Act 21 of 1975).
- 179. Amendments made to the Uttar Pradesh Zamindari Abolition and Land Reforms Act, 1950 (Uttar Pradesh Act I of 1951) by the Uttar Pradesh Land Laws (Amendment) Act, 1971 (Uttar Pradesh Act 21 of 1971) and the Uttar Pradesh Land Laws (Amendment) Act, 1974 (Uttar Pradesh Act 34 of 1974).
- 180. The Uttar Pradesh Imposition of Ceiling on Land Holdings (Amendment) Act, 1976 (Uttar Pradesh Act 20 of 1976).
- 181. The West Bengal Land Reforms (Second Amendment) Act, 1972 (West Bengal Act XXVIII of 1972).
- 182. The West Bengal Restoration of Alienated Land Act, 1973 (West Bengal Act XXIII of 1973).

- ८६८: कुमाए प्रज्ञात के अप्ताप कि अप्ताप कि अप्ताप कि अप्ताप के अप्ताप के अप्ताप के अप्ताप के अप्ताप के अप्ताप अ
- ९६६. मेरलकेष मान्द्रन्थ्य ज्याप्त, १६६८ (१६६८ मा मुद्रान्य सामित्रक्ष सामित्रक्ष सामित्रक्ष सामित्रक्ष सामित्रक
- 99% अरेटाजेट दुःहम क्षांहुक्मण क्षात्राराण्ड क्षात्र दुःहमण क्षात्र हुःह्म क्षात्र हुःहमण कष्ट हुःहमण हुःह
- 98.8 ഉടും സ്വാന് ക്രാൻ സ്വാസ് ക്രാൻ സ്വാസ് ക്രാൻ സ്വാസ് ക്രാൻ പ്രവാസ് ക്രാൻ പ്രവാസ് ക്രാൻ പ്രവാസ് ക്രാൻ പ്രവാസ് ക്രാൻ പ്രവാസ് പ്രവാസ്
- ८६६. मेरटाजेल ऋजेल्टा (प्रान्सिन्सिन्सिन) प्रान्यस्, ८६३६ (८६३६ मि मेरटाजेल प्रान्यस् ८८)
- ९६६. असिन्देस उन्हान क्षेत्र काहिनेसास (स्वाजन के प्राचित काहिन स्वाजन क्षेत्र कालि के सिन्दे के स्वाजन के सिन्दे के साम असिन्दे के स्वाजन के सिन्दे के साम असिन्दे के सिन्दे के
- २६%. असिनिएं उल्ह्य सिंह समाण (हिण्णिण्ल क्रिंट प्रितिण क्रिंट प्राति क्रिंट प्राति क्रिंट क
- १९६. असीनतेष्ठ्र तृष्टम क्षाहिक्षमण (हाणाणण एह णीटीण एष तृष्टण आणा स्थान एम एमार १९४४)
- (१९३१ Ing भूमां दुभ क.ता.स ७३) १९९० भूमां पुष्टे प.ता.स त्या.स १९६१ क.ता.स १८६१ क.ता.स १८६१ क.ता.स १८६१ क.ता.स १८६१ क.ता.स १८६११
- SHE SHE WE SEE THE SHE (ELECTIONS THE COLUMN THE COLUMN THE SHE WE WE WE WITH $3 \times 3 \times 10^{-3}$ Column and 3×10^{-3} Column an
- ରେ ୬୫୫. ଅନୁ ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଜେଲ ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଜ୍ୟାନ୍ତ ଅନ୍ତର ଅନ
- २३४८. अस्ति रेज्ञ सःस्वर्भ भारते १६०) अस्ति रेज्ञ सःस्वर्भ सःस्वर्भ सःस्वर्भ सःस्वर्भ सःस्वर्भ सःस्वर्भ सःस्वर
- १९९२ असिनिएं सु दुःहम सिहें समा (हिणालेल कु ट्राह्म सिहें सुक्त से सहें सुक्त कु स्वाम होता सुक्र सुक्र सिहें सुक्र सिहें सुक्र सिहें सिह
- (\$\$88.)000 के स्वित्त के प्राप्त के प्राप्त के कार्य के कार्य के स्वित्त के कार्य के स्वित्त के कार्य के स्वित्त के स्वत्त के स्वत के स्वत्त के स्वत के स्वत्त के स्वत के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्त के स्वत्
- २८४४. प्रताम प्रताम अक्षान स्थाप १९१) प्रताम का अक्षान स्थाप स्था
- (१९१४) अमिर्ग देश के मार्ग अमिर एक प्राचिताल के दिल्ला अभिराप के प्राचिताल के दिल्ला अभिराप के प्राचिताल के दिल्ला अभिराप के स्वाचिताल के दिल्ला अभिराप के प्राचिताल के प्राचिताल

- 183. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1974 (West Bengal Act XXXIII of 1974).
- 184. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1975 (West Bengal Act XXIII of 1975).
- 185. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1976 (West Bengal Act XII of 1976).
- 186. The Delhi Land Holdings (Ceiling) Amendment Act, 1976 (Central Act 15 of 1976).
- 187. The Goa, Daman and Diu Mundkars (Protection from Eviction) Act, 1975 (Goa, Daman and Diu Act 1 of 1976).
- 188. The Pondicherry Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Act, 1973 (Pondicherry Act 9 of 1974).]
- ¹[189. The Assam (Temporarily Settled Areas) Tenancy Act, 1971 (Assam Act XXIII of 1971).
- 190. The Assam (Temporarily Settled Areas) Tenancy (Amendment) Act, 1974 (Assam Act XVIII of 1974).
- 191. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Amending Act, 1974 (Bihar Act 13 of 1975).
- 192. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Act, 1976 (Bihar Act 22 of 1976).
- 193. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Act, 1978 (Bihar Act VII of 1978).
- 194. The Land Acquisition (Bihar Amendment) Act, 1979 (Bihar Act 2 of 1980).
- 195. The Haryana Ceiling on Land Holdings (Amendment) Act, 1977 (Haryana Act 14 of 1977).
- 196. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1978 (Tamil Nadu Act 25 of 1978).
- 197. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1979 (Tamil Nadu Act 11 of 1979).
- 198. The Uttar Pradesh Zamindari Abolition Laws (Amendment) Act, 1978 (Uttar Pradesh Act 15 of 1978).
- 199. The West Bengal Restoration of Alienated Land (Amendment) Act, 1978 (West Bengal Act XXIV of 1978).
- 200. The West Bengal Restoration of Alienated Land (Amendment) Act, 1980 (West Bengal Act LVI of 1980).
- 201. The Goa, Daman and Diu Agricultural Tenancy Act, 1964 (Goa, Daman and Diu Act 7 of 1964).
- 202. The Goa, Daman and Diu Agricultural Tenancy (Fifth Amendment) Act, 1976 (Goa, Daman and Diu Act 17 of 1976).]

¹ Entries 189 to 202 ins. by the Constitution (Forty-seventh Amendment) Act, 1984, s. 2 (w.e.f. 26-8-1984).

- ୨୨६. ज्ञांचर्या प्रत्याप (अदिशि) प्रत्याप स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्थाप

- ८३७. क्रि.भार, १८४३ (८४,४८) मार, १८४१) क्रि.भार, १८५१ क्रि.भार, १८५४ क्र.भार, १८५४ क्रि.भार, १८५

- ୨ଛ.. අම්ප පැති සැම්ප (ሚසැම්ප සැම්ප සැම්ප
- \$\$2. ट॰एम ए॰प्रार्टिल (४७०) अजन एक एक सिंह एक एक सिंह एक एक सिंह एक एक एक सिंह एक एक
- ९६२ अध्य त्रिक्ष प्रति । प्रति स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध । प्रति स्वर्ध स्वर्ध प्रति स्वर्ध स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्ध स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्य स्वर्ध स्वर्य स्वयः स्वर्य स्वयः स्वर्य स्वयः स्वर्य स्वयः स्वयः स्वर्य स्वयः स्वर्य स्वयः स्वयः स्वयः स
- ऽङ्ह. ॐस्ति ऐत्र यःषम धिहेभारा (हाणाणाड योह ातिया योड उन्हास) यस्डिस्टर याणार, ऽङ्गङ (ऽङ्गङ र्णा
- ९६अ. ग्रेसिन एम दृष्टम क्षांहिक्सल (हांपाललाह प्रोहालांचा प्रोहालांचा प्राप्त हामार्थ प्राप्त (१६४६ (१६४६ प्राप्त हामार्थ हा हामार्थ हामार्थ
- ടൂഴ. ജ്യാൻ എൻ. പ്രത്യേഷ പ്രത്യേഷ എൻ. പ്രത്യം എൻ. പ്രത്യേഷ എൻ. പ്രത്യേഷ എൻ. പ്രത്യം എൻ. പ്രത്യ എൻ. പ്രത്യം എൻ.
- ୪୦୦.୪ ଅଂଆଜ୍ୟ ଓଡ଼େ ଓଡ଼େ ଅଂଅ ଅଂଅଟେ ଅଂଅଅଟେ ଅଂଅଅଅଟେ ଅଂଅଅଅଟେ ଅଂଅଅଅଟେ ଅଂଅଅଅଟେ ଅଂଅଅଅଅ
- 803. मण्ये, इस स्थान स्

- ¹[203. The Andhra Pradesh Scheduled Areas Land Transfer Regulation, 1959 (Andhra Pradesh Regulation 1 of 1959).
- 204. The Andhra Pradesh Scheduled Areas Laws (Extension and Amendment) Regulation, 1963 (Andhra Pradesh Regulation 2 of 1963).
- 205. The Andhra Pradesh Scheduled Areas Land Transfer (Amendment) Regulation, 1970 (Andhra Pradesh Regulation 1 of 1970).
- 206. The Andhra Pradesh Scheduled Areas Land Transfer (Amendment) Regulation, 1971 (Andhra Pradesh Regulation 1 of 1971).
- 207. The Andhra Pradesh Scheduled Areas Land Transfer (Amendment) Regulation, 1978 (Andhra Pradesh Regulation 1 of 1978).
- 208. The Bihar Tenancy Act, 1885 (Bihar Act 8 of 1885).
- 209. The Chota Nagpur Tenancy Act, 1908 (Bengal Act 6 of 1908) (Chapter VIII—sections 46, 47, 48, 48A and 49; Chapter X—sections 71, 71A and 71B; and Chapter XVIII—sections 240, 241 and 242).
- 211. The Bihar Scheduled Areas Regulation, 1969 (Bihar Regulation 1 of 1969).
- 212. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Act, 1982 (Bihar Act 55 of 1982).
- 213. The Gujarat Devasthan Inams Abolition Act, 1969 (Gujarat Act 16 of 1969).
- 214. The Gujarat Tenancy Laws (Amendment) Act, 1976 (Gujarat Act 37 of 1976).
- 215. The Gujarat Agricultural Lands Ceiling (Amendment) Act, 1976 (President's Act 43 of 1976).
- 216. The Gujarat Devasthan Inams Abolition (Amendment) Act, 1977 (Gujarat Act 27 of 1977).
- 217. The Gujarat Tenancy Laws (Amendment) Act, 1977 (Gujarat Act 30 of 1977).
- 218. The Bombay Land Revenue (Gujarat Second Amendment) Act, 1980 (Gujarat Act 37 of 1980).
- 219. The Bombay Land Revenue Code and Land Tenure Abolition Laws (Gujarat Amendment) Act, 1982 (Gujarat Act 8 of 1982).
- 220. The Himachal Pradesh Transfer of Land (Regulation) Act, 1968 (Himachal Pradesh Act 15 of 1969).
- 221. The Himchal Pradesh Transfer of Land (Regulation) (Amendment) Act, 1986 (Himachal Pradesh Act 16 of 1986).
- 222. The Karnataka Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prohibition of Transfer of Certain Lands) Act, 1978 (Karnataka Act 2 of 1979).
- 223. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1978 (Kerala Act 13 of 1978).
- 224. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1981 (Kerala Act 19 of 1981).
- 225. The Madhya Pradesh Land Revenue Code (Third Amendment) Act, 1976 (Madhya Pradesh Act 61 of 1976).

Entries 203 to 257 ins. by the Constitution (Sixty-sixth Amendment) Act, 1990, s. 2. 210. The Santhal Parganas Tenancy (Supplementary Provisions) Act, 1949 (Bihar Act 14 of 1949) except section 53.

- अस्ट π_0 ये, ज्ञस्ट π_0 ये, ज्ञस्ट π_0 ये। π_0 ये।
- ? මගයා යන්න ගැන්<u>ම</u> ම මද දෙද?) මගයා මද දෙද? මගයා මද දෙද?
- 808. അച്ച സ്വാര് നായ് പ്രസ്താര് നായ് നായ് നായ് നായ് നായ് പ്രസ്താര് പ്രസ്ത്രം പ്രസ്താര് പ്രസ്താര് പ്രസ്ത്രം പ്രസ്താര് പ്രസ്താര് പ്രസ്ത്രം പ്രസ്ത് പ്രസ്ത്രം പ്രസ്ത്രം പ്രസ്ത്രം പ്രസ്ത്രം പ്രസ്ത്രം പ്രസ്ത്രം പ്രസ
- . 303 കൂട്ടാ) ୧୫३१ ,ജന് എന്നു (ഗണ്ടാക്കുന്നു നട്ടാട്ടാ ഉപ്പെട്ടാ) ക്രൂപ്പെട്ടാ നിന്നു ആവന് വരുപ്പെട്ടാന് വരുപ്പെട്ടാന് വരുപ്പെട്ടാന് വരുപ്പെട്ടാന് വരുപ്പെട്ടാന് പട്ടാന് പട്യാന് പട്ടാന് പട്ടാന് പട്ടാന് പട്ടാന് പട്ടാന് പട്ടാന് പട്ടാന് പട്ട
- १२ अण्डे स केतीह जिल्हा १९६२ , अण्डे लिखा प्राचित स्थाप १९६२
- (303. 悪の) その (323 来の) (3 と思います。 (
- 882. ന്യൂ പ്രസ്ത്ര പ്രസ്ത് പ്രസ്ത്ര പ്രസ്ത് പ്രസ്ത്ര പ്
- (2 නගංපාණය සද්ධාන අදෙදා) අදෙදා ,නගංපාණය පර්බාභයා ප<u>හැ</u>ගේ සද්ධාන යා
- 28%. राज्य अत्याप का ४६६६ (१६६६ प्राप्त का १५६६) सामा अराजिस का अराजिस का अराजिस का अराजिस का अराजिस का अराजिस

- ८६३ साथ में सहस्य १९६४ सहस्य १९६४ सहस्य १५७ सहस्य अन्य १९६४ सहस्य १५६४ सहस्य १५६४ सहस्य १५६४ सहस्य १५६४ सहस्य
- ८८८ मण्डिस रु: एक्ट्रिस क्राइर) (प्रान्म स्वरूप क्राइर प्राप्त क्रिस प्राप्त क्रिस प्राप्त क्रिस प्राप्त क्रिस
- \$\$~~\$~~. **გ**ቃዙ გ。 Չ。ᲓᲓ Დ。ᲐᲡ。፲፱ (ᲡᲐᲛ,୯ ८。ᲚᲓᲓ Დ。ᲓᲓᲓᲓ Დ。ᲓᲓᲓᲓᲓ, Დ.Დ.) Დ.Რ.५ ११६० (୧୯୯ Ს Ს.Რ.५ १%)
- .ଉଥ ଓ જાયા પ્રસ્ત્રીન આ ૧૧૧૨) ୧୨૧૨, ୨୯୩୯୩ (ଅ୯୯5୩୯୩) ଝଅ୯ ୨^୯୩ ୯୫୯୯ ଅଫ୍ରେମ୍ବ୍ୟ ୯୯ ଜଣ୍ୟା ଦ୍ୟର୍ମ
- ടെട്ട. ക്യൂ ന്യൂ ദ്രാല് ആര് വായ്ക്കുന്നു പ്രത്യേഷ് ആര് വായ്ക്കുന്നു പ്രത്യേഷ് പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യം പ്രത്യ പ്രത്യം പ്രത്യം

- 226. The Madhya Pradesh Land Revenue Code (Amendment) Act, 1980 (Madhya Pradesh Act 15 of 1980).
- 227. The Madhya Pradesh Akrishik Jot Uchchatam Seema Adhiniyam, 1981 (Madhya Pradesh Act 11 of 1981).
- 228. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Second Amendment) Act, 1976 (Madhya Pradesh Act 1 of 1984).
- 229. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Amendment) Act, 1984 (Madhya Pradesh Act 14 of 1984).
- 230. The Madhya Pradesh Ceiling on Agricultural Holdings (Amendment) Act, 1989 (Madhya Pradesh Act 8 of 1989).
- 231. The Maharashtra Land Revenue Code, 1966 (Maharashtra Act 41 of 1966), sections 36, 36A and 36B.
- 232. The Maharashtra Land Revenue Code and the Maharashtra Restoration of Lands to Scheduled Tribes (Second Amendment) Act, 1976 (Maharashtra Act 30 of 1977).
- 233. The Maharashtra Abolition of Subsisting Proprietary Rights to Mines and Minerals in certain Lands Act, 1985 (Maharashtra Act 16 of 1985).
- 234. The Orissa Scheduled Areas Transfer of Immovable Property (by Scheduled Tribes) Regulation, 1956 (Orissa Regulation 2 of 1956).
- 235. The Orissa Land Reforms (Second Amendment) Act, 1975 (Orissa Act 29 of 1976).
- 236. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1976 (Orissa Act 30 of 1976).
- 237. The Orissa Land Reforms (Second Amendment) Act, 1976 (Orissa Act 44 of 1976).
- 238. The Rajasthan Colonisation (Amendment) Act, 1984 (Rajasthan Act 12 of 1984).
- 239. The Rajasthan Tenancy (Amendment) Act, 1984 (Rajasthan Act 13 of 1984).
- 240. The Rajasthan Tenancy (Amendment) Act, 1987 (Rajasthan Act 21 of 1987).
- 241. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Second Amendment Act, 1979 (Tamil Nadu Act 8 of 1980).
- 242. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1980 (Tamil Nadu Act 21 of 1980).
- 243. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1981 (Tamil Nadu Act 59 of 1981).
- 244. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Second Amendment Act, 1983 (Tamil Nadu Act 2 of 1984).
- 245. The Uttar Pradesh Land Laws (Amendment) Act, 1982 (Uttar Pradesh Act 20 of 1982).
- 246. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1965 (West Bengal Act 18 of 1965).
- 247. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1966 (West Bengal Act 11 of 1966).
- 248. The West Bengal Land Reforms (Second Amendment) Act, 1969 (West Bengal Act 23 of 1969).
- 249. The West Bengal Estate Acquisition (Amendment) Act, 1977 (West Bengal Act 36 of 1977).

- SSS. प्राचित्रे टेल्ड भिक्ति (प्राचित्र अहार अप्राचित्र (प्राचित्र अहार प्राचित्र प्राचित्र अहार प्राचित्र प्राचित्

- <u>റെ</u> ചിയ ഒഴുമു) ഒഴുമു , ഉയാന്ത്ര ക്രയ്ക്ക് പ്രധാന പ്രവേശന പ്
- ുള്ള (୧୫୧୧) ഉള്ള , ഉയാന്ത്ര ഗ്രാക്ക് ക്രാന്ത്ര നിവ്യാന് പ്രാക്ക് വരു പ്രത്യാന് പ്രവ്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന് പ്രത്യാന
- ന. ഉഷ്ട **രാച്ച ഈ ഈ ഈ** വേട്ടാ വെട്ടാ വെട്ടാ
- ഈ അന ചട വാഘവിച്ച ഒയായ നയ*ഒച്ച്* നാഴദ് വിക്കുട<u>്ടെ വിസ് എസ്</u> ന്നിശോ വായ ചായ പാര്യന്റെ ച് ന്ന് വര്യ നട്ടാ കരുട്ടു കരുട
- ടൂഴു , ഇന് നുപ്പെ (ഉപ്പെട്ട് വേട്ട് വിശേഷ്യം വേട്ട് വെട്ട് പെട്ട് പെട്ട
- ८७६. प्रानित्र दाहार साहित्सात (प्रज्ञान्य अप्रज्ञान प्रानित्र का प्रानित्र का प्रानित्र का प्रानित्र का प्रानित्र
- 88% मार्क से सिन्स साहिन्स का हिन्स से सिन्स से
- (32 YES TO THE 1918 Sees (Sees Williams (Remember) American (Remember) Sees (Sees In Each Tail and Sees (Remember) Sees (Remember)
- ८८६. केटलमूह ऋत्वता (क.स.ब.भ.स.६८९) क.म.९ ८१६९ (८१६८ प्र. क्र.५८ क्र.५८ प्र. क्र.५८ (८१६८ प्र. क्र.५८ क्र.५८ प्र. क्र.५८ (८१६८ प्र. क्र.५८ क्र.५
- 880. e3COLE TO GEOR (T. H. 1888) RESS, N. 1888, S. 1888, C. 1889, C. 1889,
- 38.8. কু പ്രത്യ കൂട്ടം കൂട്ടം കൂട്ടം നില്ല നുരുന്നു ആരു കൂട്ടം നില്ല ആരു എന്ന പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പ്രത്യ പുടം വുട്ടം വുട്ടം പുട്ടം പുട്ട
- \$88. जिस्ति ऐत्रू टण्डत्र क्षिट्वेक्सल (हिण्लिल्ल क्षेट्ट लिटीण क्षेट्ट टण्डत) ल्लाक्षत्र क्ष्यःस्ट्यूस्य क्ष्यःस्, ९६६६ (९६६२ वर्ष क्रेसिन ऐत्रू क्ष्यःस ६)
- ୨େଥ ଅଆକ ସଂଗ୍ରେ ନ୍ୟାର୍ଥ ନୁ ବେ ୧୬୯୬ ନିଆ ନୁ

- 250. The West Bengal Land Holding Revenue Act, 1979 (West Bengal Act 44 of 1979).
- 251. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1980 (West Bengal Act 41 of 1980).
- 252. The West Bengal Land Holding Revenue (Amendment) Act, 1981 (West Bengal Act 33 of 1981).
- 253. The Calcutta Thikka Tenancy (Acquisition and Regulation) Act, 1981 (West Bengal Act 37 of 1981).
- 254. The West Bengal Land Holding Revenue (Amendment) Act, 1982 (West Bengal Act 23 of 1982).
- 255. The Calcutta Thikka Tenancy (Acquisition and Regulation) (Amendment) Act, 1984 (West Bengal Act 41 of 1984).
- 256. The Mahe Land Reforms Act, 1968 (Pondicherry Act 1 of 1968).
- 257. The Mahe Land Reforms (Amendment) Act, 1980 (Pondicherry Act 1 of 1981).]
- ¹[257A. The Tamil Nadu Backward Classes, Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Reservation of Seats in Educational Institutions and of appointments or posts in the Services under the State) Act, 1993 (Tamil Nadu Act 45 of 1994).]
- ²[258. The Bihar Privileged Persons Homestead Tenancy Act, 1947 (Bihar Act 4 of 1948).
- 259. The Bihar Consolidation of Holdings and Prevention of Fragmentation Act, 1956 (Bihar Act 22 of 1956).
- 260. The Bihar Consolidation of Holdings and Prevention of Fragmentation (Amendment) Act, 1970 (Bihar Act 7 of 1970).
- 261. The Bihar Privileged Persons Homestead Tenancy (Amendment) Act, 1970 (Bihar Act 9 of 1970).
- 262. The Bihar Consolidation of Holdings and Prevention of Fragmentation (Amendment) Act, 1973 (Bihar Act 27 of 1975).
- 263. The Bihar Consolidation of Holdings and Prevention of Fragmentation (Amendment) Act, 1981 (Bihar Act 35 of 1982).
- 264. The Bihar Land Reforms (Fixation of Ceiling Area and Acquisition of Surplus Land) (Amendment) Act, 1987 (Bihar Act 21 of 1987).
- 265. The Bihar Privileged Persons Homestead Tenancy (Amendment) Act, 1989 (Bihar Act 11 of 1989).
- 266. The Bihar Land Reforms (Amendment) Act, 1989 (Bihar Act 11 of 1990).
- 267. The Karnataka Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prohibition of Transfer of Certain Lands) (Amendment) Act, 1984 (Karnataka Act 3 of 1984).
- 268. The Kerala Land Reforms (Amendment) Act, 1989 (Kerala Act 16 of 1989).
- 269. The Kerala Land Reforms (Second Amendment) Act, 1989 (Kerala Act 2 of 1990).
- 270. The Orissa Land Reforms (Amendment) Act, 1989 (Orissa Act 9 of 1990).
- 271. The Rajasthan Tenancy (Amendment) Act, 1979 (Rajasthan Act 16 of 1979).
- Ins. by the Constitution (Seventy-sixth Amendment) Act, 1994, s. 2.
- 2 Entries 258 to 284 ins. by the Constitution (Seventy-eighth Amendment) Act, 1995, s. 2.

- ያሪ 상መግፓ ርጣሠና እርህ አንርነ ነጣ ዕቂያ ያ የ የ የ የመመር የመመር መንመር መመር መመር መመር እርህ መ
- ଛନ୍ତର. সኅଅଧ ଟଂଆାଦ୍ୟ ଅଂଶ୍ର ଅଂଶ୍ୟ ଅଂଶ୍ର ଅଂଶ୍ୟ ଅଂଶ୍ର ଅଂଶ୍ୟ ଅଂଶ୍ର ଅଂଶ
- . अ२ अणा ५ जाण ४ अ०५ । १२३२) १२३२, ४ ७७ ७ ७ (७००-५०) हे उर्च ५ ५००० । १५३५ । ५५४ । ५५४ । ५५४ । ५५४ । ५५४ । ५५४
- \$२२. प्राचान के अर्थ (अर्थ के अर्थ के
- ८५ अण्या प्रिक्टीहर्म पा इक्डर (१६६५ अण्या प्रक्रिक स्थान स्
- . अन्थः स्वाहित्यात (स्वाहित्यात (स्वाहित्यात (स्वाहित्यात एक्ट्र) एक्ट्रिस एक्ट्री स्वाहित्यात एक्ट्रिस स्वाहित्य स्वाहित्य
- ന്ത്രായ് പ്രദേശ്യ ന് പ്രദേശ്യ ന് വിധാന് പ്രശ്യ ന് വിധാന് വിധാന് വേശ്യ വേശ്യ
- #(२८२२ , ১ ৮ш° দ্র বির্বিষ্ঠ স্কংর , ৮ш° দ্র বির্বাধ করে সেন্দর্শক তভাতা দ্রমান প্রবিষ্ঠা স্কর্মার করিছে . ২৭৯]**
- କେହି. ସ୍ଥାନ୍ତ ଅଞ୍ଚର ଓ ଅଞ୍ଚର ଅଞ୍ଚର

- \$\$88. \$\$86
- କେଥେ. ସୀନିମ ଅଞ୍ଚଳ ମହ୍ୟେମ (ହାଁ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର୍ମ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ତର ଓଡ଼ିଆ
- ୫୧୨. ଅ୯୬ ଅ୯୬ ଅବସ୍ଥିତ ଓ ୧୫୧୨ (ଅ୯୬ ଅଟେ ୧୯୭୯) ଓ ଅ୯୯୯ ୧୯୯ ଅ୯୯୯ ଅ୯୯୯ ଅ୯୯୯ ୧୯୮୯ ଅ୯୯୯ ୧୯୮୯ ଅଟି ୧୯୮୯ ଅଟେ ୧୯୮୯ ଅଟେ ୧୯୮୯
- (ගසකාප කායදාන යා සමයන යා කම්වාද ක්ලා ක්ලාවක් කායදාන (කියදාන කායදාන අයදාන අයදා
- ହହ. നെ ഇച്ചെ അന് വുമ്പു നേ വുക്കു നെ ഉള്ള നുഷ്ട്ര നെ ഇപ്പെ ഉള്ള നുഷ്ട്ര നെ ഉള്ള നുഷ്ട്ര നേ വുക്കു നേ വുഷ്ട്ര നെ വുക്ട ഉള്ള നാന് വുഷ്ട്ര നേ വുഷ്ട്ര നേ വുഷ്ട്ര വുഷ്ട വുഷ്ട് വുഷ്ട്ര വുഷ്ട്ര വുഷ്ട് വുഷ്ട്ര വുഷ്ട വുഷ്ട്ര വുഷ
- ॥(१णह ऽङ्क ९-२३) ग्रायाज्ञ । । ଅପାସଂ ଓ ଅପାସଂ ଓ, ୨ଛ୍କ ୧, ୧୯ ଅଟେ ଓ ଓ ଅପ୍ୟାୟର ଓ ଅଧି । । । । । । । । । । । । । ।
- ॥(र्गाह २२९-१-०३) मार्गाउनिराप्तं प्र त्र अराज्य (भाषार्क भाषार्क १९१५) मार्गाउनिराज्ञमञ् अदीवर्ष

- 272. The Rajasthan Colonisation (Amendment) Act, 1987 (Rajasthan Act 2 of 1987).
- 273. The Rajasthan Colonisation (Amendment) Act, 1989 (Rajasthan Act 12 of 1989).
- 274. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1983 (Tamil Nadu Act 3 of 1984).
- 275. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment Act, 1986 (Tamil Nadu Act 57 of 1986).
- 276. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Second Amendment Act, 1987 (Tamil Nadu Act 4 of 1988).
- 277. The Tamil Nadu Land Reforms (Fixation of Ceiling on Land) Amendment (Amendment) Act, 1989 (Tamil Nadu Act 30 of 1989).
- 278. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1981 (West Bengal Act 50 of 1981).
- 279. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1986 (West Bengal Act 5 of 1986).
- 280. The West Bengal Land Reforms (Second Amendment) Act, 1986 (West Bengal Act 19 of 1986).
- 281. The West Bengal Land Reforms (Third Amendment) Act, 1986 (West Bengal Act 35 of 1986).
- 282. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1989 (West Bengal Act 23 of 1989).
- 283. The West Bengal Land Reforms (Amendment) Act, 1990 (West Bengal Act 24 of 1990).
- 284. The West Bengal Land Reforms Tribunal Act, 1991 (West Bengal Act 12 of 1991). Explanation.—Any acquisition made under the Rajasthan Tenancy Act, 1955 (Rajasthan Act III of 1955), in contravention of the second proviso to clause (1) of article 31A shall, to the extent of the contravention, be void.]

- इंडर. प्रान्तेट दृष्ट साहिन्साल (प्रान्सन्य साहिन्स प्राप्त प्राप्त स्वान्त स्वान्त स्वान्त स्वान्त स्वान्त स्
- ६६६. **प्रा**थेटे टल्ह्य सहिन्स्प (प्रतिष्ठ प्रन्स्ब्यम्स्स) प्राप्त १, १६६६ (**प्रा**क्टे प्राप्त १, १६६०)॥
- ८३४९. मेरिटा इंग्लेस्टा (प्राच्या (प्राच्या प्राच्या प्रा
- ८४८. मेराजमेल त्युंट्र प्राप्त (त्युंस्य अध्याप कार्य हे स्था अध्याप हे स्थाप अध्याप कार्य हे स्थाप अध्याप कार्य कार्य
- इ.स.ट. असीन ऐक्रू टण्डल क्षीं हे क्षमण (हिण्णिण्णिख प्येह लिटीण प्येख टण्डल) प्यःसण्डलसण्डर प्यःणप, ९६१६ (असीन टेक्र प्राचार ६, ९६१८)॥
- %% जिस्ति ऐज़् ट॰७७ भिन्थ (हिण्णि॰७७ प्रेसिव प्रेस ट॰७७) प्राथम १५, १६६६ (असिव प्रेस प्राथम १४, १६६६)।
- ങ്ങം. जेस्रांच ऐक्रू ट॰एक भिह्नभेभा (हिणिण॰ण७ प्ए॰ह णीटीण प्ए॰ए ट॰एक) ന॰षण्डक प्प॰स॰एकसः७५५ पण्ण५, ९९६४ (जेस्रांच ऐक्र पण्ण५ ८, ९९५९)॥

- እንደ. স°ርንፋ ያግመን ይጣውን ያንድ ምር እምምን መንተመን (መንተመን የመንተር የመመን ያንድ የመመን መመን መንግር መመን ያንድ እንደ
-) በ የያዩዩ , ዓፌ 상ш ፣ መመን አምር አምር አምመንመ ለመን መመን መመር ነው መመን አምር አምር አምር አምር አምር እንደሬ
- ያዩል. አግርህሩ ያግшኮባ ሮንሮንል ፀሳቬትዕዡርን (መንሔንሮንል ተመመሪ ያንያ መመሩ, የያዩያ (አግርህሩ ያንመኮባ መንመሩ አሔ, የያዩያ) በ

¹[TENTH SCHEDULE

[Articles 102(2) and 191(2)]

Provisions as to disqualification on ground of defection

- 1. **Interpretation.**—In this Schedule, unless the context otherwise requires,—
  - (a) "House" means either House of Parliament or the Legislative Assembly or, as the case may be, either House of the Legislature of a State;
  - (b) "legislature party", in relation to a member of a House belonging to any political party in accordance with the provisions of paragraph 2 or ^{2***} paragraph 4, means the group consisting of all the members of that House for the time being belonging to that political party in accordance with the said provisions; (c) "original political party", in relation to a member of a House, means the political party to which he belongs for the purposes of subparagraph (1) of paragraph 2; (d) "paragraph" means a paragraph of this Schedule.
- 2. **Disqualification on ground of defection.**—(1) Subject to the provisions of ³[paragraphs 4 and 5], a member of a House belonging to any political party shall be disqualified for being a member of the House—(a) if he has voluntarily given up his membership of such political party; or (b) if he votes or abstains from voting in such House contrary to any direction issued by the political party to which he belongs or by any person or authority authorised by it in this behalf, without obtaining, in either case, the prior permission of such political party, person or authority and such voting or abstention has not been condoned by such political party, person or authority within fifteen days from the date of such voting or abstention.
- Added by the Constitution (Fifty-second Amendment) Act, 1985, s. 6 (w.e.f. 1-3-1985).
- 2 Certain words omitted by the Constitution (Ninety-first Amendment) Act, 2003, s. 5.
- 3 Sub. by s. 5, *ibid*, for "paragraphs 3, 4 and 5".
  - Explanation.—For the purposes of this sub-paragraph,— (a) an elected member of a House shall be deemed to belong to the political party, if any, by which he was set up as a candidate for election as such member; (b) a nominated member of a House shall,— (i) where he is a member of any political party on the date of his nomination as such member, be deemed to belong to such political party; (ii) in any other case, be deemed to belong to the political party of which he becomes, or, as the case may be, first becomes, a member before the expiry of six months from the date on which he takes his seat after complying with the requirements of article 99 or, as the case may be, article 188.
  - (2) An elected member of a House who has been elected as such otherwise than as a candidate set up by any political party shall be disqualified for being a member of the House if he joins any political party after such election.

⁸⁸[श्रम, जेंब क. <u>श्रधी</u>

[(2) 285 நல் அற் (3) 805 நல் நல் நல் நல் நல் (3)

णीलही आप के छूट किस निर्मा स्थाप के साम स्थाप के समान स्थाप के स्थाप के स्थाप के स्थाप के स्थाप के स्थाप के स्

- ാരു ചെയ്യ आ आप के स्वार्थ के अप निवास के अप

  - (O) "प्रेंड्र एगेण ग्रोक्षा क्रिका" केडराए ग्राल्में इ एस्क्रियाण [***] (स्वा हुळवेस्रेडेक्ट्र एक्स्व्याण प्राण प्रेंड्र हें एक्ट्रेड्र एक्स्व्याण स्वाण स्वाण प्राण प्राण प्राण प्राण प्राण स्वाण स्

  - ॥ ၂၁୩୬ ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଆକ୍ରେମ୍ବର ଅନ୍ୟାନ୍ତ ଅଧିକାର ଅ
- ४८०५म ज्ञाम निवस्क सरमात्र निवस्त निवस
  - (९) $\frac{1}{2}$ (९) $\frac{1}{2}$ (३) $\frac{1}{2}$ (३) $\frac{1}{2}$ (३) $\frac{1}{2}$ (१) $\frac{1}{2}$
    - (M) संज्ञात स्प्रत क्ष्यात स्प्रत क्ष्यात स्थात क्ष्यात क्
  - णाउक्तमात क्रियाम क्र

  - (ष्क) नेड्नल प्रसाण सिज्ञिन क्षेष्यामा सन्मर्य प्रला प्रलाणुमर सन्मर्य प्रला प्रेड्स्याम स्वाप्त्र साम्र्य स्व सन्नामा सिक्त प्रेडिंट रोणस्टामा केटएरिंग मोक्स्या, प्राथमानुसर टेंक्सटरहा, प्रहुत रोड्न नेड्र टेंणस्टा;
  - -ഗ്രാ കുട്ഷം आताराध्य त्रव्या प्रकृत (വ)
  - ាស្ថាបនមា ឃុំ មានមា សង្គារា ហេដុខាន ប្រសាស្ថា សង្គារា ហេដុខាន ប្រសាស្ថា ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស្ថា ប្រសាស្ថា ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស ប្រសាស បានសាស ប្រសាស បានសាស្ថា ប្រសាស បានសាស បាន បានសាស បាន បានសាស បាន បាន បាន បានសាស បាន បាន បានស
  - មិញមិន ហែង ទទះ បញ្ជាសេងក្នុំ មិន អះថា ឃាត់ខ្លួញ ហែង ខេត្ត បាន ខេត្ត បញ្ជាសង្សា មិន ក្រៅសេងក្នុំ ឃាត់ខ្លួញ អះជា អះជា អំពី ប្រទះ្ជា មិន អះជា ឃាត់ខ្លួញ អះជា អង្គ ប្រទះ្ជា មិន អះជា អង្គ ប្រទះ្ជា អង្គ ប្រទះបាន អងគ្គ ប្រទះបាន អង្គ ប្រទះបាន អងគ្គ ប្រទះបាន អង្គ បាន អង្គ បាន អងគ្គ បាន អង្គ បាន អងគ្គ បាន អងគ្គ បាន អង្គ បាន អងគ្គ បាន អង្គ បាន អងគ្គ បាន អងគ្គ បាន អង្គ បាន អងគ្គ បាន អងគ្គា

[ା] गाताचाराराप्रपर्क (गुरू गागर २२३२- %-२) य ३ ଅଠାमଂଠ 1व्य २२३२, ४मा॰म (गाम॰सम॰ए ४ ए १३) ଅଧି । ଏହ

- (3) A nominated member of a House shall be disqualified for being a member of the House if he joins any political party after the expiry of six months from the date on which he takes his seat after complying with the requirements of article 99 or, as the case may be, article 188.
- (4) Notwithstanding anything contained in the foregoing provisions of this paragraph, a person who, on the commencement of the Constitution (Fifty-second Amendment) Act, 1985, is a member of a House (whether elected or nominated as such) shall,—(i) where he was a member of political party immediately before such commencement, be deemed, for the purposes of sub-paragraph (1) of this paragraph, to have been elected as a member of such House as a candidate set up by such political party; (ii) in any other case, be deemed to be an elected member of the House who has been elected as such otherwise than as a candidate set up by any political party for the purposes of sub-paragraph (2) of this paragraph or, as the case may be, be deemed to be a nominated member of the House for the purposes of sub-paragraph (3) of this paragraph.

1* * * * *

- 1 Paragraph 3 omitted by the Constitution (Nienty-first Amendment) Act, 2003, s. 5.
- 4. **Disqualification on ground of defection not to apply in case of merger.**—(1) A member of a House shall not be disqualified under subparagraph (1) of paragraph 2 where his original political party merges with another political party and he claims that he and any other members of his original political party—(a) have become members of such other political party or, as the case may be, of a new political party formed by such merger; or (b) have not accepted the merger and opted to function as a separate group, and from the time of such merger, such other political party or new political party or group, as the case may be, shall be deemed to be the political party to which he belongs for the purposes of sub-paragraph (1) of paragraph 2 and to be his original political party for the purposes of this sub-paragraph.
  - (2) For the purposes of sub-paragraph (1) of this paragraph, the merger of the original political party of a member of a House shall be deemed to have taken place if, and only if, not less than two-thirds of the members of the legislature party concerned have agreed to such merger.
- 5. **Exemption.**—Notwithstanding anything contained in this Schedule, a person who has been elected to the office of the Speaker or the Deputy Speaker of the House of the People or the Deputy Chairman of the Council of States or the Chairman or the Deputy Chairman of the Legislative Council of a State or the Speaker or the Deputy Speaker of the Legislative Assembly of a State, shall not be disqualified under this Schedule,—(a) if he, by reason of his election to such office, voluntarily gives up the membership of the political party to which he belonged immediately before such election and does not, so long as he continues to hold such office thereafter, rejoin that political party or become a member of another political party; or (b) if he, having given up by reason of his election to such office his membership of the political party to which he belonged immediately before such election, rejoins such political party after he ceases to hold such office.

- क्रियां १८,१२२ स्वर्धा स्वरात स्वर्धा से स्वर्ध क्षण स्वर्ध काण मात्रक क्षण स्वर्ध स्व
- (ஆ) उटेंड एंडेंड एंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड एंडेंड
- (8) ಸಾಮಾ ಪ್ರವಾಗ ಪ್ರಕಾಣ ಹುದ್ದು ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಹುಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕಾಣ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿಕ ಪ್ರಸಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿಕ ಪ್ರಸಿ
- , उत्यामकी प्रायमण महामाण (३) उ $\underline{6}$ ण भा ८० जा जा उत्याप अध्याप महामाण महामाण महामाण स्थाप ($\ddot{a}$) अत्याप स्थाप सामकी कार्योम छवर्य प्रायमण स्थाप सामकी स्थाप सामकी स्थाप सामकी सामकी

⁹⁹****

3. हिंदी अर्थित के कार्य के कार कार्य के कार्य के कार्य के कार्य के कार्य के कार्य के कार्य

- жи अध्या । अध्या ।
- ತಾರ್ವಾಸ್ ಚಿಸ್ತಾಸ್ ಚಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಸುವಿಸು ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಅತ್ಯಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಅತ್ಯಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಿಸ್ಟಿಯ ಬಿಸ್ಟಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಾಗಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಿಸ್ಟಿಯ ಬಿಸ್ತಾಸ್ ಕ್ಷಿಸ್ಟಿನ್ ಕ್ಷಿಸ್
  - (റ) अहर उर्द १५५५ के एक के मार्थ कर के प्राप्त कर के प्राप्त कर है है है जो है है है जो है है है जो है है है है

නුजाम गिरहर्ज परमण्म हर्दम गिर्म (१) उ<u>र्भग</u>ुभभाग्य गार हरा गिर्म उ<u>र्भग</u>ुभभाग्य गारहर्म हर्म प्रहर्स प्राप्त में प्रहर्म महिन प्रहर्म महिन महिन महिन प्रहर्म महिन प्रहर्म

इङ. अंद्राज्य (स्वर्गाह्य के सेंचेंक्सेंचेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंचेंक्सेंचेंक्सेंचेंक्से

6. Decision on questions as to disqualification on ground of defection.—

- (1) If any question arises as to whether a member of a House has become subject to disqualification under this Schedule, the question shall be referred for the decision of the Chairman or, as the case may be, the Speaker of such House and his decision shall be final: Provided that where the question which has arisen is as to whether the Chairman or the Speaker of a House has become subject to such disqualification, the question shall be referred for the decision of such member of the House as the House may elect in this behalf and his decision shall be final.
- (2) All proceedings under sub-paragraph (1) of this paragraph in relation to any question as to disqualification of a member of a House under this Schedule shall be deemed to be proceedings in Parliament within the meaning of article 122 or, as the case may be, proceedings in the Legislature of a State within the meaning of article 212.
- *7. **Bar of jurisdiction of courts.**—Notwithstanding anything in this Constitution, no court shall have any jurisdiction in respect of any matter connected with the disqualification of a member of a House under this Schedule.
- 8. **Rules.**—(1) Subject to the provisions of sub-paragraph (2) of this paragraph, the Chairman or the Speaker of a House may make rules for giving effect to the provisions of this Schedule, and in particular, and without prejudice to the generality of the foregoing, such rules may provide for—
  - (a) the maintenance of registers or other records as to the political parties, if any, to which different members of the House belong; (b) the report which the leader of a legislature party in relation to a member of a House shall furnish with regard to any condonation of the nature referred to in clause (b) of sub-paragraph (1) of paragraph 2 in respect of such member, the time within which and the authority to whom such report shall be furnished; (c) the reports which a political party shall furnish with regard to admission to such political party of any members of the House and the officer of the House to whom such reports shall be furnished; and (d) the procedure for deciding any question referred to in subparagraph (1) of paragraph 6 including the procedure for any inquiry which may be made for the purpose of deciding such question.
  - (2) The rules made by the Chairman or the Speaker of a House under sub-paragraph (1) of this paragraph shall be laid as soon as may be after they are made before the House for a total period of thirty days which may be comprised in one session or in two or more successive sessions and shall take effect upon the expiry of the said period of thirty days unless they are sooner *Paragraph 7 declared invalid for want of ratification in accordance with the proviso to clause (2) of article 368 as per majority opinion in *Kihoto Hollohon Vs. Zachilhu and others* (1992) 1 S.C.C. 309. approved with or without modifications or disapproved by the House and where they are so approved, they shall take effect on such approval in the form in which they were laid or in such modified form, as the case may be, and where they are so disapproved, they shall be of no effect.

- क्षेट्र संस्थाल क्ष्यां क्ष्याल क्
- (O) स्ट्रेणर, प्यूनर हम प्यांत्र स्ट्रेण्या प्रखंड स्थार प्यूमर प्रवास क्रिण्य हम प्यांत्र हिंदि हो। स्ट्रेणर अध्याम स्ट्रेणर हम प्यांत्र हिंदि हो। स्ट्रेणर प्रवास हम प्यांत्र हिंदि हो। स्ट्रेणर प्रवास हम प्यांत्र है। स्ट्रेणर प्रवास हम प्यांत्र है। स्ट्रेणर स्ट

ह. स्टिप्स समर्वा आहरणा साम आहर्विक स्वतंत्र सम्बन्ध आहर्ष प्रत्याधिक स्वतंत्र विकास भारतम् । स्वतंत्र स्वतंत्र निकास

- គលៅ របៅមៅ គេត្តតា រដាមយាថាន ជាក់ យត្ថប កានាល យកហៅ អះអង់ ប្រស្នាយ ប្រហាយមេ យល់ គះមនម យាងនាហា ការ ប្រហាយមេ បារប្រហាយមេ បារប្រ ជាមនុស្ស បានសម្រេច បានសម្ធ បានសម្រេច បានសម្ម បានសម្រេច បានសម្ធ បានសម្រេច បានសម្ច
- (३) एउन आसडार जाहरण क्रमान जाहर के स्वयं माहरूप कर्म जाहर हर्म जाहरूप कर्म जाहरूप हर्म क्रमान क्रम क्रमान क्रमान क्रमान क्रमान क्रमान क्रमान क्रमान क्रमान क्रमान
- ж. त्रेडिक प्रतास क्षेत्र हेस्कर्ण प्राचिष्ण क्षित्र हेस्कर्ण हे
- - (യ) രൂടന നൂണ് രൂത്ത നൂന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്ന വെടുക്കുന്നു. പ്രവേദ നൂട്ട വെടുക്കുന്നു വെടുക്കുന്നു വെടുക്കുന്നു വെടുക്കുന്നു വെടുക്കുന്നു വെടുക്കുന്നു വെടുക്കുന്നു.
  - उ $\underline{600}$ भा 3 अहम 3 3 अ
  - क्षामान्त्र कार्मान्त्र कार्मा

(3) The Chairman or the Speaker of a House may, without prejudice to the provisions of article 105 or, as the case may be, article 194, and to any other power which he may have under this Constitution direct that any wilful contravention by any person of the rules made under this paragraph may be dealt with in the same manner as a breach of privilege of the House.]

- (%) ঈদ্ধত सहाण সংগ্ৰদেশ एउसिक्षण <u>उमा</u>तिष्ठा एउसिक्षण उक्ष एउसिक्ण उक्ष एउसिक्षण उक्ष एउसिक्षण उक्ष एउसिक्षण उक्ष एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उक्ष एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उनिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उनक्ष एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उनिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्ण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्षण उन्ह एउसिक्ण उनिक्षण उनिक्षण उनिक्रण उनिक्रण उनिक्षण उन्ह एउसिक्ण उनिक्ण उनिक्षण उनिक्षण उनिक्षण उनिक्षण उनिक्षण उनिक्ण उनिक्रण उनिक्ण उनिक्ण उनिक्ण उनिक्ण उनिक्ण उनिक्ण उनिक्ण उनिक्ण

¹[ELEVENTH SCHEDULE

(Article 243G)

- 1. Agriculture, including agricultural extension.
- 2. Land improvement, implementation of land reforms, land consolidation and soil conservation.
- 3. Minor irrigation, water management and watershed development.
- 4. Animal husbandry, dairying and poultry.
- 5. Fisheries.
- 6. Social forestry and farm forestry.
- 7. Minor forest produce.
- 8. Small scale industries, including food processing industries.
- 9. Khadi, village and cottage industries.
- 10. Rural housing.
- 11. Drinking water.
- 12. Fuel and fodder.
- 13. Roads, culverts, bridges, ferries, waterways and other means of communication.
- 14. Rural electrification, including distribution of electricity.
- 15. Non-conventional energy sources.
- 16. Poverty alleviation programme.
- 17. Education, including primary and secondary schools.
- 18. Technical training and vocational education.
- 19. Adult and non-formal education.
- 20. Libraries.
- 21. Cultural activities.
- 22. Markets and fairs.
- 23. Health and sanitation, including hospitals, primary health centres and dispensaries.
- 24. Family welfare.
- 25. Women and child development.
- 26. Social welfare, including welfare of the handicapped and mentally retarded.
- 27. Welfare of the weaker sections, and in particular, of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes.
- 28. Public distribution system.
- 29. Maintenance of community assets.]

Added by the Constitution (Seventy-third Amendment) Act, 1992, s. 4 (w.e.f. 24-4-1993).

೬<u>೮೮</u>೩೦೦ ೩೦೦೮ ಇಗ್ರಹ್ಮ

(प्र- ३८३ एषा १८५ म)

- s. र्देन शिवान्नर, रेन्न शिवान्नराणि चरण गोणचा थण शिवान्नर होन्नए ॥
- ടം. അ്യ് നാല് ഉപ്പെട്ട വെയ്യ ക്രിഡ നിവര് ശ്യൂള് ഉപ്പെട്ട വെയ്യ നിവര്യ നിവര്യ
- ब्रे रु॰णण प्रस्तूण भ्रे ट्वट॰ए४॥
- ह. अहं उत्में अन्य क्षेत्र के क्षेत्र क्षेत्र
- . अ. जारीयार्ग सिस्ट आत्मी आत्म अ.
- ഴ. യമ്പിയുടെ ഉപ്പോട്ട് വിവിഷ്ട്രായില്ലെ വിവിഷ്ട്രായി ക്രായ്യ പ്രവിഷ്ട്രായി വിവിഷ്ട്രായി പ്രവിഷ്ട്രായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവിഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ടരായി പ്രവേഷ്ട
- ള. प्रेक्टा, प्रेवाणीय क्रिया येम येमाली क्रिये प्रह्म प्रामाली क्रिये प्रह्म येमाली क्रिये प्रह्म येमाली क्रिये
- oo. प्राणीणाज्य अरा
- ss. ಸಗ್ರಾತ ಶರು[៣॥
- ടൂ. सू गुरु ധിന മാലന കുറിന്നു വ
- ടൂം. टामर्राटाचा, इत्याटाचा, क्रेंचाटामटाचा, क्रिक्टाचान रिवास विकास विकास स्थापन क्रिक्टाचा, क्रिक्टाचा विकास
- ss. जिल्ला इंडिंग माहित्य के निर्मा कितान के जिल्ला है है जिल्ला है जिल्ला
- se. ग्रेडिता अस्ति हेन्स्य विस्तित हास्ति हा अस्ति हेन्स
- १६. टेंक्स **स**ंजार अन्य कार्य है ।
- ടുജ. सञ्च स्टाम अमर, प्रञेष्टर प्रस्तुण प्रतिरुद्ध राज्या जुण्याना ।
- ss. श्रुकात्मा श्रुकातमा वात्र क्रमाता हात्र क्रमाता हात्र क्रमाता हात्र क्रमाता हात्र हात्र हात्र हात्र हात्र
- 18 मर प्राप्त हैं से गिपार्थर स रहिश्च प्रत्याधन भारति हैं प्रति प्राप्त के प्रति प्रति प्रति प्रति प्रति प्र
- so. ද්<u>නහ</u> අභ්රා ස
- 8S. ಶರೇಖೆ ಹಾಗು ಸ್ಥಾಪ್ತ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಣಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕ್ಷಣ
- .බන් මාවර් සොමා කාරය සැත්ව සැත්ව ස
- ။ ग्रह्मरेत प्रारमित रहेता प्रताम प्रारमित प्रारमित स्थान क्रिस के प्रारमित होते हुन होता प्रताम प्रारमित स्थान
- 88. त्रेष्ट हामरे**न**॥
- as. ट्रामा क्रिका क्रिका क्रिका क्रिका क्रिका क्रिका क्रिका प्राप्त स्थाप
- se. တसेटाणी क्रेक्ट उपेंचा, നൗക്ക് उसर्वाणी प्राप्त क्रिक्ट विश्व प्रोप्त क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक्ट विश्व
- u पाठक भागातामा के इस अभागाताम स्वास भाग सहित स
- हा. उत्रहणणणीय अड उद मा अध्यापाल सह ॥]
- s. വുമുള്ള പ്രായ്ക് വുഷ്ട് വുഷ്ട്ട വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട് വുഷ്ട്

¹[TWELFTH SCHEDULE

(Article 243W)

- 1. Urban planning including town planning.
- 2. Regulation of land-use and construction of buildings.
- 3. Planning for economic and social development.
- 4. Roads and bridges.
- 5. Water supply for domestic, industrial and commercial purposes.
- 6. Public health, sanitation conservancy and solid waste management.
- 7. Fire services.
- 8. Urban forestry, protection of the environment and promotion of ecological aspects.
- 9. Safeguarding the interests of weaker sections of society, including the handicapped and mentally retarded.
- 10. Slum improvement and upgradation.
- 11. Urban poverty alleviation.
- 12. Provision of urban amenities and facilities such as parks, gardens, playgrounds.
- 13. Promotion of cultural, educational and aesthetic aspects.
- 14. Burials and burial grounds; cremations, cremation grounds; and electric crematoriums.
- 15. Cattle pounds; prevention of cruelty to animals.
- 16. Vital statistics including registration of births and deaths.
- 17. Public amenities including street lighting, parking lots, bus stops and public conveniences.
- 18. Regulation of slaughter houses and tanneries.]

Added by the Constitution (Seventy-fourth Amendment) Act, 1992, s. 4 (w.e.f. 1-6-1993).

(2-383 rmlka)2 (3-383 rmlka)2

- ा ग्रह्मरे ग्राप्टभामण श्रह्मर्क, ग्राप्टभामण भूजर । १
- я. अबल्कुर तन्नि ताराने कारानि कारानि कारानि कारानि मारानि कारानि मारानि कारानि मारानि मारान
- .a. തപ്പെട്ടു ച്ചെമ്മാഴപപപ്പെട്ടു വേഷനി ഉപ്പെട്ടു പ്രാഷ്ട്ര വേഷനി പ്രാഷ്ട്ര വേഷനി വെഷ്ട്ര വേഷനി വെഷ്ട്ര വേഷനി വ
- ន. ട്രക്കുവന്നു വാട്ടി വാട്ടി
- 9. प्राया प्राया किया प्राया के किया है है जिल्ला के स्वाया के स्वाया है जिल्ला है जिल्ला है जिल्ला है जिल्ला है
- ह. सिरोमणी रूपण्डन, ट्र ऐएए देंएराणी कैंसम, इस्से रूस॰नएर्राणर ओपण्डलूए क्रमर, स्रारी प्र°क्रर प्रसेश प्रधोक्र रूपण्डिर प्रस्टाण ट्रान्टिगर ॥
- अ. र्सॅर्ने टेप्प्राप्टेपप्या रहण ॥
- ഴ. നൗക്ഷ് ജൻ സ്വാസ് ന് ആംജ്യം പ്രവേശ അത്ര ന് പ്രവേശ ന് പ്രവേശ ന് പ്രവേശ ന് പ്രവേശ ന് വരു പ്രവേശ പ്
- ള. നട്ടെ സ്ത്രായി ഉപ്പെട്ട വരുന്ന വരുക്കു ഉപ്പെട്ട വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്നു വരുക്കുന്ന
- 18 ह्या स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप स्थाप होता है जिस्सा स्थाप स्याप स्थाप स्याप स्थाप स्थाप
- ११८ ७७ अन्य ४ सन्दर्भ जाभन्य
- u होगार रिष्ण हावोस्टायहण्य, ट्रंब्यिट, मर्जिंक्श स्वरूप अश

- se. ऐष्टरुकाम ए अहा हुन हुन सम्बद्ध समहम स्थापन स्यापन स्थापन स्
- ९४). दैंग्रोचा स्वारिमणी द्रुव्येक्रएष्ठ स्रक्षमणीच, दमर्षा स्वें केष्ठर, ग्राथ्यकेहमणीच, ष्ठण केहमणीच, स्वारेमणी क्रूळाच्येष्ठणीच स्रेञ्जए ॥
- ୨୨. റ് नेस्टमर्शाण क्रमणा क्रमणा राष्ट्रक क्षेत्रहमराणि विदास समित ग्रुप्तिक श्री

ा गात्माउप्तीरप्रपूर्व (गुरून विमान अश्वर-३-२) य ८ जायाना विमान क्षेत्र , भाषाच्या (गातान्त्र सार प्रतिभाज अधिर हिर्म